CALLIMACHI CYRE-naei Hymni (cum suis scholiis Graecis) & Epigrammata.

EIVSDEM POEMATIVM
De coma Berenices, à Catullo versum.

NICODEMI FRISCHLINI
Balingensis interpretationes duæ Hymnorum: vna, oratione soluta: altera, carmine.

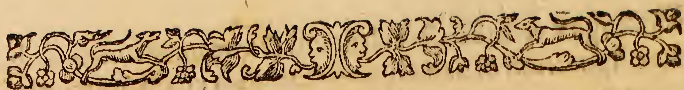
Eiusdẽ interpretatio Epigrãmatũ, & Annotationes in Hymnos.

HENRICI STEPHANI PARTIM
Emendationes partim Annotationes in quosdam Hymnorum locos. Eiusdem duplex interpretatio Hymni primi, carmine vtraque: quarum vna, adstrictæ, altera, liberæ & paraphrasticæ interpretationis exemplum esse possit.

Excudebat Henricus Stephanus,

ANNO M. D. LXXVII.

ILLVSTRI ET GENEROSO DOMINO, D. PHILIPPO LVDOVICO, Comiti Hanouiensi & Rineccio, Domino in Minsenberga, &c. D. suo clementissimo,

NICODEMVS FRISCHLINVS Balingensis, S.

VAE DVAE res, Comes illustris & generose, in omni vita rectè ac sapienter instituēda plurimum possunt, has ambas vna poetice cum voluptate quadā exhibet: optimarum artium & linguarum cognitio,& honesta ac laudabilis viuendi ratio: quarum altera mens hominis, altera volūtas instruitur atque perficitur. Nam & ea quæ in contemplatione rerum diuinarum & naturæ,ac perspicientia veri,consistunt,quæque ad societatem generis humani,& totam hanc vitæ consuetudinem bene beatéque degendam,pertinent,poetæ suauissimis numerorum & literarum monimentis prodiderunt: vt hac ingenii gloria soli cæteris scriptoribus anteferri possint ac debeant, quòd maximas atque vtilissimas res, admiranda quadam numerorum suauitate, tanquam condimento,conditas,hominum memoriæ commendare voluerint. Neque enim locus vllus à poetis prætermissus est, qui vel ad doctrinā,ingeniiq; humani cultū,vel ad mores ac disciplinā reipub.pertineret: vt illi mihi omnē sapientiā,prudentiā intelligentiámque suam ad hos duos scopos, tanquam ad Cynosuram & Helicen,contulisse videantur. Quæ quidem cur ita crediderim, nisi quid te detinet,audi. Etenim si oculos in vniuersam hanc mundi machinam ad remotissimas vsque terrarum oras circumferas, nihil tibi vspiam occurret quod illi versibus ac dulcissimis numeris nō celebrarint.Poetæ enim rerum occultarum causas, varias mutationum vices, admirandásque specierum metamorphoses, primi omnium literis mandarunt:poetæ ventorum ortus, fontiúmque & amnium ex terra in Oceanum fluxus ac refluxus iucundissimis figmentis proposuerunt: poetæ plantarum atque astrorum situs, ortus & occasus, qualitates & effectus, ingeniosè confictis fabulis,tanquam picturis & imaginibus quibusdam, delinearūt:poetæ terrarum limites, regionum distātias,gentium mores & origines,diuersorum animantium naturas, herbarum denique vires primi in lucem ex tenebris eruerunt, & suauissimorum versuum monimentis ad sempiternam posterorum memoriam transmiserunt. Quid multis? Poetæ eam ipsam facultatem qua feris & brutis animantibus præstant homines, vel soli excoluerunt,ita vt dispersos in syluis homines à ferino victu ad mansuetudinem & vitæ societatem primi reuocasse credantur. Videntur enim mihi (vt verè dicam quæ sentio) illi ipsi summi oratores, quos tantopere admiramur,

non modò linguæ venustioris culturam, & vocum nitorem verborúmque pondera, ac figurarum ornamenta: sed omnem etiam animorum motum, in quo maxima oratoris virtus cernitur, ex poetarũ libris perdidicisse. quod Homeri, Euripidis ac Terentii exemplo, & Quintiliani testimonio notius est quàm vt comprobari oporteat. Quibus sanè rebus intelligitur, poetarũ virtute non solùm omnia doctrinarum genera quodammodo inuenta, sed etiam exculta, & ad hominum vtilitatem augendam, literarum adiumento ab iisdem propagata esse. Quæ verò ad mores informandos, & vitæ actiones laudabiliter instituendas pertinent, ea sic à poetis exposita sunt, vt à nemine philosophorũ abundantius, perfectius, exornatius. Hi enim quid sit pulchrum, quid turpe, quid vtile, quid non, plenius ac melius Chrysippo & Crantore dicunt. Nam discrimen honestorum & turpium, dilucidè ac perspicuè proponunt, non modò exemplis fictis & veris, sed etiam sapientissimis sententiis, quibus poetici libri referti sunt: ad quas, tanquã ad normas & regulas virtutum, omnes hominum actiones referri possunt ac debent. Tum verò ad pietatem & religionis cultum ciues suos, propositis & huius & æternæ vitæ præmiis cumulatissimis, inuitant: eosdémque ab impio deorum contemptu, propositis pœnarum, calamitatum, & æternorum cruciatuum comminationibus, deterret. Quæ quidem omnia, Homeri, Hesiodi, Pindari, Euripidis, Virgilii, Horatii, Ouidii, aliorúmque vatum exemplis confirmare in procliui esset: nisi vnus hic quem tibi, generose Comes, offero, Callimachus ad fidem dictorum faciendam oppido atque impendio sufficeret. Nam vt nihil commemorem de fructu qui ad linguæ Græcæ & Oratoriæ scientiæ studiosos ex hoc autore vberrimus redit: nihil de iis quæ ad Cosmographiam illustrandam pertinẽt, (vt quæ de Arcadiæ fluuiis, de Cyrenæorum origine, de Cycladum & Deli situ, de Peloponnesi & vniuersæ Græciæ regionibus, vrbibus ac fluminibus exquisitissimè dicuntur) quid obsecro ad pietatem & religionis obseruantiam animos hominum magis accendere posſit, quàm illa in altero hymno expressa sententia, qua propositis vitæ huius amplissimis præmiis, felici rerum successu, opulentia, adeóque copiæ cornu, omnes mortales ad cultum Apollinis sui inuitat?

Ῥεῖά κε (inquiens) βουβόσιον πλέθοι πλέον, οὐδέ κεν αἶγες
Δεύοιντο βρεφέων ἐπιμηλάδες, ᾗσιν Ἀπόλλων
Βοσκομένῃς ὀφθαλμὸν ἐπήγαγεν· οὐδ' ἀγάλακτοι
Οἴιες, οὐδ' ἄκυθοι· πᾶσαι δέ κεν εἶεν ὕπαρνοι.
Ἡ δέ κε μουνοτόκος, διδυματόκος αἶψα γένοιτο.

Quid verò contra improbos & profanos homines sæuius & atrocius dici ab ethnico potuisset, quàm sunt tertii hymni versus aliquot, diuino spiritu plenissimi, quibus bellum, pestem & famem omnibus Dei contemptoribus seuerissimè comminatur? quum inquit,

Σχέτλιοι, οἷς τύνη χαλεπὴν ἐμμάξεαι ὀργήν.
Κτήνεά φιν λοιμὸς καταβόσκεται, ἔργα δὲ πάχνη.
Κείρονται δὲ γέροντες ἐφ' υἱάσιν· αἱ δὲ γυναῖκες
Ἢ βληταὶ θνήσκουσι λεχωΐδες, ἠὲ φυγοῦσαι
Τίκτουσιν· τῶν δ' οὐδὲν ἐπὶ σφυρὸν ὀρθὸν ἀνέστη.

Quid contrà venustius ac dulcius quàm quæ pœnis malorum ibidem præmia opponit sententia, quibus piorum facta excipi & affici docet?

Οἷς δέ κεν εὐμειδής τε καὶ ἵλαος αὐγάσσηαι

Κείνοις οὔ μὲν ἄρουρα φέρει στάχυν, οὔ δὲ γενέθλη
Τετραπόδων, οὔ δ' ὄλβος ἀέξεται. οὐδ' ἐπὶ σῆμα
Ἔρχονται, πλὴν οὔ τε πολυχρόνιόν τι φέρωσιν.
Οὐδὲ διχοστασίη τρώγει γένος, ἥτε καὶ εὖ περ
Οἴκους ἐστηῶτας ἐσίναπε. ταὶ δὲ θυωρὸν
Εἰνάτερες γαλόῳ τε μίαν πέρι δίφρα τίθενται. Hoc eſt,
O miſeros queiſcunque tuam tu impegeris iram.
Horum armenta lues perimit, grandóque labores:
Orbantúrque ſenes, matréſque necantur in ipſis
Sæpe puerperiis, aut enituntur in ægro
Exilio, vt nihil his inſiſtat poplite firmo.
At quibus arrides felix & fronte ſerena,
Fertilis his ſeges eſt, iumentorúmque beata
Fœtura, & pleno promanans copia cornu.
Antè nec occumbunt ſenior quàm venerit ætas.
Nec lis orta domum lædit, quæ ſæpe penates
Diſſuit vnanimes, ſed menſam ſuauis ad vnam
Fratria concordi cum glore ſedilia ponit. Neque ſententiis ſolùm & præceptis, ſed etiam exemplis pœnarum populares ſuos ab impietate dehortatur: oſtendens, ſceleratè facta plerunque tragicos comitari euentus. Nam & Nioben cum omnibus liberis cauſa impietatis perditam, & OEneum Calydonium regem vnà cum ciuibus ſuis, quòd aram Dianæ ſpreuiſſet, malè mulctatum: & Eryſichthonem horribili inedia confectum dicit, quòd Cereris lucum violaſſet & aras euertiſſet: impietatem & diuini cultus negligentiam, præcipuam famis & penuriæ cauſam innuens. Quinetiam ſtatos ſacrorum dies, ad quicquam ruſticorum operum agendum feriatos, & ſoli diuino cultui deſtinatos eſſe præcipit: nec impunè violari, his verſibus declarat:

Μὴ νειὸν τιμοῦντες ἐμαὶ βόες εἵνεκα μισθοῦ
Τετράγυον τέμνοιεν ὑπ' ἀλλοτρίῳ ἀροτῆρι.
Ἦ γάρ κεν γυῖα τε καὶ αὐχένα κεκμηκυῖαι
Κόπρον ἔπι προτιγνύοιντο· καὶ εἰ Στυμφαλίδες εἶεν,
Εἰνατιζόμεναι, κεραελκέες· αἳ μέγ' ἄρισται
Τέμνειν ὦλκα βαθεῖαν. Hoc eſt,
Ne tum culta boues mereantur præmia noſtræ,
Iugera findendo, peregrino ſubditæ aratro.
Fracta labore aliâs agreſti languida colla
In ſtabulum referent: quanuis Stymphalides eſſent,
Nonum annum natæ, longos quæ ducere ſulcos
Præ reliquis poſſunt.

Sed & magiſtratum diuina prouidentia, rerum gubernaculis admoueri, ſiue is piè & iuſtè, ſeu impiè & iniuſtè rempub. adminiſtret: non eruditè ſolùm, verùm etiam religioſè docet: eidémque morem gerendum eſſe apertè admonet. Quod enim D. Paulus ſcriptum reliquit, Qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit: id Callimachus elegantiſsimis verſiculis dixit,

Ὃς μάχεται μακάρεσσιν, ἐμῷ βασιλῆϊ μάχοιτο·
Ὅστις ἐμῷ βασιλῆϊ, καὶ Ἀπόλλωνι μάχοιτο. Hoc eſt,
Qui malè cælicolis obſtat, is regibus obſtat:

Quíque meo regi,is Phœbo temerarius obſtat. Vagas quoque libidines horribiliter à Deo puniri, exemplis Tityi, Oti & Orionis,oſtendit: quos fulminibus ad Tartarum præcipitatos eſſe docet, quòd Latonæ & Dianæ vitium offerre non dubitauerint.Caſtitatem verò Dianę,Britomartis & Aſteries mirificè commendat: ſuíſque præmiis ornatam fuiſſe confirmat.Tum ſacrilega furta Brenni Celtarum regis,& Lygdamis Cimmeriorum ducis(quorum hic,Dianæ Epheſiæ, ille,Apollinis Delphici templum expilare & deſtruere conatus erat)atrocibus ſuppliciis punita fuiſſe commemorat. Quæ quidem omnia iucundiſsimis fabulis paſsim admixtis, ceu condimentis quibuſdam,ita exornat & mitigat, vt omne lectoris tædium effugiat. Quid enim magis ridiculum quàm illud de perſonato Mercurio, quem vultu carbonibus fœdato, filiabus dearum in cœlo timorem, matrúmque reuerentiam incutere fingit?quid riſu dignius,quàm quod de Herculis fame ibidem comminiſcitur?quid Cyclopum pictura elegãtius? quorum vultus,ora & membra tam luculenter depingit, vt nemo Apelles penicillo accuratius exprimere potuiſſet: operas quoque fabriles ita recitat, vt non legere, ſed malleorum ictus & incudum ſonitus audire videaris: quum inquit,

Εὖθ' οἵγε ῥαιστῆρας ἀειράμενοι ὑπὲρ ὤμον,
Ἤ χαλκὸν ζείοντα καμινόθεν ἠὲ σίδηρον
Ἀμβολαδὶς τετύποντες ἐπὶ μέγα μοχθήσειαν. Quam Græci carminis maieſtatem quum vix interpreti aſſequi liceat, nos pro virium noſtrarum exiguitate,quoad fieri potuit,ita expreſsimus:

Quum ſimul incubuêre omnes,& brachia tollunt,
Candentéſque rotant maſſas,atque ictibus æra
In numerum feriunt,valido impete pertundentes. Eſt enim (vt hoc quoque addamus)propria hæc poetarum laus, quòd grauiſsimas res melliſsimis numeris deſcripſerunt, & arduas obſcuráſque materias pulcherrimis fabulis,tanquam picturis,expoſuerunt. Nam quum philoſophiæ præcepta rigidiora,& humana ingenia ſuapte natura deprauatiora ſint, quàm vt ſimplici ac nudo orationis genere commoueantur: ſæpiúſque fabuloſis narrationibus plus quàm Stoica illa ſeueritate , ad virtutes extimulentur (quod Menenij Agrippæ exemplo Liuius declarat) omnem ſanè laudem poetæ promerentur, quòd confictis à ſe monſtris, vitiorum turpitudinem ac deformitatem exprimere voluerunt: vt hac ratione & via animos hominum à flagitiis & ſceleribus deterrerẽt, & ad vitæ honeſtatem perducerent. Quid enim aliud eſſe Cyclopas dicemus quàm tyrannos? quid aliud Lapithas & Centauros,quàm ebrioſorum hominum violentam multitudinem? quid aliud gigantes cœlum armis territantes, quàm impiorum quorundã deos negantium ingluuiem? Quid multis? ex vno Homero, tanquam fonte & humanæ ſapientiæ Oceano,penè omnium non modò virtutum ac vitiorum viuas imagines,totiúſque adeò moralis doctrinæ præcepta & regulas promanare, ſed etiam reliquarum ſcientiarum ac diſciplinarum omnium, quibus humana ſapiẽtia abſoluitur,principia certiſsima prouenire,non modò Plutarchus iam olim, ſed etiam Politianus (qui auorum noſtrorum memoria vixit)apertè demonſtrarunt. vt nihil de aliis commemorem, qui aut naturæ arcana rerúmque cauſas,& animalium naturas , ac gemmarum vir-

tutes, versibus exposuerunt: vt Empedocles, Lucretius, Nicander & Orpheus: aut astrorum situs, & in rebus inferioribus varios effectus carmine prodiderūt, vt Aratus, Manilius, & passim Lucanus: aut descripserūt radio totum qui gentibus orbē, vt Dionysius. Non enim vnius duntaxat rei sciētiam aut artem poetæ profitentur, sed omnium disciplinarum cognitionē sibi iure quodam vendicant: quum primi eas res quæ in contemplationem veniunt, literis mandarint, & soli propè in omnibus scientiis veritatem inquirentes, ad summum eruditionis fastigium conscenderint. Quo nomine poeticam nonnulli, primam philosophiam, nonnulli etiam solam sapientiam dixerunt: quemadmodum Strabo, diligentissimus Homericarum laudum scrutator, initio Cosmographiæ testatur. cuius verba, quòd instituto meo seruiunt, adscribere placuit. οἱ παλαιοὶ, inquit, φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι πρώτην τὴν ποιητικὴν, εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων, καὶ διδάσκουσαν ἤθη καὶ πάθη, καὶ πράξεις, μεθ' ἡδονῆς. οἱ δ' ἡμέτεροι καὶ μόνον ποιητὴν ἔφασαν εἶναι σοφόν. Sed quid vel testimoniis, vel etiam exemplis hæc confirmare opus est? Vos appello qui omnes artes ac disciplinas in academiis & gymnasiis scholasticæ iuuentuti proponitis: ánnon poetarum sententiis ac versibus pronunciata vestra aut confirmare aut exornare studetis? ánnon suauissimè dicere, ac optimè docere is videtur, qui scientiæ quam profitetur monimenta, & cumprimis philosophiæ rigorem dulcissimis poetarum numeris ac fabulis, tanquam emblematis, venustiorem reddit? Nam si Flacco creditur, *Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.* Intelligis (ni fallor) generose Comes, quantus se mihi ad dicendum campus aperiat, si omnia ea quæ poeticæ laudem aliquam conciliant, attingere, ne dicam oratione persequi, velim. quod ne fiat, præfationis legibus prohibeor. Vberius tamen de his maximis rebus lectorem admonere volui, vt quid à poetis potissimum expectandum, & ad quas vires pleraque omnia illorum dicta referenda sint, non ignoret. Quū enim hoc literarum genus hodie, non modò ab imperita multitudine, sed etiam à nonnullis qui prima in hominum cœtibus subsellia aucupantur, ita contemptim habeatur, vt tum ipsi à poetarum lectione abstineant, tum alios quoque ab eadem suo exemplo absterreant: magni interesse arbitror vt adolescentum animi à quorundam calumniis & maledictis præmuniantur. Etsi enim deplorāda est priscorum vatum cæcitas, quòd tam præpostero animorum studio, profanos ac commentitios Ioues, Apollines, Dianas, Cereres, & Mineruas colere ac celebrare maluerunt, quàm verum Israelis Deum: tamen propterea è scholis Christianis (vt multi censent) nō erunt exterminandi ac profligandi. Nam primò nos de mentium humanarum caligine, & ingenerata nobis sacræ veritatis ignorantia commonefaciunt: quæ certè mortales visus ita hebetat vt Deum agnoscere & verè inuocare non possint, sed noctuarum instar, solis radios declinantium, cæcutiant. Quæ labes quum omnibus hominibus per lapsum primorum parentum aspersa sit, iustam Deus causam habet non modò Callimachum & reliquos paganos reiiciendi, sed nos quoque omnes in vniuersum reprobādi. Quare in nos ipsos descendentes, Deo grati esse discamus, quòd reuelata nobis veritate, digniores nos iudicauerit, quibuscum lucem Verbi cœlestis, suámque voluntatem communicaret. Deinde verò, quum tantum in antiquis poetis ad religionis cultum promouendum amorem ac studium

fuisse intelligamus: meritò illorum exemplo ad pietatem excitemur, vt vires ingeniorum nostrorum non ad lasciuos amores, aut turpia quædam lenocinia, sed ad laudes Dei & saluatoris Christi, conuertamus. Quid enim fœdius est, quàm poetam, qui se Christianum profitetur, infideli & ethnico haberi segniorem? ne dicam deteriorem. Etenim videmus, poetas veteres, quibus excellens ad fundenda carmina ingenium fuit, venam suam præcipuè ad laudes deorum, quos tum communis superstitio colebat, admodū religiosè contulisse. Nec enim ipsi modò summam Dei erga genus humanum bonitatem & clementiam grata mente prædicarunt, sed aliis quoque & suæ cumprimis iuuentuti precum & cantionum formulas præscripserūt. Vnde Horatius in epistolis,

Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preces, uatem ni Musa dedisset? Fuêre tales plerique veterum Græcorum poetæ, vt Homerus, qui (vt Silius Italicus de ipso canit) *Carmine complexus terram, mare, sidera, manes, Et cantu Musas & Phœbum æquauit honore*: vt Orpheus, sacer, interpresque deorum: vt noster hic Callimachus: qui omnes hymnis suis deos deásque mirifica quadam carminis venustate & gratia factis, celebrandos sibi sumpserunt. Quo nomine sanctos appellasse poetas Ennius, & deorum filios Adimantus apud Platonē mihi dixisse videtur, quòd de rebus sanctis & cœlestibus, quasi diuino quodam spiritu afflati, cecinerint. Prima enim pietas Deo, altera parētibus, &, qui parentum loco habendi sunt, regibus ac principibus debetur. Vnde factum vt poetæ non solùm deos & penates versibus celebrarint, sed etiam magistratus & præstantes heroas suis ornarint præconiis. Fuit enim hæc poetarum non minima cura, vt principum, regum & virorum fortium heroica facinora, & res præclarè gestas posteritati commendarēt: & virtutum exempla quæ posteri imitarentur, versibus laudata describerent: turpia verò & improba flagitia acerrimè insectarētur; & hominum oculis, tanquam in theatro spectanda proponerent: vt hinc vitiorum infamia, inde verò virtutum & rectè factorum gloria perspecta, alii vitam morésque suos ad honestas & cum virtute coniunctas actiones componerent. Qua re factū est vt poetæ in maximorum regum & imperatorum familias asciti, & grauissimarum rerum deliberationibus adhibiti sint. Id quod cùm alii, tum Pausanias in Atticis testatur: Ante Euripidem (inquiens) cum Polycrate Samiorum tyranno vixit Anacreon, & ad Hieronē Syracusas AEschylus & Simonides se contulêre. Dionysio posteriori Philoxenus, Antigono Macedonū regi Antagoras Rhodius & Aratus Solensis familiares fuêre. Nam Hesiodus & Homerus, regum familiaritates aut nacti non sunt, aut consultò spreuerunt: ille, quòd agrestem vitam amplexus ab erroribus abhorruerit: hic, quòd in vltimas terras peregrinatione suscepta, potentium hominum opes gloriæ, quam sibi apud omnes gentes maximam comparauit, posthabuerit: quum alioqui & Demodocum Alcinoo familiarem inducat, & Agamemnonem poetam nescio quem apud vxorem reliquisse commemoret. Hæc Pausanias. Nónne verò & Alexander ille qui à rerum gestarum magnitudine Magnus est cognominatus, Homero tantum honorem habuit, vt dormiens etiam capitis puluino supposuerit, & Iliadem atque Odysseam expeditionis suæ viaticum scitè admodum dixerit? Nónne Ennius ingenio maximus, ore rudis, superiori Africano tam gratus

tus fuit, vt mortuus Scipionum ſepulcro inferretur? Nónne C. Marius nobilem poetam Archiam, rerum Cimbricarum conditorem: Lucullus verò L. Plotium belli Mithridatici ſcriptorem: Pompeius item Theophanem Mitylenæum rerum ſuarum præconem: at Auguſtus Cæſar Virgilium & Horatium incomparabilis ingenii viros, Domitianus pariter Iuuenalem & Statium, vates extra omnem eruditionis aleam poſitos: Baſsianus quoque Antoninus Oppianum Cynegeticωn autorem: Numerianus item imperator, qui Caio patri in imperio ſucceſsit, Nemeſianum bucolici carminis venuſtiſsimum conditorem: Arcadius denique & Honorius Claudianũ grauiſsimum poetam: aliique alios ſummis & ampliſsimis honoribus proſequuti, ac ſingulari beneuolentia complexi ſunt? Quo magis deploranda eſt temporum horum iniquitas, in quibus Muſarum antiſtites ab iis etiam negliguntur, quorum laudes omnibus ingenii viribus ab interitu vindicare ac ſempiternæ poſterorum memoriæ tradere conantur. Nam hodie principum & regulorum quorundam aulæ à carminibus non minus abhorrent, quàm Iudæus à porco, aut Samius ille Pythagoras à fabarum eſu. vt verè Ouidianum illud hac tempeſtate vſurpare liceat, *Ipſe licet uenias Muſis comitatus Homere, Si nihil attuleris, ibis Homere foras.* Atque huius rei (ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσι κελεύει) non tantùm Lauſus equûm domitor, debellatórque ferarum, ſed illi ipſi qui auguſtiſsimum poetæ nomen ſibi arrogant, præcipua cauſa eſſe videntur. Quod enim Perſius in Satyra de ſuis popularibus queritur,

--ecce inter pocula quærunt
Romulidæ ſaturi quid dia poemata narrent.
Hîc aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna eſt,
Rancidulum quiddam balba de nare loquutus,
Phyllidas, Hypſipylas, uatum & plorabile ſiquid
Eliquat, & tenero ſupplantat uerba palato.
Aſſenſêre uiri: nunc non cinis ille poetæ
Felix? non leuior cippus nunc imprimit oſſa?
Laudant conuiuæ: nunc non è manibus illis,
Nunc non è tumulo fortunatáque fauilla
Naſcentur uiolæ? Idem planè mihi de noſtris quibuſdã Phœbicolis non iniuſtè vſurpare videor, qui neſcio quam popularem auram captantes, laudatiſsimã hanc ingenii facultatem apud imperitum vulgus proſtituunt, quoſlibet è mediis tonſtrinis, Phormionũ ritu, carminibus ſuis vndiquaq; commendicatis impendio celebrantes. vt nihil referam quàm immaturos interdum fœtus enitantur, nimiúmque feſtinando, cæcos interdum pariant catulos.

Sed, ne longiùs à propoſito digrediar, ad Callimachum meum redeo, qui & ipſe ob ingenij excellentiam & carminis venuſtatem Philadelpho & Euergetæ AEgyptiorum regibus (Strabone teſte) ita acceptus fuit, vt in intimam familiaritatem vtriuſque receptus, & regiæ bibliothecæ, quæ tum Alexandriæ erat, magiſter ſit conſtitutus. Qua quidem occaſione factum eſt vt multis ille à ſe doctiſsimis libris conditis, vetuſtiſsimorum temporum hiſtoriam, & ſacrorum origines ingenioſè protulerit: quorum iacturam & interitum alicubi deplorat Cœlius Rhodiginus. Quum autem ex omnibus

¶¶.i.

operibus Callimachi nihil sit reliquũ, prẹter hymnos istos & pauca epigrãmata, sparsim apud alios extantia: non putaui committendum fore vt istẹ reliquiæ quamlibet exiguæ negligerentur. Quantus enim fructus ad lectorem Græcarum literarum & philosophiæ studiosum ex hoc autore redeat, tum ex suprà commemoratis est euidens, tum ex ipso artifice, quem opus suum commendabit, apertissimè intelligetur. Gratum igitur hunc meum laborem iuuentuti fore arbitror, quem istis reliquiis exornandis, pro virili mea publicis inseruiturus commodis, impendi: tametsi & maledicos olfacio, qui propositum meum odiosè sugillent, & inuidos, qui malitiosè subsannent. Contra quorum morsus vt tua, generosissime Comes, ope & patrocinio, tanquam Aiacis clypeo, aut Palladis ægide, tutus sim, totum hoc quantulumcunque est Callimachi opus, Latinis versibus à me redditum & annotationibus explicatum, G. T. D. offero & commendo. Est enim G. T. D. artium & literarum humanarum studio ita exculta, vt non solùm de propositis in conuictu rebus, Latinè & eleganter differere, sed etiam aliorum dicta solerter diiudicare posit. Quo fundamento præclarè iacto, nuper ad legum & iuris ciuilis studium feliciter aspirauit: in quo tantos fecit progressus, vt ad rerum gubernacula dexterius gerenda, non parum cõmodi & emolumenti hinc allatura esse videatur. Tum verò omnium quæ ad religionis cultum pertinent, tanto amore afficitur, vt optimo cuique bene de se sperandi latissimam fenestram aperuerit: quòd & legum literarúmque discendarum ardens in ea desiderium, & laudandus pietatis amor est. Etsi his rebus scio laudari principes & rerum dominos non solere. pium & eruditum hominem dici, hodie priuata laus est, nec multum habet commendationis in rege aut viro principe: generosum, fortem, iustum, seuerũ, locupletem, beneficum, largum, magnificũ: hæ sunt regiæ & splendidæ laudes. T. verò G. D. ne his quidem ipsis virtutibus orbata est: quæ quantum cæteros pietate & doctrina, tantum & comitate ac munifica liberalitate antecedit. Id enim vno ore omnes reipub. Tubingensis ciues mecum fatebuntur, tuáque in se maxima beneficia, cum omni posteritate, grata memoria perpetuò prosequentur. Sed quid mirum, te his maximis virtutibus excellere, quum ad generosam tuam indolem optimorum virorum laudabilis accedat institutio? quos quum illa summo amore & veneratione colat, fieri non potest quin pulcherrimæ virtutes inde proficiscantur. Habet enim G. T. D. duos vitæ morúmque magistros, tanquam Nestorem & Phœnicem, Ioannem Syluagium, Dominum à Coubeke, & Matthæum Delium Hamburgensem: quorum ille, & generis dignitate, & omnium virtutum ornamentis, tum optimarum linguarum, Latinæ, Gallicæ, Hispanæ, & præter vernaculam Belgicam, etiam nostratis Germanæ peritia plurimum excellit: tum verò multarum rerum longo vsu, & militari disciplina, compluribus iam annis exercitus & promptus est: hic autem, optimarum artium, philosophiæ, poetices, musicæ, linguarum & iuris ciuilis doctrina ita ornatus, vt nihil de eo tam magnificè dici posit quod virtus eius non superet. Siue enim linguam causis acuit, seu ciuica iura Respondere parat, seu condit amabile carmen: Prima feret hederæ victricis præmia. Plura de his dicere singularis vtriusque modestia prohibet: quorum virtutes vix ab vllo prædicabuntur, vt

in adulationis ſuſpicionem non veniat? Αἰνούμενοι γὰρ (vt Clytæmneſtra apud Euripidem ait) οἱ 'γαθοὶ, τρόπον τινὰ Μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἐὰν αἰνῶσ' ἄγαν. Proinde, quod reliquum eſt, tuo fauori & patrocinio, generoſe Comes, hanc qualemcunque lucubrationem commendo, te etiam atque etiam orans vt eodem animo Callimachum Latinè balbutientem complectare, quo AEgyptii reges nobiliſsimi Græcè dicentem iam olim complexi fuiſſe, literis produntur. DEVS Opt. Max. te patriæ ac ciuibus tuis incolumem ſeruet: vt te Comite, ac duce Chriſto, vera in agro Hanouienſi pietas & religio floreat, literarúmque ſtudia tuis quoque beneficiis augeſcant.

Tubingæ, Calend. Iulii. Anno M. D. LXXI.

EPIGRAMMATA CLARISSIMORVM virorum in Latinum Nicodemi Frischlini Callimachum.

IACOBI SCHEGKII. M. D.

Callimachum uates inter perdocta uetustas
Insignes primi nominis esse putat.
Huius scripta quidem perierunt plurima: quondam
Integra quæ fuerant, nunc mutilata uides.
Frischlino duplex labor hic fuit: unus, ut ipsum
Dispersum, longo tempore colligeret:
Alter, ut in linguam conuerteret ipse Latinam,
Et Græcos uersus uersibus exprimeret.
En, duo Callimachi certant nunc carmine, quorum
Hic sese Græcis uenditat, hic Latio.

I. POSTHII GERMERSHEMII. M. D.

Callimachus superas si fortè rediret ad auras,
Cuius mirata est Græcia tota lyram,
Aspiceretque suos Frischlini carmine uersus
Translatos, tali solueret ora sono:
Multa mihi debet numerosi Musa Properti,
Multa sed huic debet nostra Thalia uiro.
Ille meos furtim numerósque sequutus & artem est:
Romano hic totum me facit ore loqui.

MARTINI CRVSII.

Ὣς ἐκ πυρκαϊῆς οἴκων μαλερᾶς πολυόλβων,
Ἧς πάντη κλονέων ἄνεμος φλόγα εἰλυφάζει,
Ἐκσωθέντ᾽ ὀλίγα κειμήλια ἔσ᾽ ἐνὶ τιμῇ·
Οὕτως ἐκ πολέων θησαυρῶν Καλλιμάχοιο,
Τοὺς ἲς πανδαμάτωρ μακροῖο δάμασσε χρόνοιο,
Ἐκφυγὸν λύμην βραχὺ λείψανον ἀμφαγαπᾶσθω.
Οἷος γὰρ θ᾽ ὅγ᾽ ἀνὴρ πέλεν ἐννοιῶν φράσεώς τε
Πλήθεϊ καὶ κάλλει, δηλοῖ μι᾽ ὅλον δοκὸς οἶκον.
Ἦ μέγα πῆμα, χρόνου καῦσιν τοσήνδε μανέντος.
Ἀλλὰ καὶ ὣς, ὁ νοῶν τὸ μικρὸν τοῦτ᾽, οὐκ ἰδιώτης.
Φριχλίνῳ δὲ χάρις, τάδ᾽ ἐρείπια κοσμήσαντι.
Φριχλῖνος Μούσῃς φίλος, ὁπλοτέρων κλέος ἀνδρῶν.

ERHARDI CELLII.

Si sua Callimachus nostrum dilatus in æuum
Cerneret Ausoniis carmina facta modis,
Ausoniis mallet quàm Graiis uersibus hymnos

Et quæ composuit lemmata parua legi.
Tam bene, tam cultè, tantóque nitore poeta
Frischlinus calamo transtulit illa suo.
Qui me uera loqui uatem de uate negabit,
Battiadæ præsens intueatur opus.
Atque alios idem miretur, amétque, colátque,
Et quocunque potest nomine ferre, ferat.
Ipse ego Frischlini diuina poemata miror,
Quæ canit alternis hîc & ubique modis.

LEONHARDI ENGELHART.

Versus reddere uersibus Latinis
Graios, non decoris parum meretur:
At uersu Latio metrum Pelasgum
Aptè perspicuéque reddidisse,
Hoc ingens opus est, labórque multa
Dignus laude, & honore dignus omni.
Quis te non igitur, poeta clare,
O Frischline, animo potens & arte,
Miretur, colat, euehátque laude?
Hos qui Callimachi fidelis hymnos
Interpres facis admodum disertos,
Et claros iuuenum gregi, tenebris
Et caligine nuper inuolutos.
Sed quando Austriadum libros uidebo?
Laudes queis repetuntur à tot annis
Gentis Teutonicæ, ducúmque gesta?
Ecquando Venusinus ille Flaccus,
Quando Persius ille, Iuniúsque,
Ad phrasin Ciceronis explicati
In lucem uenient? quid illa differs?
Per Phœbum precor & nouem sorores,
Hos ne fortè premas diu labores.

VV. VIRNII H.

Callimachus toto non esset in orbe Latinus,
Frischlinus si non esset in orbe meus.
Nunc quia Callimachus uiuit Romanus & Hellen,
Frischlini huic uitam contulit ingenium.

NICOLAI RVDINGERI, Pisouernatis.

Nobilis attigerat genus omne poematis olim
Battiades uario carmine Callimachus:
Et diuina sui aut monimenta perire laboris

Senserat, aut longa nocte situque premi.
Frischlinus uatis sortem miseratus & artem,
Ad Nicri leuiter non tulit illud aquas:
Dixit &, O uates diuturnas passe tenebras,
Me duce fas iterum sit tibi luce frui.
Nec mora, qui Graia prius omnia uoce sonabat,
Nunc etiam Latio scit bene more loqui:
Et cultu latum uariante perambulat orbem,
Esset ab Elysia ceu reuocatus humo.
Per uatem, Frischline, decet sic uiuere uatem.
Illius ingenio uiuis, & ille tuo.

GEORGII OSTERMARII CO-
ronensis, Transsyluani.

Callimachus Græcis qui totum sparsus in orbem
Instar thesauri semper opimus erat,
Nunc etiam Latio conuersus carmine floret,
Ingenii specimen docte poeta tui.
Quem si sæpe leget studiis addicta iuuentus,
Hymnorum sacro flumine diues erit.

CAROLI CHRISTOPHORI
Baieri, Spirensis.

Callimachus Latio loquitur sermone disertus:
Nónne uides similem docte Catulle tui?
Qui sacra Battiadæ sectatus carmina, laudas
E Beronicæo uertice cæsariem.
Quisquis es hoc gaude tam claro munere uatis:
Nempe labor studiis proderit iste tuis.
Et uos Frischlinum iuuenes ornate poetam,
Lætáque sis tanto parua Balinga uiro.
Nam si magna suo gaudet Verona Catullo,
Cur non gauderes uate Balinga tuo?

LASCARIS EPIGRAMMA de Callimachi carminibus, quæ ex multis pauca supersunt.

Ἴχνια μαστεύων ῥυθμίσσατο σῶμα πέλωρον
  Πάνσοφος Ἡρακλέους πρίν ποτε Πυθαγόρης·
Δοῦρας Ἀλεξάνδρου δ' Ἵπποις παρὰ πίονι νηῷ
  Δηρὸν ἔην μεγάλης μνημόσυνον παλάμης.
Καὶ σέο δ' οἷα λέοντος ὄνυξ, τόδε Καλλίμαχ' ἥρως
  Λείψανον ὑμνῶν λαμπρὸν ἔδειξε νόον,
Ὡς γόνιμον σοφίην πεσούμενον. εἶσι δὲ τέχνην,
  Ἀέναον φωνήν, ἔνθεον ἁρμονίην.
Ὀκτάκις εἰ δ' ἑκατὸν στίχα βίβλων ὤλεσεν αἰὼν
  Λευγαλέος, βαιὸν Ζεὺς τόδ' ἔνδυσε μέλος
Ἀρχέτυπον τελέθειν, θεῖον γένος ἥν τις ἀείδῃ,
  Μορφῆς ὡς πλάσσαις κυάνεον βλέφαρον.
Μή ποτε δ' ἐξάρχοντος ἔοι σπάνις ὑμνοπόλοισι
  Μολπῆς, χαλκογράφων ξυνὸν ἔθηκε τέχνη.

HENRICI STEPHANI EPIGRAMMATA de Callimacho, & ad Callimachum, super his Nasonis versibus,

Battiades toto semper cantabitur orbe.
Quamuis ingenio non ualet, arte ualet.

I.

Non satis ingenio Nasone es iudice promptus,
  Summo inter vates qui fuit ingenio.
Quid nobis de te est aut de Nasone putandum?
  Iudicium deest huic, ingeniúmne tibi?

II.

Callimache, ingenio te Naso valere negauit,
  Siuit & à sera id posteritate legi.
Carmina non equidem tua legerat omnia Naso,
  Legerat hæc oculo vel properante nimis.

III.

Nasonis verax est si censura poetæ,
  Haud tua Musa viget dotibus ingenii.
Naso nimis rigidus nobis an censor habendus?
  Ingenium & vulgus quod vocat, esse negat?

IIII.

Naso tuæ ingenii non sat putat esse Camœnæ,
  Et tanquam haud dubitans hoc canit ille palàm.
Te Naso tunc est ex se metitus, opinor,
  Nescius ingenii plus satis esse sibi.

V.

Nasonem, ingenio quum te præstare negaret,
Illa se metiri te voluisse puto.
Mensuram ingenium sed quod superauerat omnem,
Mensuræ quisnam vellet habere loco?

VI.

Battiade, arte quidem te Naso valere fatetur,
Ingenio sed te Naso valere negat.
Ah, quam Naso tuæ laudem non inuidet arti,
Ingenio cur hanc inuidet ille tuo?
Anne, quod ingenii est, hoc arti adscribere mauult?
Dátque arti laudem quam rapit ingenio?
Imò cuncta artis tanto splendore nitescunt,
Ingenii lucem splendor vt ille tegat.

KAΛΛIM.

ΚΑΛΛΙΜΆΧΟΥ

Κυρηναίου ὕμνοι.

ΕἸΣ ΤῸΝ ΔΊΑ.

ΖΗΝῸΣ ἔοι τί κεν ἄλλο παρὰ σπονδῇσιν ἀείδειν
Λώϊον, ἢ θεὸν αὐτὸν, ἀεὶ μέγαν, αἰὲν ἄνακτα;
Πηλογόνων ἐλατῆρα, δικασπόλον οὐρανίδῃσι;
Πῶς καί νιν, Δικταῖον ἀείσομεν, ἠὲ Λυκαῖον;
Ἐν δοιῇ μάλα θυμός· ἐπεὶ γένος ἀμφήριστον.
Ζεῦ, σὲ μὲν Ἰδαίοισιν ἐν οὔρεσι φασὶ γενέσθαι,
Ζεῦ, σὲ δ' ἐν Ἀρκαδίῃ· πότεροι πάτερ ἐψεύσαντο;
Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται. καὶ γὰρ τάφον ὦ ἄνα σεῖο

ΣΧΌΛΙΑ παλαιὰ εἰς τοὺς Καλλιμάχου ὕμνους.

ΕἸΣ ΤῸΝ Διὸς ὕμνον.

ΖΗΝῸΣ ἔοι] Πότερον, Ζηνὸς σπονδῇσιν; ἤ, Ζηνὸς τί λώϊον ἀείδειν; Πηλογόνων] Τῶν γιγάντων, παρὰ τὸ ἐκ πηλοῦ γενέσθαι. τουτέστι τῆς γῆς. Δικταῖον] Κρηταῖον. Δίκτη γὰρ ὄρος Κρήτης. Λυκαῖον] Ἀρκάδα. Λυκαῖον, Ἀρκαδίας ὄρος. Ἀμφήριστον] ἀμφίλογον. Ἰδαίοισιν] Ἴδη, ὄρος Κρήτης καὶ Τροίας· νῦν δὲ τὸ Κρήτης φησί. Πότεροι] Ἐν ἤθει ἀναγνωστέον τὸ πότεροι. Κρῆτες ἀεί.] Παροιμία ἐστὶ τὸ κρητίζειν, ἐπὶ τοῦ ψεύδεσθαι, ἀπὸ Ἰδομενέως τοῦ Κρητὸς ῥηθεῖσα· ὃς λαχὼν μερίσαι τοῖς Ἕλλησι τὰ λάφυρα τοῦ Ἰλίου, τὰ κρείττω ἑαυτῷ περιεποίησατο. Τάφον] Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Μίνωος ἐπεγέγραπτο, Μίνωος τοῦ Διὸς τάφος. τῷ χρόνῳ δὲ τὸ τοῦ Μίνωος ἀπηλείφθη· ὥστε περιλειφθῆναι, Διὸς τάφος. ἐκ τούτου οὖν ἔχειν λέγουσι Κρῆτες τὸν τάφον τοῦ Διός. ἢ ὅτι Κορύβαντες λαβόντες αὐτὸν ἐπὶ τὸ κρύψαι διὰ τὸν Κρόνον, προσεποιήσαντο τάφον αὐτοῦ.

CALLIMACHI CYRENAEI HYMNI, ex Latina interpretatione NICODEMI FRISCHLINI, qua verbum verbo redditur.

IN IOVEM HYMNVS.

IOVIS apud libationes quid aliud sit celebrare Melius, quàm Deum ipsum, semper magnum, semper regem, Terrigenûm expulsorem, iura dantem cœlicolis? Et quomodo ipsum, Dictæum canemus, an Lycæum? In dubio admodũ *hæret* animus: quoniam genus Iouis controuersum *est*. Iupiter, te quidem *alij* Idæis in montibus aiunt genitum, Iupiter, te verò *alij* in Arcadia: vtri pater mentiti sunt? Cretenses semper mendaces. etenim sepulcrum, ô Rex, tuum

Κρῆτες ἐτεκτήναντο· σὺ δ' οὐ θάνες· ἐσσὶ γὰρ αἰεί.
Ἐν δέ σε Παρρασίῃ Ῥείη τέκεν, ἧχι μάλιστα
Ἔσκεν ὄρος θάμνοισι περισκεπές. ἔνθεν ὁ χῶρος
Ἱερός· οὐδέ τί μιν κεχρημένον Εἰλειθυίης
Ἑρπετὸν οὐδὲ γυνὴ *ἐπινίσεται· ἀλλά ἑ Ῥείης
*Ὠγύγιον καλέουσι λεχώϊον Ἀπιδανῆες.
Ἔνθα σ' ἐπεὶ μήτηρ μεγάλων ἀπεθήκατο κόλπων,
Αὐτίκα δίζητο ῥόον ὕδατος, ᾧ κε τόκοιο
Λύματα χυτλώσαιτο, τεὸν δ' ἐνὶ χρῶτα λοέσσαι.
Λάδων ἀλλ' οὔπω μέγας ἔρρεεν, οὐδ' Ἐρύμανθος,
Λευκότατος ποταμῶν. ἔτι δ' ἄβροχος ἦεν ἅπασα
Ἀρκαδίη· μέλλεν δὲ μάλ' εὔυδρος καλέεσθαι
Αὖτις. ἐπεὶ τημόσδε Ῥέη ὅτ' ἐλύσατο μίτρην,
Ἧ πολλὰς ἐφύπερθε Σαρωνίδας ὑγρὸς Ἰάων
Ἤειρεν, πολλὰς δὲ Μέλας ὤχησεν ἁμάξας·
Πολλὰ δὲ Καείωνος ἄνω, διεροῦ περ ἐόντος,
Ἰλυοὺς ἐβάλοντο κινώπετα. νίσετο δ' ἀνὴρ
Πεζὸς ὑπὲρ Κρᾶθίν τε πολύστειόν τε Μετώπην
Διψαλέος· τὸ δὲ πολλὸν ὕδωρ ὑπὸ ποσσὶν ἔκειτο.
Καί ῥ' ὑπ' ἀμηχανίης σχομένη φάτο πότνια Ῥείη,

γρ. ἐπιμίσγεται.

γρ. ὠγύγιοι.

Παρρασίῃ] Ὄρος Ἀρκαδίας τὸ Παρράσιον, ἀπὸ Παρράσου τοῦ Λυκάονος. Ἑρπετὸν] Οὔτε ἑρπετὸν, οὔτε γυνὴ χρήζουσα τοῦ τεκεῖν ἐπιμίσγεται. Ἢ οὕτως· οὐ χρήζει εἰληθυίας, τουτέστι γεννήσεως. ὅτι πᾶν ζῶον εἰσιὸν ἐκεῖ μεμολυσμένον, ἄγονον ἐγίνετο, καὶ σκιὰν τὸ σῶμα αὐτοῦ οὐκέτι ἐποίει. Ἀπιδανῆες] Οἱ ἀρχαῖοι Ἀρκάδες. Λύματα] Καθάρματα. τὸ δὲ Χυτλώσαιτο, ἀντὶ τοῦ ἀπολούσαιτο. Ἐρύμανθος δὲ, ποταμὸς Ἀρκαδίας. Ὅτ' ἐλύσατο] Ὕστερον μετὰ τὸ τεκεῖν τὴν Ῥέαν. Σαρωνίδας] δρῦς. παρὰ τὸ σεσηρέναι καὶ συνεστραμμένον τὸν φλοιὸν ἔχειν. Τὸ δὲ ἤειρεν, καὶ ὤχησεν, ἀντὶ τοῦ ἐβάστασε. Καείωνος] Λείπει ἡ ὑπέρ. πολλὰ δ' ὑπὲρ τοῦ Καείωνος ἑρπετὰ τοὺς φωλεοὺς ἐποίησαν. Κινώπετα] Τὰ θηρία, οἱονεὶ κινώπεδα, παρὰ τὸ ἐν τῷ ἐδάφει κινεῖσθαι. τὸ δὲ Νίσετο, ἀντὶ τοῦ ἤρχετο. ἐπορεύετο. Κρᾶθιν] Κρᾶθις, ποταμὸς Ἀρκαδίας. Πολύστειον δὲ, τὸν πολύψηφον, καὶ πολυπάτητον. Μετώπην] Ποταμὸν Ἀρκαδίας.

Cretenſes fabricarunt. tu autem non periiſti. es enim ſemper. In Parrhaſia autem te Rhea peperit, vbi maximè Erat mons nemoribus obtectus. inde locus ille eſt Sacer: neque eum aliquod expertum Lucinam Reptile, neque mulier adit *ulla*: ſed ipſum Rheæ Veterem nominant puerperii lectum Apidanes. Hîc te poſtquam mater magno depoſuit ex vtero, Statim quærebat riuum aquæ, quo partus *ſui* Retrimenta ablueret: tuúmque corpus purgaret. Ladon verò magnus nondum fluebat, neque Erymanthus, Limpidiſſimus amniũ: ſed adhuc ſicca erat omnis Arcadia: *talis* futura tamen vt maximè aquoſa nominaretur Iterum. quoniam tum temporis quo Rhea zonam ſoluit. *i. peperit,* Sanè multas deſuper quercus liquidus Iaon Produxit, multos etiam Melas *fluuius* tum geſtauit currus: Multæ præterea ſupra Carionem, quamlibet nunc ſit humidus, Luſtra conſtruxerunt feræ. ibat etiam vir Pedeſter tum ſuper Crathin, tum ſuper ſcrupuloſam Metopen Sitibundus: ſed multa aquæ copia ſub pedibus latebat. Itaque in hac difficultate conſtituta dicebat veneranda Rhea,

„Γαῖα φίλη, τέκε καὶ σύ· τεαὶ δ' ὠδῖνες ἐλαφραί.
Εἶπε, καὶ ἀντανύσασα θεὰ μέγαν ὑψόθι πῆχυν,
Πλῆξεν ὄρος σκήπτρῳ· τὸ δέ οἱ δίχα πουλὺ διέστη,
Ἐκ δ' ἔχεεν μέγα χεῦμα· "τόθι χρόα φαιδρύνασα
Ὦ "να τεὸν ἀπείρωσε· Νέδη δέ σε δῶκε κομίσσαι
Κευθμὸν ἔσω Κρηταῖον, (ἵνα κρύφα παιδεύοιο)
Πρεσβυτάτη νυμφέων αἵ μιν τότε "μαιώσαντο,
Πρωτίστη γενεῇ, μετά τε Στύγα *Φιλύρην τε.
Οὐδ' ἁλίην ἀπέτισε θεὴ χάριν, ἀλλὰ τὸ χεῦμα
Κεῖνο Νέδην ὀνόμηνε· τὸ μέν ποθι πουλὺ κατ' αὐτὸ
"Καυκώνων πτολίεθρον, ὃ "Λέπριον πεφάτισται,
Συμφέρεται Νηρῆι· παλαιότατον δέ μιν ὕδωρ
Υἱωνοὶ πίνουσι "Λυκαονίης ἄρκτοιο.
Εὖτε "Θενὰς ἀπέλειπεν, ἐπὶ Κνωσοῖο φέρουσα,
Ζεῦ πάτερ, ἡ νύμφη σε (Θεναὶ δ' ἔσαν ἐγγύθι Κνωσοῦ)
"Τουτάκι τοι πέσε δαῖμον ἀπ' ὀμφαλός· ἔνθεν ἐκεῖνο
Ὀμφάλιον μετέπειτα πέδον καλέουσι "Κύδωνες.
Ζεῦ, σὲ δὲ Κυρβάντων ἑτάραι "προσεπηχύναντο
Δικταῖαι Μελίαι, σὲ δ' ἐκοίμισεν "Ἀδρήστεια
"Λίκνῳ ἐνὶ χρυσέῳ· σὺ δ' ἐθήσαο πίονα μαζὸν

*γρ. Φιλλύρην.

Τόθι χρόα] Τὸν σὸν χρῶτα, ὦ ἄνα, ἀπείρωσε φαιδρύνασα. Νέδη] Ὄνομα νύμφης Ὠκεανίνης, θρεψαμένης τὸν Δία. Μαιώσαντο] ἔθρεψαν. Φιλύρην τε] Μήτηρ Χείρωνος τοῦ Κενταύρου. Καυκώνων] Ὄρος Ἀρκάδων ὁ Καύκων. Λέπριον δέ, ἀπὸ Λεπρέα, τοῦ Ποσειδῶνος· ὃς προσκαλεσάμενος εἰς ἀδηφαγίαν Ἡρακλέα, καὶ ὑπ' ἐκείνου ἡττηθεὶς ἐφονεύθη. Λυκαονίης ἄρκτοιο] Τῆς πρότερον λεγομένης Καλλιστοῦς, Λυκάονος δὲ θυγατρός· ἐξ ἧς καὶ Διὸς, μεταβληθέντος εἰς ἄρκτον, γεννᾶται ὁ Ἀρκὰς ἀφ' οὗ οἱ Ἀρκάδες. Θενὰς] Θεναί, πόλις καὶ ἄλσος. Τουτάκι] τοτηνικαῦτα. Κύδωνες] Ἔθνος Κρήτης. Προσεπηχύναντο] Εἰς τοὺς πήχεις ἔλαβον. Ἀδρήστεια] Ἀδελφὴ Κουρήτων. Λίκνῳ ἐνί.] Ἐν γὰρ λίκνοις τὸ παλαιὸν κατεκοίμιζον τὰ βρέφη, πλοῦτον καὶ καρποὺς οἰωνιζόμενοι. λίκνον οὖν, τὸ κόσκινον· ἢ τὸ κουνίον, ἐν ᾧ τὰ παιδία τιθέασιν.

Terra chara parito & tu *vndæ*. tui enim dolores leues *sunt*. Dixit: & cùm denuò extendisset Dea magnum in sublime cubitum, Percussit montem sceptro. at ille duobus locis multum discessit, Effuditque magnum fluxum. Tum corpus *à se* perpurgatum, O Rex, tuum fasciis inuoluit: & Nedæ te dedit portandum In recessum Cretensem (vt clàm *ibi* educareris) Natu maximæ nympharum, quæ ipsi tunc obstetricabatur: Natu *inquam* maximæ, post Stygem & Phillyren. Neque vanam reposuit Dea *illi* gratiam. quippe fluuium Illum Nedam appellauit. Atque is olim copiosus, iuxta ipsum Cauconum oppidum, quod Leprium vocatum est, In mare defertur: & vetustissimam sanè hanc aquam Posteri bibunt Lycaoniæ vrsæ. *i. Arcades*. Postquam verò Thenas reliquit, ad Cnossum deferens, Iupiter pater, te nympha: (Thenæ autē proximæ Cnosso) Ibi tum decidit tibi, Deus, omphalos. *i. vmbilicus*: hinc istum Omphalium deinceps locum nominant Cydones. Iupiter, te etiam Corybantum sociæ vlnis amplexæ sunt, Dictææ Meliæ: te circumgestauit Adrastea Cunis in aureis. tu autem traxisti pingue vber

Ἀμαλθείης] Οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ αἲξ τὸν Δία θρέψασα. λέγεται δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ ἑνὸς κέρατος ἀμβροσίαν ῥεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου, νέκταρ. Ἔβρως] ἔφαγες. Ἐξαπιναῖα] Τουτέστιν, ἐξαίφνης ἐγένετο ἡ Ἴδη πλέα μέλιτος. Οὖλα] Κατὰ κλῆρον. Ὑγιεινῶς. Περὶ πρύλιν] ἐνόπλιον. Ἐπιδαίσιον] μεμερισμένον. Δηναιοὶ] οἱ παλαιοί. Τίς δέ κ' ἐπ' οὐλύμπῳ τε] Τίς δ' ἂν φρόνιμος ἐπὶ ὀλύμπῳ καὶ ἅδῃ κληρωθῆναι ἀνάσχοιτο; Νενίηλος δὲ, ὁ ματαιόφρων, καὶ ἐστερημένος τοῦ αἰόλλειν καὶ κινεῖν τὸν νοῦν. Ἐπ' ἰσαίῃ γὰρ ὁ κλῆρος] Ἐπ' ἴσων πραγμάτων χωρεῖ· ὁ οὐρανὸς δὲ καὶ ὁ ἅδης πλεῖστον διαφέρουσι. Ψευδοίμην ἀΐοντος ἅ κεν πεπίθοιεν ἀκουήν.] Λείπει λέγων. τὸ δὲ πεπίθοιεν, ἀντὶ τοῦ πείσειαν. Ἑσσῆνα] Ἑσσὴν κυρίως ὁ βασιλεὺς τῶν μελισσῶν· νῦν δὲ ὁ τῶν ἀνδρῶν. Πέλας εἵσαο δίφρου] Τὸ κράτος πλησίον ἵδρυσας τοῦ δίφρου. Θήκαο δ' οἰωνὸν] τὸν ἀετόν.

Αἰγὸς Ἀμαλθείης, ἐπὶ δὲ γλυκὺ κηρίον ἔβρως.
Γέντο γὰρ ἐξαπιναῖα Πανακρίδος ἔργα μελίσσης
Ἰδαίοις ἐν ὄρεσσι, τά τε κλείουσι Πάνακρα.
Οὖλα δὲ Κούρητές γε περὶ πρύλιν ὠρχήσαντο,
Τεύχεα πεπλήγοντες, ἵνα Κρόνος οὔασιν ἠχὼ
Ἀσπίδος εἰσαΐοι, καὶ μὴ σέο κουρίζοντος.
Καλὰ μὲν ἠέξευ, καλὰ δ' ἔτραφες, οὐράνιε Ζεῦ·
Ὀξὺ δ' ἀνήβησας, ταχινοὶ δέ τοι ἦλθον ἴουλοι.
Ἀλλ' ἔτι παιδνὸς ἐὼν ἐφράσσαο πάντα τέλεια·
Τῷ τοι καὶ γνωτοί, προτερηγενέες περ ἐόντες,
Οὐρανὸν οὐκ ἐμέγηραν ἔχειν ἐπιδαίσιον οἶκον.
Δηναιοὶ δ' οὐ πάμπαν ἀληθέες ἦσαν ἀοιδοί·
Φάντο πάλον Κρονίδῃσι διάτριχα δώματα νεῖμαι·
Τίς δέ κ' ἐπ' οὐλύμπῳ τε καὶ ἄϊδι κλῆρον ἐρύσσαι,
Ὃς μάλα μὴ νενίηλος; ἐπ' ἰσαίῃ γὰρ ἔοικε
Πήλασθαι· τὰ δὲ τόσσον ὅσον διὰ πλεῖστον ἔχουσι.
Ψευδοίμην ἀΐοντος ἅ κεν πεπίθοιεν ἀκουήν.
Οὔ σε θεῶν ἑσσῆνα πάλοι θέσαν, ἔργα δὲ χειρῶν,
Σή τε βίη, τό, τε κάρτος, ὃ καὶ πέλας εἵσαο δίφρου.
Θήκαο δ' οἰωνὸν μέγ' ὑπείροχον ἀγγελιώτην

Capræ Amaltheæ:& insuper dulcẽ fauum comedisti. Extiterunt enim subitò opera Panacridis apiculæ Idæis in montibus, quos vocant Panacra. Commodùm item Curetes te circum armatum tripudium luserunt, Arma concutientes: vt Saturnus auribus sonitum Clypei audiret, non autem te vagientem. Pulchrè quidem creuisti, pulchréque educatus es, ô cœlestis Iupiter: Citò etiam adoleuisti:& velox tibi oborta est lanugo. Sed & quum adhuc adolescentulus esses, perspexisti omnia plené. Ideóque tibi fratres, quanuis natu priores essent, Cœlum non inuiderunt vt tu haberes, communem *aliàs* domum. Prisci autẽ nullo modo veraces fuerunt poetæ, *Qui* dicebant sortem filiis Saturni trifariam domos dispertiuisse. Quis etenim de cœlo & inferno sortem mitteret, Nisi esset planè stupidus? De re enim æquali conuenit Sortem mittere: hæc autem tam longè quàm longissimè *inter se* distant. Mentirer *hæc dicens* auditoris *stupidi* quæ persuadeant *veteres poetæ* auribus. Non te deorum regem sortes constituerunt: sed opera manuum, Tuáque potentia & robur: quod etiam collocasti prope currum tuum. Sed constituisti & auem omnium præstantissimam, nuntiam

Σῶν τεράων· ἅτ' ἐμοῖσι φίλοις ἐνδέξια φαίνοις.
Εἵλεο δ' αἰζηῶν ὅ,τι φέρτατον· οὐ σύ γε νηῶν
Ἐμπεράμους, οὐκ ἄνδρα σακέσπαλον, οὐ μὲν ἀοιδόν·
Ἀλλὰ τὰ μὲν μακάρεσσιν ὀλίζοσιν αὖθι παρῆκας
Ἄλλα μέλειν ἑτέροισι· σὺ δ' ἐξέλεο πτολιάρχους
Αὐτούς, ὧν ὑπὸ χεῖρα γεωμόρος, ὧν ἴδρις αἰχμῆς,
Ὧν ἐρέτης, ὧν πάντα· (τί δ' οὐ κρατέοντος ὑπ' ἰσχύν;)
Αὐτίκα χαλκῆας μὲν ὑδείομεν Ἡφαίστοιο·
Τευχηστὰς δ', Ἄρηος· ἐπακτῆρας δέ, Χιτώνης
Ἀρτέμιδος· Φοίβου δέ, λύρης εὖ εἰδότας οἴμους·
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. ἐπεὶ Διὸς οὐδὲν ἀνάκτων
Θειότερον· τῷ καί σφι τεὴν ἐκρίναο *λῆξιν.
Δῶκας δὲ πτολίεθρα φυλασσέμεν· ἵζεο δ' αὐτὸς
Ἄκρῃς ἐν πολίεσσιν, ἐπόψιος οἵ τε δίκῃσι
Λαὸν ὑπὸ σκολιῇς οἵ τ' ἔμπαλιν ἰθύνουσιν.
Ἐν δὲ ῥυηφενίην ἔβαλες σφίσιν, ἐν δ' ἅλις ὄλβον·
Πᾶσι μέν, οὐ μάλα δ' ἶσον. ἔοικε δὲ τεκμήρασθαι
Ἡμετέρῳ μεδέοντι· περὶ πρὸ γὰρ εὐρὺ βέβηκεν.
Ἑσπέριος κεῖνός γε τελεῖ τά κεν ἠοῖ νοήσῃ·
Ἑσπέριος τὰ μέγιστα, τὰ μείονα δ' εὖτε νοήσῃ.

Εἵλεο δ' αἰζηῶν] Νῦν καθόλου λέγει τῶν ἀνθρώπων. Ἐμπεράμους] τοὺς ἐμπόρους. Γεωμόρος] ὁ γεωργός. Ὑδείομεν] λέγομεν. Ἐπακτῆρας] κυνηγέτας. Χιτώνης] Νηλεὺς ὁ Κόδρου, ἀποικίαν θέμενος ἀπὸ Ἀθηνῶν, ἔλαβε χρησμὸν ἐγεῖραι ξόανον τῇ Ἀρτέμιδι ἀπὸ παγκάρπων ξύλων. καὶ δή ποτε ἑορτῆς τελουμένης τῇ Ἀρτέμιδι ἐν τῇ Χιτώνῃ (ἔστι δὲ δῆμος Ἀττικῆς) ἀπελθὼν εὗρε δρῦν πάμπολυν καὶ διάφορον ἔχουσαν ἠρτημένον καρπόν. καὶ ἐκ τούτου ἐποίησεν ἄγαλμα τῇ θεᾷ· καὶ οὕτω μετῴκησεν ἐν Μιλήτῳ. ἀπὸ δὲ δήμου οὖν ἔσχε τὴν ὀνομασίαν ἡ Ἄρτεμις. ἢ ὅτι ἐκτικτομένων τῶν βρεφῶν ἀνετίθεσαν τὰ ἱμάτια τῇ Ἀρτέμιδι. Τάξιν] Λαχμόν. Κλήρωσιν. Ἄκρῃς ἐν πολίεσσιν] Ἐν ταῖς ἀκροπόλεσι καθέζῃ, ὁρῶν τὰ δίκαια. Ῥυηφενίην] Πλοῦτον. σύγκειται δὲ ἡ λέξις παρὰ τὸ ῥύδην καὶ ἄφενος. τουτέστι, τὸ τοῦ πλούτου ῥύσιν. Ἡμετέρῳ μεδέοντι] Περὶ τοῦ Πτολεμαίου ταῦτα λέγει.

* γρ. τάξιν. Ἴσως δὲ κάλλιον, λάξιν.

Tuorum auguriorum: quæ vtinam amicis meis fausta ostendas. Elegisti præterea ex iuuenibus omnium optimos. non tu nauium Peritos, non virum scutatum, non poetam *elegisti*: Sed hæc quidem diis minoribus illic reliquisti, Alia curanda aliis: tu verò elegisti vrbium principes Ipsos: quorum sub manibus *est* agricola, quorum peritus militiæ, Quorum remex, quorũ *sunt* omnia. & quid non dominantis sub potestate? Primò quidem fabros canimus *esse* Vulcani: Milites deinde, Martis: venatores item, Chitones Dianæ. Phœbi denique, qui lyræ bene sciunt modos. At ex Ioue sunt reges: quoniã Ioue nihil regum Diuinius *est*. ideóque tuum illis decreuisti ordinem: Dedistíque vt vrbes custodiant. túque ipse præsides Celsis in ciuitatibus, inspector tam *eorum* qui legibus Populum sub iniquis, quàm eorum qui contrà gubernant. Adiecisti quoque opulentiam ipsis, & quod satis *est* fortunarum. *Et hoc* omnibus quidẽ, sed non ex æquo tamen. par est *hoc* colligere *Ex* nostro rege. nam is latè circum *opulentia* progressus est. Vesperi ille perficit de quibus manè cogitauerit: Et vesperi quidem ardua: parua autem, quamprimum cogitauerit.

Οἱ δὲ] Δηλαδὴ οἱ ἄλλοι βασιλῆες. Πλειῶνι] ἐνιαυτῷ. Ἄνην] Ἄνυσιν. Τελείωσιν. Αὐτὸς] Ὦ Ζεῦ. Οὔτ' ἀρετῆς] Καὶ Ἡσίοδος, πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.

Οἱ δὲ, τὰ μὲν πλειῶνι, τὰ δ' οὐχ ἑνί. τῶν δ' ἀπὸ πάμ-
Αὐτὸς ἄνην ἐκόλουσας, ἐνέκλασας δὲ μενοινήν. (παν
Χαῖρε μέγα Κρονίδη πανυπέρτατε, δῶτορ ἐάων,
Δῶτορ ἀπημονίης. τεὰ δ' ἔργματα τίς κεν ἀείδοι;
Οὐ γένετ', οὐκ ἔσται. τίς κεν Διὸς ἔργματ' ἀείσει; (τε.
Χαῖρε πάτερ, χαῖρ' αὖθι· δίδου δ' ἀρετήν τ' ἄφενός
Οὔτ' ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος ἐπίσταται ἄνδρας ἀέξειν,
Οὔτ' ἀρετὴ, ἀφένοιο. δίδου δ' ἀρετήν τε καὶ ὄλβον.

Alii verò paruavno anno, magna nõ vno *perficiunt*: ab aliis verò prorsus Tu ipse effectionem amouisti, & consilia eorum perfregisti. Salue plurimum ô Saturnie maxime, dator bonitatum; Dator incolumitatis. tua verò opera quis celebret? Nõ fuit, nec erit. quis Iouis opera celebret? Salue iterum atque iterum. Da *nobis* & virtutem & opes. Neque sine virtute opulentia potest homines beare, Neque sine opulentia virtus. da ergo & virtutem & opes.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ
ΥΜΝΟΣ.

ΕΙΣ ΤΟΝ Ἀπόλλωνος ὕμνον.

ΟΙΟΝ ὁ τὠπόλλωνος] Ἀντὶ τοῦ, οἵως, ὅπως. ἔστι δὲ θειασμός. λέγεται δ' ἐπὶ τῶν μαντευομένων τὰ θεῖα, καὶ ἐπιδημεῖν καὶ ἀποδημεῖν. καὶ ὅταν μὲν ἐπιδημῶσι, τὰς μαντείας ἀληθεῖς εἶναι· ὅταν δὲ ἀποδημῶσι, ψευδεῖς. ὡς γοῦν ἐπιδημοῦντος τοῦ θεοῦ, ταῦτα φησὶν ὁ Καλλίμαχος. Οὐχ ὁράας; ἐπένευσεν ὁ Δήλιος] Δεικτικῶς. λέγεται γὰρ ὅτι παρὰ τῷ δένδρῳ ἐγέννησεν ἡ Λητὼ τὸν Ἀπόλλωνα. Ὁ δὲ κύκνος] ὄρνεον ἱερὸν Ἀπόλλωνος.

ΟΙΟΝ ὁ τὠπόλλωνος ἐσείσατο δάφνινος ὅρπηξ,
Οἷα δ' ὅλον τὸ μέλαθρον. ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός.
Καὶ δή που τὰ θύρετρα καλῷ ποδὶ Φοῖβος ἀράσσει.
Οὐχ ὁράας; ἐπένευσεν ὁ Δήλιος ἡδύ τι φοῖνιξ
Ἐξαπίνης, ὁ δὲ κύκνος ἐν ἠέρι καλὸν ἀείδει.

IN APOLLINEM HYMNVS.

QVANTVM iste Apollinis commotus est laureus ramus! Quantum hoc totum antrum! procul procul *sit* quisquis profanus. Et certè ostia præclaro pede Phœbus tundit. Non vides? annuit Deliaca suaue quid palma Derepente: & olor in aere pulchrè modulatur.

Αὐτοὶ νῦν κατοχῆες ἀνακλίνεσθε πυλάων,
Αὐταὶ δὲ κληῖδες. ὁ γὰρ θεὸς οὐκέτι μακράν.
Οἱ δὲ νέοι μολπήν τε καὶ ἐς χορὸν ἐντύνεσθε.
Ὡ'πόλλων οὐ παντὶ φαείνεται, ἀλλ' ὅ, τις ἐσθλός.
Ὅς μιν ἴδῃ, μέγας οὗτος· ὃς οὐκ ἴδε, λιτὸς ἐκεῖνος.
Ὀψόμεθ' ὦ Ἑκάεργε, καὶ ἐσσόμεθ' οὔποτε λιτοί.
Μήτε σιωπηλὴν κίθαριν, μήτ' ἄψοφον ἴχνος
Τοῦ Φοίβου τοὺς παῖδας ἔχειν ἐπιδημήσαντος·
Εἰ τελέειν μέλλουσι γάμον, πολιήν τε κέρσασθαι,
Ἑστήξειν δὲ τὸ τεῖχος ἐπ' ἀρχαίοισι θεμέθλοις.
Ἠγασάμην τοὺς παῖδας, ἐπεὶ χέλυς οὐκέτ' ἀεργός.
Εὐφημεῖτ' ἀΐοντες ἐπ' Ἀπόλλωνος ἀοιδῇ.
Εὐφημεῖ καὶ πόντος, ὅτε κλείουσιν ἀοιδοὶ
Ἢ κίθαριν ἢ τόξα, Λυκωρέος ἔντεα Φοίβου.
Οὐδὲ Θέτις Ἀχιλῆα κινύρεται αἴλινα μήτηρ,
*Ὁππότ' ἰὴ παιῆον ἰὴ παιῆον ἀκούσῃ.
Καὶ μὲν ὁ δακρυόεις ἀναβάλλεται ἄλγεα πέτρος,
Ὅστις ἐνὶ Φρυγίῃ διερὸς λίθος ἐστήρικται,
Μάρμαρον ἀντὶ γυναικὸς ὀϊζυρόν τι χανούσης.
Ἰὴ ἰὴ φθέγγεσθε· κακὸν μακάρεσσιν ἐρίζειν.
Ὃς μάχεται μακάρεσσιν, ἐμῷ βασιλῆϊ μάχοιτο·
Ὅστις ἐμῷ βασιλῆϊ, καὶ Ἀπόλλωνι μάχοιτο.
Τὸν χορὸν ὡ'πόλλων, ὅτι οἱ κατὰ θυμὸν ἀείδει,

Αὐτοὶ νῦν] Ἀντὶ τοῦ αὐτόματοι. Αὐταὶ δὲ] αὐτόματοι. Ἀνακλίνεσθε] Ὅμηρος, Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος ἠδ' ἐπιθεῖναι. Εἰ τελέειν μέλλουσι γάμον] Εἰ μέλλουσι καὶ γάμον ἐντὸς γενέσθαι, καὶ πολιᾶσαι. καὶ γὰρ ἀκειρεκόμης ὁ Ἀπόλλων. Ἑστήξειν] Ἀπὸ τοῦ ἵστημι, παρακείμενος Ἕστηκα· ἀπὸ τούτου ποιοῦσιν οἱ Συρακούσιοι ἐνεστῶτα Ἑστήκω· οὗ ὁ μέλλων ἑστήξω, καὶ τὸ ἀπαρέμφατον ἑστήξειν. Χέλυς] ἡ κιθάρα. Εὐφημεῖ] Ἡσυχάζει. Γαληνιᾷ. Κλείουσιν] ὑμνοῦσι. Κινύρεται] Θρηνεῖ. Κλαίει. Αἴλινα] ἤτοι θρηνητικά. Ἀναβάλλεται] Ἀποτίθεται. Βασιλῆϊ] Τῷ Πτολεμαίῳ τῷ Εὐεργέτῃ. Διὰ δὲ τὸ φιλολόγον αὐτὸν εἶναι, ὡς θεὸν τιμᾷ.

γρ. Ὁππόθ' ἰὴ παιῆον ἰή.

γρ. Ἰὴ ἰή.

Ipsa vos nunc repagula forium recumbite, Ipsi etiam vos vectes. Deus enim iam nō longè *abest*. At vos iuuenes, ad cantum & chorum vos apparate. Apollo non cuiuis apparet: sed *ei* quisquis vir bonus. Qui ipsum viderit, magnus hic: qui non videt, abiectus ille *est*. Videbimus *te*, ô Apollo: & nunquam erimus abiecti. Neque *ego* tacitam citharam, neque tacitum gressum, Phœbo huc in medium procedente, pueros habere *velim*: Si quidem celebraturi sint olim nuptias, & canitiem rasuri, Et muros condituri super antiqua fundamenta. Admiratus sum pueros, postquam chelys non amplius otiosa fuit. Fauete linguis vos audientes, propter Apollinis cantum. Fauet & pelagus, quando celebrāt poetæ Aut citharam aut tela diuina Lycorei Apollinis. Neque Thetis Achillem deplorat, misera mater, Quoties Io pæan, io pæan, audiuerit. Sed & lacrymosum *suos* intermittit dolores saxum, Quod in Phrygia, humidus lapis, induruit, Marmor *illud*, pro muliere *Niobe* ærumnosum quid dehiscente. Io io resonate: malum est diis reluctari. Qui resistit diis beatis, meo regi restiterit: Qui meo regi, etiam Apollini restiterit. Cœtum hunc Apollo, quum ex sententia eius cecinerit,

Τιμήσει. δύναται γὰρ, ἐπεὶ Διῒ δεξιὸς ἧσται.
Οὐδ' ὁ χορὸς τὸν Φοῖβον ἐφ' ἓν μόνον ἦμαρ ἀείσει.
Ἔστι γὰρ εὔυμνος· τίς ἂν οὐ ῥέα Φοῖβον ἀείδοι;
Χρύσεα τὠπόλλωνι, τό, τ' ἐνδυτὸν, ἥ τ' ἐπιπορπὶς,
Ἥ τε λύρη, τό, τ' ἄεμμα τὸ Λύκτιον, ἥ τε φαρέτρη·
Χρύσεα καὶ τὰ πέδιλα. πολύχρυσος γὰρ Ἀπόλλων,
Καί τε πολυκτέανος· (Πυθῶνί κε τεκμήραιο)
Καὶ μὲν ἀεὶ καλὸς καὶ ἀεὶ νέος· οὔποτε Φοίβου
Θηλείαις οὐδ' ὅσον ἐπὶ χνόος ἦλθε παρειαῖς·
Αἱ δὲ κόμαι θυόεντα πέδῳ λείβουσιν ἔλαια.
Οὐ λίπος Ἀπόλλωνος ἀποστάζουσιν ἔθειραι,
Ἀλλ' αὐτὴν πανάκειαν. ἐν ἄστει δ' ᾧ κεν ἐκεῖναι
Πρῶκες ἔραζε πέσωσιν, ἀκήρια πάντ' ἐγένοντο.
Τέχνῃ δ' ἀμφιλαφὴς οὔτις τόσον ὅσσον Ἀπόλλων.
Κεῖνος ὀιστευτὴν ἔλαχ' ἀνέρα, κεῖνος ἀοιδόν·
Φοίβῳ γὰρ καὶ τόξον ἐπιτρέπεται καὶ ἀοιδή.
Κείνου δὲ θριαὶ, καὶ μάντιες· ἐκ δέ νυ Φοίβου
Ἰητροὶ δεδάασιν ἀνάβλησιν θανάτοιο.
Φοῖβον, καὶ Νόμιον κικλήσκομεν, ἐξ ἔτι κείνου
Ἐξότ' ἐπ' Ἀμφρυσῷ ζευγήτιδας ἔτρεφεν ἵππους,
Ἠϊθέου ὑπ' ἔρωτι κεκαυμένος Ἀδμήτοιο.

Τό, τ' ἐνδυτὸν, ἥ τ' ἐπιπορπὶς] Ἐνδυτὸν, τὸ ἱμάτιον. Ἐπιπορπὶς δὲ, ἡ πόρπη. Τό, τ' ἄεμμα] ἡ νευρά· παρὰ τὸ ἑκατέρωθεν δεδέσθαι. Λύκτος δ' ἐστὶ πόλις Κρήτης. Πυθῶνί κε τεκμήραιο] Ὅμηρος, Οὐδ' ὅσα λάινος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει Φοίβου Ἀπόλλωνος, Πυθοῖ ἔνι πετρηέσσῃ. Θηλείαις] ἁπαλαῖς. Χνόος] Ψόφος. Ξυσμός. Λείβουσιν ἔλαια] Σημείωσαι ὅτι τὸ ἔλαια πληθυντικῶς παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ εὕρηται. Πανάκειαν] τὴν ἴασιν. Πρῶκες] Δρόσοι. Σταγόνες. Ἀκήρια δὲ, ἀσθενῆ τὰ νοσήματα. ἢ μᾶλλον, ἄφθαρτα καὶ ἄνοσα πάντα γίνεται. Ἀμφιλαφὴς] Ἔστι γὰρ τοξότης, ἀοιδὸς, μάντις, ἰατρὸς, καὶ ποιμήν. Κείνου δὲ θριαὶ] Μαντικαὶ ψῆφοι εἰσὶν αἱ θριαί. λέγεται δὲ αὐτὰς εὑρῆσθαι ὑπό τινων τριῶν νυμφῶν. διὰ τοῦτο καὶ θριαὶ ὠνομάσθησαν, οἱονεὶ τριαί. Ἐξότ' ἐπ' Ἀμφρυσῷ] Ἀμφρυσὸν οἱ μὲν, ποταμὸν Θεσσαλίας, οἱ δὲ πόλιν. Ζευγήτιδας δὲ, τὰς ὑπὸ ζυγὸν ἀγομένας. Ἠϊθέου] Ἀγάμου. Ἄπαιδος.

Honore afficiet. potest enim, quum à Iouis dextra sit collocatus. Atqui haud cœtus iste Apollinē vno tātùm die celebrabit. Est enim laudum vbique plenus. quis non facilè Phœbū laudarit? Aurea *sunt* Apollini & indumentum & fibula, Et lyra, & arcus Lyctius, & pharetra:. Aurei *sunt* etiam calcei. nam multo auro Phœbus Et omnium rerum copia affluit. (*id quod* è Pythone colligas) Quinetiam semper formosus, & semper iuuenis *est*. nunquam Phœbo, Ne quidem fœmineis quantum, lanugo increuit genis. Capilli verò odorifera in campum destillant olea. Non adipem crines Apollinis destillant, Sed ipsam panaceam. In vrbe autem quacunque illæ Guttæ in terram deciderint, omnia immortalia redduntur. Arte præterea nemo tam copiosus quàm Apollo. Ille sagittatorem sortitus est virum, ille poetam. Phœbo enim & sagitta curæ est & carmen. Illius etiam *sunt* calculi sortilegi, & vates. Ex Phœbo item Medici didicerunt depulsionem mortis. Phœbum, etiam Nomiū *i. pastoralē*, cognominamus, ex illo *tempore* Ex quo iuxta Amphrysum iugales pauit equas, Impuberis amore inflammatus Admeti.

Ῥεῖα

Ῥεῖά κε βουβόσιον τελέθοι πλέον, οὐδέ κεν αἶγες
Δεύοιντο βρεφέων ἐπιμηλάδες, ᾗσιν Ἀπόλλων
Βοσκομένῃς ὀφθαλμὸν ἐπήγαγεν. οὐδ' ἀγάλακτοι
Οἴιες, οὐδ' ἄκυθοι, πᾶσαι δέ κεν εἶεν ὕπαρνοι·
Ἡ δέ κε μουνοτόκος, διδυμοτόκος αἶψα γένοιτο.
Φοίβῳ δ' ἑσπόμενοι πόλιας διεμετρήσαντο
Ἄνθρωποι. Φοῖβος γὰρ ἀεὶ πολίεσσι φιληδεῖ
*Κτιζομένῃς, αὐτὸς δὲ θεμείλια Φοῖβος ὑφαίνει.
Τετραέτης τὰ πρῶτα θεμείλια Φοῖβος ἔπηξε
Καλῇ ἐν Ὀρτυγίῃ, περιηγέος ἐγγύθι λίμνης.
Ἄρτεμις ἀγρώσσουσα καρήατα συνεχὲς αἰγῶν
Κυνθιάδων φορέεσκεν, ὁ δ' ἔπλεκε βωμὸν Ἀπόλλων.
Δείματο μὲν κεράεσσιν ἐδέθλια, πῆξε δὲ βωμὸν
Ἐκ κεράων, κεραοὺς δὲ πέριξ ὑπεβάλλετο τοίχους.
Ὧδ' ἔμαθεν τὰ πρῶτα θεμείλια Φοῖβος ἐγείρειν.
Φοῖβος καὶ βαθύγειον ἐμὴν πόλιν ἔφρασε Βάττῳ·
Καὶ Λιβύην ἐσιόντι κόραξ ἡγήσατο λαῷ,
Δεξιὸς οἰκιστὴρ· καὶ ὤμοσε τείχεα δώσειν.

Βουβόσιον] Ὁ τόπος ἔνθα οἱ βόες νέμονται. τὸ δὲ Ἐπιμηλάδες, ἀντὶ τοῦ αἱ μετὰ τῶν μήλων νεμόμεναι. καὶ γὰρ καὶ τὰς αἶγας μῆλα λέγουσιν. ὡς Ὅμηρος ἐπεξηγεῖται, "Μῆλ' ὄϊές τε καὶ αἶγες ἰαύεσκον." Εἰ δὲ Μενεμηλάδες γράφεται, ἀντὶ τοῦ θήλειαι ἐστίν. Ἄκυθοι] Ἄγονοι. κύθος γὰρ τὸ κύημα. Καλῇ ἐν Ὀρτυγίῃ, περιηγέος] Κυκλοτεροῦς. οὕτω γὰρ στρογγύλη λίμνη ἐν Ὀρτυγίᾳ καλεῖται. Ὀρτυγία δὲ ἡ Δῆλος, ἀπὸ τοῦ τὴν Λητὼ, εἰς ὄρτυγα μεταβληθεῖσαν, εἰς τὴν Δῆλον ἐλθεῖν, φεύγουσαν τὴν Ἥραν. Κυνθιάδων] Κύνθος, ὄρος τῆς Δήλου. Ἔφρασε Βάττῳ] Λέγεται ὅτι οὗτος ὁ Βάττος ἄφωνος ὢν· ἀπῆλθεν οὖν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ἐπὶ τῷ τὸν θεὸν ἐρωτῆσαι περὶ τῆς φωνῆς. ὁ δὲ ἔχρησεν αὐτῷ οὐκέτι περὶ φωνῆς, ἀλλὰ περὶ μετοικίας. καὶ ὁ Βάττος πεισθεὶς τῷ χρησμῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Λιβύην. λέγεται δὲ εἶναι πολλοὺς λέοντας ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. ἐπιδημήσας οὖν ὁ Βάττος, καὶ λέοντα αἰφνιδίως θεασάμενος, τῇ τοῦ φόβου ἀνάγκῃ βιασθεὶς φθέγξασθαι, διέρρηξε τὴν φλέβα ἥτις τὴν ἐκείνου φωνὴν ἐπεῖχε· καὶ οὕτω φωνήεις ἐγένετο, καὶ τὴν Κυρήνην ἔκτισεν· ὅθεν ἐστὶν ὁ Καλλίμαχος. Κόραξ ἡγήσατο] Ὡς ἀνακείμενος τῷ Ἀπόλλωνι ὁ κόραξ.

γρ. Κτιζομέναις.

Facilè equidem pascuum sit plenum, neque capræ Egeant hœdis, admixtæ ouibus, in quas Apollo Pascentes oculum *benignum* coniecerit: neque sine lacte Oues, neque infœcūdæ *fuerint*: sed omnes sub se agnum habuerint: Et quæ vnipara *erat*, gemellipara repentè fuerit. Phœbum insuper qui sequuntur, illi ciuitates dimensi sunt Homines. Phœbus enim semper ciuitatibus gaudet Condendis, & ipse fundamenta *earum* Phœbus ponit. Quadrimus *adhuc* prima fundamenta Phœbus fixit In pulchra Ortygia, curuam prope paludem *Inopi*. Diana venata capita assiduè caprearum Cynthiadum afferebat, ipse verò compingebat aram Apollo. Construxit quidem cornibus fundamenta, compegitque altare Ex cornibus: cornua item circum parietes posuit. Sic didicit prima fundamenta Phœbus erigere. Phœbus etiam fœcundam meam ciuitatem ostendit Batto: Et Libyam ingredienti coruus præiuit populo, Auspicatus coloniæ ductor: & iurauit se mœnia daturum

"Ἡμετέροις βασιλεῦσιν. ἀεὶ δ' εὔορκος Ἀπόλλων.
Ὦ ''πολλον, πολλοί σε "Βοηδρόμιον καλέουσι,
Πολλοὶ δὲ Κλάρειον· (πάντη δέ τοι οὔνομα πουλύ)
Αὐτὰρ ἐγὼ "Καρνεῖον· ἐμοὶ πατρώϊον οὕτω.
Σπάρτη τοι Καρνεῖε τόδε πρώτιστον ἔδεθλον,
Δεύτερον αὖ Θήρη, τρίτατόν γε μὲν, ἄστυ Κυρήνης.
Ἐκ μέν σε Σπάρτης "ἕκτον γένος Οἰδιπόδαο
Ἤγαγε Θηραίην ἐς ἀπόκτισιν· ἐκ δέ σε Θήρης
"Οὖλος Ἀριστοτέλης Ἀσβυστίδι πάρθετο γαίῃ·
Δεῖμε δέ τοι μάλα καλὸν ἀνάκτορον· ἐν δὲ πόληϊ
Θῆκε "τελεσφορίην ἐπετήσιον, ᾗ ἔνι πολλοὶ
Ὑστάτιον πίπτουσιν ἐπ' ἰσχίον ὦ ἄνα ταῦροι.
Ἰὴ ἰὴ Καρνεῖε πολύλλιτε, σεῖο δὲ βωμοὶ
Ἄνθεα μὲν φορέουσιν ἐν εἴαρι τόσσα περ ὧραι
Ποικίλ' ἀγινεῦσι ζεφύρου πνείοντος ἐέρσην,
Χείματι δ' "κρόκον ἡδύν. ἀεὶ δέ τοι ἀέναον πῦρ,
Οὐδέ ποτε χθιζὸν περιβόσκεται ἄνθρακα τέφρη.
Ἦ ῥ' ἐχάρη μέγα Φοῖβος ὅτε "ζωστῆρες Ἐνυοῦς
Ἀνέρες "ὠρχήσαντο μετὰ ξανθῇσι Λιβύσσης,
"Τέθμιαι εὖτέ σφιν Καρνειάδες ἤλυθον ὧραι.

Ἡμετέροις βασιλεῦσι] Τῷ Πτολεμαίῳ. Βοηδρόμιον καλέουσι] Πολέμου ἐπελθόντος τοῖς Ἀθηναίοις, ἔχρησεν αὐτοῖς ὁ θεὸς, μετὰ βοῆς ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις· οἱ δὲ, τοῦτο ποιήσαντες, ἐνίκησαν. ὅθεν Βοηδρόμιος Ἀπόλλων. Καρνεῖον] Ἀπὸ Κάρνου τοῦ μάντεως, τοῦ ἀναιρεθέντος ὑπὸ Ἀλήτου, ὃς ἦν τῶν Ἡρακλειδῶν. ὀργισθεὶς οὖν Ἀπόλλων λοιμὸν ἐνέβαλεν. Ἕκτον γένος Οἰδιπόδαο] Οἰδίπους, οὗ Πολυνείκης, οὗ Θέρσανδρος, οὗ Αὐτεσίων, οὗ Τισαμενὸς, οὗ Θηρὰς· ὃς ἀπῴκησεν εἰς Θήραν τὴν νῆσον, τὴν νῦν οὕτω κληθεῖσαν. Οὖλος Ἀριστοτέλης] Ὁ αὐτὸς καὶ Βάττος λέγεται. Οὖλος δὲ, ὁ ὑγιής, ὡς παρὰ τὴν φωνήν. καὶ γὰρ ὁ δοθεὶς αὐτῷ χρησμὸς τοῦτο παρεμφαίνει,
" Βάτ' ἐπὶ φωνὴν ἦλθες· ἄναξ δέ σε Φοῖβος ἀνώγει Ἐς Λιβύην ἐλ-
" θεῖν μηλοτρόφον οἰκιστῆρα. Ἀσβυστίδα δὲ, τὴν λευκὴν λέγει, παρὰ τὴν ἄσβεστον. τοιαύτη γὰρ ἡ Λιβύη λευκόγειος. Τελεσφορίην] Ἑορτὴν. Θυσίαν. Κρόκον] Κρόκος, τὸ ἄνθος· παρὰ τὸ ἐν κρύει θάλλειν. Ζωστῆρες περιφραστικῶς, οἱ πολεμικοί. Ὠρχήσαντο μετὰ ξανθῇσι] Ὡς ἐπιπλεόντων ἐν τῇ Λιβύῃ ἑορτὴν Καρνείῳ Ἀπόλλωνι. Τέθμιαι] Νόμιμοι. Ὡρισμέναι.

Noſtris regibus: & ſemper ſtat iuriiurando Apollo. O Apollo, multi te Boedromium appellitant, Multi etiam Clarium (vndique enim nomen tibi multiplex) Sed ego Carneum. mihi patrium ſic *nomen eſt*. Sparta tibi Carnæe, prima *fuit* ſedes: Altera dein There: tertia verò, vrbs Cyrenæ. Te quidem è Sparta ſeptimus in familia OEdipi Adduxit in Theræam coloniam: è Thera autem Sanus Ariſtoteles Aſbyſtidi inuexit terræ: Conſtruxítque tibi admodum elegans templum, ínque ciuitate Inſtituit feſtum anniuerſarium, in quo multi Supino caſu procumbunt in coxēdicem, ô rex, tauri. Io io Carnæe, multis precibus venerande, tuæ quidem aræ Flores gerunt in vere, quotquot horæ Variæ *tum* producunt, zephyro inſpirante rorem, Hyeme verò crocum dulcem. & ſemper tibi perpetuus ignis *eſt*: Neque vnquam heſternum abſumit carbonem cinis. Equidem lætatus eſt vehementer Apollo, quando balthei. *ſ. armati* Bellonæ Viri tripudiarunt cum flauis Libyſſis, Solennes vbi ipſis Carnæi feſti aduenißent horæ.

Οἱ δ' οὔπω πηγῆς Κυρῆς ἐδύναντο πελάσσαι
Δωριέες, πυκινὴν δὲ νάπαις Ἄζιλιν ἔναιον.
Τοὺς μὲν ἄναξ ἴδεν αὐτός, ἑῇ δ' ἐπεδείξατο νύμφῃ,
Στὰς ἐπὶ Μυρτούσης κερατώδεος ἧχι λέοντα
Ὑψηῒς κατέπεφνε, βοῶν σίνιν Εὐρυπύλοιο.
Οὐ κείνου χορὸν εἶδε θεώτερον ἄλλον Ἀπόλλων,
Οὐδὲ πόλει τόσ' ἔνειμεν ὀφέλσιμα τόσσα Κυρήνῃ,
Μνωόμενος προτέρης ἁρπακτύος· οὐδὲ μὲν αὐτοί
Βαττιάδαι Φοίβοιο πλέον θεὸν ἄλλον ἔτισαν.
Ἰὴ ἰὴ παιῆον, ἀκούομεν, οὕνεκα τοῦτο
Δελφός τοι πρώτιστον ἐφύμνιον εὕρετο λαός,
Ἦμος ἐκηβολίην χρυσέων ἐπεδείκνυσο τόξων.
Πυθώ τοι κατιόντι συνήντετο δαιμόνιος θήρ,
Αἰνὸς ὄφις· τὸν μὲν σὺ κατήναρες, ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
Βάλλων ὠκὺν ὀϊστόν· ἐπηΰτησε δὲ λαός,
Ἰὴ ἰὴ παιῆον, ἵει βέλος. εὐθύ σε μήτηρ
Γείνατ' ἀοσσητῆρα· τὸ δ' ἐξ ἔτι κεῖθεν ἀείδῃ.
Ὁ φθόνος Ἀπόλλωνος ἐπ' οὔατα λάθριος εἶπεν,
Οὐκ ἄγαμαι τὸν ἀοιδὸν ὃς οὐδ' ὅσα πόντος ἀείδει.
Τὸν φθόνον ὡπόλλων ποδί τ' ἤλασεν, ὧδέ τ' ἔειπεν,
Ἀσσυρίου ποταμοῖο μέγας ῥόος, ἀλλὰ τὰ πολλὰ

γρ. Κυρνῆς. γρ. Ἄζιριν. γρ. Μυρτούσης. γρ. ἀείδει.

Κυρῆς] Κρήνη ἐν Κυρήνῃ. Δωριέας δέ, τοὺς Ἡρακλείδας λέγει, τοὺς ἀπὸ Σπάρτης μετοικήσαντας εἰς Θήραν, καὶ ἀπὸ Θήρας εἰς Κυρήνην. Ἄζιλιν] Ὄρος καὶ τόπος Λιβύης. Τοὺς μὲν ἄναξ] Ἥρως ὁ Ἀπόλλων. Στὰς ἐπὶ Μυρτούσης κερατώδεος] Μυρτοῦσα, ὄρος Λιβύης. Κερατώδεος δέ, τὰ κέρατα ἐχούσης, ἤτοι ἀκρωρείας. φαίνεται δὲ ἡ Κυρήνη φονεύσασα ἐν τῇ Λιβύῃ λέοντά τινα, βλάπτοντα τοὺς βοῦς τοῦ Εὐρυπύλου. ἦν δὲ αὕτη κυνηγέτις, θυγάτηρ Ὑψέως. Ὑψηῒς] ἡ Κυρήνη. Ἁρπακτύος] Τῇ Κυρήνῃ κυνηγετούσῃ ἐν ὄρει Θεσσαλίας τῷ Πηλίῳ συνεκαθεύδησεν Ἀπόλλων, ἐξ ἧς τίκτεται ὁ Ἀρισταῖος. Οὐκ ἄγαμαι τὸν ἀοιδὸν ὃς] Ἐγκαλεῖ διὰ τούτων τοὺς σκώπτοντας αὐτὸν μὴ δύνασθαι ποιῆσαι μέγα ποίημα. ὅθεν ἠναγκάσθη ποιῆσαι τὴν Ἑκάλην. Ἀσσυρίου ποταμοῖο μέγας] Τὸν τῶν Περσῶν λέγει, τὸν καλούμενον Εὐφράτην.

Sed tum nondum ad fontem Cyrenes poterant accedere Dorienses: verùm densam nemoribus Azilin incolebant. Hos quidem rex *Apollo* ipse vidit, suæque ostēdit nymphæ *Cyrenæ*, Stans super Myrtussa, monte cornuto: vbi leonem Hypseis *Cyrene* occidit, boum Eurypyli raptorem. Haud isto choro vidit diuiniorem alium Apollo: Nec ciuitati *ulli* tot largitus est commoda quot Cyrenæ: Recordatus pristini *Cyrenes* raptus: neque sanè ipsi Battiadæ plus Phœbo Deum vllum coluerunt. Io io pæan, audimus: quoniam istud Delphicus tibi primùm carmen inuenit populus: Quo tempore iaculationem aurearum demonstrasti sagittarum. *Nam* Pythonem tibi descendenti occurrit sæua bestia, Horribilis serpens. eum tu quidem occidisti, aliam super aliam Mittens velocem sagittam. acclamauit autem populus, Io io Pæan, mitte sagittam: quoniam te mater Peperit auxiliatorem. Atque hoc ex illo canit *populus.* Inuidia in aures Apollinis clanculum dixit, Non admiror poetam, qui non *tantum* quantum mare cantat. Inuidiam Apollo pede repulit, & sic dixit, Assyrij fluuij copiosus *est* fluxus, sed multas

Λύματα γῆς καὶ πολλὸν ἐφ' ὕδατι συρφετὸν ἕλκει· «
Δηοῖ δ' οὐκ ἀπὸ παντὸς ὕδωρ φορέουσι Μέλισσαι, «
Ἀλλ' ἥτις καθαρή τε καὶ ἀχράαντος ἀνέρπει «
Πιδακος ἐξ ἱερῆς ὀλίγη λιβὰς, ἄκρον ἄωτον. «
Χαῖρε ἄναξ· ὁ δὲ Μῶμος, ἵν' ὁ *φθόρος, ἔνθα νέοιτο.

γράφεται φθόνος.

Sordes terræ & multam in aqua illuuiem trahit. Cereri autem non ex omni *fluuio* aquam libant Melissæ *sacerdotes*: Sed qui purus & nulla sorde infectus proserpit Fonte è sacro paruus latex, summus *aquarum* flos. Salue rex *Apollo*: sed inuidus, vbi perditio est illuc abeat.

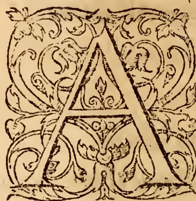

ΕἸΣ ΤΗ'Ν ἌΡΤΕΜΙΝ
ὝΜΝΟΣ.

ΕἸΣ ΤΟ'Ν Ἀρτέμιδος ὕμνον.

Ἄρτεμιν (οὐ γὰρ ἐλαφρὸν ἀειδόντεσσι] Τὸ ἑξῆς, Ἄρτεμιν ὑμνοῦμεν, ἀρχόμενοι. Ἑψιάασθαι] Διατρίβειν. Παίζειν. Ἐφεζομένη γονάτεσσιν] Ὅμηρος, Οὐδέ τι μιν
» παῖδες ποτὶ γούνασι
» παππάζουσιν.
Ἔα πάτερ] Τὸ Ἔα δασυνόμενον καὶ ὀξυνόμενον, τὰ ἴδια ἢ τὰ ἀγαθὰ δηλοῖ· ψιλούμενον δὲ καὶ παροξυνόμενον, τὸ συγχώρει, καὶ δίδου. καὶ τὸ ὑπῆρχεν δέ, Εἰ ποτε κοῦρος ἔα.

γράφεται ἄττα.

ΡΤΕΜΙΝ (οὐ γὰρ ἐλαφρὸν ἀειδόντεσσι λαθέσθαι)
Ὑμνέομεν, τῇ τόξα λαγωβολίαι τε μέλονται,
Καὶ χορὸς ἀμφιλαφὴς, καὶ ἐν οὔρεσιν *ἑψιάασθαι.
Ἀρχόμεν' ὡς ὅτε πατρὸς *ἐφεζομένη γονάτεσσι
Παῖς ἔτι κουρίζουσα, τάδε προσέειπε γονῆα,
Δός μοι παρθενίην αἰώνιον *ἄππα φυλάσσειν, «
Καὶ πολυωνυμίην· ἵνα μή μοι Φοῖβος ἐρίζῃ. «
Δὸς δ' ἰοὺς καὶ τόξα. *ἔα πάτερ· οὐ σε φαρέτρην «
Οὐδ' αἰτέω μέγα τόξον, (ἐμοὶ Κύκλωπες ὀϊστοὺς «

IN DIANAM HYMNVS.

DIANAM (neque enim leue est canētibus, si eius obliuiscantur) Celebramus, cui tela & retia curæ sunt, Et tripudium multiplex, & in montibus ludi. Principium hinc ducentes, quomodo, quum patris insideret genibus, Puella adhuc adolescens, hæc verba ad patrem protulerit, Da mihi, tata, virginitatem in æternum conseruare, Et nominum multitudinem: ne *hæc* mecum Phœbus certare possit. Da etiam sagittas & arcus. sine pater: non à te pharetram Nec postulo magnum arcum, (mihi Cyclopes sagittas

„ Αὐτίκα τεχνήσονται, ἐμοὶ δ' εὐκαμπὲς ἄεμμα)
„ Ἀλλὰ φαεσφορίην τε, καὶ ἐς γόνυ μέχρι χιτῶνα
„ Ζώννυσθαι λεγνωτὸν, ἵν' ἄγρια θηρία καίνω.
„ Δὸς δέ μοι ἑξήκοντα χορήτιδας Ὠκεανίνας,
„ Πάσας εἰνέτεας, πάσας ἔτι παῖδας ἀμίτρους·
„ Δὸς δέ μοι ἀμφιπόλους Ἀμνισίδας εἴκοσι νύμφας,
„ Αἵτε μοι ἐνδρομίδας τε, καὶ ὁππότε μηκέτι λύγκας
„ Μήτ' ἐλάφους βάλλοιμι, θοοὺς κύνας εὖ κομέοιεν.
„ Δὸς δέ μοι οὔρεα πάντα. πόλιν δέ μοι ἥντινα νεῖμον
„ Ἥντινα λῇς· σπαρνὸν γὰρ ὅτ' Ἄρτεμις ἄστυ κάτεισιν.
„ Οὔρεσιν οἰκήσω· πόλεσιν δ' ἐπιμίξομαι ἀνδρῶν
„ Μοῦνον ὅτ' ὀξείῃσιν ὑπ' ὠδίνεσσι γυναῖκες
„ Τειρόμεναι καλέουσι βοηθόον· ᾗσί με μοῖραι
„ Γεινομένην τὸ πρῶτον ἐπεκλήρωσαν ἀρήγειν·
„ Ὅττι με καὶ τίκτουσα καὶ οὐκ ἤλγησε φέρουσα
„ Μήτηρ, ἀλλ' ἀμογητὶ φίλων ἀπεθήκατο κόλπων.
Ὣς ἡ παῖς εἰποῦσα, γενειάδος ἤθελε πατρὸς
Ἅψασθαι, *πολλὰς δὲ μάτην ἐτανύσατο χεῖρας,
Μέχρις ἵνα ψαύσειε. πατὴρ δ' ἐπένευσε γελάσσας·
„ Φῆ δὲ καταρρέζων, Ὅτε μοι τοιαῦτα θέαιναι

Ἄεμμα] ἡ ἰδέα. Ἀλλὰ φαεσφορίην τε] Ἢ ὅτι λαμπαδοῦχος· (ἡ αὐτὴ γὰρ τῇ Ἑκάτῃ) ἢ ὅτι τοὺς μαιευομένους παράγει εἰς φῶς. Λεγνωτὸν] Τὸ ἔχον ὤαν· τουτέστι τὸ ἀπόληγον τοῦ ἱματίου. Λέγονται γὰρ, αἱ ὦαι, τὰ λώματα, οἱ κράσπεδοι. ἀφ' οὗ Ὅμηρος θυσάνους καλεῖ, Τῆς ἑκατὸν θύσανοι παγχρύσεοι. τὸ δὲ ἑξῆς, αἵτε μοι, ὁπότε δὴ μὴ λύγκας ἐνδρομίδας τε καὶ θοοὺς κύνας εὖ κομέοιεν. Ἀμίτρους] Ἀζώστους. Μὴ διαπαρθενευομένας. μίτρας γὰρ ἐζώννυντο, ἃς ἔλυον ὅταν ἔμελλον διαπαρθενεύεσθαι. Ἢ ὅτι οἱ ἄγαμοι γυμνοὶ ἐβάδιζον. Ἀμνισίδας] Ἀμνισὸς, ποταμὸς Κρήτης· ἀφ' οὗ Κρητικάς. Ἐνδρομίδας] Τὰ ὑποδήματα. Ἥντινα νεῖμον] Περιττὸν τὸ ἥν. Λῇς] Ἀντὶ τοῦ θέλεις, κατ' ἀποβολὴν τῆς θε συλλαβῆς. κέχρηται πολλαχοῦ τῇ λέξει καὶ ὁ Θεόκριτος, Λῇς ποτὶ τᾶν νυμφᾶν, λῇς αἰπόλε, τῇδε καθίξας. Σπαρνὸν] σπάνιον. Μοῦνον ὅτ' ὀξείῃσιν ὑπ' ὠδίνεσσι γυναῖκες] Ἡ αὐτὴ γάρ ἐστι τῇ Εἰληθυίᾳ. Μέχρις] Περιττόν ἐστι.

*γρ. πολιάς.

Confeſtim fabricabunt, mihi etiam flexilem arcum) Sed vt lucem feram, & ad genua vſque tunicam Succingam fimbricatam, quando agreſtes feras perimo. Da mihi item ſexaginta tripudii ſocias Oceaninas, Omnes nouem annos natas, omnes adhuc puellas diſcinctas. Da quoque mihi pediſſequas Amniſides viginti nymphas: Quæ mihi & veſtes villoſas, & vbi interdum neque lynces Neq; ceruos arcu deiecero, celeres canes bene curent. Da præterea mihi omnes montes. vrbem verò mihi quamcunque imperti, Quamcunque vis. rarum enim *hoc erit* quum Diana in vrbem ibit: Montibus inhabitabo: vrbibus verò admiſcebor hominum, Solummodo quum acutis pariendi doloribus mulieres Oppreſſæ vocarint *me* opitulatricem: quibus me Parcæ, Vt primùm nata ſum, ſorte *quadam* præfecerunt adiuuandis: Quoniam & quum me pareret & in vtero ferret, non doluit Mater *Latona*, ſed ſine labore è ſuo depoſuit vtero. Sic puella loquuta, barbam tangere patris Apprehendere: ſed ſæpius fruſtra extendit manus, Vſquedum attingeret. Pater autem annuit cum riſu, Dixitque, *eam* demulcens, Quando mihi tales *liberos* deæ

Τυτθόν κεν] Ἀντὶ τοῦ, οὐδὲ τυτθόν. Καὶ Ἀρτέμιδος καλέεσθαι] Ἀπὸ κοινοῦ τὸ εἴσεται. Διαμετρήσασθαι] Ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὀπάσσω σοὶ μετὰ τὰς λ'· κοινῇ δέ σοι καὶ τῷ Ἀπόλλωνι πολλάς. Ἐπεκρήηνε καρήατι] Ὅμηρος, „ὅ,τι κεν „κεφαλῇ κατανεύσω. Λευκὸν ἐπὶ Κρηταῖον] Ὄρος Κρήτης. ἑνικῶς οὕτως εἴρηκε, Λευκὰ γὰρ ὄρη λέγονται πληθυντικῶς. Χαῖρε δὲ Καίρατος] Ποταμὸς Κρήτης, καὶ πόλις ἡ Καίρατος, οὕτω λεγομένη. Ἀμορβοὺς] Ἀκολούθους· παρὰ τὸ ἅμα πορεύεσθαι. Τοὺς μὲν ἔτετμε] Τὸ ἑξῆς, τοὺς μὲν ἐτέτμεν ὑπ' ἄκμοσιν Ἡφαίστοιο. νῆσος δέ ἐστιν ἡ Λιπάρα Σικελίας, ἔνθα ἦν τὰ χαλκεῖα Ἡφαίστου. ἔστι δὲ μία τῶν Αἰολίδων. λέγεται δ' ὅτι σίδηρα διάφορα θέντες ἐν αὐτῇ ναῦται, ἕωθεν εὑρήκασιν αὐτὰ ἐκ τῆς ἀναδόσεως τοῦ πυρὸς πεπανθέντα· καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ἡ νῆσος Λιπάρα, διὰ τὸ αὐτὰ διάφορα ὄντα, ἓν γενέσθαι. Μύδρον] Σίδηρον πεπυρακτωμένον, παρὰ τὸ μύρεσθαι καὶ διαρρεῖν.

Τίκτοιεν, τυτθόν κεν ἐγὼ ζηλήμονος Ἥρης
Χωομένης ἀλέγοιμι. φέρευ τέκος ὅσσ' ἐθελημός
Αἰτίζεις· καὶ δ' ἄλλα πατὴρ ἔτι μείζονα δώσει.
Τρὶς δέκα τοι πτολίεθρα καὶ οὐχ ἕνα πύργον ὀπάσσω·
Τρὶς δέκα τοι πτολίεθρα, τὰ μὴ θεὸν ἄλλον ἀέξειν
Εἴσεται, ἀλλὰ μόνην σε, καὶ Ἀρτέμιδος καλέεσθαι.
Πολλὰς δὲ ξυνῇ πόλιας διαμετρήσασθαι,
Μεσσόγεως, νήσους τε· καὶ εἰν ἁπάσῃσιν ἔσονται
Ἀρτέμιδος βωμοί τε καὶ ἄλσεα. καὶ μὲν ἀγυιαῖς
Ἔσσῃ καὶ λιμένεσσιν ἐπίσκοπος. ὣς ὁ μὲν εἰπὼν
Μῦθον ἐπεκρήηνε καρήατι. βαῖνε δὲ κούρη
Λευκὸν ἐπὶ Κρηταῖον ὄρος κεκομημένον ὕλῃ·
Ἔνθεν ἐπ' Ὠκεανόν· πολέας δ' ἐπελέξατο νύμφας,
Πάσας εἰνέτεας, πάσας ἔτι παῖδας ἀμίτρους.
Χαῖρε δὲ Καίρατος ποταμὸς μέγα, χαῖρε δὲ Τηθύς,
Οὕνεκα θυγατέρας Λητωίδι πέμπεν ἀμορβούς.
Αὖθι δὲ Κύκλωπας μετεκίαθε· τοὺς μὲν ἔτετμε
Νήσῳ ἐνὶ Λιπάρῃ, (Λιπάρη νέον, ἀλλὰ τότ' ἔσκεν
Οὔνομά οἱ Μελιγουνίς) ἐπ' ἄκμοσιν Ἡφαίστοιο
Ἑσταότας περὶ μύδρον. ἐπείγετο γὰρ μέγα ἔργον·
Ἱππείην τετύκοντο Ποσειδάωνι ποτίστρην.

Pepererint, parui ego æmulæ Iunonis Iracundiam æstimauero. habe filia quæcunque vltrò Postulas: sed & alia pater multo maiora dabit. Tredecim tibi vrbes, & turrim non vnam dabo: Tredecim tibi vrbes, quæ neminem alium Deum honorare Scient quàm solam te, & Dianam *solam* inuocare. Multas etiam communiter *cum aliis* vrbes dimetiendas, Tam mediterraneas quàm insulas *dabo*: & in omnibus erunt Dianæ aræ ac nemora. sed & viis Præeris & portubus inspectrix. Sic ille loquutus, Orationem suam confirmauit capite. ibat autem puella In Leucum *.i. album*, Cretæ montem, frondescentem sylua: Inde ad Oceanum. Multas verò *ibi* delegit nymphas, Omnes nouem annos natas, omnes adhuc puellas discinctas. Lætabatur Cæratus fluuius vehementer: lætabatur & Tethys, Propterea quòd Latoniæ filias misisset socias. Hinc deinde ad Cyclopas transiit, eósque reperit In insula in Lipara (Lipara nunc, sed tum erat Nomen ei Meligunis) super incudibus Vulcani: Circumstantes massam. Vrgebat enim *ipsos* graue opus. Equestre fabricabant Neptuno aquarium. *id est, in quo suos ille equos aquaretur.*

Αἱ νύμφαι δ' ἔδδεισαν ὅπως ἴδον αἰνὰ πέλωρα,
"Πρηόσιν *Ὀσσείοισιν ἐοικότα· (πᾶσι δ' ὑπ' ὀφρὺν
"Φάεα μουνόγληνα, σάκει ἴσα τετραβοείῳ,
Δεινὸν ὑπογλαύσσοντα) καὶ ὁππότε δοῦπον ἄκουσαν
Ἄκμονος ἠχήσαντος, ἐπεὶ μέγα πουλύ τ' ἄημα
Φυσάων, "αὐτῶν τε βαρὺν στόνον. αὖε γὰρ "Αἴτνη,
Αὖε δὲ Τρινακρίη, Σικανῶν ἕδος, αὖε δὲ γείτων
Ἰταλίη· μεγάλην δὲ βοὴν ἐπὶ "Κύρνος ἀΰτει.
"Εὖθ' οἵγε ῥαιστῆρας ἀειράμενοι ὑπὲρ ὤμων,
Ἢ χαλκὸν ζείοντα καμινόθεν, ἠὲ σίδηρον,
"Ἀμβολαδὶς τετύποντες, ἐπεὶ μέγα μοχθήσειαν.
Τῷ σφέας οὐκ ἐτάλασσαν "ἀκηδέες Ὠκεανῖναι
Οὔτ' ἄντην ἰδέειν, οὔτε κτύπον οὔασι δέχθαι.
Οὐ νέμεσις· κείνους γὰρ καὶ αἱ μάλα μηκέτι τυτθαὶ
Οὐδέποτ' ἀφρικτὶ μακάρων ὁρόωσι θύγατρες.
Ἀλλ' ὅτε κουράων τις ἀπειθέα μητέρι τεύχοι,
Μήτηρ μὲν Κύκλωπας ἑῇ ἐπὶ παιδὶ καλιστρεῖ,
Ἄργην, ἢ Στερόπην· ὁ δὲ δώματος ἐκ μυχάτοιο
Ἔρχεται Ἑρμείης σποδιῇ κεχρημένος "αἴθῃ.
Αὐτίκα τὴν κούρην "μορμύσσεται· ἡ δὲ τεκούσης
Δύνει ἔσω κόλπους, θεμένη ἐπὶ φάεσι χεῖρας.
Κούρα, σὺ δὲ προτέρω περ, ἔτι τριέτηρος ἐοῦσα,
Εὖτ' ἔμολεν Λητώ σε μετ' ἀγκαλίδεσσι φέρουσα,

Πρηόσιν Ὀσσείοισιν] Ὄσσα, ὄρος Μακεδονίας. Φάεα μουνόγληνα] Καὶ Ἡσίοδος, «Κυκλοπερὴς δ' ὀφθαλμὸς ἔεις.» Ὑπογλαύσσοντα] Ὑπολάμποντα. ὅθεν καὶ γλαῦκος. Αὐτῶν τε βαρὺν στόνον] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔδεισαν. Αἴτνη] Ὄρος Σικελίας. Κύρνος] Νῆσος ἀντικρὺ τῆς Σικελίας ἡ Κύρνος ἐστί. Εὖθ' οἵγε ῥαιστῆρας] Τὸ ἑξῆς, ἐπεὶ μέγα πολύ τ' ἄημα, εὖθ' οἵ γε ῥαιστῆρας. λέγει δὲ τὰς σφύρας, ῥαιστῆρας, παρὰ τὸ ῥαίειν καὶ φθείρειν τὰ ὑποπίπτοντα. Ἀμβολαδὶς] Ἐκ διαδοχῆς. Ἀκηδέες] ἄφοβοι. Αἴθῃ] Τῇ κεκαυμένῃ. Τῇ μελαίνῃ. Μορμύσσεται] ἐκφοβεῖ.

γρ. Ὀσσειήσιν.

Nymphæ verò pertimuerunt cùm aſpexiſſent horrenda monſtra Iugis Oſſæ *montis* ſimilia (omnibus autem infra ſupercilium Lumina erant vnocula, clypeo æqualia quadruplici, Toruum ſublucentia) & cùm ſtrepitum audiuiſſent Incudis reſonantis, itémque magnum ac vaſtum ſpiritum, Folliúmque ipſorum grauem gemitum. inſonabat enim Ætna, Inſonabat & Trinacria, Sicanorum ſedes: inſonabat & proxima Italia: magnus item ſtrepitus in Corſica reſonabat. *At* poſtquam illi *Cyclopes* malleis ſublatis ſuper humeros, Aut æs candẽs è camino *eductum* aut ferrum Alternè ferientes *erant* (quandoquidem valde laborabant:) Hîc ipſos non potuerunt ſecuræ Oceaninæ Ne contra quidem aſpicere, neque ſonitum auribus percipere. Neq; hoc ægrè ferendũ *in ipſis*. illos enim quæ etiam nõ amplius ſunt ita paruæ Nunquam ſine tremore aſpiciunt diuorum filiæ. Sed cùm puellarum aliqua immorigera aduerſus matrem fecerit, Mater quidem Cyclopes ſuam cõtra filiam aduocat, Argen, aut Steropen: è domo verò interiori Prouenit Mercurius, carbone oblitus atro. Statim *is* puellam territat: at ipſa genitricis Subit in gremium, ponens ſuper oculos vtramque manum. Tu verò puella *Diana* etiam longè antè, trima adhuc exiſtens, Vbi venit Latona *in Liparam*, te in vlnis geſtans,

Ἡφαίστου καλέοντος ὅπως ὀπτήρια δοίη,
Βρόντεω σε στιβαροῖσιν ἐφεσσαμένου γονάτεσσι,
Στήθεος ἐκ μεγάλου λασίης ἐδράξαο χαίτης,
Ὤλοψας δὲ βίηφι· τὸ δ᾽ ἄτριχον εἰσέτι καὶ νῦν
Μεσσάτιον στέρνοιο μένει μέρος, ὡς ὅτε κόρσην
Φωτὸς ἐνιδρυνθεῖσα κόμην ἐπενείματ᾽ ἀλώπηξ.
Τῷ μάλα θαρσαλέη σφε τάδε προσελέξατο τῆμος,
Κύκλωπες, ἤ μοί τι Κυδώνιον εἰ δ᾽ ἄγε τόξον
Ἠδ᾽ ἰοὺς κοίλην τε κατακληῖδα βελέμνων
Τεύξατε. καὶ γὰρ ἐγὼ Λητωιάς, ὥσπερ Ἀπόλλων.
Αἰ δέ κ᾽ ἐγὼ τόξοις μόνιον δάκος ἤ τι πέλωρον
Θηρίον ἀγρεύσω, τὸ δὲ κεν Κύκλωπες ἔδοιεν.
Ἔννεπες· οἱ δ᾽ ἐτέλεσσαν. ἄφαρ δ᾽ ὡπλίσσαο δαῖμον·
Αἶψα δ᾽ ἐπὶ σκύλακας πάλιν ἤιες· ἵκεο δ᾽ αὖλιν
Ἀρκαδικὴν ἐπὶ Πανός. ὁ δὲ κρέα λυγκὸς ἔταμνε
Μαιναλίης, ἵνα οἱ τοκάδες κύνες εἶδαρ ἔδοιεν.
Τὶν δ᾽ ὁ γενειήτης δύο μὲν κύνας ἥμισυ πηγούς,
Τρεῖς δὲ παρουατίους, ἕνα δ᾽ αἰόλον· (οἵ ῥα λέοντας
Αὐτοὺς αὖ ἐρύοντες, ὅτε δράξαιντο δεράων,
*Εἷλκον ἔτι ζώοντας ἐπ᾽ αὐλίον) ἑπτὰ δ᾽ ἔδωκε
Θάσσονας αὐράων κυνοσουρίδας, αἵ ῥα διῶξαι
Ὤκισται νεβρούς τε καὶ οὐ μύοντα λαγωόν,

*γρ. Εἷλον.

Ὀπτήρια δοίη] Τὰ ὑπὲρ τοῦ ἰδεῖν δῶρα. Ὤλοψας] Ἀπέτιλας. Ἐλέπισας. Κόμην ἐπενείματ᾽ ἀλώπηξ] Πάθος τι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν γινόμενον· ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ ζώου. τὸ γὰρ ζῶον τοῦτο λέγεται ὅτι ἔνθα ἂν οὐρήσῃ, ἄγονος ὁ τόπος πρὸς ἔτι ἐκεῖνο γίνεται. Κυδώνιον] Ἔθνος Κρήτης. ἀφ᾽ οὗ Κρητικόν. Κατακληῖδα] τὴν φαρέτραν. Μόνιον δάκος] Κατὰ μόνας νεμόμενον. Ὁ δὲ κρέα λυγκὸς] Εἶδος θηρίου, οὗ τὸ οὖρον πήγνυται· ὃ καλοῦσι λυγκούριον. Μαιναλίης] Μαίναλον, ὄρος Ἀρκαδίας. Πηγούς] Λευκούς· καὶ Ὅμηρος, πηγεσιμάλλω. Κυνοσουρίδας] Τὰς ὑπὸ κυνῶν καὶ ἀλωπέκων ἐκτρεφομένας κύνας. Ἢ, τὰς Λακωνικάς. Κυνοσουρὶς γὰρ, τόπος Λακωνικῆς. Καὶ οὐ μύοντα λαγωόν] Ὁ γὰρ λαγωὸς καὶ ἐν τῷ κοιμᾶσθαι οὐ μύει.

Vulcano eam arcessente, vt munera tui videndi gratia daret: Bronte te in robustis collocante genua, Pectore è magno *Brontæ* hirsutas excerpsisti setas: Euulsistique violenter. Itaque depilis etiamnum adhuc Intermedia pectoris manet pars, vt quando temporibus Hominis insidens capillos depasta est alopecia: Proinde valde animosa ipsos sic tum affata es: Cyclopes, mihi aliquem Cydonium agedum arcum, Aut sagittas, cauúmque claustrum sagittarum *.i. pharetram*, Fabricate. etenim ego *sum* Latonæ, sicut Apollo. Quòd si ego sagittis agrestem porcum, aut aliquam prægrandem Feram venatu cepero, eam sanè Cyclopes comedent. Dicebas. at illi perfecerunt, statímque armata es Dea. Continuò autem ad catulos reuersa, peruenisti ad stabulum Arcadicum Panos. Is *tum* carnes Lyncis secabat Mænaliæ: vt eius fœtæ canes escam comederent. Tibi autē barbatus *Pan* duos quidem canes, media parte albos, Tres verò auritos, & vnum diuersicolorem: (qui vel leones Ipsos retrorsum trahentes, vbi apprehendissent *eos* cute, Rapiebant adhuc viuos in stabulum) septem præterea dedit Velociores ventis Cynosurides, quæ & in inuestigando Promptissimæ *erant* hinnulósque, & non conniuentem leporem,

Καὶ

Καὶ κοίτην ἐλάφοιο, "καὶ ὕστριχος ἔνθα καλιαί,
Σημῆναι, καὶ ζορκὸς ἐπ' ἴχνιον ἡγήσασθαι.
Ἔνθεν ἀπερχομένη (μετὰ καὶ κύνες ἐσσεύοντο)
Εὗρες ἐπὶ *"προμολῆς ὄρεος τοῦ Παρρασίοιο
Σκαιρούσας ἐλάφους, μέγα τι χρέος· αἱ μὲν ἐπ' ὄχθης
Αἰὲν ἐβουκολέοντο μελαμψήφιδος "Ἀναύρου,
Μάσσονες ἢ ταῦροι· "κεράων δ' ἀπελάμπετο χρυσός.
Ἐξαπίνης δ' ἔταφές τε καὶ ὃν ποτὶ θυμὸν ἔειπες,
» Τοῦτό κεν Ἀρτέμιδος πρωτάγριον ἄξιον εἴη.
Πέντ' ἔσαν αἱ πᾶσαι· πίσυρας δ' ἕλες ὦκα θέουσα,
Νόσφι κυνοδρομίης, ἵνα τοι θοὸν ἅρμα φέρωσι.
Τὴν δὲ μίαν, "Κελάδοντος ὑπὲρ ποταμοῖο φυγοῦσαν,
Ἥρης αἰνεσίῃσιν, ἀέθλιον Ἡρακλῆϊ
Ὕστατον ὄφρα γένοιτο, πάγος *"Κερύνειος ἔδεκτο.
Ἄρτεμι Παρθενίη, "Τιτυοκτόνε, χρύσεα μέν τοι
Ἔντεα καὶ ζώνη, χρύσεον δ' ἐζεύξαο δίφρον,
Ἐν δ' ἐβάλευ χρύσεια θεὰ κεμάδεσσι χαλινά.
Ποῦ δέ σε τὸ πρῶτον κερόεις ὄχος ἤρξατ' ἀείρειν;
"Αἵμῳ ἔπι Θρήϊκι, τόθεν βορέαο "καταῖξ
Ἔρχεται ἀχλαίνοισι δυσαέα κρυμὸν ἄγουσα.
Ποῦ δ' ἔταμες πεύκην; ἀπὸ δὲ φλογὸς ἥψαο ποίης;
"Μυσῷ ἐν Οὐλύμπῳ· φάεος δ' ἐνέηκας ἀϋτμὴν
Ἀσβέστου, τό ῥα πατρὸς ἀποστάζουσι κεραυνοί.

Καὶ ὕστριχος] Ὕστριξ, θηρίον τι ταχύτατον. Προμολῆς] Ταῖς διεξόδοις τοῦ Παρρασίου ὄρους Ἀρκαδίας. Ἀναύρου] Ποταμὸς Θεσσαλίας ὁ Ἄναυρος. Κεράων δ' ἀπελάμπετο χρυσός] Σημειῶσαι ὅτι τὰς θηλείας ἐλάφους, κερατοφόρους εἶπε. Κελάδοντος] Ποταμὸς Ἀρκαδίας. Κεραύνιος] Λόφος Ἀρκαδίας. Τιτυοκτόνε] Τιτυὸς βιασάμενος Λητώ, ἀνῃρέθη ὑπὸ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος.

ἄλ. γρ. προβολῆς.

ἄλ. γρ. Κάρνειος.

Αἵμῳ ἔπι] Ὄρος Θράκης. Καταῖξ δέ, ἡ λεγομένη καταιγίς. Μυσῷ ἐν Οὐλύμπῳ] Ἔστι γὰρ καὶ Μακεδονίας.

Et cubile cerui,& hystricis vbi *essent* nidi Ostendendo,& damæ ad vestigium perducendo. Inde proficiscens(vnà verò & canes ibant) Reperiebas in cacumine montis Parrhasii Salientes ceruos, rem magnam.illæ quidem in ripis Semper pascebant nigris lapillis oppleti Anauri, Maiores quàm tauri.in cornibus verò refulgebat aurum. Hîc repentè *tu* immisisti canes,& tuum apud animum dixisti, Hæc sanè prima præda Diana digna esset. Quinque erãt omnes, quarum quatuor cepisti velociter incitata, Absque canum cursu:vt tibi celerem currum prouehant: Vnam verò,(quæ Celadontem ad fluuium effugerat Iunonis consilio, certamen Herculi Vltimum vt esset)collis Cerynæus recepit. Diana Parthenie, Tityi domitrix,aurea quidem tibi Arma,& cingulum & aureum iunxisti currum: Iniecistique aureos dea ceruis frenos. Sed quónam te primùm cornutus currus cœpit attollere? Æmum ad Threicium,vnde Boreæ procella Exoritur, lana non tectis *.i.nudis hominibus* grauem rigorem inducens. Vbi autem secuisti pinum ? & flammam iniecisti qualem? Myso in Olympo *secuisti pinum* : lucis verò iniecisti fumum Inextinctæ, quam patris *Iouis* destillant fulmina.

Ποσσάκι δ' ἀργυρέοιο θεὴ πειρήσαο τόξου;
Πρῶτον ἐπὶ πτελέην, τὸ δὲ δεύτερον ἧκας ἐπὶ δρῦν,
Τὸ τρίτον αὖτ' ἐπὶ θῆρα· τὸ τέτρατον οὐκέτ' ἐπὶ δρῦν,
Ἀλλά μιν εἰς ἀδίκων ἔβαλες πόλιν, οἵτε περὶ σφέας
Οἵτε περὶ ξείνους ἀλιτήμονα πόλλ' ἐτέλεσκον.
Σχέτλιοι οἷς τύνη χαλεπὴν "ἐμμάξεαι ὀργήν.
"Κτήνεά φιν* λοιμὸς καταβόσκεται, ἔργα δὲ πάχνη·
Κείρονται δὲ γέροντες ἐφ' υἱάσιν· αἱ δὲ γυναῖκες,
Ἢ βληταὶ θνήσκουσι λεχωΐδες, ἠὲ φυγοῦσαι
Τίκτουσιν· τῶν δ' οὐδὲν ἐπὶ σφυρὸν ὀρθὸν ἀνέστη.
Οἷς δέ κεν εὐμειδής τε καὶ ἵλαος αὐγάσσηαι,
Κείνοις εὖ μὲν ἄρουρα φέρει στάχυν, εὖ δὲ γενέθλη
Τετραπόδων, εὖ δ' ὄλβος ἀέξεται· οὐδ' ἐπὶ σῆμα
Ἔρχονται πλὴν εὖτε πολυχρόνιόν τι φέρωσιν.
Οὐδὲ διχοστασίη "τρώγει γένος, ἥτε καὶ εὖ περ
Οἴκους ἐστηῶτας ἐσίνατο. "ταὶ δὲ θυωρὸν
Εἰνάτερες γαλόῳ τε μίαν πέρι δίφρα τίθενται.
Πότνια, τῶν "εἴη μὲν ἐμοὶ φίλος ὅστις ἀληθής,
Εἴην δ' αὐτὸς, ἄνασσα· μέλοι δέ μοι αἰὲν ἀοιδή,
Τῇ ἔνι μὲν Λητοῦς γάμος ἔσσεται, ἐν δὲ σὺ πολλή,
Ἐν δὲ καὶ Ἀπόλλων, ἐν δ' οἵ σεο πάντες ἄεθλοι·
Ἐν δὲ κύνες, καὶ "τόξα, καὶ ἄντυγες, αἵτε σε ῥεῖα
Θηητὴν φορέουσιν, ὅτ' ἐς Διὸς οἶκον ἐλαύνεις.

γρ' λιμὸς ἐπιβόσκεται.

Ἐμμάξεαι] ἐμβάλῃς. Κτήνεά φιν] Φιν χωρὶς τοῦ σ, διὰ τὸ μέτρον. Ἢ βληταὶ] Βεβλημέναι ὑπὸ Ἀρτέμιδος. Τρώγει] Τρύχει. Φθείρει. Ταὶ δὲ θυωρὸν] Θυωρός, ἡ φιλικὴ τράπεζα· κυρίως δὲ, ἡ θεοῖς ἀνατεθειμένη. τὸ δὲ ἑξῆς, περὶ μίαν θυωρὸν τὰ δίφρα τίθενται αἱ εἰνάτερες καὶ αἱ γαλόῳ. Εἴη μὲν ἐμοὶ φίλος] Εἴη μοι φίλος ὅστις ὑπὸ σοῦ φρονεῖται· εἴην δὲ καὶ αὐτός.

Τόξα, καὶ ἄντυγες] Ἀπὸ τῆς ἄντυγος τὸ ὅλον ἅρμα σημαίνει.

Sed quoties, ô dea, argenteo contendisti spiculo? Primum quidem, in vlmum, alterum verò misisti in quercum, Tertium rursus in feram: quartum non amplius in quercum, Sed illud in sceleratorum *hominum* iecisti ciuitatem, quique in suos Quique in peregrinos nefaria multa perpetrauerant. Ah miseri, in quos tu grauem impinges iram. Pecudes ipsorum pestis deuorat, opera verò grando. Trucidantur item senes super filiis: & mulieres Aut cæsæ moriuntur puerperæ, aut profugæ Pariunt: earúmque nihil supra malleolum pedis rectum assurgit. Quos contrà hilari vultu & benigna tu respexeris, Illis bene & tellus fert spicam, & bene genitura Quadrupedum, benéque opulentia augetur: neque in sepulcrum Veniũt, priusquam admodum annosum quoddam *i. senium*, ferant. Neque discordia deuorat *horum* familiam, quæ etiam bene Constitutas domos perturbauit: sed mensam Fratriæ & glores circa vnam sellas collocant. Diua, sit mihi aliorum quidem amicus, quicunque *est* verax, Sim verò & ipse, regina: curæ etiam sit mihi semper carmen, In quo & Latonæ nuptiæ erunt: in quo & tu crebra *eris*: In quo etiam Apollo, in quo tui omnes labores: In quo canes & sagittæ, & canthi rotarum, qui te facilè Spectabilem portant, quando in Iouis domum currum agitas.

Ἔνθα τοι ἀντιόωντες ἐνὶ προμολῇσι δέχονται,
Ὅπλα μὲν Ἑρμείης "ἀκακήσιος, αὐτὰρ Ἀπόλλων,
Θηεῖον ὅ,τι φέρησθα· πάροιθε δ', πρίν περ ἱκέσθαι
Καρτερὸν Ἀλκείδην· νῦν δ' οὐκ ἔτι τοῦτον ἄεθλον
Φοῖβος ἔχει. τοῖος γὰρ ἀεὶ "Τιρύνθιος ἄκμων
Ἕστηκε πρὸ πυλέων, ποτιδέγμενος εἴ τι φέρουσα
Νεῖαι πῖον ἔδεσμα. θεοὶ δ' ἐπὶ πάντες ἐκείνῳ
Ἄλληκτον γελόωσι, μάλιστα δὲ "πενθερὴ αὐτή,
Ταῦρον ὅτ' ἐκ δίφροιο μάλα μέγαν, ἢ ὅτε χλούνην
Κάπρον ὀπισθιδίοιο φέροι ποδὸς ἀσπαίροντα.
Κερδαλέῳ μύθῳ σε, θεή, μάλα τῷδε "πινύσκει,
„ Βάλλε κακοὺς ἐπὶ θῆρας, ἵνα θνητοῖσι βοηθόν,
„ Ὥς ἐμέ, κικλήσκωσιν. "ἔα πρόκας ἠδὲ λαγωοὺς
„ Οὔρεα βόσκεσθαι· τί δέ κεν πρόκες ἠδὲ λαγωοὶ
„ Ῥέξειαν; σύες ἔργα, σύες φυτὰ λυμαίνονται.
„ Καὶ βόες ἀνθρώποισι κακὸν μέγα· βάλλ' ἐπὶ καὶ τούς.
Ὣς ἔνεπεν, ταχινὸς δὲ μέγαν περὶ θῆρα πονεῖτο.
Οὐ γὰρ ὅγε "Φρυγίῃ περ ὑπὸ δρυῒ γυῖα θεωθεὶς
Παύσατ' ἀδηφαγίης. ἔτι οἱ πάρα νηδὺς ἐκείνη
Τῇ ποτ' ἀροτριόωντι συνήντετο "Θειοδάμαντι.
Σοὶ δ' Ἀμνισιάδες μὲν ὑπὸ ζεύγληφι λυθείσας
Ψήχουσιν κεμάδας, πολλὰ δέ σφισι πουλὺ νέμεσθαι
Ἥρης ἐκ λειμῶνος ἀμησάμεναι φορέουσιν.

Ἀκακήσιος] ἀπὸ ὄρους Ἀρκαδίας. Ἢ, ὁ μηδενὸς κακοῦ παραίτιος ὤν.

Τιρύνθιος ἄκμων] Ὁ μὴ καμὼν ἐπὶ τοῖς ἄθλοις Ἡρακλῆς.

Πενθερὴ] ἡ Ἥρα.

Πινύσκει] Σωφρονίζει. Κολακεύει ὁ Ἡρακλῆς.

Ἔα πρόκας] Διὰ τὴν ἀδηφαγίαν τὰ μείζω τῶν ζώων κελεύει αὐτὴν ἀγρεύειν.

Φρυγίη] Φρυγία, ὄρος Τραχῖνος, ἔνθα ἐκάη ὁ Ἡρακλῆς.

Θειοδάμαντι] Βασιλεὺς Δρυόπων ὁ Θειοδάμας.

Ibi tum occurrentes tibi in vestibulo, capiunt, Arma quidem Mercurius Acacesius, sed Apollo Feram quamcunq; portas. idque antequam aduenisset *in cælum* Fortis Alcides. Nunc autem non amplius istum laborem Phœbus sustinet. Talis enim semper Tirynthius indefessus Stat ante fores *cæli*, expectans an quippiam afferēs Redeas pingue edulium. dij autem omnes super eo *Hercule* Indesinenter rident: in primis verò socrus ipsa *Iuno*, Taurum siquando è curru prægrandē, aut quādo aprum Syluestrem proferat *Hercules* posteriori pede palpitantem: Astuto admodum sermone te, dea, sic alloquitur: Deiice noxias feras, vt mortales te auxiliatricem, Sicuti me, inuocent. sine capreas & lepores In montibus errare. quid enim capreæ & lepores Perpetrant? sues opera *rusticorum* sues plantas vastant: Et boues hominibus ingens malum *sunt*, deiice & hos. Sic ait: & celer magnam circa feram laborabat. Neque enim ipse *Hercules* quamlibet Phrygia sub quercu membra in deum mutatus, Sedauit inediam. adhuc ei inest fames illa, Qua olim aranti occurrit Theiodamanti. Tibi verò Amnisides *nymphæ* à iugo solutas Demulcent ceruas, & ad eas multum pabuli Iunonis è prato aggerentes comportant

Ὠκύθοον τρίπετηλον· ὃ καὶ Διὸς ἵπποι ἔδουσι.
Ἐν καὶ χρυσείας ὑπολωΐδας ἐπλήσαντο
Ὕδατος, ὄφρ' ἐλάφοισι ποτὸν θυμῆρες εἴη.
Αὐτὴ δ' ἐς πατρὸς δόμον ἔρχεαι· ἐν δέ σ' ἐφ' ἕδρῃ
Πάντες ὁμῶς καλέουσι· σὺ δ' Ἀπόλλωνι παρίζεις.
Ἡνίκα δ' αἱ νύμφαι σε χορῷ ἔνι κυκλώσονται
Ἀγχόθι πηγάων Αἰγυπτίου Ἰνωποῖο,
Ἢ Πιτάνης, (καὶ γὰρ "Πιτάνη σέθεν)" ἢ ἐνὶ Λίμναις,
Ἢ ἵνα δαῖμον "Ἁλὰς Ἀραφηνίδας οἰκήσουσα
Ἦλθες ἀπὸ Σκυθίης, ἀπὸ δ' εἴπαο "τέθμια Ταύρων,
Μὴ νειὸν "τημοῦτος ἐμαὶ βόες εἵνεκα μισθοῦ
Τετράγυον τέμνοιεν ὑπ' ἀλλοτρίῳ ἀροτῆρι.
Ἦ γάρ κεν * γυῖά τε καὶ αὐχένα κεκμηκυῖαι
"Κόπρον ἔπι προγένοιντο, καὶ εἰ "Στυμφαιίδες εἶεν,
Εἰναετιζόμεναι, *"κεραελκέες, αἳ μέγ' ἄρισται
Τέμνειν ὦλκα βαθεῖαν. ἐπεὶ θεὸς οὔποτ' ἐκεῖνον
Ἦλθε παρ' Ἥλιος καλὸν χορόν· ἀλλὰ θεῆται
Δίφρον ἐπιστήσας, τὰ δὲ φάεα μηκύνονται.
Τίς δὲ νύ τοι νήσων, ποῖον δ' ὄρος εὔαδε πλεῖστον;
Τίς δὲ λιμήν; ποίη δὲ πόλις; τίνα δ' ἔξοχα νυμφέων

γράφεται Ἀραφανίδας.
γράφεται Γυῖά τε.
γράφεται Στυμφαλίδας.
γράφεται κερεαλκέες.

Ὠκύθοον τρίπετηλον] Τὸ ταχέως ἀνατέλλον τρίφυλλον. Ὑπολωΐδας] Γυάλοις. Ποτῆρας. Ἡνίκα δ' αἱ νύμφαι σε] Τὸ ἑξῆς, ἡνίκα αἱ νύμφαι, μὴ νειὸν τημοῦτος. Ἰνωποῖο] Ἰνωπὸς, ποταμὸς Δήλου. Αἰγύπτιος δὲ, διὰ τὸν Νεῖλον, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκεῖ πλημμυρεῖ. ἢ ὅτι λέγεται τοῦ ὕδατος τοῦ Νείλου μετέχειν λαθραίως. Πιτάνη δὲ, πόλις Μακεδονίας. Ἢ ἐνὶ Λίμναις] Λίμναι, δῆμος Ἀττικῆς, ἔνθα τιμᾶται ἡ Ἄρτεμις. Ἁλὰς Ἀραφανίδας] Δύο Ἁλαὶ δῆμοι τῆς Ἀττικῆς, Ἁλαὶ Ἀραφανίδες, καὶ Ἁλαὶ Ζωνίδες. Τέθμια] Τὰ νόμιμα τῶν Ταυροσκυθῶν, τὸ θύειν τοῖς ξένοις. Τημοῦτος] τηνικαῦτα. Ὑπ' ἀλλοτρίῳ] τὸ ἑξῆς, ἡνίκα αἱ νύμφαι τὴν Ἄρτεμιν τῷ χορῷ κυκλώσονται, μὴ γένοιτο τὰς ἐμὰς βοῦς ἐπ' ἀλλοτρίῳ μισθῷ ἐργάζεσθαι. καὶ γὰρ ὁ ἥλιος ἐπέχει τὸν ἑαυτοῦ δρόμον, καὶ αὐτὸς ἐφορῶν τὸν χορὸν τῶν νυμφῶν· ὥστε γίνεσθαι πολὺ τὸ τῆς ἡμέρας διάστημα. Κόπρον] τὴν ἔπαυλιν. Στυμφαλίδες] Ἠπειρωτικαί. Στύμφαι γὰρ, χωρίον τῆς Ἠπείρου. λέγεται δὲ καλὰς βοῦς ἔχειν τὴν Ἤπειρον. Κεραελκέες] Διὰ τὸ τοῖς κέρασιν ἕλκειν τὸ ἄροτρον.

Velox natu trifolium: quod & Iouis equi comedunt. Præterea & aureos lacus implent Aqua, vt ceruis potus gratior reddatur. Ipsamet verò in patris domum venis, ibíque te in sedem *suam* Omnes simul inuitant: tu autem Apollini assides. At quando nymphæ te in choro circumdabunt Prope fontem Ægyptij Inopi *in Delo*, Aut *prope* Pitanam (nam & Pitana tua) aut in Limnis, Aut vbi tu dea Alas Araphenidas inhabitatura Veneris è Scythia, & respueris sacra Taurica: Ne tum noualæ meæ boues, gratia mercedis, Quatuor iugerum, findant sub alieno aratro. Etenim & membra & ceruicem defatigatæ In bubile venerint: etiamsi Stymphalides essent, Nouem annos natæ, robustis cornibus: quæque optimæ Ad ducendum sulcum profundissimum. quoniam deus nunquam illum Transiuit Sol pulchrum chorum: sed aspectat, Currum inhibens: & dies ipsi *tum* protrahuntur. Quæ verò tibi insularum, quis mons placuit potissimum? Quis portus? quæ ciuitas? quam præcipuè nympharum

Φίλαο, καὶ ποίας ἡρωίδας ἔσχες ἑταίρας
Εἰπὲ θεά· σὺ μὲν ἄμμιν, ἐγὼ δ' ἑτέροισιν ἀείσω.
Νήσων μὲν, Δολίχη, πολίων δέ τοι εὔαδε Πέργη,
Τηΰγετον δ' ὀρέων· λιμένες γε μὲν Εὐείποιο.
Ἔξοχα δ' ἀλλάων Γορτυνίδα φίλαο νύμφην,
Ἑλλοφόνον, Βριτόμαρτιν, ἐΰσκοπον· ἧς ποτε Μίνως
Πτοιηθεὶς ὑπ' ἔρωτι κατέδραμεν οὔρεα Κρήτης.
Ἡ δ' ὁτὲ μὲν λασίῃσιν ὑπὸ δρυσὶ κρύπτετο νύμφη,
Ἄλλοτε δ' εἰαμενῇσιν. ὁ δ' ἐννέα μῆνας ἐφοίτα
Παίπαλά τε κρημνούς τε· καὶ οὐκ ἀνέπαυσε διωκτὺν
Μέσφ' ὅτε μαρπτομένη καὶ δὴ σχεδὸν ἥλατο πόντον,
Πρηόνος ἐξ ὑπάτοιο· καὶ ἔνθορεν εἰς ἁλιήων
Δίκτυα, τά σφ' ἐσάωσεν. ὅθεν μετέπειτα Κύδωνες
Νύμφαν μὲν, * Δίκτυναν, ὄρος δ' ὅθεν ἥλατο νύμφη,
Δικταῖον καλέουσιν. ἀνεστήσαντο δὲ βωμοὺς,
Ἱερά τε ῥέζουσι. τὸ δὲ στέφος ἤματι κείνῳ,
Ἢ πίτυς, ἢ σχῖνος· μύρτοιο δὲ χεῖρες ἄθικτοι.
Δὴ τότε γὰρ πέπλοισιν ἐνέσχετο μύρσινος ὄζος
Τῆς κούρης, ὅτ' ἔφευγεν· ὅθεν μέγα χώσατο μύρτῳ.
Οὖπι ἄνασσ' εὐῶπι, φαεσφόρε, καὶ δέ σε κείνης
Κρηταέες καλέουσιν ἐπωνυμίην ἀπὸ νύμφης.

* γρ. Δίκτυνναν.

Πέργη] Μητρόπολις Παμφυλίας. Τηΰγετον] Ὄρος Λακεδαίμονος. Εὐείποιο] Εὔειπος ὁ μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας ῥοῦς. καλεῖται δ' οὕτως ἡ Εὔβοια, διὰ τὸ ἐπιμήκη αὐτὴν κεῖσθαι. λέγεται δὲ καὶ Μάκρις. Γορτυνίδα] Κρητικὴν ἀπὸ τόπου. Ἑλλοφόνον] νεβροκτόνον. Βριτόμαρτιν] Βριτόμαρτις, ὄνομα κύριον τῆς νύμφης. ἀφ' ἧς καὶ ἡ Ἄρτεμις ἐν Κρήτῃ Βριτόμαρτις ὀνομάζεται, ὡς Διογενιανός. Παίπαλά τε] Τόπους τραχεῖς. Οὖπι ἄνασσ' εὐῶπι] Οὖπις, ἐπίθετον Ἀρτέμιδος· ἢ παρὰ τὸ ὀπίζεσθαι τὰς τικτούσας, ἢ παρὰ τὴν θρέψασαν αὐτὴν Οὖπιν. ἢ διὰ τὰς Ὑπερβορέους κόρας, Οὖπιν, Ἑκαέργην, Λοξώ· ἃς ἐτίμησεν Ἀπόλλων καὶ Ἄρτεμις. καὶ ἀπὸ μιᾶς μὲν Οὖπις ἡ Ἄρτεμις· Λοξίας δὲ καὶ Ἑκάεργος ἐκ τῶν λοιπῶν, ὁ Ἀπόλλων.

Dilexiſti? & quales heroinas habuiſti ſocias? Dic dea tu quidẽ nobis: ego verò aliis canam. Inſularum quidem, Doliche, vrbium verò tibi placuit Perga: Taygetus autem ex montibus, portus denique Euripi. Præcipuè autem inter *omnes* alias Gortynida amaſti nympham, Ceruarum venatricem, Britomartin, circumſpectam: cuius olim Minos Perculſus amore, peruagatus eſt montes Cretæ. Illa verò aliâs quidem rigidis ſub quercubus latitabat nympha, Aliâs autem in locis vliginoſis. At ipſe nouem menſes percurrebat Loca prærupta, & pendentes ſcopulos. nec intermiſit inſectationem, Donec apprehenſa fermè *nympha* inſiliit mare Ab alto vertice: inſiliit autem in piſcatorum Retia, quæ ipſam conſeruarunt. hinc deinceps Cydones Nympham ipſam, Dictynnam: montem verò vnde deſiliit nympha, Dictæum appellitant: excitatiſque *ibi* aris Sacra etiam faciunt. at ſertum die illo Aut pinus aut lẽtiſcus *erit*: myrtum verò manus non tangunt. Tunc etenim peplis inhæſit myrteus ramus. Puellæ, quum fugit: hinc admodum irata fuit myrto. Vpi regina aſpectu pulchra, Lucina: equidem te illa Cretenſes vocant cognomento *Britomartin* à nympha.

Καὶ μὴν Κυρήνην ἑταρίσσαο, τῇ ποτ' ἔδωκας
Αὐτὴ θηρητῆρε δύω κύνε, τοῖς ἔνι κούρη
Ὑψηῒς παρὰ τύμβον Ἰώλκιον ἔμμορ' ἀέθλου·
Καὶ Κεφάλου ξανθὴν ἄλοχον Δηϊονίδαο
Πότνια σὴν ὁμόθηρον ἐθήκαο· καὶ δέ σε φασὶ
Καλὴν Ἀντίκλειαν ἴσον φάεσσι φιλῆσαι·
Αἳ πρῶται θοὰ τόξα καὶ ἀμφ' ὤμοισι φαρέτρας
Ἰοδόκους ἐφόρησαν· ἀσύλωτοι δέ φιν ὦμοι
Δεξιτεροὶ, καὶ γυμνὸς ἀεὶ παρεφαίνετο μαζός.
Ἤνησας * δ' ἔτι πάγχυ ποδορρώην Ἀταλάντην,
Κούρην Ἰασίοιο συοκτόνον Ἀρκασίδαο,
Καί ἑ κυνηλασίην τε καὶ εὐστοχίην ἐδίδαξας·
Οὔ μιν ἐπίκλητοι Καλυδωνίου ἀγρευτῆρες
Μέμφονται κάπροιο. τὰ γὰρ σημήϊα νίκης
Ἀρκαδίην εἰσῆλθεν, ἔχει δ' ἔτι θηρὸς ὀδόντας.
Οὐδὲ μὲν Ὑλαῖόν τε καὶ ἄφρονα Ῥοῖκον ἔολπα,
Οὐδέ περ ἐχθαίροντας, ἐν ἀΐδι μωμήσεσθαι
Τοξότιν. οὐ γάρ σφιν λαγόνες συνεπιψεύσονται,
Τάων Μαιναλίη νᾶεν φόνῳ ἀκρώρεια.
Πότνια, πουλυμέλαθρε, πολύπτολι, χαῖρε Χιτώνη,
Μιλήτῳ ἐπίδημε. σὲ γὰρ ποιήσατο Νηλεὺς
Ἡγεμόνην, ὅτε νηυσὶν ἀνήγετο Κεκροπίηθεν,
Χησιὰς, Ἰμβρασίη, πρωτόθρονε· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων

γρ. δέ τι.

γρ. μωμήσασθαι.

Ὑψηῒς] ἡ Κυρήνη. Ἰώλκιον] Τὸν τύμβον τοῦ Πελίου. Ἰώλκιος γὰρ ὁ Πελίας. Καὶ Κεφάλου ξανθὴν] Ἤγουν, τὴν Πρόκριν καὶ καλὴν Ἀντίκλειαν. ἢ, τὴν μητέρα Ὀδυσσέως, ἢ ἄλλην τινά. Ποδορρώην] Τὴν τοῖς ποσὶν ὁρούουσαν καὶ ὁρμῶσαν. Οὐδὲ μὲν Ὑλαῖόν τε] Ὑλαῖος καὶ Ῥοῖκος κένταυροι περὶ Ἀρκαδίαν, οὓς ἀνεῖλεν Ἀταλάντη βιασαμένους αὐτήν. Τάων Μαιναλίη νᾶεν φόνῳ] Τῶν λαγόνων τῶν κενταύρων. Νᾶεν] Ἔσταξεν. ἔβρεξεν. ὅθεν καὶ νᾶμα, καὶ νασμός. Χησιὰς] Χήσιον, ἀκρωτήριον τῆς Σάμου. καὶ Ἴμβρασος, ποταμὸς τῆς Σάμου.

Sed & Cyrenen *tibi* associasti: cui olim dedisti Ipsa venaticos duos canes, quibus virgo Hypseis apud tumulum Iolcium potita est victoria: Et Cephali flauam vxorem Deionidæ *Procrin*, Diua, tuarum venationum sociam constituisti: præterea te dicunt Pulchram Anticleam, tanquam oculos *tuos* amasse. *Atque* hæ primæ celeres sagittas & circa humeros pharetras Sagittiferas gestarunt: inuiolabilésque illis humeri Dextri, & nuda semper conspiciebatur mamma. Approbasti etiam valde velocem pedibus Atalantam, Filiam Iasij Arcasidæ, porci *Calydonij* interfectricem: Eámque, canum incitationem & iaculandi dexteritatem docuisti. Haud ipsam celebres Calydonii venatores Reprehendunt apri. nam signa victoriæ *In* Arcadiam peruenerunt: habétque etiamnum feræ dentes. Neque sanè Hylæum & stultum Rhœcum crediderim, Quantúmuis infensos *ei*, in inferno vituperaturos esse Iaculatricem *Atalantam*. neque enim cum ipsis viscera commentirentur, Quorum Mænalius inundauit cæde vertex. Diua multorũ tectorum, multarúmq; vrbium, salue Chitone: Mileto familiaris dea. Te enim fecit Neleus Præsidem *vrbis*, *vel*, *ducem viæ*, quando nauibus prouectus est Athenis, Chesias, Imbrasia, primi subsellii dea, tibi etiam Agamemnon

Πηδάλιον νηὸς σφετέρης ἐγκάτθετο νηῷ,
Μείλιον ἀπλοΐης, ὅτε οἱ κατέδησας ἀήτας.
Τεύκρων ἡνίκα νῆες Ἀχαιΐδες ἄστεα κήδειν
Ἔπλεον, ἀμφ' Ἑλένῃ Ῥαμνουσίδι θυμωθεῖσαι.
Ἦ μέν τοι Προῖτός γε δύω ἐκαθίσατο νηούς·
Ἄλλον μὲν, Κορίης, ὅτι οἱ συνελέξαο κούρας
Οὔρεα πλαζομένας ἀξείνια· τὸν δ' ἐνὶ Λούσοις
Ἡμέρῃ, οὕνεκα θυμὸν ἀπ' ἄγριον εἵλεο παίδων.
Σοὶ καὶ Ἀμαζονίδες πολέμου ἐπιθυμήτειραι
Ἔν κοτε παρραλίῃ Ἐφέσου βρέτας ἱδρύσαντο,
Φηγῷ ὑπὸ πρέμνῳ. τέλεσεν δέ τοι ἱερὸν Ἱππώ.
Αὐταὶ δ' Οὖπι ἄνασσα περὶ πρύλιν ὠρχήσαντο,
Πρῶτα μὲν ἐν σακέεσσιν ἐνόπλιον, αὖθι δὲ κύκλῳ
Στησάμεναι χορὸν εὐρύν. ὑπήεισαν δὲ λίγειαι
Λεπταλέον σύριγγες, ἵνα πλήσσωσιν ὁμαρτῇ.
Οὐ γάρ πω νέβρεια δι' ὀστέα τετρῄνοντο,
Ἔργον Ἀθηναίης ἐλάφῳ κακόν. ἔδραμε δ' ἠχὼ
Σάρδιας, ἔς τε νομὸν Βερεκύνθιον. αἱ δὲ πόδεσσιν
Οὖλα κατεκροτάλιζον, ἐπεψόφεον δὲ φαρέτραι.
Κεῖνο δέ τοι μετέπειτα περὶ βρέτας εὐρυθέμεθλον
Δωμήθη. τοῦ δ' οὔτι θεώτερον ὄψεται ἠώς,
Οὐδ' ἀφνειότερον· ῥέα κεν Πυθῶνα παρέλθοι.

γράφεται Λούσσοις.

Ῥαμνουσίδι] Ῥαμνοῦς, δῆμος Ἀττικῆς, ἔνθα τῇ Νεμέσει ὁ Ζεὺς συνεκαθεύδησεν. ἥτις ἔτεκεν ὠόν· ὅπερ εὑροῦσα ἡ Λήδα ἐθέρμανε, καὶ ἐξέβαλε τοὺς Διοσκούρους καὶ τὴν Ἑλένην. Ἀξείνια] Ὄρος Ἀρκαδίας. Τὸν δ' ἐνὶ Λούσοις] Ἡ εὐθεῖα τὰ Λοῦσα, ὡς Ἡρωδιανός. Εἵλεο παίδων] Μανεῖσαι γὰρ αἱ τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρες, πάλιν διὰ τῆς Ἀρτέμιδος ἡμερώθησαν. ὁ δὲ κτίζει ἱερὰ δύο· ἓν μὲν, Κορίης· ἓν δὲ, Ἡμερίης· διότι τὰς κόρας ἡμέρωσεν. Ἱππώ] Μία τῶν Ἀμαζόνων. Ἔργον Ἀθηναίης] Ἀθηνᾶ γὰρ ἔφορος πάσης τέχνης. Σάρδιας] Πόλις Λυδίας. Βερεκύνθιον] Μεταξὺ Λυδίας καὶ Φρυγίας. Ῥέα κεν Πυθῶνα] Ὅμηρος, Οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει.

Clauum nauis suæ dedicauit in templo *Aulidis*, Munus contra nauigandi incõmoditatem, quando ipsi detinebas ventos, Teucrorum cùm naues Achiuæ oppida molestatum Nauigarent: propter Helenam Rhamnusiam animis concitatæ. Enimuero tibi & Prœtus duo condidit templa: Alterum quidem Coresiæ *Dianæ*, quòd ei collegisses coras. *i. filias*, Montibus inerrãtes inhospitis: alterũ verò in Lussis, Hemeresiæ: quòd animum efferatum auertisses à filiabus. Tibi etiam Amazones, belli affectatrices, Olim in littore Ephesi statuam posuerunt, Fagino sub trunco. peregitque tibi sacrum Hippo: Ipsæ verò *Amazones*, Vpi regina, circum solenni saltatu tripudiarunt, Primò quidem in scutis armatum *tripudium*, deinde verò in orbem Diducentes latum chorum. Succinuerunt autem suaues Subtile quid fistulæ, vt stiparent *chorum* confertim. Nondum enim hinnulorum ossa perterebrauerat Opus *vel instrumentum* Mineruæ, ceruo noxium. Ibat autem sonus Sardes vsque, & ad plagam Berecynthiam. ipsæ verò pedibus Fortiter instrepebant, sonitúmque edebant pharetræ. Hanc porrò deinceps circa statuam lati fundi templum Ædificatum est, quo nullum diuinius aspiciet Oriens, 150 Neque vllum opulentius: facilè Pythonem superet.

γρ. Τ' ἱρά.

Καὶ ἠλαίνων] Μωραίνων. Βοὸς πόρον Ἰναχιώνης] τῆς Ἰοῦς, τῆς εἰς βοῦν μεταμορφωθείσης. Βόσποροι δὲ εἰσὶ δύο, ὅ,τε τοῦ Βυζαντίου, καὶ ὁ Κιμμέριος.

Μουνυχίη] Μουνύχιον γάρ ἐστι μέρος τοῦ Πειραιῶς, τοῦ λιμένος τῶν Ἀθηνῶν.

Τῷ ῥα καὶ ἠλαίνων ἀλαπαζέμεν ἠπείλησε
Λύγδαμις ὑβριστής· ἐπὶ δὲ στρατὸν ἱππημολγῶν
Ἤγαγε Κιμμερίων, ψαμάθῳ ἴσον, οἵ ῥα παρ' αὐτὸν
Κεκλιμένοι ναίουσι βοὸς πόρον Ἰναχιώνης.
Ἆ δειλὸς βασιλέων, ὅσον ἤλιτεν. οὐ γὰρ ἔμελλεν
Οὔτ' αὐτὸς Σκυθίηνδε παλιμπετὲς, οὔτέ τις ἄλλος.
Ὅσσων ἐν λειμῶνι Καϋστρίῳ ἔσταν ἅμαξαι,
Νοστήσειν· Ἐφέσου γὰρ ἀεὶ τεὰ τόξα πρόκειται.
Πότνια Μουνυχίη, λιμενοσκόπε χαῖρε Φεραίη.
Μή τις ἀτιμήσῃ τὴν Ἄρτεμιν· οὐδὲ γὰρ Οἰνεῖ
Βωμὸν ἀτιμάσαντι καλοὶ πόλιν ἦλθον ἀγῶνες.
Μηδ' ἐλαφηβολίην, μηδ' εὐστοχίην ἐριδαίνειν·
Οὐδὲ γὰρ Ἀτρεΐδης ὀλίγῳ ἐπεκόμπασε μισθῷ.
Μηδέ τινα μνᾶσθαι τὴν παρθένον· οὐδὲ γὰρ Ὦτος,
Οὐδὲ μὲν Ὠαρίων ἀγαθὸν γάμον ἐμνήστευσαν.
Μηδὲ χορὸν φεύγειν ἐνιαύσιον· οὐδὲ γὰρ Ἱππὼ
Ἀκλαυτεὶ περὶ βωμὸν ἀπείπατο κυκλώσασθαι.
Χαῖρε μέγα κρείουσα, καὶ εὐάντησον ἀοιδῇ.

Quare insaniens vastaturum *se hoc* comminatus est Lygdamis, homo iniurius, & insuper exercitum equimulsorum Adduxit Cimmeriorum, arenarum instar, qui apud ipsum Adiacentes habitant bouis Inachiæ transitũ. *i. Bosphorũ Cimmerium.* Ah miserum regem, quantum errauit! neque enim futurum erat Vt vel ipse in Scythiã redux, vel quisquam alius, Quorumcunque in prato Caystrio constitêre currus, Reuerterentur. Epheso enim semper tuæ sagittæ, quasi propugnaculum, obiectæ sunt. Diua Munychia, portuum inspectrix, salue Pheræa. Nemo dedecore afficiat Dianam. neque enim OEneo Aram *eius* dehonestanti pulchra domum redierunt certamina. Neque ceruorum venatione, neque iaculandi peritia *diuam* prouocet. Nõ enim Agamemnon paruo se magnificè extulit pretio. *id est, nõ paruũ pro sua iactantia retulit pretium.* Nemo item ambiat hanc virginem. neque enim Otus Neque Orion bonas nuptias appetiuerunt. Sed neque saltatum aliquis fugiat solennem. neque enim Hippo Absque fletu circa aram renuit tripudiare. Salue magna regina, & propitia sis huic cantui.

ΕΙΣ

ΕΙ'Σ ΤΗ'Ν ΔΗ'ΛΟΝ

Υ'ΜΝΟΣ.

ΤΗ'Ν ἱερὴν ὦ θυμὲ τίνα χρόνον ἢ πότ' ἀείσεις
Δῆλον, Ἀπόλλωνος κουροτρόφον; ἦ μὲν ἅπασαι
Κυκλάδες, αἳ νήσων ἱερώταται εἰν ἁλὶ κεῖνται,
Εὔυμνοι· Δῆλος δ' ἐθέλει τὰ πρῶτα φέρεσθαι
Ἐκ Μουσέων, ὅτι Φοῖβον ἀοιδάων μεδέοντα
Λοῦσέ τε καὶ σπείρωσε, καὶ ὡς θεὸν ᾔνεσε πρώτη.
Ὡς Μοῦσαι τὸν ἀοιδὸν ὃ μὴ Πίμπλειαν ἀείσει,
Ἔχθουσιν, τὼς Φοῖβος ὅτις Δήλοιο λάθηται.
Δήλῳ νῦν οἴμης ἀποδάσσομαι, ὡς ἂν Ἀπόλλων
Κύνθιος αἰνήσῃ με φίλης ἀλέγοντα τιθήνης.
Κείνη δ' ἠνεμόεσσα καὶ ἄτροπος, οἷά θ' ἁλιπλήξ,
Αἰθυίης καὶ μᾶλλον ἐπίδρομος ἠέπερ ἵπποις,
Πόντῳ ἐνεστήρικται· ὁ δ' ἀμφί ἑ πουλὺς ἑλίσσων,
Ἰκαρίου πολλὴν ἀπομάσσεται ὕδατος ἄχνην.
Τῷ σφε καὶ ἰχθυβολῆες ἁλίπλοοι ἐννάσσαντο.
Ἀλλά οἱ οὐ νεμεσητὸν ἐνὶ πρώτῃσι λέγεσθαι,

ΕΙ'Σ ΤΟ'Ν τῆς Δήλου ὕμνον.

ΠΙ'ΜΠΛΕΙΑΝ] Ὄρος Θρᾴκης, ἱερὸν Μουσῶν. Κείνη δ' ἠνεμόεσσα καὶ ἄτροπος] Ὅτι ἀκίνητος καὶ ἄσειστος ἡ Δῆλος, καὶ οὐδέποτε ἠνεμωμένη, αἰνίσσεται. καὶ Θουκυδίδης σεισμὸν γενόμενον μέγαν βουλόμενος ἐξηγήσασθαι, φησὶν ὅτι τοσοῦτον ἦν μέγας, ὥστε τὴν Δῆλον νῆσον σεισθῆναι. Ἄλλως. Ἄτροπος, ἄσειστος· ἀγεώργητος, καὶ μὴ τρεπομένη καὶ μεταβαλλομένη ἐν τῷ ἀροῦσθαι. τραχεῖα γάρ. Ἀπομάσσεται] ἀπορρύπτει.

IN DELVM HYMNVS.

SACRAM, ô anime, quo tempore aut quādo celebrabis Delum, Apollinis *terram* nutriculam? equidem omnes Cyclades, quæ insularum sacratissimæ in mari iacent, Laudibus refertæ *sunt*: Delus verò vult primas habere A Musis, quòd Phœbum poetarum curas gerentem Et abluit, & fasciis inuoluit, & pro deo celebrauit prima. Vt Musæ poetam qui Pimpleam non canit, Odere: sic Phœbus *eum* quicunque Deli obliuiscitur. Delo nunc *igitur* carmen impertiar: vt Apollo Cynthius laudet me, caræ studiosum nutriculæ. Illa verò ventosa, & *tam* immota, vt quæ & mari percussa, Mergísque magis peruia quàm equis, Mari effulta est, quod circa ipsam copiosè reuolutum Icariæ multam detergit vndæ aspergine*m*. Ideóque eam piscatores mariuagi incoluerunt. Sed ipsi non ægrè ferendum, *vel inuidendum*, quòd inter primas recensetur *insulas*,

Ὁππότ' ἐς Ὠκεανόν τε καὶ ἐς Τιτηνίδα Τηθὺν
Νῆσοι ἀολλίζονται· ἀεὶ δ' ἔξαρχος ὁδεύει.
Ἡ δ' ὄπιθεν Φοίνισσα μετ' ἴχνια Κύρνος ὀπηδεῖ,
Οὐκ ὀνοτή· καὶ Μάκρις Ἀβαντιὰς Ἐλλοπιήων,
Σαρδώ θ' ἱμερόεσσα, καὶ ἣν ἐπενήξατο Κύπρις
Ἐξ ὕδατος τὰ πρῶτα· σαοῖ δέ μιν ἀντ' ἐπιβάθρων.
Κεῖναι μὲν πύργοισι περισκεπέεσσιν ἐρυμναί,
Δῆλος δ' Ἀπόλλωνι. τί δὲ στιβαρώτερον ἕρκος;
Τείχεα μὲν καὶ λᾶες ὑπαὶ ῥιπῆς κε πέσοιεν
Στρυμονίου βορέαο· θεὸς δ' ἀεὶ ἀστυφέλικτος.
Δῆλε φίλη, τοῖός σε βοηθόος ἀμφιβέβηκεν.
Εἰ δὲ λίην πολέες σε περιτροχόωσιν ἀοιδαί,
Ποίῃ ἐνιπλέξω σε; τί τοι θυμῆρες ἀκοῦσαι;
Ἢ ὡς τὰ πρώτιστα μέγας θεὸς οὔρεα θείνων,
Ἄορι τριγλώχινι, τό οἱ Τελχῖνες ἔτευξαν,
Νήσους εἰναλίας εἰργάζετο; νέρθε δὲ πάσας
Ἐκ νεάτων ὤχλισσε καὶ εἰσεκύλισσε θαλάσσῃ;
Καὶ τὰς μὲν κατὰ βένθος, ἵν' ἠπείροιο λάθωνται,
Πρυμνόθεν ἐρρίζωσε· σὲ δ' οὐκ ἔθλιψεν ἀνάγκη,
Ἀλλ' ἄφετος πελάγεσσιν ἐπέπλεες. οὔνομα δ' ἦν σοι
Ἀστερίη τὸ παλαιόν, ἐπεὶ βαθὺν ἥλαο τάφρον
Οὐρανόθεν φεύγουσα Διὸς γάμον, ἀστέρι ἴση.
Τόφρα μὲν οὔπω σοὶ χρυσέη ἐπεμίσγετο Λητώ,

Νῆσοι ἀολλίζονται] Οὐχ ὅτι αἱ νῆσοι ἀθροίζονται, ἀλλ' οἱ ἔξαρχοι θεοί. Κύρνος ὀπηδεῖ] Ἡ νῦν Τύρος καλουμένη. Καὶ Μάκρις Ἀβαντιάς] ἡ τῶν Εὐβοέων. Σαοῖ] σώζει. Ἐρυμναί] ἠσφαλισμέναι. Στρυμονίου βορέαο] Στρυμών, ποταμός ἐστι καὶ πόλις Θρᾴκης. Εἰ δὲ λίην πολέες σε] Αἱ Πινδάρου καὶ Βακχυλίδου. ἔδει δὲ εἰπεῖν πολλαί. Ἢ ὡς τὰ πρώτιστα] Λέγεται γὰρ ὅτι ὁ Ποσειδῶν τῇ τριαίνῃ ἀποσπῶν τῆς χέρσου τὰς νήσους ἐποίει.

Quamdiu in Oceanum & Titaniam Tethym Insulæ cōgregantur: sed semper *Delus* primaria incedit: Ponè Phœnicia, post vestigia *Deli*, Corsica ingreditur, Haud vituperanda: & Macris Abantias Ellopiorum: Sardiniáque amœna, & cui adnatauit Venus Ex aqua primùm: seruátque illam pro scala nautica. Istæ quidem *insulæ* turribus circumtectis munitæ *sunt*, Delus autem Apolline. quod verò firmius septum *Apolline*? Muri equidem & lapides ab impulsu concidunt Strymonij boreæ: at deus *permanet* semper immotus. Dele chara, talis te opitulator circuiuit. Quoniam verò valde multæ te circumcurrunt cantiones, Cuínam *potissimum* inserā te? quid tibi iucundum auditu? An quo pacto magnus Deus montes concutiens Ense trisulco, quem ei Telchines fabricarunt, Insulas marinas effecerit: deorsúmque omnes Ab vltimis *oris* semouerit, & in mare deuoluerit? Et alias quidem iuxta fundum, vt continentis obliuiscerentur, Radicitus defixit: te verò haud *vlla* constrinxit necessitas: Sed libera mari innatabas. nomen autem erat tibi Asterie antiquitus: quoniam profundam insilueras fossam, Cœlitus fugiens Iouis concubitum, astro similis. Quantisper quidem tibi nondum aurea *se* immiscebat Latona,

Τόφρα δ' ἔτ' Ἀστερίη σὺ καὶ οὐδέ πω ἔκλεο Δῆλος.
Πολλάκις ἐκ Τροιζῆνος ἀπὸ Ξάνθοιο πολίχνης
Ἐρχόμενοι Ἐφύρηνδε, Σαρωνικοῦ ἔνδοθι κόλπου
Ναῦται ἐπεσκέψαντο· καὶ ἐξ Ἐφύρης ἀνιόντες,
Οἱ μὲν ἔτ' οὐκ ἴδον αὖθι· σὺ δὲ στεινοῖο παρ' ὀξὺν
Ἔδραμες Εὐρίποιο πόρον καναχηδὰ ῥέοντος.
Χαλκιδικῆς δ' αὐτῆμαρ ἀνηναμένη ἁλὸς ὕδωρ,
Μέσφ' ἐς Ἀθηναίων προσενήξαο Σούνιον ἄκρον,
Ἢ Χίον, ἢ νήσοιο διάβροχον ὕδατι μαστὸν
Παρθενίης. οὔπω γὰρ ἔην Σάμος, ἧχί σε νύμφαι
Γείτονος Ἀγκαίου Μυκαλησίδες ἐξείνισσαν.
Ἡνίκα δ' Ἀπόλλωνι γενέθλιον οὖδας ἐπέσχες,
Τοῦτό τοι ἀντιμοιβὸν ἁλίπλοοι οὔνομ' ἔθεντο,
Οὕνεκεν οὐκέτ' ἄδηλος ἐπέπλεες, ἀλλ' ἐνὶ πόντου
Κύμασιν Αἰγαίοιο ποδῶν ἐνεθήκαο ῥίζας.
Οὐδ' Ἥρην κοτέουσαν ὑπέτρεσας· ἡ μὲν ἁπάσαις
Δεινὸν ἐπεβρωμᾶτο λεχωΐσιν, αἳ Διὶ παῖδας
Ἐξέφερον· Λητοῖ δὲ διακριδὸν, οὕνεκα μούνη
Ζηνὶ τεκεῖν ἤμελλε φιλαίτερον Ἄρεος υἷα.
Τῷ ῥα καὶ αὐτὴ μὲν σκοπιὴν ἔχεν αἰθέρος εἴσω,
Σπερχομένη μέγα δή τι καὶ οὐ φατόν. εἶργε δὲ Λητὼ
Τειρομένην ὠδῖσι. δύο δέ οἱ εἵατο φρουροὶ
Γαῖαν ὑποπτεύοντες. ὁ μὲν πέδον ἠπείροιο

Ἀπὸ ξάνθοιο πολίχνης] Ἀπό τινος Ξάνθου βασιλεύσαντος Τροιζῆνος.

Χαλκιδικῆς δ' αὐτῆμαρ] Χαλκὶς, πόλις Εὐβοίας. Σούνιον] ἀκρωτήριον τῆς Ἀττικῆς. Ἢ νήσοιο διάβροχον] τῆς Σάμου τὸ γόνιμον. Γείτονος Ἀγκαίου] Ἀγκαῖος βασιλεὺς Σάμου.

ἄλ. γείτονες.

Διακριδὸν] Κατ' ἐξοχήν. Μεγάλως.

Σπερχομένη] Ὀργιζομένη. Εἵατο] ἐκαθέζοντο.

Tantisper Asterie & nondum vocabaris Delus. Sæpe ex Trœzene à Xanthi oppidulo Venientes Ephyram, in Saronico sinu Nautæ conspexerunt: & Ephyra redeuntes, Ipsi quidem *te* non amplius reuiderunt: tu verò angusti ad præcipitem Iuisti meatum Euripi cum strepitu fluentis, Chalcidicique confestim renuens maris vndam, Vsque ad Athenienfium adnatasti promontorium Sunium: Aut Chium *vsque*, aut insulæ perfusum aqua vber Partheniæ. (nondum enim Samos erat) vbi te nymphæ Vicini Ancæi Mycalesides hospitio exceperunt. At cùm Apollini natale solum exhibuisses, *Tum* hæc tibi remunerationis loco piscatores nomina indiderunt, Propterea quòd non amplius obscura innatares, sed in maris fluctibus Ægæi pedum *tuorum* affixisses radices. Neque Iunonem infestam pertimuisti, quæ alias omnes Atrociter infremebat contra puerperas, quæ Ioui filios Pepererunt: Latonæ verò seorsim, quoniam sola Ioui paritura erat chariorem Marte filium. Ac proinde ipsa quidem speculam tenebat in cœlo, Ira vehementi concitata, & non effabili. Detinebat enim Latonam Afflictam pariendi doloribus. Duo item constituti erant custodes, Terram suspicientes. vnus quidem solum terræ continentis,

Ἥμενος ὑψηλῆς κορυφῆς ἔπι Θρήϊκος Αἵμου
Θοῦρος Ἄρης ἐφύλασσε σὺν ἔντεσι· τὼ δέ οἱ ἵππω
Ἑπτάμυχον Βορέαο παρὰ σπέος ηὐλίζοντο.
Ἡ δ' ἐπὶ νησάων ἑτέρη σκοπὸς εὐρειάων
Ἧστο, κόρη Θαύμαντος, ἐπαΐξασα Μίμαντι.
Ἔνθ' αἱ μὲν πολίεσσιν ὅσαις ἐπεβάλλετο Λητώ,
Μίμνον ἀπειλητῆρες, ἀπετρώπων δὲ δέχεσθαι.
Φεῦγε μὲν Ἀρκαδίη, φεῦγεν δ' ὄρος ἱερὸν Αὔγης
Παρθένιον· φεῦγεν δ' ὁ γέρων μετόπισθε Φενειός.
Φεῦγε δ' ὅλη Πελοπηὶς ὅση παρακέκλιται Ἰσθμῷ,
Ἔμπλην Αἰγιαλοῦ τε καὶ Ἄργεος. οὐ γὰρ ἐκείνας
Ἀτραπιτοὺς ἐπάτησεν, ἐπεὶ λάχεν Ἴναχον Ἥρη.
Φεῦγε καὶ Ἀονίη τὸν ἕνα δρόμον. αἱ δ' ἐφέποντο
Δίρκη τε Στροφίη τε, μελαμψήφιδος ἔχουσαι
Ἰσμηνοῦ χέρα πατρός. ὁ δ' εἵπετο πολλὸν ὄπισθεν
Ἀσωπὸς βαρύγουνος, ἐπεὶ πεπάλακτο κεραυνῷ.
Ἡ δ' ὑποδινηθεῖσα χοροῦ ἀπεπαύσατο νύμφη
Αὐτόχθων Μελίη, καὶ ὑπόχλοον ἔσχε παρειήν,
Ἥλικος ἀσθμαίνουσα περὶ δρυός, ὡς ἴδε χαίτην
Σειομένην Ἑλικῶνος. ἐμαὶ θεαὶ εἴπατε Μοῦσαι,
Ἦρ' ἐτεὸν ἐγένοντο τότε δρύες ἡνίκα νύμφαι.

Αἵμου] Ὄρος Θράκης. Ἑπτάμυχον] πολύμυχον. Νησάων] Παραλόγως ἔχει τὴν διαίρεσιν. οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν εἰς α ἐστίν. Ἧστο κόρη] ἡ Ἶρις. Μίμαντι] Ὄρος Χίου. Παρθένιον] Ὄρος Ἀρκαδίας τὸ Παρθένιον, ἔνθα τὴν Αὔγην τὴν Ἀλεοῦ θυγατέρα, ἱέρειαν τῆς Ἀθηνᾶς, ἔφθειρεν Ἡρακλῆς. Φεναιός] Πόλις Ἀρκαδίας ἀρχαία. Ἔμπλην Αἰγιαλοῦ τε καὶ Ἄργεος] Ὅμηρος, Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα. Καὶ Ἀονίη] Ἀονίας τὰς Θήβας λέγει. Δίρκη τε, Στροφίη τε] Κρῆναι ἐν Θήβαις ταῖς Βοιωτίαις. Ἰσμηνοῦ] Ἰσμηνός, ποταμὸς Θηβῶν, καὶ Ἀσωπός. Ἐπεὶ πεπάλακτο] Ἐπεὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Αἴγιναν ἁρπαγεῖσαν ὑπὸ Διὸς ἀπήγγειλε Σίσυφος· ὁ δὲ ἤρξατο διώκειν αὐτόν. Ζεὺς δὲ ὀργισθεὶς ἐκεραύνωσεν αὐτόν. Ἡ δ' ὑποδινηθεῖσα] ὑπότρομος γενομένη. Αὐτόχθων Μελίη] Τὸ ἑξῆς, οὐκ ἔστι κύριον, ἀλλ' ἁπλῶς εἴρηται περὶ πάσης μελίας. Ἑλικῶνος] Ὄρος Βοιωτίας.

Stans in excelſo vertice Thracij Æmi, Crudelis Mars obſeruauit cum armis. Eius interim equi Septemplicem Boreæ iuxta ſpecum demorabantur. Altera verò inſularum inſpectrix latarum Conſtituta erat filia Thaumantis, quæ inuaſerat Mimantem. Illi ergo ciuitatibus, quaſcunque aditu tentabat Latona, Aderant comminantes, & prohibebant *eam* recipere. Fugiebat quidem Arcadia, fugiebat mons ſacer Augæ Parthenius, fugiebat ſenex retrò Phenæus. Fugiebat tota Peloponeſus, quantacunque adiacet Iſthmo, Præter Ægialum & Argos. neque enim illas Semitas ſtrinxit *Latona*, quia obtinebat Inachum Iuno. Fugiebat item Aonia vno curſu, eámque ſubſequebantur Dircéque Strophiéque, lapillis nigris abundantis quæ habent Iſmeni manum patris. ſequebatur & multo poſt Aſopus tardigradus: quoniam fœdatus erat fulmine. At circumacta à tripudio abſtinuit nympha Indigena Melie, & ſubpallidum habuit vultum: Coætaneam ingemiſcens propter quercum, vbi vidit comam Intremiſcentem Heliconis. Meæ deæ dicite Muſæ, An verè natæ ſint tum quercus cùm *extiterunt* Nymphæ.

Νύμφαι μὲν χαίρουσιν ὅτε δρύας ὄμβρος ἀέξει,
Νύμφαι δ' αὖ κλαίουσιν ὅτε δρυσὶν οὐκ ἔτι φύλλα.
Ταῖς μὲν ἔτ' Ἀπόλλων ὑποκόλπιος αἰνὰ χολώθη,
Φθέγξατο δ' οὐκ ἀτέλεστον ἀπειλήσας ἐπὶ Θήβῃ·
„ Θήβη, τίπτε τάλαινα τὸν αὐτίκα πότμον ἐλέγχεις;
„ Μήπω μή μ' ἀέκοντα βιάζεο μαντεύεσθαι.
„ Οὔπω μοι Πυθῶνι μέλει τριποδήιος ἕδρη,
„ Οὐδέ τί πω τέθνηκεν ὄφις μέγας· ἀλλ' ἔτι κεῖνο
„ Θηεῖον αἰνογένειον ἀπὸ Πλειστοῖο καθέρπον
„ Παρνησὸν νιφόεντα περιστέφει ἐννέα κύκλοις.
„ Ἀλλ' ἔμπης ἐρέω τι τομώτερον ἢ ἀπὸ δάφνης.
„ Φεῦγε πρόσω· ταχινός σε κιχήσομαι, αἵματι λούσων
„ Τόξον ἐμόν. σὺ δὲ τέκνα κακογλώσσοιο γυναικὸς
„ Ἔλλαχες. οὐ σύ γ' ἐμεῖο φίλη τροφός, οὐδὲ Κιθαιρὼν
„ Ἔσσεται· εὐαγέων δὲ καὶ εὐαγέεσσι μελοίμην.
Ὣς ἄρ' ἔφη. Λητὼ δὲ μετάτροπος αὖθις ἐχώρει.
Ἀλλ' ὅτ' Ἀχαιιάδες μιν ἀπηρνήσαντο πόληες
Ἐρχομένην, Ἑλίκη τε Ποσειδάωνος ἑταίρη,
Βοῦρά τε, Δεξαμενοῖο βοόστασις Οἰνιάδαο,
Ἂψ δ' ἐπὶ Θεσσαλίην πόδας ἔστρεφε. φεῦγε δ' Ἄναυρος,
Καὶ μεγάλη Λάρισσα, καὶ αἱ Χειρωνίδες ἄκραι·
Φεῦγε δὲ καὶ Πηνειὸς ἑλισσόμενος διὰ Τεμπέων.

Ταῖς μὲν ἔτ' Ἀπόλλων] Ταῖς μὴ δεξαμέναις δηλαδὴ τὴν Λητώ. Θήβη, τίπτε τάλαινα τὸν αὐτίκα] Τὸ ἑξῆς, ὦ Θήβη, τί αὐτίκα ἐλέγχεις τὸν ἐσόμενόν σοι πότμον; Τριποδήιος] ὁ Δελφίνης. Ἀπὸ Πλειστοῖο] Πλειστός, ποταμὸς Φωκίδος, παρὰ τὸν Παρνασὸν ῥέων, ὅ ἐστιν ὄρος Φωκίδος. Τομώτερον] σαφέστερον. Κακογλώσσοιο] τῆς Νιόβης. ἐν Θήβαις γὰρ κατῴκει. Κιθαιρὼν] Ὄρος Θηβῶν. Ἑλίκη] Πόλις Βοιωτίας. Βοῦρά τε, Δεξαμενοῖο] Βοῦρα, πόλις Ἀχαΐας· ᾤκησε δὲ αὐτὴν Δεξαμενὸς ὁ Κένταυρος. ἐκεῖ δὲ αὐτοῦ τὰ βοοστάσια ἐφυλάττετο· διὸ καὶ Βοῦρα ὠνομάσθη. Καὶ αἱ Χειρωνίδες ἄκραι] Τὸ Πήλιον, ὄρος τῆς Θεσσαλίας, διὰ τὸ τὸν Χείρωνα ἐκεῖ οἰκῆσαι. Πηνειὸς] Ποταμὸς Θεσσαλίας. Τεμπέων] Τέμπη, αἱ στενώταται διεκβολαὶ τῆς Θεσσαλίας ὀρῶν.

Nymphæ quidem gaudent vbi quercus imber irrigat, Nymphæ rursum flet, vbi quercubus non amplius folia. His igitur *quercubus* Apollo adhuc in vtero latens grauiter iratus est: Dixítque haud irritum *verbum* interminatus Thebæ, Thebæ, quid misera breui tibi affuturum exitium doces? Ne quæso, ne me inuitum cogas vaticinari. Nondum mihi Pythone curæ est tripodis sedes, Nondum etiam mortuus est serpens prægrandis: sed adhuc illa Fera terribilis à Plisto *amne* prorepens Parnasum niualem circumdat nouem spinis. Sed nihilominus dico tibi verius quàm à lauro, Fuge procul: velox te comprehendam, sanguine tincturus Sagittam meam. tu autem liberos maledicæ mulieris Nacta es: neque tu mihi cara nutricula, neq; Cithæron Erit: sed sanctos ego, & sancti me curant. Sic dixit: Latona verò, solum vertens, illinc abibat. Cæterùm quum Achiuæ ipsam respuissent ciuitates Aduenientem, Helicéque Neptuni socia, Buráque Dexameni boarium stabulum OEnidæ, Retrò pedes in Thessaliam conuertit. Fugiebat autem Anaurus, Et magna Larissa, & Chironides excelsæ: Fugiebat etiam Peneus reuolutus per Tempe.

Ἥρη, σοὶ δ' ἔτι τῆμος ἀνηλεὲς ἦτορ ἔκειτο·
Οὐδὲ κατεκλάσθης τε καὶ ᾤκτισας, ἡνίκα πήχεις
Ἀμφοτέρους ὀρέγουσα, μάτην ἐφθέγξατο τοῖα,
Νύμφαι Θεσσαλίδες, ποταμοῦ γένος, εἴπατε πατρὶ
Κοιμῆσαι μέγα χεῦμα· περιπλέξασθε γενείῳ,
Λισσόμεναι τὰ Ζηνὸς ἐν ὕδατι τέκνα τεκέσθαι.
Πηνειὲ Φθιῶτα, τί νῦν ἀνέμοισιν ἐρίζεις;
Ὦ πάτερ, οὐ μὴν ἵππον ἀέθλιον ἀμφιβέβηκας.
Ἦ ῥά τοι ὧδ' αἰεὶ ταχινοὶ πόδες, ἢ ἐπ' ἐμεῖο
Μούνου ἐλαφρίζουσι; πεποίησαι δὲ πέτεσθαι
Σήμερον ἐξαπίνης; ὁ δ' ἀνήκοος. ὦ ἐμὸν ἄχθος,
Ποῖ σε φέρω; μέλεοι γὰρ ἀπειρήκασι τένοντες.
Πήλιον ὦ Φιλύρης νυμφήϊον, ἀλλὰ σὺ μεῖνον·
Μεῖνον, ἐπεὶ καὶ θῆρες ἐν οὔρεσι πολλάκι σεῖο
Ὠμοτόκους ὠδῖνας ἀπηρείσαντο λέαιναι.
Τὴν δ' ἄρα καὶ Πηνειὸς ἀμείβετο δάκρυα λείβων,
Λητοῖ, Ἀναγκαίη, μεγάλη θεός. οὐ γὰρ ἔγωγε
Πότνια σὰς ὠδῖνας ἀναίνομαι· οἶδα καὶ ἄλλας
Λουσαμένας ἀπ' ἐμεῖο λεχωίδας. ἀλλά μοι Ἥρη
Δαψιλὲς ἠπείλησεν. ἀπαύγασαι οἷος ἔφεδρος
Οὔρεος ἐξ ὑπάτου σκοπιὴν ἔχει, ὅς κέ με ῥεῖα
Βυσσόθεν ἐξερύσειε. τί μήσομαι; ἢ ἀπολέσθαι
Ἡδύ τι τοι Πηνειόν; ἴτω πεπρωμένον ἦμαρ.

Θεσσαλίδες] αἱ περὶ τὸν Πηνειόν.

Πεποίησαι] Προσποιῇ τὸ ὀξέως τρέχειν.

Φιλύρης νυμφήϊον] Ἐν τῷ Πηλίῳ γὰρ ὁ Κρόνος τῇ Φιλύρᾳ μιγεὶς γυναικὶ τὸν Χείρωνα.

Ἀναγκαίη] Τὸ τοῦ ποιητοῦ, ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.

Ἀπαύγασαι] Θέασαι. Οἷος ἔφεδρος] Τὸν Ἄρη λέγει.

Iuno, tibi verò etiamnũ immite pectus inerat: Neq; fracta es, neq; miserta es, quando lacertos Ambos extendens, nequicquam talia diceret *Latona*, Nymphæ Thessalides, fluuii genus, dicite patri Vt sistat magnũ fluxum: apprehẽdite *ipsum* mento, Precantes vt Iouis in aqua liberos parere *liceat*. Penæe Phthiota, quid nunc cum ventis *celeritate* certas? O pater, haud equidem in equestre certamen descendisti. An obsecro tibi sic semper veloces *sunt* pedes? an propter me Tantummodo leuiores sunt? fecistíque volare *eos* Hodie subito? hic nihil audit. ô meum onus, Quò te fero? nam ægri defessi sunt nerui. *Vel tendines.* Pelion ô Philyræ thalamus, atqui tu mane, Mane: quando & feræ in montibus sæpe tuis Crudiparos dolores effuderunt leænæ. Huic igitur & Penæus respondit lacrymas profundens, O Latona, Necessitas, ingẽs *est* dea. neque enim ego Diua tuos dolores reiicio. Noui *quippe* & alias Ablutas esse à me puerperas. sed mihi Iuno Prolixè comminata est. vide quantus *hic* obseruator Monte ex alto speculam habeat, qui me facilè Funditus subuertat. quid conabor? an interire Dulce quid *sit* tibi Penæũ? eat fatalis dies.

» Τλήσομαι εἵνεκα σεῖο, καὶ εἰ μέλλοιμι ῥοάων
» Διψαλέην ἄμπωτιν ἔχων αἰώνιον ἔρρειν,
» Καὶ μόνος ἐν ποταμοῖσιν ἀτιμότατος καλέεσθαι.
» Ἠνὶ δ᾽ ἐγώ· τί περισσά; κάλει μόνον Εἰλήθυιαν·
Εἶπε, καὶ ἠρώησε μέγαν ῥόον. ἀλλά οἱ Ἄρης
Παγγαίου προθέλυμνα καρήατα μέλλεν ἀείρας
Ἐμβαλέειν δίνῃσιν, ἀποκρύψειν δὲ ῥέεθρα.
Ὑψόθε δ᾽ ἐσμαράγησε, καὶ ἀσπίδα τύψεν ἀκωκῇ
Δούρατος· ἡ δ᾽ ἐλέλιξεν ἐνόπλιον. ἔτρεμε δ᾽ Ὄσσης
Οὔρεα, καὶ πεδίον Κρανώνιον, αἵ τε δυσαεῖς
Ἐσχατιαὶ Πίνδοιο· φόβῳ δ᾽ ὠρχήσατο πᾶσα
Θεσσαλίη. τοῖος γὰρ ἀπ᾽ ἀσπίδος ἔβραχεν ἦχος.
Ὡς δ᾽ ὁπότ᾽ Αἰτναίου ὄρεος πυρὶ τυφομένοιο
Σείονται μυχὰ πάντα, κατουδαίοιο γίγαντος
Εἰς ἑτέρην Βριαρῆος ἐπωμίδα κινυμένοιο,
Θερμαύστραι τε βρέμουσιν ὑφ᾽ Ἡφαίστοιο πυράγρης,
Ἔργα θ᾽ ὁμοῦ, δεινὸν δὲ πυρίκμητοί τε λέβητες
Καὶ τρίποδες πίπτοντες ἐπ᾽ ἀλλήλοις ἰαχεῦσι·
Τῆμος ἔγεντ᾽ ἄραβος σάκεος τόσος εὐκύκλοιο.
Πηνειὸς δ᾽ οὐκ αὖθις ἐχάζετο, μίμνε δ᾽ ὁμοίως
Καρτερὸς ὡς τὰ πρῶτα. θοὰς δ᾽ ἐστήσατο δίνας,
» Εἰσόκε οἱ Κοιηὶς ἐκέκλετο, Σώζεο χαίρων,
» Σώζεο· μὴ σύ γ᾽ ἐμεῖο πάθῃς κακὸν εἵνεκα, τῆσδε

Τί περισσά;] Λείπει τὸ φθέγγομαι.

Παγγαίου] Πάγγαιον, ὄρος Θρᾴκης.

Ὄσσης] Ὄρος Θεσσαλίης.

Πίνδοιο] Ὄρος Περραίβιον.

Εἰς ἑτέρην Βριαρῆος] Οἱ μὲν, Βριάρεω· οἱ δὲ, Τυφωέως· οἱ δὲ, Ἐγκελάδου. Θερμαύστραι] Αἱ κάμινοι.

Κοιηὶς] Κοίου γὰρ καὶ Φοίβης θυγάτηρ Λητώ. ἴσως Κοιαντίς.

Patiar tui causa, etsi & futurus sim qui inter fluuios Exiccatum æstum habens, æternum euanescam, Et solus inter amnes abiectissimus nominer. Atque eccum me: quid reliquum? voca tantùm Lucinam. Dixit, & repressit magnum fluxum. at ei Mars, Pangæi auulsa cacumina attollens, erat Iniecturus vorticibus, & obruturus fluenta. Desuper verò increpuit, & scutum percussit cuspide Lanceæ: idque strepitum edidit armisonum. tremuerũt autem Ossæ Montes, & campus Cranonius, & grauiter spirantes Extremitates Pindi: metúque commota est vniuersa Thessalia. talis namque è scuto obortus est sonitus, Vt quum Ætnæi montis incendio flagrante, Commouentur omnes recessus, subterraneo gigante Briareo in alterum se latus vertente, Et fornaces infremunt, sub Vulcani forcipe, Et opera simul: tum grauiter & rotundati lebetes Et tripodes incidentes super se inuicem resonant. Tantus tunc extitit fragor scuti rotundi. Penæus autẽ non illinc discedebat, sed permanebat perinde Constans vt initio, celerésque inhibuit vortices, Donec ei Cœceis *Latona* acclamauit, Saluus sis & incolumis: Saluus sis: nec patiaris aduersi quid mei causa, isthac

Ἀντ' ἐλεημοσύνης. χάριτος δέ τοι ἔσσετ' ἀμοιβή.
Ἦ, καὶ πολλὰ πάροιθεν ἐπεὶ κάμεν, ἔστιχε νήσους
Εἰναλίας· αἱ δ' οὔ μιν ἐπερχομένην ἐδέχοντο,
Οὐ λιπαρὸν νήεσσιν Ἐχινάδες ὅρμον ἔχουσαι,
Οὐδ' ἥτις Κέρκυρα * φιλοξεινωτάτη ἄλλων.
Ἶρις ἐπεὶ πάσῃσιν ἐφ' ὑψηλοῖο Μίμαντος
Σπερχομένη μάλα πολλὸν ἀπέτραπεν. αἱ δ' ὑφ' ὁμοκλῆς
Πασσυδίῃ φοβέοντο κατὰ ῥόον ἥντινα τέτμοι.
Ὠγυγίην δ' ἤπειτα Κόων Μεροπηΐδα νῆσον
Ἵκετο, Χαλκιόπης ἱερὸν μυχὸν ἡρωΐνης.
Ἀλλά ἑ παιδὸς ἔρυκεν ἔπος τόδε, Μὴ σύ γε μῆτερ
Τῇ με τέκοις. οὔτ' οὖν ἐπιμέμφομαι οὐδὲ μεγαίρω
Νῆσον, ἐπεὶ λιπαρή τε καὶ εὔβοτος, εἴ νύ τις ἄλλη·
Ἀλλά οἱ ἐκ μοιρέων τις ὀφειλόμενος θεὸς ἄλλος
Ἐστί, σαωτήρων ὕπατον γένος· ᾧ ὑπὸ μίτρην
Ἵξεται οὐκ ἀέκουσα Μακηδόνι κοιρανέεσθαι,
Ἀμφοτέρη μεσόγεια, καὶ αἳ πελάγεσσι κάθηνται·
Μέχρις ὅπου περάτη τε καὶ ὁππόθεν ὠκέες ἵπποι
Ἠέλιον φορέουσιν. ὁ δ' εἴσεται ἤθεα πατρός.
Καί νύ ποτε ξυνός τις ἐλεύσεται ἄμμιν ἄεθλος
* Ὕστερον, ὁππότ' ἂν οἱ μὲν ἐφ' Ἑλλήνεσσι μάχαιραν
Βαρβαρικὴν καὶ Κελτὸν ἀναστήσαντες ἄρηα
Ὀψίγονοι Τιτῆνες ἀφ' ἑσπέρου ἐσχατόωντος

γρ. κακοξεινωτάτη.

γρ. ὕστερον.

Κέρκυρα] ἡ Φαιακία.

Μεροπηΐδα] Ἤ ὅτι ὑπὸ Μέροπος ἐβασιλεύθη, ἢ ὅτι Μέροπες αὐτὴν ᾤκησαν· ἢ ὅτι Μέροπος θυγάτηρ ἡ Κῶς.

Ἀλλά οἱ ἐκ μοιρέων] Διὰ τὸ ἐκεῖσε ἀναστραφῆναι τὸν Φιλάδελφον Πτολεμαῖον ἐν τῇ Κῷ. Ὑπὸ μίτρην] Ὑπὸ τὴν βασιλείαν. Ὑπὸ τὴν ἀρχήν. Μακηδόνι] τῷ Φιλαδέλφῳ Πτολεμαίῳ. Τιτῆνες ἀφ' ἑσπέρου] τῆς δύσεως. Τιτῆνες δὲ, διὰ τὸ ἐπιχείρημα.

Pro misericordia. gratia verò tibi retribuetur. Dixit, & quum multa prius pertulisset, adiit *quoque* insulas Maritimas. sed illæ ipsam aduenientem non receperunt: Non Echinades, insignem nauibus recipiendis portum habentes: Non Corcyra, quæ *alioqui* hospitalior cæteris omnibus. Iris enim omnibus *insulis* ab excelso Mimante Irata, valde procul abegit: ipsæque ob comminationem Iridis, Penitus extimescebant in fluxu ne quam deprehenderet. In veterem deinde Coorum Meropeida insulam Venit, Chalciopes sacrum penetrale heroidis. Sed eam *insulam* pueri hoc verbum defendit, Ne tu mater Hîc me parias. non quòd *de hoc loco* conquerar, aut inuideam Insulæ *hanc gloriam*: est enim fœcunda & pascua, vt vlla alia: Verùm *quòd* ei fato quispiam destinatus deus alius Est, seruatorum summum genus, cuius sub baltheum Venient, haud detrectantes vt à Macedone regantur, Tam mediterranea regio, quàm quæ in mari iacent, Ad occasum vsque, & vnde veloces equi Solem prouehunt. is norit mores patris *Lagidæ*. Equidem commune olim quoddam veniet nobis bellum. Postmodum: vbi *prius* contra Græcos gladium Barbaricum & Celticum excitantes Martem, Gigantum posteri, ab occidente remotissimo

Ῥώσονται,

„ Ῥώσωνται, νιφάδεσσιν ἐοικότες, ἢ ἰσάριθμοι
„ Τείρεσιν, ἡνίκα πλεῖστα κατ' ἠέρα βουκολέονται·
„ Φρούρια καὶ κῶμαι Λοκρῶν, καὶ Δελφίδες ἄκραι,
„ Καὶ πεδία Κρισσαῖα, καὶ ἠπείροιο *πόληες [γρ. φάραγγες.]
„ Ἀμφιπεριστείνωνται. ἴδωσι δὲ πίονα καρπὸν
„ Γείτονος αἰθομένοιο· καὶ οὐκέτι μοῦνον ἀκουῇ,
„ Ἀλλ' ἤδη *περὶ νηὸν ἀπαυγάζοιντο φάλαγγες [γρ. παρά.]
„ Δυσμενέων· ἤδη δὲ παρὰ τριπόδεσσιν ἐμεῖο
„ Φάσγανα καὶ ζωστῆρας ἀναιδέας, ἐχθομένας τε
„ Ἀσπίδας, αἳ Γαλάτῃσι κακὴν ὁδὸν ἄφρονι φύλῳ
„ Στήσονται· "τέων αἱ μὲν ἐμοὶ γέρας, αἱ δ' ἐπὶ Νείλῳ
„ Ἐν πυρὶ τοὺς φορέοντας ἀποπνεύσαντας ἰδοῦσαι,
„ Κείσονται, βασιλῆος ἀέθλια πολλὰ καμόντος
„ Ἐσσόμεναι. Πτολεμαῖε, τά τοι μαντήια φαίνω.
„ Αἰνήσεις μέγα δή τι τὸν εἰσέτι γαστέρι μάντιν
„ Ὕστερον ἤματα πάντα· σὺ δὲ ξυμβάλλεο μῆτερ.
„ Ἔστι "διειδομένη τις ἐν *ὕδατι νῆσος "ἀραιή, [γρ. ὕδασι.]
„ Πλαζομένη πελάγεσσι· πόδες δέ οἱ οὐχ ἑνὶ *χώρῳ, [γρ. χώρα.]
„ Ἀλλὰ παλιρροίῃ ἐπινήχεται, "ἀνθέρικος ὥς·
„ Ἔνθα νότος, ἔνθ' εὖρος, ὅπη φορέῃσι θάλασσα·
„ Τῇ με φέροις. κείνην γὰρ ἐλεύσεαι εἰς ἐθέλουσαν.

Ῥώσονται, νιφάδεσσιν ἐοικότες] Βρέννος ὁ τῶν Γαλλῶν βασιλεὺς, συναγαγὼν τοὺς Κελτοὺς, ἦλθεν ἐπὶ Πυθῶνα, βουλόμενος τοῦ θεοῦ τὰ χρήματα διαρπάσαι. πλησίον δὲ γενομένων, ὁ Ἀπόλλων χαλάζῃ χρησάμενος, ἀπώλεσε τοὺς πλείους αὐτῶν. ὀλίγων οὖν περιλειφθέντων, Ἀντίγονός τις φίλος τοῦ Φιλαδέλφου Πτολεμαίου, προξενεῖ αὐτοὺς αὐτῷ ὥστε ἐπὶ μισθῷ στρατεύεσθαι. καὶ γὰρ ἔχρηζεν ὁ Πτολεμαῖος τούτου στρατεύματος. οἱ δὲ ὁμοίως ἠβουλήθησαν καὶ τοῦ Πτολεμαίου διαρπάσαι τὰ χρήματα. γνοὺς οὖν συλλαμβάνει αὐτοὺς, καὶ ἀπάγει πρὸς τὸ στόμιον τοῦ Νείλου τὸ λεγόμενον Σεβεννυτικὸν, καὶ κατέκλυσεν αὐτοὺς ἐκεῖσε. ταῦτα οὖν φησὶ ξυνὸν ἀγῶνα ἔσεσθαι. Τέων] Ὧντινων ἀσπίδων αἱ μὲν ἐμοὶ ἐς γέρας, αἱ δὲ τῷ Πτολεμαίῳ δοθήσονται. Διειδομένη] φαινομένη. Ἀραιὴ] λεπτή. Ἀνθέρικος ὥς] Ἀνθέρικος ἐστὶν ὁ τοῦ ἀσφοδέλου καρπός.

Affluent, niuibus æquiparandi, aut numero pares Stellis, quum plurimæ in aere errant. Munitiones & vici Locrorũ, & Delphides excelsæ, Et arua Crissæa, & continentis ciuitates, Lamentis circumcirca fremunt. Videant autem pinguem frugem Vicini *agri* ardentis: & iam non solùm ex rumoribus *videant*, Sed nunc circa templum refulgeant phalanges Hostium: nunc videant apud tripodes meos, Enses & baltheos impudentes, infestósque Clypeos qui Gallis perniciosam viam, dementi populo, Efficiant. lucrum aliqui mihi præmium, aliqui apud Nilum, In igne baiulos suos animam efflare videntes, Iacebunt, regis præmia, vt qui multum laborarit, Futuri. Hæc Ptolemæe tibi vaticinia edo. Laudabis sanè vehementer eum qui adhuc in vtero latet vatem Deinceps omnibus temporibus: tu verò adiuua *mater*. Est nota quædam in aquis insula, tenuis, Errans in mari, pedésque ei non in vno loco *sunt*: Sed circumflua supernatat, veluti albucum. Hinc Notus, illinc Boreas *eam pellit*, prout fert mare. Eò me portes. nam in hanc venies beneuolam.

Αἱ μὲν τόσσα λέγοντος ἀπέτρεχον εἰν ἁλὶ νῆσοι.
Ἀστερίη φιλόμολπε, σὺ δ' Εὐβοίηθε κατῄεις
Κυκλάδας ὀψομένη περιηγέας, οὔτι παλαιόν·
Ἀλλ' ἔτι τοι μετόπισθε Γεραίστιον εἵπετο φῦκος·
Ἔστης δ' ἐν μέσσῃσι. κατοικτείρασα δὲ Λητώ,
Φῦκος ἅπαν κατέφλεξας· ἐπεὶ περικαίεο πυρί;
Τλήμον' ὑπ' ὠδίνεσσι βαρυνομένην ὁρόωσα.
Ἥρη τοῦτό με ῥέξον ὅ, τοι φίλον. οὐ γὰρ ἀπειλὰς
Ὑμετέρας ἐφύλαξα· πέρα πέρα εἰς ἐμὲ Λητοῖ.
Ἔννεπες. ἡ δ' ἄρρητον ἄλης ἀπεπαύσατο λυγρῆς·
Ἵζετο δ' Ἰνωποῖο παρὰ ῥόον, ὅντε βάθιστον
Γαῖα τότ' ἐξανίησιν ὅτε πλήθοντι ῥεέθρῳ
Νεῖλος ἀπὸ κρημνοῖο κατέρχεται Αἰθιοπῆος.
Λύσατο δὲ ζώνην, ἀπὸ δ' ἐκλίθη ἔμπαλιν ὤμοις
Φοίνικος ποτὶ πρέμνον, ἀμηχανίης ὑπὸ λυγρῆς
Τειρομένη· νότιος δὲ διὰ χροὸς ἔρρεεν ἱδρώς.
Εἶπε δ' ἀλυσθμαίνουσα, Τί μητέρα κοῦρε βαρύνεις;
Αὕτη τοι φίλε νῆσος ἐπιπλώουσα θαλάσσῃ.
Γείνεο γείνεο κοῦρε, καὶ ἤπιος ἔξιθι κόλπου.
Νύμφα Διὸς βαρύθυμε, σὺ δ' οὐκ ἄρ' ἔμελλες ἄπυστος
Δὴν ἔμεναι· τοίη σε προσέδραμεν ἀγγελιῶτις.
Εἶπε δ' ἔτ' ἀσθμαίνουσα, (φόβῳ δ' ἀνεμίσγετο μῦθος)
Ἥρη τιμήεσσα, πολὺ προὔχουσα θεάων,

Γεραίστιον] Γεραιστὸς ἀκρωτήριον Εὐβοίας.

ἐφύλαξα] ἀντὶ τοῦ φυλάξω.

Φοίνικος ποτὶ πρέμνον] Καὶ παρ' Ὁμήρῳ, » Δήλῳ δή ποτε τοῖον Ἀπόλλωνος » παρὰ βωμῷ Φοίνικος » νέον ἔρνος ἀνερ» χόμενον ἐνόησα.

Ἀλυσθμαίνουσα] Πνευστιῶσα. Ἀσθμαίνουσα.

Νύμφα Διὸς] Πρὸς τὴν Ἥραν ὁ λόγος.

Tantum loquuto *Apolline* omnes in mari discesserunt insulæ. Asterie, carminum amans, tu autem ex Eubœa descenderas, Cycladas inspectura rotundas: neque vetus aliquis, Sed adhuc *recens* à tergo Geræstius sequebatur fucus. Constitisti verò in medio, & commiserta Latonæ, Marinum fucum omnem exussisti: quoniam circumquaque flagrabas igne, Miseram pariendi doloribus molestissimis afflictam videns. Iuno, hoc in me statuas quodcunque tibi libet. neque enim comminationes Vestras curaui. *Vel curauerim*. transi, transi in me, ô Latona. Dixisti: at illa *Latona* infando & misero errori finem fecit. Sedebat autem Inopi ad fluuium: quem profundissimum Tellus tunc emittit, vbi crescente fluxu Nilus à præcipitio Æthiopico descendit. Ibi exoluit *Latona* cingulum, retróque inclinata est humeris Ad palmæ truncum, difficultate miserabili Afflicta: humidus verò per corpus defluebat sudor. Dixit autem suspirans, Quid matrē fili mi torques? Hæc tibi, chare *fili*, insula supernatans mari. Nascere, nascere puer, & benignus egredere ex vtero. Iuno, vxor Iouis morosa, tu verò non poteras ignara Diu esse: talis tibi accurrit nuntia *Iris*: Dixitque adhuc anhelans (metu autem permiscebatur oratio) O honorata Iuno, multo præstantissima inter deas,

» Σὴ μὲν ἐγώ, σὰ δὲ πάντα· σὺ δὲ κρείουσα κάθησαι
» Γνησίη οὐλύμποιο· καὶ οὐ χέρα δείδιμεν ἄλλην
» Θηλυτέρην. σὺ δ᾽ ἄνασσα τὸ αἴτιον εἴσεαι ὀργῆς.
» Λητώ τοι μίτρην ἀναλύεται ἔνδοθι νήσου.
» Ἄλλαι μὲν πᾶσαί μιν ἀπέστυγον, οὐδ᾽ ἐδέχοντο·
» Ἀστερίη δ᾽ ὀνομαστὶ παρερχομένην ἐκάλεσσεν,
» Ἀστερίη πόντοιο κακὸν σάρον· οἶσθα καὶ αὐτή.
» Ἀλλὰ φίλη (δύνασαι γὰρ) ἀμύνειν πότνια δούλοις
» Ὑμετέροις, οἳ σεῖο πέδον πατέουσιν ἐφετμῇ.
Ἦ, καὶ ὑπὸ χρύσεον ἐδέθλιον ἷζε· κύων ὡς
Ἀρτέμιδος, ἥτις τε θοῆς ὅτε παύσεται ἄγρης,
Ἵζει θηρήτειρα παρ᾽ ἴχνεσιν· οὔατα δ᾽ αὐτῆς
Ὀρθὰ μάλ᾽, αἰὲν ἑτοῖμα θεῆς ὑποδέχθαι ὁμοκλήν.
Τῇ ἰκέλη Θαύμαντος ὑπὸ θρόνον ἵζετο κούρη.
Κείνη δ᾽ οὐδέποτε σφετέρης ἐπιλήθεται ἕδρης,
Οὐδ᾽ ὅτε οἱ ληθαῖον ἐπὶ πτερὸν ὕπνος ἐρείσῃ·
Ἀλλ᾽ αὐτοῦ μεγάλοιο ποτὶ γλωχῖνα θρόνοιο
Τυτθὸν ἀποκλίνασα καρήατα, λέχριος εὕδει.
Οὐδέ ποτε ζώνην ἀναλύεται, οὐδὲ ταχείας
Ἐνδρομίδας· μή οἱ τι καὶ αἰφνίδιον ἔπος εἴπῃ
Δεσπότις. ἡ δ᾽ ἀλεγεινὸν ἀλαστήσασα προσηύδα,
» Οὕτω νῦν ὦ Ζηνὸς ὀνείδεα καὶ γαμέοισθε
» Λάθρια, καὶ τίκτοιτε κεκρυμμένα· μηδ᾽ ὅθι δειλαὶ

Σάρον] τὸ κάλλυντρον.

Οὐδ᾽ ὅτε οἱ ληθαῖον] Τὸ λήθην τῶν κακῶν ἐμποιοῦν.

Ποτὶ γλωχῖνα] Πρὸς τὴν γωνίαν τοῦ θρόνου.

Λέχριος] πλάγιος.

Ἐνδρομίδας] Κυρίως τῶν κυνηγῶν τὰ ὑποδήματα.

Tua & ego, & tua *sunt* omnia. túque regina sedes Germana olympi: neque manum veremur aliam Fæmineam. tu verò, ô regina, causam scies iræ. Latona tibi zonam soluit in *hac* insula. Cæteræ quidem omnes eam auersatæ sunt, nec receperunt: Asterie autem nominatim *eam* aduenientem vocauit: Asterie, malum ponti verriculum: túque nosti hoc ipsa. Sed ô chara diua (quum possis) opitulare seruis Tuis, qui in tuo solo ambulant legitimé. Dixit, & infra auream sellam subsedit, velut canis Dianæ, quæ quum à celeri requieuerit venatu, Sedet venatrix iuxta vestigia *Dianæ*: aures verò ei Admodum arrectæ, semper paratæ ad deæ percipiendam incitationem. Huic similis Thaumantis filia, infra sellam sedebat. Ipsáque adeò nunquam sui obliuiscitur solij, Nec quidem quum ei obliuiosam alam somnus infixerit: Sed ibi magni ad angulum solij, Parum acclinato capite, obliquè dormit. Neque vnquam cingulum exoluit: neque pernices Calceos: ne sibi quod improuisum verbum dicat Hera *Iuno*. at hæc graui dolore percita *ipsam* alloquebatur, Itáne nunc, ô Iouis probra, & nubatis Clanculum, & pariatis occultè? atque haud vbi miseræ

Ἀλετρίδες] Αἱ θεράπαιναι αἱ ἀλήθουσαι.

Δυστοκέες μογέουσιν ἀλετρίδες, ἀλλ' ὅτι φῶκαι
Εἰνάλιαι τίκτουσιν ἐνὶ σπιλάδεσσιν ἐρήμοις.
Ἀστερίη δ' οὐδέν τι βαρύνομαι εἵνεκα τῆσδε
Ἀμπλακίης, οὐδ' ἔστιν ὅπως ἀποθύμια ῥέξω
Τοσσάδε οἱ. μάλα γάρ τε κακῶς ἐχαρίσσατο Λητοῖ.
Ἀλλά μιν ἔκπαγλόν τι σεβίζομαι, οὕνεκ' ἐμεῖο
Δέμνιον οὐκ ἐπάτησε, Διὸς δ' ἀνθείλετο πόντον.
Ἦ μὲν ἔφη. κύκνοι δὲ θεοῦ μέλποντες ἀοιδοὶ
Μηόνιον Πακτωλὸν ἐκυκλώσαντο λιπόντες
Ἑβδομάκις περὶ Δῆλον· ἐπήεισαν δὲ λοχείῃ
Μουσάων ὄρνιθες, ἀοιδότατοι πετεηνῶν.
Ἔνθεν ὁ παῖς τοσσάσδε λύρῃ ἐνεδήσατο χορδὰς
Ὕστερον, ὁσσάκι κύκνοι ἐπ' ὠδίνεσσιν ἄεισαν.
Ὄγδοον οὐκ ἔτ' ἤεισαν, ὁ δ' ἔκθορεν. αἱ δ' ἐπὶ μακρὸν
Νύμφαι Δηλιάδες, ποταμοῦ γένος ἀρχαίοιο,
Εἶπαν Ἐληθυίης ἱερὸν μέλος· αὐτίκα δ' αἰθὴρ
Χάλκεος ἀντήχησε διαπρυσίην ὀλολυγήν.
Οὐδ' Ἥρη νεμέσησεν, ἐπεὶ χόλον ἐξέλετο Ζεύς.
Χρύσεά τοι τότε πάντα θεμείλια γείνετο Δῆλε·
Χρυσῷ δὲ τροχόεσσα πανήμερος ἔρρεε λίμνη,
Χρύσειον δ' ἐκόμισε γενέθλιον ἔρνος ἐλαίης.
Χρυσῷ δὲ πλήμμυρε βαθὺς Ἰνωπὸς ἑλιχθείς.
Αὐτὴ δὲ χρυσέοιο ἀπ' οὔδεος εἵλεο παῖδα,

Μάλα γὰρ τε κακῶς] Καὶ γὰρ κακῶς τῇ Λητοῖ ἐχαρίσατο.

Μηόνιον Πακτωλὸν] Ποταμὸς Λυδίας, χρυσοῦ ψήγματα φέρων.

Ἑβδομάκις] Ἑπταμηνιαῖος γὰρ ἐτέχθη ὁ Ἀπόλλων.

Ὀλολυγὴν] Τὴν μετὰ εὐφημίας λέγει ἠχώ.

Λίμνη] Ἡ θάλασσα, διὰ τὸ περιτρέχειν κύκλῳ τὴν νῆσον. Ἢ λίμνη τις ἐν Δήλῳ περιφερής.

Et ægrè parientes laborant molitrices: sed vbi phocæ Marinæ enituntur in specubus desertis. Asteriæ autem nihil prorsus indignor, causa huius Delicti: neque est vt molestias inferam Tot tantásque ei. valde enim malè gratificata est Latonæ. Sed nihilominus ipsam mirificè veneror: propterea quòd meum Lectum non conscendit, & Ioui anteposuit mare. Sic hæc loquuta est. olores verò Phœbi cantores, modulantes, Mæonio Pactolo relicto, cinxerunt Septies circum Delum: & accinuerunt puerperio, Musarum volucres, vocalissimi inter aues. Atque hinc puer *Apollo* totidem lyræ intendit fides Postmodum, quoties olores pariendi doloribus accinuerant. Octauum nondum cecinerant, & ille exiliit. alta verò voce Nymphæ Deliades, fluuii genus antiqui, Dixerunt Lucinæ sacrum carmen: statímque æther Æneus resonuit, vehementi cum vlulatu. Neque Iuno id grauiter tulit: quia iram *ei* exemerat Iupiter. Aurea tibi tunc omnia fundamenta facta sunt, Dele: Auro etiam curua per totum diem fluebat palus: Auream quoque produxit stirpem ramus oleæ: Auro item exuberauit profundus, Inopus reuolutus. Tu ipsa denique aureo è solo sustulisti puerum,

" Ἐν δ' ἐβάλευ κόλποισιν· ἔπος δ' ἐφθέγξαο τοῖον,
" Ὦ μεγάλ', ὦ πολύβωμε, πολύπτολι, πολλὰ φέρουσα,
" Πίονες ἤπειροί τε, καὶ αἳ περιναίετε νῆσοι,
" Αὐτὴ ἐγὼ τοιήδε δυσήροτος· ἀλλ' ἀπ' ἐμεῖο
" Δήλιος Ἀπόλλων κεκλήσεται. οὐδέ τις ἄλλη
" Γαιάων τοσόνδε θεῷ πεφιλήσεται ἄλλῳ·
" Οὐ Κερχνὶς κρείοντι Ποσειδάωνι Λεχαίῳ,
" Οὐ πάγος Ἑρμείῃ Κυλλήνιος, οὐ Διῒ Κρήτη,
" Ὡς ἐγὼ Ἀπόλλωνι· καὶ ἔσσομαι οὐκ ἔτι πλαγκτή.
Ὧδε σὺ μὲν κατέλεξας· ὁ δὲ γλυκὺν ἔσπασε μαζόν.
Τῷ καὶ νησάων ἁγιωτάτη ἐξέτι κείνου
Κλήζῃ, Ἀπόλλωνος κουροτρόφος· οὐδέ σ' Ἐνυώ,
Οὐδ' Ἀΐδης, οὐδ' ἵπποι ἐπιστείβουσιν Ἄρηος·
Ἀλλά τοι ἀμφιετεῖς δεκατηφόροι αἰὲν ἀπαρχαὶ
Πέμπονται· πᾶσαι δὲ χοροὺς ἀνάγουσι πόληες,
Αἵ τε πρὸς ἠοίην, αἵ θ' ἕσπερον, αἵ τ' ἀνὰ μέσσην
Κλήρους ἐστήσαντο· καὶ οἱ καθύπερθε Βορείης
Οἰκία θινὸς ἔχουσι, πολυχρονιώτατον αἷμα.
Οἱ μέν τοι καλάμην τε καὶ ἱερὰ δράγματα πρῶτοι
Ἀσταχύων φορέουσιν· ἃ Δωδώνηθε Πελασγοὶ
Τηλόθεν ἐκβαίνοντα πολὺ πρώτιστα δέχονται
Γηλεχέες θεράποντες ἀσιγήτοιο λέβητος.
Δεύτερον, ἱερὸν ἄστυ καὶ οὔρεα Μηλίδος αἴης

Ὦ πολύβωμε] Πρὸς τὴν γῆν λέγει πᾶσαν.

Λεχαίῳ] Λέχαιον, καὶ Κερχνὶς, εἰσὶν ἀκρωτήρια· ἔνθα ὁ Ποσειδῶν τιμᾶται.

Αἵ τ' ἀνὰ μέσσην] Ἐν μεσημβρίᾳ.

Καὶ οἱ καθύπερθε] οἱ Ὑπερβόρειοι.

Οἰκία θινὸς] Θῖνα νῦν τὴν Ὠκεανοῦ ζώνην λέγει.

Καὶ μέν τοι καλάμην τε] Λέγεται ὅτι οἱ Ὑπερβόρειοι δῶρα πέμπουσι τῷ Ἀπόλλωνι, ἅτινα δέχονται πρῶτοι Δωδωναῖοι.

Γηλεχέες] Καὶ Ὅμηρος, χαμαιεῦναι.

Μηλίδος] Μηλὶς, πόλις Τραχῖνος.

ταὶ δε Καὶ μέν τοι καλ.

Inque gremium repoſuiſti: & tale loquuta es verbum, O magna, ô multis aris ornata, multiſque vrbibus, multa proferens: O pingues continentis terræ, & circum habitatę inſulæ, Ipſamet ego *ſum* illa tam inculta *terra*: ſed à me Delius Apollo *iam* nominabitur: neque vlla alia Terrarum in tantum Deo curæ erit alteri: Non Cenchris Neptuno, regi Lechæo, Non vicus Mercurio Cyllenius, non Ioui Creta: Quantum ego Apollini: & ero haud amplius errabunda. Sic tu quidem dixiſti: is verò *Apollo* dulcem traxit mammam. Ac proinde inſularum ſanctiſſima etiamnum ab illo tempore Vocaris, Apollinis nutricula: neque te Bellona, Nec Pluto, nec equi Martis calcant: Sed tibi quotannis decimiferæ ſemper primitiæ Mittuntur: omnéſque tripudia agunt ciuitates: Quæque ad auroram, quæque ad veſperam, quæque ad meridiem Sedes poſuerunt, & qui ſupra Boræum Domicilia littus habent, valde longæuum genus. Hi quidem tibi calamũ & ſacros manipulos primi Spicarum afferunt, quos è Dodone Pelaſgi, Procul exeuntes, omnium primò accipiunt, Terricubæ miniſtri perſtreperi lebetis, Deinde in vrbem & montes Melidis terræ

Ἔρχονται· κεῖθεν δὲ διαπλώουσιν Ἀβάντων
Εἰς ἀγαθὸν πεδίον Ληλάντιον. οὐδ' ἔτι μακρὸς
Ὁ πλόος Εὐβοίηθεν· ἐπεὶ σέο γείτονες ὅρμοι.
Πρῶταί τοι τάδ' ἔνεικαν ἀπὸ ξανθῶν Ἀριμασπῶν
Οὖπίς τε Λοξώ τε καὶ εὐαίων Ἑκαέργη,
Θυγατέρες Βορέαο, καὶ ἄρσενες οἳ τότ' ἄριστοι
Ἠϊθέων. οὐδ' οἵγε παλιμπετὲς οἴκαδ' ἵκοντο·
Εὔμοιροι δ' ἐγένοντο καὶ ἀκλέες οὔποτ' ἐκεῖνοι.
Ἤτοι Δηλιάδες μὲν, ὅτ' εὐηχὴς ὑμέναιος
Ἤθεα κουράων μορμύσσεται, ἥλικα χαίτην
Παρθενικαῖς, παῖδες δὲ θέρος τὸ πρῶτον ἰούλων
Ἄρσενες ἠϊθέοισιν ἀπαρχόμενοι φορέουσιν.
Ἀστερίη θυόεσσα, σὲ μὲν περί τ' ἀμφί τε νῆσοι
Κύκλον ἐποιήσαντο, καὶ ὡς χορὸν ἀμφεβάλοντο.
Οὔτε σιωπαλὴν, οὔτ' ἄψοφον οὖλος ἐθείραις
Ἕσπερος· ἀλλ' αἰεί σε καταβλέπει ἀμφιβόητον.
Οἱ μὲν ὑπαείδουσι νόμον Λυκίοιο γέροντος,
Ὅν τοι ἀπὸ Ξάνθοιο θεοπρόπος ἤγαγεν Ὠλήν.
Αἱ δὲ ποδὶ πλήσσουσι χορίτιδες ἀσφαλὲς οὖδας.
Δὴ τότε καὶ στεφάνοισι βαρύνεται ἱρὸν ἄγαλμα
Κύπριδος ἀρχαίης ἀριήκοον· ἥν ποτε Θησεὺς
Εἵσατο σὺν παίδεσσιν, ὅτε Κρήτηθεν ἀνέπλει·
Οἳ χαλεπὸν μύκημα καὶ ἄγριον υἷα φυγόντες

Ληλάντιον] Ἐν Εὐβοίᾳ πεδίον Ληλάντιον, ἀπὸ Ληλάντος βασιλέως.
Ἀριμασπῶν] Ἔθνος τῶν Ὑπερβορέων.
Οὖπίς τε] Αἱ τρεῖς κόραι τῶν Ὑπερβορέων Σκυθῶν.
Εὐαίων δὲ, ἡ μακαρία.
Εὔμοιροι] εὔφημοι.
Παρθενικαῖς] Ἀπὸ κοινοῦ τὸ φορέουσιν.
Ἄρσενες] οἱ καθαροί.
Οὖλος ἐθείραις] Ὁλόκληρος ταῖς θριξί. τουτέστι, λαμπρὸς ταῖς ἀκτῖσιν.
Ὠλὴν] Ὠλὴν γάρ τις Λύκιος εὗρε τὸν ὕμνον τοῦτον.
Ἀριήκοον] Ἀφροδίτης ἱερὸν ἐν Δήλῳ· ὅπερ Θησεὺς ἔκτισε, διὰ τὸ ἀχρεῶς τὴν Ἀριάδνην ὀλισθῆσαι εἰς πόθον τοῦ Θησέως, καὶ χειρώσασθαι τὸν Μινώταυρον.

Perueniunt *manipuli*: illinc verò traiiciunt Abantum In vberem agrum, Lelantium. neque tam longus Cursus ex Eubœa, quoniam tui portus vicini *sunt*. Primæ tibi hos *manipulos* attulerunt à flauis Arimaspis Vpísque Loxóque, & beata Hecaerge: Filiæ Boreæ, & mares qui tunc optimi *erant* Iuuenum. neque isti rursus domum reuerterunt: Beatíque effecti sunt: & nunquam inglorii ipsi *erunt*. Etenim Deliades, quum sonorus Hymenæus Mores puellarum terret, coætaneos capillos Virgines *puellis*, at iuuenes primam lanuginem Mares, maribus, primitiarum loco offerunt. Asterie odora, circa te quidem circum insulæ Orbem effecerunt, & tanquam choro stiparunt, Nec tacitam, nec strepitu orbatam, sed salubris *ille* capillis Vesper te semper despectat circumquaque decantatam. Hi quidem *iuuenes* succinunt modum Lycii senis: Quem à Xantho fatiloquus adduxit Olen. Illæ verò *virgines* pede quatiunt tripudiantes securum solum. Equidem tunc & sertis oneratur sacrum signum Veneris antiquæ, attentè audiens. quam olim Theseus Erexit cum pueris, posteaquam è Creta soluisset. Qui vbi horrendum mugitum & ferocem filium effugissent

Πασιφάης, καὶ γναμπτὸν ἕδος σκολιοῦ λαβυρίνθου,
Πότνια, σὸν περὶ βωμὸν ἐγειρομένου κιθαρισμοῦ
Κύκλιον ὠρχήσαντο· χοροῦ δ' ἡγήσατο Θησεύς.
Ἔνθεν ἀειζώοντα θεωρίδος ἱερὰ Φοίβῳ
Κεκροπίδαι πέμπουσι τοπήϊα νηὸς ἐκείνης.
Ἀστερίη πολύβωμε, πολύλλιτε, τίς δέ σε ναύτης
Ἔμπορος Αἰγαίοιο παρήλυθε νηῒ θεούσῃ;
Οὐχ οὕτω μεγάλοι μιν ἐπιπνείουσιν ἀῆται,
Χρειὼ δ' ὅττι τάχιστον ἄγει πλόον· ἀλλὰ τὰ λαίφη
Ὠκέες ἐστείλαντο, καὶ οὐ πάλιν αὖθις ἔβησαν
Πρὶν μέγαν ἢ σέο βωμὸν ὑπὸ πληγῇσιν ἑλίξαι
Ῥησσόμενον, καὶ πρέμνον ὀδακτάσαι ἁγνὸν ἐλαίης,
Χεῖρας ἀποστρέψαντας. ἃ Δηλιὰς εὕρετο νύμφη
Παίγνια κουρίζοντι καὶ Ἀπόλλωνι γελαστύν.
Ἱστίη ὦ νήσων, εὐέστιε, χαῖρε μὲν αὐτή,
Χαίροι δ' Ἀπόλλων τε καὶ ἣν ἐλοχεύσατο Λητώ.

Σὸν περὶ βωμὸν] Τοῦτο καὶ Πλάτων ἔφη ἐν τῷ Φαίδωνι. Θεωρίδος ἱερὰ] Τὸ ἑξῆς, θεωρίδος νηός. νεὼς τῆς τὰ ἱερὰ φερούσης· κυρίως δὲ θεωρὸς, ὁ τὰ θεοῦ ὡρῶν, ὁ ἐπιφυλάσσων. ἐκ δὲ τούτου ὁ ἱερεύς. Τοπήϊα] Ὅπλα νεὼς, παρὰ Λάκωσι. Σχοινία. Κάλοι. Βωμὸν ὑπὸ πληγῇσιν] Ἐν Δήλῳ περὶ τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἔθος ἦν τρέχειν καὶ τύπτειν τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος μάστιγι, καὶ ἀποδάκνειν, ἐξηγκωνισμένους ἐκ τῆς ἐλαίας. Ῥησσόμενον] πλησσόμενον. Ὀδακτάσαι] Δράξασθαι. Δακεῖν. Ἱστίη ὦ νήσων] Ἑστία μὲν κυρίως ὁ βωμὸς ὁ ἐν μέσῳ τοῦ δόμου ἑστώς· ἐπειδὴ οὖν ἡ Δῆλος ἐν μέσῳ τῶν Κυκλάδων ἕστηκε, δοκεῖ ὥσπερ ἑστία τις καὶ βωμὸς εἶναι. Εὐέστιε] εὔοικε.

Paſiphaæ, & inflexam ſedem tortuoſi labyrinthi: Diua, tuam circa aram, excitato citharę ſonitu, In orbem tripudiarunt: chorúmque duxit Theſeus. Hinc ſempiterna theoridis ſacra Phœbo Cecropidæ mittunt, armamenta nauis iſtius. Aſterie, multis aris multíſque precibus ornata, ecquis te nauta Inſtitor in Ægeo præteriit naui properante? Non adeò magni ipſi aſpirant venti, Etiam neceſſitate celerrimum vrgente curſum: ſed vela Celeres *nautæ* demiſerunt: neque pr[i]us inde reuerterunt, Quàm circa magnam tuam aram gyros egerint plagis Diuulſam, & truncum ſacrum oleæ momorderint, Manibus retrò reflexis. quos Deliaca inuenit nympha Ludos, & iuueneſcenti Apollini riſum. O veſta *quædam* inſularum, tranquilla domus. ſalua ſis & ipſa, Saluus ſit & Apollo, & quam peperit Latona.

ΕἸΣ ΛΟΥΤΡᾺ τῆς Παλλάδος ὝΜΝΟΣ.

ΕἸΣ ΤᾺ ΛΟΥτρὰ τῆς Παλλάδος.

Ὅσσαι λωτροχόοι] Ἔν τινι ἡμέρᾳ ὡρισμένῃ ἔθος εἶχον αἱ Ἀργεῖαι γυναῖκες λαμβάνειν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ τὸ Διομήδους, καὶ ἄγειν ἐπὶ τὸν Ἴναχον, κἀκεῖ ἀπολούειν. Φρυασσομενᾶν] Ποιὸν ἦχον ἀποτελουσῶν. Σοῦσθέ νυν] Ὁρμᾶτε. Ἀπενίψατο πάχεις] Ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον. Γηγενέων] τῶν γιγάντων. Ἐφοίβασεν] ἐκάθηρεν.

Μηδ' ἀλαβάστρως] Ἀπὸ κοινοῦ τὸ οἴσατε. Συρίγγων] τῶν χοινικίδων. Ἀλαβάστρως] τὰς μυροθήκας.

ΣΣΑΙ λωτροχόοι τᾶς Παλλάδος, ἔξιτε πᾶσαι,
Ἔξιτε. τᾶν ἵππων ἄρτι φρυασσομενᾶν
Τᾶν ἱερᾶν ἐσάκουσα, καὶ ἁ θεὸς εὔτυκος ἕρπει·
Σοῦσθέ νυν ὦ ξανθαὶ, σοῦσθε Πελασγιάδες.
Οὔποκ' Ἀθαναία μεγάλως ἀπενίψατο πάχεις
Πρὶν κόνιν ἱππείαν ἐξελάσαι λαγόνων·
Οὐδ' ὅκα δὴ λύθρῳ πεπαλαγμένα πάντα φέροισα
Τεύχεα τῶν ἀδίκων ἦνθ' ἀπὸ γηγενέων.
Ἀλλὰ πολὺ πράτιστον ὑφ' ἅρματος αὐχένας ἵππων
Λυσαμένα, παγαῖς ἔκλυσεν Ὠκεανῶ
Ἱδρῶ καὶ ῥαθάμιγγας· ἐφοίβασεν δὲ παγέντα
Πάντα χαλινοφάγων ἀφρὸν ἀπὸ στομάτων.
Ὦ ἴτ' Ἀχαιιάδες· καὶ μὴ μύρα, μηδ' ἀλαβάστρως
(Συρίγγων αἴω φθόγγον ὑπαξονίων)
Μὴ μύρα λωτροχόοι τᾷ Παλλάδι, μηδ' ἀλαβάστρως
(Οὐ γὰρ Ἀθαναία χρίματα μικτὰ φιλεῖ)

IN LAVACRVM PALLADIS HYMNVS.

QVOTQVOT lotrices Palladis *adestis*, exite omnes, Exite: equas modò hinnientes Sacras *illas* audiui, & dea in promptu incedit. Properate ô flauæ properate Pelasgides. Nunquam Minerua magnos abluit lacertos, Priusquam puluerem equorum absterserit ab ilijs: Ne quidem quum cruore defœdata omnia ferens Arma, iniustis venit à terrigenis: Sed longè antè, à curru ceruicibus equorum Solutis, vndis abluit Oceani Sudorem & guttas: purgauítque concretam Omnem spumam frenatorum ab ore equorum. O ite Achaiades: & ne vnguenta, neu alabastros (Modiolorũ audio sonitum axibus circumdatorum) Ne vnguenta lotrices Palladi, neu alabastros (Neque enim Minerua vnguenta mixta amat)

Οἴσετε,

Οἴσετε μηδὲ κάτοπτρον. ἀεὶ καλὸν ὄμμα τὸ τήνας.
Οὐδ' ὄκα τὰν Ἴδαν Φρὺξ ἐδίκαζεν ἔριν,
Οὐδ' ἐς ὀρείχαλκον μεγάλα θεὸς, οὐδὲ Σιμοῦντος
Ἔβλεψεν δίναν ἐς διαφαινομέναν·
Οὐδ' Ἥρη. Κύπρις δὲ διαυγέα χαλκὸν ἑλοῖσα,
Πολλάκι τὰν αὐτὰν δὶς μετέθηκε κόμαν.
Ἁ δὲ, δὶς ἑξήκοντα διαθρέξασα διαύλως,
Οἷα "παρ' Εὐρώτᾳ "τοὶ Λακεδαιμόνιοι
Ἀστέρες, "ἐμπεράμως ἐτρίψατο "λιτὰ *λαβοῖσα
Χρίματα, τᾶς ἰδίας ἔκγονα φυταλιᾶς.
Ὦ κῶραι, τὸ δ' ἔρευθος ἀνέδραμε πρώϊον, οἵαν
Ἢ ῥόδον ἢ σίβδης κόκκος ἔχει χροΐαν.
Τῷ καὶ νῦν "ἄρσεν τε κομίσσατε μοῦνον ἔλαιον,
Ὧι Κάστωρ, ᾧ καὶ χρίεται Ἡρακλέης·
Οἴσετε καὶ κτένα οἱ παγχρύσεον, ὡς ἀπὸ χαίταν
Πέξηται, λιπαρὸν σμασαμένα πλόκαμον.
Ἔξιθ' Ἀθαναία· πάρα τοι καταθύμιος "ἴλα,
Παρθενικαὶ μεγάλων παῖδες "Ἀκεσοειδᾶν.
Ὦ 'θάνα, φέρεται δὲ καὶ ἁ Διομήδεος ἀσπὶς,
Ὡς ἔθος Ἀργείων τοῦτο παλαιότερον
"Εὐμήδης "ἐδίδαξε, τεῒν κεχαρισμένος ἱρεύς·
Ὅς ποτε βουλευτὸν γνοὺς ἐπί οἱ θάνατον
Δᾶμον ἑτοιμάζοντα, *φυγᾷ τεὸν ἱρὸν ἄγαλμα
Ὤιχετ' ἔχων, Κρεῖον δ' εἰς ὄρος ᾠκίσατο,

Παρ' Εὐρώτᾳ] Ποταμὸς Λακεδαιμονίας. Τοὶ Λακεδαιμόνιοι] οἱ Διόσκουροι. Ἐμπεράμως] ἐμπείρως. Λιτὰ λαβοῖσα] Ἀσκεύαστα. Ἄμικτα. Ἄρσεν τε] Ἤτοι καθαρὸν, ἄμικτον. Ἴλα] Ἡ τῶν νυμφῶν φρατεία καὶ ἄθροισις. Ἀκεσοειδᾶν] Ἀκεσοείδαι, φυλὴ ἐπίσημος ἐν Ἄργει. Εὐμήδης ἐδίδαξε] Ποτὲ τῶν Ἡρακλειδῶν ἐλθόντων κατὰ τῶν Ὀρεσταδῶν, Εὐμήδης ἱερεὺς τῆς Ἀθηνᾶς ὑπενοήθη ὑπὸ τῶν Ἀργείων ὡς βουλόμενος προδοῦναι τὸ παλλάδιον τοῖς Ἡρακλείδαις. φοβηθεὶς οὖν ὁ Εὐμήδης ἔλαβε τὸ παλλάδιον, καὶ παρεγένετο εἰς ὄρος τὸ καλούμενον Ἴφειον. Κρεῖον δ' εἰς ὄρος] Ὄρος Ἄργους.

* γρ. βαλοῖσα.

* γρ. φυγαῖς

Attuleritis: sed neque speculum. semper venustus *est* oculus illius. Neque quum apud Idam montem Phryx *Paris* diiudicauit litem, In orichalcum magna *hæc* dea, neque Simoentis Inspexit in verticem pellucidum, Neque Iuno: sed Venus, perspicuo ære accepto, Sæpe eandem bis transposuit comam. Sed hæc *Pallas* bis sexaginta peruagata diaulos, Qualiter apud Eurotam Lacedæmoniæ Stellæ, *Castor & Pollux*, scitè se perfricuit vilibus acceptis Vnguentis, è propria enatis stirpe, *olea*. O puellæ *tunc ei* rubor recurrit, matutina cuiusmodi Aut rosa aut Punici mali granum habet colorem. Ideóque nunc & masculum afferte tantùm oleum, Quo Castor & quo vngitur Hercles. Afferetis & pectinem totum aureum, vt *ea* capillos Pectat, tenerúmque extergat cincinnum. Egredere Minerua: adest tibi grata turba, Virgines, magnorum filiæ Acestoridarum. O Minerua, effertur verò & Diomedis scutum, Sicut Argiuos morem hunc veterem Eumedes docuit, tibi gratus sacerdos: Qui quum olim deliberatam in se comperisset necem Populum machinari, fuga, tuum sacrum signum Habens, recessit, & Creum in montem collocauit,

Κρεῖον ὄρος· σὲ δὲ δαῖμον ἀπορρώγεσσιν ἔθηκεν
Ἐν πέτραις, αἷς νῦν οὔνομα Παλλατίδες.
Ἔξιθ' Ἀθαναία περσέπολι, χρυσεοπήληξ,
Ἵππων καὶ σακέων ἁδομένα πατάγῳ.
Σάμερον ὑδροφόροι μὴ βάπτετε· σάμερον Ἄργος
Πίνετ' ἀπὸ κρανᾶν, μηδ' ἀπὸ τῶν ποταμῶν.
Σάμερον* αἱ δῶλαι τὰς κάλπιδας ἢ 'ς Φυσάδειαν
Ἢ ἐς Ἀμυμώνην οἴσετε τὰν Δαναῶ.
Καὶ γὰρ δὴ χρυσῷ τε καὶ ἄνθεσιν ὕδατα μίξας
Ἥξει φορβαίων Ἴναχος ἐξ ὀρέων,
Τᾀθάνᾳ τὸ λοετρὸν ἄγων καλόν. ἀλλὰ Πελασγὲ
Φράζεο μὴ οὐκ ἐθέλων τὰν βασίλειαν ἴδῃς.
Ὅς κεν ἴδῃ γυμνὰν τὰν Παλλάδα τὰν πολιοῦχον,
Τὦργος ἐσοψεῖται τοῦτο πανυστάτιον.
Πότνι' Ἀθαναία, σὺ μὲν ἔξιθι· μέσφα δ' ἐγώ τι
Ταῖσδ' ἐρέω. μῦθος δ' οὐκ ἐμός, ἀλλ' ἑτέρων.
Παῖδες, Ἀθαναία νύμφαν μίαν ἔν ποκα Θήβαις
Πουλύ τι καὶ περὶ δὴ φίλατο τὰν *ἑτέραν,
Ματέρα Τειρεσίαο. καὶ οὔποκα χωρὶς ἔγεντο·
Ἀλλὰ καὶ ἀρχαίων εὖτ' ἐπὶ Θεσπιέων,
Ἢ 'πὶ Κορωνείας ἢ εἰς Ἁλίαρτον ἐλαύνοι
Ἵππους, Βοιωτῶν ἔργα διερχομένα,
Ἢ 'πὶ Κορωνείας, ἵνα οἱ τεθυωμένον ἄλσος,
Καὶ βωμοὶ ποταμῷ κεῖντ' ἐπὶ Κουραλίῳ·

Ἀπορρώγεσσιν] Ἐν πέτραις ἐρρηγμέναις.

Οὔνομα Παλλατίδες] Οὕτω γὰρ καλοῦνται ἀπὸ τῆς Παλλάδος.

γρ. ταὶ δῶλαι.

Ἢ 'ς Φυσάδειαν] Φυσάδεια καὶ Ἀμυμώνη, θυγατέρες Δαναοῦ· ὅθεν τὴν ὀνομασίαν ἔχουσιν αἱ κρῆναι.

γρ. ἑτάραν.

Νύμφαν μίαν] Τὴν Χαρικλὼ, μητέρα τοῦ Τειρεσίου.

Εὖτ' ἐπὶ Θεσπιέων] Θέσπεια, Κορώνεια, Ἁλίαρτος, πόλεις Βοιωτίας.

Creum montem: téque ô dea præruptis ſtatuit In ſcopulis, quibus nunc nomen Pallatides. Egredere Minerua, vrbium vaſtatrix, aurea inſignis galea: Equorum & ſcutorum quæ oblectaris ſtrepitu. Hodie vos vndiferæ ne lauate, hodie Argiui Bibite ex fontibus, non autem ex amnibus. Hodie ſeruæ vrnas vel ad Physadeam Vel ad Amymonem ferte, Danai *filiam*. Etenim auro & floribus aquas habens permixtas Veniet paſcuis Inachus ex montibus, Mineruæ lauacrum aduehens pulchrum. ſed tu Pelaſge Caue ne inuitus *etiam* reginam *Mineruā* aſpicias. Qui aſpexerit nudam Mineruam, tutelarem deam, Argos aſpiciet hoc poſtremúm. Diua Minerua, tu quidem egredere: interim verò ego quiddam Puellis dicam. ſermo autem non meus, ſed aliorum. Puellæ, Minerua nympham aliquam olim Thebis Plurimum & ſummè amauit ſociam, Matrem Tireſiæ: neque vnquam ſeorſim vixerunt. Sed & quum priſcos ad Theſpienſes Aut Coroneā aut Haliartum ageret Equos, Bœotorum opera perluſtrans: Aut Coroneam *inquam*, vbi ei odoribus fragrans nemus, Et aræ fluuio adiacent Curalio:

Πολλάκις ἁ δαίμων μιν ἑῷ ἐπεβάσατο δίφρῳ.
Οὐδ' ὄαροι νυμφᾶν οὐδὲ χορεστασίαι
Ἁδεῖαι τελέθεσκον, ὅτ' οὐχ ἁγεῖτο Χαρικλώ.
Ἀλλ' ἔτι καὶ τήναν δάκρυα πόλλ' ἔμενε,
Καίπερ Ἀθαναίᾳ καταθύμιον εὖσαν ἑταίραν.
Δή ποτε γὰρ πέπλων λυσαμένα περόνας,
Ἵππω ἐπὶ κραίᾳ Ἑλικωνίδι καλὰ ῥεοίσᾳ
Λῶντο· μεσαμβρινὰ δ' εἶχ' ὄρος ἁσυχία·
Ἀμφότεραι λώοντο, μεσαμβριναὶ δ' ἔσαν ὧραι·
Πολλὰ δ' ἁσυχία τῆνο κατεῖχεν ὄρος.
Τειρεσίας δ' ἔτι μοῦνος ἅμα κυσὶν, ἄρτι γένεια
Περκάζων, ἱερὸν χῶρον ἀνεστρέφετο·
Διψάσας δ' ἄφατόν τι, ποτὶ ῥόον ἤλυθε κράνας,
Σχέτλιος· οὐκ ἐθέλων δ' εἶδε τὰ μὴ θέμιδες.
Τὸν δὲ χολωσαμένα περ, ὅμως προσέφασεν Ἀθάνα,
» Τίς σε, τὸν ὀφθαλμὼς οὐκ ἔτ' ἀποισόμενον,
» Ὦ Εὐηρείδα, χαλεπὴν ὁδὸν ἄγαγε δαίμων;
Ἁ μὲν ἔφα, παιδὸς δ' ὄμματα νὺξ ἔβαλεν.
Ἑστάθη δ' ἄφθογγος· ἐκόλλασαν γὰρ ἀνῖαι
Γώνατα, καὶ φωνὰν ἔσχεν ἀμηχανία.
» Ἁ νύμφα δ' ἐβόησε, Τί μοι τὸν κῶρον ἔρεξας
» Πότνια; τοιαῦται δαίμονες ἐστὲ φίλαι;
» Ὄμματά μοι τῶ παιδὸς ἀφείλεο. τέκνον "ἄλαστε
» Εἶδες Ἀθαναίας στήθεα καὶ λαγόνας·

Ἵππω ἐπὶ κραίᾳ] Οὕτω καλεῖται Ἵππου κρήνη ἐν Ἑλικῶνι.

Περκάζων] Μελαινόμενος ὑπὸ τῆς φύσεως τῶν τειχῶν.

Ὦ Εὐηρείδα] Εὐήρους υἱὸς ὁ Τειρεσίας.

Ἄλαστε] Ἤτοι ἀνεπίληστα ὑπομείνας.

Sæpe dea ista ipsam *nympham* suo imposuit currui. Neque confabulationes nympharum, neq; saltationes Gratæ erant, quando non dux esset Chariclo: Sed tamen & illam lacrymæ multæ manebant, Quamlibet Mineruæ gratam existentem sociam. Equidem aliquando peplorum solutis fibulis, In Hippocrene Heliconide pulchrè fluenti Lauabant, quum meridiana obtineret montem quies. Ambæ *vnà* lauabant, & meridianum erat tempus, Multáque tranquillitas illum obtinebat montem. Tiresias verò solus cum canibus, modò in mento Nigrescens *lanugine* per sacrum locum recurrebat: Et quia sitiebat infando modo, ad riuum venit fontis Miser: vbi inuitus inspexit quod haud fas erat *inspicere*. Hanc autem, quantumuis irata, tamen alloquebatur Minerua, Quis te oculos *tuos* non amplius hinc deportaturum, O Eueride, in funestam *hanc* viam perduxit? Hæc quidem *sic* loquuta est: at pueri oculos tenebræ obruerunt: Stetítque mutus. conglutinauerũt enim dolores Genua, & vocem impediit mentis inopia. At nympha *Chariclo* exclamauit, Quid meo puero facis Diua? tales *vos* deæ estis amicæ? Oculos mihi pueri abstulisti. ô fili miserande, Vidisti Mineruæ pectora & ilia:

Ἀλλ' οὐκ ἀέλιον πάλιν ὄψεαι. ὦ ἐμὲ δειλάν·
Ὦ ὄρος, ὦ Ἑλικὼν οὐκ ἔτι μοι παριτέ.
Ἦ μεγάλ' ἀντ' ὀλίγων ἐπεράξαο· δόρκας ὀλέσσας,
Καὶ πρόκας οὐ πολλὰς· φάεα παιδὸς ἔχεις.
Ἁ μὲν ἐπ' ἀμφοτέραισι φίλον περὶ παῖδα λαβοῖσα
Μάτηρ μὲν γοερᾶν οἶτον ἀηδονίδων
Ἆγε, βαρὺ κλαίουσα. θεὰ δ' ἐλέησεν ἑταίραν,
Καί μιν Ἀθαναία πρὸς τόδ' ἔλεξεν ἔπος,
Δῖα γύναι," μετὰ πάντα βαλεῦ πάλιν ὅσσα δι' ὀργὰν
Εἶπας· ἐγὼ δ' οὔ τοι τέκνον ἔθηκ' ἀλαόν.
Οὐ γὰρ Ἀθαναίᾳ γλυκερὸν πέλει ὄμματα παίδων
Ἁρπάζειν· Κρόνιοι δ' ὧδε λέγοντι νόμοι,
Ὅς κέ τιν' ἀθανάτων, ὅκα μὴ θεὸς αὐτὸς ἕληται,
Ἀθρήσῃ, μισθῶ τοῦτον ἰδεῖν μεγάλῳ.
Δῖα γύναι, τὸ μὲν οὐ παλινάγρετον αὖθι γένοιτο
Ἔργον· ἐπεὶ μοιρᾶν ὧδ' ἐπένευσε λίνα,
Ἁνίκα τὸ πρῶτόν νιν ἐγείναο· νῦν δὲ κομίζευ
Ὦ Εὐηρείδα τέλθος ὀφειλόμενον.
*Πόσσα μὲν ἁ Καδμηὶς ἐσύστερον ἔμπυρα καυσεῖ,
*"Πόσσα δ' Ἀρισταῖος, τὸν μόνον εὐχόμενοι
Παῖδα" τὸν ἀβατὰν Ἀκταίονα τυφλὸν ἰδέσθαι.
Καὶ τῆνος μεγάλας σύνδρομος Ἀρτέμιδος
Ἔσσεται· ἀλλ' οὐκ αὐτὸν ὅ, τε δρόμος αἵ τ' ἐν ὄρεσι

Μετὰ πάντα βαλεῦ] Τὸ ἑξῆς, μεταβαλεῦ.

Πόσσα δ' Ἀρισταῖος] Ἀκταίων, υἱὸς Αὐτονόης καὶ Ἀρισταίου. οὗτος ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν ἐσπαράχθη, διὰ τὸ τὴν Ἄρτεμιν ἰδεῖν λουομένην.

Τὸν ἀβατὰν] τὸν ἡβητήν.

γρ. Ὅσσα.

γρ. Ὅσσα.

Sed non & solem rursus videbis. ô me miseram, O mons, ô Helicon nunquam pòst mihi adeunde. Certè magna pro paruis reddidisti: capreas quæ perdidisti Et damas haud multas, oculos nunc pueri habes. Ipsa quidem *Chariclo* ambabus vlnis valde charum *sibi* filium amplexa, Quasi mater flebilium mortem lusciniarum, Ferebat grauiter, illacrymans. dea verò miserta fuit sociæ, Et ipsam Minerua tali affata est verbo: Diuina mulier, muta omnia rursum quęcunque per iram Protulisti. ego enim haudquaquam filium effeci cæcum. Neque enim Mineruæ gratum est oculos puerorum Abripere. sed Saturni sic iubent leges: Quisquis aliquē immortalium, nisi deus ipse velit, Conspexerit, mercede conspiciat magna. Diuina mulier, hoc quidem haud reuocabile erit Factum: quandoquidem Parcarum sic innuêre fila, Quum primò ipsum peperisti. nunc ergo aufer O Eueride, præmium quod tibi debetur. Ecquot Cadmeis *Autonoe* posthac victimas adolebit, Quot Aristæus, solummodo optantes Filium adolescentem Actæonem vt cæcum videant. Et ille magnæ in cursu socius Dianæ Erit: sed non ipsum vel cursus, vel in montibus

Ῥυσεῦνται ξυναὶ τῆμος ἑκαβολίαι,
Ὁππόταν οὐκ ἐθέλων περ ἴδῃ χαρίεντα λοετρὰ
Δαίμονος· ἀλλ' αὐταὶ τὸν πρὶν ἄνακτα κύνες
Τουτάκι δειπνησεῦντι. τὰ δ' υἱέος ὀστέα μάτηρ
Δεξεῖται, δρυμὼς πάντας ἐπερχομένα.
Ὀλβίσταν ἐρέει σε καὶ εὐαίωνα γενέσθαι,
Ἐξ ὀρέων ἀλαὸν παῖδ' ὑποδεξαμέναν.
Ὦ ἑτάρα, τῷ μή τι μινύρεο· τῷδε γὰρ ἄλλα
Τεῦ χάριν ἐξ ἐμέθεν πολλὰ μενεῦντι γέρα.
Μάντιν ἐπεὶ θησῶ νιν ἀοίδιμον ἐσσομένοισιν,
Ἦ μέγα τῶν ἄλλων δή τι περισσότερον.
Γνωσεῖται δ' ὄρνιθας, ὃς αἴσιος, οἵ τε πέτονται
Ἤλιθα, καὶ ποίων οὐκ ἀγαθαὶ πτέρυγες.
Πολλὰ δὲ Βοιωτοῖσι θεοπρόπα, πολλὰ δὲ Κάδμῳ
Χρησεῖ, καὶ μεγάλοις ὕστερα Λαβδακίδαις.
Δωσῶ καὶ μέγα βάκτρον, ὅ οἱ πόδας ἐς δέον ἀξεῖ,
Δωσῶ καὶ βιότου τέρμα πολυχρόνιον.
Καὶ μόνος, εὖτε θάνῃ, πεπνυμένος ἐν νεκύεσσι
Φοιτασεῖ, μεγάλῳ τίμιος Ἀγεσίλᾳ.
Ὣς φαμένα κατένευσε. τὸ δ' ἐντελὲς ᾧ κ' ἐπινεύσῃ
Παλλάς. ἐπεὶ μώνᾳ Ζεὺς τόγε θυγατέρων
Δῶκεν Ἀθαναίᾳ, πατρῷα πάντα φέρεσθαι.
Λωτροχόοι, μάτηρ δ' οὔτις ἔτικτε θεάν·
Ἀλλὰ Διὸς κορυφά, κορυφὰ Διὸς ᾧ κ' ἐπινεύσῃ,

Τουτάκι] τηνικαῦτα.

Μενεῦντι] μένουσιν.

Ἤλιθα] μάτην.

Liberabunt communes tum iaculationes: Vbi inuitus etiam viderit gratiosa lauacra Deæ: sed ipsæ *suum* prius dominum canes 115 Illic deuorabunt. at filii ossa mater *Autonoe* Recipiet, syluis omnibus pererratis. Feliciſſimam *hæc* te dicet & beatam fuisse, E montibus cæcum filium quæ receperis. O socia proinde ne lamentare. ipsum nanque alia, 120 Tui causa, à me multa manent præmia. Nam vatem constituam ipsum, & quidem celeberrimum inter posteros: Ac profectò longè aliis præstantiorem. Cognoscet autem aues, quænam fausta *sit*, quæque volitent Frustra, & quarum non boni ominis *sint* alæ. 125 Multa verò Bœotis oracula, multa & Cadmo Edet, & magnis postea Labdacidis. Dabo & magnum baculum, qui ei pedes conuenienter ducat: Dabo etiam vitæ terminum longæuum, Et solus, vbi diem obierit, prudens inter mortuos 130 Circuibit, magno honoratus mortalium deductori *Plutoni*. Sic loquuta annuit. ídque firmum, cui annuerit Pallas: quoniam soli Iupiter hoc ex filiabus Dedit Mineruæ, vt paterna omnia auferat. Lotrices, mater verò nulla peperit deam: 135 Sed Iouis vertex. Iouis vertex cuicunque annuerit,

Ἔμπεδον· ὡσαύτως ᾧ κέν ᾖ ἁ θυγάτηρ.
Ἔρχετ' Ἀθαναία νῦν ἀτρεκές· ἀλλὰ δέχεσθε
Ταὶ θεὸν ὦ κῶραι τὦργος ὅσαις μέλεται,
Σύν τ' εὐαγορείᾳ, σύν τ' εὔγμασι, σύν τ' ὀλολυγαῖς.
Χαῖρε θεά, κάδευ δ' Ἄργεος Ἰναχίου.
Χαῖρε καὶ ἐξελάοισα, καὶ ἐς πόλιν αὖτις ἐλάσαις
Ἵππους, καὶ Δαναῶν κλᾶρον ἅπαντα σάω.

Firmum *erit*: ſimiliter cuicunque & filia eius. Venit Minerua nunc verè: proin recipite Deam, ô puellæ, Argos quibus curæ eſt, Cúmque gratulatione, cúmque votis, cúmque vlulatibus. Salue dea, & curam gere Argi Inachii. Salue, & quum educis & quum rurſus in vrbẽ reducis Equos, & Danaorum fortunã omnẽ conſerua.

ΕἸΣ ΔΗ'ΜΗΤΡΑ
ὝΜΝΟΣ.

ΕἸΣ ΤῸΝ Δήμητρος ὕμνον.

Τῶ καλάθω κατιόντος] Ὁ Φιλάδελφος Πτολεμαῖος, κατὰ μίμησιν τῶν Ἀθηνῶν, ἔθη τινὰ ἵδρυσεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. ἐν οἷς καὶ τὴν τοῦ καλάθου πρόοδον. ἔθος γὰρ ἦν ἐν Ἀθήναις, ἐν ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ, ἐπὶ ὀχήματος φέρεσθαι καλάθιον εἰς τιμὴν τῆς Δήμητρος.

Τῶ καλάθω κατιόντος ἐπιφθέγξασθε γυναῖκες,
Δάματερ μέγα χαῖρε, πολύτροφε, πουλυμέδιμνε.
Τὸν κάλαθον κατιόντα χαμαὶ θασεῖσθε βέβαλοι,
Μηδ' ἀπὸ τῶ τέγεος μηδ' ὑψόθεν αὐγάσσησθε.
Μὴ παῖς, μηδὲ γυνά, μηδ' ἃ κατεχεύατο χαίταν.
Μηδ' ὅκ' ἀφ' αὐαλέων στομάτων πτύωμες ἄπαστοι.
Ἕσπερος ἐκ νεφέων ἐσκέψατο πανίκα νεῖται·
Ἕσπερος, ὅστε πιεῖν Δαμάτερα μῶνος ἔπεισεν,
Ἁρπαγίμας ὅτ' ἄπυστα μετέστιχεν ἴχνια κώρας.

IN CEREREM HYMNVS.

CALATHO *Eleuſinem* deſcendente, acclamate mulieres, Ceres multum ſalue, quæ multis alimentis & multis medimnis abundas. Calathũ deſcendẽtem humi aſpicietis profani: Non è tecto, neque deſuper intueamini, Nec puer, nec mulier, nec quæ perfudit capillos, Nec quod ab arido ore expuimus ieiuni. Veſper è nebulis proſpexit quando prodeat *calathus*: Veſper *inquam*, qui vt biberet Ceres, ſolus ei perſuaſit, Quum raptæ ignota perſequeretur veſtigia filiæ *Proſerpinæ*,

Πότνια, πῶς σε δύναντο πόδες φέρεν ἐς τ' ἐπὶ δυθμάς,
» Ἔς τ' ἐπὶ τὼς μέλανας, καὶ ὅπα τὰ χρύσεα μᾶλα;
» Οὐ πίες οὔτ' ἄρ' ἔδες τῆνον χρόνον, οὐδὲ λοέσσω.
» Τρὶς μὲν δὴ διέβης Ἀχελώϊον ἀργυροδίναν,
» Τοσσάκι δ' ἀενάων ποταμῶν ἐπέρασας ἕκαστον,
» Τρὶς δ' ἐπὶ καλλίστης νήσου δράμες ὀμφαλὸν Ἔνναν,
» Τρὶς δ' ἐπὶ καλλιχόρῳ χαμάδις ἐκαθίσσαο φρητί,
Αὔσταλέα ἄποτός τε· καὶ οὐ φάγες οὐδὲ λοέσσω.
Μὴ μὴ ταῦτα λέγωμες, ἃ δάκρυον ἤγαγε Δηοῖ.
Κάλλιον, ὡς πολίεσσιν ἑαδότα τέθμια δῶκε·
Κάλλιον, ὡς καλάμην τε καὶ ἱερὰ δράγματα πρᾶτα
Ἀσταχύων ἀπέκοψε, καὶ ἐν βόας ἧκε πατῆσαι,
Ἁνίκα Τριπτόλεμος ἀγαθὰν ἐδιδάσκετο τέχναν·
Κάλλιον, ὡς (ἵνα καί τις ὑπερβασίας * ἀλέηται)
Θήκατο βουπείνα Τριόπεω γόνον οἰκτρὸν ἰδέσθαι.
Οὔπω τὰν Κνιδίαν, ἔτι Δώτιον ἱρὸν ἔναιον,
Τὶν δ' αὐτᾷ καλὸν ἄλσος ἐποιήσαντο Πελασγοὶ
Δένδρεσιν ἀμφιλαφές· διά κεν μόλις ἦλθεν ὀϊστός.
Ἐν πίτυς, ἐν μεγάλαι πτελέαι ἔσαν, ἐν δὲ καὶ ὄχναι,
Ἐν δὲ καλὰ γλυκύμαλα· τὸ δ' ὥστ' ἀλέκτρινον ὕδωρ
Ἐξ ἀμαρᾶν ἀνέθυε. θεὰ δ' ἐπεμαίνετο χώρῳ
Ὅσσον Ἐλευσῖνι, Τριόπῳ θ' ὅσον ὁκκόσον Ἔννᾳ.
Ἀλλ' ὅκα Τριοπίδαισιν ὁ δεξιὸς ἄχθετο δαίμων,

Εἰς τ' ἐπὶ τὼς μέλανας] τὼς Αἰθίοπας.

* γρ. ἀλεείνῃ.

Οὔπω τὰν Κνιδίαν] Χώρα Θεσσαλίας.

Ὥστ' ἀλέκτρινον ὕδωρ] Διαυγὲς παρὰ τὸ ἤλεκτρον.

Ἐξ ἀμαρᾶν] Ὅμηρος, « ἀμάρης ἐξ ἔχματα βάλλων. « εἰσὶ δὲ αἱ ὑδρορρόαι.

Ὅσσον Ἐλευσῖνι] Ἐλευσὶν καὶ Ἔννα, δῆμοι Ἀττικῆς.

Diua, quomodo te potuerunt pedes ferre, & ad Dythmas, Et ad nigros *Aethiopes*, & eò vbi *sunt* aurea mala? Neque bibisti, neque comedisti illo tempore, neque lauisti. Ter quidem percurristi Acheloum argenteis aquis manantem, Toties praeterea perennium fluuiorum transiuisti vnumquenque, Ter ad pulcherrimae insulae vmbilicum Ennam accurristi: Ter apud Callichorum puteum humi desedisti, Arida & sicca: neque comedisti, neque lauisti. Ne verò ne ista dicamus, quae lacrymas mouerunt Cereri. Pulchrius *dictu*, vt ciuitatibus placidas leges dederit: Pulchrius, vt culmum & sacros manipulos prima Spicarum absciderit, & boues calcare immiserit, Quum Triptolemus bonam *agriculturae* doceret artem. Pulchrius, vt (quò & alius delictum euitet) Effecerit inedia, Triopae filium, miserandum conspici. Nondum Cnidiam, *sed* adhuc Dotium sacrum inhabitabant: Tibíque illic *ad Dotium*, pulchrum lucrum fabricarunt Pelasgi, Arboribus vndique densum, quem vix penetrarit sagitta. In hoc pinus, in hoc magnae vlmi erant, in hoc & pyri: In hoc & pulchra glycimala. aqua verò quasi electrina E tabulis erumpebat. dea verò *tanto* amore loci insaniebat, Quanto Eleusinis, quanto Triopii, quanto Ennae. Sed quum Triopidis dexter succenseret genius,

Τουτάκις ἁ χείρων Ἐρυσίχθονος ἅψατο βωλά.
Σεύατ' ἔχων θεράποντας ἐείκοσι, πάντας ἐν ἀκμᾷ,
Πάντας δ' ἀνδρογίγαντας (ὅλαν πόλιν ἄρκιοι ἆραι)
Ἀμφότερον, πελέκεσσι καὶ ἀξίναισιν ὁπλίσσας.
Ἐς δὲ τὸ τᾶς Δάματρος ἀναιδέες ἔδραμον ἄλσος.
Ἦς δέ τις αἴγειρος, μέγα δένδρεον, αἰθέρι κῦρον·
Τῷ δ' *ὕπο ταὶ νύμφαι "ποτὶ τὤνδιον ἑψιόωντο·
Ἃ πράτα πλαγεῖσα, κακὸν μέλος ἴαχεν ἄλλαις.
Ἤσθετο Δαμάτηρ ὅτι οἱ ξύλον ἱερὸν ἀλγεῖ·
Εἶπε δὲ χωσαμένα, τίς μοι καλὰ δένδρεα κόπτει;
Αὐτίκα Νικίππῃ (τὰν οἱ πόλις ἀρήτειραν
Δαμοσίαν ἔστασαν) "ἐείσατο· γέντο δὲ χειρὶ
Στέμματα καὶ μάκωνα. κατωμαδίαν δ' "ἔχε κλαΐδα.
Φᾶ δὲ παραψύχοισα κακὸν καὶ ἀναιδέα φῶτα,
Τέκνον, ὅτις τὰ θεοῖσιν "ἀνειμένα δένδρεα κόπτεις,
Τέκνον ἐλίννυσον, τέκνον "πολύθεστε τοκεῦσι,
Παύεο, καὶ θεράποντας ἀπότρεπε· μή τι χαλεφθῇ
Πότνια Δαμάτηρ, τᾶς ἱερὸν ἐκκεραΐζεις.
Τὰν δ' ἄρ' ὑποβλέψας χαλεπώτερον ἠὲ κυναγὸν
Ὤρεσιν ἐν Τμαρίοισιν ὑποβλέπει ἄνδρα λέαινα
Ὠμοτόκος, (τᾶς φαντὶ πέλειν βλοσυρώτατον ὄμμα)
Χάζευ, ἔφα· μή τοι πέλεκυν μέγαν ἐν χροῒ πάξω.
Ταῦτα δ' ἐμὸν θασεῖ στεγανὸν δόμον, ᾧ ἔνι δαῖτας

Ποτὶ τὤνδιον] Περὶ τὸ μεσημβρινόν. Ἑψιόωντο] ἔπαιζον.

Ἐείσατο] εἴσατο. ὡμοιώθη.

Ἔχε κλαΐδα] Τὴν κλεῖν, ὡς ἱέρεια.

Ἀνειμένα] ἀνακείμενα.

Πολύθεστε] πολυπόθητε.

Ibi malum Erysichthonem inuasit consilium. Proruit *is* habens viginti seruos, omnes in vigore ætatis, Omnésque viros gigantum similes (totam ciuitatem qui sufficerent euertere) Vtrinque & securibus & asciis armatos. Atque hi in istud Cereris impudentes irruerunt nemus. Erat quædam populus, magna arbor, cœlum contingens: Quam supra nymphæ circa meridiem ludebant. Hæc prima percussi, malam vocem insonuit aliis. Animaduertit Ceres quòd eius lignum sacrum doleret: Dixítque indignata, Ecquis mihi pulchras arbores incîdit? Statim Nicippæ (hanc ei ciuitas sacerdotem Publicam constituerat) assimilata est: accepítque manu Coronas floreas, & papauer: déque humero pēdentem habebat clauem. Dixítque, demulcens malum & impudētem hominem *Erysichthonem*, Fili, quicunque deæ consecratas arbores incidis, Fili desiste, fili multum exoptate parentibus, Cessa, & famulos auerte: ne succenseat Diua Ceres, cuius sacrum tu diripis. Hanc verò quum limis *ille* oculis aspexisset toruius quàm venatorem Montibus in Tmariis virum aspicit leæna Crudipara. (cuius dicunt esse atrocissimum oculum) Recede, inquit: ne tibi securim in corpus infigam. Has *arbores* meam cernes contectam domum, in qua epulum

Αἰὲν

» Αἰὲν ἐμοῖς ἑτάροισιν ἄδαν θυμαρέας ἀξῶ.
Εἶπεν ὁ παῖς, Νέμεσις δὲ κακὰν ἐγράψατο φωνάν.
Δαμάτηρ δ' ἄφατόν τι κοτέσατο· γείνατο δ' ἁ θεῖς
Ἴθματα μὲν χέρσω, κεφαλὰ δέ οἱ ἅψατ' ὀλύμπω.
Οἱ μὲν ἄρ' ἡμιθνῆτες, ἐπεὶ τὰν πότνιαν εἶδον,
Ἐξαπίνης ἀπόρουσαν, ἐνὶ δρυσὶ χαλκὸν ἀφέντες.
Ἁ δ' ἄλλοις μὲν ἔασεν, (ἀναγκαίᾳ γὰρ ἕποντο [κτα,
Δεσποτικὰν ὑπὸ χεῖρα) βαρὺν δ' ἀπαμείψατ' ἄνα-
» Ναὶ ναί, τεύχεο δῶμα κύον, κύον, ᾧ ἔνι δαῖτας
» Ποιήσεις· θαμιναὶ γὰρ ἐς ὕστερον εἰλαπίναι τοι.
Ἁ μὲν τόσσ' εἰποῖσ' Ἐρυσίχθονι τεῦχε πονηρά.
Αὐτίκα οἱ χαλεπόν τε καὶ ἄγριον ἔμβαλε λιμόν,
Αἴθωνα, κρατερόν· μεγάλῃ δ' ἐστρεύγετο νούσῳ.
Σχέτλιος, ὅσσα πάσαιτο, τόσων ἔχεν ἵμερος αὖτις.
Εἴκατι δαῖτα πένοντο, δυώδεκα δ' οἶνον ἄφυσσον.
Τόσσα Διώνυσον γὰρ ἃ καὶ Δάματρα χαλέπτει·
Καὶ γὰρ τᾷ Δάματρι συνωργίσθη Διόνυσος.
Οὔτε μιν εἰς ἐράνως οὔτε ξυνδείπνια πέμπον
Αἰδόμενοι γονέες·" προχανὰ δ' εὑρίσκετο πᾶσα.
"Ἦνθον Ἰτωνιάδος μιν Ἀθαναίας ἐπ' ἄεθλα
Ὀρμενίδαι καλέοντες· ἀπ' ὦν ἠρνήσατο μάτηρ.
» Οὐκ ἔνδοι. χθιζὸς γὰρ ἐπὶ "Κρανῶνα βέβηκε,
» Τέλθος ἀπαιτήσων ἑκατὸν βόας." ἦνθε Πολυξώ,

Προχανὰ] πρόφασις.

Ἦνθον Ἰτωνιάδος] Ἰτὼν, πόλις Θεσσαλίας, ἔνθα τιμᾶται Ἀθηνᾶ. γένος δὲ ἐπίσημον οἱ Ὀρμενίδαι.

Ἐπὶ Κρανῶνα βέβηκε] Πόλις Θεσσαλίας.

Ἦνθε Πολυξὼ] Ἐπίσημος αὕτη.

Semper meis conſodalibus perquàm iucundum præbebo. Dixit iuuenis: indignatio autem malam notauit vocem, Ceréſque infando modo ſuccenſuit, & dea rurſum facta eſt. Veſtigia quidem eius terram, caput verò eius tangebat cælum. Illi ergo *famuli* ſemineces, vbi deam aſpexerunt, Subitò eruperunt, in quercubus ferrum relinquentes. At ipſa *Ceres*, aliis quidem omiſſis (nam neceſſitate omnes ſuccedebant Herilem ſub manum) odioſo reſpondit regi *Eryſichthoni*: Certè certè, para domum canis, canis, in qua epulum Præbebis. crebræ enim poſthac epulationes tibi *erunt*. Hæc tantùm effata Eryſichthoni intulit mala. Statímque ei horribilem & atrocem immiſit famem, Ardentem, validam: magnóque *is* contabeſcebat morbo. Infelix quo plura guſtauiſſet, eo plurium tenebatur rurſum deſiderio. Viginti *miniſtri* epulum apparabāt, duodecim vinum hauriebant. Eadem enim Bacchum, quæ & Cererem, offendunt. Etenim cum Cerere iratus fuit *Eryſichthoni* Bacchus. Non ipſum ad cœnas, neque ad conuiuia mittebant Verecundi parentes: prætextúſque reperiebatur omnis. Venerunt ipſum ad Itoniadis Mineruæ certamen Inuitantes Ormenidæ. itaque abnegauit mater: Non opus eſſet, *inquiēs*. heri enim Cranonē abiit, Debitum exacturus, centum boues. venit Polyxo,

Μάτηρ Ἀκτορίωνος, (ἐπεὶ γάμον ἄρτυε παιδὶ)
Ἀμφότερον, Τριόπαν τε καὶ υἱέα, κικλήσκουσα.
Τὰν δὲ γυνὰ βαρύθυμος ἀμείβετο δακρυχέουσα,
Νεῖταί τοι Τριόπας· Ἐρυσίχθονα δ' ἤλασε κάπρος "
Πίνδον ἀν' εὐάγκειαν, ὁ δ' ἐννέα φάεα κεῖται. "
Δειλαία φιλότεκνε τί δ' οὐκ ἐψεύσαο μᾶτερ; "
Δαίνυεν εἰλαπίνας τις; ἐν ἀλλοτρίοις Ἐρυσίχθων.
Ἄγετό τις νύμφαν; Ἐρυσίχθονα δίσκος ἔτυψεν.
Ἢ ἔπεσ' ἐξ ἵππων, ἢ ἐν Ὄθρυϊ ποίμνι' ἀριθμεῖ.
Ἐνδόμυχος δ' ἤπειτα πανάμερος εἰλαπιναστὰς
Ἤσθιε μυρία πάντα· κακὰ δ' ἐξάλλετο γαστὴρ
Αἰεὶ μᾶλλον ἔδοντι. τὰ δ' ἐς βυθὸν οἷα θαλάσσης
Ἀλεμάτως ἀχάριστα κατέρρεεν εἴδατα πάντα.
Ὡς δὲ Μίμαντι χιὼν, ὡς ἀελίῳ ἔνι πλάγκων,
Καὶ τούτων ἔτι μεῖζον ἐτάκετο· μέσφ' ἐπὶ νευρὰς
Δειλαίῳ ἶνές τε καὶ ὀστέα μοῦνον ἔλειφθεν.
Κλαῖε μὲν ἁ μάτηρ, βαρὺ δ' ἔστενον αἱ δύ' ἀδελφαὶ,
Χὠ μαστὸς τὸν ἔπινε, καὶ αἱ δέκα πολλάκι δῶλαι.
Καὶ δ' αὐτὸς Τριόπας πολιαῖς ἐπὶ χεῖρας ἔβαλλε,
Τοῖα τὸν οὐκ ἀΐοντα Ποσειδάωνα καλιστρέων,
Ψευδοπάτωρ, ἴδε τόνδε τεοῦ τρίτον, εἴπερ ἐγὼ μὲν "
Σεῦ τε καὶ Αἰολίδος Κανάκης γένος, αὐτὰρ ἐμεῖο "
Τοῦτο τὸ δείλαιον γένετο βρέφος. αἴθε γὰρ αὐτὸν "

Καὶ υἱέα] Τὸν Ἐρυσίχθονα.

Νεῖταί τοι Τριόπας] ἔρχεται.

Δαίνυεν εἰλαπίνας] Εἰ ἑστιῶν φίλους ἦν τις, ἐζητεῖτο δ' Ἐρυσίχθων, ἔλεγεν ἡ μήτηρ, ἐν ἀλλοτρίοις οἰκήμασιν εἶναι.

Κακὰ δ' ἐξάλλετο] Ηὐξαίνετο ἐπὶ τῷ ἐσθίειν.

Ἀλεμάτως] ματαίως.

Πλάγκων] Ἡ κήρινος νύμφη.

Χὠ μαστὸς τὸν ἔπινε] Καὶ ὁ μαστὸς ὃν ἔπινεν. ἤγουν ἡ τροφός.

Αἰολίδος Κανάκης γένος] Ἡ Κανάκη μήτηρ Τριόπα, θυγάτηρ Αἰόλου.

Mater Actorionis (quoniam nuptias adornabat filio) Vtrunque, & Triopam & filium *Erysichthonē*, vocans. Sed huic mulier perturbata respondebat, illacrymans, Veniet tibi Triopas: sed Erysichthonem feriuit aper Pindo in peruocali, & ipse nouē dies *nunc* iacet. Misera, filij amatrix, quid non ementita es mater? Præbebat aliquis cœnas? peregrè *erat* Erysichthon. Ducebat aliquis vxorem? Erysichthonem discus percussit: Aut decidit equo, aut in Othryi greges numerat. Abditus itaque deinceps per totos dies conuiua *Erysichthon* Comedebat innumera omnia, malúsque exiliebat venter Semper plus comedenti, sed quasi in fundum maris, Frustra ingrata defluebant esculenta omnia. Vtque in Mimante niues, vt in sole cerea pupa, Et plus quàm isthæc contabescebat: donec super neruos Misero fibræque & ossa solummodo reliqua essent. Flebat quidem mater, grauitérque ingemiscebāt duæ sorores, Et mamma quam suxit, & decem crebrò famulæ. Et ipse Triopas in canos *suos* manus iniecit, His verbis surdūm Neptunum inuocans. Falsè pater, aspice hunc tuum tertium, si quidem ego Tuus & Æolidis Canaces filius. sed enim meus Hic miser factus est puer. vtinam enim ipsum

„ Βλητὸν ὑπ' Ἀπόλλωνος ἐμαὶ χέρες ἐκτερέιξαν·
„ Νῦν δὲ κακὰ βούβρωστις ἐν ὀφθαλμοῖσι κάθηται.
„ Ἤ οἱ ἀπόστασον χαλεπὰν νόσον, ἠέ μιν αὐτὸς
„ Βόσκε λαβών. ἁμαὶ γὰρ ἀπειρήκαντι τράπεζαι.
„ Χῆραι μὲν μάνδραι, κενεαὶ δέ μοι αὔλιες ἤδη
„ Τετραπόδων. ἤδη γὰρ ἀπηρνήσαντο μάγειροι.
„ Ἀλλὰ καὶ οὐρῆας μεγάλαν ὑπ' ἔλυσαν ἁμαξᾶν,
„ Καὶ τὰν βῶν ἔφαγεν "τὰν *Ἑστίᾳ ἔτρεφε μάτηρ,
„ Καὶ τὸν ἀεθλοφόρον καὶ τὸν πολεμήϊον ἵππον,
„ "Καὶ τὰν αἴλουρον τὰν ἔτρεμε "θηεία μικκά.
„ Μέσφ' ὅτε μὲν Τριόπαο δόμοις ἔνι χρήματα κεῖτο,
„ Μαῦνοι ἄρ' οἰκεῖοι θάλαμοι κακὸν ἠπίσταντο·
„ Ἀλλ' ὅτε τὸν βαθὺν οἶκον "ἀνεξήραινον ὀδόντες,
„ Καὶ τόθ' ὁ τῶ βασιλῆος ἐνὶ τριόδοισι καθῆστο,
„ Αἰτίζων "ἀκόλως τε καὶ ἔκβολα λύματα δαιτός.
Δάματερ, μὴ τῆνος ἐμὶν φίλος ὅς τοι ἀπεχθής,
Εἴη, μηδ' ὁμότοιχος· ἐμοὶ κακογείτονες ἐχθροί.
Εἴπατε παρθενικαί, καὶ ἐπιφθέγξασθε τεκοῖσαι,
Δάματερ μέγα χαῖρε, πολύτροφε, πουλυμέδιμνε.
Χ' ὡς αἱ τὸν κάλαθον λευκότριχες ἵπποι ἄγοντι
Τέσσαρες· ὡς ἁμῖν μεγάλα θεὸς εὐρυάνασσα,
"Λευκὸν ἔαρ, "λευκὸν δὲ θέρος καὶ χεῖμα φέροισα
Ἥξει, καὶ φθινόπωρον, ἔτος δ' εἰς ἄλλο φυλαξεῖ.

Τὰν Ἑστίᾳ ἔτρεφε] Ἥν παρὰ τῇ Ἑστίᾳ ἔτρεφεν ἡ αὐτοῦ μήτηρ. (τῇ Ἑστίᾳ.)
Καὶ τὰν αἴλουρον] Τὸν ἰδιωτικῶς λεγόμενον κάττον.
Θηεία μικκά] οἱ μύες.
Ἀνεξήραινον] Ἔρημον ἐποίουν.
Ἀκόλως] ψωμούς.
Λευκὸν] λαμπρόν.

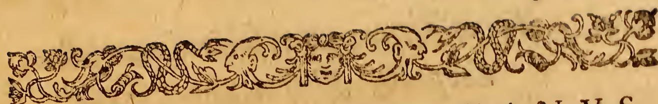
Occiſum *peſte* ab Apolline, meæ manus funeraſſent. Nunc autem acerba inedia in oculis eius deſidet. Aut ab eo auerte difficilem morbum, aut eum ipſemet Deuora arreptum. meæ enim defecerunt menſæ. Viduata quidem *pecudibus* ſepta: vacuæ mihi nunc caulæ Quadrupedibus. nam nunc abnegarunt coqui *cibos.* Sed & mulos à magnis ſoluerunt curribus: Et bouem comedit quem lari *vel Veſtæ* alebat mater, Et victorem in certaminibus & bellicum equum, Et felem quem timebant animalcula parua, *deuorauit.* Quantiſper quidem Triopæ in domo res fuerunt, *Tantiſper* ſoli domeſtici thalami malum *hoc* nouerant: Sed quum profundam domum exiccarent dentes *Eryſichthonis,* Tum ſanè regis filius in triuiis ſedebat, Corrogans buccellas, & reiiculas ſordes conuiuii. O Ceres, ne ille meus *ſit* amicus, qui tibi inuiſus Fuerit: neque contubernalis *ſit meus.* mihi mali vicini odio ſunt. Dicite virgines, & acclamate mulieres, Ceres multũ ſalue, quæ multis alimentis & multis abundas medimnis. Et quemadmodum calathum albicomæ equæ ferũt Quatuor: ſic nobis magna dea, latè potens regina, Album ver albámq; æſtatem & hyemem afferens Veniet, atque vindemiam: annúmque in alium cuſtodiet.

Πανατηρέας] ἀβλαβεῖς. Ὡς αἱ λικνοφόροι χρυσῶ πλέα] Ἡ χρυσοῦ πεπληρωμένα· ἢ ὅτι περιεχούσαις αὐτὰ διὰ εὐπρέπειαν.
Πρυτανήϊα τὰς ἀτελέστως] Τὰς μὲν ἀμυήτους κελεύω μέχρι τοῦ πρυτανείου παραγενέσθαι· αἵτινες δὲ εἰσιν ἑξήκοντα ἐνιαυτῶν, ἢ καὶ πλειόνων, ταύτας κελεύω κατὰ τὸ δυνατὸν ἀκολουθῆσαι τῷ καλάθῳ.
Ταῖσι δὲ Δηὼ] Ταῖς ἐλθούσαις καὶ ταῖς μὴ ἐλθούσαις ἴσον μισθὸν δώσει.

ταῖς γρ. ἀπελέσας.

Ὡς δ' ἀπεδίλωτοι καὶ ἀνάμπυκες ἄστυ πατεῦμες,
Ὣς πόδας ὣς κεφαλὰς "πανατηρέας ἕξομες αἰεί.
"Ὡς αἱ λικνοφόροι χρυσῶ πλέα λίκνα φέροντι,
Ὣς ἄμμες τὸν χρυσὸν ἀφειδέα πασαίμεσθα.
Μέσφα τὰ τᾶς πόλιος "πρυτανήϊα τὰς* ἀτελέστως,
Τὰς δὲ τελεσφορέας ποτὶ τὰν θεὸν ἄχρις ὁμαρτεῖν,
Αἵτινες ἑξήκοντα κατώτεραι, αἵ τε βαρεῖαι·
Χ' ἅτις Ἐλειθυίᾳ τείνει χέρα, χ' ἅτις ἐν ἄλγει,
Ὡς ἅλις ὡς αὐτὰν ἱκνὸν γόνυ. "ταῖσι δὲ Δηὼ
Δωσεῖ πάντ' ἐπίμεστα, καὶ ὡς ποτὶ ναὸν ἵκωνται.
Χαῖρε θεὰ, καὶ τάνδε σάω πόλιν ἔν θ' ὁμονοίᾳ,
Ἔν τ' εὐημερίᾳ· φέρε δ' ἀγρόθι νόσιμα πάντα.
Φέρβε βόας, φέρβε μᾶλα· φέρε στάχυν, οἶσε θερισμόν.
Φέρβε καὶ εἰράναν, ἵν' ὃς ἄροσε, κεῖνος ἀμάσῃ.
Ἵλαθί μοι τρίλλιστε μέγα κρείουσα θεάων.

Et quemadmodum diſcalciatæ & vittis exutæ vrbem perambulamus, Sic pedes ſic capita omnis prorſus damni expertia ſemper habeamus. Et quemamodum canophoræ auro plena caniſtra ferunt, Sic nos aurum immenſum poſſideamus. Vſque ad vrbis Prytaneum non initiatæ *fœminæ*, At initiatæ ad ipſam deam vſque congrediantur, Tam quæ ſexaginta *annis* minores, quàm quæ maiores ſunt. Quæ verò Lucinæ manus tendit, & quæ in dolore *eſt*, Quantum ſatis eſt, *eant*, & quantum ſufficit earum genu. ipſa autem Ceres Dabit omnia abundè plena, vt etiam ad templum perueniant. Salue dea, & hanc ſerua ciuitatem ínque concordia Inque felicitate, & refer ex agris matura omnia. Paſce boues, paſce oues, fer ſpicam, fer meſſem, Foue & pacem. vt qui arauit, ille & metat. Propitia ſis mihi, ter optata, magna regina dearum.

Author damnat.

HENRICVS STEPHANVS LECTORI.

Quum, excusis Callimachi hymnis, adeò pauca ex tam multis tam docti támque elegantis poetæ poematiis supereße non dolerem tantùm, sed etiam (qui meus est erga illius Musam amor) ingemiscerem: cœpi de tabulis saltem tanquam ex naufragio colligendis cogitare. Dum verò non tabulas sed tabularum duntaxat fragmenta colligerem, commodùm in mentẽ venit integri poematii de coma Berenices, quod Catullus interpretatus esset. Hoc mihi tanquam ἕρμαιον quoddam, quum gaudium, aut saltem aliquid solatii attulisset, eiusdem te siue gaudii siue solatii vt participem facerem, poematium illud, cum Antonii Mureti commentariis (sicut Græca quæ præcedunt, suos habent) apponendum hîc, eíque eiusdem Catulli epistolium ad Ortalum (in cuius gratiam & cuius rogatu illa Callimachi carmina ex Græcis Latina se fecisse testatur) præponendum curaui. Quòd autem epistolium appellaui, id vel ipsi Catullo probari posse, alibi ea voce vtenti, existimaui. Vale.

C. VAL. CATVLLI EPISTOLIVM AD ORTALVM, in quo Callimachi carmina à se expressa mittere se ad eum dicit.

ETSI me aßiduo confectum cura dolore
Seuocat à doctis Ortale virginibus,
Nec potis est dulces Musarum expromere fœtus
Mens animi: tantis fluctuat ipsa malis.
Nanque mei nuper Lethæo gurgite fratris,
Pallidulum manans alluit vnda pedem:

Etsi me aßiduo] Receperat Ortalo, se Callimachi Elegiã de coma Beronices expressurum Latinis versibus, eíque missurum. Id igitur se, quanuis multis ex fraterna morte doloribus præpeditum, præstitisse dicit, ne rei sibi ab amico mandatæ immemor videretur. *Mens animi*] Ita legendum est, non, vt alii ineptè legunt, Mens hominum. Plautus Cistellaria, Nullam mentem animi habeo. vbi sum, ibi non sum. Idẽ Epidico, Pauor territat mentem animi. Sic ingenium animi dixit poeta quidam vetus, quem citat Cornificius libro secũdo ad Herennium, Sin inuerecundum animi ingeniũ possidet. Sic & Virgilius amentem animi Didonem.

Troïa Rheteo quem subter littore tellus
Ereptum nostris obtegit ex oculis.
Alloquar? audieróne vnquam tua verba loquentem?
Nunquam ego te, vita frater amabilior,
Aspiciam posthac? at certè semper amabo,
Semper mœsta tua carmina morte canam,
Qualia sub densis ramorum concinit vmbris
"Daulias, assumpti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis mœroribus Ortale mitto
Hæc expressa tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita vētis
Effluxisse meo fortè putes animo:
"Vt missum "sponsi furtiuo munere malum
Procurrit casto virginis "è gremio,
Quod miseræ oblitæ molli sub veste locatum,
Dum aduentu matris prosilit, excutitur:
Atque illud prono præceps agitur decursu,
Huic manat tristi conscius ore rubor.

Alloquar?] Recordatione mortis fraternæ, tantum dolorem animo sentit, vt eius magnitudine per aliquot versus abducatur à re proposita.
Daulias] Fabula ex Ouidio nota est.
Vt missum] Ne putes tua dicta ita ex meo animo effluxisse, vt malum è gremio virginis solet.
Sponsi] Proci. vt apud Horatium, Sponsi Penelopes.
E gremio] Nec mulieri, nec gremio credi oportere, prouerbium est: quòd & illa incerti & leuis animi est: & plerunque in gremio posita, quum in obliuionē venerint exurgentium, decidunt. Festus.

CALLIMACHI POEMATIVM DE COMA BERENICES, à Catullo Latinis versibus redditum.

Huius poematis hoc ferè argumentum est. Ptolemæus cognomento Euergetes Berenicen, seu Beronicen, (vtroq; enim modo nomen hoc scriptum reperio) Ptolemæi Philadelphi ex Arsinoe priore filiā, sororem suam, in matrimonio habuit. neque enim ea cōiunctio, inhonesta AEgyptiorum legibus habebatur. Ea recens ducta, contigit vt expeditionem aduersus Assyrios susciperet: in quam quum proficisceretur, vouisse crinem suum Veneri Berenice dicitur, si sibi vir suus sospes victórque rediret domum. Cuius deuotionis suæ quum re præclarè à Ptolemæo gesta, conuictam se iudicio

deorum immortalium videret, quò se religione exolueret, crinem ritè in Veneris æde appẽdit. Is quum postridie repertus non foret, magnóque ob eam rem rex regináque in mœrore essent, Conon mathematicus ea tempestate excellens persuasit ipsis crinem deûm numine sublatum in cœlum, & in sidus conuersum fuisse: ídque Callimachus, qui principem illum propter singulare bonarum artium studium, numinis loco habebat, hoc poemate complexus est. Principium autem continet insignem commendationem Cononis, à præstanti cœlestium rerum scientia.

OMNIA qui magni dispexit lumina mundi,
Qui stellarum ortus comperit atque obitus,
Flammeus vt rapidi solis nitor obscuretur,
Vt cedant certis sidera temporibus,
Vt Triuiam furtim sub Latmia saxa relegans
Dulcis amor, gyro deuocet aerio:
Idem me ille Conõ cœlesti numine vidit,
E Beroniceo vertice cæsariem,
Fulgentẽ clarè: quam multis illa dearum,
Leuia protendens brachia, pollicita est,
Qua rex tẽpestate nouis auctus hymenæis,
Vastatum fines iuerat Assyrios,
Dulcia nocturnæ portans vestigia rixæ,
Quam de virgineis gesserat exuuiis.
Estne nouis nuptis odio Venus? anne parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrymulis,

Vt Triuiam] Lunam. *Sub Latmia saxa*] Ad deosculãdum Endymionem, qui illic ab ipsa sopitus esse dicitur. *Idem me ille Conon*] Versus Græci duo reperiuntur apud Theonem, cõmẽtariis in Aratum, quos quatuor versibus hoc loco Catullus expressit. Nam quum dixisset Aratus, ad Virginis sidus sparsas esse stellas aliquot quæ nomine carerẽt, addit ille quẽ modò nominaui interpres, οἱ δ' ἠλα κάτω αὐτοὺς λέγουσι. Κόνων δὲ ὁ μαθηματικὸς, Πτολεμαίῳ χαριζόμενος Βερενίκης πλόκαμον ἐξ αὐτῶν κατηστέρισε· τοῦτο καὶ Καλλίμαχός που φησὶν, Ἠδὲ Κόνων μ' ἔβλεψεν ἐν ἠέρι τ' Βερενίκης Βόστρυχον, ὃν κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς. *Dulcia nocturnæ*] Impressas collo labrísque dentium notas, aliáque eiusmodi. *Estne nouis nuptis*] Expositurus dolorem quem Berenice ex viri abitu cepit, primùm interrogat, veréne an falsò lacrymentur puellæ, quum deducuntur ad viros: & num graue ipsis sit, sua virginitate spoliari. Deinde respondet, fictum esse totum illud lacrymarum genus: ídque ex eo colligit, quòd Berenice magnam vim querelarum marito discedente profudit. Si enim nocturnos illos conflictus odio haberent puellæ, nunquam tantopere doluisset Berenice, sibi, absente viro, soli cubandum fore. Ac, quoniã id paulo lasciuius dictũ videri poterat, addit aliam causam illius doloris: negátque doluisse illam quòd à viro, sed quòd à fratre carissimo seiungeretur. *Anne parentum*] Tale quiddam dixit & in posteriore nuptiali carmine.

Vbertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me diui, vera gemunt, iuerint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
Inuisente nouo prælia torua viro.
At tu non orbum luxti deserta cubile,
Sed fratris cari flebile dissidium,
Quum penitus mœstas exedit cura medullas.
Vt tibi nunc toto pectore solicitæ
Sẽsibus ereptis mẽs excidit. atqui ego certè
Cognorã à parua virgine magnanimã.
Anne bonum oblita es facinus, quo regiũ adepta es
Coniugium, quo non fortius ausit alis?
Sed tum mœsta virum mittens, quæ verba loquuta es?
Iuppiter, vt tersti lumina sæpe manu.
Quis te mutauit tãtus deus? an quòd amãtes
Non longè à caro corpore abesse volũt?
Atque ibi præ cunctis, pro dulci coniuge, diuis
Non sine taurino sanguine pollicita es,
Si reditum tetulisset is haud in tempore longo, &
Captã Asiam AEgypti finibus adiiceret.
Queis ego pro factis cœlesti reddita cœtu,
Pristina vota nouo munere dissoluo.

Iuerint] E verbo, iuuerint, posteri' v detractum est, sicq; commissione vocalium, prima syllaba breuis effecta. *Dissidiũ*] Separationẽ corporum hoc loco indicat. Cicero Pro domo sua, De fleui coniugis miseræ dissidium, liberorum carissimorum solitudinem, fratris absentis, amãtissimi atque optimi, casũ. Idem in Antoniũ, Ipse autem amore ardens, confirmabat, quòd desideriũ tui dissidii ferre non posset, se in exilium esse iturum. *Magnanimam*] Hyginus libro secũdo Astronomicon, Hãc Beronicen (inquit) nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere & ad Olympia mittere consuetam. Alii dicũt hoc amplius, Ptolemæum Beronices patrẽ, multitudine hostium perterritum, fuga salutem petisse: filiam autem sæpe consuetã, insiliisse in equum, & reliquã exercitus copiam constituisse, & complures hostium interfecisse, reliquos in fugam coniecisse. Pro quo etiam Callimachus eam magnanimam dixit. *Anne bonum oblita es facinus*] Illud videlicet quod modò ex Hygino retulimus. Subindicat autem, ex illo facinore fratrem ipsius amore esse correptum. *Quo non fortius ausit alis*] Quo facinore nullum fortius, maiorísve animi, à quoquam alio suscipi queat. Alis enim, ait Priscianus libro x i i, antiquissimi pro alius protulerunt. *At quæ ibi*] Post hoc distichon, aliquot versus desiderantur, quibus, vt suspicor, Berenices vota exequebatur poeta. *Queis ego pro factis*] Id est, Quæ quoniam ita contigerunt vt tu à diis poposceras, tuáque illa deuotio conuicta & commissa est.

Inuita

Inuita ô regina tuo de vertice ceſsi,
Inuita: adiuro téque tuúmque caput:
"Digna ferat, quod ſiquis inaniter adiurarit.
"Sed qui ſe ferro poſtulet eſſe parē?
"Ille quoque euerſus mons eſt, quem maxima in oris
Progenies Phthiæ clara ſuperuehitur,
"Quum Medi irrupêre nouū mare, quúmq; iuuentus
Per medium claſsi barbara nauit Atho.
"Quid facient crines, quū ferro talia cedāt?
"Iuppiter, vt Chalybωn omne gen⁹ pereat:
Et qui principio ſub terra quærere venas
Inſtitit, ac ferri frangere duritiem.
"Abiūctæ paulo antè comæ mea fata ſorores

Digna ferat] Quod caput tuū ſiquis inaniter adiurare auſus fuerit, meritas pœnas violatæ religionis luat. *Sed qui ſe ferro*] Quomodo ego, quæ mollis ſū & tenera, ferro reſiſtere potuiſſem, quū montes quoq; ipſi ferro excindantur? *Ille quoque euerſus*] Montem Atho ſignificat, ab exercitu Xerxis exciſum. Cæterùm locus hic variè legitur, variéque exponitur. à nōnullis hoc modo, Ille quoq; euerſus mons eſt, quem maxima natu Progenies Phthiæ clara ſuperuehitur. iíque exponūt maximā natu Phthiæ progeniem, populos eius montis verticē incolentes, qui diutiſsimè viuant, ob idq; Macrobii vocentur. Athos enim modò Thraciæ, modò Macedoniæ, modò Phthiæ, id eſt Theſſaliæ, tribuitur. Alii legunt, Ille quoque euerſus mons eſt, quem maximū in oris Progenies Phthiæ clara ſuperuehitur. exponúntque claram progeniem, ipſum Xerxis exercitum. In verbo autem Superuehitur eſſe enallagen temporum, vt ſit præſens pro præterito. Nec deſunt qui legant, maximum in orbe. Omnino deprauatus locus eſt, neque, niſi antea purgatus fuerit, ſatis commodè vel à me vel à quoquam alio explicari poteſt. *Quum Medi*] Hiſtoria ex Herodoto, Plinio, Iuſtino, Probo, aliíſque, notiſſima eſt. *Quid facient crines*] Complexio à maiori. *Iuppiter vt Chalybon omne genus pereat*] Verſum hunc primus reſtituit Angelus Politianus, è ſcholiis in Apolloniū, vbi locus hic è Callimacho citatur, -Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος. Γειόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν ἄμμιν ἔφηναν. Apud Politianum tamen τηλόθεν pro γειόθεν legitur, ſed malé. Videndum quoque num prior verſus ita legi poſſit, Ζεῦ πάτερ, ὡς Χαλύβων πᾶν ἀπόλοιτο γένος. Chalybes autem, Scythiæ populi ſunt, ad fluuiū Thermodontem: dicti à Chalybe, Martis filio, qui ferrum ferríque vſum primi inuenerunt. Hinc eſt quòd Scythiam AEſchylus vocat αἶαν σιδηρομήτορα. Virgilius, India mittit ebur, molles ſua tura Sabæi, At Chalybes nudi ferrum. *Abiunctæ*] Deprauatum eſſe locum hunc, nemo non videt. Cùm autem & veteres libri nihil opis adferant, & coniectura omnis periculoſa ſit, parcè omnino hos verſus & timidè attingam. Extarēt Græca Callimachi: facilia omnia & expedita eſſent. at hoc, optare eſt. Quantum igitur in tantis tenebris videre poſſum, hic ſenſus eſt: Comæ ſorores, eæ nempe quæ in reginæ capite remanſerant, lugebant mea fata, quæ paulo antè à ſuo conſortio abiuncta eſſem: quum ales equus Chloridos, quæ Zephyri vxor eſt, (de hoc autē equo nihil alibi reperire potui) obtulit ſe mihi Arſinoæ: (id nomen vrbis eſt, quam Ptolemæus Philadelphus à ſe conditam, ſororis nomine inſignierat) ídque Memnonis Æthiopis vnigena, id eſt Aurora, quæ vnum Memnonem ex Tithono genuit, impellente aera natantibus pennis, (ita enim hoc poſtremum in veteribus nonnullis legitur) id eſt, exoriente. Hæc attuli, quia, vt verum fatear, nihil aptius excogitare potui: non quòd ipſi mihi magnopere ſatisfaciant. Siquis vel ingenio vel eruditione maiore inſtructus, quod facillimū eſt, vel meliores libros nactus, veriora protulerit, gratulabor. Pegaſum quidem,

excusso Bellerophonte, Auroræ à Ioue dono datum, narrat interpres Homeri in v i. Iliados: si quid hoc fortè ad rem facit. Etenim in tam deprauato loco haud sanè video qua via insistere oporteat.

*Lugebant, cùm se, Mẽnonis AEthiopis
*Vnigena impellente natãtibus aera pẽnis,
*Obtulit Arsinoes Chloridos ales equus,
Isq; per ætherias me tollens aduolat auras,
Et Veneris casto collocat in gremio.
Ipsa suum "Zephyritis eò *famulũ legarat,
* *Grata Canopæis incola littoribus:
*Scilicet in vario ne solùm limite cœli
Ex Ariadnæis aurea temporibus
Fixa corona foret, sed nos quoque fulgeremus
Deuotæ flaui verticis exuuiæ.
*Vuidulam à fletu, cedentem "ad templa deûm, me
Sidus "in antiquis "diua nouum posuit.
*Virginis & sæui contingens nanq; Leonis
Lumina, "Callisto iuncta Lycaoniæ,
Vertor in occasum, tardũ dux ante "Bootẽ,
Qui vix serò alto mergitur Oceano.
*Sed quanquam me nocte premunt vestigia diuûm,
Luce autem canæ Tethyi restituor:
("Pace tua fari hæc liceat Rhãnusia virgo.
Nanque ego nõ vllo vera timore tegã,
*Non si me infestis discerpãt sidera dictis,

Zephyritis] Chloris. *Famulum*] equũ ipsum. *Grata Canopæis*] Hic quoq; versus OEdipum quępiã desiderat. Nã quòd nõnulli de Venere hoc intelligunt, quæ in AEgypto colatur, manifestò alienũ est. *Scilicet*] Nimirum, ne vnum tantùm sidus esset in cœlo, è puellæ temporibus decerptum, nempe corona Ariadnes: sed ego quoque eum numerum augerẽ. *Vuidulam à fletu*] Madentem lacrymis, quas quòd à regina diuellerer, profuderam. *Ad templa deûm*] In cœlum. *In antiquis*] Inter antiqua sidera. *Diua*] Venus. *Virginis*] Quam alii Erigonen, alii Astræam esse dicũt. Indicat autem locum, quo posita est coma, enumeratione vicinorũ siderum. *Callisto iuncta Lycaoniæ*] Ad Vrsam, in quã versa est Callisto Lycaonis filia. Hoc autem sidus, & plaustrũ quoque & septẽ triones vocát. Porro Proculus quoq; ad finem sphæræ, comã numerat inter signa ad septẽ triones vergentia. *Booten*] Qui & Arcturus & Arctophylax dicitur. tardũ autem vocat, quòd serò admodum occidat. *Sed quanquam*] Quanquam (inquit) eum honorem assequuta sum, vt noctu quidem vestigia me deorum cœlo incedentium premant: interdiu autem vnà cum cæteris stellis Tethyos gremio, id est mari, excipiar: tamen lætitiam ex his rebus tantam non capio, quantum dolorem ex eo quòd hærere amplius in dominæ capite non possum. *Pace tua*] Quia arrogantius videri poterat quod dictura erat, se non tanti facere siderũ consortium, vt non mallet adhuc in dominæ capite hærere: icircco prius Nemesin deprecatur. *Non si me infestis*] Non, si scirem fore vt me, ob hoc dictum, signa indignata discerperent.

Condita quin verè pectoris "euolüam)
Non his tam lætor rebus, quàm me abfore, semper
Abfore me à dominæ vertice discrucior.
"Quicum ego, dum virgo quondam fuit "omnibus expers,
Vnguentorum vnà millia multa bibi.
"Nüc vos, optato quas iüxit lumine tæda,
Nõ prius vnanimis corpora cõiugibus
Tradite, nudantes reiecta veste papillas,
Quàm iucüda mihi munera libet "onyx,
Vester onyx, casto colitis quæ iura cubili.
Sed quæ se impuro dedit adulterio,
Illius mala dona leuis bibat irrita puluis.
Nanque ego ab indignis præmia nulla peto.
"Sic magis ô nuptæ semper concordia, vestras
Semper amor sedes incolat assiduus.
"Tu verò regina tuens cùm sidera, diuam
Placabis "festis luminibus "Venerem
Sanguinis expertem, nõ votis esse tuã me,
Sed potius largis effice muneribus.
Sidera cur retinent? "vtinã coma regia fiã,
Proximus Arcturos fulgeat Erigonæ.

Euolüam] Dixresis. *Quicum ego*] Quæ me, quandiu virgo fuit, multis vnguentorum millibus perunxit. *Omnibus expers*] intacta. Expers autem cum sexto casu coniunxit, more veterum. Plautus, Eo te more expertem factam aduenięns offendi domum. Idem, Ea res me domo expertem facit. *Nunc vos*] Nouas nuptas orat vt ne antè cõiugibus faciant copiam sui, quàm in ipsius honorem, partẽ vnguenti aliquam libauerint. Libare autem hîc valet spargere: vt, Dixit, & in mensa laticũ libauit honorem. *Onyx*] Vas vnguẽtarium ex onyche gemma. *Sic magis*] Sic magis ac magis in dies vobis cum viris vestris cõueniat, magísque assiduè inuicem ametis. *Tu verò regina*] Tandem ad reginam se conuertit, suadétque, vt non ociosis ac inanibus votis, sed largis muneribus adducat Venerem vt se è cœlo rursum in caput, à quo abscissa fuerat, redire patiatur. *Festis luminibus*] Diebus festis. *Venerem sanguinis expertem*] Venerem Paphiam, cuius aram sanguine maculari nefas erat. Itaque ture tantùm ei floribúsque fiebat. Virgilius, Ipsa Paphum sublimis abit, sedésque reuisit Læta suas, vbi templum illi, centúmque Sabæo Ture calent aræ, sertísque recentibus halant. *Vtinam coma regia fiam*] Vtinam (inquit) rursum redeam in caput reginæ, fulgeátque Bootes siue Arcturos proximus Erigonæ, vt priusquam ego in sidus conuerterer, interiicerérque inter ipsum & Erigonen. Postremus autem versus, vt à nobis scriptus est, ita legitur in veteribus libris: etiámque ratio ipsa, vt ita legatur, necessariò postulat. Quo magis mirandum est, quid cogitarit Politianus, quum hũc locum adhibita industria corrumperet, collectis, si diis placet, multis locis, quibus planum faceret, à Græcis interdum Oarionem pro Orione dici: quasi id ageretur. Itaque meritò incidit in aculeos reprehensorum, præcipuè Marulli, qui quodlibet vadimoniũ (vt dicitur) potius deseruisset, quàm vllam exagitandi illius occasionem.

CALLIMACHI EPIGRAMMATA, EX VAriis autoribus per Nicodemum Frischlinum collecta, & versibus Latinis exposita.

1 In coniugum æqualitatem, apud Diogenem Laertium, in vita Pittaci.

Ξεῖνος Ἀταρνείτης τις ἀνήρετο Πιττακὸν οὕτως,
  Τὸν Μιτυληναῖον, παῖδα τὸν Ὑρράδιου·
Ἄττα γέρον, δοιός με καλεῖ γάμος. ἡ μία μὲν δὴ
  Νύμφη καὶ πλούτῳ καὶ γενεῇ κατ' ἐμέ·
Ἡ δ' ἑτέρη προβέβηκε. τί λώϊον; εἰ δ' ἄγε, σύν μοι
  Βούλευσον, ποτέρην εἰς ὑμέναιον ἄγω.
Εἶπεν. ὁ δὲ σκίπωνα, γεροντικὸν ὅπλον, ἀείρας,
  Ἠνίδε, κεῖνοί σοι πᾶν ἐρέουσιν ἔπος.
(Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες
  Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ)
Κείνων ἔρχεο, φησί, μετ' ἴχνια. Χὼ μὲν ὑπέστη
  Πλησίον· οἱ δ' ἔλεγον, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.
Ταῦτ' ἀΐων ὁ ξεῖνος ἐφείσατο μείζονος οἴκου
  Δράξασθαι, παίδων κληδόνι συνθέμενος·
Τὴν δ' ὀλίγην, ὡς κεῖνος, ἐς οἰκίον ἤγαγε νύμφην.
  Οὕτω καὶ σὺ Δίων τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.

Hospes Atarnæus quærebat Pittacon olim,
  Quem Mitylena satum protulit Hyrradio:
Atta senex, me bina petunt connubia. virgo
  Vna mihi par est & genere atque opibus:
Altera vincit vtroque. quid hîc consultius? ede,
  Quæ potius nostro sit socianda toro.

Dixit:at hic baculum,tunc arma senilia,tollens,
Aspice,totam illi rem profitentur,ait.
(Nanque exercebant pueri vacua atria circum
Tunc celeres torto verbere fortè trochos)
Horum(inquit)sectare viam.Quos ille sequutus,
Audit, iam propior, Tu tibi iunge parem.
Vtque hæc audiuit,maioribus abstinet hospes
AEdibus,& puerûm iussa iocosa facit.
Ergo vt Atarnæus tenuem sibi duxit amicam,
Sic & amice parem tu tibi iunge Dion.

2 In Heraclitum poetam,apud eundem Diogenem lib. 9. & Anthol. epigramm. lib.3.

Εἶπέ τις Ἡράκλειτε τεὸν μόρον· ἐς δέ με δάκρυ
Ἤγαγεν, ἐμνήσθην δ' ὁσσάκις ἀμφότεροι
Ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν. ἀλλὰ σὺ μέν που
Ξεῖν' Ἁλικαρνησεῦ τετράπαλαι σποδιή·
Αἱ δὲ τεαὶ ζώουσιν ἀηδόνες, ᾗσιν ὁ πάντων
Ἁρπακτὴς ἀΐδης οὐκ ἐπὶ χεῖρα βαλεῖ.

Heraclite,tuam mihi mortem dixit amicus,
Quum subitò lacrymis immaduêre genæ.
Nam memini quoties sub aprico sole iocati
Simus:at in cineres nunc abiêre ioci.
Sed philomela tamen viuit tua Musa, nec illi
Mors rerum domitrix iniicit atra manus.

3 In Timonem μισάνθρωπον, apud Plutarchum,in vita Antonii.

Τίμων μισάνθρωπος ἐνοικέω· ἀλλὰ πάρελθε,
Οἰμώζειν εἴπας πολλά, πάρελθε μόνον.

Hîc hominum Timon cubat osor: abito precatus
Antea Timoni dira,viator abi.

4 In vinum,apud Athenæum,lib.2,cap.1.

Οἶνος μὲν πυρὶ ἶσον ἔχει μένος, εὖτ' ἂν ἐς ἄνδρας

Ἔλθῃ· κυμαίνει δ' οἷα Λίβυσσαν ἅλα
Βοῤῥῆς, ἢ νότος. τὰ δέ τοι κεκρυμμένα φαίνει
Βυσσόθεν· ἐκ δ' ἀνδρῶν πάντ' ἐτίναξε νόον.

Vina ingreſſa viros exæquant viribus ignem:
Vtque tumet Libyci fluctibus vnda maris,
Quem Notus aut Boreas vertit de ſedibus imis,
Sic fiunt nimio turbida corda mero.

5 In Polypum, apud eundem, lib.7.cap.32.

Κόγχος ἐγὼ Ζεφυρῖτι παλαίτερος· ἀλλὰ σὺ νῦν με
Κύπρι, σεληναίης ἄνθεμα πρῶτον, ἔχεις
Ναυτίλον· ὃς πελάγεσσιν ἐπέπλεον. εἰ μὲν ἀῆται,
Τείνας οἰκείων λαῖφος ἀπὸ προτόνων·
Εἰ δὲ γαληναίη, λιπαρὴ θεὸς, οὖλος ἐρέσσων
Ποσσὶν, ἵν' ὥσπερ καὶ τοὔνομα συμφέρεται.
Ἔστ' ἔπεσον παρὰ θῖνας Ἰουλίδος, ὄφρα γένωμαι
Σοὶ τὸ περίσκεπτον παίγνιον Ἀρσινόης.
Μηδέ μοι ἐν θαλάμῃσιν ἔθ' ὡς πάρος (εἰμὶ γὰρ ἄ-
Τίκτει τ' αἰνοτέρης ὤεον Ἀλκυόνης) [πνοος,
Κλεινίου ἀλλὰ θυγατρὶ δίδου χάριν. οἶδε γὰρ ἐσθλὰ
Ῥέζειν, καὶ Σμύρνης ἐστὶν ἀπ' Αἰολίδος.

Concha ego ſum Zephyriti vetus, iámq; antea lunæ
Sacra fui: nunc me tu Venus alma tenes
Nautilon: in pelago qui quondam flantibus Auſtris,
Innaui proprio vela rudente mouens:
AEquore ſed placido pede criſpus vtroque natatui:
Vnde mihi Polypi nomen in ora venit.
Infeſtæ tandem ripam incidi Iulidis, eſſem
Spectanti ludus gratior Arſinoæ:
Ne verò in thalamis, velut antea (mortua nam ſum:
Atque ouum triſtis nunc parit Alcyones)
Pòſt mihi, ſed natæ fer grates Cliniæ, honeſti
Nam cultrix Smyrna prodiit AEolide.

6 In Polas, vrbem Colchidis, fragmentum apud Strab. lib. 1, & 5, Geogr.

Οἱ μὲν ἐπ' Ἰλλυρικοῖο πόρον σχάσσαντες ἐρετμὰ
Λᾶα, παρὰ ξανθῆς Ἁρμονίης ὄφιος
Ἄστυρον ἐκτίσσαντο· τὸ μὲν φυγάδων τις ἐνίσποι
Γραικός, ἀτὰρ κείνων γλῶσσ' ὀνόμηνε Πόλας.

Illyrico Colchi abruptis in flumine remis,
Quâ colubri cristas induit Harmonie,
Astyron extruxêre: exul sic postea dixit
Græcus, at illorum patria lingua Polas.

7 In captiuitatem OEchaliæ, poema Creophyli, apud eundem Strab. lib. 14.

Τοῦ Σαμίου πόνος εἰμί, δόμῳ ποτὲ θεῖον Ὅμηρον
Δεξαμένου· κλαίω δ' Εὔρυτον, ὅσσ' ἔπαθεν,
Καὶ ξανθὴν Ἰόλειαν. Ὁμήρου νῦν δὲ καλεῦμαι
Γράμμα· Κρεωφύλῳ, Ζεῦ φίλε, τοῦτο μέγα;

Sum Samii labor, hospitio qui fouit Homerum:
Euryte sed casus lugeo mœste tuos,
Formosámque Iolen. nunc scriptum dicor Homeri:
Nónne Creophylo, Iuppiter, hócce graue est?

8 In Theram insulam, apud eundem libro vltimo.

Καλλίστη τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον οὔνομα Θήρη,
Μήτηρ εὐίππου πατρίδος ἡμετέρης.

Antea Calliste, sed postea nomine Thera,
Dicta fuit, patrię mater aprica meæ.

9 In literarum perpetuitatem, apud Stobæum, Serm. 79.

Καὶ γὰρ ἐγὼ τὰ μὲν ὅσσα καρήατι τῆμος ἔδωκα
Ξανθὰ σὺν εὐόδμοις ἀκραλιπῆ στεφάνοις,

Ἄπνοα πάντ᾽ ἐγένοντο παραχρῆμ᾽· ὅσσα τ᾽ ὀδόντων
Ἔνδοθι, νειαίρην τ᾽ εἰς ἀχάριστον ἔδυ·
Καὶ τῶν οὐδὲν ἔμεινεν ἐς αὔριον. ὅσσα δ᾽ ἀκουαῖς
Εἰσεθέμην, ἔτι μοὶ μοῦνα πάρεστι τάδε.

Quæcunque infudi positis vnguenta capillis,
Et quibus ornaui tempora cunque rosis:
Omnia disperiêre citò: quæcunque remorsa
Dente, sub ingrati ventris iêre sinum,
Crastina non vltra durarunt tempora: sed quæ
Auribus imposui, sunt mihi sola super.

10 In puerum, apud eundem, Serm. 75.

Ἄρνες τοι φίλε κοῦρε ὁμήλικες, ἄρνες ἑταῖροι
Ἔσκον συνειθμοι, δαύλια καὶ βοτάναι.

AEquales agni tibi sunt, puer, & socii agni
In grege: cúmque herbis daulia mixta tuis.

11 In amicorum συμπάθειαν, apud eundem, Serm. 111.

Κουφοτέρως τότε φῶτα διαθλίβουσιν ἀνίαι,
Ἐκ δὲ τριηκόντων, μοῖραν ἀφεῖλε μίαν
Ἤ ὅτ᾽ ἐς ἄνδρα συνέμπορον ἔρχητ᾽, ἢ ὅτε κωφαῖς
Ἄλγεα μάψ αὔραις ἔσχατον ἐξερύῃ.

Tunc hominum leuius torquebunt pectora curæ,
Ibit & ex multis pars quotacunque malis,
Quum quis seu comiti bene fido, seu quoque surdis
Nequicquam referet tristia fata notis.

12 Ex anthologia Græcorum epigrammatum, in nouercas.

Στήλην μητρυιῆς, μικρὰν λίθον, ἔστεφε κοῦρος,
Ὡς βίον, ἠλλάχθαι καὶ τρόπον οἰόμενος.
Ἡ δὲ, τάφῳ κλινθεῖσα, κατέκτανε παῖδα πεσοῦσα.
Φεύγετε μητρυιῆς καὶ τάφον ὦ πρόγονοι.

Serta

Serta puer cippo dabat officiosa nouercæ,
Mutasse vt vitam, sic ratus ingenium.
Ille cadens miserum oppressit labendo. nouercæ
Vos quoque priuigni deinde cauete rogos.

13 In Theætetum.

Ἦλθε Θεαίτητος καθαρὴν ὁδόν· ἢ δ' ἐπὶ κισσὸν
Τὸν τεὸν οὐχ αὕτη Βάκχε κέλευθος ἄγει.
Ἄλλων μὲν κήρυκες ἐπὶ βραχὺν οὔνομα καιρὸν
Φθέγξονται, κείνου δ' Ἑλλὰς ἀεὶ σοφίαν.

Pura Theætetus vitæ vestigia strinxit:
Non hederas idem strinxit Iacche tuas.
Tempore non longo reliquorum nomen, at huius
Ingenium semper Graia loquetur humus.

14 In poetas βραχυλόγους.

Μικρή τις, Διόνυσε, καλὰ πρήσσοντι ποιητῇ
Ῥῆσις. ὁ μὲν, νικῶ, φησί, τὸ μικρότατον.
Ὧι δὲ σὺ μὴ πνεύσῃς ἐνδέξιος, ἤν τις ἔρηται
Πῶς ἔβαλες, φησί, σκληρὰ τὰ γιγνόμενα.
Τῷ μερμηνείξαντι τὰ μὴ ἔνδικα, τοῦτο γένοιτο
Τοὔπος, ἐμοὶ δ' ὦναξ ἡ βραχυσυλλαβίη.

Carmen Bacche breue est fingenti pulchra poetæ,
Et Vinco minimo proferet ille modo.
At cui tu dexter non faueris, ille rogatus
Quomodo prostrârit, facta stupenda canet.
Talia res turpes meditanti carmina vati
Eueniunt: carmen sed breue Bacche mihi.

15 In Saonem.

Τῇδε Σάων ὁ Δίκωνος Ἀκάνθιος ἱερὸν ὕπνον
Κοιμᾶται. θνήσκειν μὴ λέγε τοὺς ἀγαθούς.

Hac tellure Saon requiescit Acanthius, ortus
Patre Dicone. mori dicere turpe bonos.

16 In Timarchum.

Ἢν δίζῃ Τίμαρχον ἐν ἀίδος, ὄφρα πύθηαι
  Ἤ τι περὶ ψυχῆς, ἢ πάλι πῶς ἔσεται·
Δίζεσθαι, φυλῆς Πτολεμαΐδος, υἱέα πατρὸς
  Παυσανίου. δήεις δ' αὐτὸν ἐν εὐσεβέων.

Si tibi Timarchum quæris, ſciteris vt illum
  Aut de anima, aut mentes quomodo rurſus erunt:
In veteri perquire tribu Ptolemaide natum
  Pauſaniæ. in que piis cœtibus inuenies.

17 Theridis epitaphium.

Σύντομος ἦν ὁ ξεῖνος, ὁ καὶ τάφος· οὐ μακρὰ λέξω.
  Θῆρις Ἀρισταίου, Κρής; ὑπ' ἐμοὶ, δολιχόν.

Hoſpes erat breuis, vrna breuis: breuis ipſe ero verſu.
  Theris Ariſtæi, Cres, latet hoc tumulo.

18 Critiæ epitaphium.

Κύζικον ἢν ἔλθῃς, ὀλίγος πόνος Ἱππακὸν εὑρεῖν,
  Καὶ Διδύμην. ἀφανὴς οὔτι γὰρ ἡ γενεή.
Καί σφιν ἀνιηρὸν μὲν ἐρεῖς ἔπος, ἔμπα δὲ λέξον
  Τοῦθ', ὅτι τὸν κείνων υἱὸν ἔχω Κριτίαν.

Cyzicon ingreſſo, facili eſt reperire labore
  Hippacon & Didymen. nobile quippe genus.
His tu mœſta quidem referes iam nuntia, natum
  Dic tamen illorum quòd teneo Critiam.

19 Charidæ epitaphium.

* Ἦ ῥ' ὑπό σοι Χαρίδας ἀναπαύεται; β εἰ τὸν Ἀρίμμα
  Τοῦ Κυρηναίου παῖδα λέγεις, ὑπ' ἐμοί.
* Ὦ Χαρίδα, τί τὰ νέρθε; β πολὺ σκότος. * αἱ δ' ἄνοδοι τί;
  β Ψεῦδος. * ὁ δὲ Πλούτων; β μῦθος· ἀπωλόμεθα.
Οὗτος ἐμὸς λόγος ὔμμιν ἀληθινός· εἰ δὲ τὸν ἡδύν
  Βούλει, Πελλαίου βοῦς μέγας εἰς ἀΐδην.

[a] Anne cubat ſub te Charidas? [b] Si dicis Arimnæ
Progeniem, noſtro ſecubat ille rogo.
[a] O Charida, quídnam eſt infrà? [b] Tenebræ. [a] Reditus quid?
[b] Nugæ. [a] Quid Pluto? [b] Fabula: concidimus.
Verus hic eſt vobis ſermo: ſin quæris amœnum,
Iuit Alexandri ſub Styga Bucephalus.

20 In Charmin.

Δαίμονα τίς δ' εὖ οἶδε τὸν αὔριον; ἡνίκα καὶ σε
Χάρμι τὸν ὀφθαλμοῖς χθιζὸν ἐν ἡμετέροις,
Τῇ ἑτέρῃ κλαύσαντες ἐθάπτομεν. οὐδὲν ἐκείνου
Εἶδε πατὴρ Διοφῶν χρῆμ' ἀνιηρότερον.

Quis ſcit an adiiciant hodiernis craſtina diui?
Quando heri te Charmi vidimus hiſce oculis,
Nunc flentes hodie terris abſcondimus atris.
Haud patri clades triſtior vlla fuit.

21 In Timonoën.

Τιμονόη, τίς δ' ἐσσί; μὰ δαίμονας, οὔ σ' ἂν ἐπέγνων,
Εἰ μὴ Τιμοθέου πατρὸς ἐπῆν ὄνομα
Στήλῃ, καὶ Μήθυμνα τεὴ πόλις. ἦ μέγα φημὶ
Χῆρον ἀνιᾶσθαι σὸν πόσιν Εὐθυμένη.

Quæ tu Timonoë es? proh Iuppiter, haud ego noſſem
Te, niſi vidiſſem nomen ineſſe patris
Timothei cippo, Methymnæque vrbis. at illa
Quàm ſunt Euthymeni funera acerba tuo!

22 In Crethidem puellam.

Κρηθίδα τὴν πολύμυθον, ἐπισταμένην καλὰ παίζειν,
Δίζονται Σαμίων πολλάκι θυγατέρες,
Ἡδίσαν συνέριθον, ἀεὶ λάλον· ἡ δ' ἀποβρίζει
Ἐνθάδε τὸν πάσαις ὕπνον ὀφειλόμενον.

Crethida feſtiuámque iocis & luſibus aptam
In veteri quærit crebra puella Samo:
Blandiloquam vitæ ſociam dulcémque: ſed ipſa

Omnibus hîc ſomni munera danda capit.

23 In Sopolin.

Ὤφελε μηδ᾽ ἐγένοντο θοαὶ νέες. οὐ γὰρ ἂν ἡμεῖς
Παῖδα Διοκλείδου Σώπολιν ἐστένομεν.
Νῦν δ᾽ ὁ μὲν εἰν ἁλί που φέρεται νέκυς, ἀντὶ δ᾽ ἐκείνου
Οὔνομα καὶ κενεὸν σᾶμα παρερχόμεθα.

O ſi nulla mari data carbaſa. ſic neque flerent
Noſtra Dioclide Sopolin ora ſatum.
Nunc verò exanimem voluunt circa æquora fluctus,
Próque illo tumulus nomen inanis habet.

24 In Naxium.

Νάξιος οὐκ ἐπὶ γῆς ἔθανεν Λύκος, ἀλλ᾽ ἐνὶ πόντῳ
Ναῦν ἅμα καὶ ψυχὴν εἶδεν ἀπολλυμένην,
Ἔμπορος Αἰγίνηθεν ὅτ᾽ ἔπλεε. χὼ μὲν ἐν ὑγρῇ
Νεκρός· ἐγὼ δ᾽ ἄλλως οὔνομα τύμβος ἔχων,
Κηρύσσω πανάληθες ἔπος τόδε· φεῦγε θαλάττῃ
Συμμίσγειν ἐρίφων ναυτίλε δυομένων.

Naxius haud periit terra Lycus: at mari in alto
Cum vita laceram perdidit ille ratem,
Inſtitor AEgina ſoluens. nunc littora circum
Voluitur: at vacuus nomina cippus habet,
Vóſque monet, verè hoc dicens: obeuntibus hædis,
Nauita commotum diſce timere fretum.

25 In Nicotelem.

Δωδεκέτη τὸν παῖδα πατὴρ ἀπέθηκε Φίλιππος
Ἐνθάδε, τὴν πολλὴν ἐλπίδα, Νικοτέλην.

Hac ſibi Nicotelem, quartam trieterida natum,
Solamen poſuit dulce Philippus humo.

26 In Melanippum & Baſilo.

Ἠῷοι Μελάνιππον ἐθάπτομεν, ἠελίου δὲ

Δυομένου Βασιλὼ κάτθανε παρθενική,
Αὐτοχερί. ζώειν γὰρ, ἀδελφεὸν ἐν πυρὶ θεῖσα,
Οὐκ ἔτλη. δίδυμον δ' οἶκος ἐσεῖδε κακὸν
Πατρὸς Ἀριστίπποιο. κατήφησεν δὲ Κυρήνη
Πᾶσα, τὸν εὐτέκνων χῆρον ἰδοῦσα δόμον.

Mane tegebamus Melanippi membra ſepulcro,
Veſpere ſed Baſilo virgo perempta fuit,
Cæde ſua. ablato quia noluit eſſe ſuperſtes
Fratre. domus geminum ſic capit vna malum,
Patris Ariſtippi: triſtatáque cuncta Cyrene eſt,
Tecta videns natis taliter orba piis.

27 In Battum patrem ſuum.

Ὅστις ἐμὸν παρὰ σῆμα φέρεις πόδα, Καλλιμάχου με
Ἴσθι Κυρηναίου παῖδά τε καὶ γενέτην.
Εἰδείης δ' ἄμφω κεν. ὁ μέν ποτε πατρίδος ὅπλων
Ἦρξεν, ὁ δ' ἤεισεν κρείσσονα βασκανίης.
Οὐ νέμεσις. Μοῦσαι γὰρ ὅσους ἴδον ὄμματι παῖδας,
Ἄχρι βίου πολιοὺς οὐκ ἀπέθεντο φίλους.

Quiſquis adis tumulum, me noueris eſſe viator
Callimachi natum Callimachíque patrem.
Sic ambos noris. fuit ille vir inclytus armis
Dux patriæ, inuidia dulcius hic cecinit.
Nec mirum. nam quos blandæ aſpexêre puellos
Muſæ oculis, illos & coluêre ſenes.

28 In Aſtaciden.

Ἀστακίδην τὸν Κρῆτα, τὸν αἰπόλον, ἥρπασε νύμφη
Ἐξ ὄρεος· καὶ νῦν ἱερὸς Ἀστακίδης
Οἰκεῖ Δικταίῃσιν ὑπὸ δρυσίν. οὐκ ἔτι Δάφνιν
Ποιμένες, Ἀστακίδην δ' αἰὲν ἀεισόμεθα.

Paſtorem Aſtaciden rapuit de montibus iſtis
Nympha procax: & nunc eſt ſacer Aſtacides,
Dictæíſque habitat ſub quercubus ipſe. nec vltra
Paſtores Daphnin, ſed canite Aſtaciden.

29 In Cleombrotum.

Εἴπας ἥλιε χαῖρε, Κλεόμβροτος ὡμβρακιώτης,
Ἥλατ' ἀφ' ὑψηλοῦ τείχεος εἰς ἀΐδην·
Ἄξιον οὐδὲν ἰδὼν θανάτου κακὸν, ἀλλὰ Πλάτωνος
Ἓν τὸ περὶ ψυχῆς γράμμ' ἀναλεξάμενος.

Phœbe vale, dicens, de rupe Cleombrotus alta
Ambraciota, Stygis viuus adiuit aquas.
Funere nil dignum passus: solúmque Platonis
De vita mentis perpete legit opus.

30 In Eetionis statuam.

Ἥρως Ἠετίωνος ἐπὶ σταθμὸν Ἀμφιπολίτεω
Ἵδρυμαι, μικρῷ μικρὸς ἐπὶ προθύρῳ·
Λοξὸν ὄφιν καὶ μοῦνον ἔχων ξίφος. ἀνδρὶ δὲ ἱππεῖ
Θυμωθεὶς, πεζὸν κἀμὲ παρῳκίσατο.

Amphipolitani iuxta stabula Eetionis,
In paruo paruus vestibulo insideo:
Anguem ensémque gerens. iratus nempe superbo
Eetion equiti, me peditem apposuit.

31 De Callignoto.

Ὤμοσε Καλλίγνωτος Ἰωνίδι, μήποτ' ἐκείνης
Ἕξειν μήτε φίλον κρείσσονα, μήτε φίλην.
Ὤμοσεν· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθέα, τοὺς ἐν ἔρωτι
Ὅρκους μὴ δύνειν οὔατ' ἐς ἀθανάτων.
Νῦν δ' ὁ μὲν ἄλλης δὴ θέρεται πυρὶ, τῆς δὲ ταλαίνης
Νύμφης (ὡς Μεγαρέων) οὐ λόγος, οὔτ' ἀριθμός.

Se Callignotus iurauit Ionide nullum
Velle & nullum vnquam plus coluisse virum.
Iurauit: sed vulgò aiunt, periuria amantum,
Aures cœlicolûm non penetrare sacras.
Nunc alio cor amore terit, miseræque puellæ,
Ceu Megaræ, ratio est nulla, nec vllus honor.

Citatur & hoc ex Callimacho.

Αἰεὶ γὰρ σμικροῖς σμικρὰ διδοῦσι θεοί.

Semper dant paruis, parua, sed apta, dii.

HENRICVS STEPHANVS LECTORI.

Quum mihi in officina mea diceret grammatolectes, siue grammatothetes (aut quocunque appellari nomine Græco potest qui in typographeiis compositor appellatur) duas paginas hîc esse vacaturas, & an aliquid haberē quod adiicere vellem, rogaret: de quodam Callimachi nostri epigrāmate quod cum superioribus positū nō esset, simúlque de fragmentis quibusdam eiusdem poetæ cogitare cœpi, quib⁹ paginæ illæ expleri possent. Præcipua autem duntaxat siue insigniora ponēda hîc esse existimaui. quòd si tamē illorū quoque aliquod aut etiam aliqua desiderari cōperias, valde profectò μεμψίμοιρος fueris, si meam diligentiam propter illa desideres potius, quàm subitariam in hisce colligendis operam boni consulas.

Callimachi epigramma in Timonem, addēdum illi quod suprà ex Plutarcho allatum fuit, in eundem ab eodem poeta scriptum.

[a]Τίμων (οὐ γὰρ ἔτ᾽ ἐσσὶ) τί τοι, φάος ἢ σκότος, ἐχθρόν;
[b]Τὸ σκότος. ὑμέων γὰρ πλείονες εἰν ἀΐδῃ.

[a]Mortuus an Timon lucem odisti, ánne tenebras?
[b]Odi has, quòd vestrûm maior in his numerus.

Verti autem & ita, liberiori interpretatione.

[a]Dic mihi iam Timon (nam vita dicere functus
Hoc potes) An tibi lux displicet, an tenebræ?
[b]Odi equidem tenebras: exosas sed mihi scito,
Maior in his hominum condita turba quòd est.

Apud Apollonii Rhodii scholiastem, pag. 210, meæ editionis.

Ἔπρεπέ τοι περιέχουσα κάρης εὐρεῖα καλύπτρη,
Ποιμενικὸν πίλημα, καὶ ἐν χερὶ χαῖον ἔχουσα.

Apud eundem pag. 224,

Δέσποιναι Λιβύης ἡρωΐδες, αἳ Νασαμώνων

Αὖλιν καὶ δολιχὰς θῖνας ἐπιβλέπετε,
Μητέρα μοι ζώουσαν ὀφέλλετε.

Apud eundē, pag. 64, versus, qui & apud ipsum Apollonium extat, sed ab eo vsurpatus, quum sit Callimachi, vt ille ait.

Καὶ τὰ μὲν ὡς ἤμελλε μετὰ χρόνον ἐκτελέεσθαι.

Apud eundem, pag. 192,

Ἐν Δίῃ. δὴ γὰρ ἔσκε παλαίτερον οὔνομα Νάξῳ.

Apud eundem, pag. 61,

Θηρὸς ἀερτάζων δέρμα κατωμάδιον.

Apud eundem, pag. 86,

--Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος,
Γειόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν. Sunt autem hi versus ex poematio De coma Berenices, quod Catullus est interpretatus. Sed pro οἵ μιν quidā legunt ἄμμιν. verùm nec ἀντέλλοντα cum φυτὸν aptè iungitur: ideóq; ex coniectura mea lubenter reposuerim, ἀντέλλοντι κακὸν φυτόν. Ex eodem poematio afferuntur ab enarratore Arati isti, quos vnà cum cæteris vertit Catullus,

Ἠ δέ Κόνων μ᾽ ἔβλεψεν ἐν ἠέρι, τὸν Βερενίκης
Βόστρυχον, ὃν κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς.

Ex Athenæo, libro 15, non procul à principio,

Πολλοὶ καὶ φιλέοντες ἀκόντιον ἧκαν ἔραζε
Οἰνοπόται, Σικελὰς ἐκ κυλίκων λάταγας.

Idem lib. 7, duos sequentes versus ex Callimachi Galatea affert,

Ἢ μᾶλλον χρύσειον ἐν ὀφρύσιν ἱερὸν ἰχθὺν,
Ἢ πέρκας, ὅσα τ᾽ ἄλλα φέρει βυθὸς ἄσπετος ἅλμης.

Ex Clemente in Protreptico,

Φοῖβος Ὑπερβορέοισιν ὄνων ἐπιτέλλεται ἱροῖς.

Ibidem,

Τέρπουσιν λιπαραὶ Φοῖβον ὀνοσφαγίαι.

IN CALLIMACHI HYMNOS
ANNOTATIONES
Nicodemi Frischlini.

IN HYMNVM PRIMVM, qui est in IOVEM.

Ver. 1. Ζηνὸς ἔοι τί κεν ἄλλο] Sumpta occasione à sacris, quæ festo die in honorem Iouis peragebantur, γενέθλια ipsius hoc primo hymno prosequitur: à patria, parentibus, educatione admiranda, rebus gestis, & virtutibus, quibus regnum cœleste adeptus sit: à rerum denique humanarum, & præcipuè regnorum, cura & administratione, Iouem seriò ac religiosè commendans. Quem quidem hymnum cæteris meritò præposuit. nam, A Ioue principium, quoniã Iouis omnia plena. Etsi autem multa in hoc & aliis hymnis continentur quę profana & impia in Deum superstitione non carent: (de quo tam friuola & diuina maiestate indigna proponuntur commenta) sunt tamẽ in iisdem non pauca quæ nos de maximis rebus vtiliter commonefacere possunt. de quibus suo loco.

V. 3. Πηλογόνων ἐλατῆρα] Gigantes à Latinis etiã Terrigenæ & Terræ proles dicuntur, propter incertam & ignobilem generis originem. Orpheus in Hymnis,

Οὓς καλέουσι γίγαντας ἐπώνυμον ἐν μακάρεσσιν,
Οὕνεκα γῆς ἐγένοντο, καὶ αἵματος οὐρανίοιο.

Quibus verbis ad etymologiã nominis alludit. De pugna verò Gigantum lege Hesiodum in Theogonia, Ouidium lib. 1. Metam. & Fastorum lib. 5. Item Claudianum in Gigãtomachia. Eiusdem meminit Virgil. in 6. Horat. lib. 3. Carm. ode 4. Homerus in Batrachomyomachia. Quanuis autem ea quæ de Gigãtibus cœlo arma inferre ausis poetæ fabulantur, etiam Cicerone teste, dicantur & credantur stultissimè, & plena sint futilitatis, summæque leuitatis: nihilominus tamen, si dextrè ac sobriè intelligantur, paulóque altius expendantur, aliquam veritatem earum rerum quas diabolus huiusmodi figmentorum nebulis tegere & obscurare voluit, sub ista fabula latere, apertè constabit. Quis enim è sacris literis non didicit, primos humani generis propagatores, πηλογόνους, hoc est, è limo terræ formatos, posteaquam Satanæ fraudibus & technis elusi fuissent, Dei mandato neglecto & spreto, honores diuinos affectasse, sed è paradiso miserrimè eiectos & expulsos esse? Quis nescit posteros Noë excelsissimam turrim, quasi coaceruatis montibus erigere conatos, cuius culmen, summum cœli verticẽ attingeret? sed ab opere incepto diuina vi prohibitos fuisse? Quis ignorat, ipsum Satanam, cum omni cœtu cacodæmonum, in Tartarum abiectum esse? Quid denique Gigantes aliud (Macrobio teste) fuisse credẽdum est, quàm impiam quandam gentem, deos negantem, & ideò existimatã Deum pellere de cœlesti sede voluisse? Berosus lib. 1. Antiquit. Babyloneos Gigantes vocat, qui temporibus Noe, diluuio absorpti sunt.

V. 3. δικασπόλον] Dionysius Antiquit. Rom. lib. 5, Optimus rex habebã-

tur qui esset iustissimus & legum seruantissimus, nusquam discedens ab institutis patriis. id quod ex Homero liquet, appellante reges δικασπόλους, siue θεμιστοπόλους, hoc est iuris redditores, siue iuridicos.

V. 4. Δικταῖον ἀείσομεν, ἠὲ Λυκαῖον;] De Iouis patria diu ac lõgum inter mortales certamẽ fuit semper, aliis atq; aliis populis eum ciuem & alumnum sibi vẽdicantibus. Præ omnibus autem reliquis præcipuè inter se digladiabantur Arcades & Cretenses: quorũ hi, vt mendaciũ mendacio cumularent, non solùm apud se natum Iouem, sed etiam sepultum esse gloriabantur. Quorum vanitatem falsè ridet Callimachus. Appellatus est autem Iuppiter Dictæus, à Dicte seu Dicto, monte Cretensi, in quo enutritus esse dicitur. (vide Strab. lib. 10. Geographiæ) Lycæus verò, à monte Arcadiæ Lycæo, in quo natus est, templúmque habuit: de quo idem Strabo, in fine 8. Geogr. At Lycæus à Lycaone Pelasgi filio dictus est, teste Pausania.

V. 5. -ἐπεὶ γένος ἀμφήριστον.] Omnes (inquit Pausanias in Messeniacis) qui Iouem apud se natum & educatum contendunt, enumerare difficile fuerit. Et Eusebius Cæsariensis lib. 3. Euangelicæ præpar. scribit nationes fermè omnes deum sibi Iouem constituisse, diuersis nominibus appellatum: eundémque apud se natum dixisse. Plura pete ex tertio libro Ciceronis De natura deorum.

V. 6. Ζεῦ, σὲ μὲν Ἰδαίοισιν] Ide mons Cretæ, tantæ altitudinis (vt refert Solinus) vt ante solis ortum, solem videat: quod Diod. Siculus lib. 17, Idæ Phrygiæ adscribit: quæ à Cretensi nomen accepit, vt Virgil. 3. AEneid. autor est.

V. 8. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται] Notat Cretensium vanitatem: de quibus prouerbium natum est, πρὸς Κρῆτα κρητίζειν. Hoc hemistichion D. Paulus ex Epimenide repetit, epist. ad Tit. cap. 3.

Ibidem. -καὶ γὰρ τάφον, ὦ ἄνα, σεῖο] De Iouis in Creta sepulcro lege Diodorum Siculum lib. 4, Ciceronem lib. 3. De nat. deorum: Solinũ in Polyhist. cap. 16. Melã, lib. 2. cap. 7. Lactantium de falsa religione, lib. 1. cap. 11. Lucianum item in sacrificiis, & Politianum in Miscell. cap. 35.

V. 9. -σὺ δ' οὐ θάνες.] Vanitatem Cretensium de Iouis sepulcro nugantium à proprietate diuini numinis redarguit, quæ est, Deum esse æternũ, immortalem & incorruptibilem. Dij enim (vt Plutarchus περὶ δεισιδαιμονίας inquit) αὔοσοι καὶ ἀγήρῳοι, πόνων τε ἄπειροι, βαρυβόαν πορθμὸν πεφευγότες Ἀχέροντος. Οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον· Οὕνεκ' ἀναίμονές εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται, vt Homerus dixit.

V. 10. Ἐν δέ σε Παρρασίῃ] Dissentientes Arcadum & Cretensium de patria Iouis opiniones ita componit Callimachus, vt Iouem in Arcadia quidem natum, sed in Creta educatum à Corybantibus prodat. Cuius sententiæ Pausan. in Arcad. Strabo lib. 8. & 10. Geopraphiæ, Hesiodus in Theog. & Ouid. 4. Fast. subscribunt. Arcadia verò dicta est Parrhasia, à Parrhaso, vno filiorum Lycaonis: Steph. περὶ πόλεων. Vbi tamen non regionem, sed ciuitatem dũtaxat Parrhasiam fuisse tradit. Et Strabo Parrhasios gentem Arcadiæ nominat. δοκεῖ, inquiens, παλαιότατα ἔθνη εἶναι τὰ Ἀρκαδικὰ τῶν Ἑλλήνων, Ἀζᾶνές τε καὶ Παρράσιοι, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι.

Ibidem. -Ῥείη τέκεν] De Iouis natalibus, fratribus & sororibus, lege Hesiodum in Theogonia.

V. 11. Ἔνθεν ὁ χῶρος] Nemus in monte Lycæo, vbi Rhea Iouem partu enixa est, à proprio quodam accidenti describitur: cuius & Pausanias in Arcadicis sic meminit. Spectatur (inquit) in iugo spelunca Rheæ, quò nulli hominũ præterquam solis deæ sacra facientibus fœminis introire fas est. Et eodem in

libro, Si quis contempta religione introierit, necesse omnino est eum intra annum è vita excedere.

V. 14. Ἀπιδανῆες] Stephanus, Ἀπιδόνες, καὶ οἱ Ἀρκάδες, ἀπὸ Ἀπιδόνος ποταμοῦ, ἢ τοῦ ὑιοῦ Φορωνέως Ἀπιδόνος. Legitur etiam Ἀπιδανῆες apud Dionysium De situ orbis.

V. 16. -ῳ κε πηκοιο λύματα.] De Iouis recèns nati lauacro & purgationibus itidem dissimiles sententiæ, vt de loco natiuitatis, apud scriptores propositę reperiuntur. Nam Messenij (vt Pausanias confirmat) in Ithomes iugo fontem Clepsydrā fuisse asseruerunt, in quo ab Ithome & Neda nymphis nutricibus Iuppiter lotus fuerit. Idem in Arcadicis duorum fluminum mentionem facit, Lusij ac Lymacis, in quibus Iouem recèns natum, à sordibus emundatum fuisse scribit. Ac de Lymace quidem quæ ibi tradūtur, quòd huic loco lucem aliquam afferre videbantur, huc adscribere placuit. Sunt autem ista. Fluuius (inquit) qui Lymax dicitur, Phigaliam præterfluens cum Neda coniungitur. Hoc ei nominis à Rheæ purgatione inditum ferunt, quòd nempe quum Iouem illa peperisset, in hunc amnem nymphæ puerperij colluuiem abiecerunt. Colluuiem à Græcis λύματα dicta fuisse, testatur Homerus, quo loco à pestilentia Græcos purgatos dicit: eáque purgamina quæ λύματα nominat, in mare abiecta fuisse. Hactenus Pausanias. Extat autem Homeri versus lib. 1. Iliados talis, Οἱ δ᾽ ἀπελυμαίνοντο, καὶ εἰς ἅλα λύματ᾽ ἔβαλλον. Nam ad hunc mihi Pausanias respexisse videtur.

V. 18. Λάδων ἀλλ᾽ οὔπω] Arcadiam ante Iouis ortum siccam amnibúsque destitutam fuisse, ac postea demum nato Ioue fluuios in ea promanasse, hoc loco tradit Callimachus. quorum præcipuos nominat, Ladonem, Erymanthum, Iaonem, Melanē, Carionem, Crathin, Metopen, & Neden, qui omnes post Rheæ partum exorti sint. Horum nomina apud Dionysium De situ orbis reperiuntur, in descriptione Arcadiæ,

Καδ δὲ μέσην νῆσον, κοίλην χθόνα ναιετάουσιν
Ἀρκάδες Ἀπιδανῆες ὑπὸ σκοπιὴν Ἐρυμάνθου·
Ἔνθα Μέλας, ὅθι Κρᾶθις, ἵνα ῥέει ὑγρὸς Ἰάων·
Ἠχὶ καὶ ὠγύγιος μηκύνεται ὕδασι Λάδων.

Aliqui etiam à Plinio lib. 4. cap. 6, à Solino cap. 12. in Polyhist. & Strabone lib. 8. Geograph. enumerantur. Ac de Ladone quidem sigillatim hæc Strabo lib 1. Geograph. prodidit, καὶ ὁ Λάδων ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ ποταμὸς ἐπέσχε ποτὲ τὸ ῥεῦμα. Et sub finem 8. libri, τἀναντία δ᾽ ὁ Λάδων ἔπαθε, τοῦ ῥεύματος ἐπισχεθέντος ποτὲ, διὰ τὴν ἔμφραξιν τῶν πηγῶν. Huius pulchritudinem commendat Pausanias in Arcadicis. Meminit eiusdem Ouid. Fast. 2, *Quíque citis Ladon in mare currit aquis.* Cæterùm Arcadiam Iouis beneficio, post Phaethontis incendium, aquis irriguam esse factam, idem hic autor lib. 2. Metam. testatur.

V. 18. -οὐδ᾽ Ἐρύμανθος.] Fontes hic (vt Pausanias ait) in Lampea monte habet, qui sacer Panos esse dicitur. Nobilitauit hunc montem aper Erymanthius, ab Hercule Eurysthei iussu in eo interfectus.

V. 19. -ἔτι δ᾽ ἄβροχος.] Eandem esse fontium ac fluuiorum in ortu atque interitu vicissitudinis aleam, quæ cæterarum in hac natura rerum est, præter Aristotelem in Meteorologicis (vbi causæ accuratè inuestigantur) etiam Ouid. in Metam. his elegantissimis versibus demonstrat,

Vidi ego quod fuerat quondam solidissima tellus,
Esse fretum, vidi factas ex æquore terras:
Et procul à pelago conchæ iacuêre marinæ. &c.

Arcadiam verò, ante Iouem editum, omni aquarum copia destitutam fuisse, ac postea demum tot maxi-

mos amnes repentè apparuisse, veri haudquaquam simile est: sed à poeta, Iouis laudem amplificaturo, confictum videtur: tametsi de aliquibus fluuiis verum est quod hîc dicitur, vt mox patebit. Proinde veriorem iudico Pausaniæ sententiam, quam ipse de hac siccitate & irrigatione, in Arcadicis hunc in modum prodidit. Quòd si fortè (inquit) siccitate solum laboret, atque ex eo segetes & stirpes exarescant, Ibi Lycæi Iouis sacerdos ad aquam eius fontis cum precatione conuersus, ritéque re diuina mactatis hostiis peracta, è quercu ramum non altè sed in summam aquam porricit. existit repentè cõmota aqua, ater halitus, nebulæ persimilis: neque ita multo pòst nubes attollitur: móxque plurium nubium accessione obducto cœlo, Arcadum fines optatis imbribus perfunduntur.

V. 23. -πολλὰς δὲ Μέλας] Melanem Strabo, lib. 8, iuxta Olenum defluere scribit. (est autem Olenus Achaiæ ciuitas, finitima Arcadiæ, vbi Iouem à capra enutritum esse, Aratus in Phænom. innuit) Ibidem & Crathin ad Achaicas AEgas fluere tradit. περὶ δὲ τὰς Ἀχαϊκὰς (inquiens) Αἰγὰς ὁ Κρᾶθις ῥεῖ ποταμὸς, ἐκ δυοῖν ποταμῶν αὐξόμενος, ἀπὸ τοῦ κίρνασθαι τὴν ὀνομασίαν ἔχων. ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἐν Ἰταλίᾳ Κρᾶθις. De Carione nihil in præsentia occurrit. Pausanias Cranionem in Alpheum, assumpto prius Gatheata amni, influere refert, in Arcadicis. Meminit & Carathis fluuii, sub finem eiusdem libri, eúmque per viam Tegeatarum transire scribit. quem ego cum Crathi, cuius mentio modò facta est, eundem esse crediderim. Quis enim ignorat, regiones, montes, fluuios, & his similia, aliis temporibus subinde alia sortiri nomina? Metopen verò Diodorus Sicul. lib. 5. Ladonis filiam & Asopi vxorem fuisse testatur. Eandem Pindarus 6. Olymp. auiam suam & matrem Thebes nominat:

Ματρομάτωρ ἐμὴ Στυμφαλὶς εὐανθὴς Μετώπα. Interpres ibidem hunc Callimachi locum citat.

V. 32. Ἐκ δ' ἔχεεν μέγα χεῦμα] Nedæ fluuij fõtẽ à Rhea puerpera inuẽtũ & apertũ esse, Strabo etiã ex poetarũ sentẽtia lib. 8, Geogr. planũ facit. Νυνὶ μὲν οὖν τῇ Τριφυλίᾳ πρὸς τὴν Μεσσηνίαν ὅριόν ἐστι τὸ τῆς Νέδας ῥεῦμα, λάβρον ἐκ τοῦ Λυκαίου κατιὸν, Ἀρκαδικοῦ ὄρους, ἐκ πηγῆς ἣν ἀναρρῆξαι τεκοῦσαν τὸν Δία μυθεύεται Ῥέαν, νίπτρων χάριν. Id est, Atq; nũc quidẽ Triphyliã à Messenia disterminát Neda fluuius, copiosus è Lycæo Arcadiæ mõte defluẽs, cuius fontẽ Rhea Iouẽ enixa lauacrorũ causa aperuisse dicitur.

V. 33. Νέδη δέ σε δῶκε.] Pausanias trium Iouis nutricum mentionem facit in Arcadicis. Arcades (ait) Thisoam, Nedam & Agno, Iouis nutrices nominare soliti: quarum prima in Parrhasiorũ finibus nomen dedit vrbi, secunda flumini, tertia fonti in Lycæo. &c. Alibi etiam Ithomẽ Iouis nutricem nominat. Præter has Adrastea & Ida ab aliis quoque numerãtur, de quibus postea.

V. 34. Κευθμὸν ἔσω Κρηταῖον.] Cretæ descriptionem pete ex 10. lib. Geogr. Strabonis: ex 17. cap. Solini. & lib. 2. cap. 7. Melæ. Hodie Candia appellatur, maior Cypro, minor Sardinia & Sicilia. par tamen omnibus soli vbertate. Dionysius περὶ οἰκουμένης, de ea sic canit,

Κρήτη τιμήεσσα, Διὸς μεγάλοιο τιθήνη,
Πολλή τε λιπαρή τε καὶ εὔβοτος. ἧς ὕπερ Ἴδη,
Ἴδη καλλικόμοισιν ὑπὸ δρυσὶ τηλεθόωσα.

Virgilius autem ita,

Creta Iouis magni medio iacet insula Ponto,
Mons Idæus ubi & gentis cunabula nostræ:
Centũ urbes habitant magnas, uberrima regna.

Qua porro ratione Iuppiter in Creta editus, & quo dolo Saturnus circumuentus sit, ne recens natũ puerũ deglutiret, copiosè exponit Hesiodus in Theogonia, & Ouidius in Fastis.

V.35. Γρεσβυτάτη νυμφέων] Nedā nutricē ab ætate ſenili & graui obiter cōmēdat. Multū enim refert, quibuſcū ἐξ ὀνύχων, hoc eſt, à teneris vnguiculis, conuerſemur, & quibus vtamur nutriciis. Qua de re cōſulendus Plut. in Pædagogia.

V.36. -μετά τε Στύγα] Μετά particula exceptiua hoc loco, vt in illo Homerico, lib.11, Odyſſeæ,

Αἴαντός θ', ὃς ἄριστος ἔην εἶδός τε δέμας τε,
Τῶν ἄλλων Δαναῶν, μετ' ἀμύμονα Πηλείωνα. Stygem verò, omnium nympharum natu maximam fuiſſe, etiam Heſiodus in Theog. affirmat, Καὶ Στὺξ, ἣ δὴ σφέων προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων. De Phillyra, à qua Chiron Phillyrides apud Pindarum & Ouidium cognominatus eſt, Hymno quarto dicetur. Secunda autem ſyllaba, quæ aliâs breuis eſt, propter duas ambientes longas hîc producitur, vt & prima: ſed poſitionis gratia. Eſt enim aliâs Φιλύρη.

V.39. Καυκώνων πτολίεθρον.] Caucones vetuſtiſsimi fuerunt Triphyliæ (quæ eſt Arcadiæ regio) inquilini: de quorum ſitu ac domiciliis copioſè diſputat Strabo, lib.8. Coſmographiæ, Homericum illud ex Odyſſ. 3 libro examinans quod Minerua Neſtori ſub Mentoris forma dicit,

Νῶϊ ἀτὰρ ἠῶθεν μετὰ Καύκωνας μεγαθύμους
Εἶμ', ἔνθα χρεῖός μοι ὀφείλεται, οὔτι νέον γε, Οὐδ' ὀλίγον. Idem Strabo ibidem annotat, Φασὶ δ' ἐν Λεπρεάτιδι καὶ Καύκωνος εἶναι μνῆμα, εἴτ' ἀρχηγέτου τινὸς, εἴτ' ἄλλως ὁμωνύμου τοῦ ἔθνει. Id eſt, In agro Lepreatarum monumentum aiunt Cauconis eſſe: ſiue is princeps fuit, ſiue aliâs genti illi cognominis. Eiuſdem monumenti Pauſanias quoque in prioribus Eliacis mentionem facit.

V.39. -ὁ Λέπριον.] Ita reliqua habent exemplaria: ego Lepreon (Λέπρεον) legere malo. Sic enim vrbem hanc Arcadiæ nominat Herodotus lib.4. & Ariſtophan. in Auibus. itē Strabo lib.8, & Pauſan. in prioribus Eliacis, & in Arcadicis. Plinius quoq; lib.4, c.6, Lepreon Arcadiæ oppidū facit. Idem tamen præcedēti capite eiuſdē libri Lepriō ciuitatē Elidis nominat. Sed vtri lectioni ſtandum ſit, ego non magnopere cum quoquam digladiabor. Producitur autem & huius dictionis ſecunda ſyllaba, aliâs natura breuis, eadem ratione quam ſuprà in Phillyre oſtendimus: vt etiam in Homerico iſto verſu, Iliad.5,

Ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅστε μάλιστα. Eſt enim penultima in nomine ὀπωρινὸς correpta: vt ex illo Martialis apparet, *Si daret autūnus mihi nomē, oporinus eſſem.*

V.41. Λυκαονίης ἄρκτοιο] Notatio Calliſtûs matris Arcadis, à quo rege pro Pelaſgia, regio dicta eſt Arcadia, & pro Pelaſgis, incolæ Arcades. Fuit autem Calliſto Lycaonis regis filia, quam à Ioue vitiatam Iuno irata in vrſam vertit, Diana ſagittis confixit: Iuppiter exempto quem in vtero gerebat Arcade, inter ſidera retulit, quæ vrſa maior (ἄρκτος à Græcis) dicitur. Fabulā refert Pauſanias circa initium lib.8. item Ouidius 2. Metam. & Faſtorum lib.2.

V.42. Εὖτε Θενάς] Thenæ, ſeu Thennæ, oppidum Cretæ, proximum Cnoſſo, inquit Steph. De vrbibus. Idem de Omphalio (cuius nominis originem hîc prodit Callimachus) Ὀμφάλιον, ait, τόπος Κρήτης, πλησίον Θενῶν καὶ Κνωσσοῦ. Conſentiunt cum his quæ poeta hic fingit, etiam illa apud Diodorum Siculum, lib.6, cap.15, vbi inquit, Quum à Curetibus ferretur infans, tradunt Omphalum (*umbilicum, uertendum fuiſſe iudico*) iuxta fluuium Tritonem ceſsiſſe (*melius, decidiſſe*) ex quo & ora illa ab eo quod accidit, Deo ſacra, Omphalia cognominatur, & propinquus ager Omphalius eſt appellatus. De Cnoſſo lege Strabonem lib.10. Plinium lib.4, cap.12. Volaterr. lib 9.

V.45. -καλέουσι Κύδωνες] Cydon vrbs Cretæ ampliſsima, vnde poma & ſpicula Cydonia dicta, teſtibus Plinio & Strabone. Meminit Cydonum etiam

Homerus in descriptione Cretæ, quæ extat lib. 19, Odyssex, Κρήτη τις γαῖ᾽ ἔστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ, &c. Pausanias in Arcadicis, Cydonem Tegeatæ filium, oppidi istius in Creta conditorem fuisse, scriptum reliquit.

V. 46. Κυρβάντων ἑταίραι.] Cyrbantes, iidem qui Corybantes & Curetes alio nomine dicuntur, à Cyrba Cretæ ciuitate, quæ vulgò ἱερὰ Πύτνα appellatur: inquit Stephanus. Sunt & Cyrbæ legum tabulæ à Græcis dictæ, vt Plutarchus in vita Numæ testatur.

V. 47. Δικταῖαι Μελίαι.] Meliæ, nomen proprium Nympharum, de quo infrà, hymno 4, plura dicentur. Dicte, mons Cretæ, ab Ida versus Orientem mille stadiis distans, vt autor est Strabo. Adrasteam autem, Iouis nutricem fuisse, etiam Plutarchus lib. 3, Sympos. declarat, ὁ μὲν πατὴρ ζητοῦσιν ἐπεῖπε τοῖς εἰρημένοις, ὅτι δοκοῦσιν αὐτοῖς καὶ οἱ παλαιοὶ τῷ μὲν Διὸς δύο ποιεῖν τιθήνας, τὴν Ἴδην καὶ τὴν Ἀδράστειαν. &c. Apollonius quoque Rhod. lib. 3, Argon. eandem nominat, vbi Venus Cupidinem alloquitur.

V. 49. Αἰγὸς Ἀμαλθείης.] Quo pacto Iuppiter à capra enutritus & lactatus sit, exponit Ouidius 5. Fast. Amaltheā pulcherrimis versibus depingens. Strabo lib. 8, non in Creta, sed apud Olenum Achaiæ ciuitatem (quæ postea AEgeum dicta est) hoc accidisse, sic ex Arato declarat, ἱστοροῦσι δὲ, ἐνταῦθα καὶ τὸν Δία ὑπ᾽ αἰγὸς τραφῆναι καθάπερ φησὶ καὶ Ἄρατος, Αἴξ ἱερὴ, τὴν μέν τε λόγος Διὶ μαζὸν ἐπισχεῖν. Meminit & Lactantius lib. 1. cap. 21, de falsa rel. Refer huc & prouerbium, apud Erasmum, Copiæ cornu.

V. 49. -κηρίον ἔδρως.] Iamum quoque apum succo per dracones duos subministrato fuisse enutritum, refert Pindarus Ode 6. Olymp. Idem de Hierone Syracusano & Semiramide ab aliis traditur. Sed & Pausanias simile quiddam de ipso Pindaro in Bœoticis ita refert: Pindarum, quum esset adhuc adolescentulus, Thespias proficiscentē, per æstatem meridiano calore fessum somnus arctior complexus est. Aduolarunt apes quò paululum de via diuertemnus, & ad eius labia mel alleuerunt. Omen hoc fuit & præsagium futuræ in pāgendis versibus elegantiæ, mellitissimæque facundiæ.

V. 50. Πανακρίδος ἔργα Μελίσσης.] Iouem ab apibus nutritum esse, Virg. 4. Georg. haud obscurè innuit, inquiens,

Nunc age, naturas apibus quas Iuppiter ipse
Addidit, expediam, pro qua mercede canoros
Curetum sonitus, crepitantiaque æra sequutæ,
Dictæo cœli regem pauēre sub antro.

Quod verò de apibus mirabile dictu tradunt fabulæ, minimè videtur prætereundum: Iouem scilicet, in sempiternam amoris erga eas memoriam, illarum colorem immutasse, inque æris vertisse aurati. Diod. Sicul. lib. 6. Antiquit. cap. 15.

V. 51. -τά τε κλείουσι Πανακρεα.] Ibidem Diodorus, Quanuis autem locus is (inquit) admodum excelsus asperque situ, ventis quoque agitatus, niuibúsq; sit infestus, nullo tamen apes incommodo aut molestia afficiuntur.

V. 52. Οὖλα δὲ Κούρητες.] Curetes Rheæ sacerdotes fuerunt, quam ipsi coluerunt, μητέρα καλοῦντες θεῶν, καὶ Ἄγδιστιν, καὶ Φρυγίαν, θεὸν μεγάλην· ἀπὸ δὲ τῶν τόπων, Ἰδαίαν, καὶ Δινδυμήνην, καὶ Πυλλώην, καὶ Πισσινουντίδα καὶ Κυβέλην, Strabo lib. 10. Pausanias in prioribus Eliacis, Curetas, etiam Idæos Dactylos cognominatos esse testis est: quorum nomina fuerint, Hercules, Pæoneus, Epimedes, Iasius, & Idas. Lapis quoque Idæus dactylus dicitur, insulæ Cretæ alumnus, coloris ferrei, humano pollici similis: autoribus Plinio & Solino.

V. 52. -πρύλιν ὠρχήσαντο.] Cuiusmodi fuerit tripudii genus πρύλις, Lucianus

in libello περὶ ὀρχήσεως, his verbis declarat, ἐν ὅπλοις δὲ αὐτῶν [Κουρήτων] ἡ ὄρχησις ἦν, τὰ ξίφη μεταξὺ κροτούντων πρὸς τὰς ἀσπίδας, καὶ πηδώντων ἔνθεόν τι καὶ πολεμικόν. Et Lucretius lib. 2,

Hîc armata manus (Curetas nomine Graij

Quos memorant Phrygios) inter se forte caterua Ludunt. &c.

Eadem saltatio alio nomine Pyrrhiche dicitur. Sic enim de ea Strabo, lib. 10, ἡ δὲ ἐνόπλιος ὄρχησις στρατιωτική, καὶ πυῤῥίχη. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Πυῤῥίχος, ὃν φασὶν εὑρετὴν τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως τῶν νέων ἐπὶ τὰ στρατιωτικά. Dionysius quoque Halicarnass. lib. Antiquit. Rom. 7, Pyrrhichen ἐνοπλίαν, hoc est armatam, esse tradit. Plinius lib. 7. Natural. Hist. in Creta primùm à Pyrrho inuentam esse commemorat. Cui & Solinus cap. 17. astipulatur. Meminit eiusdem Suetonius. Refert item Apul. lib. 10. Metamorph. pueros puellásque Græcanicam saltasse Pyrrhichen: quũ in orbem nunc flexuosi, nunc in quadratum cuneati discursus reciprocos explicarent. Lege etiam caput 13, libri 2, Polydori Virgilij, de inuentoribus rerum: & prouerbiũ apud Erasmũ, Pyrrhichen oculis præ se feres. De Germanis idem ferè Cornelius Tacitus prodidit: Spectaculorum (inquit) genus vnũ atque in omni cœtu idem. Nudi iuuenes, quibus id ludicrum est, inter gladios se atque infestas frameas, saltu iaciunt. Exercitatio artem parauit, ars decorem, &c. Non dissimile fuit Romanorũ exercitium, quod Troia dicebatur, ab Ascanio Iulo in Italiam è Phrygia deportatum. De quo Virgil. lib. 5, AEneid.

Olli discurrêre pares, atque agmina terni *Diductis soluere choris.* &c. Eundem ludum Iulius Cæsar inter cæteros populo spectandum exhibuit, teste Suetonio: dicente quòd Troiam luserit duplex turma, maiorum minorúmq; puerorum. Suetonio consentit Xiphilinus in vita Cæsaris, quum inquit, Τήν τε ἱππασίαν τὴν Τροίαν καλουμένην οἱ παῖδες οἱ εὐπατρίδαι κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐποιήσαντο, καὶ ἐφ' ἁρμάτων οἱ νεανίσκοι οἱ ὁμότιμοι αὐτοῖς ἡμιλλήσαντο. i. Fuit quoq; equestris pugna, cui Troia nomen est, à pueris nobilissimis antiquo more pugnata: cum quibus iuuenes itidem nobilissimi ex curribus certauerunt. Hunc ipsum Troiæ ludum edidit frequentissimè Augustus, magnorum minorúmque puerorum delectu, prisci decoríque moris existimans, claræ stirpis indolem sic notescere: inquit Suet. in Augusto, cap. 43. Idem à Claudio Cæsare editus est, autore Tacito: qui libro 11. Annal. hæc refert, Sedente Claudio Circensibus ludis, quum pueri nobiles equis ludicrum Troiæ inirent, intérque eos Britannicus imperatore genitus, & L. Domitius adoptione, mox in imperium & cognomentum Neronis adscitus: fauor plebis acrior in Domitium loco præsagij acceptus est. Herodianus lib 4, circa initium, quo loco funebres ludos recitat, eandem videtur Pyrrhicham appellare, quam alii Troiam dixerunt. Eius verba hæc sunt, ἐπὰν δὲ μέγιστον χῶμα ἀρθῇ τῶν ἀρωμάτων, πᾶς τε ὁ τόπος πληρωθῇ, ἱππασία περὶ τὸ κατασκεύασμα ἐκεῖνο γίγνεται· πᾶν τε τὸ ἱππικὸν τάγμα περιθεῖ κύκλῳ, μετά τινος τάξιας καὶ ἀνακυκλώσεως, πυῤῥιχίῳ δρόμῳ καὶ ῥυθμῷ. Hoc est, (Politiano interprete) Vbi verò ingens aromatum aceruus aggestus est, ac locus omnis expletus, tum circa illud adequitãt, vniuersis equestris ordinis certa quadam lege, ac recursu motúque Pyrrhichio, numeróque, in orbem decurrentibus.

V. 53. Τεύχεα πεπλήγοντες.] Corybantum saltu & tumultu Iouem conseruatum esse, etiam Ouid. lib. 4. Fast. docet,

Ardua iamdudum resonans tinnitibus Ida,

Tutus ut infanti uagiat ore puer.

Pars manibus clypeos, galeas pars tundit inanes:

Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.

V. 55. Καλὰ μὲν ἤεξες.] Hesiodus in Theogonia,

Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μέλος καὶ φαίδιμα γυῖα Ηὔξετο τοῖο ἄνακτος. Hoc est, O- *cyus huic solido creuerunt corpore membra, Et uires, qualisque decet præstātia regem.*

V. 57. Ἀλλ' ἔτι παιδνὸς] Nam secundum Pindarum, φύονται καὶ νέοις ἐν ἀνδράσι πολιαὶ θαμά, καὶ παρὰ τὸν ἁλικίας ἐοικότα χρόνον. Id est, Nascuntur & iunioribus sæpe viris cani, vel etiam præter ætatis congruum tempus. Idem in Pythiis Demophilum laudans, κεῖνος (inquit) ἐν παισὶ νέος, ἐν δὲ βουλαῖς πρέσβυς, ἐγκύρσαις ἑκατονταετεῖ βιοτᾷ. Id est, Ille est quidem ætate iuuenis, consilio verò canus: quo vel ei qui centum annos natus est, obuiare potest. Vide prouerbium, Ante pilos prudens.

V. 60. Δηναιοὶ δ' οὐ πάμπαν.] Vetus hæc & cōmunis poetarum fuit opinio, regnū vniuersi orbis, post expulsum à Ioue Saturnū, inter tres fratres sorte diuisum: vt Ioui quidē regnū cœleste, Neptuno verò insulæ & maria, at Plutoni inferorū regnū obtigerit. Sic enim ipse Neptunus apud Homerū ιε' Iliad. Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, &c. Idē apud Virgiliū AEneid. 1. *Non illi imperiū pelagi, sæuúmque tridentē, Sed mihi sorte datum.* Lactantius lib. 1, De falsa religione, fabulā ita interpretatur. Ergo (inquit) illud verum est, quòd orbem terræ ita partiti sunt, vt orientis regio Ioui cederet, Plutoni pars occidentis obtingeret: at Neptuno maritima omnia obuenerunt. Hesiodus in Theogonia duos fratres, Neptunum & Plutonem, sponte sua regno cessisse, & Ioui cœlum reliquisse tradit, quòd eius beneficio ex vinculis patriis liberati & exempti fuissent. Cicero autem in libro De natura deorum, impiam esse fabulam iudicat, & quomodo ratione physica intelligenda sit, ibidem docet. Huius sententiæ noster Callimachus subscribit, figmentum hoc Iouis indignum censens maiestate: ac proinde non sortium beneficio, sed virtute regnum cœleste obtinuisse canit.

V. 68. Θῆκαο δ' οἰωνόν.] De aquila loquitur, quæ fulmina curuis ferre solet pedibus, diuûm gratissima regi. Hæc enim & propter volatus pernicitatem & altitudinem, Iouis armiger esse fingitur. Pindarus Olymp. 2 Hymno, aquilam Διὸς ὄρνιθα θεῖον, & alibi οἰωνῶν βασιλέα vocat. Plinius lib. 10, cap. 3, Negant (inquit) vnquam hanc alitem fulmine exanimatam: ideò armigeram Iouis consuetudo iudicauit. Virgil. lib. 12. AEneid. fuluam Iouis alitem nuncupat.

V. 76. Αὐτίκα χαλκῆας.] Summum Iouis imperium collatione amplificat, cum cæteris diis comparans, quorum maiestatem in priuatos homines, & regibus subiectos, Iouis autem in ipsos reges, se extendere demonstrat. Locus est ex Hesiodo expressus, apud quem in Theogonia hi versus leguntur,

Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
Ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθόνα, καὶ κιθαρισταί·
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. Iidem in Homericis hymnis extant. Horatius in Odis, *Regum timendorum in proprios greges, Reges in ipsos imperium est Iouis.* De Chitone Diana infrà.

V. 81. Δῶκας δὲ πτολίεθρα.] Regna & imperia diuinitus constitui, & magistratus à Deo rerum gubernaculis præfici, sapiēter & piè docet Callimachus. Sunt enim principes & rerum domini, filii Altissimi, quibuscum Deus optimus maximus τάξιν suam, hoc est ordinem & ius suum communicat: quod est hominibus imperare & dominari. Nam quum homines omnes Deo conditori obsequium debeant, & eidem seruire teneantur, atque illud insuper dominium, quod à creatione illis fuit reliquum, adeóque omnem libertatem

suam

suam per peccatum & lapsum, cum seruitute commutauerint: soli reges & principes hoc cum Deo commune habent, vt aliis præesse & dominari possint: si quidem de politica administratione hoc intelligas. Est enim piis etiā sua libertas & suum dominium, quo, virtute Spiritus sancti adiuti, prauas cupiditates & instinctus cacodæmonum, ipsámque adeò mortem vincere ac superare possunt. De libertate sapientum lege Ciceronis paradoxum penult. & Persium in Sat. 5. Multum verò dignitatis & existimationis magistratui hoc conciliat, quòd intelligit ἀξίαν istam & ius dominandi ab ipso Deo constitui & dependere. Quamobrem non immeritò Nestor Achillem à seditione dehortans, inquit, Μήτε σὺ Πηλείδη ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ Ἀντιβίην. ἐπεὶ οὔποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς Σκηπτοῦχος βασιλεὺς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.

V. 82. Ἄστεος ἐν πολίεσσιν ἐπόψιος] Vt subditi reges & principes suos colāt, metuant & obseruent, ita & reges ac magistratus Deum timeant ac reuereantur. Est enim Deus ἐπόψιος, inspector rerum humanarum, oculum habens vindicem. Vnde Pindarus 3, ᾠδῇ Pyth. -βασιλεὺς λοξίας κοινᾶνι παρ' εὐθυτάτῳ γνώμαν πιθών, πάντα ἴσαντι νόῳ, ψευδέων δ' οὐχ ἅπτεται. κλέπτει τέ μιν οὐ θεὸς, οὐ βροτὸς, ἔργοις οὔτε βουλαῖς. Id est, Rex obliquus (Apollo) familiari suo æquissimo, cuncta diiudicanti menti, fidē adhibens, mendaciis non obtemperat: nec fallit ipsam deus, nec homo, opere aut consilio. Ouid. 13. Metamorph. *Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.* Vide prouerbium, Multa noris oportet, quibus deum fallas.

Ibidem. -οἵ τε δίκῃσι λαὸν ὑπὸ σκολιῇς.] Aurea sententia, qua admonet poeta, non modò bonos reges ac gubernatores iustos, sed etiam malos & iniustitiæ administros, à Deo rebuspub. præfici. Quo nomine D. Paulus à Christianis exigit vt profanis etiam regibus morem gerant, & seditiones caueant. Et apud Solomonem in Prouerb. ipse Deus de se inquit, δι' ἐμοῦ βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην· δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς.

V. 85. -οὐ μάλα δ' ἶσον.] Iupiter (inquit) dona sua (vt sunt diuitiæ, honores, sapientia, & his similia) non ex æquo omnibus largitur: sed pro suo arbitrio liberè dispensat, alii multum, alii parum, aliis prorsum nihil cōferens. Id quod exemplo regis Philadelphi declarat, qui non modò regni AEgyptiaci amplitudine & vbertate, sed etiam ingenii & sapientiæ laudibus excelluit, de quibus plura lege apud Pausaniam in Atticis. Eiusdem potentiam Theocritus Idyllio 17, celebrat,

Ἀλλ' οὔτις τόσα φύει ὅσα χθαμαλὰ Αἴγυπτος, &c.

V. 89. Οἱ δέ τὰ μὲν πλειῶνι.] Potentię regis AEgyptiaci opponit, per ἀντίθεσιν, aliorum imbecillitatem & inopiam, qui vix anno consequuntur quod vno die Ptolemæus perficit: quinimo aliquorum tanta est infirmitas, vt omnibus exuti viribus, prorsum nihil assequi valeant. Οὕτως οὐ πάντεσσι θεὸς χαρίεντα δίδωσιν Ἀνδράσιν, οὔτε φυὴν, οὔτ' ἄρ φρένας, οὔτ' ἀγορητύν. Deus enim liberrimè agit: sicut AEneas apud eundem poetam, Iliad. 20, probat, inquiens, Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε, Ὅππως κεν ἐθέλῃσιν. ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων. Et Pindarus 8. Pythiorum, -τὰ δ' οὐκ ἀνδράσι κεῖται. Δαίμων δὲ παρίσχει, Ἄλλοτ' ἄλλον ὕπερθε βάλλων, Ἄλλον δ' ὑπὸ χειρῶν Μέτρῳ καταβαίνει. Id est, Sed hæc (bona) in humanis viribus non sunt: Deus verò illa præbet, aliâs alium extollens, alium premens, seu manu deiiciens. Quod quum ita sit, Οὐκ ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα.

V. 91. Χαῖρε μέγα Κρονίδη.] Epilogus salutatione constat, qua deum hilari animo compellans, bonitatem ipsius grata mente prædicat: eámque tantam esse canit, vt nullo ore nullóque præconio dignè celebrare possit. Nam quod

Pindarus in Pythiis ait, ἓν παρ' ἐσλὸν πήματα σὺν δύο δαίονται βροτοῖς ἀθάνατοι, id eſt, Ad vnum bonum duo mala impertiũt hominibus dii: & Alcmena apud Plautum, *Ita diis placitum, uoluptati ut mœror comes conſequatur, Quin incommodi plus malique illicò aſſit, boni ſi obtigerit quid*: hoc ſolerter apud Euripidem in Supplic. refellit Theſeus, quum inquit, ἔλεξε γάρ τις ὡς τὰ χείρονα Πλείω βροτοῖσίν ἐστι τῶν ἀμεινόνων· Ἐγὼ δὲ τούτοις ἀντίαν γνώμην ἔχω, Πλείω τὰ χρηστὰ τῶν κακῶν εἶναι βροτοῖς. Εἰ μὴ γὰρ ἦν τόδ', οὐκ ἂν ἦμεν ἐν φάει. Quod verum eſſe, multis argumentis planum facit: quæ hîc percenſere nimis prolixum foret. Sed & ipſe Pindarus 5, Pyth. hymno, omnia vult Deo accepta referri, παντὶ μὲν, inquiens, θεὸν αἴτιον ὑπερτιθέμεν. Et Heſiodus, θεοὶ δωτῆρες ἐάων. Pauſanias quoq; in Arcad. refert, Megalopolitanis in via quadam, Boni dei templũ fuiſſe: & adiicit, Quòd ſi hominibus dii bonorum autores ſunt, deorum verò ſupremus eſt Iupiter, rectè quidem hoc Ioui maximè proprium cognomen eſſe coniicere poſsis.

V. 95. Οὔτ' ἀρετῆς ἄπερ.] Elegantiſsima eſt γνώμη, apud alios quoque autores celebrata: qua docet, ad veram abſolutámque felicitatem acquirendam, non modò virtutem, ſed etiam diuitias cum virtute coniunctas pertinere. Nã Ariſtotele teſte, ἀδύνατον, ἢ οὐ ῥᾴδιον, τὰ καλὰ πράττειν ἀχορήγητον ὄντα. At neque diuitiæ ſolæ poſſunt facere aut ſeruare beatum, niſi cum virtute iungantur. Sicut hoc ipſum Pindarus 5. Pyth. ᾠδῇ affirmat, ὁ πλοῦτος, inquiens, εὐρυσθενής, ὅταν τις ἀρετᾷ κεκραμένον καθαρᾷ βροτήσιος ἀνὴρ πότμου παραδόντος αὐτὸν ἀνάγῃ πολύφιλον ἑπέταν. Id eſt, Diuitiæ multum valent, vbi quis cum virtute pura permixtas, mortalis homo, fortuna annuẽte, eas protulerit: & harum diuitiarum multi ſunt comites. Idem in Olympicis ſummam felicitatem in his conſiſtere docet, ὑγίεντα δ' εἴ τις ὄλβον ἄρδει, ἐξαρκέων κτεάτεσσι, καὶ εὐλογίαν προστιθεὶς, μὴ ματεύσῃ θεὸς γενέσθαι. Id eſt, Siquis ſanus diuitiis fruatur, rebus ſuis contẽtus, claro præterea adauctus nomine, ne cupiat deus fieri.

ANNOTATIONES IN HYMNVM SECVNDVM, qui eſt in APOLLINEM.

V. 1. Οἷον ὁ τῶ 'πόλλωνος.] Solenni Apollinis feſto, poeta tum iuuentutem exhortatur ad laudandum & celebrandum Apollinem (præmia enumerãs quibus Phœbicolæ afficiantur, longè maxima & ampliſsima) tum ciues ſuos, remotis à ſacrorum communione profanis & impiis hominibus, attentos eſſe, laudéſque ac hymnos puerorum, quibus Apollo celebretur, religioſè audire iubet: propoſito aquarum & lapidum exemplo, quæ muſica ſuauitate & vocum dulcedine moueri & affici fingit. Atque vt eo promptiores & alacriores ad laudationem Apollinis accedant, non vtile tantùm eſſe docet, Phœbum celebrare, ſed etiam facillimum: quum nihil ſit Apollinis quod laudi materiam non præbeat: imò ipſum pallium, fibulæ, pharetra, ſagittæ, lyra, calcei, vultus, capilli, & omnia ac ſingula membra ſuis ornari poſsint præconiis. Quibus ita præmiſſis, laudes Apollinis recitare aggreditur, commẽdans eum à rerum & artium cognitione multiplici: & à rebus præclarè geſtis, quibus multa ac varia apud diuerſas gentes conſequutus ſit cognomina. Hinc occaſione ſumpta à Carnæo (quo nomine à Lacedæmoniis & Cyrenæis iuxtà Apollo vocatur) Cyrenarũ, patriæ ſuæ originem exponit: quam à Minyis (qui Thera Thebano duce, è Lacedæmone primùm in inſulam Calliſten, poſtea

Theram appellari cœptam commigrarunt: deinde verò, à Batto Polymnesti filio in Libyam perducti sunt) descendere, & nomen à Cyrena Hypsei filia, Apollinis nympha, sortitam esse, multis rationibus docet. Postremo & maledico, à quo propter carminis breuitatem notatus fuerat, scitè admodum sapienterque respondet.

Ibidem. -ἐσείσατο δάφνινος ὅρπηξ.] Virgil. lib. 3. AEneid. hoc imitatus est, *Vix ea fatus eram, tremere omnia uisa repente, Liminaque, laurusque Dei: totusque moueri Mons circum, & mugire adytis cortina reclusis.* Voluit enim æmulus diuinæ gloriæ cacodæmon (quo enim alio nomine Delphicum & Pythium Apollinis digner?) hoc strepitu & fragore maiestatem & vires suas ostentare, vt hominum animis sui timorem ac reuerentiam incuteret. Plura ad hunc locum pertinentia reperies lib. 6. AEneid. & lib. 5. Pharsaliæ, apud Lucanum.

Ibidem. -δάφνινος ὅρπηξ.] Arborum genera, teste Plinio, numinibus suis dicata, perpetuò seruantur: vt Ioui esculus, Apollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus. Vnde Virgil. *Populus Alcidæ gratissima, uitis Iaccho, Formosæ Veneri myrtus, sua laurea Phœbo.* Aristoph. in Pluto, ἔχων τιν' ἀγαθὴν ἐλπίδ', ἐξ ὧν εἶπέ μοι Ὁ Φοῖβος αὐτὸς, Πυθικὴν σείσας δάφνην. Est autem laurus Phœbo sacra, vel propter Daphnes fabulã (de qua Ouid. I. Metamor.) vel propter futurorum, quam habere creditur, præsensionem. Sic enim Tibul. lib. 2, *Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni: Distendet spicis horrea plena Ceres.*

V. 2. -ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός.] Ethnici quoque à communium sacrorum vsu impios & sceleratos excludere & reiicere soliti sunt. Vnde Eurip. in Ione, Τοὺς μὲν γὰρ ἀδίκους βωμὸν οὐχ ἵζειν ἐχρῆν, Ἀλλ' ἐξελαύνειν. οὐδὲ γὰρ ψαύειν καλὸν Θεῶν πονηρὰν χεῖρα. De Druidis idem prodit Cæsar lib. 6. Siquis (ait) aut priuatus, aut populus eorum decreto non stetit, sacrificiis interdicũt. Hæc pœna apud eos grauissima est. Quibus ita est interdictum, ij numero impiorum ac sceleratorũ habentur: ab iis omnes decedunt, aditum eorum sermonémq; defugiunt: nequid ex contagione incommodi accipiant. neque iis petentibus ius redditur, neque honos vllus communicatur.

V. 3. Καὶ δή που τὰ θύρετρα.] Claudianus De raptu Proserpinæ, hunc locum sic imitatur, *Iam mihi cernuntur trepidis delubra moueri Sedibus, & claram dispergere lumine lucem, Aduentum testata Dei.* Porrò Græci Apollinem quoque θυραῖον, quasi ostiarium, dixerunt: cuius idem fuit quod Carnæ apud Romanos officium, de qua Ouid. 6 Fast. *Prima dies tibi Carna datur. dea cardinis hæc est: Numine clausa aperit, claudit aperta suo.*

V. 4. -ὁ Δήλιος ἡδύ τι φοῖνιξ.] De palma Deliaca & olore infrà Hymno 4, dicetur. Ibidem de tripudio quod in honorem Apollinis fieri solenne erat.

V. 17. Εὐφημεῖτ' ἀίοντες.] A pueris, quos canere & saltare iussit, ad auditores transit, à quibus attentionem & applausum requirit.

V. 18. Εὐφημεῖ καὶ πόντος.] Musicæ vim in excitandis & mouendis affectibus ὑπερβολικῶς exprimit: ostendens harmonica dulcedine & suauitate etiam res sensu carentes commoueri & excitari, vt sunt aquæ & lapides. De Arione, *Carmine currentes ille tenebat aquas.* De Amphione Horat. in Arte, *Dictus & Amphion, Thebanæ conditor arcis, Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda Ducere quò uellet.* Propertius lib. 3, *Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem, Sponte sua ad muri membra coisse ferunt.* Tu reliqua quę ad laudẽ musicæ pertinebũt, ex 8. Polit. Aristotelis, & Plutarchi libro De musica, repetes. Interim, musicæ

contemptoribus, illud Pindari, Pyth. 1, deuorandum relinquimus, ὅσσα δὲ μὴ πεφίληκε Ζεύς, ἀτύζονται βοὰν Πιερίδων, ἀΐοντα γᾶν τε καὶ πόντον κατ᾽ ἀμαιμάκετον. Id est, Quæcunque autem non amat Iupiter, ea auersantur cantionem Pieridum, ambulantem per terram atque immensum mare.

V. 20. Οὐδὲ Θέτις Ἀχιλῆα.] Potest & hæc loci huius sententia esse, (& quidem vero propior) vt per Thetidem Achillis casum lugentem, non mare: (quod aliâs μετωνυμικῶς Thetis dicitur) nec per Nioben, saxum ipsum Phrygiæ: (in quod illa pòst transmutata esse fingitur) sed homines luctu & mœrore confectos (quales olim fuere Thetis & Niobe) intelligamus. Nam in mœstis & luctuosis animis recreandis & exhilarandis plurimum valet musica: vt suo exemplo ostendunt Saul & Dauides citharœdus. *Fertur & abducta Lyrneßide tristis Achilles AEmonia curas attenuasse lyra.* Cæterùm luctus Thetidis apud Homerum Iliad. 1,

Τὸν δ᾽ ἠμείβετ᾽ ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα,
Ὤ μοι τέκνον ἐμόν, τί νύ σ᾽ ἔτρεφον αἰνὰ τεκοῦσα; &c.

V. 21. Ὀππότ᾽ ἰὴ παιῆον.] Periphrasis Pæanum, id est, hymnorum Apollinis, in quibus Io Pæan conclamabatur. de cuius acclamationis origine postea dicetur. Pæanes autem in laudem Apollinis cani solitos, etiam ex Homero patet: apud quem Iliad. lib. 1, πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο, Καλὸν ἀείδοντες Παιήονα κοῦροι Ἀχαιῶν. Id est, Carmine placabant irati numina Phœbi, Toto nempe die Graij Pæana canentes. Dictus est etiã ipse Apollo Pæan, vel ἀπὸ τοῦ παίειν, (id est, à feriendo) vel ἀπὸ τοῦ παύειν, id est, à placando. Vide Macrob. lib. 1. Sat. cap. 17.

V. 22. Καὶ μὴν ὁ δακρυόεις.] Niobe, Amphionis Thebani vxor, filia Tantali, copiosa sobole elata, & formæ venustate superba, amisis liberis vno die omnibus, pœnam superbiæ luit. Qua filiorum iactura accepta, tãtus animo orbatæ matris luctus & mœror accesit, vt in lapidem diriguisse vulgò diceretur: ídque propter æternum (credo) in luctu silentium. quemadmodum 3. Tuscul. lib. Cicero ait. Fabulam elegantisimis versibus persequutus est Ouid. lib. 7. Metamorph.

V. 23. Ὅστις ἐνὶ Φρυγίῃ.] Visa liberorum morte, è Thebis in Sipylum Phrygiæ oppidum transiit: seu, vt alij volunt, in Sipylum Mygdoniæ montem. Antigone apud Sophoclem, ἤκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι Τὰν Φρυγίαν ξέναν Ταντάλου, Σιπύλῳ πρὸς ἄκρῳ, Τὰν κισσὸς ὡς ἀτενὴς, Πετραία βλάστα δάμασεν. Hoc est, Audiui mœstisimam periisse Phrygiam hospitam, Tantali filiam, Sipylo in summo. Quam, ceu hedera peruicax, germinatio saxea circumdedit. Ouid. in 6,

In patriam rapta est: ibi fixa cacumine montis
Liquitur, & lacrymis etiamnum marmora manant.

Propertius lib. 2, Eleg. 21,

Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
Sollicito lacrymans defluit à Sipylo. Idem lib. 3. eleg. 9, *Et Niobes lacrymas supprimat ipse lapis.* Pausanias in Atticis, Ego (inquit) Nioben vt viderem, in Sipylum montem ascendi. Silex & prærupta crepido imminet, quæ propè asistenti, neque mulieris, neque lugentis formam ostentat: qui verò procul aspexerit, mulierem lacrymantem & mœrentem sibi intueri videatur.

V. 24. Οἰζυρόν τι χανούσης.] Ouid. in Epistola Acontii,

Quæque superba parens, saxo per corpus oborto,
Nunc quoque Mygdonia flebilis adstat humo.

V.25. -καλὸν μακάρεσσιν ἐρίζειν.] Est γνώμη παραινετικὴ, siue ἀποτρεπτικὴ, qua poeta ciues suos à rebellione aduersus tum deos, tum magistratus, dehortatur. Rectè enim Hesiodus,

Ἄφρων, ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν.
Νίκης τε στέρεται, πρὸς τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει. Id est, Stultus quisquis amat maiori obsistere. nanque Vincitur, & probrum misera cum clade reportat. Et apud Homerum 8. Iliad. Neptunus,

Οὐκ ἂν ἔγωγ' ἐθέλοιμι Διὶ Κρονίωνι μάχεσθαι
Ἡμέας τοὺς ἄλλους· ἐπειὴ πολὺ φέρτερός ἐστι. Id est,
Nolim ego nos reliquos magnum contendere contra
Fortè Iouem: quoniam multo præstantior ille est.

V.27. Ὅστις ἐμῷ βασιλῆϊ.] Egregia ἀντιμεταβολή: cuius hæc est sententia, Qui superis resistit, is meo regi resistit, qui superorum cultum tuetur ac promouet. At qui regi meo obluctatur, is ipsi Apollini & summis diis obluctatur: à quibus Philadelphus rex meus amatur, & (quemadmodum primo hymno dictum) ius dominij ac regni AEgyptii consequutus est. Fuit autem Philadelphus Apollini vel hoc nomine acceptus, quòd literarum & artium humanitatis studiosissimus esset protector & conseruator, virósque doctos & Musarũ cultores summo amore & liberalitate prosequeretur. Declarat hoc Theocrit. Idyllio 17, inquiens,

Μουσάων δ' ὑποφῆται ἀείδοντι Πτολεμαῖον
Ἀντ' εὐεργεσίης. τί δὲ κάλλιον ἀνδρί κεν εἴη
Ὀλβίῳ, ἢ κλέος ἐσθλὸν ἐν ἀνθρώποισιν ἀρέσθαι; Id est,
Laude canunt etiam Ptolemæi munera vates,
Quæ tribuit Musis. quid enim præclarius esset
Tanto homini, multis quàm durans gloria seclis? Erat enim hoc sapientissimorũ imperatorum & regũ studium, vt literarum cultores fouerent, vnde laudum suarum præcones consequerentur. Ouid. 3. De arte, *Cura ducum fuerant olim regúmque, poetæ.* &c.

V.31. Ἔστι γὰρ εὔυμνός τις.] Homerus in Apollinem, Πῶς γάρ σ' ὑμνήσω, πάντως εὔυμνον ἐόντα; Id est, Quomodo te facilem laudatu laudibus ornem?

V.32. Χρύσεα τῷ 'πόλλωνι.] Quomodo hæc ad Solem referenda sint, & de radiorum fulgore intelligenda, explicat Macrob. lib. 1. Satur. cap. 17. in cognomento Apollinis χρυσόκομος. Variorum porrò Phœbi cognominum etymologias & causas, præter Macrobiũ, studiosè etiam rimatur Lil. Gyral. Syntagmate 7. Historiæ deorum. Possunt & hæc de statua Apollinis aurea, & anathematis in templum Delphicum ex toto terrarum orbe collatis, accipi: de quibus Pausanias in Phocicis.

V.36. -καὶ ἀεὶ νέος.] Poetæ Phœbum imberbem & perpetuò iuuenem esse fingunt: tum quia semper eundem ætatis vigorem sol obtinet, neque vnquam consenescit: tum quòd eos qui se studiis consecrare volunt, maturè & iuuenes adhuc, ad literarum culturam accedere oportet: dum vires anníque sinunt tolerare labores. Refer ad hunc locum verba Luciani De sacrif. quæ nos sequenti hymno de Ioue barbato allegauimus.

V.40. Ἀλλ' αὐτὴν πανάκειαν.] Panaces (inquit Plinius lib. 25, cap. 4.) ipso nomine omnium morborum remedium promittit: numerosum, & diis inuentoribus adscriptum. Vnum quippe, Asclepion appellatur: quoniam is filiam Panaceam appellauit. Virgil. 12. AEneid. odoriferam panaceam vocat.

V.42. Τέχνῃ δ' ἀμφιλαφὴς οὔτις τόσον.] Laudat Apollinẽ à multiplici & varia

plurimarum rerum cognitione: ab arte nimirum iaculandi, canendi, vaticinandi, medendi, paſcendi pecudes, & vrbes cōdendi. Pind. 5. Hymno Pythiorum canit idem, Ὁ [Ἀπόλλων] καὶ βαρειᾶν νόσων ἀκέσματ' ἄνδρεσσι καὶ γυναιξὶ νέμει· πόρεν τε κίθαριν· δίδωσί τε μοῖσαν οἷς ἂν ἐθέλῃ. Id eſt, Qui & grauium morborum remedia viris & mulieribus contribuit, & dedit citharam, ac dat muſicam quibus voluerit. Et apud Ouid. 1. Metam. de ſe inquit Apollo,

-per me quod eritque, fuitque,
Eſtque, patet: per me concordant carmina neruis.
Certa quidem noſtra eſt, noſtra tamen vna ſagitta
Certior, in vacuo quæ vulnera pectore fecit.
Inuentum medicina meum eſt, opiférque per orbem
Dicor, & herbarum ſubiecta potentia nobis.

V. 45. Κεῖνου δὲ θριαί.] Olim tres nymphæ, Apollinis nutrices, Parnaſſum incoluerunt, quæ Thriæ vocabantur. inde poſtea receptum eſt vt calculi ſortéſque diuinorum Thriæ dicerentur. Vide prouerb. apud Eraſmum, Plures thriobolos, paucos eſt cernere vates.

V. 47. Φοῖβον, καὶ Νόμιον.] Apollinē Nomion (inquit Macrobius) cognominauerunt, non ex officio paſtorali (vt fabula per quam fingitur Admeti regis pecora pauiſſe) ſed quia ſol paſcit omnia, quæ terra progenerat. &c. Qua verò occaſione Phœbus Admeti armenta pauerit, id declarat Orpheus in Argonaut. his verſibus,

Ἄδμητος δ' ἀφίκανε φεραιόθεν, ᾧ ποτὲ Παιὰν
Θητεύων ὑπόεικε· Διὸς δ' ἤλυξεν ἀπὸ μῆνιν,
Οὕνεκά τοι Κύκλωπας ἀμαιμακέτοισιν ὀϊστοῖς
Ἐν φθιτοῖσιν ἔτευξ', Ἀσκληπιοῖο ἕνεκα λώβης. Id eſt,
Venit & ipſe Pheris Admetus, cui fuit olim
Seruus Apollo, grauem quando Iouis effugit iram,
Indomitis quoniam Cyclopes ille ſagittis,
Aſclepi vlciſcēs nati fera fata, necarat.

Eadem de ſeipſo fatetur Apollo apud Euripidē in prologo Alceſtidis. Cæterùm ibidē boues nominantur, quas equas hoc loco dicit Callimachus: Ἐλθὼν δὲ γαῖαν τήνδ' ἐσουφόρβουν ξένῳ. Ouid. ſimiliter 2. Metam. boues appellat, *Dúmque amor eſt curæ, dum te tua fiſtula mulcet,* *Incuſtoditæ Pylios memorantur in agros Proceſſiſſe boues.* Tibul. lib. 2, Eleg. 3, *Pauit & Admeti tauros formoſus Apollo.* Apud eundem lib. 3, dicit ipſe, Apollo de ſe,

Me quondam Admeti niueas pauiſſe iuuencas,
Non eſt in vanum fabula ficta iocum.

Hoc idem Horat. lib. 1. Carm. ode 10, refert. Pauſaniæ quoque locum ex Achaicis adſcribere placuit, vbi inquit, Delectatum verò Apollinem bobus, in hymno quem in Mercurium fecit, Alcæus docet, boues ereptas Apollini à Mercurio memorās. Sed ante Alcæum verſibus prodidit ſuis Homerus, certa mercede Laomedontis armenta Apollinem pauiſſe: idémque ita loquentem Neptunum fecit,

Ἤτοι ἐγὼ Τρώεσσι πόλιν καὶ τεῖχος ἔδειμα
Εὐρύ τε καὶ μάλα καλὸν, ἵν' ἄρρηκτος πόλις εἴη·
Φοῖβε, σὺ δ' εἰλίποδας ἕλικας βοῦς βουκολέεσκες. Id eſt,
Ipſe ego Troianam vallabam mœnibus vrbem
Tam latis pulchríſque, vt inexpugnabilis eſſet:
At tu Phœbe boues camuras tunc paſtor agebas.

Quas autem ζευγηλάταις ἵπποις Callimachus, aliíque boues dicunt ab Apolline paſtas eſſe: eaſdem

in Pythiis oues nominat Pindarus,

Καὶ ἁγιὸν Ἀπόλλων', — Et ſacrum Apollinem,
Ἀνδράσι χάρμα φίλοις, — Id eſt, Viris gaudium amicis,
Ἄγχιστον ὀπάονα μήλων. — Propinquum cuſtodem ouium.

V.48. Ἐξότ' ἐπ' Ἀμφρυσῷ.] Amphryſus Theſſaliæ fluuius. Strabo lib.9. Ad hunc fluuium pauiſſe Apollinem armenta, præter Callimachum, Virgil. etiã initio 3.Georg.& Luc.lib. 6.Pharſ.ſic docet -*& flumine puro Irrigat Amphryſos famulantis paſcua Phœbi.*

V.55. Φοίβῳ δ' ἑσπόμενοι πόλιας.) Apollinẽ vrbibus condendis & delectari & multum valere,exemplis confirmat. Nam & templum atque aram ex cornibus in Delo conſtruxit,& Batto opem tulit in Cyrena, Africæ vrbe,condenda.Idem cum Neptuno Troiæ muros excitauit,teſte Pindaro in 8.Olymp.& Ouid.lib.11.Metãm.& in Epiſtola Paridis, *Ilion aſpicies firmatáq; turribus altis Mœnia, Apollineæ ſtructa canore lyræ.* Idem Phœbus Megaram Alcathoo condidiſſe fertur.à Theognide,

Φοῖβε ἄναξ, αὐτὸς μὲν ἐπύργωσας πόλιν ἄκρην,
Ἀλκαθόῳ Πέλοπος παιδὶ χαριζόμενος. De eadem re meminit Pauſan. in Atticis,circa finem.

V.59. Καλῇ ἐν Ὀρτυγίῃ.] Ortygia, eadem eſt inſula quæ Delus alio nomine, de qua infrá. Cynthus eiuſdem inſulæ mons.

V.62. -πῆξε δὲ βωμὸν Ἐκ κεράων.] Ara in Delo cornea, inter ſeptem mundi miracula celebrata, teſte Plutarcho in libello de ſolertia animalium. Ouid. in Epiſtola Cydippes, de eadem, *Miror & innumeris ſtructam de cornibus aram.*

V.65. Φοῖβος καὶ βαθύγειον.] Auſpicio & ductu Apollinis Cyrenam à Batto conditam eſſe, vnanimi ſcriptorum conſenſu receptum eſt. Idem enim refert Pauſan.in Laconicis,Strabo 17.Geogr. Herodot. in Melpom. Pindarus Hymno 4,& 5,Pyth. Plinius item,& Solinus:cuius verba aſcribere libuit ex cap. 40.Polyhiſt.Syrtis (inquit)maior oſtentat oppidum (Cyrenas vocant) quod Battus Lacedæmonius olympiade quinta & quadrageſima,rege Martio res Romanas tenente, anno poſt Troiam captam quingenteſimo octogeſimo ſexto,cõdidit. quæ domus Callimachi poetę patria fuit.Hæc ille.quæ ſi vera ſunt,conſentaneum eſt lapſum eſſe Plinium:qui lib.19. cap.3, oppidum Cyrenarum anno ab vrbe condita 143 extructum eſſe perhibet: quum anni quibus regno Ancus Martius præfuit, eouſque non pertingant. Cœpit enim regnare Martius circa annum mundi 3325:anno ab vrbe condita 113. præfuitque imperio annis vigintiquatuor.

V.66. -κόραξ ἡγήσατο λαῷ.] Theræi(vt inquit Herodotus) accepto oraculo Apollinis, ἀλογίην εἶχον τοῦ χρηστηρίου, οὔτε Λιβύην εἰδότες ὅκου γῆς εἴη, οὔτε τολμῶντες ἐς ἀφανὲς χρῆμα ἀποστέλλειν ἀποικίην. Id eſt, Pro nihilo habuerunt reſponſum, neque vbi terrarum Libya eſſet gnari,nec coloniam ex incerto oraculo mittere auſi. Itaque quum ſeptem annorum famem perpeſsi fuiſſent,denuò cõſulto & accepto oraculo, duce Cretenſi quodam Corobio,ad Platæã, inſulam Libyæ, perueniunt.Hanc biennio incolentes,quum nihilo melius haberent,quòd oraculo nondum eſſet ſatisfactum,denuò miſerunt Delphos legatos: qui Pythiæ reſponſo accepto reuerſi in Platæam, migrarunt in locum Libyæ inſulę oppoſitum, nomine Aziriſtum,amœniſsimis collibus vtrinque concluſum. & vtrinque flumine præterlabente.Herodot. ibidem. At Callimachus populi ducem in iſta difficili migratione coruum fuiſſe dicit,qui Phœbi ductu colonis præceſſerit: quemadmodum olim picus ex Sabino agro Picenis mi-

grantibus iter monstrauit: vt Strabo lib. 5. Geogr. docet, inquiens, ὥρμηνται δὲ ἐκ τῆς Σαβίνης οἱ Πικεντῖνοι, δρυοκολάπτου τὴν ὁδὸν ἡγησαμένου τοῖς ἀρχηγέταις· ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα. Πῖκον γὰρ τὸν ὄρνιν τοῦτον ὀνομάζουσι, καὶ νομίζουσιν Ἄρεος ἱερόν. Hæc ille. Sic Cadmum in Bœotiam bos deduxit. vide Ouid. 3. Metam. Pertinent huc fortasse quæ refert Ponticus Heraclides, de repub. Cyrenæorum, Ἀρκεσιλάου δὲ βασιλεύοντος λευκὸς κόραξ ἐξεφάνη, περὶ οὗ λόγιον ἦν χαλεπόν.

V. 69. -πολλοί σε Βοηδρόμιον.] Boedromius Apollo ab Atheniensibus cultus fuit, quasi auxiliatorem dicas. in cuius honorem, teste Suida, festum Boedromia iidem instituerunt: vnde & mensi Boedromioni nomen factũ, quo Theseus Amazones prælio vicit. Sic enim Plutarchus in vita Thesei, ἡ μὲν οὖν μάχη βοηδρομιῶνος ἐγένετο μηνός· ἐφ' ἧ τὰ βοηδρόμια μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι θύουσιν. Id est, Pugna mense Boedromione commissa est: quo mense etiamnum Athenienses Boedromia celebrant. Thebis etiam Apollinis Boedromii ædem non procul à fano Dianæ Eucleæ fuisse tradit Pausan. in Bœot.

V. 70. Πολλοὶ δὲ Κλάριον.] Clarius Apollo dictus est à Claro, Ioniæ ciuitate, in qua nobile fuit illius delubrum. Claron, vrbem Colophoniorum fuisse, Pausanias refert. Ante Colophonem Clarij Apollinis lucus fuit, in quo antiquitus oraculum erat: vt autor est Strabo lib. 14. Apud Corinthios etiam Clarij Apollinis simulacrum in communi omnium deorum templo fuisse, testatur Pausanias in Corinthiacis.

V. 71. Αὐτὰρ ἐγὼ Καρνεῖον.] Originem huius cognomenti recitat Pausan. in Laconicis: cuius hæc sunt verba, Habuit quidem Carnæi Apollinis religio à Carno originem, qui patria fuit Acarnan, ab Apolline verò artem diuinandi didicit. Hunc enim Carnum quum interfecisset Hippotes Phylantis filius, iratus deus Doriensium castra malè mulctauit. Hippota in capitis iudicium adducto, Dorienses Acarnanem vatem statuerunt sacris & cæremoniis placandum. Græcus scholiastes non ab Hippota, sed Alete quodam, interfectum esse Carnum annotat. Macrobius, suo more allegoriam connectens, Καρνεῖον appellatum ait, ὅτι καιόμενος ὁρᾶται νέος, quòd quum omnia ardentia cõsumantur, hic suo calore candens, semper nouus existat.

V. 71. -ἐμοὶ πατρώϊον οὕτω.] Nam apud Cyrenæos, perinde vt apud Lacedæmonios, Carnæa in honorem Apollinis agebantur, vt mox patebit.

V. 72. Σπάρτη τοι Καρνεῖε.] Gradatione ostendit, qua occasione Carnæorum festiua & anniuersaria solennitas à Lacedæmoniis ad Cyrenæos peruenerit: originem gentis suæ à Græcis prouenire commonstraturus. Quòd autem primi omnium Lacedæmones Carnæum Apollinem coluerint, indicat eodem in loco Pausanias: Carnæus (inquiens) quem appellant domesticum, coli cœptus est apud Spartanos, antequam Herculis filii ab exilio redirent. Meminit Carnæorum & Herodotus in Vrania, Τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν· Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη. Id est, Cæteris Peloponnesiis id nihil admodum curæ erat: & Olympia iam & Carnæa prætererant. Et Thucyd. lib. 6, τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου εὐθὺς, οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν. Id est, Initio statim insequentis hyemis, Lacedæmonii, peractis Carnæis, in expeditionem exierunt.

V. 73. Δεύτερον αὖ Θήρη.] Thera, insula maris AEgei, vna Sporadum, inter Cyrenaicam & Cretam, à Membliaro, socio & consanguineo Cadmi, condita, & initio Calliste appellata, vt tradit Strabo lib. 8. Geograph. & Stephan. περὶ πόλεων. Postea Thera dicta à Thera Thebano, Autesionis filio, qui coloniam Lacedæmoniorum & Minyarum in eam deduxit: vt ibidem Strabo. Occasio

casio quæ fuerit vt ista colonia ex Lacedæmone duceretur, exponitur ab Herodoto in Melpomene. Pausanias in Achaicis, Vno seculo (inquit) priusquam Iones Athenis proficiscerentur (quod factum est circa annum mundi 2900) Lacedæmonios & Minyas è Lemno à Pelasgo eiectos, Theras Thebanus, Autesionis filius, in eam insulam deduxit, quæ quum antea Calliste appellaretur, ab eo Thera est vocata. Idem in Lacon. refert Theræos quotãnis, etiam sua ætate, Theræ tanquam coloniæ conditori, parentare solitos. Pindarus quoque Pyth. 5 εἴδει, eiusdem coloniæ prolixè meminit. De eadem colonia Apollonius Rhodius in fine quarti libri Argon. quędam cecinit.

V.74. -ἕκτον γένος Οἰδιπόδαο.] Theras ab OEdipo sextus, à Cadmo verò decimus in prosapia fuit. Cadmi enim filius Polydorus fuit, huius Labdacus, huius Laius, huius OEdipus, huius Polynices, huius Thersander, (cuius Pindarus 2. Olymp. εἴδει meminit) Thersandri Autesion, Autesionis Tisamenus, Tisameni Theras. Ab hoc ad Battum 17. generationes esse tradit Pindarus. Herodotus tamen Autesionem, non patrem sed filium Tisameni facit.

V.75. -ἐκ δέ σε Θήρης Οὖλος Ἀριστοτέλης.] Tertiæ coloniæ, quæ ex Thera in Libyam ducta est, conditorem & ducem Aristotelem constituit: qui idem cum Batto Polymnesti & Phronimæ filio, esse creditur. quod, præter Callimachi scholiasten, etiam Pindari & Apollonii interpretes confirmant. Et Herodotus lib. 4, vbi hanc coloniæ deductionem operosè persequitur, Battum non à parentibus, sed in Libya demum sic appellatũ ait. Quin & ipse Pindarus 5 hymno Pythiorum, Aristotelẽ nominat, quẽ alii Battum. Pindaro & Herodoto astipulatur Heraclides, in lib. De rebuspub. cuius hęc sunt verba, Κυρήνην ᾤκισε Βάττος, ὃς ἐκαλεῖτο πρότερον Ἀριστοτέλης. τῆς δὲ Πυθίας Βάττον αὐτὸν εἰπούσης, ὄνομα τοῦτο ἔσχηκεν. Id est, Cyrenen Battus condidit, prius Aristoteles dictus, qui, quum à Pythia oraculum ei reddente Battus esset appellatus, nomen id postea retinuit. Cyrenæi Delphis Batti statuam posuerunt in curru, quòd is ex insula Thera eos in Africam deduxisset. Autor Pausan. in Phocicis. Vide prouerbiũ, Batti silphium.

V.76. -Ἀσβυστίδι πάρθετο γαίῃ.] Herodot. lib. 4, Γιγαμέων, inquit, ἔχονται τὸ πρὸς ἑσπέρης Ἀσβύσται. οὗτοι τὸ ὑπὲρ Κυρήνης οἰκέουσι. ἐπὶ θάλασσαν δὲ οὐ κατήκουσι Ἀσβύσται. τὸ γὰρ παρὰ θάλασσαν Κυρηναῖοι νέμονται. Id est, Gigamis ab occidua parte contigui sunt Asbystæ, qui supra Cyrenen incolentes, ad mare non pertingunt. nam maritimam partem Cyrenæi tenent. Steph. De vrbibus, Ἄσβυστα, inquit, πόλις Λιβύας. καὶ ὁ πολίτης, Ἀσβύστης. Ibidem Callimachi versum de Tritone Libyca ex lib. I αἰτιῶν adducit, Οἴη τε Τρίτωνος ἐφ' ὕδασιν Ἀσβύσταο. Id est, Et sola Asbystæ gelidas Tritonis ad vndas. Dionysius, Ἀσβύσται δ' ἐπὶ τοῖσι μεσήπειροι πελέθουσι.

V.77. Δεῖμε δέ τοι μάλα καλὸν ἀνάκτορον.] Templa à Batto Cyrenis fuisse extructa, & sacra in honorem Apollinis instituta, testatum facit etiam Pindarus 5, Pyth. hymno.

V.80. -σεῖο δὲ βωμοί.] Non modò Batti conditoris (qui fuit πύργος ἄστεος, ὄμμα τε φαεννότατον ξένοισι) sed etiam posterorum & popularium suorum pietatem commendat, quos Apollinis altaribus assiduè operam dare & sacra offerre perhibet: ita vt foci perpetuo igne caleant, nec vnquam hesterna pruna in cinerem abeat.

V.85. -ὅτε ζωστῆρες Ἐνυοῦς.] Est περίφρασις armatorum virorum, qui vnà cum Libycis mulieribus in Carnæorũ festo ἐνόπλιον saltabant. Nã ethnicorũ veterũ solennia ferè omnia choreis & tripudiis peragebantur: sicut ex Ouidio, Pausania, & Luciano περὶ ὀρχήσεως, colligitur. Est autem Ἐνυώ, eadem quæ à Latinis

Bellona dicitur, dea belli & armorum, soror & coniunx Martis: per ἀντίφρασιν sic vocata, quasi minimè ἠπίης (hoc est mitis) sit. De ritibus quibus deæ huic sacrificabatur, lege Tibullum lib. 1. eleg. 6. Ζωστῆρες autem ἀπὸ τοῦ ζώννυσθαι (cingere) quod est arma inducere: vt docet Pausan. in Bœoticis.

V.88. Οἱ δ᾽ οὔπω πηγῆς Κυρνῆς.] Synæresis pro Κυρήνης. Videtur hoc loco nominis originem & causam reddere, quamobrem conditæ à Batto vrbi postea nomen Cyrene sit inditum, quum initio Zoa diceretur, teste Herodoto. Innuit autem nomen hoc à Cyrene, filia Hypsei, regis Lapitharum, desumptum: quam Apollo raptam amoris causa, è Thessalia in Libyam transtulit, regnãte in illis locis Eurypylo. Eo tempore quũ fortè leo Africam & in primis Cyrenaicam vastaret, præmium Eurypylus proposuit interfecti leonis, partem regni. quem quum sustulisset Cyrene, regnum accepit, vrbique nomen fecit. Historiam ex Acestore repetitam vide apud Apollonii Rhodii interpretem, in librum 2. vide & apud Pindarum initio hymni noni Pyth. Fontem autem Cyrenes eũdem esse arbitror qui ab Herodoto fons Apollinis dicitur: quòd illic Apollo cum Cyrena suam habuerit consuetudinem. Nam illo in loco (vt idem docet) ciuitas Cyrene postremò condita est, quum prius Theræi coloni Aziristũ incoluissent, locũ Platææ (de qua suprà memini) è regione oppositũ.

V.89. πυκινὴν δ᾽ ἐνάπαις Ἄζιλιν.] Herodotus Ἄζιριν vrbem in continente fuisse refert, quam Cyrenæi tenuerint. Eadem & Ἄζιλις dicta est. Vtrunque nomen apud Stephanum legitur.

V.91. Σπαὶς ἔπι Μυρτούσης] Stephanus, Μύρτουσα ὄρος Λιβύης. Apollon. Rhod. libro 2, Αἳ Λιβύην ἐνέμοντο, παραὶ Μυρτώσιον αἶπος. Id est, Quæ prope Myrtosæ Libyam coluere cacumen.

V. 92. Ὑψηὶς κατέπεφνε.] Cyrene Hypseis dicitur ab Hypseo patre, ὃς Λαπιθᾶν ὑπερόπλων Τουτάκις ἦν βασιλεύς, Ἐξ ὠκεανοῦ γένος, ἥρως Δεύτερος, vt de ipso canit Pindarus. Sed & Apollonii Rhodii interpres (cuius modò meminimus) hãc Cyrenen Hypsei filiam fuisse testatur: de Aristæo dicens, ὃς ἦν Κυρήνης τῆς Ὑψέως, καὶ Ἀπόλλωνος. Eos uerò qui Penei filiam faciunt, ibidem reprehẽdit. Τινὲς δὲ, inquit, φασὶ τὴν Κυρήνην Πηνειοῦ θυγατέρα γενέσθαι, κακῶς. Vnde constat non rectè scripsisse Bocatium lib. 7. Geneal. cap. 28: dum asserit Cyrenen Penei fuisse filiam.

V.93. Οὐ κείνου χορὸν εἶδε.] Idem hymno eodem Apollinem Cyrenes fortitudinem admirari, & Chironem his verbis alloqui fingit,

Σεμνὸν ἄντρον Φιλλυρίδα		Venerabile antrum ô Phillyrida
Προλιπὼν, θυμὸν γυναικὸς		Relinquens, animum mulieris
Καὶ μεγάλαν δύνασιν		Et magnam virtutem
Θαύμασον, οἷον ἀταρβεῖ		Admirare, quale intrepido
Νεῖκος ἄγει κεφαλᾷ	Id est,	Certamen sustineat capite,
Μόχθου καθύπερθε νεᾶνις		Labore maius, etiam iuuenis
Ἦτορ ἔχοισα· φόβῳ		Pectus habens: nec metu
Δ᾽ οὐ κεχείμανται φρένες.		Mentes eius fluctuant.

V.95. Μνωόμενος ζωστῆρος ἀράκτυος.] Raptum Cyrenes ab Apolline in Libyam translatæ, præter Pindarum etiam Diodorus Sicul. lib. 5. cap. 14. recitat. Eundem Apollonius Rhodius lib. 2. Argonaut. describit.

V.97. οὕνεκα τοῦτο Δελφός τοι.] Sumpta occasione ab vsitato applausu, quo in sacris Apollinis populus acclamabat Io pæan, exponit originem eius consuetudinis, quam à Pythio Dracone, sagittis Apollinis confecto, exortã esse demonstrat. Vt autem huic loco aliquid lucis accedat, placet huc ea anno-

tare quæ apud Athenæum in fine libri vltimi Dipnosoph. de ea re leguntur. Sic enim Athenæus, Κλέαρχος ὁ Σολεὺς, οὐδενὸς ὢν δεύτερος τῶν τοῦ σοφοῦ Ἀριστοτέλους μαθητῶν, ἐν τῷ προτέρῳ παροιμιῶν, τὴν Λητώ φησιν ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀνακομίζουσαν εἰς Δελφοὺς Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν, γενέσθαι περὶ τὸ τοῦ κληθέντος Πύθωνος σπήλαιον· καὶ φερομένου τοῦ Πύθωνος ἐπ᾽ αὐτούς, ἡ Λητὼ τῶν παίδων τὸν ἕτερον ἐν ἀγκάλαις ἔχουσα, προσβᾶσα τῷ λίθῳ (νῦν ἔτι κειμένῳ ὑπὸ τῷ ποδὶ τῆς χαλκῆς εἰργασμένης Λητοῦς· ὃ τῆς τότε πράξεως μίμημα γενόμενον, ἀνάκειται περὶ τὴν πλάτανον ἐν Δελφοῖς) εἶπεν, ἵε παῖ. τυχεῖν δὲ τόξα μετὰ χεῖρας ἔχοντα τὸν Ἀπόλλωνα. τοῦτο δέ ἐστιν ὡς ἂν εἴποι τις, ἄφιε παῖ, καὶ βάλλε παῖ. διόπερ ἀπὸ τούτου λεχθῆναί φασι τὸ ἵε παῖ, καὶ ἵε παιών. Id est, Clearchus, nemini sapientissimi Aristotelis discipulorum secundus, in primo de prouerb. libro refert, Latonam, quum ex Chalcide Eubœæ ciuitate Apollinem ac Dianam in Delphos trāsportaret, iuxta specum in quo Pytho serpens latitabat, fortè præteriisse: cúmque is impetu quodam in illos ferretur, matrem alterum liberorum in vlnis gerentem, conscenso lapide (qui etiam sub pedibus signi Latones ex ære facti iacet, & rei gestæ quasi speciem & imaginem ostentans, iuxta platanum Delphicam positus est) inclamasse, Ie pæ. Quod est acsi quis diceret, Emitte fili, Iaculare fili. Atque hoc dicto, Apollinem, qui tum fortè arcum gestabat, telum misisse. Inde vocem deflexā esse aiunt, vt diceretur, Ie pæ, & Ie pæon. Hęc Athenæus. Vide prouerbium Io pæan. Quomodo autem naturali ratione fabula hæc intelligenda sit, explicat Macrobius: à cuius sententia non abhorrent ea quæ apud Ouid. 1. Metam. leguntur. Strabo libro 9, Geograph. Pythonem, intolerabilem hominem, & latronem fuisse, cognomento Draconem, qui ab Apolline sublatus sit, eruditè ex Ephoro declarat.

V.100. Πυθῶνί τοι κάμνοντι.] Pytho & Pythea, vrbs Phocidis, alio nomine Delphi. Pausan. in Phocic. Interiecto (inquit) dein tempore vrbem ipsam non modò Delphos, sed etiam Pytho nominauerunt finitimi. Testantur id versus Homeri, de Phocensium delectu,

Οἳ Κυπάρισσον ἔχον, Πυθῶνά τε πετρήεσσαν. Id est,

Qui Cyparisson habent, & qui Pythona petrosam. Stephanus Pytho, Apollinis vrbem nominat.

V.103. -ἀθύ σε μήτηρ Γείνατ᾽ ἀοσσητῆρα.] Lucan. lib. 5,

Vltor ibi expulsæ premeret quum uiscera partus
Matris, adhuc rudibus Pæan Pythona sagittis Explicuit.

V.105. Ὁ φθόνος Ἀπόλλωνος ἐπ᾽ οὔατα.] Epilogus, quo calumniis maledici cuiusdam (quem Apollonium Rhodium fuisse nonnulli iudicant) respondet: ipsam inuidiam αὐξητικῶς eū nominans. Fuerat autē Callimachus ab eo, quisquis ille inuidus fuerit, ob breuitatem carminis notatus, vt qui breues tātùm hymnos & epigrammata posset ludere, non autem prolixam versuum Iliadem, aut ingens volumen: cuiusmodi est Nonni De rebus gestis Bacchi. Atqui delectatum esse breuitate Callimachum, tum ipse in Epigrammatis testatur, tum Athenæus in primordio libri 3. planum facit, Καλλίμαχος (inquiens) ὁ γραμματικὸς τὸ μέγα βιβλίον ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. Grauissimè enim Pindarus Pyth. εἴδει primo, Καιρὸν εἰ φθέγξαιο, πολλῶν πείρατα συντανύσαις Ἐν βραχεῖ, μείων ἕπεται μῶμος ἀνθρώπων. ἀπὸ γὰρ κόρος ἀμβλύνει Αἰανὴς ταχείας ἐλπίδας. Id est, Si opportunè cecineris, multorum summas res gestas & virtutes complicans breuiter, minor sequitur reprehensio hominum. Nam prolixitas continua obtundit celeres mentes. Χάρις βαιοῖσιν ὀπηδεῖ, quemadmodum in prouerbio dicitur. Etenim Homerus ipse Menelaum hoc nomine commendat quòd παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως dixerit. Idem Thersitem ἀμετροεπῆ καὶ ἀκριτόμυθον appellat, & lo-

quacitatis nomine reprehendit. Qua de re vide A. Gellium lib. I. Noctium Attic. cap. 15, vbi multa in hanc sententiam adducuntur. Cautio tamen hîc quædam adhibenda, ne breuitas nimium sit concisa: ne, dum breuis esse laboras, obscurus fias. quemadmodum vetat Horatius. Nam (si Pindaro credendum) magnæ virtutes longam orationem desiderant: is verò qui de re ardua breuiter dicere constituit, sapientem auditorem requirit. Verba Pindari 9. Hymno Pyth. hæc sunt, Ἀρεταὶ δ' αἰεὶ μεγάλαι πολύμυθοι. Βαιὰ δ' ἐν μακροῖσι ποικίλλειν, ἀκοὰ σοφοῖς. Scitè enim Plato Antisthenem, qui disserendo erat prolixior admonuit, ὅτι τοῦ λόγου μέτρον ἐστὶν, οὐχ ὁ λέγων, ἀλλ' ὁ ἀκούων, id est, quòd orationis modus sit, non qui dicit, sed qui audit. Extant eadem de re Philemonis versiculi,

Τὸν μὴ λέγοντα τῶν δεόντων μηδὲ ἓν,
Μακρὸν νόμιζε, κἂν δύο εἴπῃ συλλαβάς·
Τὸν δ' εὖ λέγοντα, μὴ νόμιζ' εἶναι μακρὸν,
Μηδ' ἂν σφόδρ' εἴπῃ πολλὰ, καὶ πολὺν χρόνον. &c. Reliqua ad hanc quæstionem de breuitate pertinentia lege apud Plinium lib. I. Epist. ad Cornelium Tacitum.

V. 106. Οὐκ ἄγαμαι τὸν ἀοιδόν.] Græcus scholiastes annotat, Callimachum his maledictis coactum fuisse vt Hecalen, poema longum, conderet. De qua re Politian. in Miscell. cap. 25.

Ibidem. -ὃς οὐδ' ὅσα πόντος.] Sententia ἐλλειπτική, quæ variè exponi potest. ὃς οὐ τόσα ἀείδει, ὅσα πόντος φέροι ἄν, quæ pelagus immensum capere & ferre possit. Cuiusmodi est illa ὑπερβολὴ Homerica,

Ἔστι γὰρ ἀμφοτέροισιν ὀνείδεα μυθήσασθαι
Πολλὰ μάλ'· οὐδ' ἂν νηῦς ἑκατόνζυγος ἄχθος ἄροιτο. Id est,
Quin tam multa licet conuicia dicere vtrisque,
Vt centum remis non portet pondera nauis. Vel sic intelligatur, ὅσα πόντος, scilicet ἀείδει, hoc est ἠχεῖ: qui certè est πολύφλοισβος. Vel ὅσα πόντος, scilicet ὕδατα προχέει, quot vndas mare profundit.

V. 108. Ἀσσυρίου ποταμοῖο μέγας ῥόος.] Comparatione venustissima maledici calumniam egregiè refellit. cuius hæc est sententia, Quemadmodum ingentes & copiosi fluuii aquarum bonitate non præstant paruis fontibus, qui eos limpiditate tantum antecedunt, quantum ab iisdem copia & exundantia superantur: sic neque operosum ac prolixum carmen breuia & rotunda vincit epigrammata, aut hymnos. Vt enim magni fluuii, qualis est Euphrates in Assyria, plus sordium & cœni voluunt, quàm liquidi & parui fonticuli: ita longa poemata plerunque pluribus scatent vitiis quàm succincta epigrammata & hymni. Proinde vt Melissæ non ex rapidis fluminibus, sed illimibus & viuis fontibus, aquam Cereri libant, sic ego Apollinem & cæteros deos non prægrandibus versuum commentis, sed rotundis & breuibus hymnis mihi placare studeo.

Ibidem. -μέγας ῥόος.] Euphratis periphrasis, qui maior est Tigride, sicut refert Strabo lib. II. ἔστι δὲ μείζων ὁ Εὐφράτης, καὶ πλείω διέξεισι χώραν, σκολιῷ τῷ ῥείθρῳ. De eodem Lucanus lib. 3,

Quáque caput rapido tollit cum Tigride magnum
Euphrates: quos non diuersis fontibus edit Persis. &c.

V. 110. Δηοῖ δ' οὐκ ἀπὸ] Ceres Δηὼ Græcis dicta. de qua infrá.

Ibidem. -φορέουσι Μέλισσαι.] Qui apes interpretantur, lapsi sunt. Melissæ e-

nim dictæ sunt Cereris sacerdotes, vt docet Pindari interpres 4. hymn. Pythiorum: vbi Μέλισσαν Δελφίδα pro sacerdote Pythia accipiendum demonstrat, Μελίσσας, inquit, κυρίως μὲν τὰς τῆς Δήμητρος ἱερείας φασί· καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὰς πάσας, διὰ τὸ τοῦ ζώου καθαρόν. Cum his consentit etiam Rhodiginus ille Cœlius, lib. 12. cap. 1. & lib. 22. cap. 3. inter cætera sic scribens, Cereris sacerdotes, Melissas, veteres appellarunt, quasi terrestris deæ mystidas. Plura Lil. Gyraldus Syntagm. 5. Hist. deorum.

ANNOTATIONES IN HYMNVM TERTIVM, qui est in DIANAM.

V. 1. Ἄρτεμιν.] Laudes Dianæ præsens hymnus complectitur, quam poeta à prima indole & ingenio castitatis laborúmque amantissimo, à Iouis paterno in eam affectu, tum à studiis & rebus apud Cyclopas in Lipara, & Panem in Arcadia, passímque in venationibus, gestis: præterea à maiestate diuina, quam in reprobis puniendis declarat: à dignitate & excellentia: itémque à præcipuis locis in quibus colebatur, ac nymphis, quarum consuetudine in terris delectata est: postremò ab anathematis & templis in eiusdem honorem dedicatis, religiose commendat.

Ibidem, Ἄρτεμιν.] Plato in Cratylo Ἄρτεμιν, διὰ τὸ ἀρτεμὲς, ab integritate, propter virginitatis studium, vocari tradit. Macrobius ad lunam respiciens, παρὰ τὸ τὸν ἀέρα τέμνειν. id est, quòd aerem suo fulgore intersecet, quasi ἀεροτομὶς, deducit: in fine lib. 7. Saturnalium. Vt autem omnia deorum nomina ad solem referri posse, idem autor lib. 1. Saturn. aliquot demonstrat capitibus: ita Apuleius lib. 11. De aureo Asino, omnium dearum nomina De natura intelligenda esse, sapienter docet. Ouidius 15. Metamorphos. lunam vocat nocturnam Dianam.

Nec par aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Esse potest unquam, sempérque hodierna sequente,
Si crescit, minor est: maior, si contrahit orbem. Quò respiciens Euripides in Iphigenia Taurica, φωσφόρον θεὰν eandem appellat.

V. 5. Παῖς ἔτι κουρίζουσα.] Laudat initio Dianam à bona indole, quam in prima statim infantia, tanquam specimen futuræ vitæ, præ se tulerit. Solent enim plerunque in magnis & præclaris ingeniis, futurarum virtutum simulacra quædam in tenera etiam ætate apparere, & quasi fructus quidam suppullulascere: vnde facilè à prudentibus colligi potest, quæ messis expectanda sit. Nam studia (vt Cicero inquit) quæ sunt in adolescentia, tanquam in herbis, significant quæ virtutis maturitas, & quantæ fruges industriæ sint futuræ. Vide prouerb. Ante pilos prudens: & Ergini capilli.

V. 6. Δός μοι παρθενίην.] Vt prudentiorem quàm ætas tulerit, Dianam fuisse probet, decoram & congruam illi orationem affingit, qua Iouem ipsa, non de rebus ludicris, infantium more, sed arduis maximéque vtilibus, interpellat. Petit enim à Ioue, patre suo, virginitatem perpetuam cum æterna gloria & immortali fama coniunctam: deinde artem venandi vnà cum telis & habi-

tu venatorio:tum laborum & curſuum tolerantiam : præterea ſatellitium pediſſequarum & comitum : denique ius obtinendi omnes montes & ſyluas. Quæ quidem omnia de luna aptiſsimè intelligi poſſunt. hæc enim ſemper virgo eſt,quia eundem ætatis vigorem ſemper retinet, neque vnquam conſeneſcit.Nam cœleſtia corpora mutationis iſtam aleam & metamorphoſin non experiuntur,quam res cæteræ caducæ,multíſque corruptionibus obnoxiæ. Hæc eadem ſagittas emittere,& feras venari dicitur : quia radiis ſuis per noctem diſperſis hæc inferiora colluſtrat,& iiſdem humorem & naſcendi vigorem tribuit. Hæc ipſa laborum & curſus patientiſsima eſt:quia luna in ſua periodo,quam velociſsimè conficit,nunquam defatigatur.Hæc multis ſtipatur pediſſequis & nymphis, quia quum per noctem fulget,innumeris ſtellis vndique cincta eſt. Hæc denique,montium cuſtos nemorúmque virgo eſt(vt ab Horatio dicitur)quia quum oritur, ex montibus cōſcendere, quum occidit,in eoſdem deſcendere nobis videtur.Plura ex Cicerone, paulo poſt. Cæterùm cum his quæ de virginitate & ſtudiis Dianæ dicuntur hoc in loco, Camillæ Virgilianæ deſcriptio conferatur,quæ lib.11, AEneid.ad huius loci imitationem expreſſa continetur.

Ibidem. -παρθενίην αἰώνιον.] Homerus in hymno Veneris,

Οὐδέποτ' Ἀρτέμιδα χρυσηλάκατον κελαδεινὴν
Δάμναται ἐν φιλότητι φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη.
Καὶ γὰρ τῇ ἅδε τόξα, καὶ οὔρεσι θῆρας ἐναίρειν,
Φόρμιγγές τε, χοροί τε, διαπρύσιοί τ' ὀλολυγαὶ,
Ἄλσεά τε σκιόεντα, δικαίων τε πόλις ἀνδρῶν. Id eſt,
Auricomam nunquam ſuperauit amore Dianam
Luxurioſa Venus,riſu comitata iocoſo.
Nanque arcus illi & cædes placuere ferarum,
Et citharæ,faciléſque chori,celebréſque vlulatus,
Et luci vmbroſi,iuſtorum & tecta virorum.

V.9. -ἐμοὶ Κύκλωπες.] Quicquid vehementer munitum robuſtúmque eſſe, nec vlla vi rumpi poſſe,poetæ oſtendere volunt,id Cyclopum manibus conſtructum dicere conſueuerunt. Sic vrbs Tiryns, Cyclopum opus fuiſſe dicta, cuius muri (teſte Pauſania in Corinth.) è rudibus extructi erant lapidibus, quorum ſinguli ea fuerunt magnitudine, vt ne minimus quidem eorum bigis iumentorum moueri loco potuerit. Sic Argiuorum mœnia manibus fabricata Cyclopum Statius prodidit.Sic turris in qua Danae incluſa fuit, à Cyclopibus facta dicitur. Sic mœnia campi Elyſii Cyclopum educta caminis, Virgilius refert.Sic arma Achillis & AEneæ,inuictorum heroum,labores Cyclopum eſſe feruntur.Sic denique iidem -Ζηνί τε βροντήν τ' ἔδοσαν, τεῦξαν κεραυνόν. id eſt,-fulménque dedêre Ioui,tonitrúque pararunt.

V.15. Ἀμνισίδας εἴκοσι νύμφας.] Amniſus,Cretæ fluuius,à quo nymphæ Cretenſes dictæ ſunt Amniſides.At Stephanus ciuitatem Cretæ facit,cuius nymphæ, Amniſiades & Amniſides dicuntur. Strabo lib. 10, Amniſum Minoiæ emporium fuiſſe prodit, vbi fanum Lucinæ fuerit.Pauſan. in Atticis, Cretenſes(ait)incolæ Gnoſiæ regionis,ad Amniſum Lucinam genitam putant,& Iunonis filiam fuiſſe.

V.16. Αἴτε μοι ἐνδρομίδας.] Endromis apud Iuuenalē Satyra 3, veſtis eſt craſſiore lana,longioréque pilo: qua antiqui ad arcendum frigus & pluuias vtebantur.Huius deſcriptionem habes apud Martialem lib.4. Epigramm.

V.21. Μαιῶον ὅτ' ὀξείῃσιν.] Dianam parturientibus opitulari,Horatius quo-

que 3. Carm. lib. testatur. Idipsum in Carm. seculari docet. Marc. Tullius lib. 2, De natura deorum, de eadem hęc perhibet. Itaq; vt apud Græcos Dianam atq; Luciferam, sic apud nos Iunonem Lucinam in pariendo inuocant: quæ eadē Diana omniuaga dicitur, non à venando, sed quòd in septem numeratur tanquā vagantibus. Adhibetur autem ad partus (vt ibidem Cicero) quòd ii maturescunt aut septem nonnunquam, aut plerunque nouem lunæ cursibus: qui quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Vide & Pindarum Ode 7, Nem. Ἐλείθυια πάρεδρος Μοιρᾶν βαθυφρόνων, &c.

V.22. -καλέουσι βοηθόον.] Orpheus in thymiamate Lucinæ,

Μοῦνῃ γὰρ σε καλοῦσι λεχοὶ ψυχῆς ἀνάπαυμα·
Ἐν γὰρ σοὶ τοκετῶν λυσιπήμονές εἰσιν ἀνίαι. Id est,
Nempe vocant grauidę sua te solatia solam.
Sola potes siquidem partus releuare dolores. Et apud Theocritum Idyllio 17, de Berenice, matre Philadelphi,

Ἔνθα γὰρ Εἰλείθυιαν ἐβώσατο λυσίζωνον
Ἀντιγόνας θυγάτηρ, βεβαρημένα ὠδίνεσσι·
Ἡ δέ οἱ εὐμενέουσα παρίστατο. Id est,
Nanque ibi Lucinam soluentem filia zonam
Antigones, partus oppressa dolore, vocauit:
Quæ prompta auxilium tulit illi. Nominis causam Ouid. 2. Fast. reddit.

V.24. Ὅττι με καὶ τίκτουσα.] Quomodo (inquies) Latona Dianam sine dolore peperit, quū sequenti hymno Asterie sororem πλήμον' ὑπ' ὠδίνεσσι βαρυνομένην ὁρόωσα introducatur? Dicendum fortasse, illos dolores ab Apolline duntaxat prouenisse. Nam eodem hymno Latona εἶπεν ἀλυσθμαίνουσα, τί μητέρα κοῦρε βαρύνεις;

V.26. -γενειάδος ἤθελε παῖς.] Lucianus in lib. De sacrificiis, solum Iouem ex omnibus diis barbatum fingi scribit.

V.29. -ὅτε μοι τοιαῦτα θέαιναι Τίκτοιεν.] Plena affectus paterni ac summæ beneuolentiæ responsio, qua multò plura in filiam beneficia profundit Iupiter, quàm illa vel petere vel etiam sperare potuisset. Gratulatur autem sibi de tali, támque industria ac solerti filia, ex adulterio suscepta: quod quum illi hactenus plerunque bene cesserit, Iunoni æmulæ coniugi animosè insultat.

V.30. -ζηλήμονος Ἥρης.] Qua ira in Latonam & alias Iouis pellices Iuno grassata sit, ex sequenti hymno intelligetur.

V.31. -φέρευ τέκος ὅσσ' ἐθελημὸς Αἰτίζεις.] Eadem φιλοτεκνίᾳ καὶ φιλοστόργῳ liberalitate erga Phaethontem vsus esse Apollo fingitur apud Ouidium 2. Metamorphos. - *quoduis pete munus, & illud Me tribuente feres.* Est elegās & apud Euripidem in Iphigenia Aulid. locus, in quo suauissima colloquia, & collusiones parentum cum liberis, in prima infantia fieri solitę, delineantur. Πρώτη σ' ἐκάλεσα πατέρα, καὶ σὺ παῖδ' ἐμέ· Πρώτη δὲ γούνασι σοῖσι σῶμα δοῦσ' ἐμὸν, Φίλας χάριτας ἔδωκα, κἀντεδεξάμην. Cætera ibi vide.

V.33. Τρὶς δέκα τοι πτολίεθρα.] A multitudine vrbium, in quibus colebatur, πολύπολις dicta est Diana. Fuēre tales ciuitates, Perga in Pamphylia, Tauri in Scythia, Aulis in Bœotia, Pitane in AEolide, Miletus, Ephesus, Chesium in Ionia, Pelle & Patra in Achaia, Castabala in Cilicia: & complures aliæ, quarū passim in Strabone & Pausania fit mentio.

V.37. -νήσους π.] Vt sunt, Chius, Ephesus, Creta, Siphnus, AEgina, Icarus, & quam (autore Callimacho) præ reliquis amauit, Doliche.

V.38. -καὶ μὲν ἀγυιαῖς] Panagæa Diana apud Erasmum prouerbialiter de

cc.iiii.

errabundo dicitur. Est etiam ἐνοδία cognomentum Dianæ.

V.41. Λευκὸν ἐπὶ Κρηταῖον ὄρος.] Montes Cretæ albos (λευκοὺς) appellari autor est Ptolemæus, & Plinius lib.31. cap.5. Idipsum & Solinus planum facit.

V.44. Χαῖρε δὲ Καίρατος.] Strabo lib.10, Cnossum refert priscis temporibus Ceratum, à præterlabentis fluuii nomine, dictum esse. Verba eius hæc sunt, ἐκαλεῖτο δ' ἡ Κνωσσὸς Καίρατος πρότερον, ὁμώνυμος τῷ παραῤῥέοντι ποταμῷ. Eustathius in Dionysium, καὶ Κνωσσὸς, βασίλειον Μίνωος, ἥτις καὶ Κέρασος (vitiosè opinor pro Κέρατος) ἐκαλεῖτο, ὁμωνυμοῦσα ποταμῷ τινὶ παραῤῥέοντι. Vtranque hanc lectionē, mendosam, & ex hoc Callimachi loco emendandam esse censeo. Nam & Virgil. in Ciri primam ac secundam huius dictionis producit, *Carpathium fugiens & flumina Cærataa.*

V.47. Νήσῳ ἐνὶ Λιπάρῃ.] Cum his quæ de Lipara hîc dicuntur, ea consentiunt quæ Plinius lib.3. cap.9. refert, Lipara (inquiens) cum ciuium Romanorum oppido, dicta à Liparo rege, qui succesit AEtlo: antea Melegonis vel Meleogunis vocitata. Idem scribit Steph. De vrbibus, vbi & hos Callimachi versus testimonii loco adducit. Eustathius in Dionysium, à Liparo, Ausonis filio, nomen accepisse, & Cnidiorum coloniā esse perhibet. Plura de Lipara lege apud Diodor. Sicul. lib.6. cap.3. apud Solinum, cap.12 in Polyhist. & Pausan. in Phocicis. Est autem Lipara insula vna ex AEoliis in mari Tyrrheno, inter Italiam & Siciliam. Dionysius De situ orbis, ἔνθα δέ οἱ ταί γ' εἰσὶν ἐπώνυμοι ἀνδράσι πλωταί, Οὕνεκα μέσσον ἔχουσι περίπλοον ἀμφιέλικτον. Inter hanc (inquit Plinius) & Siciliam, altera Lipara, antea Therasia appellata, nunc Hiera: quia sacra Vulcano est, colle in ea nocturnas euomente flammas.

V.49. Ἑσταότας περὶ μύδρον.] Locum hunc de officina & operibus fabrilibus Cyclopum, felicissimè imitatus est Virgil. lib. 4. Georg. & lib. 8. AEneid. Cyclopum verò mores barbaros & immanes idem poeta 3. AEneid. ex 10. Odysseæ Homericæ libro, itémque Euripid. in Cyclope, luculenter expresserunt.

V.52. πᾶσι δ' ὑπ' ὀφρύων φάεα.] Hesiodus in Theogonia,

Μοῦνος δ' ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐπέκειτο μετώπῳ.
Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμοι, οὕνεκ' ἄρα σφέων
Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἕεις ἐνέκειτο μετώπῳ. Id est,
Promicat his lumen mediis in frontibus vnum,
Vnde illi cognomen habent: in fronte quòd ingens,
Vnus inest oculus, lati ceu circulus orbis.

Virgil.3. AEneid. *–telo lumen terebramus acuto,*
Ingens, quod torua solum sub fronte latebat,
Argolici clypei aut Phœbeæ lampadis instar.

V.57. Αἴτνη δὲ Τρινακρίη.] De AEtna Trinacria, & Corsica, suo loco.

V.59. Εὖθ' οἵγ' ἀμβολάδην.] Hypotyposis, qua fabros, operas suas exercentes, graphicè depingit. Sunt enim versus hi tam artificiosè facti, vt sonitum malleorum, & rotarum quibus canthi inducebātur, auribus repręsentare videantur. Hos Virgil. sic transtulit,

Illi inter sese magna vi brachia tollunt
In numerum, versántque tenaci forcipe ferrum. Huiusmodi est & ille Homericus de Sisypho saxum voluente venustus locus,

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Αὖτις

Αὖτις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής.

Verti iam olim ſic,

Ille quidem manibus pedibúſque innixus agebat
Saxum ingens ſurſum:ſed quando in vertice ſummo
Iam ſtabat,valida retrò vi deſuper actum,
Rurſus ad arua deinde reuoluitur intima ſaxum.

V.68. Ἄργην,ἠ Στερόπην.]Nomina Cyclopum ſunt,Arges,Steropes,& Brōtes. quibus additur à Virgilio Pyracmon. quem Ouid.4. Faſt. Acmonidem vocat.

V.75. Βρόντεω δὲ σιδαροῖσιν.] Laudem hæc habent magnanimitatis & fortitudinis.Quum enim virgineus & muliebris ſexus ab hirſutis & atratis fabris atque Vulcanis abhorreat, & eorum conſpectum defugiat: Diana horridi & rigidi Brontæ conſuetudinem adeò non reformidauit, vt etiam genibus eius inſederit,& pilos è pectore euulſerit. quod à ſigno probat,& ſimili illuſtrat.

V.79. -κόμην ἐπινείματ' ἀλώπηξ.] Ponitur ἀλώπηξ per enallagen pro ἀλωπεκία. Eſt autem alopecia, morbus ſeu vitium capitis, quo pili defluunt: per metaphoram à vulpe,quæ vbi minxerit, locum ſterilem facit: ita vt herba illic naſci non poſſit,aut, ſiqua nata fuerit,illam exiccat. Remedia huius morbi recitat Plinius lib.29.cap.6. Et alibi ſæpius meminit.

V.81. Κύκλωπες,ἤ μοί τι.] Petit à Cyclopibus arcum, pharetram, & ſagittas, ductis rationibus ab honeſto & vtili.

Ibidem. -Κυδώνιον εἰ δ' ἀγκτόξον.] Spicula Cydonica etiam à Virgilio in Eclogis ἐπιθετικῶς appellantur, à Cydone vrbe Cretæ, de qua in primo hymno. Primam Cretam mari, nauibus & ſagittis potuiſſe, refert Solinus cap. 17. Luc. lib.7,Pharſ.

Illuc & Libye Numidas,& Creta Cydonas
Miſit,Ituræis curſus fuit inde ſagittis.

V.84. -μόνιον δάκος.] Scholiaſtes μόνιον interpretatur quaſi κατὰ μόνας νεμόμενον,feram in ſolitudine errantem. Μονιός porcum ſylueſtrem ſignificat. Eſt etiam Mona Britanniæ finitima inſula, teſte Plinio lib. 2. cap. 73. à qua Μόνιος, Monius,denominatiuum. Eſt autem ſynecdoche, δάκος pro θηρίον.

V.88. Ἀρκαδικὴν ἐπὶ Πανός.]Pan,Deus Arcadiæ, cui in monte Lycæo templum,lucum & hippodromum dicatum fuiſſe,Pauſan.in Arcad. tradit. Ouidius 2.Faſt.

Pana deum ueteres pecudis coluiſſe feruntur
Arcades: Arcadiis plurimus ille iugis. Eundem venatorem fuiſſe,& à venatoribus cultum,Theocritus primo & ſeptimo Idylliis docet.

V.90. Τὶν δ' ὁ γενειήτης.] Epitheton Panos, ἀπὸ τοῦ γενείου, à barba caprina: quam Latini aruncum appellāt.Pingebatur item & ſculpebatur Pan facie caprina,& hirci cruribus,autore Herodoto in Euterpe.

V. 90. -κύνας ἥμυσυ πηγούς.] Diuerſicolores canes generoſos & bonos eſſe, etiam Xenophon in Cyneget.indicat.

V.91. Τρεῖς δὲ παρουατίους.] Xenophon ibidem vult nobilem & præſtantem canem venaticum,inter cętera habere ὦτα μικρὰ, λεπτὰ, ψιλὰ ὄπισθεν,aures breues ac tenues,& poſteriori parte glabras.

Ibidem. -οἵ ῥα λέοντας.] Hyperbolica roboris canini amplificatio. Homerus de Argo,cane Vlyſsis,Odyſſ.ρ,

Οὐ μὲν γάρ τι φύγεσκε βαθείης βένθεσιν ὕλης
Κνώδαλον,ὅ,ττι ἴδοιτο.καὶ ἴχνεσι γὰρ περιῄδη. Id eſt,

Nulla fera illius, lustris quam viderat imis,
Effugit cursus, vestigia nota sequentes.

V.94. -κυνοσουρίδος.] Cynosura autore Stephano promontorium Arcadiæ, à Cynosuro Mercurii filio. Hinc Κυνοσουρεὺς & Κυνοσουρίς.

V.95. -καὶ οὐ μύοντα λαγωόν.] Leporem patentibus genis dormire, cùm alii, tum Plinius lib.19.cap.37. tradit. Vide prouerb. Lepus dormiens. AElianus item naturale refert huic animali esse, vt patentibus oculis somnum capiat. Qua de causa à Nicandro δερκευνὴς (quasi apertis oculis dormiens) cognominatur, in Alexiph. Oppianus in Cyneg. ἀγρυπνίαν, insomniam, illis tribuit.

Αὐτὰρ ἐείγληνοι χαροποὶ γλάφυροισιν ὀπωπαὶ
Καυθὸν ἀγρυπνίῃ κεκορυθμένον. Id est,
His oculi fulgent in glauca fronte corusci
Peruigili muniti hirquo.

V.96. -ὕστριχος ἔνθα καλιαί.] De Hystrice Plin.lib.8 cap.35. Oppianus lib.3, Ὑστρίγγων δ' οὔπω τι πέλει κατ' δάσκιον ὕλην Ῥίγιον εἰσιδέειν. Id est, Hystrice nil syluis visu magis horret opacis. Sunt autem ζόρκες, eædem quæ δορκάδες: quarum descriptionem vide apud eundem Oppianum lib.2. Cyneg.

V.101. -μελαμψήφιδος Ἀναύρου.] Anaurus Thessaliæ fluuius, è Pelio monte oriens. Cuius etymologiam Lucan. lib.6. Phars. hanc affert,

Quique nec humentes nebulas, nec rore madentem
Aëra, nec uentos tenues suspirat Anaurus.

V.107. Τὴν δὲ μίαν, Κελάδοντος ὑπὲρ ποτ.] Celadon, Arcadiæ fluuius, qui Thisoæësem agrum præterlabitur. A Pausania Celadus vocatur, in Arcad. Strabo in Alpheum influere autor est. Eius meminit Homerus Iliad.η. Ceruæ autem huius descriptionem habes apud Euripidem in Hercule. & Pind.3. εἴδει Olymp. Euripides vocat Χρυσοκέρανον δόρκαν, ποικιλόνωτον, συλήτειραν ἀγρωστᾶν. id est, aurea cornua habentem capream, diuersicolorem, & vastatricem agrorum. De eadem Virgil. in 6. AEneid. *Fixerit æripedem ceruam licet.* Pindari scholiastes annotat, ὅτι ἐπιμελῶς οἱ ποιηταὶ τὴν θήλειαν ἔλαφον κέρατα ἔχουσαν εἰσάγουσι. id est, Quòd studiosè introducant poetæ ceruam fœminam gestare cornua: idque exemplo eius ceruæ quæ Telephum nutriit: & testimonio Anacreontis confirmat. At constat inter omnes, cerui fœminam non habere cornua. Cuius rei causam affert Aristot. lib.3. de partib. animal. cap.2.

V.108. Ἥρης αἰνεσίησιν.] Pindarus (vt antè patuit) Taygetæ opera hanc ceruam conseruatam fuisse & Dianæ consecratam refert. Scholiastes quoque annotat ibidem, ceruę collo, postquam ab Hercule tradita fuisset Eurystheo, inscriptum fuisse, Ταϋγέτη ἱερὰν ἀνέθηκεν. id est, Taygeta consecrauit. De odio in se Iunonis Hercules apud Ouid. inquit, *-defessa iubendo est Sæua Iouis coniunx: ego sum indefessus agendo.*

Ibidem. -ἀέθλιον Ἡρακλῆι.] Occasionem cerui huius occidēdi præbuit Herculi Eurystheus, rex Mycenarum, qui Iunonis instinctu, vt Herculem tolleret, variis eum monstris obiecit, & periculosissimis laboribus exercuit: vt Pindarus ibidem prodit. Sed τὸ χρεὼν νιν (quemadmodum Iris apud Euripidem ait) ἐξέσωζεν· οὐδ' εἴα πατὴρ Ζεύς νιν κακῶς δρᾶν. id est, Fatum eum conseruabat, nec pater Iupiter affligi eum patiebatur. Nā Eurysthei laboribus defunctus & cōseruatus est. Hunc Eurystheū Iolaus Herculis comes interfecit, testante Paus. in fine Attic. Qua cæde perpetrata Heraclidę Hyllo duce in Peloponnesum descenderunt. Sed quum Hyllus singulari certamine ab Echemo Arcade, AEropi filio, occisus esset, excesserunt Heraclidæ Peloponneso, & inter centum

annos non esse se redituros promiserunt. Herodot. in Calliope, & Pausan.in Attic. De hoc & aliis laboribus Herculis vide Ouid.9. Metamorph.& Epist. Deianiræ:item Theocritum Idyll.31,& 32.Pind.in Nem.Virgil.AEneid.8.Euripid. in Hercule furente, Senecam in Hercule OEtæo, Propertium lib.4, eleg.10.Diodorum Sicul.lib.5. cap.2.Herodot.lib.2.

V.109. -πάγος Κερωνειος.] Cerynæa, Arcadiæ mons, è quo Cerynates amnis profluit, teste Pausi.in Achaic.Seruius in Comment.6. AEneid.Cerynitim ceruam à loco dictã esse perhibet. Alii in Menalo, Ouid.in Parthenio interemptam scribit.

V.110. Ἄρτεμι παρθενίη, τιτυοκτόνε.] Horum aliorúmque Dianæ cognominũ & epithetorum significationes, origines & etymologias studiosè & accuratè explicat Lil.Gyrald. Syntag.12. Vocat autem τιτυοκτόνον, quia Tityus Iouis & Elaræ filius, teste Apollonio Argon. 1, quum Iunonis instinctu Latonam de stupro solicitasset, & iam illi vim pararet, Dianæ sagittis interemptus est, & à Ioue in Tartara abiectus: vbi iecur eius à vulture corroditur. Vide Pindarum 4.ᾠδῇ Pythiorum. Cruciatum Tityi Homerus Odyss.11. & eundem imitatus Virgil.lib.6.AEneid.expressêre.

Ibidem. -χρύσεα μὲν τοι.]Habitum & currum Dianæ describit, vt maiestatem & diuinam eius potentiam adumbret, quæ non impertinenter de aureo lunæ colore, & velocitate cursus, intelligi possunt.Sed ad reliqua pergẽdum, ne facilibus immorantes, nodum in scirpo quærere videamur.

V. 114. Αἵμῳ ἔπι Θρηΐκι.] A rebus gestis Dianam laudat. AEmus mons Thraciæ vasto iugo proscendens in portum, Plin.lib.4.cap.11. Thraciam verò asperam & ventosam esse etiam Homerus innuit, quum ait,

Βορέης καὶ Ζέφυρος, τώ τε Θρήκηθεν ἄητον. Id est,

Cum Borea Zephyrus, qui flant à littore Thracum.

Theocritus,

Εἴης δ' Ἠδωνῶν μὲν ἐν οὔρεσι, χείματι μέσσῳ,

Ἕβρον πὰρ ποταμὸν, τετραμμένος ἐγγύθεν ἄρκτου. Id est,

Montibus Edonum, mediæ sub frigora brumæ,

Iuxta Hebrum iaceas, gelidam conuersus ad arctum. Idyll.7.

V.116. Ποῦ δ' ἔταμες πεύκην;] Pinus Dianæ sacra est, propter temperamentũ quod cum luna commune habere creditur.Horat.3.Carm.

Imminens uillæ tua pinus esto.

V.122. Ἀλλά μιν εἰς ἀδίκων.]Mea quidẽ sentẽtia, de Lacerea vrbe Thessaliæ, patria Coronidis & AEsculapii, loquitur. Quæ quomodo à Diana deleta sit docet Pindarus 3. Pyth.hymno.Sed siue de hac, siue de Thebis, siue de Calydone hoc intelligas, nihil erit absurdi. vtramque enim harũ, vt & Lacercam, causa impietatis & superbiæ, malè à Diana mulctatam esse constat. Siue etiã de quacunque alia.Hinc illud Theognidis,

Ὕβρις καὶ Μάγνητας ἀπώλεσε, καὶ Κολοφῶνα,

Καὶ Σμύρνην. πάντως Κύρνε καὶ ὔμμας ὀλεῖ. Id est,

Perdidit & fastus Magnetes, & Colophonem,

Et Smyrnam: perdet vos quoque Cyrne malos.

V.125 Κτήνεά φιν λοιμὸς καταβόσκεται.]Calamitatum enumeratio: vt sunt, pestis, fames, bellum, & abortus fœminarũ, seu orbitas liberorum: quas omnes profanis & impiis comminatur. Non dissimiles sunt comminationes apud Mosen, Deut.28.impiis propositæ, & postea à Prophetis sæpe repetitæ. Pertinent huc & illi Hesiodi versiculi (quos imitatus esse Callimachus videtur)

Οἷς δ᾽ ὕβρις τε μέμηλε κακὴ καὶ σχέτλια ἔργα,
Τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς·
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ,
Ὅστις ἀλιτραίνει καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
Τοῖσιν δ᾽ οὐρανόθεν μέγ᾽ ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.
Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν, μινύθουσι δὲ οἶκοι,
Ζηνὸς φραδμοσύνῃσιν Ὀλυμπίου. Id eſt,
At quibus eſt cum vi coniuncta ſuperbia cordi,
Iuppiter his cælo pœnas immittit ab alto:
Sæpius & noxam populus luit vnius omnis,
Qui temerè peccat, res molitúrque nefandas.
His deus immenſas demittit ab æthere clades,
Peſtem, atrámque famem: populi hinc moriuntur egeni.
Fœmina nulla parit, pereunt cum matre penates,
Sic rectore volente Deo. Deſcriptionem autem peſtis vide apud Ouid. 7. Metam.

Ibidem. -ἔργα δὲ πάχνῃ.] Comminatio famis. Nam vbi oues furto, morbo periere capellæ, Spem mentita ſeges, bos eſt enectus arando, famem ſequi neceſſum eſt. Proinde Horatius ruſticum ad pietatem & ſacrificia exhortatur, ne calamitates iſtas experiatur: in ode cuius initium, *Cælo ſupinas ſi tuleris manus, Naſcente luna, ruſtica Phidile.*

V. 126. Κείρονται δὲ γέροντες ἐφ᾽ ἡβάπιν.] Bellicas clades ſigno denunciat. ſicut Crœſus Cyro reſpondit, in pace parentes à liberis, in bello liberos à parentibus ſepeliri.

V. 129. Οἷς δέ κεν ἀμειδής τε καὶ] Vt pœnas & calamitates profanis & improbis minatur, ſic præmia & commoda pietatis cultoribus promittit, vberē rerum omnium prouentum, vitam longæuam, & pacem domeſticam: quæ per ἀντίθεσιν prioribus calamitatibus opponit.

V. 133. Οὐδὲ διχοστασίη πρώτῃ γένος.] Concordia domeſtica præſertim inter coniuges, maximum præbet commodum. Vnde Homericus Vlyſſes,

--οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
Ἢ ὅθ᾽ ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή· πόλλ᾽ ἄλγεα δυσμενέεσσιν,
Χάρματα δ᾽ εὐμενέτῃσι· μάλιστα δέ τ᾽ ἔκλυον αὐτοί. Id eſt,
Nil aliud melius, non eſt conſultius vllum,
Quàm ſi concordes ſub eodem fœmina tecto
Vírque habitent. mœſtum fert inuidus inde dolorem:
Lætatur ſed quiſque bonus, lætantur & ipſi. Et Medea apud tragicum,
Ἥπερ μεγίστη γίγνεται σωτηρία,
Ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ διχοστατῇ. Id eſt,
Hæc maxima eſt mortalium vitæ ſalus,
Quum bene marito cum vxore ſua conuenit.

Ibidem. -ἤτε καὶ εὖ περ Οἴκους ἑστῶτας ἐόνατο.] Scitum eſt illud Salluſtii, Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur. Verè enim Antiſthenes dixit, fratrum inter ſe concordiam quouis muro eſſe firmius munimentum. Et Seuerus imperator opulentiam regni ſui ac propè inuictam potentiam filiis ſuis, qui mutuis diſsidebant odiis, commendans, οὐδὲν ὄφελος τούτων πάντων ἔλεγε, στασιαζόντων πρὸς ἀλλήλους, τοῦ τε πολέμου ἔνδον ὄντος. nullũ aiebat ex his omnibus

emolumentum ad eos rediturum, ipsis mutuò dissentientibus, & bellū domi intestinum gerentibus. Herodian. lib. 3. Apud Pindarum etiam huc pertinent illa Iasonis, Μοῖραι δ' ἀφίσταντ' εἴτις ἔχθρα πέλει ὁμογόνοις. Rectè hæc quidem & pulchrè dicuntur, sed interim fratrum gratia rara est. Et ne longè factorum exempla petantur, *Fraterno primi maduerunt sanguine muri.* De Heraclidarum posteris refert Pausanias in Laconicis, quòd nulla vnquam ætate aut patrueles cum patruelibus, aut eorum inter se liberos, ac omnes deinceps posteros æquo iure vixisse contigerit.

V. 135. Εἰνάτερες γαλόῳ τε.] Εἰνάτηρ & γάλως correlatiua sunt. Est enim εἰνάτηρ vxor fratris, quæ vno nomine fratria dicitur: γάλως autem, glos, vt ipsa indicat agnominatio, quæ est soror mariti. Sic Andromache fratria est Cassandræ, Cassandra autem glos Andromaches. Inter has porrò rarissimè conuenit: quemadmodum nec inter socrus & nurus: quoniam in animo omnes socrus oderunt nurus, vt est apud Comicum. Proinde singulare Dei beneficium esse poeta agnoscit, quando inter affines & cognatos, fratrias, & glores, soceros & generos, nurus & socrus, mutua animorum coniunctio intercedit.

V. 136. Πότνια, τῶν εἴη.] Est ἀρχὴ, qua optat sibi concordes & synceros amicos, non fucatos, qui aliud loquuntur & aliud sentiunt, vnáque manu panem, lapidem ostendunt altera. Εὔρημα γὰρ τὸ χρῆμα γίγνεται τόδε, Κοινῇ μεταχεῖν τἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, vt Eurip. inquit. Dicit verò & Achilles, Iliad. 9,

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν,
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζει. Id est,
Hunc ego Tartareis portis infensiùs odi,
Quisquis mente aliud simulat, quàm protulit ore.

V. 143. Ἑρμείης Ἀκακήσιος.] Acacesium vrbem fuisse Arcadiæ, infra tumulū Acacesium, in quo Mercurii Acacesii signum marmoreum exstiterit, ex Pausan. Arcadicis intelligitur. Acacesium verò ab Acaco (quasi dicas non malo) Lycaonis filio, nomen accepit. Steph. De vrbibus. & Pausan. ibidem.

V. 146. Τιρύνθιος ἄκμων.] Hercules Tirynthius est dictus à Tirynthe vrbe Peloponnesi, quæ nomen à Tirynthe Amphitryonis sorore accepit, vt tradit Steph. In hac enutritus est Hercules. Variorum autem Herculis cognominum rationes pete ex Lilio Gyraldo, Syntag. 10. Est autem ἄκμων pro ἀκάμων, indefessus, strenuus. qui aliâs ἄκαμος dicitur.

V. 149. μάλιστα δὲ πενθερὴ αὐτή] Notatio Iunonis, quæ socrus fuit Herculis, propter Heben filiam Herculi nuptui datam. Vide Pind. 1 Nem. ᾠδῇ, & Hom. Odyss. libro 11.

V. 159. Οὐ γὰρ ὅγε Φρυγίῃ.] Notatio Herculis, qui in OEta monte Trachinis, præstructo rogo flammis seipsum exanimauit: vt Sophocles in Trachiniis, Seneca in Hercule OEteo, Ouid. 9 Metam. docent. Phrygia autem, cuius hîc fit mētio, locus est in summitate montis OEtæ, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πεφρύχθαι τὸν Ἡρακλέα, quòd ibi concrematus sit Hercules & tostus. Autor est Steph. περὶ πόλεων.

V. 160. Παύσατ' ἀδηφαγίης.] Est ἀδηφαγία, seu ἀδδηφαγία, inexplebilis voracitas. cuius exempla refert AElianus lib. 1. cap. 27. ποικίλης ἱστορ. Ibidem templū Addephagias in Sicilia fuisse dicitur. Cuius etiam Cœlius Rhodig. lib. 7. cap. 11. meminit.

V. 161. συιλώπτο Θειοδάμαντι.] Herculem ferunt, quum aliquando Dryopiam peragraret, & maxima inedia premeretur, forte in regem Thiodamantem, bobus terram colentem, incidisse, & modicum ab illo cibum petiisse: quod quum ille denegasset, Herculem iratum, occiso Thiodamante, vnum

de bobus aratoribus corripuisse, eúmque adeò integrè deuorasse, vt ne quidem ossa superfuerint. Hoc facinus Apollon. lib. 1. Argonaut. recitat. Ab hoc deinde facinore plusquam guloso Hercules βουφάγος cognominatus est, vt in epigrammate, Θείη αἰτίκα πν μὲν ὁ βουφάγος. Idem, Addephagus & Pamphagus dictus: de quibus epithetis vide Lil. Gyraldum, Syntag. 10.

V. 170. Ηνίκα δ' αἱ νύμφαι.] Exposita Dianæ maiestate, & diuina autoritate, nunc eiusdem festiuitates & sacra anniuersaria persequitur, quæ hinc inde locorum à plerisque omnibus gentibus & populis illi exhibebantur. Prius tamen ad religiosam cultuum obseruationem populares suos exhortatur. Vult enim diebus festis ac Dianæ sacris omnes homines, suo exemplo proposito, ab operibus maximè rusticis feriari, addita pœna neglectoribus.

V. 171. -Αἰγύπτιον Ἰνωποῖο.] Inopus, Deli insulæ fluuius, qui eodem modo quo Nilus ac pariter cum eo decrescit augetúrque, vt Plinius tradit, lib. 2. cap. 103, & Callimachus sequenti hymno. Atque hac de causa AEgyptium ἐπιθετικῶς appellat, propter eam quam cum Nilo AEgyptio habet proprietatem. Delios verò Dianæ sacrum facere solitos, Pausanias in Atticis testatur: vbi ad aram Lucinæ hymnum Olenis cantari refert. Plura nos infrà.

V. 172. Ἢ Πιτάνης.] Pitane vrbs Laconiæ, teste Plin. lib. 4. cap. 5. & Solino cap. 13. De sacrificio Dianæ Orthiæ, quod Lycurgus apud Spartanos instituit, vide Pausan. in Laconicis: quo loco etiam Pitanæ fit mentio. Est & alia Pitane AEolidis vrbs, cuius Herodot. lib. 1. Ouid. 7. Metamorph. & Steph. meminerunt.

Ibidem. -ἢ ἐνὶ Λίμναις.] Limnæ, vicus inter Laconici & Messeniaci agri fines, in quo Dianæ Limnatidis templum fuit, commune Doriensibus, Messeniis & Lacedæmoniis. In eo Teleclum Archelai filium, Agesilai nepotem, interemptum, commemorant. Quæ cædes bello Messeniaco initium præbuit. Autor Pausanias in Laconicis & Messeniacis. Est etiã locus Athenis Limnæ dictus, vbi etiam templum Dianæ, de quo Thucyd. lib. 2. De Limnis Atticis ita scribit interpres Aristoph. in Ranis, Λίμναι χωρίον τῆς Ἀττικῆς, ἐν ᾧ Διονύσου ἱερόν. Ibidẽ ex Callimacho versum adducit, -Λιμναίῳ δὲ χοροστάδας ἦγον ἑορτάς. Cuius rei meminit etiam Lil. Syntag. 8.

V. 174. -τέθμια Ταύρων.] De Tauris, & Diana Taurica, vide Herodotum lib. 4. in Melpom. & Euripidem in Iphig. Taurica. item Melam lib. 4. & Strabonẽ lib. 12. & Ouid. 4. Trist. eleg. 4. & lib. 3. De ponto, eleg. 2. necnon Pausan. in Atticis.

V. 175. Μὴ νειὸν τημοῦτος.] Sacrorum & festorum dierum religiosam obseruationem à suis hominibus requirit: vt nimirum omnibus operibus omissis, hoc agant (quemadmodum veteres Romani summo pontifici sacrificanti acclamabant) id est, cæremoniis & sacro cultui animos adiiciant. ἡ μὲν γὰρ ἄνεσις τὸν νοῦν ἀπάγει ἀπὸ τῶν ἀνθρωπικῶν ἀσχολημάτων, τὸν δὲ οὕτως νοῦν τρέπει πρὸς τὸ θεῖον, inquit Strabo lib. 10. Id est, Nam feriæ mentem à rebus humanis abstrahunt, animúmque otiosum ad res diuinas conuertunt. Hinc Tibullus,

Luce sacra requiescat humus, requiescat arator,

Et graue suspenso uomere cesset opus. Quæ tamen festis diebus peragi possint Virgil. lib. 1. Georg. exposuit. Plutarchus in lib. De Quæst. Rom. consuetudinem hanc in Veneralibus fuisse refert, vt è Veneris templo multum vini effunderent: eóque signo monuisse, dies festos sobriè, non per ebrietatem agitari debere: quòd dii magis delectentur merum effundentibus quàm bibentibus.

V,178. -καὶ εἰ Στυμφαλίδες.]Stymphalus, Arcadiæ oppidum, vt ex Homeri catalogo apparet, iuxta lacum Stymphalum. Ab hoc aues Stymphalides denominatæ, quæ tanto fuerunt robore, vt ænea vel ferrea corporis tegumenta facilè rostris perfodere possent: teste Pauſ. in Arcad. Fuit & Stymphali Dianæ vetusta ædes, cognomento Stymphaliæ.

V.179. -Εἰναετιζόμεναι, κεραελκέες.]Boum nouennium robur etiam Hesiodus laudat, -βόε δ' ἐνναετήρω,

Ἄρσενε, κεκτῆσθαι· τῶν γὰρ σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν·

Ἥβης μέτρον ἔχοντε, τὼ ἐργάζεσθαι ἀρίστω.

V.180. -ἐπὶ θεὸς]Hoc de sole intelligendum, qui post æquinoctium vernum (eo enim tempore, vt ex Dionysio patet, sacra hæc in Delo peragebantur) diutius super horizontem commoratur: vnde dies protrahuntur, & quò longiùs à meridie Delum versus recedit, eò longiores sunt: vsquedum fiat solstitium. Itaque Homerus solis conuersionem in Delo constituit: ita canēs, lib. Odysseæ 15,

Ὀρτυγίης καθύπερθεν, ὅθι τροπαὶ ἠελίοιο. Quem imitatus Virgil. lib. 4. AEneid. ista retulit,

Qualis ubi hybernam Lyciam Xanthique fluenta,

Deserit, ac Delum maternam inuisit Apollo, Instauratque choros. &c.

V.183. Τίς δὲ νύ τοι.]Locos & vrbes enumerat in quibus Diana potissimum culta: ac personas, seu nymphas, quarum conuersatione maximè delectata fuit. Perga, oppidum Pamphyliæ, à quo Diana Pergęa, siue Pergasia, vt indicat Steph. Doliche insula Sporadum, antè Macris & Ichthyœssa cognominata est. postea Icarus dicta, cum duobus oppidis, tertio amisso: Plin. lib. 4. cap. 12. Taygetus mons Laconiæ, Spartæ & Mycenis imminens: de cuius ruina Plin. lib. 2. cap. 79. & alibi. De eodem Pausan. in Lacon. Qualibet, inquit, parte sui Taygetus venatoribus luculentam caprearum, aprorum, ceruorum & vrsorum copiam facit. Euripus, fretum angustum inter Aulidem Bœotiæ portum & Eubæam, quod vnius diei noctisque spatio septies recurrit, eo impetu vt nauigia repugnantibus ventis secum rapiat. Plinius tam modicum esse tradit, vt ponte iungatur. In hoc portu Dianæ templum fuit, in quo Agamemnon Iphigeniam filiam immolauit. Ouid. 12. Metam.

V.189. Ἔξοχα δ' ἀλλάων Γορτυνίδα.] Nymphæ quarum consuetudinem præcipuè amauit Diana, fuerunt, Britomartis, Cyrene, Procris, Anticlea, & Atalanta. Britomartim laudat à patria, quòd Cretensis fuerit: à studiis, quòd ἐλλοφόνος, ceruorum venatrix: (ἔλλους enim & ἐλάφους Græci ceruos vocāt, teste Suida) à visu, quòd fuerit εὔσκοπος, id est, acie oculorum valuerit: denique à pudicitia, quòd magno studio & labore pudorem suum à violentia Minois defenderit. Qua occasione originem & causam nominis Dictynnæ adfert.

V.190. -ἥν ποτε Μίνως πτοιηθεὶς] Pausanias in Corinthiacis Britomartim Ioue & Charme genitam refert, eámque, quum se totam in currendi venandique studia tradidisset, fuisse Dianæ multo charissimam. Verùm quum Minoem præ amore insequentem fugeret, ac se in mare abiecisset, in retia quæ ad pisces in mare missa fuerant, incidisse, & à Diana in dearum numerum relatam. Eandem fabulam Virgil. in Ciri versibus exposuit. At Diodorus Siculus lib. 6, eos procul à vero abesse docet, qui Dictynnam à retibus piscatoriis, in quæ fugerit, Minoe insequente concubitus gratia, denominatam velint. Non enim credendum, deam Ioue natam, in tantam egestatem compulsam: nec Minoa regem iustissimum tam impium fuisse. Strabo lib. 10. xpresse

hunc Callimachi locum perstringit. οὐκ εὖ (inquit) οὐδὲ τὸν Καλλίμαχον λέγειν φασὶν, ὡς ἡ Βριτόμαρτις φεύγουσα τὴν Μίνω βίαν, ἀπὸ τῆς Δίκτης ἅλοιτο εἰς ἁλιέα δίκτυα· καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴ μὲν, Δίκτυννα ὑπὸ τῶν Κυδωνίων προσαγορευθείη, Δίκτη δὲ τὸ ὄρος. Id est, Nec rectè Callimachum scripsisse referunt, quòd Britomartis, quum Minois vim fugeret, à Dicte monte piscatoriis retibus insiluerit. Vnde illa Dictynna à Cydoniis, mons autem Dicte appellatus sit.

V.204. Οὖπι ἄνασσ'.] Diana, Vpis dicta, ab Vpi puella Hyperborea, de qua infrà hymno 4. vel παρὰ τὸ ὀπίζεσθαι τὰς τικτούσας, quòd parientes respiciat. Palæphatus, καλοῦσι δὲ τὴν Ἀθηνᾶν Κυρηναῖοι Γοργόνην· ὥσπερ τὴν Ἄρτεμιν, Θρᾶκες Βένδειαν, Κρῆτες δὲ Δίκτυνναν, Λακεδαιμόνιοι δὲ Οὖπιν.

V.205. Κρηταέες καλέουσιν.] Solin. in Polyhist. Cretes (inquit) Dianā religiosissimè venerantur, Βριτόμαρτιν gentiliter nominantes. quod sermone nostro sonat dulcem virginem. Herodot. in Thalia Dictynnæ sepulcrum à Cretensibus monstrari tradit.

V.206. Καὶ μὴν Κυρήνην.] De Cyrene hymno 2. dictum est. Huius studia quæ fuerint, Pind. 9, εἰδ. Pyth. commemorat.

Ἁ δ' μὲν οὔθ' ἱστῶν παλιμβά- μους ἐφίλασεν ὁδοὺς,
Οὔτε δείπνων οἰκουρίαν Μεθ' ἑταιρᾶν τέρψιας·
Ἀλλ' ἀκόντεσσί τε χαλκέοις Φασγάνῳ τε μαρναμένα
Κεραΐζεν ἀγρίους Θῆρας. hoc est, Virgilio interprete,

Bellatrix, non illa colo calathisve Mineruæ,
Fœmineas assueta manus, sed prælia virgo
Dura pati, cursúque pedum præuertere ventos.

V.208. -παρὰ τύμβον Ἰωλκιον.] Iolcos Magnesiæ in Thessalia ciuitas, ad radices montis Pelii, in qua Peleus habitauit, teste Homero in 11. Odyss. libro. Eiusdem sepulcrum in ea fuit. Hunc propter Acasti insidias Peleus euertit, & Thessaliæ subiecit, teste Pindaro in Nem. hymno 3 & 4.

V.209. Καὶ Κεφάλου ξανθὴν ἄλοχον.] Notat Procrin, quæ propter pudicitiam suam à marito Cephalo tentatam, genus omne perosa virorum, montibus errabat, studiis operata Dianæ. Est autem Δηϊονίδαο pro Δηϊονίδου, patronymicum à Δηϊονεὺς, Deioneus, qui pater Cephali fuit, Euryti, OEchaliæ regis, filius, teste Plutarcho in Thes.

V.211. Καλὴν Ἀντίκλειαν.] Anticlea, mater Vlysis fuit, filia Dioclis, vel (vt Homero placet) Autolyci, Dianæ & venationum studiosa, vt ex 11. Odyss. colligitur, vbi Vlysses eam compellat.

V. 215. -ποδορρώην Ἀταλάντην.] Atalanta Schœnei filia, seu (vt hîc Callimachus vult) Iasii Argiuorum regis, pernicissimi cursus puella, de qua nec dicere posses, laude pedum, formæve bono præstantior esset. Hæc quo pacto ab Hippomene, in cursu victa sit, leges apud Ouid. 10. Metam.

V.216. Κούρην Ἰασίοιο.] Propertius lib. 1, Iasidem vocat, ab Iasi patre,

Mimalion nullos fugiendo, Tulle, labores,
Sæuitiam duræ contudit Iasidos. AElian. lib. 13. cap. 1. de varia Hist. Ἰασίωνος filiam fuisse refert, & Dianæ æmulam.

V.218. Οὔ μιν ἐπίκλητοι Καλυδωνίου.] Apri Calydonii venationi interfuisse Atalantam, Ouid. 8 Metam. docet. Pausan. lib. 8. in Arcad. quo loco Tegeatarum res gestas celebrat. Priuatim (inquit) propria eorum fuerunt decora, quòd & aprum Calydonium Ancæus Lycurgi filius accepto etiam vulnere sustinuit. At Atalanta, quum prima omnium belluam sagitta transfixisset, virtutis ergo, capite & pelle apri donata est.

V. 221.

V.221. Οὐδὲ μὲν Ὑλαῖον.]Hylæus & Rhœtus duo Centauri fuerunt,quos Virgiliùs lib.2.Georg.à Baccho occisos esse scriptum reliquit. Callimachus verò in monte Mænalo ab Atalanta sagittis confossos esse indicat. Cui AElianus consentit,lib.13. cap.1. vbi & mores procaces ac petulantes vtriusque venustè persequitur.Hylæi meminit etiam Horat.lib. 2.Carm.Ode 2. & Rhœti gigantis,Ode 19, eiusdem.& Ode 4.lib.3.

V.226. Μιλήτῳ ἐπιδήμῳ.] Miletus,illustris Cariæ ciuitas, ab Ionibus duce Neleo cõdita,patria Thaletis.Steph.plura de eadem, & Strabo 14, vbi à Sarpedone,Cretensium colonorum duce,primùm conditam tradit.Ouid.9.Metamorph.à Mileto ex insula Creta in Asiam profecto,extructam esse scribit. Vide Paus.in Achaicis.

Ibidem. -σὲ γὰρ ποιήσατο Νηλεύς.] Dianæ celebritatem à templis & anathematis exornat.Recitat autem quatuor fana:vnum Milesium, duo in Lusis:& postremum Ephesium,longè omnium augustissimum. Ac Milesium quidem, à Neleo Codri filio excitatum esse ostendit,eo tempore quo coloniam Athenis in Asiam deduxit. Cuius rei occasio fuit dissidium fraternum inter Medontem & Neleum. Quum enim Neleus fratris altero pede claudicantis imperium ferre non posset,Iones qui ante paucos annos Atheniensium ciuitate donati erant,vnà cum Androclo & cæteris Codridis in minorem Asiam deduxit:vbi duodecim vrbes condiderunt:Androclus Ephesum,Neleus Miletum,AEgyptus Prienen, Cyaretus Myuntem, Andræmus Lebedum, alii alias.De quibus vide Pausan.in Achaic.& Herodot.in Clio.Strabonem 14. & AElianum lib.8,variæ Hist.cap.5. Eadẽ autem tempestate qua Neleus Miletum condidit,Homerum natum esse,Plutarch.in eius vita testatur.

V.228. Χησιάς, Ἰμβρασίη.] Chesium,promontorium,& Imbrasus fluuius Sami insulæ,vbi culta fuit Diana.Vide Gyrald.Syntag.12.

Ibidem. -σοὶ δ' Ἀγαμέμνων.]Strabo lib.14,Agamemnonem refert Munychię Dianæ,non procul ab Epheso, in oppido cui Pygela nomen fuit, templum condidisse.Pausan.in Atticis scriptum reliquit,Agamemnonem Dianæ templum erexisse,quum ad Calchantem, qui Megaris habitabat,venisset,ei,vt se ad bellum Troianum sequeretur, persuasurus.

V.232. -Ἑλένη Ῥαμνουσιάδι.]Historiam de raptu Helenæ cum plerique omnes poetæ, tùm in primis Euripides in Helene, Coluthus, & Ouid. in Heroidibus,pertractarunt.Cæterùm huius epitheti causam Græcus scholiastes à Rhamnunte Atticæ pago attulit,quòd in eo loco Iupiter cum Nemesi cõcubuerit,quæ ouum inde conceptum pepererit,quod inuentum postea Leda fouerit:vnde Dioscuri & Helena nati sunt. Nemesis fanum in Ramnunte conspici,Pausanias in Atticis & Mela tradunt.

V.233. Ἦ μέν τι Προῖτος.] Prœtus Abantis filius, & Acrisii Argiuorum regis frater fuit: cuius filias furore correptas Melampus, Amythaonis filius, apud Lusos in Arcadia iuxta fontem Clitorium,insania liberauit,& in Dianæ templo lustrauit. Quo beneficio accepto,pater duo templa, vnum Dianæ Coresiæ,alterum Dianæ Hemeresiæ extruxit.Vide Ouidium 15.Metam. Virgilium 6.Ecloga:Pausan.in Arcadic. Politianum in Miscell. cap.50. Plinium lib.25. cap.5. Vitruuium lib.8.

V.234. Ἄλλον μὲν Κορίης.] Pausanias in Arcad. tradit,Mineruæ Coriæ (quam Stephanus Coresiam vocat)templum signúmque fuisse in vertice montis,fermè 30 stadia ab vrbe Clitorio. Sed quid obstat quominus idem templũ,Callimachi ætate,Dianæ,Pausaniæ verò temporibus, euersa iam Græcia, Miner-

uæ ſacrum fuerit, aut vtriſque ſimul dedicatum? Coriæ tamen Mineruæ etiam Cic. lib. 3. De nat. deorum, meminit. Aliud de Coria Diana quid legerim, in præſentia nõ occurrit. Atqui hunc locum vt ſic exponam, non me magis veterum interpretum commenta, quàm vnius viri, Martini Cruſii, vndiquaque doctiſsimi, & in Græca lingua facilè principis, autoritas commouit: qui & ipſe Corien, Dianæ cognomentum à Prœti filiabus inditum eſſe iudicat: ſicut & ſequens in verſu etymologia declarat. In eadem ſententia & Græcus ſcholiaſtes eſſe mihi videtur.

V. 236, Ἡμέρη.] Pro ἡμέρης κατ' ἀποκοπήν: ab ἥμερος, manſuetus. De Hemereſia Diana locum Pauſ. ex Arcad. adducere placuit. vbi hæc leguntur, Filias certè Prœti Melampus Luſos compulit, luſtratáſque in Dianę, inſania liberauit. Ab eo ſanè tempore ad hodiernum vſque diem, Hemereſiam, quaſi placabilẽ dixeris, Dianam templi eius præſidem, Clitorii nuncupant. Hæc ille. ἀπ' ἄχιον ἕλεο, pro ἀφέλεο. tmeſis.

V. 237. Σοὶ καὶ Ἀμαζονίδες.] Templum Epheſiæ Dianæ toto orbe celebratiſsimum, intérque ſeptem miracula mundi numeratum (cuius etiam in Actis Apoſtolicis fit mentio) alii ab aliis conditum eſſe aſſerunt. Strabo lib. 14. Geograph. ab Archiphrone. Pauſan. in prioribus Eliacis, à Xenophonte Grylli filio. idem in Achaicis, à Crœſo & Epheſo Iſtæi filiis. Vitruuius lib. 7, à Cteſiphonte Gnoſio, & filio eius Metagene conſtitutum, ac poſtea à Demetrio ipſius Dianæ ſeruo, & Pæonio Epheſio, perfectum eſſe, memoriæ prodiderũt. At Callimachus ab Amazonibus ædificatum eſſe affirmat. Cuius ſententiæ, Plin. lib. 5, cap. 29, Solinus cap. 43, Pomp. Mela lib. 1, cap. 17, ipſe Pauſ. in Meſſenicis, & Dionyſius De ſitu orbis, ſubſcribunt. Atqui hæc opinionum varietas ex eo prouenisse mihi videtur, quòd illud templum ſæpius vaſtatum, dirutum, incẽſum, & aquarum inundatione deſolatum, ac poſtea ab aliis rurſum erectum & inſtauratum fuit.

V. 245. Ἔργον Ἀθηναίης.] Tibiam à Minerua inuentam eſſe, vetus poetarum opinio obtinuit: ſicut & Pindarus 12. ᾠδῇ Pythiorum docet. Atque hanc opinionem Ariſtoteles 8. Politic. perſtringit. Eiuſdémq; rei Ouidius Faſt. 6, meminit, apud quem Minerua ſic loquitur,

Prima, terebrato per rara foramina buxo,
Vt daret effeci tibia longa ſonos.
Vox placuit: faciem liquidis referentibus undis
Vidi, & uirgineas intumuiſſe genas.
Ars mihi non tanti eſt, ualeas mea tibia, dixi.
Excipit abiectam cæſpite ripa ſuo. &c.

Atque hac de cauſa Alcibiades tibiam contemnebat, καὶ τὸ αὐλεῖν ἔφευγεν, ὡς ἀγεννὲς καὶ ἀνελεύθερον, teſte Plutarcho. Plura apud eundem in vita Alcibiadis, ab hoc loco non aliena. Pauſanias in Atticis prodit, Marſyam Silenum à Minerua occiſum, quòd tibias quas ipſa abiecerat, ſuſtuliſſet.

Ibidem. -ἐλάφῳ κακόν.] Quia νέβρεια δ' ὀστέα, ex ceruinis & hinnulorum oſsibus olim tibiæ parabantur, vt ex Acharnenſibus Ariſtoph. patet: apud quem Bœotus ait,

Ὑμεῖς δ' ὅσοι Θήβαθεν αὐλητὰ πάρα,
Τοῖς ὀστίνοις φυσῆτε τὸν πρωκτὸν κυνός.

Ὀστίνοις δὲ ἔφη (vt interpres addit) ἐπεὶ τὸ παλαιὸν ἀπὸ τῶν ἐλαφείων ὀστέων κατεσκεύαζον τοὺς αὐλούς. Atqui Plinius etiam ex aſininis oſsibus tibias fieri, ſcriptum reliquit. Et apud Plutarchum, ἐν ἑπτὰ σοφῶν συμποσίῳ AEſopus inquit, οἱ αὐλοποιοὶ περιέμενοι τὰ νέβρεια, χρώμενοι τοῖς ὀνείοις, βέλτιον

ἠχῖν λέγουσιν. Id est, neglectis hinnulorum ossibus, tibiarum artifices asininis vtuntur, eáque multo argutius sonare dicunt. ὥστε θαυμάζειν (vt mox subiũgit) τὸν ὄνον, εἰ παχύτατος καὶ ἀμουσότατος ὢν πάλαι, λεπτότατον καὶ μουσικώτατον ὀστέον παρέχεται. i. vt mirandum sit, asinum tam crassum & à musica alienum animal, maximè tenuia & musicis instrumentis aptissima ossa præbere.

V. 246. Σάρδιαι.] Sardes nota vrbs Lydiæ, regia olim Crœsi. Berecynthus Phrygiæ mons, in quo Cybele mater deûm colebatur. Vnde ipsa Berecynthia dicta est. Steph. Plin. lib. 16. & Strabo in fine 12.

V. 249. -τὸ δ' οὔτι θεώτερον] Templi Ephesiæ Dianæ commendatio: cuius descriptionem pete ex 14. cap. lib. 36. Plinii. Eiusdem Martial. lib. 1. Epigramm. initio statim meminit. Herostratus quum nullo honesto facinore nomen aliquod acquirere posset, hoc templum incendit, vt saltem ob hoc scelus & sacrilegum incendium nominaretur. Eadem nocte qua deflagrauit, Alexander natus est, vt Cic. lib. 2. De nat. deorum ex Timæo annotat: quem adiunxisse ait, minimè id mirandum esse, quòd Diana, quum in partu Olympiadis adesse voluisset, abfuisset domo.

V. 253. Λύγδαμις ὑβριστής.] Cimmerios sæpe inuasisse Ioniã, & Asiam minorem aliquãtisper tenuisse, Herodot. lib. 1. & 4. testatur, quos tandem à Scythis illinc expulsos esse refert. Strabo itẽ lib. 1. Geograph. Lygdamis & Cimmeriorũ meminit. Sunt autem Cimmerii, populi Septentrionales, ad Bosphorum ponti Euxini fretũ habitãtes: cuius ora, teste Plinio, curuatur in Mæotin, Scythiæ paludem. Horum regionem Scythæ à Massagetis Asia expulsi, postea tenuerunt. Herodot. in Melpom. Vnde nõ raro Cimmerii & Scythæ apud poetas pro iisdem populis sumuntur, propter crebram colonìarum permutationem. Natio Cimmeriorum caliginosa & densis tenebris opaca esse dicitur. Vnde Ouidius regiam somni apud hos populos constituit, 11. Metamor. lib. Et Homerus 11. Odyss. de iisdem.

Ibidem, -ἱππημολγῶν] Est epithetum χλευαστικὸν, quod Homerus alibi Mysis attribuit. Tametsi Strabo lib. 7. Hippemolgos & Galactophagos & Abios, quos eosdem cum Scythis Hamaxobiis esse tradit: itémq; Sarmatas, diuersas ab Homero gentes, & terrarũ terminis finitimas constitui affirmat. Herodot. initio lib. 4, Scythas & lacte viuere & ex equabus illud mulgere autor est, modum exponens, quo gentes istæ in mulgendis equabus vtantur.

V. 254. -βοὸς πόρον Ἰναχιώνης] Bosphori Cimmerii descriptionem pete ex Plinio, lib. 6. cap. 6. Nomen accepit ab Io filia Inachi, quę in bouẽ mutata locum illum traiecit, priusquã in AEgyptum perueniret. De Io à Ioue in vaccã mutata, vide Ouid. 1. Metam. AEschylum in Prometheo.

V. 257. -ἐν λειμῶνι Καϋστρίῳ] Cayster, amnis Ioniæ celebratissimus iuxta Ephesum, Ptol. lib. 1, Plin. lib. 5. cap. 25. Caystrium cãpus Ephesiæ. Stephanus idem fluuio nomen, διὰ τὸ ἔχειν κεκαυμένην χώραν πλησίον, quòd finitimam habeat exustã terram, impositum esse perhibet.

V. 259. Πότνια, Μουνυχίη] Munychia, tumulus est Atticæ terræ, χερρονησίζων, καὶ κοῖλος, καὶ ὑπόνομος πολὺ μέρος, φύσει τε καὶ ἐπιτηδές, ὥστε οἰκήσεις δέχεσθαι· στομίῳ δὲ μικρῷ τὴν εἴσοδον ἔχων. id est, peninsulę similis, & concauus, magnáque ex parte cuniculis subrutus, tum natura loci, tum hominum industria: ita vt habitationibus aptus sit: accessum tamẽ per angustas fauces habeat. Hæc Strabo lib. 9. In Munychia portum cum Dianæ Munychiæ templo esse, Paus. in Atticis tradit. Stephanus locum à Munycho denominatum esse refert. Dianæ Munychiæ Xeno phon lib. 2. Ἑλληνικῶν meminit.

V.259. -χαῖρε Φεραίη] Diana Pherę dicta, à Pheris ciuitate Thessaliæ, quæ Alexandri Thessalorum tyranni patria fuit: cuius meminit Plutarchus in vita Pelopidæ: Cic.2.Offic.& Pausanias in post.Eliac. Pherçæ verò Dianæ (vt idem Pausan.in Corinth.scripsit) tam apud Sicyonios quàm apud Athenienses, signum fuit: quod ad se Pheris, quæ in Thessalia (vt diximus) ciuitas est, deportatum Argiui tradunt.

V.260. Μήτις ἀτιμήσῃ τὴν Ἄρτεμιν] Propositis exemplis pœnarum quibus Dianæ contemptores affecti sunt, ad pietatẽ & religiosũm cultũ alios exhortatur. Est enim pietas, tutissima virtus. & quidem Theocritus inquit, Εὐσεβέων παίδεσσι τὰ λώϊα, δυσσεβέων δ' οὔ. Id est, Præmia certa pios, reprobos mala fata sequuntur. Quia Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδίκων τίσιν οὐκ ἀποτίσει. id est, Nemo malorum hominum pœnas non sustinet æquas.

Ibidem. -οὐδὲ γὰρ Οἰνεῖ] OEneus Calydonis rex fuit, qui quũ omnibus diis sacra fecisset, solam Dianæ aram contempsit ac neglexit. Hoc ægrè dea ferens, ad bellum excitauit Cretenses, vt arma AEtolis inferrent, & Calydonem expugnarent. Neque sic contenta malis, aprum insuper immanẽ agris immisit, qui quum omnia deuastasset, bellicæ calamitati etiam fames accessit. Huius rei memoriam Phœnix apud Hom.9.Iliad.repetit. OEnei etiam impietatem ibidem exprimit: de qua & Ouidius Metamor.8.

V.263. Οὐδὲ γὰρ Ἀτρείδης] Historiam ex Dicty Cretensi adscribendam duximus, apud quem lib.1. hæc leguntur, Quum nulla iam res profectionem nisi absentia militis retardaret, cuncti duces velut signo dato, vno atque eodem tempore Aulidẽ confluunt. Interim in ipsa nauigãdi festinatione Agamẽnon, quem à cunctis regem omniũ declaratum suprà docuimus, longius paulo ab exercitu progressus, fortè conspicit circa lucum Dianæ, pascentem capream: imprudénsque religionis quæ eo in loco erat, iaculo transfigit. Neque multo pòst ira Dianæ, ob mutationem aeris corporibus pertentatis, lues inuadit: atque interim in dies magis magísque sæuiens, multa millia fatigare & promiscuè pecora atque exercitum grauari. &c.

Ibidem. -ὀλίγῳ ἐπεκόμπασε μισθῷ] Non enim leui pretio Dianæ iram placauit, cui filiam charissimam Iphigeniam mactare coactus est. sicut testatur Euripides in Iphigen.Aulid.& Theognis in procemio.

V.264. -οὐδὲ γὰρ Ὦτος] Otus & Ephialtes Aloei & Iphimediæ filii fuerunt, teste Hom.11.Odyss. qui quum Dianæ vitium offerre conati essent, in Naxo insula perempti sunt. Vide Pindarum Pyth. ᾠδῇ 4.& eius scholiastem. Apollonius Rhod.1.Argon.ab Apolline peremptos refert, propter linguæ maledicæ in deos petulantiam. Apollonio autem Homerus Odyss.lib.11. astipulatur.

V.265. Οὐδὲ μὲν Ὠαρίων] De hac lectione Politian.cap.69.Miscell. Dicitur autẽ Oarion pro Orion, ἐπενθέσει τοῦ α. Orionem porrò Dianæ pudicitiæ insidiatũ esse, ex Horatio patet, lib.3. Carm. Ode 4. Meminit etiã Hom.Odyss.5.

V.266. -οὐδὲ γὰρ Ἵππω] Hippo Amazonum vna fuit (vt ex præcedentibus intelligitur) quæ prima Dianæ sacerdotio perfuncta est. Hesiodus in Theogonia Hippo Oceani & Tethyos filiam inter Oceaninas nominat. Fuit & Romanis Hippo dea equorum. de qua Iuuenal.Sat.8. *-iurat*

Solam Hippo, & facies olida ad præsepia pictas.

ANNOTATIONES IN HYMNVM QVARTVM, qui eſt in DELVM.

V.1. Τὴν ἱερὴν] Cõtinet hic quartus hymnus χωρογραφίαν & lauacrũ inſulæ Deli, quę vna Cycladũ eſt, & patria Apollinis ac Dianæ. Eam cõmendat poeta à deo tutelari, Apolline: à veteri infortunio, quo erratica in mari iactata fuit: à nomine antiquo & recenti, ab immobili ſitu, quem beneficio nati in ſe Apollinis conſequuta eſt, quum ante Latonæ partum in nullo certo conſiſteret loco. Hinc occaſione à partu Latonæ ſumpta, in miſeriam eius & pariẽdi difficultatem digreditur: oſtendens, Latonam à duobus ſpeculatoribus Marte & Iride, quos Iuno conſtituerat, vbique terrarum & inſularum, à partu fuiſſe prohibitam, nec vllibi locorum hoſpitio receptam. Quod ἐπαειθμήσει amplificat. nam grauidam Latonam ab vniuerſa Peloponneſo, Achaia, Theſſalia, Corcyra, aliiſq; locis & inſulis compluribus excluſam, à ſola autem Delo ſuſceptam fuiſſe commemorat. Quæ ad laudem hoſpitalitatis Delo conciliandam, plurimum faciunt. Et in hac quidem digreſsione maxima pars hymni abſoluitur. Facto deinde reditu ad eandem inſulam, ab admiranda & diuina Apollinis ac Dianæ natiuitate laudat: quam ipſam à coniunctis & conſequentibus luculenter deſcribit: præterea à ſingulari autoritate & prærogatiua, quam præ cæteris inſulis habet, itémque à pace ſempiterna, denique à ſacrificiis, quæ ab vltimis terrarum oris huc adferantur, Delum ſtudioſè laudat. Cæterùm defectus, quibus hic & ſequentes hymni laborabant, ex Henrici Stephani, viri longè doctiſsimi & clariſsimi (quo meliorem ac diligentiorem ſui inſtauratorem Græcæ literæ nullum vnquam habuerunt) venuſtiſſima illa Græcorum poematum editione, ſuppleuimus.

V.2. Ἀπόλλωνος κουρ.] Principium hymni, à rebus ipſis, hoc eſt à dignitate & præſtantia Deli inſulæ, deductum, quam collatione amplificat, dum oſtẽdit, inter omnes Cycladas præſtantiſsimam & laude digniſsimam eſſe Delum, propterea quòd Apollinem Muſarum & poetarum antiſtitem in lucem ediderit. Exornantur hæc interrogatione, qua poeta ſeipſum alloquitur.

V.3. Κυκλάδες] Cyclades maris AEgei inſulæ ſunt. de quibus lege Strab. lib.10. Geogr. Plinium lib.3. cap.12. Solinum cap.17. Melam lib.2. cap.7. Nominis cauſam Dionyſius De ſitu hanc adfert,

Αἳ δ' Ἀσίης προτέρην αἶσαν λάχον ἀμφὶς ἰοῦσαι,
Δῆλον ἐκυκλώσαντο, καὶ οὔνομα Κυκλάδες εἰσί. Id eſt,

Quæque Aſiæ primas attingunt Cyclades oras,
Sic dictæ, Delum quia cingant moræ coronæ.

Ammianus quoq; Marcell. lib.22, Cycladas ait ſic dictas quòd omnes ambiunt Delon, patriam deorum inſignem. Ab Euſtathio ibidem hæ numerantur: Cythnus, Parus, Amorgus, Delus, Tenus, Ios, Seriphus, Myconus, Niſyrus, Syrus, Siphnus, Andrus, Naxus. quibus annumerandæ, Rhenęa, Gyarus, & aliæ.

V.7 Ὡς Μοῦσαι τὸν ἀοιδὸν] Delum laudandam eſſe, non modò ab honeſto & pio, ſed etiam per contrarium à periculoſo confirmat: dicens, eum in Apollinis odium incidere, qui patriam eius nõ laudet. quod comparatione illuſtrat. Quali etiam Ouidius 4. lib. De ponto, Eleg.14. vtitur, *Quàm grata eſt igitur Latonæ Delia tellus, Erranti tutum quæ dedit una locum.* &c. Eſt autem Pimplea mons Macedoniæ, olim à Thracibus poſſeſſus: in cuius radicibus fons fluit

Pimpleus,& antrum Pimpleum,Musis consecratum.Strabo lib.9.Geograph. Θρᾷκες,inquit, τὴν Πιερίαν,καὶ τὸ Λείβηθρον, καὶ τὴν Πίμπλειαν ταῖς αὐταῖς θεαῖς ἀνέδειξαν.ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες.ἐκλιπόντων δὲ ἐκείνων Μακεδόνες νῦν ἔχουσι τὰ χωρία ταῦτα. Id est, Pieriam,Libethrum & Pimpleam Thraces iisdem deabus consecrarunt, antea Pieres dicti:qui quum à reliqua Thracia defecissent,Macedones ista loca obtinuerunt. Hinc Musæ Pimpleæ & Pimpleides, vt apud Horatium, *Nec the meo Lamiæ coronam Pimplea dulcis.* lib.1.Ode 26.

V.9. Δήλῳ νῦν οἴμης] Propositio hymni cum amplificatione vtilitatis.

V.10. Κύνθιος αἰνήσῃ]Apollo Cynthius est dictus à Cyntho Deli insulæ mõte,de quo Strabo lib.10.ὑπέρκειται δὲ,inquit, τῆς πόλεως ὄρος ὑψηλὸν ὁ Κύνθος, καὶ τραχύ.Id est,Ciuitati in Delo mons adiacet Cynthus, miræ altitudinis & asperitatis. Stephanus De vrbib. ipsam insulam prius Cynthum appellatam esse prodidit,ἀπὸ τοῦ Κύνθου,τοῦ Ὠκεανοῦ,à Cyntho Oceani filio.

V.11. Κείνη δ' ἠνεμόεσσα] Narrationem à topographia orditur, quam Virgilius 3.AEneid.lib.imitatus est.

V.16. Ἀλλά οἱ οὐ νεμεσητὸν] Collatione Delum laudat, quam omnibus insulis & terris longè præstantiorem & superiorem esse affirmat. Quod ne odiosum sit,huic collationi προθεραπείαν istam præmittit.

V.19. -Φοίνισσα μετ' ἴχνια Κύρνος] Cyrnus insula maris Ligustici,quam Latini Corsicam vocant: cuius descriptionem pete ex Plinii lib.3.cap. 6. Cæterùm epitheta quæ hîc Corsicæ à poeta attribuuntur, Sardiniæ magis competunt:ad quam respicere voluisse autorem verisimile est,quum inquit,μετ' ἴχνια ὀπηδεῖ.Sardinia enim Ichnusa primùm dicta est, quòd formam habeat summi vestigii.Eadem Phœnissa commodius dicitur quàm Corsica,quòd Libyes duce Sardo in eam duxerunt colonias:ὕστερον δὲ Φοίνικες κατεκράτησαν οἱ ἐκ Καρχηδόνος, καὶ μετὰ τούτων Ῥωμαίοις ἐπολέμουν. id est, Deinde verò & Pœni Carthaginenses eam tenuerunt, qui vnà cum incolis bellum Romanis intulerunt. Strabo lib.5.

V.20. Οὐκ ὀνοτή] Neque hoc epitheton Corsicæ satis conuenit,quòd pauper & sterilis non sit:quum Strabo contrarium apertissimè affirmet. Ita enim de Corsica lib.5.scriptum reliquit,οἰκεῖται δὲ φαύλως, τραχεῖά τε οὖσα,καὶ τοῖς πλείστοις μέρεσι δύσβατος τελέως· ὥστε τοὺς κατέχοντας τὰ ὄρη, καὶ ἀπὸ λῃστηρίων ζῶντας, ἀγριωτέρους εἶναι θηρίων.Id est,Malè habitatur Corsica, quum aspera & plerisque in locis inuia sit.Quo fit vt incolæ montana inhabitent, vitámque latrociniis sustentent, ac ipsas feras immanitate superent. Dionysius, Ὕλῃ δ' ἀμφιλαφὴς οὔτις πόσον ὅσσον ἐκείνη.

Ibidem. -καὶ Μάκρις Ἀβαντίας]Periphrasis Eubœæ,quæ & Macris & Abantias olim vocata fuit, testibus Strabone & Stephano. quorum ille, lib. 10. Geogr. Ellopiam quoque ἀπὸ Ἔλλοπος τοῦ Ἴωνος,id est, ab Ellope filio Ionis, appellatam fuisse,memoriæ prodidit. τὸ ἐθνικὸν Ἐλλοπιεύς, Steph. Plinius refert aquas Eubœæ calidas Ellopias dici,lib.4.cap.12. Est autem Eubœa maris AEgæi insula,exiguo freto Euripo à Bœotia dirempta.

V.21. Σαρδώ θ' ἱμερόεσσα]Sardinia,Græcè Σαρδὼν,insula maris Ligustici,distans à Corsica 60 stadiis, vt Strabo docet. vel nouem millibus passuum, vt Plinius tradit.Pausanias tamen Sardiniam à Corsica nõ amplius quàm decem stadia lato mari diuidi existimat,lib.10.Huius fertilitatem Strabo lib.5. sic exposuit,ἔστι δὲ τὸ πολὺ μέρος τραχὺ καὶ οὐκ εἰρηναῖον· πολὺ δὲ καὶ χώραν ἔχον εὐδαίμονα τοῖς πᾶσι, σίτῳ δὲ καὶ διαφερόντως. Id est, Magna pars Sardiniæ aspera & impacata est: magna etiam solum habet cùm omnibus rebus, tum in primis frumento bea-

tum & fertile. Lucanus quoque Sardiniæ & Siciliæ fertilitatem his versibus lib.3.celebrat,

Vtraque frugiferis est insula nobilis aruis:
Nec plus Hesperiam longinquis messibus ullis,
Nec Romana magis complerunt horrea terræ. &c.

Ibidem. -καὶ ἣν ἐπενήξατο Κύπρις]Notatio est insulæ Cytherorum,quæ in mari Myrtoo,contra Maleam promontorium sita est.(Strab.lib.2.) seu Cytherorum vrbis in Cypro, ad quam Venus concha primùm aduecta fuit:vt ipsa apud Statium lib.1. Syluarum ait,

Hæc & cæruleis mecum consīdere digna
Fluctibus,& nostra potuit considere concha.&c.

V.24. -τί δὲ σιδαρώτερον ἕρκος] Est γνώμη qua diuinæ præsentiæ ac tutelæ magnitudinem & vtilitatem commendat. Nam si Archidamus meritò de ciuibus suis dixit,ταῦτ' ἐστὶ Λακεδαιμονίων τείχη, quanto rectius hoc & verius de Deo opt.max.dici potest & debet?πολλὸν γὰρ θνητῶν κρείσσονες ἀθάνατοι,vt inquit Theognis. Atenim propitio Deo,omnia nobis possibilia: sicut Pindarus præclarè dixit,θεῶν τελεσάντων οὐδέν ποτε φαίνεται ἔμμεν' ἄπιστον. Nam Iouis taxilli, vt prouerbio dicitur, semper cadunt feliciter. Quare si Deus est pro nobis, quis contra nos?

V.25. Τείχεα μὲν]*Tabida consumit ferrum lapidésque uetustas.*Nihil enim est opere aut manu factum,quod non aliquando conficiat & consumat ætas.

V. 26. Στρυμονίου βορέαο] Citatur hoc hemistichium à Stephano De vrb. in dictione Στρυμών.

V.30. Ἦ ὡς ἐπεστρέψατο] Deum in prima creatione terram à mari separasse, & insulas condidisse,etiã poetæ crediderunt,& saniores philosophi:quemadmodum ex Homeri,Hesiodi,Ouidii & aliorum poetarum monimentis,& Timæo Platonis, certò colligitur. Ad hanc κοσμοποιίαν præsens locus referendus mihi videtur.

Ibidem. -οὔρεα θείνων Ἄορι τριγλώχινι] Hac notatione,diuina potentia & maiestas exprimitur: quam Deus fulminibus,tonitrubus & grãdinibus immissis demonstrat.Venus apud Virgilium,

-ô qui res hominúmque deúmque
AEternis regis imperiis & fulmine terres.

Horat. *Nec fulminantis magna Iouis manus.* Facessat ergo Plinii furor, qui ista omnia fortuita, ac fulmina bruta esse censet,vt quæ nulla veniant ratione naturæ.

V.31. Ἄορι τριγλώχινι] Periphrasis fulminis: cuius descriptionem & causam lege apud Aristot. lib.3. Meteor.cap. 1. Interpres Aristoph. In equitibus tria fulminum genera recenset.τῶν κεραυνῶν, ait,οἱ μὲν,καταιβάται,οἱ δὲ,ψολόεντες,οἱ δὲ,ἀργῆτες καλοῦνται,ὡς Ὅμηρος ὠνόμασεν.Id est,Fulminum alia rectà descendunt,quędam sunt fuliginosa, quędam raptim emicant. Naturam fulminis Lucanus poeta eleganter sic descripsit,

Qualiter expressum uentis per nubila fulmen,
AEtheris impulsi sonitu,mundique fragore
Emicuit,rupitque diem,populósque pauentes
Terruit, obliqua præstringens lumina flamma:
In sua templa furit,nulláque exire uetante
Materia,magnámque cadens magnámque reuertens
Dat stragem latè,sparsósque recolligit ignes.

Ibidem. -ὅ οἱ Τελχῖνες] Cyclopes Ioui fulmina fabricare à poetis creduntur.

Vnde Ouid.1.Metamorph.

Tela reponuntur, manibus fabricata Cyclopum. Vidè Hesiodum in Theog.

V.32. -νέρθε δὲ πάσας] Ouid.1.Metamorph.

Tum freta diffudit, rapidisque tumescere uentis
Iussit, & ambitæ circumdare littora terræ.

V.36. Ἀλλ' ἄφετος πελάγεσσιν] Delum vetustissimis temporibus mobilem fuisse, & sub aquis latuisse, testatur apud Strabonem lib.10, Pindarus, Virgilius 3. AEneid. Ouid.6.& 15. Metam.& Plin.lib.2.cap.86, & 87. Herodot. quoq; lib. 6. in Erat. refert, eo tempore quo Datis Persicus satrapa bellum Græciæ intulit, Delum commotam esse, & intremuisse: ídque hoc oraculo antè significatum fuisse, Κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν. Id est, Et Delum, quanuis sit adhuc immota, mouebo. Idem de Rhodo Pindarus scripsit 7.ᾠδῃ Olymp. Caussam huius rei pete ex Arist.lib.1.Meteor.cap.14.

Ibidem. -οὔνομα δ' ἦν σοι Ἀστερίη] Delus variis appellata fuit nominibus: quæ ex Solino adscribere volui: apud quem in Polyhist.cap.17. ea exponuntur, Eadem Delus, inquit, & Ortygia, quæ clarissima est in Cycladum numero, multifariè traditur. Nunc Asterie, à cultura Apollinis: nunc à venantibus Lagia, vel Cynthus: Pyrpole etiam, quoniam ignitabula ibi & ignis inuenta sunt. In hac primùm visæ coturnices, quas Græci ὄρτυγας vocant.&c. Apollonii Rhodii enarrator Asterien dictam putat à figura, & priùs Delum quàm Asterien nominatam. Δῆλος, μία τῶν Κυκλάδων νήσων, ἱερὰ Ἀπόλλωνι· ἣ πρὶν μὲν, Δῆλος, ὕστερον δὲ Ἀστερία, διὰ τὸ σχῆμα. Callimachus hoc nomen ab Asterie nympha (quæ Cœi & Phœbæ filia, soror Latonæ fuit) sortitum esse tradit, quòd ea Iouis vim fugiens, cælitus in hanc insulam, tunc Ortygiam dictam, insiluerit.

V.38.-ἀστέρι ἴση] scil. διαθέοντι. Saltum Asteries confert traiectioni stellarum, de qua vide Aristot.lib.1.Meteor.cap.4.

V.41. Πολλάκις ἐκ Τροιζῆνος] More poetico rem amplificat, ostendens hanc insulam de vno loco in alium fuisse delatam. Trœzen, ciuitas Peloponnesi, à Trœzene Pelopis filio nominata, quę alio nomine Aphrodisias, alio Saronia, alio Apollonias, alio Posidonias, alio denique Anthemis dicebatur. Steph.& Strabo, lib.8.

V.42. -Σαρωνικοῦ ἔνδοθι κόλπου] Isthmus Corinthiacus duos sinus efficit, quorum vnus mare Ionium versus occidentem spectat, & Corinthiacus dicitur, cuius angustiæ Cenchreæ vocantur: alter in AEgeum tendit versus ortum, & Saronicus ipse, angustiæ verò Lecheæ appellantur. Vtrunque Dionysius describit. Plura vide apud Plin.lib.4.cap.4.& Strab.lib.8.

Ibidem. -Ἐφύρηθεν] Quatuor ciuitatibus hoc nomen competere Strabo & Stephanus docent. Fuit enim Ephyre Achaica, Thesprotica, Thessalica & Corinthiaca: quarum postrema hic intelligenda est. De ea Glaucus Homericus, Ἔστι πόλις Ἐφύρη μυχῷ Ἄργεος ἱπποβότοιο. Ipsa Corinthus olim Ephyra dicta, ab Ephyre Oceani filia, quæ prima in iis finibus consedit: postea demum à Corintho Marathonis filio nomen accepit: testibus Paus. & Plinio. Idem & Heraclides De rebuspub. refert, Κόρινθος (inquiens) Ἐφύρα πρότερον ἐκαλεῖτο, μέχρι Κορίνθου, ἀφ' οὗ τοὔνομα ἔχει.

V.45. Ἔδραμες Εὐρίποιο] De Euripo suprà dictum. Suniũ autẽ est promontoriũ Atticæ, de quo Strabo lib.9.& Paus. initio lib.1. Chius & Samus insulæ in mari Ionio clarissimæ, illa quidem vino præstantissimo, hæc verò fortuna Polycratis, templo Iunonis, & Pythagora nobilitata. De vtraque hæc cànit Dionysius De situ,

Ταῖς δ'

Ταῖς δ' ἔπι, νῆσοι ἔασιν Ἰωνίδες· ἔνθα δὲ Καῦνος,
Καὶ Σάμος ἱμερόεσσα, Πελασγίδος ἕδρανον Ἥρης,
Καὶ Χίος, ἠλιβάτου Πελληναίου ὑπὸ πέζαν. Id eſt,
His ſuper, Ionio ſunt inſulæ in æquore: Caunus,
Et peramœna Samus, Iunonis maxima templo,
Et Pellenæi tumulo Chios ardua montis. Vide Plinium lib. 5. cap. 31. Strabonem 14. Geogr.

V.48. -νήσοιο διάβροχον] Samum aquis irriguam eſſe, etiam Strabo his verbis teſtatur, ἔστι δ' αὐτῆς ἐν ἐπιπέδῳ τὸ πλέον, ὑπὸ τῆς θαλάττης κλυζόμενον· μέρος δὲ καὶ εἰς τὸ ὄρος ἀνέχει τὸ ὑπερκείμενον. Id eſt, Minor eius pars in planitie mari perluitur: pars quædã etiam in montem, qui ſuprà imminet, inſurgit.

V.49. Παρθενίης] De variis Sami vocabulis ibidem inquit, ἐκαλεῖτο δὲ Παρθενίας πρότερον, οἰκούντων Καρῶν· εἶτα Ἀνθεμοῦς, εἶτα Μελάμφυλος, εἶτα Σάμος, εἴτ' ἀπό τινος ἐπιχωρίου ἥρωος, εἴτ' ἐξ Ἰθάκης καὶ Κεφαλληνίας ἀποικίσαντος. Id eſt, Priùs Parthenias dicta eſt, Caribus eam obtinentibus: deinde Anthemus, poſtea Melamphylus, deniq; Samus, ſiue ex heroe aliquo indigena, ſiue aduena, qui ex Ithaca & Cephalenia coloniam eò deduxit. At Steph. iſto ordine recenſet, ἐκλήθη δὲ πρότερον Παρθενία, καὶ Δρύουσα, καὶ Ἀνθέμουσα, καὶ Μελάμφυλος.

Ibidem. -νύμφαι Μυκαλησσίδες] Nymphę Mycaleſides à Mycaleſo è regione Sami monte dicuntur. Eundẽ Steph. Mycaleſſum, Plin. lib. 4. cap. 7. Mycaleſum, Strabo Homerũ ſequutus Mycalen vocat. Sic enim Hom. in hymno Apoll.
Καὶ Σάμος ὑδρηλή, Μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα. Id eſt,
Atque vndoſa Samos, Mycalæque cacumina celſa.

V.50. Γείτονος Ἀγκαίου] Ancæus Neptuni & Aſtypalęæ filius, Lelegum rex, qui Mæandri filiam Samiam vxorem habuit, ex qua Perilaum, Euadum, Samum, Alitherſen, filios, & Parthenopen filiam ſuſcepit. Pauſan. in Achaicis. Eiuſdem mentionem facit Strabo ab initio 14. libri, τὴν δ' ἑξῆς παραλίαν μέχρι Φωκαίας, καὶ Χίου, καὶ Σάμου, ἧς Ἀγκαῖος ἦρχε, Λέλεγες εἶχον. De eodem vide prouerbium, *Multa cadunt inter calicem.* &c.

V.53. Οὕνεκεν οὐκέτ' ἄδηλος] Nominis Deli rationem hîc aſsignat, quòd Δῆλος ſit appellata quaſi manifeſta, quum priùs obſcura ſub aquis latuiſſet. Solinus aliam profert, cuius hæc ſunt verba. Meminiſſe, inquit, hoc loco par eſt, poſt primum diluuium, Ogygii temporibus notatum, quum nouem & amplius menſibus diem continua nox inumbraſſet, Delon ante omnes terras, radiis ſolis illuminatam, ſortitámque ex eo nomen quòd prima reddita foret viſibus.

V.55. Οὐδ' Ἥρην κοτέουσαν] Ab hoſpitalitate Delum cõmendat, quòd quũ omnes terræ & inſulæ grauidam Latonam hoſpitio prohibuiſſent: ſola Delus, poſthabito Iunonis odio, eam exceperit, & Apollini ac Dianæ ſolum natale & prima vitæ incunabula præbuerit. Hanc laudem ἐπαριθμήσει locorum amplificat, in qua totius Peloponneſi & Græciæ regiones ordine commemorat.

Ibidem. -ἢ μὲν ἁπάσας] Exemplo ſunt, Io, Calliſto, Semele, Alcmena, Danae, Antiopa, Leda & aliæ.

V.58. -φιλαίτερον Ἄρεος υἷα] Cauſa eſt odii Iunonii: quam Homerus etiam expreſsit, inquiens, -ὅτ' ἄρ' υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε Λητὼ τέξεσθαι καλλιπλόκαμος τότ' ἔμελλε. Quàm verò charus Ioui Apollo fuerit, Hom. indicat in eius hymno, Τῷ δ' ἄρα νέκταρ ἔδωκε πατὴρ δέπαϊ χρυσείῳ, Δεικνύμενος φίλον υἱόν. &c. Iuppiter huic nectar pater è cratere bibendum Præbuit, oſtendens charum ſibi filium. Vide

eiusdem hymnum in Mercurium. Callimachus etiam à dextris Iouis considere, & omnia postulata facilè à patre obtinere posse, suprà ostendit.

V.62. -ὁ μὲν πέδον ἠπείροιο] Iuno duos spectatores constituisse fingitur, qui omni loco Latonam arcere debuerunt: quorum alter, Mars in AEmo, Thraciæ monte, constiterit, vnde longè latéque in Macedoniam, Thessaliã & Pontum prospectus illi patebat:(est enim mons celsissimus, vt Strabo lib. 7.docet)altera verò, Iris, Mimantem tenuerit, vnde insulas maris AEgei prospicere poterat. Est enim Mimas Ioniæ mons, 250 mill. passuum excurrens, atque in continentibus campis residens: cuius vertices de nubibus superuolantibus futuræ tempestatis significant qualitatem : autoribus Plinio & Solino. Mimantem Alexander perfodere cœpit, teste Pauſ. in Corinth.

V.67. -κόρη Θαύμαντος]Notatio Iridis, quæ à patre etiam Thaumantias apud poetas nominatur. Hesiod. in Theog.

Θαῦμας δ' Ὠκεανοῖο βαθυῤῥείταο θύγατρα
Ἠγάγετ' Ἠλέκτρην· ἡ δ' ὠκεῖαν τέκεν Ἶριν. Id est,
Oceani natam Thaumas sibi iunxit amœnam
Connubio Electram, celerem quæ protulit Irim. Dicitur autem filia Thaumantis, ἐπεὶ καὶ θαύματός ἐστιν ἀξία. ὁρῶντες γὰρ αὐτὴν θαυμάζομεν, καὶ περιφέρομεν λόγῳ. Tzetzes ibidẽ. Est enim Iris arcus pulcher, & ob eam causam quia speciem habeat admirabilẽ, Thaumante dicitur esse nata. vt & Cic.lib.3. De nat. deorum, docet.

V.70. Φεῦγε μὲν Ἀρκαδίη] In prima fugitiuarum regionum acie Arcadiam collocat, atque adeò totam Peloponnesum, quæ afflictam & exulem Latonã odio Iunonis expulsam, deseruit. Est enim verè à Pindaro dictum, παῦροι ἐν πόνῳ πιστοὶ βροτῶν, καμάτων μεταλαμβάνειν. Id est, Pauci sunt in periculo fidi amici, qui laborum velint esse socii. Et rectè Polynices apud Euripidem, τὰ φίλων δ' οὐδὲν, ἤν τις δυστυχῇ. Id est, Res amicorum nullæ sunt, quum quis affligitur. Theognis,

Παύρους εὑρήσεις Πολυπαΐδη ἄνδρας ἑταίρους,
Πιστοὺς ἐν χαλεπῇ, Κύρνε, διχοστασίῃ. De Arcadia primo hymno dictum est. Parthenius eiusdem regionis mons à Tegeatide ad Argiam vsque pertingẽs: Strabo in fine 8. Dicitur & Parthenium. In hunc montem Alæus Telephum ex Auge filia & Hercule natum exposuit, vbi à cerua enutritus est, teste Pauſ. in Arcadicis. Fuit & Auge μελοποιὸς Τεγεάτις, poetria Tegeatis, autore Stephano, ad quam hoc loco Callimachus fortè respexit. De Pheneo Arcadiæ, qui Φενεὸς aliâs dicitur, lege Strabonem in fine 8.& Plin.lib. 4.cap.6. Sed & Ouidius 15. Metam. de aquis eiusdem hæc,

Est lacus Arcadiæ (Pheneum dixêre priores)
Ambiguis suspectus aquis: quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ, sine noxa luce bibuntur. Est & vrbis nomen, quæ inter Arcadicas tertio loco ponitur à Pausania.

V.72. Φεῦγε δ' ὅλη Πελοπηΐς] Peloponnesus à Pelope nomen accepit, qui è Phrygia pulsus circa annum mundi 2670, in eam regionem, priùs Apiam dictam, peruenit, & occiso OEnomao Pisæam & Olympiam initio obtinuit: mox ampliatis imperii finibus, toti regioni à se nomen imposuit. Vide Pauſ. in Eliac. priorib. Herod. lib.7. Thucyd.lib.1. Pind. 1. hym. Ol. De Isthmo Corinthiaco Plin. lib. 4, cap.4. & Solin.cap.13. AEgialus, media inter Sicyonẽ & Buprasiũ vrbs, ab AEgialo Inachi filio dicta. Steph. & Pauſ. in Corinth. Hom. Iliad.2, Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα. citatur ab interprete. Argos nobilissima est

Peloponnesi ciuitas, quæ Argolicæ ditioni de se nomen fecit. Strabo in 8, annotatum ex Homero reliquit, totam illam peninsulam communi vocabulo Argos, & omnes Græcos, Argiuos, vt & Danaos & Achæos, sæpe appellari.

V.74. -ἐπὶ λάχεν Ἴναχον Ἥρη] Inachus Argolidis amnis, de quo plura sequēti hymno. Hunc amnem Iuno tenuisse fingitur: quia Iuno ab Argiuis religiosissimè colebatur. Vnde Argiua ipsa dicta est. Virgil. 7. AEneid. *Ecce autem Inachius sese referebat ab Argis.*

V.75. Φεῦγε καὶ Ἀονίη] Bœotiam intelligit, quæ olim Aonia appellata est, ab Aonibus barbaris, qui initio eam tenuerunt: teste Strab. lib. 9. Postea demum à Cadmo nomen hoc illi impositum est, propter bouem illic inuentā, de qua Phœbi oraculum illi dixerat,

Bos tibi (Phœbus ait) solis occurret in aruis,
Nullum passa iugum, curuique immunis aratri:
Hac duce carpe uias: & qua requieuerit herba,
Mœnia fac condas, Bœotiáque illa uocato.

Dirce, fluuius siue fons Bœotiæ, Thebas præterfluēs: cuius & Pindarus Thebanus 1. Isthm. ᾄδει meminit: à quo ipse Dircæus vates appellatur apud Horatium. In eadem regione Ismenus & Asopus nobiliores sunt fluuii, de quibus Strabo lib. 9, Plin. lib. 4. cap. 17.

V.78. -ἐπεὶ πεπάλακτο κεραυνῷ.] Respicit ad fabulam quæ vulgò à poetis hoc modo circumfertur. AEginæ pāter Asopus fuit, quam quum Iupiter in ignem conuersus compresisset, & AEacum ex ea suscepisset: iratus re cognita Asopus, aquas suas in cælum euomuit. quam ob rem à Ioue fulmine percussus est. Ouid. 6. Metam. & Pind. in Nem.

V.80. -μελίη] Meliæ, arborum nymphæ (perinde vt Dryades & Hamadryades) sic dictæ à Melia Pelasgi filia, Ismeni sorore & Temeni matre. Hesiod. Νύμφας θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν. Id est, Quasque vocant Melias terræ per climata nymphas. Μελίη alioquin fraxinus, arboris species, Latinis est: de qua Plin. lib. 16. cap. 13, Procera hæc ac teres, pennata & ipso folio: multúmque Homeri preconio, & Achillis hasta nobilitata. Vide lib. 4. Iliad. & 20. apud Hom. & Ruell. lib. 2. De stirp. cap. 82. Dicitur autē αὐτόχθων, quasi ex ipsa terra genita: quo nomine Athenienses superbiebant, quòd indigenæ essent, αὐτόχθονες: non aduenæ, aliarúmve gentium coloniis permisti. Cornelius etiam Tacitus Germanos αὐτόχθονας esse censet. Vetus porrò superstitio obtinuit, vt arboribus & syluis, cæterísque terra nascentibus vim quandam numinis inesse crederent. Hinc tot Oreades, Dryades, Hamadryades, Napeæ, Naiades. Καί τοὺς μέλοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ ἀθάνατοι, vt inquit Hesiodus. Melias itaque nymphas indoluisse fingit, quòd quercus in Helicone commoueri & sterni viderent, Apolline Thebis ac toti Bœotiæ irascente, & propter inhospitalitatem succensente.

V.88. Θήβη, τίπτε τάλαινα] Comminatio Apollinis nondum nati, qua pœnas minatur Thebanis ob inhospitalitatem erga Latonam matrem. Thebe, & Thebę in plurali, vrbs Bœotię celebris, à Thebe, Promethei filia, nomē adepta, testibus Paus. in Bœot. & Stephano: à quo nouem Thebæ recitantur. De tripode Apollinis Pythii lege Diodorum Sicul. lib. 16: Aristophanis interpretem in Pluto, Erasmum in prouerbio, Ex tripode.

V.91. -ὄφις μέγας] Notatio Pythonis ab Apolline interfecti: de quo plura Strabo lib. 9. Cosmogr. Homerus in hymnis, & nos suprà in hymnum 2. Parnassus, mons Phocidis, *Hesperio tantum quantum submotus eoo Cardine*, vt de ipso canit Lucanus. Huius altitudinem exprimit sic Ouidius, *Mons ibi uerticibus*

petit arduus astra duobus, Nomine Parnassus, superátque cacumine nubes. Statius medium cæli vocat, Lucanum sequutus, & Strabonem, qui lib. 9. refert, emissas duas à Ioue aquilas, alteram ab occidente, alteram ab oriente, illic recta linea coiuisse. Qua de causa Pindarus Delphos vmbilicum terræ vocat, 6, 8, & 11, Pythiorum εἰδεσι. Vocat autem Parnasum νιφόεντα à niuium copia: quoniam ὅ,τε Παρνασὸς καὶ ὁ Ἑλικὼν (teste Strabone) ὄρη ὑψηλὰ καὶ νιφοβόλα, & in Septentrionẽ vergentia.

V.92. ἀπὸ Πλειστοῖο καθῆρτον] Plistus, fluuius Phocidis, ad Cirrham Delphorum naualem stationem & proximum mare defluens. Huius aquam in obsidione Cirrhæorum Solon ex alueo, vnde in vrbem influebat, aliò auertit. Pausan. in Phocicis.

V.96. -κακογλώσσοιο γυναικὸς] Nioben notat, ob cuius maledicentiam & superbiam omnes liberi ab Apolline & Diana vno die perempti sunt. De numero liberorum variant scriptores, quorum diuersas sententias AElianus lib. 12. Var. hist. recitat. Hom. lib. vlt. Iliad. sex filios & sex filias meminit. Homerũ sequutus Ouidius totidem ponit, quorum nomina recitat lib. 6. Metamorph. Plutarchus in libro de superstitione figmentum hoc poetarum perstringit, tanquam indignum Latona, vt quam huiusmodi crudelitatis & immanitatis ream agere nefas sit.

V.98. -μελοίμην] Dicitur μελοίμην ἁγίων, actiuè, pios & sanctos curæ habeo: at μελοίμην ἁγίοισι, passiuè, piis vicissim curæ sum, qui me amant, colunt & venerantur.

V.100. Ἀλλ' ὅτ' Ἀχαιϊάδες] Pro Ἀχαιίδες per ἐπένθεσιν. De Achaia vide Plin. lib. 4. cap. 5. Pauſ. in Achaicis, Strabonem lib. 8. & Stephanum. Helice, Achaię vrbs, Neptuni templo & simulacro nobilis, ante pugnam Leuctricam terræ motu & fluctibus absorpta est, Olympiadis primæ & centesimæ anno quarto: teste Pausania. Cuius deletionis causa fuit, quòd Achæi, supplices è templo Neptuni abstractos trucidassent, vt ibidem refert Pausan. Heliconii Neptuni meminit Homerus (testibus Strabone & Pausania) lib. 20, vbi Ἑλικώνιον ἄνακτα appellat. Bura, alterum Achaiæ oppidum, à Bura Xanthi & Helices filia, sic dictum: quod idem terræ motus qui Helicen euertit, tam vehementer perculit, vt in templis priscis omnia deorum simulacra corruerint. Pausanias in Achaicis. Meminit & Ouid. Metam. 15.

V.103. Ἀψ δ' ἐπὶ Θεσσαλίην] De Thessalia eiúsque ciuitate Larissa, Peneo fluuio, & Tempis, Plin. lib. 4. cap. 8. Solinus, cap. 14. Mela lib. 2, cap. 4. Strabo lib. 9. Herodot. lib. 7. in Polyhymn. Lucan. lib. 6. Pharsal.

V.104. -καὶ αἱ Χειρωνίδες] Pelii montis notatio, in quo Chiron Thessalus, λίθινον τέγος (vt Pindarus vocat) id est lapideam domum, habuit: vbi Iasonem, Achillem & alios heroas educauit. Hesiod. in Theog.

V.105. -διὰ Τεμπέων] AElianus lib. 3, cap. 1, διὰ μέσων δὲ Τεμπῶν ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ἔρχεται, χολῇ καὶ πράως προϊὼν, ἐλαίου δίκην. Id est, Per media Tempe Peneus amnis tardè leniterque ac in morem olei defluit. Vide locum.

V.118. Πήλιον ὦ Φιλύρης νυμφήϊον] Pelion Thessaliæ mons in sinum Pelasgicum incumbens, in quo Philyre Oceani filia Chironem ex Saturno conceptum enixa est, teste Apollonio Rhodio, Argon. 2. Vide & Pindarum hymno 4, Pyth.

V.121. Τὴν δ' ἄρα] Elegans προσωποποιΐα, qua fingit Peneum fluuium Latonæ benignissimè respondentem, vt qui paratus sit ad omnes amicitiæ ac beneuolentię partes descendere, & posthabitis omnibus periculis, eam hospitio

ſuo fouere ac protegere. Quod beneficium vt amplificetur, priùs pericula exponit, quæ ſibi à Latonæ inimicis imminere atque inferri poterant.

V.122. -Ἀναγκαίη, μεγάλη θεός] Exordium à loco communi ductum, quo vim neceſsitatis exaggerat, deam magnam ac potentem vocans, vt cui nemo reſiſtere queat. Verè enim Prometheus apud AEſchylum,

Τὸ τῆς ἀνάγκης ἐστ᾽ ἀδήριτον σθένος. Id eſt,
Neceſsitatis vis inexpugnabilis. Et rurſum,
Τέχνη δ᾽ ἀνάγκης ἀσθενεστέρα μακρῷ. Id eſt,
Ars eſt neceſsitate longè infirmior. Tecmeſſa apud Sophoclem,
Ὦ δέσποτ᾽ Αἴας, τῆς ἀναγκαίας τύχης
Οὐκ ἔστιν οὐδὲν μεῖζον ἀνθρώποις κακόν. Id eſt,
O domine mi Aiax, non eſt grandius malum
Mortalibus datum vllum quàm neceſsitas. Orpheus in Thymiamate

Noctis, -δεινὴ γὰρ ἀνάγκη πάντα κρατύνει. Id eſt, Omnia vis fati certa cum lege cohercet. Menelaus apud Euripidem in Helena,

Λόγος γὰρ οὐκ ἔστιν ἐμὸς, σοφῶν δ᾽ ἔπος
Δεινῆς ἀνάγκης οὐδὲν ἰσχύειν πλέον. Id eſt,
Non eſt meus ſermo, ſed vox ſapientium,
Dura neceſsitate eſſe nihil validius. Plura in hymnum 6, infrà.

V.129. Τλήσομαι εἵνεκα σεῖο] Poſtquam Peneus ſecum deliberauit vtrum ſatius ſit Latonæ afflictæ opem ferre, an temerè ſe in diſcrimen aliquod coniicere: tandem hæc alternanti potior ſententia viſa eſt, vt malit vitæ ac capitis, fortunarúmque ſuarum diſcrimen ſubire, omniáque ſua in dubium vocare, quàm honeſti amici officium in ſupplice releuanda turpiter deſerere. Qua in re viri boni præ ſe fert imaginem Peneus, vt qui nullis hoſtium minis nulliſque periculis ab honeſtè & laudatè factis dimoueri ſe patitur: & ſi fractus illabatur orbis, impauidum ferient ruinæ.

V.132. -κάλει μόνον Εἰλείθυιαν] Quomodo Latona imploret opem Lucinæ, quum ea nondum nata ſit? ſiquidem Diana eadem eſt quæ Lucina aliâs dicitur: vt ſuprà demonſtrauimus, & ex Platonis Theæteto clarè intelligi poteſt. Nodus hic ex Pauſania explicari poterit, qui in Atticis aliam Lucinam, & à Diana diuerſam, filiámque Iunonis eſſe refert: quæ ab Hyperboreis profecta, Latonam in partu adiuuerit. Homerus in hymn. Apollinis fingit Lucinam à Iunone detentam, ne Latonæ parturienti ſuccurreret.

V.134. Παγγαίου περιδέλυμνα] Pangæum Thraciæ promontorium, Macedoniæ coniunctum, cuius Herodot. lib. 5. & 7. meminit: item Plin. lib. 4. cap. 11, Strabo 14. Eiuſdem Pindarus 4. Pyth. meminit.

V.137. -ἔτρεμε δ᾽ Ὄσσης Οὔρεα] Amplificatio fragoris ὑπερβολική. Oſſa & Pindus, montes: Cranon vrbs Theſſaliæ. de quibus Plinius lib. 4. cap. 8, Strabo lib. 9.

V.141. Ὡς δ᾽ ὁπότ᾽ Αἰτναίου] Similitudine, ſeu comparatione, terræ ac montium tremorem exornat, ab AEtna, Siciliæ monte, deſumpta, quam Virgil. lib. 3. AEneid. feliciſsimè imitatus eſt. Cæterùm quod hîc Briareo Callimachus, idipſum Encelado Virgilius, & Virgilium imitatus Claudianus: Ouidius verò Typhoeo tribuit, vt eorum loci oſtendent. De AEtna autem monte Siciliæ, vide Plin. lib. 3. cap. 8, Strabonem lib. 6, Solinum cap. 11. Cæterùm Sicilia, Trinacria etiã dicitur à poetis, & Triquetra. Callimachus ſuprà, Αὐτε δὲ Τειναχείη Σικανῶν ἕδος. Vocatur autẽ Τειναχεία, quaſi τρία ἄκρα ἔχουσα, autore Euſtathio, quòd tria habeat promontoria. Dionyſ. De ſitu orbis,

Ἄκρα δέ οἱ, Πάχυνός τε, Πελωρίς τε, Λιλύβη τε·
Ἀλλ' ἤτοι Λιλύβη μὲν ἐπὶ ῥιπὴν ζεφύροιο
Εἰσανέχει, Πάχυνος δὲ πρὸς αὐγάς· αὐτὰρ ἐπ' ἄρκτους
Ἠνεμόεσσα Πελωρὶς, ἐς Αὐσονίην ὁρόωσα.

Ouid.13.Metam. *-tribus hæc excurrit in æquora linguis,*
E quibus imbriferos uersa est Pachynos, ad austros,
Mollibus expositum Zephyris Lilybæon, ad arctos
AEquoris expertes spectat Boreamque Pelorus. Est & apud Claudianum lib.1, De raptu, elegans Siciliæ descriptio, quæ huc referri debet.

V.150. Εἰσόκεν οἱ Κοιηνὶς] Latona Cœi & Phœbes filia fuit. vnde Cœis ipsa & Cœantis ab Orpheo dicitur Hesiod. in Theog. & Ouid. Metam. 6. A nomine Κοῖος fit Κοιηνὶς, sicut ἀπὸ τοῦ Πέλοπος fit Πελοπηΐς: & vitandi hiatus causa, κ interponitur.

Ibidem. Σώζεο χαίρων, Σώζεο] Mutuæ beneuolentiæ signum & exemplum est Latona, quæ non vult vt Peneus in sui gratiam periclitetur: sed Thessalia potius excedere parata est, quàm sua præsentia mali quippiam periculíve toti regioni conciliare.

V.153. -ἔστιχε νήσους] Exposita inhospitalitate Græciæ & finitimarum regionum, in terra continenti, nunc ad insulas se conuertit.

V.156. -φιλοξεινωτάτη ἄλλων] Corcyram hospitalem fuisse ex Homero intelligitur, apud quem Vlysses Alcinoi regis Phæacum hospitio benignissimè suscipitur.

V.160. Ὠγυγίην δ' ἤπειτα Κόων Μεροπηΐδα] Cos insula maris AEgei, vna Sporadum, olim Meropos dicta, ἀπὸ τοῦ γηγενοῦς Μέροπος, ab indigena quodam Merope: deinde & Cos ἀπὸ τῆς Κῶ τῆς Μέροπος θυγατρὸς, à quo filia Meropis. Dicitur & Κόως & Κώοος, Steph. Huius insulæ descriptionem pete ex Strab. lib. 14. & Plin. lib. 5. cap. 31.

V.161. -Χαλκιόπης] Orpheus in Argon. Chalciopen quandam nominat, Phryxi coniugem, & Argi matrem, quam Ouid. in epist. Helenæ Medeæ sororem facit. Ἄργος εὐμμελίης Φρίξου παῖς, ὃν ῥα ἔτικτε Χαλκιόπη. i. Argus, quē Phrixo cōceptum patre sub auras Chalciope peperit. Plutarchus in quæst. Græcorū, quo loco causam adfert ob quam Herculis sacerdos apud Coos vestitu muliebri sacra faciat, Alciopi regis meminit, cuius filiam ab Hercule ductam esse refert.

V.162. -Μὴ σύ γε μῆτερ] Gratulaturus poeta Ptolemæo Philadelpho, AEgyptiorum regi, fingit Apollinem in Co insula pronasci voluisse: ne honori & gloriæ Ptolemæi aliquid decederet, qui in ista insula natus & educatus est: eámque natiuitate sua, non minus quàm Apelles aut Hippocrates, illustriorē ac nobiliorem fecit. Quod idem Theocritus Idyllio 17. affirmat. vbi etiam Con gestientem & blandissimè salutantem τὸ νεογιλὸν βρέφος (puerum recens editum) fingit, sibíque adeò de illustri hoc alumno gratulantem.

V.164. -ἐπεὶ λιπαρή τε καὶ εὔβοτος] Fertilem esse Con, etiam Strabo testatur.

V.166. -ὧ ὑπὸ μίτρην] Mitra, regium diadema: pro regno, metonymicé.

V.167. -Μακηδόνι κοιρανέεσθαι.] Ptolemæus dicitur Macedo à maioribus, qui Macedones fuerunt, & Alexandro magno in imperio successerunt. Pausanias in Atticis refert, Ptolemæum, patrem Philadelphi, re, Philippi Amyntæ filii, verbo tantùm, Lagi filium fuisse. Idem in Eliac. posterioribus tradit Ptolemæum in Olympia statuam dedicasse, cui se Macedonem inscribendum curarit, quum rex AEgypti esset.

V.168. ἀμφοτέρη μεσόγεια] De potentia Ptolemæi primo hymno quædam diximus:plura apud Theocritum Idyllio citato reperies.

V.171. Καὶ νύ ποτε ξυνός τις] Vaticinium Apollinis de bello Celtico, quod Brennus Gallorum dux Olympiadis 125 anno ſecundo, circa annum mundi 3723,toti Græciæ intulit, & templum Apollinis Delphicum ſpoliauit. Quo à Græcis pugna ſuperato,reliquiæ Celtarum,quorum erant quatuor millia circiter, à Maga Cyrenæorum præfecto conductæ ſunt, vt ſibi in AEgypto occupanda auxilio eſſent. Eos Philadelphus in deſertam inſulam per Nilũ deduxit,quo in loco ad vnum omnes,cùm mutuis confoſsi vulneribus, tum fame enecti perierunt.Pauſ.in Atticis. Qua de cauſa commune ſibi cum Philadelpho bellum hoc Celticum fore,Apollo vaticinari fingitur.

V.173. Κελτὸν ἀναστήσαντες Ἄρηα] Bellum hoc copioſè deſcripſit Pauſanias lib.vlt.in Phocicis:vnde reliqua quæ huc pertinebunt,petenda ſunt.

V.174. Ὀψίγονοι Τιτῆνες] Gigantum poſteros vocat, quoniam vt gigantes cœlum expugnare aggreſsi & arma cœleſtibus inferre non dubitarunt, ſic Celtæ Apollinem bello adorti ſunt, eiúſque templum diripuerunt, & incendiis euerterunt.Propertius lib 3,

Torrida ſacrilegum teſtantur limina Brennum,
Dum petit intonſi Pythia regna dei.

V.175. νιφάδεσσιν ἐοικότες] Multitudinem & numerum Celtarum Pauſanias in Phocicis expreſsit. Nomina(inquit)in hanc iam tertiam expeditionem dederunt,peditum centum & quinquaginta millia, equites vicies mille & quadringenti.Atque hæc quidem equitum manus, tota ad pugnam idonea. nam verior numerus fuêre ſupra ſexaginta equitum millia,amplius mille & ducenti.Nam ſingulos equites famuli ſequebantur duo, in equis & ipſi,& equeſtriũ artium maximè gnari.

V.177. Φρούρια, καὶ κῶμαι Λοκρῶν] Locri, populi Græciæ, finitimi AEtolis, qui latus Parnaſsi occiduum accolunt,teſte Strab.in 9.Geogr. Reliqua Plin. lib.4.cap.3. De campo Criſſæo Strabo hæc prodidit:παράκειται τῇ Κίῤῥᾳ τὸ Κρισσαῖον πεδίον, εὔδαιμον. id eſt, Ante Cirrham Locrorum vrbem ſitus eſt Criſſæus campus,vber & felix. Eiuſdem mentionem facit Pind. hymno 5, Pyth. Κρισαῖον λόφον appellans.De Delphis ſuprà diximus.

V.181. Ἀλλ' ἤδη παρὰ νηόν] Apollo de futuris olim rebus, vt de præſentibus, narrat, quia Deo omnia præſentia. Vide quæ Centaurus Apollini apud Pindarum in Pythiis reſpondet.

V.182. ἤδη δὲ παρὰ τριπόδεσσιν]Templum Delphicum à Gallis direptum & expilatum eſſe,præter Pauſaniam etiam Strabo lib.4. Geograph. teſtatur,qui Delphicam pecuniam à Tectoſagibus domum Toloſam reportatam eſſe refert:cuius ſacrilegii Cæpio poſtea particeps & ſocius factus ſit. Vide prouerbium,Aurum habet Toloſanum.

V.185. πέων αἱ μὲν ἐμοὶ γέρας]Quanta maieſtate & quibus prodigiis Apollo Delphicus templum & aras ſuas, immiſsis fulminibus & furiis in Celtas, vindicauerit,copioſè explicat Pauſanias.

V.191. Ἔσσι διειδομένη] Topographia inſulæ Deli, in qua errabundam in fluctibus agitationem deſcribit & amplificat. Huc refer epiſtolam Cydippes apud Ouidium.

V.199. Γεραίστιον ἄπτο φῦκος] Geræſtus Eubœæ promontorium, verſus meridiem reſpiciens. Plin.lib.4.cap.12. Quod autem in medio inſularum conſtitiſſe dicit,eo ſitum Deli indicare voluit.nam reliquæ inſulæ circuli more eam

circundant: vnde & nomen habet, teſtibus Plinio & Dionyſio.

V.200. Ἔστης δ᾽ ἐν μέσσῃσι] Apud Lucianum in Dialogis marinis, Neptunus accepto ab Iride Iouis mandato, Deli errorem ſiſtere, & radices in maris fundo terræ alligare fingitur. Sic enim ait, Στῆθι ὦ νῆσε, καὶ ἀνάδυθι αὖθις ἐκ τοῦ βυθοῦ, καὶ μηκέτι ὑποφέρου· ἀλλὰ βεβαίως μένε, καὶ ὑπόδεξαι, ὦ εὐδαιμονεστάτη, τοῦ ἀδελφοῦ τὰ τέκνα δύο, τοὺς καλλίστους τῶν θεῶν. i. Siſte curſum inſula, ac rurſum è fundo emerge, nec pòſt amplius aberres: ſed firmiter perſiſte ac ſuſcipe, beatiſsima inſula, fratris tui liberos duos, omnium deorum longè formoſiſsimos ac pulcherrimos.

V.201. Φῦκος ἅπαν κατέφλεξας] Hæc propter Deli ſterilitatem mihi dici videntur, in qua ne algæ quidem proueniunt, propter ſolum informe & ſabuloſum. Itaque Homerus de eadem in hymnis,

Οὐδ᾽ εὔβων σε ἔσεσθαι ὀΐομαι, οὐδ᾽ εὔμηλον·
Οὐδὲ τρύγην οἴσεις, οὔτ᾽ ἂρ φυτὰ μυρία φύσεις. Id eſt,
Non tu bobus eris ouibúſve opulenta ſuperbis:
Nec vinum paries, nec germina multa creabis.

V.206. Ἔζετο δ᾽ Ἰνωποῖο] Inopus, Deli fluuius, non magnus: quando & ipſa inſula parua eſt, vt ait Strabo. De hoc in præcedenti hymno dictum.

V.207. -ὅτε πλήθοντι ῥεέθρῳ Νεῖλος] De Nili AEgypti fluuii incremento & annua exundatione, qua totam AEgyptum, pingui fimo relicto, olim irrigauit, variæ philoſophorum fuêre ſententiæ: quas Plutarch. lib. 4. De placit. philoſ. cap. 1. recitat. Herodotus in Euterpe, quum plures eáſque diuerſas veterũ ſcriptorum opiniones enumeraſſet ac reieciſſet, tandem & ſuam adiicit: cuius & Plutarchus meminit, quem vide. necnon Diodorum Siculum. Plinio maximè probabiles huius incrementi cauſæ videntur, Eteſiarum eo tempore ex aduerſo flantium repercuſſus, vltrò in ora acto mari: aut imbres AEthiopiæ æſtiui, iiſdem Eteſiis nubila illò ferentibus è reliquo orbe. Ab hac autẽ poſteriori ſententia non diſſentit Strabo. apud quem lib. 17. Geogr. hæc reperiuntur, οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι στοχασμῷ τὸ πλέον, οἱ δ᾽ ὕστερον, αὐτόπται γενηθέντες, ᾔσθοντο ὑπὸ ὄμβρων θερινῶν πληρούμενον τὸν Νεῖλον, τῆς Αἰθιοπίας τῆς ἄνω κλυζομένης, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐσχάτοις ὄρεσι· παυσαμένων δὲ τῶν ὄμβρων, παυομένην κατ᾽ ὀλίγον τὴν πλημμυρίδα. Id eſt, Antiqui, coniectura, recentiores etiam viſu ipſo deprehenderunt, ab imbribus æſtiuis qui ſuperiorem AEthiopiam, maximè in extremis montibus, proluunt, Nilũ augeri: ceſſantibus verò imbribus, paulatim ceſſare & ipſam inundationem. Atque eôdem Callimachus reſpicere videtur, quum inquit Nilum, quando augetur, ἀπὸ κρημνοῦ Αἰθιοπῆος κατέρχεσθαι. id eſt, ex montibus AEthiopiæ eminẽtiſsimis deſcendere. Tibull. lib. 1. eleg. 7. ad priorem cauſam reſpicit,

Qualis & albentes quum findit Sirius agros
Fertilis æſtiua Nilus abundat aqua. &c. Eôdem alludit Ouid. 1. Metamor. Plura qui cupit, is Lucan. lib. 10. legat. & Claudianum de Nilo fluuio: præterea Lucretium lib. 6. & Senec. lib. 3. Natural. Ariſtotelis quæ ſit ſententia, pauciſsimis ab autore in 1. Μετεωρ. exponitur. quo loco Nili fontem è monte Argyro deriuat. Sed plura de his diſputare, non eſt huius loci: ne (quod prouerbio dicitur) Nili fontes quærere videamur.

V.210. Φοίνικος παρὰ πρέμνον] Palma in Delo, omnium arborum vetuſtiſsima fuit, quæ multis ſeculis, religione patrum & multos ſeruata per annos, in illa inſula floruit. Cic. 1. De legib. in Delo eam vidiſſe ſe profitetur. Et Plin. de eadem lib. 16. cap. vltimo, Necnon (inquit) palma Deli ab eiuſdem dei Apollinis ætate conſpicitur. Pauſanias in Arcadicis eandem inter vetuſtiſsimas arbores nominat. Eandem ante Homeri tempora viguiſſe ex 6. lib. Odyſſ.

clarè

clarè intelligitur. Iam ab Homeri ætate, qua arborẽ hanc extitisse certum est, ad Pausaniam qui temporibus Adriani Cæsaris floruit, anni sunt mille nongenti, & amplius. Callimachus verò multo vetustiorẽ facit, vtpote ad quam Latona Apollinem & Dianam pepererit. Quod idem Homerus fatetur in hymno Apollinis. Meminit eius & Theognis. Ouidius 6. Metam. inter duas arbores enixam esse Latonã scribit, oleam nimirum & palmam. Versus hi sunt,

Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ, Edidit inuita geminos Latona nouerca.

Idem in epist. Cydippes,

Miror & innumeris structam de cornibus aram,
Et de qua pariens arbore nixa dea est.

Vt autem de Iouis patria diuersæ gentium ac populorum fuerunt sententiæ, modò his, modò aliis eum sibi vindicantibus: ita de Apollinis & Dianæ patria & natalibus aliæ atque aliæ gentes digladiatæ sunt. Nam Tegyræi apud se natum Apollinem aiebant, & in sua ciuitate duos fontes monstrabant, quorum alter Palma, alter Oliua dicebatur: montémque Delum nomine, vbi ea acciderint quæ de Pythone & Tityo referebantur. Cuius rei testis est Plutarchus in vita Pelopidæ. Cornelius Tacitus lib. 3. Annal. Ephesios eiusdem rei gloriam sibi vindicare refert. Herodot. autem in Euterpe Apollinem & Dianam, ex Dionysio & Iride procreatos, & in insula Plote editos esse, de sententia AEgyptiorum prodidit.

V. 215. Νύμφα Διὸς βαρύθυμε] Apostrophe, qua orationem à Latonæ doloribus ad Iunonem conuertit, quam βαρύθυμον (hoc est iracundam & biliosam) vocat, vt quæ offensa crudelissimè persequebatur quos oderat.

V. 216. περισπέδραμεν ἀγγελιῶτις] Iridem, Iunonis famulam & speculatricem, fingit de Asteries iniuria & Latonæ partu conquerentem, & pœnam deorum contemptoribus (qualis videbatur illi Asterie seu Delus) diuinitus irrogari cupientem. Principium constat beneuolentia, quæ à persona Iunonis captatur. Narratio breuis est & perspicua. Inde additur petitio. Homerus tamen Iridẽ Latonæ beneuolam facit, in hymnis: itémque Lucianus in dialogis. At Callimachus ad naturam aeris respexit, in quo Iris repræsentatur, vt docet Aristot. lib. 3. Meteorol. cap. 4. & Plutarch. De plac. philos. lib. 3. cap. 5. Iuno enim nihil aliud quàm aer esse intelligitur, sicuti ipsum nomen indicat: quia ἥρα per metathesin ἀήρ facit.

V. 227. Υμετέροις] Pro σοῖς, seruis tuis, Marti & Iridi: qui mandatum tuum in persequenda Latona vbique terrarum exequuntur.

V. 228. ἵζε, κύων ὡς] Elegans comparatio, qua Iridis vigilantiam exornat: sumpta à cane venatico, cuius vigiliam & diligentiam in hero obseruando, mirificis verbis exprimit.

V. 240. Οὕτω νῦν ὦ Ζηνὸς] Inuectiua Iunonis, qua pellices Iouis ob amores furtiuos exagitat. Asteriæ tamen ignoscit, pudicitiæ eius memor, quòd olim ipsa Iouis concubitus auersata esset. Notat autem meretricum partus clandestinos, quos illæ non in cœtu fœminarum, vt honestæ matronæ, sed in diuerticulis & lustris edunt, turpitudini suæ latibula quæritantes. Cuius rei exempla qui nulla habet, Iuuenalem Satyra 6, legat.

V. 242. Δυστηνέες μογέουσιν ἀλετρίδες] Sunt propriè ἀλετρίδες, virgines quæ liba ad sacrificiorũ vsus præparabant. Nec ineptè, opinor, ἀλεκτρίδες legi posset, quasi ὁμολεκτρίδες concubinæ, lecti consortes. Aristophanis tamen interpres in Pace, καὶ ἀλετρὶς (inquit) ἡ μυλωθρὸς (pistrix) παρὰ Καλλιμάχῳ.

V. 249. κύκνοι δὲ θεοῦ] Olor Phœbo sacer ales, propter vocis suauitatem: vel (vt Cicero in I. Tuscul. scripsit) quòd cygni ab eo diuinationem habere

videantur: quia prouidentes quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriantur. De Mæonia & Pactolo aurifluo Lydiæ amne, vide Plin. lib.5.cap. 29. Hesiodus in Diebus refert, Apollinem die septimo natum esse, ideóque diem illum sacrum haberi. Qua de causa Hebdomágena dictus est Apollo, vt Plutarch. 8. lib. Sympos. docet.

V.253. -ἑπτάςδε λύρας] Macrob. lib. I. Sat. cap. 19, Lyra Apollinis, chordarũ septem, tot cœlestium sphærarum motus præstat intelligi, quibus solem moderatorem natura constituit. Et Mercurius similiter lyræ suæ, autore Homero, ἑπτὰ συμφώνους οἴων ἐτανύσσατο χορδάς. Et Orpheus apud inferos *O bloquitur numeris septem discrimina uocum*. Vide Macrobium.

V.256. Νύμφαι Δηλιάδες] Ritum illum quo puellæ in Delo hymnum Apollini & Dianæ, virginibúsque Hyperboreis canebant (quem ab Olene factum esse infrà demonstrat) vetustate donat: ostendens, iam inde à partu Latonæ vsu receptum fuisse. Idem testatur Homerus in Hym. Apollinis.

V.260. Χρύσεά τοι τότε] Felicitatem Deli, quam ex Apollinis natiuitate consequuta sit, à signis amplificat: ostendens, nato Apolline omnia in Delo aurea facta esse. Quod de templi Deliaci magnificentia intelligendum. id enim donariis, anathematis, & auro ditissimum fuit. Locum hunc ex Homero mutuatus esse videtur: ita tamen vt quæ Homerus tribus (quod aiunt) verbis perstrinxit, ea Callimachus eleganti & copiosa oratione exprimat. Nam quod Homerus generatim dicit, omnem Delum auro perfusam esse, nato Apolline, id Callimachus distributione quadam amplificat. Quod ille vno exprimit verbo γηθοσύνη, gaudio repleta est Delus, id noster hic διαλογισμῷ exornauit, Delum hilari voce exultantem faciens. Quod denique Homerus ait, omnibus reliquis insulis & terris hanc vnam præferri, arctiúsq; amari ab Apolline: hoc noster inductione & ἐπαλθμήσει locorum illustrat. Sed adscribamus Homeri versus, qui tales sunt,

-χρυσῷ δ' ἄρα Δῆλος ἅπασα
Βεβρίθει, καθορῶσα Διὸς Λητοῦς τε γενέθλην,
Γηθοσύνῃ ὅτι μιν θεὸς εἵλετο οἰκία θέσθαι,
Νήσων, ἠπείρου τε· φίλησε δὲ κηρόθι μᾶλλον. Id est,
Auro tota fuit Delus repleta nitenti,
Læta videns prolem Ioue Latonáque creatam,
Quòd foret hîc sedem, neglectis omnibus oris
Et maris & terræ, fixurus amicus Apollo.

V.271. Οὐ Κερχνὶς] Vitiosa est hæc lectio, & pro ea Κεγχρὶς substituendum: quod Plinii, Strabonis & Stephani aliorúmque testimoniis planũ facere quid opus est? Cenchris enim (quæ & Cenchrea dicitur) ciuitas & nauale est in sinu Corinthiaco, vt Stephanus, seu Isthmi pars altera, cum delubro Neptuni quinquennalibus ludis inclyto, vt tradit Plin. lib.4. cap.4, & 5. De Cenchreis & Lechæo promontoriis Isthmi, plura reperies apud Pausaniam in Corinth. Strab. lib.8. Pindari interpretem in principio Isthmiorum: & in vita Thesei, apud Plutarchum.

V.272. Οὐ πάγος Ἑρμείη Κυλλήνιος] Cyllene, mons est Arcadiæ, situs contra Siciliam, maritimis nauium appulsibus opportuno portu præditus, ab Arcade quodam nomen sortitus, vt indicat Pausanias in Eliacis post. vel à Naiade Cyllene, vt visum est Stephano. In hoc monte natum ex Maia & educatum à Cyllene nympha Mercurium ferũt: in cuius summo vertice eiusdem dei templum erat: quem religiosissimè incolæ eorum finium venerantur, teste Paus.

in Eliac. poster.& Homero in hymno Mercurii.

V.276. -οὐδέ σ' Ἐνυώ] Laudat Delum ab immunitate templi, pace publica & tranquillitate sempiterna. Fuisse autem à bello liberam, & securam armorum hanc insulam Herodotus, exemplo Datis, Persarum satrapæ, ostendit in Erat. lib. 6. Idem Corinthiorum exemplo comprobat Strabo, quos, euersa à Romanis Corintho, in Delum profugisse tradit. Pausan. in Phoc. addit, Datin non magis oratione qua ad Delios vsus est, quàm re ipsa declarasse, quàm impensè deos vereretur. nam quum Apollinis signum in naui Phœnissa reperisset, illud statim Tanagræis Delum reportandum tradidisse. Menophanes tamen quidam, Mithridatis dux copiarum, in Delum & murorum & armorum præsidio carentem, cum classe inuasit: vbi & peregrinis qui illic tum fortè erant, & ciuibus cæsis, negotiatorum pecunia direpta, donariis compilatis, coniugibus Deliorum & liberis sub corona venditis, ipsam etiam vrbem solo æquauit: vt idem Paus. in Lacon. testatur.

V.277. Οὐδ' Ἀΐδης] Metonymia, deus mortis, pro ipsa morte ponitur. Morti in Delios nullum fuit imperium, non quòd ipsi non morerentur: sed quia in Delo mori, aut mortuum sepeliri, nefas erat. Nequis enim ibi moreretur, neu qua mulier pareret, edicto vetuerunt Athenienses, autore Thucydide. Aegroti verò in Rheneam vicinam insulam, in qua Deliorum erant monumenta, deportabantur. Vnde Pausanias Cleombroti filius, quum Delii de insula cũ Atheniensibus haberent controuersiam, atque inter cætera dicerent quòd ex more regionis, neque mulieres in insula parerent, neque mortui sepelirentur: Quomodo, inquit, hæc insula erit vestra patria, in qua neque fuit quisquã vestrûm, nec futurus est?

V.278. Ἀλλά τοι ἀμφιετεῖς] A sacrificiis commendat Delum, ostendens, à quatuor mundi plagis, & extremis terrarum oris, decimas & fruges aliáque sacrificia in eam aduehi. Idem Homerus ait,

Αἰ δέ κ' Ἀπόλλωνος ἑκαέργου νηὸν ἔχησθα,
Ἄνθρωποί τοι πάντες ἀγινοῦσιν ἑκατόμβας,
Ἐνθάδ' ἀγειρόμενοι, κνίση δέ τοι ἄσπετος αἰεί. &c. Id est,

Donec eris Phœbi felix atque inclyta templo,
Omnes sacra ferent tibi, Dele amplissima, gentes,
Et semper gratus tibi surget ad æthera nidor.

Strabo lib. 10. idem refert. Dionysius De situ orbis sacra hæc anniuersaria verno tẽpore, (-εὖτ' ἂν ὄρεσιν ἀνθρώπων ἀπάνευθε κύει λιγύφθογγος ἀηδών) peragi solita, versibus cecinit. Cõsueuit autem omnibus seculis antiquitas eos alere communi sumptu, qui sacris operam dantes, laboribus manuariis victum aliunde comparare nõ possunt. Et hoc est quod Homerus adiicit, Delum pasci χειρὸς ἀπ' ἀλλοτρίης· ἐπεὶ οὐχ οἱ πάρ πιαρ οὖδας.

V.281. -καὶ οἱ καθύπερθε Βορείης] Notatio Hyperboreorum, qui vltra Aquilonem penè Pterophoron incolunt, gens beatissima, vt Solinus cap. 21. refert. Aiunt etiam solitos Hyperboreos per virgines probatissimas, frugum primitias Apollini Delio missitare. Idem. De horum populorum situ Strabo lib. primo & vndecimo contra Eratosthenem & Herodotum disputat. Eorundẽ mores & felicitatem Pindarus lib. 10. ᾠδῃ Pythiorum describit. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

V.282. -πολυχρονιώτατον αἷμα] Hyperboreorum terra (inquit Mela) angusta, aprica, per se fertilis: cultores iustissimi, & diutius quàm vlli mortaliũ viuunt. Pindarus eosdem morborum & laboriosæ senectutis immunes esse canit. At

Strabo lib.15, fabulosa hæc esse censet, περὶ δὲ τῶν χιλιετῶν (inquiens) τ' ὑπερβορέων τὰ αὐτὰ λέγειν Σιμωνίδῃ, Πινδάρῳ, καὶ ἄλλοις μυθολόγοις.

V.284. -ἀ Δωδώνηθε] Eundem ὁδοιπορίας ordinem quo Hyperborei in Delum iter faciunt, Herodotus obseruat: vt non immeritò poeta illum locum imitatus esse videatur. Eius autem verba vide in Melpomene.

V.286. -ἀσιγήτοιο λέβητος] Lebetum Dodonæorum Virg. 3. AEneid. meminit. Eorundem Erasm. in prouerb. AEs Dodonæum. Strabo à solis viris apud Dodonam reddi oracula autor est, quos Tomuros dictos esse, in fine lib. 7. ex Homero probat. ἀπὸ δὲ τοῦ Τομάρου (inquit) τοὺς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λεγομένους ὑποφήτας τοῦ Διός, οὓς καὶ ἀνιπτόποδας χαμαιεύνας καλεῖ, Τομούρους φασὶ λεχθῆναι. Id est, A Tomaro, eos qui dicti sunt à poeta Iouis sacerdotes, illotísq; pedibus humi cubantes, Tomoros appellatos esse perhibent. Homer. lib.16. Iliadis,

Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε, πελασγικέ, τηλόθι ναίων,
Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου· ἀμφὶ δὲ σελλοὶ
Σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται, ἀνιπτόποδες, χαμαιεῦναι. Vide eundem 16, Odyss. Soph. in Trachin. χαμαικοιτοῦντας appellat. Dodona autem ciuitas est Molossidis in Epiro, vt Steph. & Plin. docent, quibuscum & Mela consentit. At Pausanias Thesprotidis vrbem facit.

V.287. -Μηλίδος] Melidem oppidum Thrachinis esse scholiastes annotat. Herodot. sinum Meliensem nominat, quem Strabo & Stephanus Meliacum. Thucyd. lib.3. Melienses in tres populos distinguit, Paralios, Hierenses, & Trachinios. Idem sinus Meliaci in 4. sic meminit, καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι ἔκ τε τοῦ Μηλιέως κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας. &c. Quo ex loco intelligitur Melienses iaculis & fundis in bello valuisse.

V.289. -πεδίον Ληλάντιον] Lelantus fluuius est Eubœæ, & campus Lelantius supra Chalcidem, in quo aquæ calidæ (Hellopiæ dictæ, teste Plinio) erumpũt, ad sanandos morbos accommodæ: Strabo lib.9. Et Hom. in hym. Apollinis,

Στῆς δ' ἐπὶ Ληλάντῳ πεδίῳ, τό τοι οὐχ ἅδε θυμῷ.

Ibidem. -οὐδ' ἔτι μακρὸς ὁ πλόος] Nam inter Geræstum Eubœæ promontorium, & insulam Delum, duntaxat 26 millia passuum interueniunt, vt ex Plinio intelligitur.

V.291. Πρῶταί τοι τάδ' ἔνεικαν] Hyperboreos initio sacra sua per duas virgines, Hyperocham & Laodicen, & cum ipsis vnà quinque iuuenes è popularibus, tutelæ causa in Delum misisse, deinde verò per populos, subinde tradentes vlterioribus, præter Melã, etiã Herodot. in Melpom. testatur. cuius cõsuetudinis causam ibidẽ assignat. Vide & Diodorũ Siculum, lib.3. Antiq. cap.11.

Ibidem. -ξανθῶν Ἀριμασπῶν] Arimaspi, Scythiæ Europeæ populi, finitimi Hyperboreis, quasi μονόφθαλμοι (vnoculi) dicti, teste Herodoto. ἀρὶ μὲν γὰρ τὸ ἕν, σκυθιστὶ, μασπὸς δὲ, ὁ ὀφθαλμός. Eustathius in Dionys. vnoculos dici, καὶ μονῶπα στρατὸν ab AEschylo nominari putat: quoniam τοξικώτατοι ὄντες, ἐπιμύουσι τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν. id est, quòd, quum sint peritissimi sagittarii, altero oculo conniueãt. Qua de causa ἀριμανεῖς (id est bellaces) vocat Dionysius: ξανθοὺς verò Callimachus, propter capillos auro ligari solitos: vt Lucanus testatur, inquiens,

Hinc & Sidoniæ gentes, auróque ligatas
Substringens Arimaspe comas. Plura de iisdem lege apud Strabonem lib. 11, & Plin. lib.4. cap.12.

V.292. Οὖπίς τε, Λοξώ τε] Callimachus, Olenis carmen sequutus, tres recenset Hyperboreas puellas, Vpin, Loxo & Hecaergen. Herodotus Opin & Argin nominat. Pausanias in prior. Eliacis, Post Olenem canticum Melanopus

Cumæus in Opin & Hecaergen decantauit,& illas testatus est in Achaiam & Delum ex Hyperboreis venisse. Opin Dianæ vnā ex virginibus sociis, sacráq; caterua, etiam Virgil.11.AEneid.facit. Quem locum enarrans Macrob. lib.5. Sat.cap.22, Opin, non comitem Dianæ, sed Dianam ipsam vocatam esse, testatur: adducto Alexandri AEtoli carmine, quod tale est, Υ'μνῆσαι φαρέτρης ἀγχέων Ὦπιν βλήτειραν ὀϊστῶν. De puellis Hyperboreis mentionem facit etiam Pindarus. Ab Vpi autem Diana Vpis cognominata est: (de qua hymno præcedenti) à Loxo & Hecaerge, Apollo λοξὸς, seu λοξιὸς, & ἑκάεργος.

V.296. Ἥποι Δηλιάδες] Consuetudo erat in Delo, vt virgines ante nuptias crinis primitias Hyperboreis istis puellis Vpi, Loxo, & Hecaerge, ad earundē sepulcra, tanquam inferias offerrent: pueri autem & iuuenes, primam lanuginem Hyperboreis iuuenibus, qui puellas istas in Delum comitati erant, inferias mitterent. Pauſ.in Atticis, Iam, ait, ad Iphinoes Alcathoi filiæ tumulum, quam virginem è vita decessisse memorant, patrio ritu puellæ ante nuptias inferias mittunt, criníſq; primitias detōdent, nō aliter quàm Hecaergæ Deliorum filiæ. Plutarchus in vita Thesei autor est, solenne olim fuisse vt ex pueris qui excedebant, profecti Delphos comæ primitias Apollini sacrarent.

V.298. θέρος τὸ πρῶτον] Similis huic est metaphora illa apud Virgilium, *Tum mihi prima genas uestibat flore iuuentus.* Et illa apud Pindarum, πρὸς δ' εὔθυμον δ' ὅτε φυᾷ λάχναι νιν μέλαν γένειον ἔρεφον. &c. id est, Quum ad floridam ætatem lanugo nigrum mentum coronaret.

V.304. Οἱ μὲν ὑπαείδουσι] Virgines iuxtà & mulieres Olenis hymnum in Delo canere, ex ritu, etiam Herodotus prodidit. καὶ γὰρ, inquit, ἀγείρειν σφι τὰς γυναῖκας, ἐπονομαζούσας τὰ ὀνόματα ἐν τῷ ὕμνῳ, τόν σφι Ὠλὼν ἀνὴρ Λύκιος ἐποίησε. Et Homerus puellarum voces cantúsque hunc in modum describit,

Πάντων δ' ἀνθρώπων φωνὰς καὶ κρεμβαλιαστὺν
Μιμεῖσθαι ἴσασιν. φαίη δέ κεν αὐτὸς ἕκαστος
Φθέγγεσθ'· οὕτω σφιν καλὴ συνάρηρεν ἀοιδή. Id est,

Cunctorum voces hominum strepitúmque puellæ
Ore manúque sequi possunt. se diceret ipsum
Quisque loqui: his adeò est accommoda cantio nuptis.

V.305. -ἤγαγεν Ὠλὼν] Herodot.ibidem, οὗτος δὴ ὁ Ὠλὼν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παλαιοὺς ὕμνους ἐποίησε, ἐκ Λυκίης ἐλθὼν, τοὺς ἀειδομένους ἐν Δήλῳ. Id est, Olen hic & alios antiquos hymnos qui in Delo canūtur, versibus composuit, postquam è Lycia in Delū venisset. Olena Pausanias in Phocicis, primùm in Delo vaticinatum esse, primúmque senarios longos reperisse tradidit. Eiusdē in Atticis & Eliacis prioribus meminit. At in Arcadicis Lycium, patria Deliū, hymnos & in alios deos & in Lucinam conscripsisse autor est.

V.307. -ἱρὸν ἄγαλμα Κύπριδος] Pausan.in Bœot. Est, inquit, & apud Delios Venus eiusdem artificis (Dædali) opus, non magnum sanè signum è ligno, & exesa vetustate manu dextera, quadrangulæ insistens pro pedibus basi. Crediderim signum hoc à Dædalo Ariadnam accepisse, secúmque illud abeuntem cum Theseo asportasse. Theseum certè Delii tradunt Ariadnæ ademptum Apollini Delio dedicasse. &c. Lege eadem de re Plutarchum etiam in vita Thesei.

V.308. -ἀρινήκοον] Hoc simulacri in Delo oblati à Theseo nomen fuisse scholiastes tradit (ab ἄρι & ἀκούω, quasi promptè Venus Theseum exaudiuerit & iuuerit) vt Ariadnæ, cuius beneficio Minotaurum is occidit, amoribus potiretur.

V.310. Οἳ χαλεπὸν μύκημα] Mugitus pro tauro mugiente, κατ' συνεκδοχήν. De Minotauro & Labyrintho nota est fabula, ex Ouid. 8. Metam. item Virgil. 6. Ecloga, & 6. AEneid. & ex epist. Ariadnæ apud Ouid. ex Plutarcho in Theseo. Isocr. in Helenes Encom. ex Pausania in Atticis. Euseb. lib. 5. Præparat. Euangelicæ, vbi & oraculum Atheniensibus datum repetitur.

V.312. Πότνια, σὸν περὶ βωμὸν] Plutarch. εἶχε ῥέξαι δὲ περὶ τὸν κερατῶνα βωμὸν, ἐκ κεράτων συνηρμοσμένον, εὐωνύμων ἁπάντων. De ara ceratina suprà dictum est.

V.314. Ἔνθεν ἀειζώοντα θεωρίδος] Morem Atheniensibus fuisse vt quotannis nauim solenni apparatu religionis causa Delum mitterent, ex Platone demonstrat Erasmus, in prouerbio, Canis tanquam Delum nauigans. Hæc nauis, θεωρὶς (quasi speculatoria) dicebatur, teste Herodoto in Erat. καὶ (ἦν γὰρ δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντήρης ἐπὶ Σουνίῳ) λοχήσαντες ὦν, τὴν θεωρίδα νῆα εἷλον, πλήρεα ἀνδρῶν τῶν πρώτων Ἀθηναίων. Id est, Erat in Sunio quinqueremis Atheniensium nauis theoris, cui AEginetæ insidiantes, plenam primariis viris Atheniensibus ceperunt. Plutarch. in Theseo, ἔταξεν οὖν καὶ διωρίσατο πρὸς τοὺς Κορινθίους, Ἀθηναίων τοῖς ἀφικνουμένοις ἐπὶ τὰ Ἴσθμια παρέχειν προεδρίαν, ὅσον ἂν τόπον ἐπίσχῃ καταπετασθὲν τὸ τῆς θεωρίδος νεὼς ἱστίον. Id est, Constituit Theseus & conuenit ei cum Corinthiis, vt Atheniensibus, qui ad Isthmia venissent, attribuerent prima subsellia tanto spatio, quantum nauis Theoridis expansum Sunii velum occupasset. Pausan. in Atticis, nauem omnium longè maximam esse refert. De eadem lege Rhodiginum lib. 8. cap. 9.

V.314. ἀειζώοντα τοπῆια] Nauem Thesei, qua è Creta saluus rediit, vsque ad Demetrii Phalerei (qui Callimacho σύγχρονος fuit) ætatem, conseruatam fuisse, & veteri materiæ subinde aliam integram suffectam esse, vt philosophis disputandi materiam præbuerit, ibidem docet Plutarch. τῶν μὲν ὡς τὸ αὐτὸ (πλοῖον) τῶν δὲ, ὡς οὐ τὸ αὐτὸ διαμένει λεγόντων. id est, quòd alii eandem, alii non eandem manere contenderent.

V.315. Κεκροπίδαι πέμπουσι] Thucydides lib. 3. ξυγγραφ. lustrationem Deli ab Atheniensibus factam, elegantissimè describit, inter cætera referens, antiquitus ibi celebrem fuisse Ionum & vicinorum insulanorum conuentum, qui cũ liberis & vxoribus ludos ibi spectarint, & certamina gymnica & musica exercuerint, ciuitatibus choros ducentibus.

V.316. Ἀστερίη, πολύβωμε] Postremò Delum à mercatorum frequentia commendat, quos non tam lucri quàm sacri cultus gratia in Delum nauigare commonstrat. Fuisse autem mercatoribus frequentem & emporio nobilem, tum ex Plinio, tum ex supradictis est euidens.

V.321. Περὶ μέγαν ἢ σὸ βωμὸν] Mercatorum Apollini rem diuinam facientium hi fuêre ritus, hæ stultæ & ridiculæ cæremoniæ. Meminit & Virgil. AEneid. 4. item Lucian. περὶ ὀρχήσεως. De coquis autem & mensariis, quorum in sacrificiis Deliorum vsus erat, lege Athenæum lib. 4. Dipnos. cap. 23.

ANNOTATIONES IN HYMNVM QVINTVM, qui est in LAVACRVM PALLADIS.

V.1. Ὅσσαι λωτροχόοι τᾶς Παλλάδος] Occasione sumpta à Palladis Mineruæ solenni lauacro, hoc hymno Palladem sibi laudandam sumit, quam à studio & cura equarum, à formæ natiua venustate, à cultu & mundiciis perquam mo-

dicis ac vilibus, commendat. Deinde originem & rationem adfert, quare vnà cum Palladis simulacro, etiam Diomedis clypeus ad lauacrum exportetur. Tum cæremoniarum ritus & præcepta quædam inserit: ne puellæ hoc anniuersario die aquam ex Inacho hauriant: neu viri Palladem nudam aspiciant, proponens, exempli loco, pœnam Tiresiæ: in cuius historiam digreditur. Postremò reditu facto Mineruam ab admiranda natiuitate & diuina maiestate commendat & ornat. Epilogus salutatione consueta & petitione constat. Est autẽ hic hymnus, vt & sequens, Dorico idiomate conscriptus: quod diligenter ab adolescente obseruatum, multum obscuritatis illi adimit, qua alioqui laborare videtur. Sic λωτροχόοι pro λουτροχόοι dicitur: τᾶς pro τῆς, & τᾶν ἱερᾶν pro τῶν ἱερῶν. sic παγαῖς ὠκεανῶ pro πηγαῖς ὠκεανοῦ, & ὅκα pro ὅτε, & φέροισα pro φέρουσα, & ἔωσαν pro οὖσαν. &c. Cæterùm, quia hæc elegia etiam antè ab Angelo Politiano in Miscellaneis conuersa est (vt infrà quoque meminimus) nostra interpretatio in hoc hymno quàm in aliis liberior fuit: quod te præmonere voluimus.

Ibidem. Ὅσαι λωτροχόοι] Matronas Argiuas alloquitur, admonens eas vt maturè & festinanter ad Palladis lauacrum se conferant. Erat enim ipsis consuetudo, vt quotannis simulacrum Mineruæ, cum scuto Diomedis, in amne Inacho abluerent, vt scholiastes annotat. Similis mos Gallorum, id est Cybeles sacerdotum, Romæ fuit: vt quotannis 6. Cal. Aprilis, simulacrum & carpentũ & leones Cybeles, & cultros Phrygios, in Almone fluuio, extra portam Capenam, religionis causa abluerent. Cuius cæremoniæ meminit Ouid. 4, Fast. Flacc. lib. 8, Argon. Lucan. 1, Pharf. & Ammian. lib. 24. Plura Gregor. Gyrald. Syntag. 4. Fuerunt autem & Plynteria apud Athenienses sacra Mineruæ: quorum meminit Xenophon 1, Ἑλληνικῶν, & Plutarch. in Alcibiade.

V. 4. Σοῦσθέ νυν ὦ ξανθαί.] Id est, ὁρμᾶσθε, πορεύεσθε. Eodem verbo Sosia apud Aristophanem in Vespis vtitur, Οὐχὶ σοῦσθ' ἐς κόρακας; οὐκ ἄπιτε; Id est, Non itis hinc ad coruos? nondum absceditis?

Ibidem. Πελασγιάδες] Pelasgia, χώρα τῆς Ἄργους, regiũcula Argolidis, Steph. Strabo Pelasgos per vniuersam Græciam dispersos fuisse lib. 5, tradit, τοὺς δὲ Πελασγούς, ὅτι μὲν ἀρχαῖόν τι φῦλον κατὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἐπεπόλασε, καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι τοῖς κατὰ Θετταλίαν, ὁμολογοῦσιν ἅπαντες σχεδόν τι. id est, Pelasgos antiquam gentem, per vniuersam Græciam extitisse, maximéque inter AEoles qui Thessaliam incolunt, apud omnes ferè in confesso est. Ibidem ex Euripide versus huc pertinentes citat. Apollonii scholiastes, Πελασγοὶ (inquit) ἀπὸ Πελασγοῦ τοῦ Ἰνάχου, ἢ ἀπὸ Πελασγῶν, ἔθνους βαρβαρικοῦ, οἰκήσαντες Θεσσαλίαν καὶ Ἄργος. Pelasgum primum in Arcadia regnasse, propter corporis & robur & pulchritudinem, refert Pauf. in Arcadicis.

V. 5. Οὔ ποκ' Ἀθαναία] Mineruam laudat à studio & amore equorum. Est enim armipotens, belli præses, Tritonia virgo. Et vt Homerus de ipsa in Veneris hymno canit,

Πρώτη τέκτονας ἄνδρας ἐπιχθονίους ἐδίδαξε
Ποιῆσαι σάτινα, καὶ ἅρματα ποικίλα χαλκῷ. Id est,
Prima viros docuit celeres componere currus
Pallas, & inuictum plaustris inducere ferrum. Reliqua de Mineruæ inuentis pete ex lib. 6. Metam. & 3. Fast. Ouidii.

V. 8. Τὼς δ' ἀπὸ γηγενέων] Pertinent huc illa quæ Pausanias in Arcadicis de Hippia Minerua refert. Apud Manthurienses, inquit, dea, Hippiæ (hoc est equestris) cognomento colebatur. Cognominis ea fuerat causa, quòd in gigantum pugna Manthurienses ipsi prodidêre, deam in Enceladum bigas immi-

ſiſſe. Eiuſdem ſtrenuam in oppugnandis gigantibus operam Horatius quoque in Odis commendat, vbi vocat ſonantem ægida Palladis. Quum enim Minerua ſit dea ſapientiæ, non immeritò armis etiam præeſſe, & gigantes domuiſſe fingitur. Nam parui ſunt arma foris, niſi ſit conſilium domi, vt vulgò dicitur.

V.16. Οὐ γὰρ Ἀθαναία] Altera Mineruæ laus à natiua venuſtate, vt quæ nullis pigmentis nullóque fuco indigeat.

V.18. Ταν Ἴδαν] pro τὴν Ἰδαίαν, vel κατὰ ἢ πρὸς τὴν Ἴδαν γινομένην. Ida mons Phrygiæ, ad quem Paris Alexander iudicium & ſentētiam de trium dearum, Iunonis, Palladis, & Veneris pulchritudine tulit. De qua re vide Coluthum de raptu, Lucianum, & Iſocratem in Helenes encomio, Strab. lib. 13: Ouid. in epiſt. Helenes: Eurip. in Helena.

V.21. Κύπρις δὲ] Collatione Veneris laudem Mineruæ amplificat, illam ſpeculis & accerſito fuco mundum quendam & cultum corporis quæſiuiſſe: hanc verò, Caſtoris & Pollucis exemplo, omni fuco poſthabito, corpus oleo vnxiſſe, & egregiis exercitiis habile venuſtúmque reddidiſſe oſtendens. Hom. in hym. Veneris,

Οὐ γάρ οἱ εὔαδεν ἔργα πολυχρύσου Ἀφροδίτης·
Ἀλλ' ἄρα οἱ πόλεμοί τε ἅδον καὶ ἔργον Ἄρηος,
Ὑσμῖναί τε, μάχαι τε, καὶ ἀγλαὰ ἔργ' ἀλεγύνειν. Id eſt,
Munera non illi Veneris iucunda placebant,
Sed pugnæ placuêre truces, & prælia Martis,
Belláque, lethiferæque fero certamine cædes.

V.24. Λακεδαιμόνιοι ἀστέρες] Periphraſis Caſtoris & Pollucis, qui quo pacto quáve occaſione in ſidera relati ſint, exponit Pindarus 10. εἴδει Nem. & Pindarum imitatus Ouid. 5. Faſt. in fine. Exponit etiam Theocritus Idyll. 27. De iiſdem Apoll. Rhod. lib. 1. Argon. & Horatius lib. 1. Carm. Eurotas autem eſt fluuius Laconiæ, Spartam præterlabens, è Bleminatide regione ſuum meatū exerens, vt Strabo 8. Geogr. prodit. Ad huius ripam exercuerunt ludos ſuos Caſtor & Pollux, teſte Propertio lib. 3. eleg. 13, quum inquit,

Qualis & Eurotæ Pollux & Caſtor arenis,
Hic, victor pugnis, ille, futurus equis.

De iiſdem Theognis,

Κάστορ καὶ Πολύδευκες, οἳ ἐν Λακεδαίμονι δίῃ
Ναίετε Εὐρώτα καλλιρόῳ ποταμῷ.

V.26. -ταῖς ἰδίαις ἔκγονα φυταλιαῖς] Oleæ periphraſis, quæ Mineruæ ſacra eſt, teſte Plin. lib. 12. Vnde & Palladia arbor à poetis dicitur. vt apud Silium lib. 1. Fuit autem Palladi hæc arbor ſacra, vel quia pacis ſignum erat. (vnde Lucan. lib. 3. Pharſ. *Orant, Cecropiæ prælata fronde Mineruæ.* & Virgil. 7. AEneid. *Ire iubet ramis uelatos Palladis omnes*) vel quia ſemper viget olea, & ipſum oleum nihil iucundi admixtum habet: quæ veræ laudis & ſapientiæ arcana ſunt ſymbola.

V.29. Τῷ καὶ νῦν ἄρσεν τι] Arboribus (ait Plinius) imò potius omnibus quæ terra gignit, herbíſque etiam, vtrunque ſexum eſſe diligentiſsimi naturæ tradunt. De maribus oleis notum eſt illud Ouidii, Faſt. 4,

Vre mares oleas, tædámque herbáſque Sabinas:
Et crepet in medio laurus aduſta foco.

V.30. Ὦ, Κάστωρ, ᾧ καὶ χρίεται] Olei in gymnicis ludis & palæſtris vſum, ſuóſque pugilibus aliptas fuiſſe, tum Pindarus oſtendit, tum veteres pygmachiæ

Caſtoris

Castoris & Pollucis apud Apollonium, & Troianorum apud Virgilium, declarāt. Idémque, tametsi parum honorificè, de Græcis refert Plin. lib. 15. Hist. nat. Vsum eius (inquit) ad luxuriam vertêre Græci, omnium vitiorum genitores, in gymnasiis publicando.

V. 35. Διομήδεος ἀσπὶς] Scutum Diomedis Hom. lib. 5. Iliad. à principio describit. Hoc scutum vnà cum Palladio efferebatur ad commune lauacrum, vel quia Diomedes *socio comitatus Vlysse, fatale aggressus sacrato auellere tēplo Palladium, cæsis summæ custodibus arcis, corripuit sacram effigiem*: vel quia Diomedes, quū in viuis adhuc esset, plurimum à Pallade Minerua amatus, & in præliis ab eadem adiutus fuit: vt passim ex Homero patet.

V. 36. Ὡς ἔθος Ἀργείων] De Palladio Argiuorum vide Pollucem, lib. 7. cap. περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι δικαστηρίων. Sunt autem Argiui populi in Peloponneso, ad ortum spectantes, à septentrione Corinthiis, ab occasu & meridie Lacedæmoniis finitimi, teste Dionysio. Argolicam à Laconica terra Thyræa separat, vt docet Thucyd. lib. 4. Est & Argiuorum quicquid regionis Malea tenus ad occasum vergit in continente: & insulæ cùm aliæ, tum Cythera. Autor Herodot. in Clio. Horum metropolis fuit Argos, cuius varia nomina pro variis temporibus vsitata, recitat Stephanus, & Eustathius in Dionys. Quot verò ciuitatibus & territoriis Argos attributum sit olim, id diligētissimus Homericarum laudum scrutator Strabo, lib. 8, & Plin. lib. 4, exequuntur.

V. 37. Εὐμήδης ἐδίδαξε] Eumeden Hippocoontis filium fuisse, cuius monumentum Spartæ, non procul ab Herculis signo extiterit, Pausanias in Laconicis affirmat. quem eundem cum hoc Eumede Palladis sacerdote esse, mihi religio est pro certo asserere. Aliâs Eumedes, pater Dolonis, Troianus fuit. cuius Homerus lib. 10, Iliad. meminit, & Virgil. 12. AEneid.

V. 38. Ὅς ποτε βουλευτὸν] Græcus scholiastes hunc sacerdotem Argiuis suspectum fuisse ait, vt qui Palladium Heraclidis tradere vellet: ideóque fuga salutem quæsiuisse autumat. Erat enim fatale, quamdiu Palladium in vrbe esset, tamdiu eam fore inuictam. Quò fortasse oraculū illud Argiuis datum, quod extat lib. 7. apud Herodotum, referri posset,

Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Εἴσω τὸν προβόλαιον ἔχων, πεφυλαγμένος ἧσο,
Καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο. κάρη δὲ τὸ σῶμα σαώσει. Id est,
Finitimis inuise, deis dilecte beatis,
Interius tutamen habens impunè maneto,
Et tutare caput: nam membra tuebitur illud. De Argiuorum & Lacedæmoniorum intestinis bellis lege Herodotum in Clio & Polyhymnia.

V. 41. Κρεῖον ὄρος] Crios, mons in finibus Argolicis, quem à Strabone Κρεόπωλον nominari opinor. Neque enim locorum & regionum nomina æterna & immutabilia sunt, sed aliis temporibus alia sortiuntur vocabula. Plin. lib. 4. cap. 5, vndecim ponit Argolicos montes, sed ἀνωνύμους.

V. 43. -περσέπολι, χρυσεοπήληξ] Suprà dictum est Mineruam nō modò sapiētiæ, sed etiam armorum & belli præsidem esse. Quare ista cognomina à re militari & armatura consequuta est. Vnde Hom. lib. 6. Iliad. πότνι' Ἀθηναίη, ἐρυσίπτολι, δῖα θεάων. Bello enim αἱ πόλεις πέρθονται, vrbes & agri vastantur ac diripiuntur. Vnde & Martem Homerus τειχεσιπλήκτην vocauit. Χρυσεοπήληξ verò eadem dicitur, quòd gerat χρυσοῦν πήληκα, auream galeam. Mineruæ Atheniensis simulacrum Pausanias in Atticis describit, ídque ex auro & ebore constare perhibet, in cuius galea sphinx emineat, vtranq; verò partē gryphes teneant.

V.44. ἵππων καὶ σακέων] Scutum Palladis vno nomine à poetis ægis vocatur, perinde vt Iouis clypeus, quia è pellibus caprinis factum fuerat. Huius descriptio apud Hom. lib.5. Iliad. extat,

Ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν,
Δεινὴν· ἣν περὶ μὲν πάντῃ Φόβος ἐστεφάνωτο,
Ἐν δ' Ἔρις, ἐν δ' Ἀλκή, ἐν δὲ κρυόεσσα ἰωκή·
Ἐν δέ τε Γοργείη κεφαλὴ δεινοῖο πελώρου,
Δεινή τε σμερδνή τε, Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.

Quem locum Virgil. 8. AEneid. sic ferè imitatus est:

AEgidáque horrificam, turbatæ Palladis arma,
Certatim squamis serpentum auróque polibant:
Connexósque angues, ipsámque in pectore diuæ
Gorgona desecto uertentem lumina collo.

V.47. -ἢ 'ς Φυσάδειαν] Physadea & Amymone, nomina fontium sunt apud Argiuos, à Danai filiabus desumpta & imposita, vt ex Strabone patet, lib. 8, Τὴν μὲν οὖν χώραν συγχωροῦσιν εὔυδρεῖν· αὐτὴν δὲ τὴν πόλιν ἐν ἀνύδρῳ χωρίῳ κεῖσθαι, φρεάτων δ' εὐπορεῖν, ἃ ταῖς Δαναΐσιν ἀνάπτουσιν, ὡς ἐκείνων ἐξευρουσῶν. ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἔπος εἰπεῖν τοῦτο, Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναοὶ θέσαν Ἄργος ἔνυδρον. Id est, Regionem quidem aquis irriguam esse concedunt: vrbem verò ipsam [Argos] in loco aquis destituto positam dicunt. puteis tamen diuitem esse, quorum inuentionem Danai filiabus acceptam referunt. vnde vulgatus sit versiculus, quo dicitur, Argos aquis vacuum, Danaæ dant Argos aquosum. Et paulo antè, δείκνυται δὲ καὶ Ἀμυμώνη τις κρήνη κατὰ Λέρνην. ἡ δὲ Λέρνη, λίμνη τῆς Ἀργείας ἐστί. &c.

V.48. Ἠ' ἐς Ἀμυμώνην] Amymone Danai filia fuit: quam vrnam gestantem Neptunus grauidam fecit, & Nauplium ex ea suscepit, teste Ouidio in epist. Herûs, & lib. 1 Amorum, eleg. 10. Eandẽ postea in fontem sui nominis conuertit: de quo idem autor lib. 2, Metam. ait, *-quærit Bœotia Dircen, Argos Amymonen.* Sed fabulam hanc Strabo refutat loco priùs citato. Amymones fontis fit etiam mentio apud Plinium, lib. 4. cap. 5. In effigiem eiusdem extat epigramma lib. 5. Epigramm. Græc. Pausan. in Corinth. fluuium Amymonem facit ex vna parte Pontinum montem alluentem. De sæuitia Danaidum lege epist. Hypermestræ ad Lyncum, in Heroid. Ouidii.

Ibidem. -τῶν Δαναῷ] Danaus AEgypti frater, qui expulso Gelanore Stheneli filio, Argos tenuit: à quo Græci Danai appellari cœpti. Pausan. in Corinth. Regnauit circa annum mundi 2454.

V.50. -Ἴναχος ἐξ ὀρέων] Inachus Argiæ fluuius, ab Inacho rege, patre Iûs, denominatus: cuius fontem in Artemisio Arcadiæ monte Pausanias collocat, Stephanus in Lacmone, Pindi promontorio: qui nõ est Pindus Thessaliæ, sed Arcadiæ, in confinio Argiæ. Vide Plin. lib. 4. cap. 5. Aristoteles ex Pindo Thessaliæ oriri in Meteor. tradit: sed lapsum esse constat. Est autem φράζεο μ' οὐκ, pro φράζου μὴ οὐκ.

V.53. Ὅς κεν ἴδῃ γυμνάν] Remouet viros à conspectu Palladii, ratione sumpta à periculo, quòd qui nudam aspiciant Mineruam, excæcentur. id quod Tiresiæ exemplo confirmat. Plutarchus in Parallelis hoc ipsum Ilo Trois filio, & apud Romanos Metello accidisse refert. ἐν Ἰλίῳ (inquit) τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐμπρησθέντος, προσδραμὼν Ἶλος τὸ διοπετὲς ἥρπασε Παλλάδιον, καὶ ἐτυφλώθη. οὐ γὰρ ἐξὸν ὑπ' ἀνδρῶν βλέπεσθαι. Antoninus tamen, qui à deo suo quem colebat, Heliogabalus est dictus, Solis & Lunæ celebraturus nuptias, quum Romæ virginem vestalẽ duxisset, etiam Palladium produxit, teste Herodiano lib. 5, καὶ τῆς τε Παλλάδος τὸ

ἄγαλμα, ὃ κρυπτὸν καὶ ἀόρατον σέβουσι Ῥωμαῖοι, εἰς τὸν ἑαυτοῦ θάλαμον μετήγαγεν.

V.59. Ματέρα Τειρεσίαο] Narratio παρεκβατικὴ de excæcatione Tiresiæ, quam vt breuiſsimè, ita politiſsimè Politianus cap.80 Miſcell. recitat. Fuit autẽ Tireſias patria Thebanus, Eueri & Chariclûs filius, vaticinãdi peritia clariſsimus: de quo vide prouerbium, Tireſia cæcior. Alîus Chariclûs, quæ Apollinis filia, & Chironis Theſſali vxor fuit, narratio extat apud Pind. Hymn. 4. Pyth.

Ibidem. -καὶ οὔποκα χωρὶς ἔγεντο] Summam neceſsitudinem, & familiaritatẽ intimam Chariclûs cum Minerua, his verbis exprimit, indiuiduas fuiſſe comites affirmans, & vbique locorum coniunctas. De Theſpiis, Coronea & Aliarto, Bœotiæ ciuitatibus, vide Pauſan. in Bœoticis, Plinium lib. 4, cap. 7, & Strabonem lib. 9. vbi & templum, cuius hîc fit mentio, ſic deſcribitur, κρατήσαντες οἱ Βοιωτοὶ τῆς Κορωνείας, ἐν τῷ πρὸ αὐτῆς πεδίῳ, τὸ τῆς Ἰτωνίας Ἀθηνᾶς ἱερὸν ἱδρύσαντο, ὁμώνυμον τῷ Θετταλικῷ, καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν Κουάριον προσηγόρευσαν, ὁμοφώνως τῷ ἐκεῖ. Ἀλκαῖος δὲ καλεῖ Κωράλιον, &c. Id eſt, Coronea potiti Bœotii in campo adiacenti, templũ Mineruæ Itoniæ, eiuſdem cum Theſſalico nominis, extruxerunt: eodémque modo præterfluentem amnem Cuarium dixêre: quem Alcæus Coralium appellat. &c. Homer. in Catalogo, Οἵ τε Κορώνειαν καὶ ποιήενθ' Ἁλίαρτον.

V.71. ἵππω ἐπὶ κράνᾳ] Hippocrene fons eſt in Helicone, *Dura Meduſæi quẽ præpetis ungula rupit*: vnde & nomen habet. Fabulam lege apud Ouid. 5. Metam. & Strabon. lib. 9. Pauſanias in Bœoticis, Tireſiã è Tilphuſa fonte, quum admodum ſitiret, aqua hauſta, ſtatim animam egiſſe refert. Plura de Tireſia Diod. Sicul. lib. 5, Antiquit. cap. 6.

V.73. -μεσαμβριναὶ δ' ἔσαν] Sic Ouid. in fabula Calliſtûs,

Vlterius medio ſpatium ſol altus habebat,
Quum ſubit ille nemus quod nulla ceciderat ætas. &c.

V.82. -παιδὸς δ' ὄμματα νὺξ] Ouidius Tireſiam à Iunone excæcatum eſſe canit: cuius facti cauſa, quam adfert, quum turpis & obſcœna ſit, meritò ſilentio eſt prætereunda. Propertius lib. 4. eleg. 10, Callimacho aſtipulatur, inquiens,

Magnam Tireſias aſpexit Pallada uates,
Fortia dum poſita Gorgone membra lauat. Tireſiæ fit mentio & in Græco epigrammate in lauacrum Veneris, quod extat lib. 4.

V.85. ἁ νύμφα] Expoſtulat Chariclo cum Pallade: quam indignè feciſſe arguit quòd amicitia poſthabita, tanto ſupplicio filium Tireſiam afficiat.

V.86. -τοιαῦται δαίμονες ἐστὲ φίλαι] *Sæuum prælustri fulmen ab arce uenit.* & *Sæpius uentis agitatur ingens Pinus, & celſæ grauiore caſu Decidunt turres.* &c. Et Theognis,

Μηδενὸς ἀνθρώπων κακίας δόκει εἶναι ἑταῖρος,
Οὗ γνώμη θ' ἕπεται, Κύρνε, καὶ ἡ δύναμις.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici,
Expertus metuit, teſte Horatio. Vide prouerb. Procul à Ioue & fulmine.

V.87. -τέκνον ἄλαστε] Pro ἄλαστον, per ſyntheſin. Eſtque παθητικὴ auerſio ad filium cæcum, commiſerationis & materni doloris pleniſsima.

V.91. Ἦ μεγάλ'] Accuſat Mineruam ab iniquitate, vt quæ pœnam culpa atrociorem inflixerit. Decet enim vt par delicto ſit ſua pœna ſuo, quemadmodum Ouidius ait, *-& adſit Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas*: *Nec ſcutica dignum horribili ſect-êre flagello*, vt Horatius iubet.

V.103. Δῖα γυνὰ] Purgat ſe Minerua ab obiecto crimine, culpã à ſua perſona in fatum & legem Saturni tranſferens, qua cautum ſit vt quicunque in-

uitum deum aut deam aspiciat,is visu orbetur.

V.104. -ἐπεὶ Μοιρᾶν ὧδ'] Τὸ γὰρ πεπρωμένον δεῖ σε κομίζειν. Ζῆνι γὰρ δοκεῖ τάδε, vt apud Euripidem in Androm. Thetis ait. Et in sacris dicitur, quòd nullus è capite, Deo non volente, capillus defluat. Rectè igitur Callimachus & sapienter, suum cuique fatum, antequam nascatur, diuinitus prædestinatum esse fatetur. Contrà Epicurea securitas illorum meritò damnanda est, quibus nihil positum est, & sors incerta vagatur, Fértque refértque vices, & habent mortalia casum.

V.107. Πόσσα μὲν ἁ Καδμηὶς] Collatione, pœnæ huius seueritatem excusat & mitigat, proposito exemplo Actæonis, qui quòd nudam vidisset Dianam, non excæcatus, sed à canibus suis dilaceratus fuit. Dicta est autem Autonoe Cadmeis, à Cadmo patre: cuius sorores fuêre, Semele, Agaue, Ino, Alcmena, & aliæ quarum calamitates Ouidius & Pindarus passim deplorant.

V.108. Πόσσα δ' Ἀρισταῖος] Pausan. in Phocic. tradit, Aristæum Apollinis & Cyrenes filium, ob Actæonis casum acri confectum dolore, ac Bœotiæ iam & Græciæ toti infensum, in Sardiniam migrasse.

V.109. -Ἀκταίονα τυφλὸν ἰδέσθαι] De Actæone in ceruum mutato, & à canibus lacerato, vide Ouid. 3, Metamor. Eandem fabulam interpretatur Pausan. in Bœotic. circa initium. Consimilis est huic apud Plutarchum in lib. De superstit. collatio, quum inquit, ὁ Τειρεσίας ἔσχεν ἐν δυστυχίᾳ, μὴ βλέπων τὰ τέκνα, μηδὲ τοὺς συνήθεις· ὁ δὲ Ἀθάμας μείζονι, καὶ Ἀγαύη, βλέποντες ὡς λέοντας καὶ ἐλάφους. Id est, Magno Tiresias dolore affectus fuit, quòd liberos & familiares videre non potuit: at multo maiori Athamas & Agaue, qui liberos suos, vt leones & ceruos aspexerunt. Euripides in Bacchis Actæonem à canibus laceratum esse dicit: quia κρείσσων ἐν κυνηγίαις Ἀρτέμιδος εἶναι κομπάσαντο, ἐν ὀργάσιν. Id est, Prætulerit se venationum peritia Dianæ passim in nemoribus.

V.119. Ὦ ἑτάρα] Pallas consolatur amicam Chariclo, promissione maiorum beneficiorum, quibus hanc oculorum iacturam compensare & resarcire velit. Pollicetur enim illi daturam se Tiresiæ vaticinandi artem, qua præditus multa sit oracula & præsagia tum apud posteros viuus, tum apud inferos post mortem editurus. Nam & Pindaro teste, Amphitruoni à Tiresia vaticinium fuit datum, hymno 1, Isthm. Ab eodem Liriope de Narcissi interitu præsagium accepit: & alii, de quibus mox. Respicit autem poeta ad physicam rationem, quæ natura semper in altero supplere quod in vno deest, à philosophis traditur. Quod in cæcis videre est, in quibus natura oculorum & visus orbitatem ingenii vigore & acumine compensat. Videmus enim cæcos plerosque solertes & ingeniosos esse, eáque interdum præstare quæ à visu præditis præstari vix possent. Exemplo sunt Homerus & Didymus, quorũ ille poemata cæcus confecisse, hic mathematicas disciplinas visu orbatus didicisse traditur. Cuius rei (quemadmodum Plato in Phædone scriptũ reliquit) & hæc causa est, quòd mens seclusis oculis & auribus, adeóque toto corpore, quibus anima perturbari solet, ipsa sola & sincera rerum veritatem inquirit & contemplatur. Qua quidem de causa Democritus philosophus luminibus oculorum sua spõte se priuauit: quia existimaret cogitationes commentationésque animi sui, in contemplandis naturæ rationibus vegetiores & exactiores fore, si eas videndi illecebris & oculorum impedimentis liberasset, teste Gellio lib. 10. Noct. Attic. cap. 17.

V.123. Γνωσεῖται δ' ὄρνιθας] Cicero De diuinatione, omnem diuinationem summatim in duas partes diuidit: furorem, quem in afflatis, enthusiastis & en-

gastrimythis cernimus : & in artē, vt in auspiciis, auguriis, somniorum interpretatione, & fulgetrorum peritia. Idem disputat vtrum diuinatio scientia sit, nécne. Quod dubitanter affirmat Aristoteles in libello De memoria, εἴη δ' ἂν (inquiens) καὶ ἐπιστήμη τις ἐλπιστική, καθάπερ τινές φασιν τὴν μαντικήν. De augurandi sciētia, quam hîc Callimachus Tiresiæ attribuit, vide Cic. lib. 1, De diuin. Liuium lib. 1. Dionys. Halicar. lib. 2. Val. Max. lib 2. cap. 1. Ouid. 4. Fast. Plutarch. in Problem. Fenestellam cap. 4. De sacerd. Rom. Pomp. Læt. cap. 5.

V. 125. Πολλὰ δὲ Βοιωτοῖσι] De oraculis quæ Thebanis à Tiresia data sunt, lege Stat. lib. 4. Thebaid. Pausan. in Bœot. Sophoclē in Antigone, & Euripidē in Phœnissis & Bacchis. Pindarus item 1. hymno Nem. oraculum Tiresiæ recitat, quod Amphitruoni is dederit. Vide locū circa finem hymni. Per Labdacidas autem Eteoclem & Polynicem intelligit, OEdipi filios, à Labdaco proauo sic dictos. Fuit enim Labdacus pater Laii, patris OEdipi, vt videre est ex principio Phœniss. Eurip. qui in eadem tragœd. Eteoclem & Polynicem Λαβδακίδας πολυμόχθοις nominat.

V. 127. -μέγα βάκτρον] Apud Sophoclem, puero ductore: apud Euripidem, *filia*, vice baculi, vtitur Tiresias. Ita enim puellam alloquitur,

Ἡγοῦ πάροιθε θύγατερ, ὡς τυφλῷ ποδὶ
Ὀφθαλμὸς εἶ σύ, ναυβάταισιν ἄστρον ὥς. Id est,
Præcede filia ductrix. nam cæco pedi
Oculus meo es, perinde vt nautis sidera.

V. 129. Καὶ μόνος, εὖτε θάνῃ] Tiresiam inter mortuos solum sapere, Homerus 11. lib. Odyss. Lucian. ἐν νεκρικοῖς, Strabo 16, Geograph. Statius 11, Thebaid. Plutarchus lib. 9, Sympos. & Sophocles his versibus testatur, tametsi de viuo:

Τὸν θεῖον ἤδη μάντιν ὧδ' ἄγουσιν, ᾧ
Τἀληθὲς ἐμπέφυκεν ἀνθρώπων μόνῳ. Id est,
Diuinum nunc huc adducunt vatem, cuī
Innata veritas homini vel vnico est.

V. 130. -τίμιος ἀγησίλα] Pro ἀγησίλα (vt communis omniū exemplarium habet lectio) repono (saluo tamen cuiusque iudicio) ἀγησίλεω. Dictus est enim Plutus Ἀγησίλαος, ἀπὸ τοῦ ἄγειν τοὺς λαούς, quòd populos ad se in tartarum abducat. vt ex Lactātio & Athenæo probat Lil. Gyrald. & Cœlius Rhodigin. lib. 10. cap. 18.

V. 131. -τὸ δ' ἐντελὲς ὣς κ' ἐπινεύσῃ] De nutu quo omnia confirmat Iupiter, ipse apud Hom. lib. 1. Iliad. hæc pronuntiat,

Τοῦτο γὰρ ἐξ ἐμέθεν γε μετ' ἀθανάτοισι μέγιστον
Τέκμωρ. οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον, οὐδ' ἀπατηλόν,
Οὐδ' ἀτελεύτητον γ', ὅ,τι κεν κεφαλῇ κατανεύσω.

Virgil. *Annuit, & totum nutu tremefecit olympum.*

V. 134. -μάτηρ δ' οὔτις ἔτικτε] Ab admiranda natiuitate Mineruam laudat, causam simul proferens cur idem nutu suo perficere possit quod Iupiter: nimirum, quia ex Iouis cerebro prognata sit. Pindarus ᾠδῇ 7, Olymp. Palladem ænea bipenne armatam, è Iouis vertice erupisse fingit, adeóque altum clamasse, vt cælum & terram perterrefecerit. Idem ferè Apollon. Rhodius, lib. 4, Argon. affirmat. Ouid.

Sancta Iouem Iuno, nata sine matre Minerua,
Officio doluit non eguisse suo. Lucian. omnium deorum contemptor, in dialogis Mercurium cum securi adstantem fingit, qua cerebrum Iouis diffindere iubetur. Eo facto armata Pallas exiluit. Hesiodus tamen in Theog. filiam Iouis ex Prudentia susceptam facit. At Herodotus lib. 4. in Melpom.

Mineruam Iouis & Tritodinis filiam ab Afris & dici & credi, memoriæ prodidit. Quod ipsum Pausan. in Atticis refert.

V.137. -ἀλλὰ δέχεο] Epilogus exhortatione & consueta salutatione Palladis constat: cui Argiæ curam & tutelam committit. Est autem τῶργος pro τὸ Ἄργος.

ANNOTATIONES IN HYMNVM SEXTVM, qui est in CEREREM.

V.1. Τῶ καλάθω κατιόντος] Laudaturus Cererem poeta, initio docet qua animi attentione & reuerentia sacra eius peragere conueniat. Deinde errores Cereris, quibus in quęrenda Proserpina agitata fuit: tum eiusdem inuenta, humano generi ad vitam degendam pernecessaria, breuiter perstringit. Vt autẽ alii ab impietate deterreantur, & ad amorem religionémque Cereris excitẽtur, Erysichthonis famem persequitur, quem impietatis causa, propter lucum violatum, seuerissimè à Cerere punitum esse ostendit. Qua quidem in digressione maxima pars hymni consumitur. Postremò oratione ad matronas θεσμοφοριαζούσας conuersa, quid à Cerere petendum sit, docet, quasique precationis formulam præscribit.

Ibidem. Τῶ καλάθω] Sacra Cereris in canistris seu cistis operta, duæ virgines capitibus imposita, die festo in templũ Cereris Eleusiniæ deferebãt: in quarum altera flores, in altera spicæ inerant: & per has quidem, æstas, per illas autem ver denotabatur. Virgines, Canephoræ dicebantur: Cic. in Verr. 6. Simili ritu eadem dea apud Catinenses in Sicilia colebatur, vt testis ibidem est Cic. Nec dispari apud Romanos: quem ab Atheniensibus eò delatum esse, idem affirmat, pro Corn. Balbo, & L. Flacco. Huius, consuetudinis meminit Euseb. lib. 2. Præparat. Euangel. Fuerunt & Palladi suæ apud Athenienses cistiferæ, de quibus meminit Pausan. in Attic. & Ouid. 2. Metam. sic,

Illa forte die castæ de more puellæ
Verticæ supposito festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris.

Tibull. lib. 1, eleg. 7,

Et leuis occultis conscia cista sacris. Dianæ pariter Canephoras suas fuisse, ex illo Theocriti patet, 2. Idyllio,

Ἦνθ' ἁ τωὐβούλοιο κανηφόρος ἄμμιν Ἀναξώ,
Ἄλσος ἐπ' Ἀρτέμιδος. Id est,

Venit & Eubuli nobis, onerata canistro,
In nemus hoc Triuiæ, virgo præsignis Anaxo. Sed & Baccho cistiferas fuisse, & canephoria olim instituta, tum Virgil. in 1. Georgic. innuit, quum vãnum Iacchi mysticam vocat, tum apertius declarat in Argonaut. Catullus, quum inquit,

Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis,
Orgia quæ frustrà cupiunt audire profani. Vide etiam Theocrit. in Lenis, Meminit horum Cereris sacrorum etiam Augustinus, lib. 7. Ciuitat. Et Apul. lib. 6. Metam. copiosius.

Ibidem. -ἐπιφθέγξασθε γυναῖκες] Matronæ sequebantur has virgines cum facibus & tædis ardẽtibus: quia & ipsa Ceres raptam Proserpinam noctu accen-

ſis facibus quæſierat:vt ex Ouidio & Claudiano patet.Reliqua ſacra per noctem à ſolis fœminis,tam occulta & arcana fiebant, vt prouerbio locum fecerint:quo dicebatur, Ἄῤῥητα τὰ Ἐλευσίνια. Vide Ariſtoph.in Theſmophor. Suidas has virgines Erichtonio regnãte inſtitutas fuiſſe, ex Philochoro probat.

V.3. χαμαὶ θασεῖσθε βέβαλοι] A ſacris profani & improbi arcebantur: in quibus illud præcinebatur,ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός.id eſt,-procul ô procul impius omnis.Et Lucian.De ſacrificiis,inquit,καὶ τὸ μὲν πρόγραμμα φησὶ,μὴ παριέναι εἴσω περιῤῥαντηρίων ὅστις μὴ καθαρός ἐστι τὰς χεῖρας. Eſt autem θασεῖσθε pro θεάσασθε.

V.5. Μὴ παῖς,μηδὲ γυνὰ] Repetendum τὸ βέβηλοι ἀπὸ κοινοῦ. Fœminæ certè ac matronæ,vt mundiores ad Eleuſinia ſacra & Theſmophoria accederent, aliquantiſper à maritorum conſuetudine abſtinebant,*pérque nouem noctes venerem,tactuſque uiriles,In uetitis numerabant*,Ouid.10.Metam.Refert Liu.lib.31. ab vrbe,duos iuuenes Acarnanes, tanquam ob infandum ſcelus, interfectos fuiſſe,quòd per dies initiorum,quum initiati non eſſent, imprudẽtes religionis,cum cætera turba ingreſsi fuerant templum Cereris. Atque hæc cauſa & initium belli fuit inter Philippum Macedonem & Athenienſes.

Ibidem. -μηδ' ἃ κατεχεύατο χαίταν] Impudicæ mulieris notatio, quæ capillos aut diſpergit,aut fuco meretricio perfundit: quum honeſtæ virgines ac matronæ neutrum faciant.Scribit item Plin.lib.23.cap.9,matronas,in Theſmophoriis Athenienſium caſtitatem cuſtodientes,foliis agni cubitus ſibi ſternere.

V.6. Μηδ' ὅκ' ἀφ' αὐαλέων] Sentẽtia huius loci eſt iſta,μηδ' (ſubaud.) ἀναζέσθω τὸν κάλαθον, pro μὴ παραγινέσθω, ὅσα ἂν ἀπὸ στομάτων πτύωμεν, A ſacris Cereris etiam id abſit quod expuimus ore ieiuno. id eſt ſaliua, κατὰ περίφρασιν. vult enim omnia immunda & omnes ſordes ab Eleuſiniis ſacris remota eſſe.

Ibidem. ἀφ' αὐαλέων] Nam in Cereris ſacris Atticæ mulieres, AEgyptiarum more,à cibis abſtinebant,humíque iacebant:Cererem repręſentantes,quæ & ipſa Proſerpinam quærens, ob luctum perditæ filiæ, ieiuna & impaſta fuit. Atque hoc ieiunium poeta κατὰ συλλογισμὸν per aridas fauces & ieiuna ſputa denotauit.

V.7. Ἕσπερος ἐκ νεφέων] Nam veſpertino tempore Canephoræ deferebant calathum,in curru ad templum Cereris prodeuntes:ipſáque dein ſacra noctu agebantur.Eſt autem πανίκα pro πηνίκα,id eſt ὅτε.

V.9. Ἁρπαγίμας κώρας]Pro ἀφηρπασμένης κούρας.De Proſerpina loquitur, quã à Plutone raptam,vndique terrarum Ceres quęſiuiſſe à poetis traditur.Quod argumẽti genus Claudianus tribus libris De raptu,Ouid.5. Metam. & 4.Faſt. Diodor.Sicul.lib.6.cap.2.Cic.5,& 6.Verr. perſequuti ſunt.

V.10. Πότνια,πῶς σε φέρον δυνάντο]. Errores quibus ab vno loco in alium delata fuit Ceres,dum filiam quæreret,percenſet. Φέρεν pro φέρειν,Doricé. Μέλανες iidem,opinor,qui à Latinis Nigritæ appellãtur,populi Africæ,finitimi Gætulis & Mauritanis.De hortis Heſperidum in Mauritania lege Plin. lib. 5. cap.1. Solin.cap.27.Heſiod.in Theog. De iiſdem lege Virgilium AEneid. lib. 4. & Lucianum lib.9.Qui mythologiis delectantur,non ineptè, meo iudicio,quæ de hortis Heſperidum poetæ fabulantur, itémque de aureis malis,virginibus & dracone,ad paradiſum referri, in quo primi parentes Ada & Heua, horti cuſtodes,antiqui draconis fraude decepti, malo aureo arroſo & ſe & totum genus humanum in æternum exitium præcipitarunt.E quo,*Chriſti,veri Herculis*,beneficio & auxilio denuò erepti ſumus: quandoquidem is draconem antiquum,qui eſt diabolus,conculcauit. hoc eſt,vi & potentia, qua valebat,

ſpoliauit. Poſſunt etiam per aurea Heſperidũ mala, Punica intelligi, quæ aurei coloris eſſe apparent. Heſperidum mala donare, de eo qui magna & ſplendida largitur: prouerb. apud Eraſmum. Sed ad Cererem redeo, quam poeta in quærenda filia omnes nationes & terrarum extimas oras perluſtraſſe oſtendit. Quod ipſum Ouid. quoque 5. Metam. ſic teſtatur, *Quas dea per terras & quas errauerit oras, Dicere longa mora eſt: quærenti defuit orbis.* Et, *Solis ab occaſu, ſolis quærebat ad ortus.*

V.12. Οὔ πίες, οὔτ' ἄρ' ἔδες] Ibidem Ouid.

Feſſa labore ſitim conceperat, oráque nulli
Colluerant fontes. Et Claudianus lib. 3,
Accingar luſtrare diem: per deuia rerum
Indefeſſa ferar: nulla ceſſabitur hora:
Non requies, non ſomnus erit. &c.

V.13. -Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην] Achelous, Græciæ fluuius celeberrimus, qui è Pindo Theſſaliæ monte oriens, AEtoliam ab Acarnania diuidit, & duobus alueis per fines Perræbiorum in ſinum Maliacum defluit. Plin. lib. 4. cap. 1, Strabo, lib. 10. vbi & fabula de Acheloo ab Hercule victo recitatur & exponitur, quæ eadem apud Ouid. 9. Metam. extat. Dicitur autem ἀργυροδίνης à nitido & albo aquarum colore: vel à Galactite lapide, qui in ipſo inuenitur. de quo vide Solinum, cap. 13.

V.14. -ἀενάων ποταμῶν] Fluuii ἐπιθετικῶς dicuntur ἀένναοι, quaſi perennes, ac perpetuò fluentes. Vide Ariſtot. lib. 1. Meteorol. cap. 13.

V.15. Τρὶς δ' ἐπὶ καλλιχόρῳ] Omnium quæ mihi videre licuit exemplarium lectio hunc verſum ita habuit, Τρὶς δ' ἐπὶ καλλιχόροιο χαμάδις καθίσαο φρητί. quem ego, vt corruptum, ex Pauſania & Nicandro ſic reſtitui vt in contextu hymni legitur. Ita enim Pauſanias in Atticis, Apud Eleuſinios Triptolemi ædes eſt, Propylææ Dianæ, & Neptuni patris: puteus, quem Callichorum appellant, vbi primum chorum Eleuſiniorum fœminæ inſtituerunt, & deam cãtu veneratæ ſunt. Nicand. in Theriacis,

Ἔνθα καὶ οὐτιδανοῦ περ ἀπεχθέα βρύγματ' ἔασιν
Ἀσκαλάβου· τὸν μέν τ' ἐρέει φάτις οὕνεκ' Ἀχαιὴ
Δημήτηρ ἔβλαψεν, ὅτ' ἄψεα σίνατο παιδὸς
Καλλίχορον περὶ φρεῖαρ· ὅτ' ἐν Κελεοῖο θεράπναις
Ἀρχαίη Μετάνειρα θεὰν δέδεκτο περίφρων. Id eſt,

Ponè venenoſus ſtridorem ſtellio dirum
Edit, cui fama eſt Cererem nocuiſſe Pelaſgam,
Quum pueri in talem conuertit membra figuram,
Callichorum ad puteum: Celei quo tempore coniux
Hoſpitio caulæ diuam Metanira recepit. Aliâs καλλίχορος amœnum ſignificat: vt apud Hom. Odyſſ. 11,

Πυθώδ' ἐρχομένην διὰ καλλιχόρου Πανοπῆος. De Enna autem, quæ ciuitas eſt in vmbilico Siciliæ, Cereris nobili templo celebratiſsima (à qua ipſa Ennæa dicitur) conſule Strab. lib. 6. Geogr. & Ciceronem Actione 6, & 7, in Verrem. Eandem Stephanus à Syracuſiis conditam refert. De eadem Ouid. 4. Faſt.

V.17. Μὴ μὴ ταῦτα λέγωμες] Eſt ἀποδίωξις, qua res triſtes & lacrymoſas à ſolenni Cereris ſacrificio reiicit, proponens ſe de iis dicturum quæ Cereri lætitiam & voluptatem conciliarunt. vt quòd fruges, & artem frumentandi ac triturandi inuenit: quòd leges hominum vitæ ſalutares reperit, quòd impios ſui contemptores, qualis Eryſicthon Theſſalus fuit, debita pœna affecit. &c.

Dicta

Dicta autem est Ceres Δηώ, ἀπὸ τοῦ δήειν, id est, ab inueniendo: quoniam legum & frugum inuentrix est. vel ἀπὸ τοῦ δαΐειν, id est, à scindendo, quia terram aratro scindere docuit. Ouid. 6. Metam. Proserpinam Deoïda vocat, quasi Deûs & Cereris filiam.

V.18. -τέθμια δῶκε] Ceres à legibus quas condidit, θεσμοφόρος, legifera: & sacra quæ illi fiunt, θεσμοφόρεια dicuntur. Fertur autem prima Ceres leges tulisse: quòd prima homines à victu ferino & glandibus, ad aliquam vitę societatem & terræ cultum reuocarit. Qua de re vide Ouidium, Fast. 4, & Metamorph. 5. vide etiam Orpheũ in Thymiamate Cereris. vide etiam Virgilium, 1. Georg. & Ciceronem 7. Verr. itémque Isocratem in Panegyrico: & Plinium lib. 7, cap. 56.

V.20. -καὶ ἐν βόας ἧκε] Pro ἀνῆκε. Non modò serendi & metendi rationem hominibus ostendit Ceres, sed etiam triturandi, frumentúmque è paleis secernendi viam docuit. Nam inutilis foret satio & messis, nisi homines panem ex frumentis conficere edocti essent.

V.21. Ἁνίκα Τριπτόλεμος] Triptolemus, Celei regis Eleusiniorum, & Metaniræ filius, quem Ceres paterni hospitii memor, agriculturam docuit: & currui impositum, qui alatis serpentibus trahebatur, per totum orbem dimisit, ad vsum frumentarium mortalibus indicandum. Vide Ouid. 4. Fast. Virgil. 1. Georg. Pausan. in Atticis.

V.22. Κάλλιον, ὡς ἵνα καί τις] Digreditur in historiam Erysichthonis, quem horribili fame propter lucum Cereris violatum, extinctum esse tradit: vt alii hoc exemplo admoniti & edocti, pietatem colere, & non temnere diuos addiscant. Idem argumentum Ouidius Callimachum imitatus, lib. 8. Metamor. elegantissimis versibus pertexuit.

V.24. Οὔπω τὰν Κνιδίαν] Descriptio est nemoris ab Erysichthone excisi & violati, sumpta ab antiquitate, conditoribus Thessalis, loco seu situ, & aliis attributis. Ostendit autem nemoris antiquitatem, ex eo quòd conditum sit antequam Pelasgi è Thessalia in Cnidiam commigrassent. quod factum est duce Triopa. Cnidios enim, Thessalorum colonos fuisse, & à Triopa Cnidũ esse cõditum, Pausanias in Phocaicis testatur. Et Stephanus de Dotio (cuius hîc fit mentio) hæc scribit, Δώτιον, πόλις Θεσσαλίας, ὅπου μετῴκησαν οἱ Κνίδιοι. Verisimile est igitur Triopam aliquandiu tenuisse Cnidum, & postea reuersum esse in Thessaliam: quo tempore Erysichthon istum lucum succidit.

Ibidem. -τὰν Κνιδίαν] Cnidi meminit Strabo lib. 4, Geogr. Est autem vrbs insignis in extremo cornu peninsulæ, Cariæ adhærentis, sacra Veneri: vt patet ex Horatio, Ode 30, lib 1, Carm. Vide Melam lib. 1, cap. 16.

Ibidem. -Δώτιον] Campi Dotii mentionem facit Strabo lib. 9, & Plin. lib. 4, cap. 9.

V.25. -Πελασγοὶ] Thessaliam fuisse etiam Argos Pelasgicum dictam, docent Strabo & Plinius.

V.26. Δένδρεσιν ἀμφιλαφὲς] Alia commendatio nemoris à partibus, & adiunctis: videlicet densitate & varietate arborum, flumine permeante, deáque Cerere, cui hoc nemus consecratum erat. Cæterùm hunc locum, præter Ouidium etiam Lucanus lib. 3. imitatus est: vbi lucum Teutatis in Gallia à Cæsare violatum refert, & arbores ex illo cæsas, ad classem contra Massilienses conficiendam tradit. Eius luci descriptionem ibi vide.

V.28. -ἀλέκτρινον ὕδωρ] De lacu Bœbeide, cuius & Pindarus 3. Pyth. meminit. Strabo prope campum Dotium defluere in 9. Geogr. refert.

V.29. ἐξ ἁμαξῶν] Versus quem ex Homero citauit interpres, lib.21, Iliad. sic extat integer, Χερσὶ μάκελλαν ἔχων, ἁμάρης δ' ἐξ ἔχματα βάλλων.

V.30. Ὅσσον Ἐλευσῖνι, Τριόπῳ θ' ὅσον] Eleusis Atticæ ciuitas, in qua sacra Cereris Thesmophoria quotannis peragebantur: de quibus Pausanias in prioribus Eliacis hæc refert, Multa sanè habet Græcia quæ vel spectentur vel audiantur cum admiratione: sed omnium accuratissimè, diuinitus religione imbutis animis, Eleusinia initia & Olympici ludi celebrantur. Ab Eleusine sacra Cereris Eleusinia, & ipsa mater Eleusina à Virgilio dicta est. Plura de Eleusine Strabo lib.9, Plin. lib.4. cap.7. Triopion verò, Cariæ ciuitas, à Triopa patre Erysichthonis dicta, autore Stephano. Herodot. in Clio Triopium Cnidiorum in Caria regionem facit. Idem in Melpomene promontorium appellat Triopium. Theocriti scholiastes Τρίοπον Cnidi promontorium esse, in 17, Idyll. annotauit, à Triope, rege Cô, denominatum.

V.31. Ἀλλ' ὅκα Τριοπίδαισιν] Impietatis Erysichthoniæ causa fuit malus hominis genius, & ira dei. Nam deo offenso & irato, homines sibiipsis relicti, atrocissimis se côtaminant peccatis, quibus interitũ sibi sponte sua accersunt.

Ζεὺς δ' ἀρετὴν ἄνδρεσσιν ὀφέλλει τε μινύθει τε,
Ὅππως κεν ἐθέλῃσιν. ὁ γὰρ κάρτιστος ἁπάντων.

Pindarus 3. εἴδει Pythiorum de Coronide ait, δαίμων δ' ἕτερος ἐς κακὸν τρέψαις ἐδαμάσσατό νιν. Id est, Malus genius ad perniciem impellens, euertit eam. Triopides autem & Triopeius dicitur Erysichthon à Triopa patre, rege Thessaliæ.

V.32. -ἀ χείρων Ἐρυσίχθονος] Per hypallagen ista dicuntur, pro Ἐρυσίχθων χείρονος βουλῆς ἥψατο: vt qui *-numina diuûm Sperneret, & nullos aris adoleret honores.*

V.37. Ἧς δέ τις αἴγειρος] Versus hos Ouidius sic transtulit,

Stabat in his ingens annoso robore quercus,
Vna nemus: uittæ mediam memorésque tabellæ
Sertáque cingebant, uoti argumenta potentis.
Sæpe sub hac Dryades festas duxêre choreas. &c.

V.42. Αὐτίκα Νικίππῃ] Hunc locum Virgil.7, AEneid. sic expressit, paulo tamen liberius,

-in uultus sese transformat aniles,
Et frontem obscœnam rugis arat, induit albos
Cum uitta crines: tum ramum innectit oliuæ.
Fit Chalybe Iunonis anus, templique sacerdos.

Ouid. Metamorph.3, *-simulauit anum, posuitque ad tempora canos,*
Sulcauitque cutem rugis, & curua trementi
Membra tulit gressu: uocem quoque fecit anilem:
Ipsáque erat Beroe, Semeles Epidauria nutrix.

V.43. -στέφεα δὲ χειρί] Ab habitu sacro, quo Cereris Melissæ vtebantur. Gerebant enim spiceas coronas (quas hîc στέμματα vocat) & papauera: quæ Cereri sacra erant, vel propter seminum feracitatẽ, vel quòd Ceres papauerum beneficio somnum recuperasset, quem ob filiæ luctum penè omnem amiserat. Theocritus in fine Thalysiorum, -ἁ δὲ γελάσσαι, Δράγματα καὶ μάκωνας ἐν ἀμφοτέρῃσιν ἔχοισα. Interpres ibidem, τὴν Δήμητραν φησὶ μὴ μόνον ἀστάχυς, ἀλλὰ καὶ μήκωνας ἔχειν. Cæterùm clauis ab humero suspensa, silentii fuit signum, quòd quum sacra Cereris arcana essent, ea eliminare & diuulgare non liceret. id quod Sophocl. in OEdipo Colon. innuere videtur: inquiens, οὗ πότνιαι σεμνὰ τιθηνοῦνται τέλη θνατοῖσιν, ὧν καὶ χρυσέα κλὴς ἐπὶ γλώσσᾳ βέβακε προσπόλων Εὐμολπιδᾶν. Id est, Vbi antistites venerandæ Cereris fouent mysteria mortalibus:

quarum & aurea clauis in lingua constitit, sacerdotum Eumolpidarum. Hinc Apuleius lib. 6. Metam. Et cætera (inquit) quæ silentio tegit Eleusis, Atticæ sacrarium. &c. Iustinus lib. 5, Alcibiadem Athenis insimulatum scribit, quòd mysteria Cereris, initiorũ sacra, nullo magis quàm silẽtio solẽnia, enuntiarit. Cui & Plutarchus in vita eiusdem consentit. Aristophanes quoque in Nubib. ἄῤῥητα ἱερὰ, Cereris sacra dixit. Nam (vt Tertullianus tradit) mysteriis omnibus silentii fides adhibetur. Papauer autem, quod inter cætera Cereris mysteria ferebatur, signum erat fertilitatis, vt diximus.

V. 46. Τέκνον, ὅτις] Ouidius nymphæ dryadis sonum ex arbore conuulsa auditum esse fingit, quæ Erysichthonem ab impio cœpto dehortata sit. ὅτις pro ὅστις, & ὅστις pro ὅτι.

V. 50. -χαλεπώτερον ἠὲ κυναγὸν] Venusta comparatione vultus Gorgonei atrocitatem depingit, quæ à sæuientis leænæ truci aspectu, quo venatorem intuetur, desumpta est: quam Plinius lib. 8. cap. 16, his verbis describit, Quum pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expauescat. &c. Hectoris vultum σκυθρωπὸν ἢ γοργῶπιδα, Homerus alibi sic repræsentat, Ἀφλοισμὸς δὲ περὶ στόμα γίνετο· τὼ δέ οἱ ὄσσε Λαμπέσθην βλοσυρῇσιν ὑπ' ὀφρύσι. Cæterùm Tmarus, qui & Tomarus dicitur, mons est Thesprotiæ: de quo Strabo in fine 7. Eundem in Dodone collocat Plin. lib. 4, cap. 2.

V. 54. -ὦ ἔνι δαῖτας] Qui Erysichthonem res suas per luxuriam & gulã profudisse, & postea ad mendicitatem redactum, per sordes victum quæsiuisse tradunt, non malè sentiunt. Nam & voracem helluonem fuisse hinc constat, & rebus omnibus absumptis, vicos & compita peragrasse, infrà dicetur. Est enim hæc quasi merces lurconum & comedonum, vt rebus maternis atque paternis fortiter absumptis, scurræ vagi habeantur, nec certum præsepe teneant: vt Horatianus ille Mænius suo exemplo declarat.

V. 57. -γίνατο δ' ἁ θεῦς] Virgilius hunc locum 7, AEneid. imitatus est: cuius verba cum his conferantur. ἁ θεῦς, pro ἡ θεός, per συναίρεσιν. sicut infrà τὰν θεῶν pro τὴν θεόν.

V. 59. Οἱ μὲν ἄρ' ἡμιθνῆτες] De calonibus & seruis Cæsaris Lucanus lib. 3, hæc, *Sed fortes tremuere manus: motique uerẽda Maiestate loci, si robora sacra ferirẽt, In sua credebant redituras membra secures.* Ἀργαλέος γάρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι, etiam Homero teste.

V. 61. -ἀνάγκαία γὰρ ἔποντο] Fatalem necessitatem nemo effugere aut declinare potest. Verè enim Sophocles in Antigone dixit, Οὐκ ἔστι θνητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγή. Id est, Fatale nemo deuitare potest malum. Est enim (vt vulgò dicitur) ingens telum necessitas: & scitè Homerus Necessitatis clauum adamantinũ dixit. Elegans quoque apud Herodotum lib. 8, Andriorum iocus est: à quibus quum Themistocles pecuniam postulasset, & negantibus Andriis dixisset: duobus Atheniẽses numinibus fretos esse, Suadela & Necessitate: responderunt ipsi, καὶ θεοὺς δύο ἀχρήστους οὐκ ἐκλείπειν σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρέειν, Πενίην τε καὶ Ἀμηχανίην· καὶ τούτων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἐόντας Ἀνδρίους, οὐ δώσειν χρήματα. Id est, Duos quoque Andriis deos esse, quanquam inutiles, qui nunquam terra eorum excedant, sed semper inhabitent, Inopiam & Impossibilitatem: quibus numinibus obnoxios Andrios pecuniam non daturos.

V. 63. Ναὶ ναὶ, τεύχεο δῶμα] Sarcasmus, quo Erysichthoni insultat, comminationem κατὰ τὸ βίαιον in eum retorquens: sicut Alecto apud Virgilium,

En ego uicta situ: quam ueri effœta senectus
Arma inter regum falsa formidine ludit.

V.66. ἄγριον ἔμβαλε λιμὸν] Impietatem famis & penuriæ causam esse rectè sentit Callimachus: id quod sacrarum literarum testimoniis, & prophetarum comminationibus notius est quàm vt multis confirmari verbis oporteat: vnde etiam Hesiodus,

Τοῖσι δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λοιμὸν ὁμοῦ καὶ λιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί. Quod Phigalensiũ exemplo Pausanias in Arcadicis demonstrat: quos fame & agrorum sterilitate punitos fuisse ostendit, quòd statas cæremonias & consueta Cereris sacra neglexissent. Est autem omnium miserrima mors, inedia confici, & fame contabescere: quemadmodum Homerici hi versiculi indicant,

Πάντες μὲν θάνατοι στυγεροὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν, καὶ πότμον ἐπισπεῖν. Id est,

Omnes sunt mortes miseris mortalibus ægræ,
At periisse fame fatali, ægerrima mors est.

V.68. Σχέτλιος ὅσσα πάσαιτο] Famem & βουλιμίαν Erysichthonis, Callimachum imitatus Ouidius, elegantissimis versibus expressit: quos integros, quũ sint commentarii vice, huc apponere libuit:

Lenis adhuc somnus placidis Erysichthona pennis
Mulcebat, petit ille dapes sub imagine somni:
Oráque uana mouet, dentémque in dente fatigat,
Exercétque cibo delusum guttur inani:
Próque epulis tenues nequicquam deuorat auras.
Vt uerò est expulsa quies, furit ardor edendi,
Pérque auidas fauces immensáque uiscera regnat.
Nec mora, quod pontus, quod terra, quod educat aer,
Poscit: & appositis queritur ieiunia mensis,
Inque epulis epulas quærit: quódque urbibus esse,
Quódque satis populo poterat, non sufficit uni.
Plúsque cupit quo plura suam demittit in aluum.
Vtque fretum recipit de tota flumina terra,
Nec satiatur aquis, peregrinósque ebibit amnes:
Vtque rapax ignis non unquam alimenta recusat,
Innumerásque faces cremat: & quo copia maior
Est data, plura petit, turbáque uoracior ipsa est:
Sic epulas omnes Erysichthonis ora profani
Accipiunt poscúntque simul: cibus omnis in illo
Causa cibi est, sempérque locus fit inanis edendo.

V.70. Τόσσα Διώνυσον] Non fame tantùm, sed siti etiam Erysichthonem pressum esse inquit. Nam eundem Baccho inuisum esse tradit, quem Ceres odit. Qua de causa communia sacra Baccho & Cereri apud Eleusinios peracta esse, nonnulli tradunt.

V.72. Οὔτε μιν εἰς ἐράνως] Parentes Erysichthonis de filii famelici gula inexplebili & insaturabili inedia conscii, eum domi retinuerunt, neque ad publicos congressus admiserunt: sed ab omnibus conuiuiis, nuptiis, ludis, & vbicũq; honesti iuuenes conueniebant, prudenter remouerunt. Sunt enim turpes liberi parentibus opprobrio, & honestam alioqui maiorum suorum existimationem, infamem reddunt.

V.74. Ἦνθον Ἰτωνιάδος] Iton, Thessaliæ ciuitas, à qua Itonia Minerua, cuius in ea templum fuit, vt Strabo lib.9, tradit. Pausanias templum Itoniæ Palla-

dis inter Pheras & Larissam collocat, in Att. Vide Gyrald.

V.75. Ὀρμενίδαι] Patronymicum, quasi Ormeni filii. Phœnix apud Homerum,

Οἷον ὅτε πρῶτον λίπον Ἑλλάδα καλλιγύναικα,
Φεύγων νείκεα πατρὸς Ἀμύντορος Ὀρμενίδαο. Id est,
Qualis eram Graiis primò digressus ab oris,
Quum fugerem Ormenidæ genitoris Amyntoris iram. Fuit & Ctesius Ormenides pater Eumæi: de quo Odyss. 15. At de Polyxo Tlepolemi coniuge vide Pausaniam in Lacon. Eam tamen ab hac diuersam esse censeo. Astorionem quendam inter Argonautas recitat Orpheus, Ἤλυθε δ' Ἀκτορίων Ἶλου παῖς Ἀκτορίωνος, Τρηχεῖαν Ὀπόεντα λιπών. Id est, Venit & Actorion Ilo satus Actorione, Saxosum linquens Opoenta. siue idem cum hoc Actorione, siue alius is fuerit. Alios duos Actoriones cognomento Moliones, Neptuni filios apud Homerum Nestor lib. 11, Iliad. nominat.

V.76. Οὐκ ἀνδοῖ] Matri, tanquam versutæ mulieri, meritò has fallendi & dissimulandi partes attribuit. Δειναὶ γὰρ αἱ γυναῖκες εὑρίσκειν τέχνας, vt ait Eurip.

Ibidem. -Κρανῶνα βέβηκεν] Crānon (quæ & Cranon à Stephano dicitur) ciuitas Thessaliæ, ad quam Athenienses victi sunt à Cratero. Vide Strabonem lib. 9, Geogr.

V.82. Πίνδον ἀν' ἄλσεα] De Pindo & Othry montibus Thessaliæ, lege Strabonem ibidem, & Plin. lib. 4. cap. 7.

V.89. -τῷ δ' ἐς βυθὸν οἷα θαλάσσης] Similitudinibus famem Erysichthonis amplificat: quas Ouidius imitatione expresit, vt ex suprà adductis versibus patuit.

V.94. Κλαῖε μὲν ἁ μάτηρ] Omnes domestici miseriam filii herilis deplorarunt, & afflicto Erysichthoni condoluerunt, -οἰκτρὰ γὰρ τὰ δυστυχῆ (vt inquit Euripides) Βροτοῖς ἅπασι· κἂν θυραῖος ὢν κυρῇ. Et chorus apud AEschylum, Prometheum sic consolatur, τίς ὧδε τλησικάρδιος θεῶν, ὅτῳ Τάδ' ἐπιχαρῆ; τίς οὐ ξυνασχαλᾷ κακοῖς Τεοῖσι; Id est, Quis tam duri sit cordis inter deos etiam, qui his delectetur? Quis non potius condoleat malis tuis?

V.98. Ψευδοπάτωρ, ἴδε τόνδε] Precatio est desperabundi patris, ac nimio dolore superati, tandémque fortunæ aduersæ succumbentis: qua quidem humani ingenii imbecillitas delineatur. Solent enim peruersi homines plerunque infortunii sui causam in deos reiicere, eósque iniustitiæ accusare, quando rebus aduersis premuntur: sicut Lucanus, dum causam armorum ciuilium inquirit, impiè canit quòd pacem excusserit orbi Inuida fatorum series. Nec magis piè illud ab eodem dicitur,

-seruat multos fortuna nocentes,
Et tantùm miseris irasci numina possunt. Quanto rectius Theocritus, Οὐκ ἐπιμωμητὸν· μηδεὶς τὰ θεῶν ὀνόσαιτο. Id est, Nemo reprendat magnorū facta deorum. Quid ergo faciendum? Χρὴ τολμᾶν χαλεποῖσιν ἐν ἄλγεσι κείμενον ἄνδρα· Πρός τε θεῶν αἰτεῖν ἔκλυσιν ἀθανάτων.

V.99. Σεῦ τε καὶ Αἰολίδος] Triopæ parentes fuerunt Neptunus & Canace AEoli filia: cuius inter Heroidum epistolas apud Ouidium, vna ad fratrem Macarium extat.

V.101. Βλητὸν ὑπ' Ἀπόλλωνος] Id est, Quamprimum hanc viuendi lucem & hoc solis iubar aspexit. Est enim Apollo nihil aliud quàm sol, & iacula Apollinis, eiusdem radii, quos in homines spargit & proiicit.

V.105. Χῆραι μὲν μάνδραι] Egregia famis pictura. Ostendit enim, omnibus

esculentis & poculentis absumptis, etiam bellicum equum, & felem domesticum (à quibus rebus homines planè abhorrent) deuorasse. Quid enim homines in cibum & escam non conuertunt, priusquam fame emoriãtur? Famelici Xerxis milites arborum strictis frondibus, vaccarum more vescebantur, vt demonstrat Herodot. lib. 8. in Vrania. AEolum & Persarum in vrbe Sesto, quum ab Atheniensibus obsiderentur, ea fames fuit, vt funibus lectorum elixis pro cibo vterentur: vt idem in Calliope tradit. Quin & Potidæensiũ, in obsidione vrbis, tam insignem fuisse famem, vt ne à carnibus quidem humanis abstinerent, Thucydides memoriæ prodidit. Qui famem Hierosolymitanam à Iosepho descriptam perleget, is loci huius luculentum habebit commentarium.

V.111. *Μέσφ' ὅτε μὲν*] Fames Erysichthonis tantisper à domesticis subleuata & suppressa fuit, vsquedum omnibus rebus absumptis, nihil fuit reliquum: & ipse inopia coactus, aliunde victum quærere & mendicare necesse habuit. Decet enim vt parentes liberorum, & liberi parentum seu miserias seu vitia domi supprimant, & quantum in ipsis est, emendent: nec (vt aliâs fit) odiosè apud quosvis traducant, aut eliminent.

V.115. *Αἰτίζων ἀκόλους*] Ouidius addit, Erysichthonem, quum nihil ei restaret amplius, filiam suam Metram prostituisse, quæ varias induendo figuras eluserit amantes, *Præbueritque auido non iusta alimenta parenti.*

V.116. *Δαμᾶτερ, μὴ τῆνος*] Epiphonema poetæ ad Cererẽ, quo impios consodales & profanos amicos auerso vultu detestatur: quoniam communi malorum odio sæpe innocentes cum nocentibus pœnas pendunt: vnde grauissimè à Phocylide præceptum est,

Ἀλλὰ χρὴ κακοεργὸν ἀποτρέπεσθαι ἀνάγκῃ.
Πολλάκι συνθνήσκουσι κακοῖς οἱ συμπαρεόντες. Id est,
Auersare malos: quoniam discrimine nullo
Sæpe luit pœnam bonus & sceleratus eãdem.

De clade Lacereæ sic scribit inter alia Pindarus, Hymno 3, Pyth. *καὶ γειτόνων πολλοὶ ἐπαύρων.* Vide prouerb. Malum vicinum, propter vicinum. Pertinent huc etiam illa apud Horatium libro Carminum 3, Ode 2, *Est & fideli tuta silentio Merces. uetabo, qui Cereris sacrum Vulgarit arcanæ, sub iisdem sit trabibus, fragilémque mecum Soluat faselum.*

V.118. *Εἴπατε παρθενικαὶ*] Apostrophe ad *θεσμοφοριαζούσας*: quibus hymnũ & precationis formam modúmque præscribit. Apud Aristophanem *ἐν θεσμοφοριαζούσαις*, eadem ratione præco introducitur, cuius vocem matronæ sequuntur. *Χρὴ γὰρ τὰ ἐοικότα πὰρ δαιμόνων μαστευέμεν θναταῖς φρεσί*, vt ait Pindarus.

V.120. *Χ' ὡς αἱ τὸν κάλαθον*] Sic legendum esse, non *χ' ὥσαι*, vt vulgatæ habẽt editiones, Cynthius me meus, Crusius, admonuit, qui totum hunc locum distinguendo clariorem, vt & multos alios, mihi fecit: quum priùs Delio natatore indigerem qui sententiam aperiret. Vtitur enim Callimachus hîc comparatione, qua preces & vota matronarum cum ipsis cæremoniis & ritibus confert. Neque enim inania fuerunt spectacula, eiusmodi ritus, sed maximarum rerum symbola & mysteria. Nam albi equi, quibus Canephoræ in curru ad templum vehebantur, felicitatem & lætitiam designabant: quia candidus color læti ominis erat, vt niger, mali & tristis. vnde Ouid. Fast. lib. 4.

Alba decent Cererem: uestes cerealibus albas
Sumite, nunc atri uelleris usus abest.

Iidem quatuor erant, quatuor anni partes designantes: quibus omnibus & singulis Cereris alimento mortales

indigent. Calathus verò floribus & ſpicis refertus, anni fœcundi & fertilis erat indicium. Diſcalciatæ verò apertíſque ſeu nudis incedebant capitibus, vt hoc ritu monerent, homines beneficio Cereris, & pedes & caput, etiam ſine tegumentis, ſalua habere, potiúſq; amictu quàm victu carere poſſe. Poſtremò ciſtæ auro refertæ opulẽtiam ſignificabant, quæ ex Cerere & agricultura, tanquã optimo fœnore, ad mortales, præſertim ad agricolas, redit. Eſt igitur comparatio hęc omnino τρίκωλος, hoc eſt, trium membrorum, in quibus ſemper prius ὡς eſt προτακτικόν: poſterius verò ὥς pro οὕτως, eſt ἀποδοτικόν.

V.128. Μέσφα τὰ τᾶς] Præceptum fert, quo admonet mulieres, quibus ætatum diſcriminibus ad ſacra Cereris frequentanda conuenire eas oporteat. Erant enim aliæ initiatæ, aliæ non item: aliæ minorennes, aliæ natu grandiores & inceſſu tardiores: aliæ denique grauidæ, & fœtibus quos in vtero gerebant oneratæ: ita vt longius cum expeditis virginibus & matronis progredi non poſſent. Vult ergo vt mulieres nõ initiatæ ad Prytaneum duntaxat calathum comitentur: initiatæ verò, ſeu Canephoræ, ad ipſam Cereris aram & effigiem accedant. Quæ verò vel ætatis vitio, vel vteri pondere impediantur & retardentur, eò vſque procedant, quò pedibus ſuis deferri poſsint. Cæterùm initiabantur virgines & matronæ quæ incorruptam pudicitiam ſeruare decreuiſſent. ſicut meminit horum rituum Theocriti ſcholiaſtes: νόμος, inquiens, ἦν, Ἀθηναίοις κατ᾽ ἔτος τελεῖν Θεσμοφόρια ταῦτα. παρθένοι γυναῖκες, καὶ τὸν βίον σεμναὶ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς, τὰς νομίμους βίβλους καὶ ἱερὰς ὑπὲρ τῶν κορυφῶν αὐτῶν ἀνετίθεσαν, καὶ ὡσανεὶ λιτανεύουσαι ἐπήρχοντο εἰς Ἐλευσῖνα. Id eſt, Lex erat vt Athenienſes quotannis Theſmophoria hæc celebrarent. Virgines mulieres, quæ vitæ erant integræ, ſolenni feſtiuitatis die, ſacros & legitimos libros capitibus ſuis imponebant, & tanquam ſupplicantes Eleuſinem contendebant.

V.134. Χαῖρε θεὰ, καὶ τάνδε] Epilogus hymni precatione conſtans, qua Cererem inuocat poeta, vt Athenas in pace & felicitate tranquilla gubernet, omniúmque rerum vbertatem & copiæ cornu ſubminiſtret. Hom. in hymno Cereris,

Χαῖρε θεὰ, καὶ τήνδε σάου πόλιν· ἄρχε δ᾽ ἀοιδῆς. Id eſt,
Salue diua potens, hymnóſque vrbémque tuêre.

V.137. -ἵν᾽ ὃς ἄροσε, κεῖνος ἀμάσῃ] Nam belli tempore eiectis colonis, qui terram ararunt, & ſementem fecerunt, milites tanquam fuci ſata demetunt, & aliorum laboribus perfruuntur. Vnde voces audiuntur,

Impius hæc tam culta noualia miles habebit?
Barbarus has ſegetes? &c. Orpheus item in Cereris thymiamate orat,

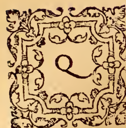
Ἐλθὲ μάκαρ, ἁγνὴ, καρποῖς βρίθουσα θερείοις,
Εἰρήνην κατάγουσα, καὶ εὐνομίην ἐρατεινήν·
Καὶ πλοῦτον πολύολβον, ὁμοῦ δ᾽ ὑγίειαν ἄνασσαν. Id eſt,
Huc ades ô frugum meſſíſque vberrima mater,
Et pacem largire tuis, legéſque ſacratas:
Diuitiáſque & opes, vitámque tuêre ſalubrem. Ouid. 4. Faſt.
Pace Ceres læta eſt: & vos orate coloni
Perpetuam pacem, pacificúmque ducem.

Plura qui voles, Ariſtophanem in Pace legas.

FINIS.

CALLIMACHI HYMNI SEX, Latinis versibus expositi A NICOD. FRISCHLINO.

HYMNVS PRIMVS, qui est in IOVEM.

VID fuerit melius, Iouis inter sacra referre
Carmine, quàm magnúmque Iouem, dominúmque perennem,
Terrigenûm ultorem, cœlo qui iura dat alto?
Dictæúmne ipsum cantabimus, ánne Lycæum?
In dubio mens est, quando anceps stirpis origo.
Iuppiter, hi memorant te Idæis montibus ortum,
Arcadicis illi: pater utri falsa loquuntur?
Cretenses semper uani. tibi nanque sepulcrum
Extruxêre, deus, qui semper uiuis & usque es.
Sed te in Parrhasia peperit Rhea: mõs ubi dēsis
Frondibus obtegitur, sanctúsque in uertice lucus:
Quem neque Lucinæ quodcunque laboribus usum
Reptile, nec mulier subeunt: Rheæque uetusto
Apidanes lectum genialem nomine dicunt.
Hîc ubi te genitrix sub luminis edidit auras,
Extemplo laticum quæsiuit flumina, partus
Vt sordem elueret, corpúsque abstergeret undis.
Nondum ingens Ladon refluebat, nondum Erymanthus
Candidior: siccis sed adhuc arebat arenis
Arcadia, undarum tamen olim habitura fluenta
Iugiter. Ops siquidem quo soluit tempore zonam,
Plurimæ erant quercus, quà nunc meat altus Iaon:
Quáque Melas currit, tũ stridula plaustra ruebant:
Quáque fluit liquidus Carion, antè cruentis
Lustra fuêre feris: transiuit sæpe uiator
Hâc ubi nũc Crathis, lapidosa & stagna Metopæ,
Larga sed in terræ latuerunt flumina uenis.
Hoc igitur detenta malo Rhea inclyta clamat,
O Tellus, pare tu quoque: nam paris absque dolore.
Dixit, & extentos tulit in sublime lacertos:
Impulit & sceptro montem. ille utrinque fatiscens
Vim prouoluit aquæ. Tua tum, rex inclyte, lota
Fasciolis membra implicuit diuina, Nedæque
Tradidit, ut Cresso te clàm nutriret in antro.
Nymphis nam reliquis Opis obstetricibus, unam
Post Styga, Phillyrámque, animo hæc præstabat & annis.
Nec malè grata fuit: nympha quia flumen ab illa
Rhea Neden dixit. Cauconum hoc gurgite uasto,
Iuxta urbem claro Leprium cognomine dictum
In mare defertur: longáque ætate uetusto
Potant Callistûs illo de fonte nepotes.
Iámque ubi te Thennis Cnossum sacra nympha relictis
Apportat (quoniã Thennarũ urbs proxima Cnosso)
O pater umblicus tibi decidit, Omphaliúmque
Inde locum ueteres illum dixêre Cydones.
Iuppiter, & Meliæ tenuere amplexibus almæ,
Cyrbantum sociæ: consopiit Adrastea
Aureolis cunis: tu uerò dulce trahebas
Vber Amaltheæ: mellitos ore tenello
Carpebásque fauos, quos Idæ in uertice summo
Fecit apis subito. nomen manet inde Panacra.
Curetes simul armatam duxere choream,
Cymbala pulsantes: strepitu pertusus ut illo
Vagitus teneri nesciret Falcifer oris.
Creuisti bene, nutritus bene Iuppiter alte,
Pubéque ueloci iuuenis tibi floruit ætas.
Quin impuber adhuc faciebas omnia prudens,
Nec gemini fratres, quanuis ætate priores,
Inuidêre tibi cœli communia regna:
Vera nec antiqui prorsum dixere poetæ,
Quòd sit sorte tribus diuisus fratribus orbis.
Ecquis enim cœlum atq; erebum, nisi cæcus & amens,
Ducere sorte uelit? sortiri conuenit æqua:
At cœlum atque erebus toto procul orbe remota.
Mentiar hæc dicens, aures quæ fallere possint.
Non regem sors cæca deûm, sed dextera fecit,
Et uirtus, & iuncta tuæ uictoria sellæ.
Quin etiam augurii uoluisti nuncia fuluam
Ferre aquilam. quæ dextra meis des semper amicis.
Inde uiros iuuenum legisti ex ordine summos:
Non bellatores, non nautam, aut denique uatem.
Sed das cœlicolis longè inferioribus illa,
Sed curanda aliis. tum reges eligis ipsos,
Queîs miles, quibus agricolæ, queîs nauita solers,
Omnia queîs parent: quid enim nõ subiacet illis?
Mulciberi sacros celebramus carmine fabros,
Armigeros Marti, uenatorésque Dianæ:

At Phœbo uates fidibus cantare peritos.
,, A Ioue sunt reges: Ioue nil sublimius alto.
,, Regibus inde tuum das ius, & fœdere certo
» Das seruare urbes: excelsis ipseque praees
» Vrbibus inspector, seu pressum lege gubernant
» Obliqua populum, seu candida iura tuentur.
» Das quoque diuitias, & opum quod sufficit illis:
,, Haud tamẽ ex æquo. quod nostro in rege ui-
,, dere est:
Qui longè imperium latèque extendit in orbem:
Vespere qui peragit, lucis quæ suscipit ortu:
Vespere magna quidem, subito sed tempore parua.
Ast alii hæc anno peragunt, sed pluribus illa:
Nil alii prorsum, quibus omnis fracta facultas.
Salue magne pater, rerum dator alme bonarum,
Et uitæ incolumis: tua quis pia concinet acta?
Nemo fuit, nec erit. quis enim Iouis acta celebret?
Salue, salue iterum: da cum uirtutibus aurum.
,, Nam sine uirtute haud reddit fortuna beatum.
Nec sine fortuna uirtus. Da dexter utrunque.

HYMNVS SECVNDVS, qui est in APOLLINEM.

QVANTVM cõtremuit Phœbi Parnassia laurus!
Quantum tota domus! procul hinc procul ite profani.
Ostia iamdudum pulchro pede tundit Apollo,
Aspicis? & subitò quiddam arbor Delia suaue
Innuit, ac pulchrum modulatur in aëre cygnus.
Ipsi nunc moto procumbite cardine uectes,
Ipsa etiam sacra claustra. procul non distat Apollo.
Et uos, ô pueri, cantúsque chorósque mouete.
Non omnes Phœbum aspiciũt, sed quisquis honestus:
,, Quique uidet, magnus: qui non, uilissimus ille est.
Cernemus te non uiles, iaculator Apollo.
Nec cithara siluisse uelim, pedibúsque tacere
Iam pueros, Phœbo gressum huc tendente benignũ,
Si thalamos ambire uelint, si radere canos,
AEternóque suos fundamine ponere muros.
Admiror pueros, quando chelys insonat icta.
Ore fauete omnes qui auditis Apollinis hymnum.
Ore suo fauet & pontus, quum carmine uates
Seu citharam, seu tela canunt cœlestia Phœbi.
Nec Thetis ablatum mater deplorat Achillem,
Io Io Pæan quoties audire licebit.
Petra suos etiam differt lacrymosa dolores,
Humida quæ quondam Phrygiis induruit oris,
Pro Niobe mœrens, & hians plorabile quiddam.
,, Dicite Io Pæan. nocuit contendere diuis.
» Qui malè cœlicolis obstat, is regibus obstat:
Quique meo regi, is Phœbo temerarius obstat.
Quum chorus ad uotum cantârit, Apollo decorem
Addet. nanque potest: dexter quando assidet alto
Ille Ioui. Phœbum sed luce haud concinet una.
Vndique laus Phœbi: quis non facilè ornet eundẽ?
Aurea sunt Phœbo sua pallia, & aurea uestem
Fibula subnectit: lyra, neruus, & ipsa pharetra
Aurea, cum soccis. auro prædiues Apollo,
Et pollens opibus (Pythone est cernere) & idem
Semper formosus, semper iuuenísque: nec illi,
Fœmineæ quantum, florent lanugine malæ:
Et coma odoriferum terris instillat oliuum.
Haud adipem Phœbi demissi à fronte capilli,
Sed fundunt ipsam panaceam: & sicubi guttæ
Deciderint, illic cuncta immortalia fiunt.
Nec tot quisquam artes quot Phœbus callet Apollo:
Ille sagittantes sibi deligit, ille poetas:
Phœbo cum iaculis sunt & pia carmina curæ,
Sortilegúmq; notæ, & uates: quin & duce Phœbo
Addiscunt medici properantem auertere mortẽ.
Dicimus & pastoralem cognomine Phœbum,
Ex quo quadriiugos Amphrysi ad flumina pastor
Pauit equos, magno Admeti succensus amore.
,, Pascua plena uirent, nec sunt sine mollibus hædis
» Inter oues capræ quas uultu respicit æquo
» Phœbus oberrantes: nec sunt sine lacte bidentes,
» Nec steriles unquam: iuncti errant omnibus agni:
» Quæque erat unipara, hæc pariet mox fœta gemellos.
Phœbicolæ firmis posuerunt mœnibus urbes.
Nam quædam Phœbo est muros urbésque uoluptas
Condere: sæpe idem fundamina prima locauit.
Cornea quadrimus posuit fundamina Phœbus
Ortygia in celebri, prope curuæ stagna paludis,
Quum uenata soror portauit densa caprarum
Cornua Cynthiadum, Phœbúsque altare locauit,
Et sedem è cornu statuit, de cornibus aram
Fixit, & è duro construxit mœnia cornu.
Sic didicit Phœbus fundamina prima locare.
Phœbus & apricam Batto communiit urbem,
Quum Libyca intrantes deduceret arua colonos
Dextera coruus auis. nostris quoque regibus urbes
Se dare iurauit semper bene fidus Apollo.
Phœbe, Boëdromium multi te nomine dicunt,

Multáque te Clarium (quia sunt tibi nomina multa)
Ast ego Carnæum patrio te nomino ritu.
Sparta tibi Carnæe fuit primaria sedes,
Altera dein There, pòst tertia, clara Cyrenes
Mœnia. de Sparta Theræam duxit in urbem
Sextus ab OEdipoda Theras: at rursus ab illa
Sanus Aristoteles Asbysthida duxit in oram:
Templáque construxit pulchra, & solenne parauit
Vrbe tibi tectum, quo multi altaria fortes
Ante tua eliso procumbunt poplite tauri.
Io Io, Carnæe diu multúmque petite:
Vere tibi flores tua dant altaria, quotquot
Ver pictum, Zephyris rorem spirantibus, edit:
Hyberna sed luce crocum: tibi flamma perennis,
Et nunquã in cineres hesternæ abiere fauillæ. (nyũs
Quippe hilaris tunc Phœbus erat, quũ bellica E-
Turba choros ageret, nitidis admixta Libyssis:
Quum sacra Carnæi uenissent tempora festi.
Sed nondum fontem poterant adiisse Cyrenes
Dories, Aziris sed adhuc nemora alta colebant.
Hos uidit rex ipse, suǽque ostendit amicæ,
Cornubus insistens Myrtusæ. ubi pulchra leonem
Hypseis necuit furem gregis Eurypylæi.
Nil hoc uidit Apollo choro diuinius unquam:
Nec dedit ulli urbi tot commoda quanta Cyrenæ,
Præteriti raptus non immemor. at neque Phœbi
Vllum Battiadæ plus numine numen honorant.
Io Io Pæan audimus: quod tibi carmen
Primitus inuenit hilari plebs Delphica plausu,
Vt primùm auricomas misisti in luce sagittas.
Nam tibi Pythonem fera magna occurrit eunti,
Horribilis serpens: quem tu densissima mittens
Tela, peremisti: populúsque applaudere cœpit
Io Io Pæan, iace: nam tua te sibi mater
Tutorem peperit. manet hoc melos inde superstes.
» Liuor ait Phœbi sic clandestinus in aures,
»Non miror uatem, qui non, quantũ æquora, cãtat.
»Liuorem pedibus Phœbus detrusit: & inquit,
»Magnus in Assyria fluit amnis: sed quoq; multam
»Illuuiem & sordes trahit ille palustribus undis.
» Nec Cereri libant quouis è fonte Melissæ,
»Sed qui limpidior illimi ab origine paruus
»Fons salit, est aliis præstantior omnibus undis.
Salue rex: abeat malè perditus in cruce Momus.

HYMNVS TERTIVS,
qui est in DIANAM.

IANAM (*nec enim decet hanc transire canentes*)
Laudibus ornamus, cui tela & retia curæ,
Multiplicésque chori, ludíque in collibus altis.
Hinc orsi, ut patrio incumbens in poplite quondam,
Voce sit æternum puerili affata parentem:
Da mihi perpetua, Tata iucundissime, dixit,
Virginitate frui: da nomina, ne mihi Phœbus
Certet: da tela atque arcus. non posco pharetram,
Nec telum pergrande: (mihi Cyclopes acuta
Spicula iam facient, & neruo flexile cornu)
Sed longam picto chlamydem circundare limbo,
Et lucem ferre, & celeres transfigere ceruos.
Da sexaginta nymphas, pater, Oceaninas,
Omnes nonum annum natas, castásque puellas.
His similes alias uiginti Amnisidas adde,
Quǽque mihi endromides curent, ubi figere lyncas
Et ceruos fortè abstitero: catulósque saginent.
Da montes omnes, & cinctam mœnibus urbem,
Quam tu cunque uoles. rarò descendet in urbes
Delia. nam montes habitabo: urbésque uirorum
Tum demum inuisam, duro quum fœmina partu
Lucinæ auxilium petet. has me nanque iuuare
Sortilegæ à prima statuerunt luce sorores:
Quòd mea me pariens atque intra uiscera gestans
Non doluit mater, nullóque enixa labore est.
Sic ait, & mentum genitoris uellere tentans,
Sæpe manus frustrà extendit Latonia, donec
Arriperet. risu pater optimus annuit olli: (phæ
Et manibus mulcẽs, Quando hos, inquit, mihi nym-
Nunc pariunt fœtus, nihili Iunonia ducam
Iurgia. túque adeò cape iam quæcunque petisti
Filia: quin maiora tibi pater optimus addet.
Ter denas urbes multis cum turribus addam:
Ter denas urbes, quæ præter magna Dianæ
Numina, nulla colent, téque unam in uota uocabunt.
Oppida multa etiam mediis tibi, filia, terris
Constitues, mediisque fretis: & ubique Dianæ
Et nemora atque aras cernes. tum portubus ipsis,
Ipsis in triuiis custos eris. Hæc ita fatus
Annuit, & uultu firmat: quum protinus illa
Albi summa petit Cretæa cacumina montis,
Oceanúmque uenit, nympharum ubi seligit agmen:
Nymphas nonum annum natas, castásque puellas.
Gaudebat Cærati undæ, gaudebat & ipsa
Tethys, filiolas comites misisse Dianæ.
Inde etiam Cyclopas adit, reperítque uetusta

In Lipara (Lipare nunc est, sed nomine prisco
Tum Meligunis erat) Vulcani incudibus atris
Ferri exercentes massam, urgentique labore
Neptuno duris fabricantes ictibus urnam.
Horrebant nymphae, ut uidêre immania monstra,
Ossae aequanda iugis: (torua nam fronte micabat
Cuique unũ, atque ingens, clypei quadruplicis in-
Lumen) & ut ualidis exinde incudibus ictus (star
Audiuêre datos, & uastis follibus auras
Ventosas. nanque horrifico sonitu AEtna tonabat,
Trinacriéque omnis, penitusque exterrita tellus
Italiae, Cyrnúsque immugit tota cauernis.
At postquam incubuêre omnes, & brachia tollunt,
Candentésque rotant massas, atque ictibus aera
In numerum feriunt ualido impete pertundentes:
Non iam illos poterat contrà secura tueri
Turba puellarum, non magnum audire fragorem.
Nec res indigna haec nymphis: quãdo haud ita paruae
Diuorum aspiciunt illos cum horrore puellae.
Atqui parua suae quum matri nata repugnat,
Illicet huic genitrix Cyclopas nominat atros:
Argen, aut Steropen: adytis tum prodit ab imis
Mercurius, multum carbonibus oblitus atris,
Et paruae terrorem affert. mox illa parentis
Confugit in gremium, manibúsque obnubit ocellos.
Tu uero nondum implêras trieterida totam,
Quum Latona suis primùm te detulit ulnis
Mulciberi, ut uobis conspectus praemia ferret.
Tunc ubi te posuit robusta in femina Brontes,
E rigido hirsutas uulsisti pectore setas,
Vique extirpasti: hinc etiamnum corporis illa
Pars laeuis sine crine manet: ceu quando capillis
Tempora deciduis homini populauit alopex.
Inde animosa fabros es sic affata Sicanos:
Cyclopes, tela huic proferte Cydonia, & arcum,
Et iacula, & grauidã iaculis fabricate pharetram.
Nanque ego Latonae sum filia, ut altus Apollo.
Quòd si fortè meus grandem deiecerit arcus
Immanémue feram, uos hanc Cyclopes edetis.
Sic ais. illi instant: túque armis inde receptis
Ad catulos ieras. hinc Panos tecta subisti,
Arcadiam ueniens. is tunc in frusta secabat
Maenaliam lyncem, canibus dans pabula foetis.
Hic tibi tum binos maculis bicoloribus albos,
Trésque canes dedit auritos, uariique coloris
Vnum: qui prensa uiuos ceruice leones
In stabulum poterant traxisse. adiecit iisdem
Septem quae uolucrẽ anteibant, Cynosuridas, aurã:
Seu fortè hinnuleos agitent leporésque patenti
Peruigiles oculo, seu ceruae lustra, domósque
Histricis, aut pauidae indagent uestigia damae.
Inde abiens, latrante canum stipata caterua,
Parrhasii in summo reperisti uertice montis
Ludentes ceruos (magnum quid) littora circum
Qui fluuii errabant lapides uoluentis Anauri,
Maiores tauris: renitebat cornibus aurum.
Irruis extemplò, tecúmque ita corde uolutas:
Digna foret prima haec uenanti praeda Dianae.
Quinque aderant omnes: tu de grege quattuor
Sola capis, currúque tuo subiungis eburno. (illo
Vnam quae fluuii gelidam Celadontis ad undam
Fugerat instinctu Iunonis, ut ultimus esset
Herculis iste labor, rupes Cerynaea recepit.
Parthenie, domitrix Titii, tibi baltheus auro
Splendidus, atque auro currus perfectus & arma:
Auratásque tuis ceruis imponis habenas.
At quò te primùm rapuerunt cornea plaustra?
AEmum ad Threicium, Boreas ubi turbine perflat
Horrifer, & nudis inducit frigora membris.
Pinus ubi secta est? unde additus ignis? Olympus
Ligna dedit Mysus: quibus à te iniecta fauilla
Lucis inextinctae, patris quam fulmina mittunt.
At quoties ualido torsisti spicula neruo?
Prima sagitta ulmũ tetigit, mox altera quercũ,
Tertia deinde feram: non figis in arbore quartam:
Vrbe sed iniusta, quae ciues aspera laedens,
Quaéque peregrinos, multa improba facta peregit.
Ah miseri in quos tu saeuam conceperis iram! (bores:
,, Horum armenta lues adimit, grandoque la-
,, Orbantúrque senes, matrésque necantur in ipsis
,, Saepe puerperiis, aut enituntur in aegro
,, Exilio: ipsarúmque nihil uiget in pede firmo.
,, At quos uultu hilari, placidóque aspexeris ore,
,, His est terra ferax, iumentorúmque beata
,, Foetura, & pleno promanans copia cornu.
,, Antè nec occumbunt senior quàm uenerit aetas.
,, Nec lis orta domum absumit: quae saepe penates
,, Dissuit unanimes: sed mensam suauis ad unam
,, Fratria concordi cum glore sedilia ponit.
Inclyta, quisquis erit uir candidus, is sit amicus,
Diua, mihi: simque ipse. mihi pia carmina curae
Semper, quîs thalamum Latonae, quîs tua crebrò
Numina, quîs Phoebum, tua quîs certamina cuncta,
Quîs catulos, quîs tela canam, quîs esseda, quae
Conspicuã portant, quando ad Iouis atria pergis. (te
Tum tibi uestibulis uenit obuia turba sub ipsis,
Armáque Mercurius demit, sed Apollo ferinam
Quã portas. idque ante polum quàm strenuus altũ
Alcides adiit. sed nunc se munere Phoebus
Abdicat hoc pridem: quoniam Tirynthius heros

Præ foribus capturus adest, quam fortè reuersa
Apportes pinguem diis escam. ortóque cachinno
Dii rident omnes: præque omnibus aspera socrus
Sicubi prægrandem curru de præpete taurum
Proferat, aut tremulis luctantem cruribus aprum.
Tum quoque uersutis te affatur callida uerbis:
Sterne feras rabidas: hominum quò te inde patro-
Vt me, turba uocet: lepores sed mitte caprásque (nã,
Montibus errare. ecquid enim leporesque ca-
præque
Commeruêre? sues agros populantur & hortos,
Damnáque dant tauri mortalibus: hos age perdas.
Sic ait: inde feram circumstans usque laborat.
Nam neque qui Phrygio deus est sub stipite factus
Expulit ore famem, sed uenter adhuc manet illi,
Quo uertenti agros occurrit Theiodamanti.
At tibi colla iugo ceruarum libera mulcent
Nymphæ Amnisiades, prato & Iunonis aprico
Messa ferunt illis, foliis gratissima ternis
Gramina, quæque Iouis comedunt alimenta ca-
Auratas etiam replent humoribus urnas, (balli.
Quà sint grata magis Dianæ pocula ceruis.
Ipsa patris properas ad tecta: ibi protinus omnes
Te superi inuitant. tu Phœbo adiungeris uni.
Ast ubi te circum saltabunt undique nymphæ:
Qua rigat Inopus fœcunda AEgyptius arua, (nas,
Aut Pitane in celebri (Pitane & tua) seu prope Lim-
Aut ubi rursus Alas habitatum Araphenidas, ora
Veneris è Scythica, tauros exosa nefandos:
» Ne tũ cultæ boues mereantur præmia nostræ
» Iugera findendo peregrino subditæ aratro.
» Fractæ aliàs duro ceruicem & membra labore,
» Ad septum uenient: etsi Stymphalides essent:
» Nonum annum natæ, longos quæ ducere sulcos
» Præ reliquis possunt. quãdo & sol aureus illũ
Nunquam præteriit cœtum: sed spectat ab alto
AEthere, producítque diem, currúsque moratur.
Quæ uerò reliquis tibi gratior insula? qui mons?
Qui placat portus? quæue urbs? quã denique nym-
Aut quásnam socias tibi feceris heroinas? (pham
Dic dea tu nobis, aliis ego carmine pandam. (est:
Vrbs tibi Perga placet: Doliche magis insula grata
Mons tibi Taygetus: sed portus in Aulide charus
Euripi maris: ante alias Gortynida nymphas,
Ceruarum iaculatricem Britomartim amasti:
Cuius amor montes egit Minoa per omnes.
Nympha sed aeria quandoque erat abdita quercu,
Irriguis quandoque locis. ast ille nouenos
Per tesqua & rupes peragrauit & auia menses.
Nec priùs abstinuit, quàm prensa cacumine ab
alto
Penè mari insiluit, piscatorúmque petiuit
Retia, quæ profugam texêre. Sidones ab illo (lauit,
Tempore Dictynnam nympham, montem unde uo-
Dictæum dicunt: positis ubi munera libant
Sacra aris: tunc lentiscus pinúsue focorum
Sertum est: at myrtus manibus non tangitur ullis.
Ramus enim myrti peplo Britomartis inhæsit
Quum fugeret. myrtis inde est infensa Diana.
Vpi, nitens regina oculis, dea lucis, ab illa
Virgine Dictynnæ faciunt tibi nomina Cretes,
Cyrenen etiam sociasti, illíque dedisti
Ipsa duos quondam catulos uenatibus aptos:
Queîs ad Iolciacum palmam Cyrena sepulcrum
Abstulit. his Cephali uxorem tibi uertice flauam
Iunxisti sociam, & propriis (ut fama uagatur)
Charior Anticlea fuit tibi semper ocellis.
Primæ humeris illæ pharetras celerésque sagittas
Gestarunt, dextrósque exertos ferre lacertos
Sueuêre, & nudis hastam tractare papillis.
His & Atalantam cursu pernice puellam
Iunxisti Iasii, gaudentem cæde ferina:
Et docuisti agitare canes, & tendere tela.
Non hanc eximij spernunt Calydone sub alta
Fortis apri uenatores: & Mænalis ora
Mõstrat adhuc dentes, uictricia signa, ferinos.
Nec reor Hylæum, nec cassum pectore Rhœcum
Hanc iaculatricem, quanuis Acheronte sub imo,
Carpere. mendaces siquidem traiecta docerent
Viscera. quæque madent crudeli Mænala cæde.
Salue diua potens tectis atque urbibus altis,
Mileti præses. nam Neleus te sibi legit
Ductricem, profuga quum classe exiret Athenis.
Chesias, Imbrasie, solio sublimis: in ædem,
Cœli hyemem contra, clauum tibi fixit Atrides
Tempore quo clausos retinebas carcere uentos.
Quando rates Graiûm populatum mœnia Troiæ
Exibant, Helenæ iratæ Rhamnusidos ausis.
Bina etiam posuit tibi fana insignia Prœtus:
Vnum quod Cories dixit, quia Prœtidas ipsi
Auia lustrantes reuocaras: altera Lusis
Hemeries: quia sustuleras è mente furorem.
Quin & Amazonides, studio gens aspera belli,
Littora iuxta Ephesi statuam sub stipite fagi
Extruxêre tibi. tunc Hippo sacra peregit.
Atque illæ armatas tibi duxêre choreas,
In clypeis primùm, consertis inde per orbem
Extentum manibus stantes. cantabat auenis
Fistula, quum densæ matres glomerantur in orbem.
Nondum etenim cerui terebrauerat ossa Mineruæ
Noxius hinnuleo labor. at sonus editus ibat

Sardes, & Phrygi Berecynthia culmina montis.
Illæ autem pedibus strepitum pharetrísque ciebãt.
Hanc dein extructa est moles uastissima templi
Effigiem circa, quo nil diuinius Eos
Splẽdidiúsue uidet. Pythonẽ hoc uicerit ipsam.
Quare amens fuit hoc se deuastare minatus
Lygdamis: & secum mulsores duxit equorum,
Cimmerios, penè innumeros, ac pulueris instar,
Qui degunt Scythicas ubi Bosphorus alligat undas.
Ah miserum regem, quàm stultè errauerat! ipse
Nũquam erat in Scythiæ rediturus prata, nec ullus
Quorum constiterant currus in rure Caystri.
Fortia nanque Ephesum semper tua tela tuentur.
Salue Munychie, portus patrona, Pheræa.
Nemo piam temnat Dianam. nam neque tempto
Illius altari spolia inclyta rettulit OEneus.
Nemo uenatu, nemo illam prouocet arcu:
Constitit Atridæ pretio ostentatio magno.
Ambiat hanc nemo sponsam sibi: quippe nec Otus,
Nec miser Orion thalamos petiêre secundos.
Nemo chorum fugiat solennem: quippe nec Hippo
Circa aram renuit, sine fletu, agitare choros.
Salue diua potens, & uersibus annue nostris.

HYMNVS QVARTVS, *qui est in* DELVM.

VANDO *sacram tandem cælebrabis carmine* Delum,
Mens, Phœbi natale solum? sunt laudibus omnes
Cyclades, AEgæo quæ stant in marmore sacræ,
Eximiæ: at primas à musis inclyta Delus
Postulat: absterſit quòd uatum prima patronum,
Cunisq; inuoluit, diuósque adoleuit honores.
Vt Musæ oderunt uatem Pimplea tacentem
Antra, ita Phœbus eum qui Deli nomina transit.
Delum nunc igitur uersu memorabo: uicissim
Vt me Phœbus amet, memorem telluris alumnæ.
Illa immota iacet, uentis licet aspera & undis:
Tritáque plus mergis, quàm præpetis ungue caballi.
Insula: fulta mari, & spumans aspergine circum,
Quam tumida Icarij detergunt flumina ponti.
Piscantum nunc turba tenet, gens strenua remis.
At nemo inuideat præferri carmine Delum.
Donec in Oceano, donec Titenide Tethy
Insulæ erunt, semper præcesserit omnibus illa.
Pone illam Phœnissa mouet uestigia Cyrnus,
Haud agro sterili: piscosáque Macris Abantum,
Sardiniíque sinus, & quam super alta natauit
Cypria, pro scala conseruans nautica eandem.
Illæ equidem florent munitæ turribus omnes,
Sed Delus Phœbo. quid septo firmius isto?
Saxa quidem & lapides sternuntur ab impete quondam
Strymonij Boreæ: Deus inuiolabilis usque est.
Tantus Dele tuam patronus circuit oram.
At quum multa tibi recitentur carmina uatum,
Te quibus inuoluam? tua quidnam audire uoluptas?
An loquar ut primùm magnus deus ense trisulco
Concutiens iuga, quem fabri struxêre Sicani,
Absciderit ponto terras, omnésque deorsum
Mouerit ex imo, pelagíque immerserit undis?
Ille quidem reliquas fundo firmauit in imo,
Terris auulsas: sed te uis nulla tenebat:
Liberáque errabas pelago: sed tum tibi nomen
Asterie fuit, in fossam quòd cœlitus altam
Incideris, fugiendo Iouem, ceu fulgidus aster.
Nec priùs es sacro Delus cognomine dicta,
Quàm Latona tuum profugo pede limen adiuit.
Sæpe alta Trœzene uiri, quâ regia Xanthi est,
Tendentes Ephyram, prope littora curua Saronis
Conspexêre, Ephyræ soluentes littore rursum,
Non uidêre ultra: sed tu tum fortè meatum
Euripi intraras, streperis quâ labitur undis.
Hinc mox Chalcidici linquens freta cærula ponti,
Spumea Cecropij renatasti ad littora Sunii,
Aut Chion, aut ueteris perfusa cacumina limphis
Parthenæ (nondum fuerat Samos) hîc ubi nymphæ
Te patris Ancæi Mycalesides exceperunt.
At quum prima solum Phœbo natale dedisti,
Hæc tibi retribuit gratus cognomina nauta,
Quòd iam non obscura nates, sed fluctibus altis
AEquoris AEgæi radices egeris imas:
Nil metuens iram Iunonis, quæ simul omnes
Prole Iouem patrem facientes duriter odit:
Latonam in primis, puerum paritura quòd esset
Sola Ioui, charo potiorem Marte parenti.
Ergo illam cœlo speculans obseruat ab alto,
Infandúmque premens, pressámque doloribus ægris,
A partu prohibens. custodes insuper illi:

Additi erant gemini: quorum Mars uertice summo
Threicij insistens AEmi circundatus armis
Obseruat crudus, longo munita recessu
Texerat interea Boreæ spelunca caballos.
Altera, terrarum quas separat Amphitrite,
Custos, Iris erat, speculámque Mimante tenebat.
Quáque ierat Latona suos paritura gemellos,
Arcebant, sedémque illi toto orbe negabant.
Arcadia hanc fugit, fugit mons inclytus Auges
Parthenius: fugit retrò senis unda Phenæi:
Fugit & ora omnis Pelopis, quanta adiacet Isthmo,
Argos & AEgialum prope. nam dea territa non hâc
Transiit: Inachiis quia Iuno insederat undis.
Fugit & Aonie cursu uno, ipsámque sequutæ
Dircéque & Strophie, lapidosi brachia habentes
Ismeni patris: quum tardè Asopus & ipse
Ponè sequebatur, rapido quia fulmine tactus.
At Melie festas suspendens nympha choreas,
Horruit infelix, totóque expalluit ore,
Mœstáque pro ueteri singultiit ilice, motam
Vt uidit Helicone comam. mihi dicite Musæ
Sintne unà Dryades uerè cum quercubus ortæ.
Nymphæ equidē lætæ, quū quercus imbre rigātur:
Nymphæ iterū tristes, ubi quercus frōdibus orbæ.
His igitur latitans utero succensuit ipse
Phœbus, & est Thebis non uana uoce minatus:
Theba, quid infelix tibi cladem instare cruentam
Arguis? inuitum ne me ad præsagia cogas.
Nondum Pythonis tripodes, nec limina curæ:
Nondum etiam serpens iacet. atqui è flumine Plisti
Bellua prorepens immani corpore cingit
Parnasum, sinuátque nouena uolumine terga.
Sed tibi iam lauri uerbum sit acutius illud
Indicio: fuge. tincturus nam sanguine telum
Mox adero: tibi enim blasphemæ pignora matris.
Non mihi tu nutrix tellus, non alta Cithæron.
" Sancti me curant, sanctos ego curo uicissim.
Hæc ait, & gressus illinc Latona tetendit.
Quumq; illā eiicerent uenientē gentis Achiuæ
Mœnia, Tænario urbs Helicæ gratissima diuo,
Dexamenique olim OEniadæ sacra Bura bubile,
Thessaliam conuertit iter: sed fugit Anaurus,
Et Larissa ingens: fugit Chironia rupes,
Fugit Peneus per Thessala Tempea flexus.
Nec dum Iuno tuum satiaras effera pectus,
Nec fracto es miserata animo: quū nympha lacertos
Sustulit, & tali nequicquam uoce precata est:
Nymphæ Thessalides, fluuij stirps, dicite patri
Fluctum compescat tumidū: barbámq; precātes
Mulcete, ut partu liceat Iouis edere prolem.
O Penee, Notos quid nunc Phthiota lacessis?
Non tibi uictoris, pater, ora regenda caballi.
Anne pedes celeres ita sunt tibi semper? an ullo
Nostri odio tantum properant? hodiéne uolucres
Fecisti subitó? sed surduit. ô onus ingens,
Quò fero te? languent toto mihi corpore nerui.
Pelion ô Philyræ limen sponsale, resiste,
Siste gradum: quando & partus in colle dolores
Sæpe tuo crudos sæuæ posuêre leænæ.
Ergo illi hæc lacrymis retulit Peneus obortis,
O dea, uis fati est ingens dea. nanque dolores
Non ego nympha tuos renuo: qui flumine noui
Plurima quòd nostro sit lota puerpera: sed me
Aspera Iuno minis terret. tu respice quantus
Monte hoc consistat speculator: uertat hic imo
Me facilè ex fundo. quid moliar? ánne perire
Peneum sit dulce tibi? sed eat mihi lux hæc
Fatalis: patiar te propter: si quoque noster
Alueus æternùm siccandam amiserit undam,
Símque ego temnendus fluuijs ex omnibus unus.
En me. quid superest? solùm Lucina uocetur.
Dixit, & immensos fluctus retraxit. at hostis
Pangæi Mauors auulsa cacumina montis,
Iniecturus aquæ, & fluuiū tecturus amœnum,
Desuper increpuit, scutúmque tricuspide ferro
Perculit. illa sono ingemuit, mónsque Ossa tremore
Horruit, & Cranonis ager, Pindique sonori
Secessus. ualidóque omnis concussa pauore
Thessalie. tantum mota arma dedêre fragorē.
Ceu quādo horrisonis mons intonat AEtna cauernis,
Eructátque globos flammarum & saxa sub auras,
Quū fessum Briareus mutat latus: intremit atra
Forcipe Vulcani eiectus fornacibus ignis,
Et gemitus operæ attollunt, stridéntque lebetes
Flāmiuomi, & tripodes collisæ horréntq; tonántq;.
Haud minor armorum & duri fragor editus æris.
Non tamen abscessit Peneus, sed uelut antè
Constitit immotus, cursúmque repressit aquarum.
Donec eum Latona uocans, Serua (inquit) amice,
Serua te: ne quid tali me propter acerbi
Pro pietate feras. aderit tibi gratia quondam.
Sic ait, & pelagi, multo priùs acta labore,
Hospitium quærit, sed pellitur insula ab omni.
Non illam portu dignantur Echinades amplo,
Nec Corcyra capit, quantumuis hospita tellus.
Callida nanque Iris celso speculata Mimante
Omnibus eiecit: sed & hos metus acer agebat,
Terribilésque minæ, ne quam deprenderet Iris.
Venit & in ueterem Coæ Meropeida terræ,
Stant ubi Chalciopæ sacrata heroidis antra.

Sed puer ex utero matri tum dixit eunti:
Ne parias hîc me, genitrix, licet insula non sit
Hæc inuisa mihi: nam diues & ubere gleba est.
Sed deus huic alius fatis debetur ab altis,
Cara deûm soboles: cuius sub regia iura
Sponte sua uenient mediæ latissima terræ
Climata, quæque iacent altis in fluctibus arua.
Quáque patent ortus, & quâ se gurgite fessi
Solis equi tingunt. mores sciet ille parentis.
Quinetiam sociis olim pugnabimus armis:
Tempore quo Graiis Celtæ fera bella mouebunt,
Barbaricum urgentes Martem, uiolenta gigantum
Posteritas, quondam Hesperiis toto orbe remotis
Affluxura plagis: hybernæ grandinis instar,
Aut stellis similes, quum plurimæ in æthere fulgent.
Mœnia Locrorum, uicíque & Delphidis altæ,
Ruráque Crissæa, & mediæ lata oppida terræ,
Lamentísq; frement, cernéntque ardescere fructus
Finitimi ruris. nec fama incerta uagatur:
Sed iam proniteant circum mea templa phalanges
Celtarum: tripodésque meos iam cinxerit ensis
Hosticus, & lato crudelis baltheus orbe,
Scutáque densa uirûm, Gallo euentura furenti
Exitio. nã pars clypeûm mea præda futura est.
Pars gerulos usura suos mox igne cremari,
Ad Nilum uenient, Ptolemæo præmia regi
Danda laborifero. tibi enim Ptolemæe futura
Vaticinor. uatem tu nunc in uentre latentem
Olim laudabis. tu uerò ades optima mater.
Insula clara maris quædam superemnet undis,
Errabunda, pedésque loci statione mouentur,
Ac more albuci renatat circumflua ponto.
Hinc Notus, inde Eurus partes impellit in omnes.
Huc age me portes: erit hæc tibi promptior ora.
Dixerat, atque omnes cedebant æquore terræ.
Asterie, Euboicis tu tunc egressa fluentis
Cycladas intraras. nec te uetus alga natantem,
Alga sequebatur uicino nata Geræsto. (serta
Iámq; mari in medio steteras, nymphæque mi-
Algam exussisti simul omnem: totáque flammis
Ardebas, miserámque uidens ægrámque dolore:
Iuno, fac quodcunque uoles. nam non ego uestras
Curo minas. huc huc ades, huc ades, optima nympha.
Dixisti. infando simul illa errore leuata est,
Assedítque uadis Inopi, uberrimus undis
Qui scatet, Æthiopum quando de uertice Nilus
Præcipiti exundans torrenti flumine fertur.
Et zonam soluit, cubitóque innixa resedit
Ad palmæ truncum, immẽsos perpessa labores:
Ac gelidus toto manabat corpore sudor.
Tandem suspirans, Quid, ait, me paruule torques?
En tibi quæ ponti tellus circumnatat undas:
Nascere paruẽ infans, utero & feliciter exi.
Iuno Iouis coniux, tu uerò haud inscia facti
Esse diu poteras. talis tibi nuntia uenit:
Mixtáque suspirans retulit formidine uerba.
Iuno deas inter reliquas dignissima cunctas,
Omnia cui parent, cui pareo & ipsa: polúmque
Quæ regis imperio, quam præter nulla uere-
Numina diuarum: tu causam noueris iræ. (mur
Insula in hac soluit Latona puerpera zonam:
Quámq; aliæ pepulêre omnes, quam nulla recepit,
Hanc sola Asterie uenientem insana uocauit,
Asterie, uiles scopæ maris, ipsa uti nosti.
Quare age (quũ possis) fer opem, dea maxima, seruis,
Qui terras peragrando omnes tua iussa capessunt.
Dixit, & aurato solio subnixa resedit:
Ceu quondam catulus, uenatu ubi fortè Diana
Fessa redit, iuxta recubat uestigia, & aures
Subrigit, hortamen Phœbes audire paratas:
Sic tum clara throno insedit Thaumantias alto.
Illa sui solij non obliuiscitur unquam,
Non si Lethæam somnus suffulserit alam:
Sed caput obliqua sublime in sede reponit,
Et somnum paruo durantem tempore ducit:
Nec zonam remouet, celeres nec corpore soluit
Endromidas: uerbis ne castigetur amaris.
At Iuno indomito retinens sub pectore bilem,
Sicine probra Iouis, furtim coeatis, & usque
Sic furtim pariatis? ait: non hîc ubi matres
Difficili reliquæ partu torquente laborant,
Sed qua speluncis Phocæ enituntur in atris.
Sed tamen Asteriæ culpam haud succenseo ob istam:
Nec fas ut tantillo odio pro talibus ausis
Persequar, immeritæ quæ fecit grata sorori.
Imò etiam ueneror, quòd nostrum ascendere lectum
Noluit, antetulítque Ioui fera flumina ponti.
Sic ait, & suaui modulantes gutture cygni
Mæonium liquêre amnem, circúmque uolarunt
Térque quatérq; sinũ Ortygiæ, cantúsque dedêre
Musarum uolucres, argutæ uocis olores.
Inde lyræ neruos tot postea fecit Apollo,
Partifico quoties cygni accinuêre dolori.
Necdũ cantarunt octauum, & natus Apollo est.
Deliades etiam, fluuij stirps, sacra sonabant
Carmina Lucinæ: quum totus inhorruit æther,
Ingentémque fragore dedit resonans ululatum.
Nec Iuno inuidit: nam Iuppiter expulit iram.
Aurea tum tibi sunt fundamina Dele locata:
Auro curua palus hac fluxit luce corusco:
Auri-

Auricomas natale solum portauit oliuas:
Auro deuoluit plenas Inopus arenas.
Ipsa quoque aurata puerum tellure leuatum
In gremium nutrix posuisti, ac talia fata es,
O magna, ô multis aris atque urbibus aucta,
Et terræ pingues, & uos maris insulæ iniqui:
Illa ego sum tellus, cultu aspera: sed tamen à me
Delius ille feret cognomen Apollo, nec ulla
Terrarum cuiquam fuerit tam grata deorum:
Non sua Neptuno Cenchris celebrata Lechæo,
Non sua Mercurio Cyllene, aut Creta Tonanti,
Quantum ego Latoidæ. nec pòst errabo per undas.
Hæc ita dixisti, sed is ubera blanda trahebat.
Tempore iam ex illo cunctis tu sanctior oris
Diceris, & Phœbi nutrix. nec bellica Enyo,
Nec Pluto, nec Martis equi tua limina pulsant,
Sed tibi primitiæ dantur decimæque quotannis,
Exercéntque choros latæ cuncta oppida terræ,
Quæque habitant ortum, quæ occasum, quæ-
que diei
Feruida sorte tenent medij loca, quæque Boræi
Littoris arua colunt, multos gens uiua per annos.
Primi illi calamos portant sacrósque maniplos
Spicarum: uigiles quos è Dodone Pelasgi
Egressos longè excipiunt, gens dura sonoros
Pellibus in stratis solita obseruare lebetes.
Inde sacram ueniunt urbem, móntésque petrosæ
Melidis. hinc læti terræ aduertuntur Abantum,
Quâ campus floret Lelantius. haud procul inde
Cursus ab Eubœa. nã proximus est tibi portus.
Primæ hos portarunt à flauicomis Arimaspis
Vpis & insignis Loxo, uiuáxque Hecaerga,
Filiolæ Boreæ: quas est comitata iuuentus
Optima, nec patrias illi redière sub oras:
Felices animæ, nec fama obscura recondit.
Deliadésque illis, Hymenæus quando sonorus
Virgineos terret mores, hoc tempore libant
Cæsariem: at pueri primam lanuginis herbam
Soluunt primitias iuuenum pro more sepulcris.
Asterie circum te ambitæ fluctibus orbem
Efficiunt terræ, & circundant more choreæ
Nequaquam tacitam, sed enim tua limina serus
Aspicit assiduo uesper circundata cantu.
Nam Lycij numeros recinunt senis ore puelli,
Quos sacer à Xanthi produxit fontibus Olen.
At pede saltantes feriunt tua rura puellæ.
Tunc etiam sertis oneratur sacra uetustæ
Cypridis effigies, posuit quam Theseus olim
Cum pueris, Cretæ quando fuit orbe reuersus.
Nanq; ubi mugitũ horribilem fugêre, bouémq;
Pasiphae, & flexos labyrinthi ambagibus arcus,
Dele tuam circa saltarunt molliter aram,
Dante modos chely, & AEgida ducente choream.
Inde sacram æterna rem naue Theoride Phœbo
Cecropidæ mittunt, Thesææ carbasa puppis.
Asterie, multis aris & laudibus aucta,
Naue quis AEgæo te præterit institor alto?
Non illum tanto propellunt flamine uenti,
Quum lucrum accelerat uelocia carbasa. sed mox
Vela remiserunt, nec sunt priùs inde reuersi,
Quàm percussa ierint tua circum altaria plagis:
Atque oleæ ramo, manibus post terga reductis,
Intulerint morsus. docuit sic Delias olim
Hos, puero risum, ludos agitare, cientes.
Salue sacra domus, salue altissima tellus.
Salue Phœbe potens, & quem Latona creauit.

HYMNVS QVINTVS, qui est in LAVACRVM PALLADIS.

TE ô lotrices diuinæ Pallados, ite
Omnes. nam sacri præteraguntur equi.
Audiui fremitum, Palládsq; huc proripit ipsa.
Ite comæ insignes, ite Pelasgiades.
Diua suas nunquam Pallas priùs abluit ulnas,
Puluere quàm rapidi membra leuasset equi.
Nec cum terrigenis cœlesti à limine pulsis
Tela Gigantæo tincta cruore tulit.
Nam prior hæc illi tunc cura, ut libera curru
AEripedum liquidis colla lauaret aquis.
Cura prior tepidas sudoris demere guttas,
Et quæ frenatos spuma grauabat equos.
Ite foras, pigmenta nec ulla, nec ulla alabastra,
(Audio stridentes axibus ire rotas)
Nulla unguenta deæ, lotrices, nulla alabastra
(Non amat his Pallas culta nitere bonis)
Nec speculum ferte huc: semper formosa Mineruæ
Est facies. nec quum sub Phryge rixa fuit,
Sese in orichalco dea, nec Simoentis in unda
Contemplata olim limpidiore fuit:
Nec Iuno: sed sola Venus speculo usa fuisse
Fertur, & ornatam bis posuisse comam.
Pallas ubi emensa est bis sexaginta diaulos:
Qualis ad Eurotæ cum pare Castor aquas,
Tum demum sua perfricuit medicamine uli
Membra, quod huic sacræ frondis oliua dabat.

O nuptæ, hîc subitò micuit rubor, ignea qualem
Seu rosa seu grano Punica mala ferunt.
Ferte maris tantum præpingue liquamen oliui
Quo caput Alcidæ Tyndaridéque madet.
Ferte etiam aurati dentes huc pectinis, illo
Ponat ut abstersas in statione comas.
Egredere ô Pallas: adsunt tibi grata puellæ
Concio, magnorum filiæ Acestoridûm.
O dea, quinetiam scutum Diomedis ad undas
Exit, ut Eumeden instituisse ferunt:
Eumeden, gratus qui quum tua templa sacerdos
Seruaret, populi uim tulit Argolici:
Compertis pòst insidiis fugítque, tuóque
Cum signo Creij sub iuga montis iit:
Sub Creij montis: téque alta in rupe locauit.
Pallatides rupes incola turba uocat.
Egredere ô Pallas, bello metuenda, trucíque
Casside: quam fremitus scutáque densa iuuant.
Vos uerò undiferæ ne tingite membra, nec Argos
Tu fluuios hodie, sed bibe fontis aquam.
Hac ad Amymonen ferte urnas lucæ puellæ,
Aut qua fontanis it Physadea uiis.
Nanque auro mixtas & floribus Inachus undas
Herbiferis orto prouehit amne iugis:
Pulchráque diuæ ornat pro more lauacra Pelasgæ:
Sed tu ne uideas Pallada fortè caue.
Viderit hanc siquis nudam & sine ueste lauantem,
Extremùm Argolicos uiderit ille focos.
Egredere ô Pallas. loquar hîc ego pauca puellis,
Haud ficta, at longo tempore nacta fidem.
Nympha fuit Thebis, quam prætulit omnibus unam
Quas coluit socio Pallas amore deas:
Tiresiæ mater. nunquámque fuêre seorsim,
Seu dea Thespiacos ingrederetur agros,
Siue Coroneam, seu colla Haliarton equorum
Flecteret, Aoniam quum peragraret humum.
Siue Coroneam, quâ lucus odoribus halat,
Curaliúmque sacros alluit amne focos.
Sæpe illam curru secum dea uexit eodem.
Gratáque nympharum fabula nulla fuit,
Nulla chorea, cui non præforet ista Chariclo:
Sed tamen hanc lacrymæ duráque fata manent,
Quamlibet una foret nimium dilecta Mineruæ.
Nam positis quondam monte Helicone stolis,
Vtraque tingebat liquidis Aganippidos undis
Corpora, per medium colle silente diem.
Vtraque tingebat, medióque altissimus orbe
Sol erat, & toto plurima monte quies.
Fortè huc Tiresias, primæ lanuginis heros,
Aduenit, & catulos per nemus illud agit:
Vrgentíque siti, fontis descendit ad undam,
Quódque nefas illo est fonte uidere uidet.
Hunc, irata licet, tamen est affata Minerua,
Quis te pòst oculos non habiture tuos,
Quis te Tiresia, lucum perduxit in istum?
Dixit, & æterna lumina nocte premit.
Constitit hic, mutúsque hæsit. nam plurimus ægra
Membra dolor, nimius præpedit ora timor.
Tum nympha exclamat, Puero quæ damna dedisti
O dea. num diuis hæc in amore fides?
Eripuisti oculos pueri. proh pectora, fili,
Palladis infausto quàm malè uisa tibi.
An solem posthac tu nunquam aspexeris? heu me,
Me miseram. heu Helicon nunquã adeũde mihi.
Haud facto par pœna suo. nam lumina cæcas,
Nec damis aliâs nec metuenda capris.
Sic ait, amplexum deflétque miserrima natum,
Mater ut amissum quum gemit ales Itym.
At dea dilectam uitæ miserata sodalem,
Compellat tali sacra Minerua sono,
Dia comes reuoca quæcunque è bile loquuta es.
Excæcat sobolem non mea dextra tuam:
Nulla mihi puerorum oculos rapuisse uoluptas:
Sed rata falcigeri lex iubet ista senis,
Vt qui fortè deum (nisi cui permiserit ipse)
Viderit, is uisu præmia digna ferat.
Dia comes, mihi facta nefas fecisse deorum
Irrita: Parcarum sic statuêre manus,
Fatales à luce manus, qua prodiit ortus.
Quin tu igitur meritæ præmia sortis habe.
Quot dein Autonoe sacros adoleret honores?
Et quot Aristæus? uotáque quanta darent,
Vt puerum possent Actæona cernere cæcum!
Atqui erit ille tuus, magna Diana, comes.
Nõ tamen hunc cursus, sociíque in montibus arcus,
Venturis poterunt eripuisse malis,
Quum diuam imprudens cõspexerit amne lauantẽ:
Sed dominus canibus præda erit ipse suis.
Ossáq; tum genitrix nati nemora omnia lustrãs
Colliget, in multis inuenienda locis.
Et te felicem, te dixerit illa beatam,
Quæ puerum hac habeas conditione tuum.
O mea ne plores: etenim pro lumine rapto
Illi, te propter, munera plura dabo.
Scire futura dabo, reliquísque excellere uatem
Omnibus in sera posteritate uiris.
Nouerit is uolucrum quæ prospera, quǽque uolatu
Irrita, & augurio quæ mala signet auis.
Plurima Bœotis oracula, plurima Cadmo

Concinet, & magnis plurima Labdacidis.
Addam etiam quo cæca pedum uestigia firmet,
Fulcrum illi, & uitæ tempora longa bonæ.
Solus & à letho Stygis consultus in oris
Viuet: & hunc Pluton agesilae coles.
Sic ait, & nutu firmat. nam si cui Pallas
Annuit, id debet firmiter esse ratum.
Natarum hoc soli pater, omnia ferre paterna,
Concessit. nulla nam dea matre sata est,
Sed Iouis è cerebro. cerebrum Iouis omnia nutu
Firma, suóque simul cum patre nata facit.
Pallas adest uerè: uenientem mollibus ulnis
Excipite, Argolidis quas pius urget amor.
Edite clamores, date uota, attollite plausus.
Pallas aue, & curæ iugiter Argos habe.
Salue quoquo abeas, & colla huc mitis equorum
Reflecte: & Danaos prompta tuêre focos.

HYMNVS SEXTVS, qui est in CEREREM.

ICITE, dum calathus descendit, dicite matres,
Alma Ceres salue, salue largissima nutrix.
Dum calathus descẽdit, humi reptate profani,
Nec tecto huc oculos demittite desuper alto,
Nec puer aut mulier, nec odoribus oblita crines:
Nec quam ieiunæ expuimus sicco ore saliua.
Hesperus è nebulis gradientem aspectat opacis:
Hesperus & Cereri solus qui pocula suasit
Sumere, quum raptam disquireret illa puellam.
O uenerãda Ceres, ad Eoas quo pede Dythmas,
Quo pede ad AEthiopes uenisti, atque aurea mala?
Passa tamen durámque sitim, nec tempore tanto
Lota, ter albentis fluuium transisti Achelôi:
Ter iuges emensa tuis es passibus amnes:
Ter prope Callichorum sedisti squalida fontem;
Non potu, non usã cibo, non usa lauacro.
Sed nos quæ Cereri luctum peperêre sinamus.
Pulchrius est, gratas quòd leges intulit orbi:
Pulchrius est, culmos quòd spiciferósque maniplos
Strauit aristarum, calcare bouésque coegit,
Quando Triptolemus fœcundam tradidit artẽm:
Pulchrius (ut reliqui caueant contemnere diuos)
Quòd pressit miseranda fames Erysichthonis ora.
Nondum rura Cnidi, sed adhuc prælustre tenebant
Dotion, arboreúmque tibi struxêre Pelasgi,
Frondosúmque nemus, nulli penetrabile telo.
Hoc pinus grandésque ulmi, glycymeláque florent,
Vmbroséque pyri, nitida hoc electrinus unda
Amnis it. hunc tantum coluit diua inclyta lucum,
Quantum Triopium, quantum Ennã, quãtum & Eleusin.
Ast ubi Triopidis succensuit ira deorum,
Tunc animus cœptum uoluit Erysichthonis audax.
Viginti is siquidem uegetos ætate ministros,
Et ualidos totam populari uiribus urbem
Concitat, ac Cereale nemus temerare securi
Præcipit. hi lucum petiêre bipennibus omnes.
Populus alta fuit, contingens uertice nubes,
Qua super arboreæ ludebant antea nymphæ:
Prima hæc icta grauem traxit gemebũda ruinam.
Sensit diua sui gemitum dare robora luci,
Et, Quis, ait, nostras uiolat temerarius ornos?
Nec mora, Nicippen (Cereris tunc illa sacerdos
Publica erat) simulabat anum: sumpsitque papauer
Cum sertis, clauémque humero suspendit anili.
Tum sermone uirum mulcens accedit iniquum,
Nate, manus inhibe: nate, optima cura tuorum,
Desine iam, famulósque arce: ne te malè mulctet
Indignata Ceres, cuius tu robora sternis.
Ille sed aspiciens diuam quàm torua leæna
Toruius, in Tmarij quæ uidit uertice montis
Crudipara agricolã, quum uultus atrocior illi est:
Cede, ait: impingã cerebro nisi fortè bipennem
Expetis. ista mihi fundabunt robora tectum,
Grata ubi cum sociis agitem conuiuia lætis.
Dixit: at illa Ceres signauit pectore uerba,
Ira ardens: uestémque deæ formámque resumit,
Ingreditúrque solo, & caput inter nubila condit.
Semineces illi trepidant, uisáque repentè
Diffugiunt diua, ferrúmque in cortice linquunt.
Omnibus hinc missis (uis nanq; coegerat omnes
Sub dominas uenisse manus) Erysichthona solum
Incessit: Næ tecta canis canis extrue, cœnas
Quîs agites. tibi pòst aderunt conuiuia crebra.
Sic effata, graui premit hunc Erysichthona pœna:
Terribilémque famem uenis inspirat & ori,
Ardentem, ualidam: & iam tabes occupat ipsum,
Plúsque cupit quo plura suam demittit in aluum.
Viginti cœnam, duodeni uina ministrant.
Nanque eadem Bacchũ, Cererẽ quæ crimina lædũt:
Cum Cerere æquali Bacchus succensuit ira.
Non ipsum ad cœnas, nulla ad conuiuia patres
Admisêre: pudor prætextum repperit omnem.

Venit Itoniæ certamen ad acre uocatum
Palladis Ormenidum cœtus: sed mœsta recusat
Mater, &, Haud eget, inquit: heri exacturus abi-
Debita Crannoni taurorum corpora centum. (uit
Venit & insignem thalamum ornatura Polyxo
Nate tibi Actorion, Triopam natúmque uocatum:
Mœsta sed huic paucis respondit uocibus uxor,
Adueniet Triopas: sed curuo Erysichthona Pin-
Læsit aper, nonúmque diem nunc occubat ille. (do
Infelix mater, quid non commenta fuisti?
Struxerit ille epulum, peregrè Triopeius iuit:
Duxerit hic sponsam, læsêre Erysichthona disci:
Aut delapsus equo est, armētáue in Othrye ser-
Abditus inde domi conuiua, & perdius hospes (uat.
Attenuabat opes, & quo data copia maior,
Hoc is plura cupit. sed cuncta ut flumina terræ
AEquoris in fundum, nequicquam in uiscera tendūt.
Vtque Mimante niues, & solis puppa calore
Cerea, ita infelix Erysichthon tabuit, ossa
Donec sub curuis extarent arida uenis.
Indoluit mater, grauiter doluêre sorores,
Congemuit nutrix, denæ gemuêre puellæ.
Ipse pater Triopas excelsa ad sidera palmas
Sustulit, inclamans Neptuni numina surdi:
Aspice uane tuum pater hunc Neptune nepotem,
Si tuus & Canaces ego filius: ah meus iste
Quàm miser est? utinā primis tumulasset in annis
Nostra manus ipsum, iaculis ab Apolline tactū:
Et nunc dira fames oculis & crinibus hirtis
Insidet. aut morbi pater hos auerte dolores,
Aut ipsum depasce unà. nam mensa penúque
Sunt exhausta mihi, caulǽque pecudibus orbæ.
Iámque negant epulas, ieiuni & fercula promi,
Magnáque soluêrunt plaustris iumenta, bouémque
Ipse edit, Vestæ sacratum à matre benignæ.
Belligerum quoq; crudus equum depauit, & ipsum
Muribus infensum demisit in ilia felem.
Quamque diu Triopæ fuit ulla pecunia capsis,
Limina sola famem sciuêre domestica nati:
Verùm ubi res omnes Erysichthon dente peregit,
Post etiam in triuiis regis consederat orans
Et dapium sordes, & mucida frustula panis.
» O ueneranda Ceres procul hinc, procul omnis abesto
» Qui tuus est hostis: uicinos odimus istos.
Dicite uirginei, muliebres dicite cœtus,
Salue flaua Ceres, salue largissima nutrix:
Vtque ferunt albo formosi crine caballi
Quattuor hunc calathum, sic nobis inclyta Deò
Ver album, messémque albam, brumámque benignā
Autumnúmque ferat, plurésque adseruet in annos.
Vtque uiam terimus pede nudo, & uertice nudo,
Sic caput atque pedes omni sint tempore salua.
Vtque auro exundant famularū plena canistra,
Sic nos immensis auri potiamur aceruis.
Vsque ad sacra urbis reliquæ Prytaneia matres,
At uos Cistiferæ Cererem concedite ad ipsam,
Maiores annis & sexaginta minores,
Quæque manus tendis Lucinæ, quæq; laboras,
Quò satis, & quò crura ferent. sed & his dabit ipsis
Omnia plena Ceres, ut & ipsæ templa frequētent.
Salue magna Ceres, atque hanc successibus urbem
Fortuna, pacémque foue: da farris aceruos:
Pasce boues & oues, fer spicas, collige messem.
Da pacem, ut quæ conseuit metat arua colonus.
Sis felix facilisque mihi regina dearum.

FINIS.

ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ ΒΙΟΣ ΥΠΟ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΦΡΙΣΧΛΙΝΟΥ

συλλεχθεὶς καὶ συγγραφείς.

ΟἾΔΑ μὲν ὅτι ἐν νόμοις, τοῖς ἐπαίνοις ἐστὶν ἐκ τῶν προγόνων καὶ πατρίδων ἐπικοσμεῖν τοὺς ἐπαινουμένους. ἡ γὰρ ἀλήθεια, Θεοῦ δῶρον οὐκ ἀπόβλητον οὖσα, ἐπιπολὺ ἀρχάς τινας καὶ σπέρματα τῆς πατρίας ἀρετῆς συγκαταβάλλει τοῖς γιγνομένοις· καὶ πολλάκις τὰ τέκνα οὐ τῇ κακίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ καλοκαγαθίᾳ πατρῴζει. ἐγὼ δὲ τὴν ὄντως ἀλήθειαν εἶναι νομίζω τὴν εὐκρασίαν (ὥσπερ ὁ Σωκράτης ἔφη) ψυχῆς καὶ σώματος. μόνη γὰρ αὕτη τηλικοῦτον εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἀνθρώποις ἐπιβάλλει, ὥστε ἄνευ γένους καταφανοῦς, καὶ πλούτου, καὶ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν, μεγίστην ἐκ τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ἐπισήμων δόξαν τὰ πλεῖστα εἰλήφασιν. ἀλλ᾽ εἴ τις ἀρετῇ συγκεκραμένην καθαρᾷ τὴν ἀλήθειαν ἀνάγοι, πάντ᾽ ἂν ἰσχυροτάτην ἔχοι ῥοπήν.

Ὁ ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ οὖν τῆς εὐλογίας καὶ μεγίστης δόξης ἐμοὶ ἀξιώτατος εἶναι δοκεῖ, ὅτι οὐ μόνον ταῖς τέχναις καὶ πράξεσιν, εὐφυεστάταις οὔσαις, καὶ συνέσει καὶ εὐφημίᾳ τῶν ἄλλων μακρὰ διαφέρει, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εὔπατρις εἶναι καὶ διὰ τὴν πατρίδα προέχει. Οἱ μὲν γὰρ πρόγονοι αὐτοῦ, οὐκ ἰδιῶται, ἀλλ᾽ ἐκ βασιλέων βασιλεῖς καὶ δυνάσται γεγόνασι· καὶ τῆς ἀρχῆς, ἣν Βάττος ἐν τῇ Κυρήνῃ πρῶτος κατέστησε, πολὺν χρόνον ἐπεκράτησαν. οἱ δὲ ἐπιγιγνόμενοι, τῇ τῶν χρόνων τῶν τελευταίων ἀδικίᾳ, τῆς βασιλικῆς δυνάμεως ἐξέπεσον. καὶ ὁ μὲν πάππος ὁ Καλλιμάχου, ὁμώνυμος αὐτοῦ, τῆς πόλεως προστάτης τε καὶ στρατηγὸς ἡρέθη, ἐν κρατίστῃ πόλει ὑπὸ τῶν ἀρίστων κριθεὶς καλλίστου γέρως ἀξιωθῆναι· ὥσπερ αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἔν τινι ἐπιγράμματι δηλοῖ. Βάττος δὲ ὁ πατὴρ Καλλιμάχου, γενόμενος οἷος ἀσπάζεσθαι πᾶν μάθημα, καὶ μηδὲν λόγου μηδὲ παιδείας ἀτιμάζειν εἶδος, τοῖς μαθήμασι τὴν ψυχὴν ἐγύμνασε, καὶ τῆς πολιτικῆς δυναστείας ἀποσχόμενος, ἐπὶ ποιητικὴν ἐρρύη· καὶ προϊόντι τῷ χρόνῳ, καὶ προθυμότερον ἁψάμενος τῆς περὶ ταῦτα μούσης, καλῶς ἐδραματούργησε. τεκμαίρεσθαι δὲ δίκαιόν ἐστι τοῖς ὑπὸ Πλουτάρχου λεγομένοις, ἐν τῷ συντάγματι τῷ ἐπιγραφομένῳ, πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου. φησὶ γὰρ ὅτι καὶ Βάττῳ τὴν σχολὴν ἀπεῖπεν Ἀρκεσίλαος, ὅτι πρὸς Κλεάνθην στίχον ἐποίησεν ἐν κωμῳδίᾳ. πείσαντος δὲ τὸν Κλεάνθην, καὶ μεταμελουμένου, διηλλάγη. Ὅτι δὲ Καλλιμάχου οἱ πρόγονοι ἐκ τῶν ἀπὸ Βάττου γεγονότων πεφύκασι, παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ὡμολόγηται· καὶ αὐτὸς ὁ Καλλίμαχος ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνῳ οὐκ ἀδήλως ἐπιδείκνυσι, τὸν αὐτὸν ἐκεῖ οὖλον Ἀριστοτέλη ὀνομάσας. καὶ ἄλλῳ ἔν τινι ἐπιγράμματι ταὐτὸ φανερὸν ἐποίησε. φησὶ γάρ,

Καλλίστη τὸ πάροιθε, τὸ δ᾽ ὕστερον, οὔνομα Θήρη,
Μήτηρ δ᾽ εὐίππου πατρίδος ἡμετέρης.

Καίτοι Θηραίων κτίσμα ἡ Κυρήνη, Λακωνικῆς νήσου, ἣν καὶ Καλλίστην τὸ παλαιὸν ὠνόμαζον, ὥς φησι Στράβων. περιεσπεσούσης γὰρ στάσεως ποτὲ ἐν Θήρᾳ, εἰς μαντεῖον ἀφικόμενος ὁ Βάττος, καὶ παρὰ Φοίβου χρησμὸν ἀποδεξάμενος, εὐθὺς ἀποικίαν ἐκ Θήρας ἐποιήσατο, καὶ Κυρήνην ἐν Λιβύῃ ἔκτισε, πόλιν εὐάρματον ἐν ἀργινόεντι μαστῷ, ὥς περὶ αὐτῆς φησι Πίνδαρος. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ πατρίδος καὶ προγόνων τοῦ Καλλιμάχου. Ἄνδρες δ᾽ ἐγένοντο γνώριμοι καὶ ἄλλοι Κυρηναίων, Ἀρίστιππός τε ὁ Σωκρατικός, ὅστις καὶ τὴν Κυρηναϊκὴν κατεβάλετο φιλοσοφίαν, καὶ θυγάτηρ Ἀρήτη τοὔνομα, ἥπερ διεδέξατο τὴν σχολήν· καὶ ὁ ταύτην πάλιν διαδεξάμενος υἱὸς Ἀρίστιππος, ὁ κληθεὶς Μητροδίδακτος· καὶ Ἀννίκερις, ὁ δοκῶν ἐπανορθῶσαι τὴν Κυρηναϊκὴν αἵρεσιν, καὶ παραγαγεῖν ἀντ᾽ αὐτῆς τὴν Ἀννικερείαν. τἄλλα δὲ τὰ περὶ Κυρηναϊκῆς φιλοσοφίας εὑρεῖν ἔξεστι παρὰ Διογένει τῷ Λαερτίῳ ἐν Ἀριστίππῳ.

Ἐπειδὴ δὲ τῷ Καλλιμάχῳ οὐκ ἐξήρκει ἐπὶ ταῖς τῶν προγόνων ἀρεταῖς σεμνύνεσθαι, ἀλλ᾽ εὐθὺς τῷ νῷ ταῖς δυνάμεσι τῶν λόγων καὶ ἁπάντων μαθημάτων προσεῖχεν, οἰκεῖον καὶ καλὸν παράδειγμα τὸν πατέρα μιμούμενος· καὶ ἐν παισὶ μέν, Ἑρμοκράτει τῷ γραμματικῷ ἐχρήσατο πρὸς τὰς παιδικὰς διατριβὰς ὑφηγητῇ, αἰθούσῃ τότε μάλιστα δόξῃ, καὶ διὰ τὴν πρᾶξιν οὔσαν περιβόητον. ἀκριβῶς οὖν τοῖς μαθήμασι γυμνασθείς, καὶ αὐτὸς αὑτὸν ἠσκηκώς, συμπάντων τῶν ἐμμελῶν καὶ προσηκόντων ἐλευθέρῳ παιδὶ μαθημάτων ταχέως ἐλάβετο. μείζων δὲ γενόμενος, περὶ ποιητικὴν πραγματείαν μάλιστα ἐσπούδασεν, εὐμαθέστατος ὢν καὶ ὀξύτατος ποιήματα γράψαι, οὐ πολλὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἄριστα, εἴς τε τὴν φωνὴν καὶ διάνοιαν, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων πολυτέλειαν· ὥσπερ τοῦτο οἱ σωζόμενοι ὕμνοι καὶ ἐπιγράμματα αὐτοῦ σαφῶς δηλοῦσιν· ἐξ ὧν τὴν αὐτοῦ ἀγχίνοιαν, ἢ ἐξ ὀνύχων τὸν λέοντα, γινώσκειν ἔξεστι. καὶ ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον.

Γαμετὴν δ᾽ ἐσχηκὼς τὴν Εὐφράτου τοῦ Συρακουσίου θυγατέρα, γράμματα ἐδίδασκεν Ἐλευσῖνι, κωμυδρίῳ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὡς ἀποφαίνει Σουίδας. ἤκμασε δὲ μάλιστα ὀλυμπιάδι ρλ, περὶ τὸν πρῶτον τῶν Καρχηδονίων πόλεμον, ὡς Γέλλιος ἐν Νυξὶ ταῖς Ἀττικαῖς φησιν, ἐπὶ χρόνων τῶν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου· οὗ μνείαν ποιεῖται ἐν πρώτῳ καὶ δευτέρῳ ὕμνῳ· καὶ παρέτεινε μέχρι τοῦ Εὐεργέτου, ὃς τοὺς Γαλάτας Ἀντιόχῳ τῷ Ἱέρακι καὶ Σελεύκου τοῦ Καλλινίκου βοήθειαν ποιουμένοις καὶ τὴν Ἀσίαν διαφθείροντας ἐνίκησεν, ἀμφ᾽ ἔτη διακόσια καὶ τετταράκοντα πρὸ τῆς παρθενικῆς θεογονίας σχεδόν. περὶ δὴ ταύτης

τῆς μάχης ἐν τῷ εἰς Δῆλον ὕμνῳ ὁ αὐτὸς ἐμνήσθη. Συγχρόνους δ' εἶχεν, Ἄρατον τὸν ἀστρονόμον, καὶ Βίωνα, καὶ Θεόκριτον, τοὺς ποιητάς· καὶ Κόνωνα, καὶ Ἵππαρχον, τοὺς μαθηματικούς· καὶ Ἀπολλώνιον τὸν Ῥόδιον, μαθητὴν αὐτοῦ γενόμενον, τὸν τὰ Ἀργοναυτικὰ γράψαντα· εἰς ὃν καὶ ποίημα ἐπιτετήδευκε ψεκτικὸν, διὰ τὸ προσποιητικὸν ἐκεῖνον εἶναι τῶν Καλλιμάχου βιβλίων, καὶ ἀλλοτρίων πόνων. ὠνόμασε δ' αὐτὸν κρυπτικῶς Ἶβιν, ὡς καὶ Νάσων ὁ ποιητὴς οὕτω πως μαρτυρεῖ,

Νῦν δ' ὅσα Βαττιάδης ἀρᾶται Ἴβιδι δεινῷ,
Τόσ' ἐγὼ ἀρῶμαι σοί τε τεοῖς τε κακά.

Τῷ δ' αὐτῷ σχεδὸν χρόνῳ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου, φυγὰς Ἀθήνηθεν ἐκπεσὼν, διέτριβε. καὶ ὕστερον οἱ ἑβδομήκοντα δύο ἑρμηνευταὶ ἐν Αἰγύπτῳ τὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τὰ τῶν προφητῶν θεῖα λόγια εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν μετήνεγκαν.

Φέρεται δὲ συγγράμματα αὐτοῦ κάλλιστά τε καὶ ἄριστα. οὕτω γὰρ γέγονεν ἐπιμελέστατος καὶ ἐλευθεριώτατος τὴν διατριβὴν, ὡς γράψαι μὲν ποιήματα εἰς πᾶν μέτρον, συντάξαι δὲ καὶ καταλογάδην πλεῖστα. καὶ ἔστιν αὐτῷ τὰ γεγραμμένα βιβλία ὑπὲρ τὰ ω̄. συμφωνεῖ τούτοις καὶ Κριναγόρας τοιούτῳ ἐπιγράμματι,

Καλλιμάχου τὸ τορευτὸν ἔπος τόδε. δὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ
Ὡνὴρ τοὺς Μουσέων πάντας ἔσεισε κάλως.
Ἀείδει δ' Ἑκάλης τε φιλοξείνοιο καλιὴν,
Καὶ Θησεῖ Μαραθῶν' οὓς ἐπέθηκε πόνους.
Τοῦ σοὶ καὶ νεαρῶν χειρῶν σθένος εἴη ἀρέσθαι,
Μάρκελλε, κλεινοῦ τ' αἶνον ἴσον βιότου.

Ὅτι δὲ Καλλίμαχος εἰς τὴν Ἑκάλην ποίημα ἐποίησε, δηλοῖ καὶ ὁ τῶν αὐτοῦ ὕμνων ἐξηγητὴς, καὶ δὴ καὶ Πολιτιανὸς καὶ Πλίνιος ἐν τῇ φυσικῇ ἱστορίᾳ. τἄλλα περὶ τῆς Ἑκάλης, νέον ὄντα κομιδῇ τὸν Θησέα ξενιζούσης, ἐκ Πλουτάρχου καταφανῆ γίγνεται. Ἔγραψε δὲ καὶ αἴτια περὶ τῶν μυθῶν, καὶ ἱερουργιῶν, καί τινα ἐλεγείαν περὶ κόμης Βερενίκης, τῆς Φιλαδέλφου θυγατρὸς, ἣν Σέλευκος, ὁ αὐτῆς πρόγονος, τοῦ Ἀντιόχου τελευτήσαντος, κατέκτανε. ταύτην δὲ ὁ στρατηγικώτατος τῶν παρὰ τοῖς Λατίνοις ποιητῶν ὁ Κάτουλλος εἰς Ῥωμαϊκὴν διάλεκτον μετέβαλεν. Τῶν δὲ λοιπῶν βίβλων κατάλογον ἐπαριθμεῖ ὁ Σουΐδας, καὶ ἄλλων τινῶν μνημονεύει Ἀθήναιος ἐν Δειπνοσοφισταῖς. Ἐκ δὲ συμπάντων μόνοι καὶ ὀλίγοι ὕμνοι, σὺν ὀλίγοις ἐπιγράμμασι, σποράδην παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ὑπολοίποις ἐφ' ἡμᾶς μένουσιν· ἐν οἷς ὁ ποιητὴς, τῶν ἐρωτικῶν καὶ ἀσελγῶν ἀπεχόμενος, πρῶτον μὲν τοὺς θεοὺς μαλεραῖς ἐπιφλέγει ἀοιδαῖς, ὡς εἴρηκέ που Πίνδαρος· ἔπειτα δὲ τὰς τῶν ἡρώων καλὰς πράξεις ἐγκωμιάζει, ᾄδων κλέα ἀνδρῶν, ὡς περὶ Ἀχιλλέως Ὅμηρος ἔγραψε. καὶ τοῦτο μάλα ὀρθῶς. τῷ γὰρ ὄντι, τὸ πρῶτον ἀνθρώπων καὶ κάλλιστον ἔργον, ἡ εἰς τοὺς θεοὺς εὐχάριστος ἀμοιβή· δεύτερον δὲ, μετὰ τὴν περὶ τὸν θεὸν εὐσέβειαν, βασιλεῖς καὶ ἡμιθέους αὐτοκράτορας ἐπαινεῖν, καὶ τὰς αὐτῶν ἀρετὰς φιλοτίμως ἔχειν.

Διὰ δὴ ταῦτα, εὐθὺς πολλοὺς ἐραστὰς τῆς αὐτοῦ φιλίας ἐποιήσατο· οὐδὲ φορτικούς τινας καὶ ἀποβλήτους, ἀλλὰ τοὺς ἐν ταῖς δυναστείαις καὶ ἀρχαῖς πρωτεύοντας. τετίμηται γὰρ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίων βασιλεῦσιν, ὡς Στράβων ἐπιδείκνυσι, καὶ αὐτὸς ὁ Καλλίμαχος ἐν ὕμνοις ἀποφαίνει. Εἶτα δὲ ὁ Φιλάδελφος, τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης, τῆς ἐκ συμπασῶν τῆς γῆς χωρῶν συλλεχθείσης, προστάτην αὐτὸν ἐποιήσατο, καὶ τούτοις ἐτίμησεν οἷς ἐτύγχανε δυνάμενος. παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς τοσαύτην ἔλαβε δόξαν, ὥστε Προπέρτιος, ἐλλογιμώτατός τε καὶ δεινότατος ποιητὴς, Ῥωμαῖον Καλλίμαχον ὠνόμασεν ἑαυτὸν, καὶ Φάβιος ὁ ῥήτωρ ἀρχὸν τῆς ἐλεγείας τὸν αὐτὸν ἔγραψε. Τελευτήσαντι δὲ ποιητῶν τις τόδε τὸ ἐπιτάφιον ἐπιπεφώνηκεν,

Ὦ μάκαρ ἀμβροσίῃσι συνέστε φίλτατε Μούσαις,
Χαῖρε καὶ εἰν αΐδεω δώμασι Καλλίμαχε.

CALLIMACHI VITA A CL. V. NICODEMO FRISCHLINO GRAECE conſcripta, interprete Carolo Chriſtophoro Baiero, Spirenſi.

Etsi ſcio in more poſitum iis qui alios oratione ornare volunt, vt eos quos ſibi laudandos ſuſcipiunt, plerunque à maioribus & proauis commendent: propterea quòd generis nobilitas atque præſtātia non vulgare Dei donum ſit, ac ſæpe in poſterorū animis initia ac ſemina quædam paternarum virtutū relinquat, vt liberi non ſemper malitia & prauitate, ſed interdum etiam vitæ integritate, parentum ſimiles eſſe enitantur: ego tamen veriorem nobilitatem eam iudico quæ (vt Socrati placuit) in bona animi & corporis temperie conſiſtit. Hæc enim ſola hominum animis gloriæ & famæ notam ſic imprimit, vt multi etiam ſine generis ſplendore, ſine magnis opibus, & id genus aliis vitæ adminiculis, maximam ex liberalibus diſciplinis ac ſtudiis ingenii gloriam adepti ſint. Quòd ſi verò ad generis nobilitatem virtus & honeſtè facta acceſſerint, tum demum familiæ ſplendor maximum in vita momentum obtinebit. Itaque omni laude & commendatione digniſſimus mihi videtur Callimachus, quòd non modò optima-

rum artium cognitione, rerúmque vsu, & singulari sapientia & gratia cæteros longè antecellit: verùm etiam sanguinis & familiæ dignitate ac patriæ splendore plurimũ eminet. Fuerunt enim maiores illius, non plebeii homines, sed reges, & à regia stirpe pronati summi principes: qui quum Cyrenæ imperium, quod Battus primus in Libya constituit, longo tempore obtinuissent, posteri tandem subsequutorũ temporum iniuria regni potestate exciderunt. Et auus quidem Callimachi eiusdem cum ipso nominis Cyrenaicum principatum tenuit, & summus belli dux in præclarissima ciuitate ab optimatibus cõstitutus, ac præstantissimo munere dignus iudicatus est: quẽadmodum de ipso in epigrammate quodam poeta ipse testatur. Pater verò Battus, quum ad omnem liberalem doctrinam percipiendam aptissimus esset, & nihil quod ad honestas disciplinas & linguas pertineret, reliqui faceret: primùm quidem literis incubuit, & neglecta reip. gubernatione, poeticæ vacauit: deinde verò quum temporis progressu hoc studium magis magísque excoluisset, comœdias quasdam non infeliciter composuit. Id quod facilè ex iis coniicere licet quæ à Plutarcho in eo libro referuntur, cui titulus est, Quomodo amicus ab adulatore discernendus sit. Illic enim dicitur quòd Arcesilaus Batto schola interdixerit, quum is versum in quadam comœdia aduersus Cleanthem fecisset: nec priùs in gratiam receperit, quàm is mutato facto Cleãthem placasset. Quòd autem Callimachi natales ex posteris Batti originem traxerint, id historiographis in confesso est: & ipse Callimachus in hymno Apollinis haud obscurè idem innuit: quo loco Battum hunc, Aristotelem nominat. Tum verò alio quodam epigrammate declarat: quum ait,

Nomine Calliste quondam, sed postea There
Dicta fuit tellus, Vrbis origo meæ.

Etenim Cyrenen à Theræis, qui è Lacedæmone coloniam eò duxerant, insulámque Callisten nominarant, primò fuisse conditã, etiam Strabo affirmat. Exorta enim tẽpore quodã in Thera seditione, Battus oraculi consulendi causa Delphos profectus, accepto Apollinis respõso statim è Thera sedẽ mouit, & Cyrenen in Libya condidit, vrbem munitã, & in vbere terræ gleba sitam, vt de ipsa scribit Pindarus. Atque hæc quidem de patria & maioribus Callimachi hactenus. Fuerunt autẽ & alii quidam viri Cyrenaici, non ignobiles, vt Aristippus Socraticus, qui primus Cyrenaicã sectã instituit, & Areta eius filia quæ patri in schola successit: rursúmque huius filius Aristippus, qui & ipse in matris locũ subiit, & quòd à matre literas edoctus esset, Μητροδίδακτος cognominatus est. Ibidem natus fuit Anniceris, qui Cyrenaicam sectam inuenisse, & Anniceriam à se propagasse videtur. Reliqua de Cyrenaica philosophia reperies apud Diogenem Laertium in vita Aristippi. Quum autem Callimacho non satis esset à virtute & factis parẽtum inclarescere, statim animum ad linguarum & omnium bonarum artium doctrinam hauriẽdam appulit: vt hoc modo domesticum exemplum, patrẽ suum, imitaretur. Et in omnibus quidem pueritiæ suæ exercitiis duce, ac rectore vsus est Hermocrate grammatico, qui tum præcipuè nominis gloria florebat, & ob rerum plurimarum cognitionem clarus & celebris habebatur. Quibus ille rebus instructus, quum diligentem in literis nauaret operam, séque ipsum sedulò exerceret, breui omnes libero homine dignas scientias ac disciplinas assequutus est. Grandior deinde per ætatem factus, poeticæ potissimum studuit: quum ad eam ingenii facultatẽ & ad carmen scribendum aptissimus & indole acutissimus esset. Scripsit enim non solùm varia ac multa, sed etiam elegantissima poemata, in quibus & styli puritas, & sententiarum grauitas, ac multarum rerum scientia perspicitur. Id quod hymni superstites, & epigrammata quæ ad nostram memoriam peruenerunt, satis manifestè declarant. Nam ex iis poetæ acumen & solertiam, tanquam ex vngue leonem, cognoscere licet. Sed de his postea. Coniugem verò nactus Callimachus Euphratæ Syracusani filiam, primùm Eleusine (qui vicus est Alexandriæ) literas docuit, vt testis est Suidas: floruítq; Olympiade cẽtesima tricesima, circa primum bellum Punicum, vt affirmat Aulus Gellius in Noctibus Atticis: eodem tempore quo Ptolemæus Philadelphus regno Ægypti præfuit, cuius poeta ipse in primo & secundo hymno haud obscurè meminit. Vixit deinde ad Ptolemæum Euergeten vsque, qui Gallos Antiocho Hieraci contra Seleucũ Callinici filium auxilio venientes & Asiam vastantes, prælio vicit: quod factum est annis ante partum Virginis ducentis circiter. Atque huius Celticæ cladis in quarto hymno, seu Deli lauacro, ipse Callimachus mentionem facit. Cæterùm coetaneos habuit Aratũ astronomum, & Bionem ac Theocritũ poetas: præterea Cononẽ & Hipparchum, mathematicos: itémque Apolloniũ Rhodium, discipulum suum, qui & Argonautica scripsit. In hunc Callimachus, quòd suos ille libros sibi arrogaret, & alienos labores pro suis venditaret, carmen inuectiuum edidit, ipsúmq; Apollonium suppresso nomine Ibin nominauit: quẽadmodum Ouidius testatur, inquiens,

Nunc quo Battiades inimicum deuouet Ibin,
Hoc ego deuoueo téque tuósque modo.

Eodem ferè tempore Democritus Phalereus Athenis pulsus, apud Ptolemæum Lagi filium in Ægypto degit, & septuagintaduo interpretes Moysis & prophetarum sacra scripta ibidem in Græcam linguam transtulerunt. Perhibentur autem scripta Callimachi & optima & venustissima esse. Nam in illis adeò diligens & accuratus fuit, vt omnis generis carmina scripserit: tum ita liberalis vt etiam soluta oratione multa confecerit. Sunt enim operum illius scripti libri vltra octoginta. Quibus omnibus etiam Crinagoras tali epigrammate consentit,

Omnes Musarum qui mouit in orbe rudentes,
Callimachi hoc teretis nobile Vatis opus:
Quo canit ille Hecalæ felices hospitis ædes,
Et Thesei duras in Marathone vices.
Huius ad exemplum manibus Marcelle tenellis
Nitere par Vitæ conciliare decus.

Quòd autem Callimachus in Hecalen poema luserit, ostendit præter hymnorum eius interpretem etiã Politianus in Miscellaneis, & Plinius in Naturali

historia. Reliqua de Hecale quæ Theseum adhuc iuuenẽ hospitio excepit, è Plutarcho fient clariora. Sed & Ætiorum seu Fastorum conscripsit libros, in quibus mensium & sacrorum causas exposuit, itémque elegiam de coma Berenicæ Philadelphi filiæ, quam Seleucus priuignus illius, mortuo Antiocho, interfecit. Eam facetissimus Latinorum vatum Catullus Latino carmine reddidit. Reliquos poetæ huius libros enumerat Suidas: ac nonnullorum item Athenæus in Dipnosophistis meminit. Ex quibus omnibus præter hos paucos hymnos, & quædam epigrammata sparsim apud alios autores extantia, nulli ad nos peruenerunt. Relictis enim lasciuis & procacibus amorum illecebris, optimus poeta primùm in his religiosis hymnis deos celebrat, eósque mollibus cantibus inflammat, vt alibi loquitur Pindarus. Deinde & fortiũ regum atque heroum gesta exornat, memorans clarorum facta virorum, vt de Achille Homerus cecinit. Et rectè quidem ac præclarè vtrunque factum à Callimacho. Nam grata in Deum pietas præcipuum est & verè pulcherrimum opus, quod homines præstare queunt. Cui proximũ est quod regibus & summis in repub. viris, ac fortissimis imperatoribus debetur virtutũ & præclarè factorũ decus, & honesta de illorum meritis opinio. Atq; his sanè rebus plurimos sibi Callimachus amicos & familiares comparauit: eósq; nõ ex infami & abiecta plebe homines, sed qui reipub. præessent & regna atq; imperia obtinerent. Nam (vt Strabo refert) ab Ægypti regibus in honore est habitus, & hoc ipsum poeta in hymnis ostẽdit. Quinetiam Philadelphus regiæ bibliothecæ, quã ipse ex vniuerso terrarum orbe collegerat, præfectũ eum constituit: honoribúsque quàm potuit affecit longè maximis. Denique apud Romanos scriptores & poetas in tanta autoritate & existimatione fuit, vt facundissimus & grauissimus poeta Propertius Romanum se Callimachum nominauerit: & Fabius rhetor Callimacho in elegia principem locum attribuerit. Mortuo etiam quidam poetarum carmen sepulcrale huiusmodi acclamauit,

O felix superũm comes, acceptissime Musis,
Callimache, inferna sis quoque saluus aqua.

HENRICI STEPHANI IN CALLIMACHI HYMNOS PARTIM Emendationes, partim Annotationes, in quibus de obſcuriorum quorundam locorum expoſitione potiſsimum agitur.

IN HYMNVM PRIMVM, qui eſt in IOVEM.

V.I. Ζηνὸς ἔοι]Mirari ſatis non poſſum quid cogitauerit ſcholiaſtes, quum dubium eſſe dixit vtrum genitiuum Ζηνὸς cum datiuo σπονδῇσιν iungere oporteret, an dicendum eſſet, Ζηνός τί λώϊον ἀείδειν; Quomodo enim non animaduertit, hæc quæ proximè ſequuntur verba, ἢ θεὸν αὐτὸν, huic poſteriori expoſitioni repugnare? Quum enim perinde ſit acſi ipſum dei nomen repetendo, dixiſſet, non ἢ θεὸν αὐτὸν, ſed Ζῆν' αὐτὸν, duo eſſent quæ idem ſignificantia ad eãdem vocem λώϊον referrẽtur: hoc modo, τί λώϊον Ζηνὸς, ἢ Ζῆνα αὐτόν. neque enim cuiquam dubium eſſe poteſt quin his verbis ἢ θεὸν αὐτὸν intelligat ἢ αὐτὸν τὸν Ζῆνα: & quin idem valeat, τί λώϊον ἀείδειν Ζηνὸς, & τί λώϊον ἀείδειν ἢ Ζῆνα. Malui autem & in illa mea interpretatione quæ eſt adſtricta, nomen Iouis repetere, quàm generali dei appellatione vti: quòd hæc repetitio à verbis poetæ nõ diſcederet, & elegantior videretur, apertior quidem certè eſſet. Ita igitur ſum interpretatus,

Quid Iouis in ſacris potius quàm Iuppiter ipſe Cantetur?

Poteram verò & ita interpretari,

Quid nobis potius quàm Iuppiter ipſe canatur
Hæc ad ſacra Iouis?

Quinetiam hoc modo reddere potuiſſem,

Quid Iouis in ſacris nobis ſit rectius ipſum
Quàm cantare Iouem?

Sed & retinendo illam ipſam generalem vocem *deus*, pro qua propriũ ipſius dei nomen poſui, ita vertere mihi licebat,

Quid Iouis in ſacris potius mihi quàm deus ipſe Cantetur?

Ad ſcholiaſtem autem vt reuertar, pro illa vana (vt ita loquar) dubitatione, aliam proponere poterat quæ non omnino ratione caruiſſet, ſi dixiſſet dubiũ eſſe an intelligendum ſit, παρὰ σπονδῇσι Ζηνὸς τί λώϊον ἔοι ἀείδειν ἢ θεὸν αὐτόν: an, παρὰ σπονδῇσι Ζηνὸς τί ἔοι ἀείδειν λώϊον ἢ θεὸν αὐτόν. id eſt, τί λώϊον θεοῦ αὐτοῦ. Si, inquam, annotaſſet, dubium eſſe an dicẽdum eſſet τί ἔοι λώϊον ἀείδειν, accipiendo λώϊον pro Melius, ſiue Satius, eodem ſenſu (vt dicitur Melius eſt hoc dicere, vel facere: ſiue Satius eſt. quanuis ego mutata orationis forma vſus ſim voce Potius) an ἔοι quidem iungeretur cum infinitiuo, λώϊον autem cum ἢ θεὸν αὐτόν: hoc ſenſu, Quid apud ſacra Iouis cantare quis poſsit ipſomet deo præſtãtius? Hunc autem ſenſum ſi amplexus fuiſſem, ita interpretari potuiſſem,

Quid Iouis in ſacris Ioue quid præſtantius ipſo Cantetur?

Vel hoc modo,

Inter ſacra Iouis Ioue quid præſtantius ipſo
Quis cantare queat?

Verùm hic sensus minus mihi placet quàm alter: præsertim quum pro Præstantius alia potius voce quàm λώϊον vsurus fuisse videatur. Cæterùm vbiq; meæ interpretationi pronomen *ipso* adhibeo, quoniam & à poeta Græco ponitur itidem αὐτὸν, quod non vacat, sed valde est emphaticum hoc in loco. Ac posset ἢ θεὸν αὐτὸν reddi etiã Quàm ipsummet deũ, vel Quàm illũ ipsum deum.

V.4. Πῶς καί νιν] Post νιν interpunxi, vt implicita esse verba ostẽderem, pro πῶς καί νιν ἀείσομεν; Δικταῖον, ἠὲ Λυκαῖον; Sed hoc etiam sciat lector, posse omitti interrogationis notam post Λυκαῖον, vt suspẽdatur oratio, & vnum sit membrum, ἐν δοιῇ μάλα θυμός, πῶς καί νιν ἀείσομεν. Verùm plus gratiæ alteri lectioni inest.

V.6. -Ἰδαίοισιν ἐν οὔρεσι] Quidam οὔρεα hîc vertices montium siue cacumina vocari putarunt, itidémque apud Theocritum, vbi dicit -ὤρεα μακρὰ Λυκαίου: sed cur illis assentiendum sit, non video.

V.8. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται] Perinde est acsi diceret, Sed quid opus est ex te sciscitari vtri sint mentiti, Cretenses, an Arcades? quum Cretensium mendacia in prouerbiũ etiam abierint? & quidẽ, sicut mendacii de tuo sepulcro manifesti sunt, ita quin de tuis quoque natalibus mentiri ausi fuerint, minimè dubitandum sit. Ideo ego in mea interpretatione huius hymni, non illa cuius principium paulo antè attuli, sed altera, quæ libera est ac paraphrastica, ita locum hunc exposui,

Verùm ex te quid scire adeò manifesta laboro?
Esse equidem Cretam rectè dixêre priores
Mendacem semper. mendaci audacia linguæ
Tanta est, ut tumulo te dixerit esse repostum
Quem fabricata tibi est: quum non sis lumine cassus:
Imò nihil mortale geras, sed perpetis æui
Ius teneas, spernásque trium mala fila sororum.
Quum uerò mentita tuum sit Creta sepulcrum,
Nec de ortu res mira tuo uana esse loquutam.

Cæterùm Naso respiciens ad hæc verba, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται (siue ex hoc Callimachi loco, siue ex Epimenidis versu petita, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί, quem & D. Paulus citat) mẽdacem & ipse Cretam appellauit, hoc in loco,

Nota cano. non hoc quæ centum sustinet urbes,
Quamuis sit mendax, Creta negare potest.

Apud eũdem poetã Minos Cretã appellat Iouis incunabula, Metamorph. 8,

Certè ego non patiar Iouis incunabula, Creten,
Qui meus est orbis, tantum contingere monstrum.

Item in epistola Ariadnes vocatur *puero cognita terra Ioui*: & Phædra apud eũdem scribit Hippolyto, *Est mihi dotalis tellus Iouis insula Cretæ.* Sed tamen Metamorph. libro 2, idem poeta dicit Ioui impensiorem curam esse suæ Arcadiæ: *-terras hominúmque labores Perspicit, Arcadiæ tamen est impensior illi Cura suæ.* vbi quum dicitur Iupiter maiorem curam gerere Arcadiæ suæ, videtur significari, Arcadiæ patriæ suæ, siue terræ sibi natalis.

V.12. -κεχρημένον Εἰλειθυίης] Non exposui κεχρημένον Εἰλειθυίης, expertum Lucinam, id est partus labores: quasi verba illa sonarent Lucina vsum, id est Lucinæ auxilio: sed quum κεχρημένον iunctum genitiuo viderem, non datiuo, censui vertendum, Indigens Lucina, seu Indigum Lucinæ. Id est, Indigum auxilii Lucinæ. Exempla autem huius significationis participii κεχρημένος cum genitiuo, apud poetas, suppeditabit Thesaurus meus Græcæ linguæ. Vt verò

altera expositio quæ à scholiaste affertur, locum habere posset, Callimachum aliter loquutum esse, & negatiuam particulam non cum ἐπιλίσεται sed cum καχημένον aut alio eiusdem significationis iunxisse oporteret. Apud eundē scholiastem eo in loco non dubito quin vox σκιαὶ pro alia irrepserit. Cæterùm pro γυνὴ κεχημένη Εἰλειθυίης alia elegantiore periphrasi vtens dicit pag. 52, ἄπις Ἐλειθυίαπίνει χέρα.

V.13. Ὠγύγιον] Magis placet lectio ex scholiaste adscripta margini ὠγύγιοι. meritò enim Apidanenses, Arcadiæ populi, vocantur ὠγύγιοι, id est prisci (quū etiam ipsi Arcades dicti sint προσέληνοι: & fluuius eorum Ladon, cuius mentio fit statim pòst, vocetur ὠγύγιος à Dionysio, ἐν τῇ περιηγήσει) at λεχώϊον Ῥείης dictum simpliciter fuisse, id est sine tali adiectione qualis est adiectiui ὠγύγιον, credibile sit. Illud autem Arcadum epithetum προσέληνοι ab Ouidio non vno in loco exprimitur per periphrasin: dicente de Arcadia alicubi *Gens luna prior*, alicubi *Terra luna prior.*

V.15. -μεγάλων ἀπεθήκατο κόλπων] Sic Callimachus κόλπων appellatione est vsus hymno in Dianam, pag. 13, Ὅτι με καὶ τίκτουσα καὶ οὐκ ἤλγησε φέρουσα Μήτηρ, ἀλλ' ἀμογητὶ φίλων ἀπεθήκατο κόλπων. At verò pag. 15, in magis vsitata significatione ponitur, vbi de puella expauefacta dicitur, -ἡ δὲ τεκούσης Δωὲι ἔσω κόλποις. Illū autē verbi ἀπεθήκατο vsum imitatus est Catullus, quū de Diana cecinit, *Quā mater prope Delium Deposiuit oliuam.* Nam Deponere propriè idē sonat quod ἀποτίθεσθαι. ac consentaneum certè est vt deponere fœtum dicatur quæ parit, quum onus appellari soleat quamdiu est in vtero. cuius significationis apud Ouidium passim & apud alios exempla extant.

V.16. -ὧ κε τόκοιο Λύματα χυτλώσαιτο] Sic hymno in Delum dicit Peneus fluuius Latonæ, Scio & alias puerperas vndis meis se lauisse. -οἶδα καὶ ἄλλας Λουσαμένας ἀπ' ἐμεῖο λεχωΐδας.

Ibidem. -τὸν δ' ἐνὶ χεῦπα λοέσσαι] Hoc de Phœbo itidem dictum esse à Callimacho, docebo in versum 32.

V.19. -ἔτι δ' ἄβροχος ἦεν ἅπασα Ἀρκαδίη] Hanc aquæ in Arcadia priscis illis temporibus penuriam nomina duo illi data, testari posse videntur, Azania & Apia: illud, ἀπὸ τῆς ἄζης, hoc, ἀπὸ τοῦ μὴ πιεῖν. vt α στερητικὸν sit loco particulæ negantis. Sed de hoc quidem Azaniæ etymo, siue Azenidis (nam Ἀζηνὶς dicta fuit, sicut & Ἀζανία) conuenit inter omnes propemodum. at verò nominis Ἀπία aliud etiam affertur. Dicti autem sunt ab Apia Arcades, Ἀπιδανεῖς, & Ionica declinatione, qua vtuntur poetæ, Ἀπιδανῆες (à recentioribus Ἀπιδόνες etiam) ab Azania, Azanes. vnde legimus apud Statium, *Venit & Idæis vlulatibus æmulus Azan, Parrhasiique duces.* vbi Azanem Idæis vlulatibus æmulum appellasse existimatur, quòd apud Arcades, sacerdotes Cybeles, memoriam partus Iouis celebrantes, vlulatibus vterentur, eadémque omnia quæ Cretenses facerent, qui partum illum apud se extitisse gloriabantur. Cæterùm Apiam, sicut & Azaniam, alicubi totam Arcadiam, alicubi certam eius partem duntaxat dictam fuisse constat: itidémque Azanas & Ἀπιδανεῖς, modò omnes Arcades, modò quosdam solùm ex Arcadibus appellari. Quoniam autem in Ἀπιδανεῖς est litera δ, quidam ἀπὸ τῶν πιδάκων deduxerunt, præfixo α priuatiuo: quasi non habentes πίδακας: sed quum Ἀπία, quod est nomen ipsius ἔθνους, priùs fuisse quàm Ἀπιδανεῖς quod est ἐθνικὸν, rationi consentaneum sit, in Ἀπία autem nulla sint literæ δ vestigia, potius euphoniæ causa interiectam literā hanc dixerim, & Ἀπιδανεῖς pro Ἀπιανεῖς esse appellatos.

V.20. μέλλεν δ' ἔμαλ' ὕδατος καλέεσθαι Αὖπις] Hæc & omnia quæ sequuntur vsq;

ad verſum illum, Καί ῥ' ὑπ' ἀμηχανίης, &c. oblitus ſum parentheſeως notis includere. Cur enim ὑπ' ἀμηχανίης dicitur χωσαμένη Rhea? quia ἔτι ἄβροχος ἦεν ἅπασα Ἀρκαδίη.

V. 21. -ὅτ' ἐλύσατο μίτρην] Scholiaſtes Apollonii Rhodii, pag. 15, meæ editionis oſtēdit μίτρην eſſe ζώνην. nā in hunc illius poetæ locū, -ᾧ ἔπι μούνῳ Μίτρην πρῶτον ἔλυσα καὶ ὕστατον, ſcribit, λύουσι γὰρ τὰς ζώνας αἱ πρώτως τίκτουσαι, καὶ ἀνατιθέασιν Ἀρτέμιδι. atque hinc Dianæ cognomento λυσιζώνης templū Athenis fuiſſe addit. Apud noſtrum autem Callimachum pag. 14, legimus etiam, -πάσας ἔτι παῖδας ἀμίτρους.

V. 24. -Καρίωνος ἄνω] Magna eſſet incogitātia ſcholiaſtæ, ſcribentis, deeſſe vocem ὑπὲρ quæ iungatur cum Καρίωνος: quum illius præpoſitionis loco ſequatur ἄνω. Eius igitur honori conſulens dico, illum ſcripſiſſe deeſſe vocem ὑπὲρ quæ cum ἄνω iungatur: vt ſit Καρίωνος ἄνω pro ὑπεράνω Καρίωνος.

V. 26. -πολύστειόν τε Μετώπην] Idem hîc ſcholiaſtæ quod aliis pleriſque locis vſuuenit, vt bonæ expoſitioni malam ſubiungat. Poſtquam enim πολύστειον rectè expoſuit πολύψηφον, malè addit καὶ πολυπάτητον. Rectè autem πολύστειον exponi dico πολύψηφον, quum legamus cōfirmatum autoritate enarratoris Nicandri, in Alexipharm. locum illum, -τὸν κῦμα πολυστείου τέκεν ἅλμης. necnō teſtimonio Galeni in libro quo γλώσσας Hippocratis exponit. dicit enim & ipſe ita vocari τὰς παρὰ τῇ θαλάσσῃ ψηφῖδας. Sed quod illi nos non docent, ex ſcholiaſte Apollonii diſcimus, eſſe videlicet Sicyoniorum vocem. Legitur tamen apud hunc, ſicut & apud Galenum, στῖαι, non στεῖαι. eadémque & in verſu ipſius Apollonii eſt ſcriptura, -ἥτ' ἐκτὸς ἀνηρεφέος πέλε νηοῦ Στιάων, pag. 119, meæ editionis. Affert autem ibi iſtud Callimachi hemiſtichium: ſed apud eum Μετώπην in μέτωπον eſt deprauatum. Verùm quid eſſe putandum eſt quod noſtrū ſcholiaſtē in errorem impulerit? Suſpicor illum πολύστειον cum πολύστιβον confudiſſe, quum adderet καὶ πολυπάτητον. Nam vt πολύστιβον exponere poterat πολυπάτητον, non itē πολύψηφον: ita viciſsim πολύστιον poterat quidem πολύψηφον, ſed non πολυπάτητον exponere. Adde quòd vocem illam πολύστιβον ſcholiaſtem illum ſomniaſſe potius quàm vſquam legiſſe arbitror. quum diuerſa ſit forma nominum compoſitorum quæ ex verbo στείβω ſunt deducta, Ἀστιβὴς, Εὐστιβὴς, & aliorū quæ meus Theſaurus Græcæ linguæ poſt verbum Στείβω exhibebit. Quòd ſi tamen πολύστιβον aliqua exemplaria hîc haberent, fides illis adhibenda non eſſet, quod tale epithetum fluuio minimè conuenire poſsit.

V. 30. -καὶ αὐτανύσασα] Pro αὐτανύσασα quidam reponunt αὖ τανύσασα, vt ſignificet, Quum rurſus extendiſſet. ſed quum nunc primùm extenſionis huius fiat mentio, id eſt extenſi ſeu extenti brachii, quorſum particula iterationem declarante vteretur? Rectam igitur ſcripturam eſſe fatendum eſt αὐτανύσασα, pro ἀνατανύσασα.

V. 32. -τόθι χρόα φαιδρύνασα Ὠ̃ να τεὸν σπείρωσε] Antea dixit Rheam matrem quæſiuiſſe profluentem aquam, qua partus ſordes & ſui etiam infantis corpus ablueret: nunc poſtquam inuenit, ablutionis huius, (nam φαιδρύνασα idem valet quod λούσασα) non item illius mentionem facit. Atque vt hîc τῷ λοῦσαι adiungit σπειρῶσαι, ſic etiam principio hymni in Delum de ipſa dicitur, Λοῦσέ τε καὶ σπείρωσε, Phœbum videlicet.

V. 34. Κεῦθμὸν ἔσω Κρηταῖον] In edit. Frobenii quæ prodiit anno 1532, legitur Κευθμῶν ἔσω. at verò in ea quā Aldus dedit anno 1513, Κευθμόν ἔσω: vtrobique mendoſè, ſed diuerſo mendi genere. quū illi qui editioni Frobenii præfuerunt, rectè animaduerterent κευθμόν dici non poſſe, adiecta apoſtrophi nota,

sed κευθμῶν' esse scribēdum: at interim non viderent huic loco non conueni-re, retinendo ἔσω, sed aut κευθμῶν' ἐς aut κευθμὸν ἔσω scribere oportere. Malo autem κευθμὸν ἔσω, tum quòd lenius fluat versus, tum etiam quòd magis vsitatū sit κευθμός. Exponitur autem à scholiaste Apollonii Rhodii κρύφιος τόπος. Hîc autem voce antrum interpretari possumus, cuius non tam generalis est significatio: atque id Virgilii exemplo facere, in hoc versu, Georg.4, *Dictæo cæli regem pauere sub antro*, vbi de apibus loquitur.

V.35. -αἵ μιν τότε μαιώσαντο] Fallitur enarrator in expositione verbi μαιώσαντο, dicens esse ἔθρεψαν, id est aluerunt, siue educarunt: quum constet esse à μαῖα quod obstetricem declarat, & significet Quæ illi obstetricatæ sunt, siue Quæ obstetriciam operam illi præstiterunt.

V.38. -τόμβ᾽ ποθι] Vocem ποθὶ non pro ποτὲ accipio, id est olim, sed pro που, quam παραπληρωματικὴν esse notum est.

V.40. -παλαιότατον δέ μιν ὕδωρ] Non iungo μιν cum ὕδωρ παλαιότατον, vt intelligatur, Aquam hanc antiquissimam, vel eam aquam (neque enim talem huius poetici pronominis vsum reperiri existimo) sed appositionē esse dico, vt μιν ad fluuium referatur, hoc modo, Illum autem fluuium potant, aquam antiquissimam. id est, cuius aqua est omnium antiquissima. Est verò periphrasi poetica dictum (si tamen & hoc periphrasis vocari debet) Illum fluuium potant cuius aqua est vetustissima, pro Ille fluuius est illis vetustissimus.

V.44. -πέσε δαῖμον ἀπ' ὀμφαλός] Nolui scribere ἄπ' cum accentu, quum nō sit anastrophe, sed dicatur πέσε δαῖμον ἀπ' ὀμφαλὸς pro ἀπέπεσε δαῖμον ὀμφαλός. Ideo autem voce omphalus vsus sum in mea interpretatione, vt cum omphalus conueniret quod sequitur Omphalium cāpum (ita enim verti Ὀμφάλιον πέδον) atque ita etiam in interpretatione quæ est ad verbum ponendam Græcā vocem censui, sed addita Latina, quæ ei respondet. Alioqui vt etymum siue appellationis ratio intelligeretur, dicendum fuisset, neutro in loco retinendo vocem Græcam, illic quidem, vmbilicus: hîc verò nouè, Vmbilicarem campum.

V.47. -σὲ δὲ κοίμισεν Ἀδρήστεια] Aliam lectionem hîc non inueni quàm istam κοίμισεν, id est Sopiuit, Somnum tibi conciliauit. Potest tamen & latius patere existimari hoc verbum, quū reges habuerint suos κοιμιστὰς, vel κατακοιμιστὰς, vt à Plutarcho vocantur. At verò vt κοίμισεν pro κόμισεν ponatur (quod esset Gestauit) fieri nullo modo posse existimo. Adrasteam porro, fuisse Curetum sororem testatur etiam Apollonii scholiastes, pag. 130, meæ editionis. vbi ipse poeta nutricem Iouis appellat, in isto qui ad hanc fabulam pertinet loco, vbi Venus suam Cupidinem ita compellat, Καί κέν τοι ὀπάσσαιμι Διὸς περικαλλὲς ἄθυρμα, Κεῖνο τό οἱ ποίησε φίλη τροφὸς Ἀδρήστεια.

V.51. Ἰδαίοις ἐν ὄρεσσι, τά τε κλείουσι Πάνακρα] Malim, -ἐν ὄρεσιν, ἅτε κλ. vt legitur apud Stephanum (apud quem alioqui deprauatus est hic versus in editione Aldina, quum οὔρεσιν & κλείουσα ibi legatur) potius enim ἅτε quàm τάτε dicitur pro ἅ, siue ἅτινα. Cæterùm his verbis, ἅτε κλείουσι Πάνακρα, ostendit vnde apem vocauerit Panacridem in proximè præcedente versu. Existimo autem Πάνακρα ὄρη dicta, à summa altitudine, vt πᾶν hoc in nomine sit augentis, sicut in aliis quibus est præfixum.

V.52. Οὖλα δὲ Κούρητές γε περὶ πρύλιν ὠρχήσαντο] Repono Κούρητες σὲ περὶ πρύλιν ὠρχήσαντο. nam alioqui cum περὶ subaudire hoc pronomen necesse esset, & particula γε non satis aptè hoc quidē loco esset παραπληρωματική. Ad οὖλα autem quod attinet, neutra scholiastæ expositio habere locum potest: videndum

igitur an pro ὅλα debeat accipi, iungendo cum πύχα, donec aptior expoſitio afferatur.

V.55. -καλὰ δ' ἔτραφες] Non eſt de hac ſcriptura dubitandum, quin germana ſit. Exemplo enim Homeri ἔτραφες pro ἐτράφης dicere ſibi permiſit Callimachus. Extat autem apud illum hic illius aoriſti vſus in Catalogo nauium, Τληπόλεμος δ' ἐπεὶ οὖν τράφ' ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ. Vbi tamen apud breuium ſcholiorum autorem legitur τράφη: ſed ita legẽdo ſcribendum eſſet ἐν, non ἐνί. hoc modo, Τληπόλεμος δ' ἐπεὶ οὖν τράφη ἐν μεγάρῳ εὐπήκτῳ. Sed in textu (vt vocãt) qui Euſtathii commẽtariis eſt inſertus, altera illa lectio habetur, τράφ' ἐνὶ μεγ. &c.

V.56. Ὀξὺ δ' ἀνήβησας] Non ita accipio vt citò adoleuiſſe Iouem dicat, ſed puberem factum ante conſuetum pubertatis tempus, & in ipſa etiam pueritia: (ſubiungit enim, ἀλλ' ἔτι παιδνὸς ἐών:) ne quis eum mẽte quoque ſeu iudicio puerum fuiſſe exiſtimet.

V.57. Ἀλλ' ἔτι παιδνὸς ἐὼν ἐφράσσαο πάντα τέλεια] Nequaquam τέλεια pro Perfecta ſeu Plena, aut aduerbialiter pro Perfectè ſeu Plenè accipiẽdum eſſe puto: ſed in hac voce reſpici aio ad eam nominis τέλειος ſignificationem qua de illo qui ad ætatem virilem peruenit dicitur, ſeu qui eſt adultus, vel adultæ ætatis. (quæ etiam ætas iam conſtans ex Cicerone appellari poteſt, in Catone maiore, duobus in locis. quam ſignificationem ſequitur & verbum τελεοῦσθαι apud Platonem De rep. lib. 2, pag. 377, meæ editionis, ἆρ' οὖν ῥαδίως οὕτω παρήσομεν τοὺς ἐπιτυχόντας ὑπὸ τῶν ἐπιτυχόντων μύθους πλασθέντας ἀκούειν τοὺς παῖδας, καὶ λαμβάνειν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὡς ἐπιτοπολὺ ἐναντίας δόξας ἐκείναις, ἅς, ἐπειδὰν τελεωθῶσιν, ἔχειν οἰησόμεθα δεῖν αὐτούς;) ideóque τέλεια ſignificare ἄξια ἤδη τελείου. Itaque in mea interpretatione adſtricta, reddidi ita verſum illum, *Verùm ætate, puer, digna es meditatus adulta.* Et in altera quæ magis libera eſt, & quam appello paraphraſticã, ita ſenſum expoſui, *Verùm ætate puer, puerili haud more ſolebas Ludere: ſed iam tum tibi ſeria cuncta placebant, Digna ætate animus iam tum voluebat adulta.* Conueniunt autem quæ ſequuntur cum hac expoſitione, fratres non inuidiſſe illi cœlum, quòd in ipſa etiã pueritia eius cogitationes grauitate iam conſtantis ætatis dignæ eſſent.

V.59. -ἐπιδαίσιον οἶκον] Scholiaſtem noſtrum, quem alibi reprehendo, hîc laudo quòd melius quàm Suidas ἐπιδαίσιον οἶκον expoſuerit. Scribit enim hic ἐπιδαίσιον οἶκον appellari τὸ ἐπίκοινον καὶ οὐ μεμερισμένον, & τὸν ἐξ ἴσου καταλειφθέντα δύο πᾶσιν. (ita enim apud eum legitur δύο non δυσί) at noſter ſcholiaſtes contrà dicit eſſe τὸν μεμερισμένον. rectè certè: quum hoc nomen à δαίω, quod Diuido ſeu Partior declarat, originem habere neceſſe ſit. ita vt qui ἐπιδαίσιον οἶκον, Suidam ſequẽtes, interpretati ſunt, nullo modo ſuam interpretationem tueri poſsint. Debuit tamen ſcholiaſtes noſter aliquid addere quod ſuam expoſitionem adiuuaret. Nam (vt dixi in Theſauro meo Græcæ linguæ) hæc verba, Οὐρανὸν οὐκ ἐμέγηραν ἔχειν ἐπιδαίσιον οἶκον, hoc, aut tale quid, ſonant, Non inuiderunt tibi, habere cœlum ceu domum quæ tibi in regni partitione obtingere deberet. Vbi fortaſſe regnorum partitione aliquis dicendum potius fuiſſe exiſtimet.

V.65. Ψευδοίμην ἀΐοντος ἅ κεν πεπίθοιεν ἀκουήν] Video hunc verſum multis multum negotii faceſſere, dum in ſcirpo (quod vulgò dicitur) nodum quærunt. Ac ne ipſe quidem interpres ſenſum eius aſſequutus videtur: quippe qui putet ſubintelligendum λέγων. quod vocabulum quidam ſimúlque alia nõnulla ſubaudiũt. Atqui ſine vlla ſubauditione ſenſum habet hic verſus cum iis quæ proximè præcedunt optimè conuenientem. Poſtquã enim dixit planè falſum eſſe quod veteres poetæ cecinerũt de habitationibus filiorũ Iouis, eas ſortitò

illis obtigisse: quum rationi consentaneum sit vt ea demum quæ paria sunt, sorti committantur, ideóque nullus sanæ mentis futurus sit qui sorti permittere velit vt vel cœlum vel inferos (inter quæ tantum sit discrimen quantum esse maximum potest) obtineat: subiungit, ψευδοίμην ἀίοντος ἅ κεν πεπίθοιεν ἀκουήν, id est, Mentirer quæ persuaderi possent auribus eius qui ea audiret. Q.d. Miror quomodo hæc, quæ à ratione & à communi etiam sensu abhorrent, mentiti fuerint. ipse profectò si mentiri vellem, magis cautè id facerem. mentirer enim quæ talia saltem essent vt auditori persuaderi possent, vtpote si nō vera, at certè verisimilia. Sic igitur hunc locum in mea paraphrastica interpretatione exposui,

Haud mentiri illos uates tam absurda decebat,
Vsqueadeo nullo ueri fucata colore,
Ponderet ut recto si fortè examine quisquam,
Deridenda queant magis quàm credenda uideri.
Soluere si libeat nostram ad mendacia linguam,
Saltem uerba loquar penitus non absona ueris,
Non indigna fide mea dicta ut iudicet auris.

Non facile autem est Latinum verbum reperire quod illi πεπίθοιεν in hoc loquendi genere respondeat. Nam hæc quidem, πείθω σε τοῦτο, reddi possunt Persuadeo tibi hoc: at πείθει με τοῦτο, si interpreter Persuadet hoc mihi: vel πείθει ἀκουὴν τοῦτο, Hoc persuadet auribus: nō expressero quod sonant Græca. Quòd si dixero, Hoc me persuadet, & Hoc persuadet aures, Græci verbi constructionem mutuatus, non autem Latinè loquutus fuero. Ideóque in hoc loco aliisque huiusmodi confugiendum ad periphrasin censeo.

V.67. Σή τε βίη, τό, τε κάρτος] Potuissent hæc maiusculis literis in principio scribi, Βίη & Κάρτος, tanquam propria nomina: quoniam ab AEschylo personæ hæ satellites Iouis introducuntur: quas Vulcanus ita compellat in Prometheo vincto, Κράτος Βία τε σφῷν μὲν ἐντολὴ Διὸς ἔχει τέλος δή, κ' οὐδὲν ἐμποδὼν ἔτι. Vide & Hesiodum.

V.68. οἰωνὸν μέγ' ὑπείροχον] Non minus mihi placeret genitiuus pluralis οἰωνῶν.

V.71. Ἐμπεράμους] Non puto scholiastem vocem ἐμπεράμους, non habentē aliam sibi adiunctam, expositurū fuisse ἐμπόρους: quum non ignoraret ἐμπεράμους dici pro ἐμπείρους (nam hymno in Palladis lauacra, pag. 41, ἐμπεράμως rectè exponit ἐμπείρως) ideóque addendum puto genitiuum νηῶν: vt νηῶν ἐμπεράμους dicat esse τοὺς ἐμπόρους, per periphrasin videlicet: & νηῶν intelligamus ναυτιλίης.

V.80. ἐκείναο λῆξιν] Pro λῆξιν quod apud scholiastem legitur, vereor ne reponi debeat λάξιν. Eum enim ita legisse videtur expositiones eius ostendere: quum dicat esse λαχμὸν, siue κλήρωσιν.

V.85.86. τεκμήρασθαι ἡμετέρῳ μεδέοντι] Eandem constructionem eidem verbo tribuit hymno proximè sequente, Πυθῶνί κε τεκμήραιο.

V.87. Ἑσπέριος κεῖνός γε τελεῖ τά κεν ἦρι νοήσῃ] Hunc versum à Callimacho ita scriptum esse, nemo mihi vnquā persuaserit, quum eum licentia in quauis alia re potius quàm in pedum structura vsum esse videam: licentia tamen maxima futura sit in verbo νοήσῃ, si in eo elidatur ο per συνεκφώνησιν, ita vt ex νοήσῃ fiat νήσῃ. vt omittam, versum spondaicū futurum, & quidem eiusmodi qui durius alio quouis spondaico cadere videri posśit. durius quidem certè illis qui passim apud eum occurrunt. cuiusmodi sunt, quintus huius hymni, qui cadit in ἐφύσαντο: tricesimus secūdus, qui finitur voce ἀμφιέσαντο: septimus, qui desinit in

φαιδρωώασα: aliis denique qui clauduntur vocibus, παιδεύσιο, μαιώσαιτο, ἀρκτίοιο, περιπτηχώαιτο, Ἀδρηςεία, ὡρχήσαιτο, κουρίζοντος. Quòd si quis eò confugiat vt dicat corripi diphthongum in ηοῖ, multo etiam minus audiendum esse illum dixerim: præsertim si non aliud huius correptionis exemplum attulerit quàm Ergων Hesiodi quendam versum, qui nonnullis in editionibus ita scriptus est, Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει κ' ἀεργός. Nam ita quidem legendo, fateor diphthongum ει corripi: verùm in mea editione nequaquam lectionem illam reperiet, sed istam, ex vet. exempl. autoritate, Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργός, absque illa particula. Quæ quum ita sint, Callimachum eo modo versum illum scripsisse nemo mihi (vt antea dixi) persuadere possit: contrà verò facilè mihi persuaserim ita scriptũ ab eo fuisse, Ἐσσείελος κεῖνός γε πλεῖ ηοῖ τὰ νοήσῃ. Cogitaui quidem posse & ita scribi, non minus eleganter, imò elegantius etiam, Ἐσσείελός γε πλεῖ τάσσ' ηοῖός κε νοήσῃ. sed tamen coniecturam illam, quòd minorem mutationem afferat, magis probo.

V.91. Χαῖρε μέγα Κρονίδη] Non minus placeat interpungere post μέγα, vt sit aduerbium, quod iungatur cum verbo χαῖρε. sicut initio hymni in Cererem legimus, Δάματερ μέγα χαῖρε.

V.93. -ἔργματ' ἀείσει] Credibile est Callimachum scripsisse ἀείδοι, sicut in proximè præcedente versu. Indicatiuo certè modo non satis aptè iungitur particula κεν: ideóque aut illud ἀείδοι, aut certè ἀείσῃ malim. At ἀείσοι (quod tamen aliquis fortasse scribendum putet) parum mihi placuerit.

V.94. -δίδου δ' ἀρετήν τ' ἄφενός τε] Vno versu interiecto eandem precationẽ repetens, dicit, -δίδου δ' ἀρετήν τε καὶ ὄλβον. Est autem Homeri ἀκροτελεύτιον duobus in locis, nimirum in hymnis Vulcani & Herculis. Ita enim Vulcani hymnum claudit, Ἀλλ' ἴληθ' Ἥφαιστε, δίδου ἀρετήν τε καὶ ὄλβον. Hymnum Herculis ita, Χαῖρε ἄναξ Διὸς υἱέ· δίδου δ' ἀρετήν τε καὶ ὄλβον.

V.95. - ἐπίσταται ἄνδρας ἀέξειν] Est οὐκ ἐπίσταται dictum pro οὐ δύναται, non potest: sicut & οὐκ οἶδε. atque ita Nescit infinitiuo iunctum pro Non potest, à Latinis poetis interdum dicitur. vt ab Horatio hoc in loco, *-nescit uox missa reuerti.* Quæ ita interpretarer, hunc verbi ἐπίσταται vsum imitando, Οὐκ ἄρ' ἅπαξ ἀφεθεῖσ' ἀνακάμψαι ἐπίσταται αὐδή. vel sic, Οὐκ ἀφεθεῖσά γ' ἅπαξ νοστῆσαι ἐπίσταται αὐδή. At de verbo ἀέξειν in proximè sequente annotatione à me dicetur.

V.96. Οὔτ' ἀρετὴ ἀφένοιο] Ad hanc posteriorem sententiæ partem respexit fortasse Iuuenalis, quum cecinit, *Haud facilè emergunt quorum uirtutibus obstat Res angusta domi.* Aptius certè vis verbi ἀέξειν reddi non potuit quàm verbo Emergere, mutata tamẽ orationis forma: quum hoc, sit neutrum, illud, actiuum. Nonnulli quidem ex Latinis scriptoribus (Plautus, opinor, & post eum Tacitus) verbo Augere, quod respondet illi ἀέξειν (pro quo in soluta oratione dicitur αὔξειν) vsi sunt absque adiectione pro Opulẽtum reddere. Sed & ipsum Ciceronem alicubi ita verbo Augere vsum esse comperio. Scribit enim in vna ex suis ad Trebatium epistolis, quæ est libro 7, *semper te non modò tuendum mihi sed etiam augendum atque ornandum putaui.* Vbi *Augendum* dicitur sine adiectione pro *Augendum commodis*, vt loquitur in fine Philippicæ vndecimæ, verbum idem quod hîc ei præponens, *non tueri solùm sed etiam commodis augere debeo.* Sed hîc ἀέξειν aliud significat: ad quod exprimendum nulla potui aptiora verba inuenire (vt vox respondere voci posset) quàm Euehere seu Prouehere, & Promouere. Sed & verbum Extollere alienum ab hoc loco esse non putaui: ac ne Ornare quidem: præsertim quum hymno in Dianam legamus, pag. 14, Τεὰς δέκα τοι πτολίεθρα, τὰ μὴ θεὸν ἄλλον ἀέξειν Εἴσεται. hîc enim pro Ornare videtur

videtur apertè poni: quum honore potius quàm commodis suos deos augeri posse existimarent. Variè itaque hanc sententiam sum interpretatus, illorum verborum singula singulis locis adhibendo,

Euehere haud possunt uel opes uirtute carentes,
vel uirtus defecta opibus.

Necnon hoc modo,

Haud equidem uirtute carens opulentia quenquam,
Quæ caret & uirtus opibus non prouehit ullum. Vbi scribi etiam potest, *- nonpromouet ullum.*

Vtens autem verbo Extollere, ita verti,

Nec uacuæ uirtutis opes extollere possint,
Indiga possit opum nec quenquam extollere uirtus.

Et quum liceat ἀέξειν vertere etiam Decorare, siue Ornare, eosdem versus ita etiam sum interpretatus,

Non sat opes decorant homines uirtutis egenæ,
Nec uirtus opibus decorat satis una remotis.

Necnon ita, paulo liberius,

Non sat opes homines, uirtus nisi iuncta sit, ornant:
Haudque potest satis absque opibus splendescere uirtus.

Quòd si libeat & verbo Emergere vti, (quo Iuuenalē in exprimenda posteriore parte huius sententiæ vsum esse docui) ita velim interpretari,

Nec per opes quisquam emergat uirtute carentes,
Nec per opum uacuam uirtutem emergere possit.

Si verò liceat ordinem versuum permutare, ita etiam verterim, vtendo illo ipso verbo Emergere,

Incomitata opibus uirtus emergere non dat,
Dant nec opes cuiquam, quibus haud comes addita uirtus.

Horatius quoque virtutem nisi cum re, vilescere testatur: sed virtuti genus etiam addens,

Et genus & uirtus nisi cum re uilior alga est.

IN HYMNVM SECVNDVM, qui est in APOLLINEM.

V.6. *Αὐτοὶ νῶι κατοχῆες ἀίακλ.*] Hîc αὐτοὶ esse dictum pro αὐτόματοι, itidémque αὐταὶ pro αὐτόμαται (quæ significatio & apud Homerum extat) illa etiam Virgiliana imitatio ostendit, AEneid. 6,

Ostia iámque domus patuere ingentia centum Sponte sua.

Sic autem vsi sunt interdum & Latini pronomine quod Græco illi respondet: & quidem inter eos Cicero quoque, non vno in loco. Virgil. his verbis *sponte sua*, præfixit illud pronomen *ipsæ*, Georg. 2,

Nanque aliæ nullis hominum cogentibus ipsæ Sponte sua ueniunt.

V.13. ἔχειν] Est ἔχειν pro ἐχέτωσαν: ita vt nihil subaudiendum sit, sed exponendum, Ne habeant pueri tacitam citharam. Huius autem vsus infinitiuorum exempla apud Homerum, Hesiodum, & alios, extant.

V.14. Ἐστήξειν δὲ τὸ τεῖχος] Scripsit fortasse ἑστήξει, repetendo quidem εἰ (perinde acsi dictum esset, καὶ εἰ ἑστήξει αὐτοῖς τὸ τεῖχος) sed nō μέλλουσι. Et si (inquit) stabit murus super antiqua fundamēta. Id est, Si futurum est vt stent mœnia patriæ super antiqua fundamenta. Intelligit igitur, Si patriam suam vel vrbem suam

ſaluam & incolumem manere cupiunt. Poſſet etiam eodem ſenſu intelligi τεῖχος de muro domus quam vnuſquiſque ſit in patria ſua ædificaturus. Quanuis enim de muro domus dicatur potius τοῖχος quàm τεῖχος, poteſt hoc ad iſtã quoque ſignificationem extendi. Quòd ſi retineatur ἐστήξειν, ex neutro verbo fiet actiuum.

V.21. Ὀππότ᾽ ἰὴ παιῆον] Si verum eſt quod de huius acclamationis origine traditur, altera ſcriptura ſequẽda fuerit, ἵη, mutato & ſpiritu & accẽtu: vt ſit ἵη pro ἀφίη. quãuis alioqui potius dicatur ἀφίει & ἵει. ſicut verſu 103 legitur ἵει βέλος. Et tamen apud Athenæũ narrantem ex Clearcho hanc hiſtoriam, ſcriptũ eſt in vulg. edit. ἵε, non ἵει. quinetiã ἴε tenui ſpiritu. ſed ad ſpiritum quidẽ quod attinet, mendum ibi eſſe oſtendit compoſitum verbum ἄφιε, quo ſimplex illud ab eodem exponitur. Atque ita tres imperatiui formæ fuerint, ἵη, ἵει, & ἵε. quarum vltimam minus quis tueri quàm præcedẽtes poſsit. Illa tamen lectio ἰὴ reperitur itidem non ſolùm paulo pòſt, ver. 25, ſed etiam in ver. 103, & quidem ſequente ἵει.

V.24. οἰζυρόν τι χανούσης] Duobus modis exponi hoc participium poteſt: vt dicatur οἰζυρόν τι χανοῦσα Niobe in ſuis lamentationibus & eiulationibus, quum ſe orbatam omnibus filiis videret: vel verba nimium ſuperba loquuta, quæ illi οἰζὺν id eſt infortunium attulerint, & quidem ex fortunatiſsima infortunatiſsimam reddiderint. Vtrocunque autem modo intelligamus, eſt certè elegantiſsimus hic verſus, & cum quouis alio in ſuo genere comparandus, Μάρμαρον ἀντὶ γυναικὸς οἰζυρόν τι χανούσης.

V.31. Ἔστι γὰρ εὔυμνος] Totus hic pentameter Ouidianus, *In laudes eius area magna patet*, ad interpretationem nominis huius εὔυμνος poſſet adhiberi. (Ouidianum autem voco, quẽ facio ex iſto Ouidii, *Et patet in laudes area magna tuas*) Neque tamen εὔυμνος tam videtur ſonare Laudibus abundãs, quàm Laudatu facilis, Qui facilè laudari poteſt. Atque adeò ipſe Callimachus velut exponens hoc epithetum εὔυμνος, ſubiungit, τίς ἂν οὐ ῥέα ἀείδοι (quum antea paſſim legeretur ἀν᾽ οὔρεα, id eſt per montes, pro ἂν οὐ ῥέα, vt docui in illa mea editione heroicorum poetarum) Verùm ab hac expoſitione non diſſentit altera, quum facile ſit eum laudare qui laudibus abundat, ita vt copioſa earum materia ſuppetat, ſiue multa ad eum laudandum argumenta ſuppetant. Eſt autem ſumptum ex Homero hoc epithetum: apud quem in hymno eius legimus, Πῶς γάρ σ᾽ ὑμνήσω πάντως εὔυμνον ἐόντα;

V.33. τό, τ᾽ ἄεμμα] Perperam à ſcholiaſte ἄεμμα exponitur ἡ νευρά, quum ſignificet τὸ τόξον, id eſt arcum.

V.37. Θηλείαις] Putauit ſcholiaſtes θηλείαις dici de genis Phœbi, ideóque non intellexit Fœmineis, ſed Mollibus. exponit enim ἁπαλαῖς. Sic autem exponendo neceſſe fuerit οὐδ᾽ ὅσον ſignificare Ne tantillum quidem, vt apud Apoll. Rhodium. perinde acſi quis dicat, ὁ Φοῖβος οὐδ᾽ ὀλίγον χνοᾷ τὰς ἁπαλὰς παρειάς. vt Lucianus dixit, ἀγένειον ἀκριβῶς, οὐδ᾽ ἐπ᾽ ὀλίγον χνοῶντα τὰς παρειάς.

Ibidem. ἐπὶ χνόος ἦλθε παρειαῖς] Quum χνόος ſit lanugo, (vnde χνοάειν apud Apollonium) deprauatum eſſe dicamus neceſſe eſt illum ſcholiaſtæ locum in quo nomini χνόος appoſita ſunt hæc duo, ψόφος & ξυσμός, tanquam ad illud exponendum.

V.41. ἀκήρια] Quum, poſtquam dixit comas vel ex comis Apollinis ſtillare ipſam panaceam, addat, omnia fieri ἀκήρια in ea vrbe in cuius ſolum illas decidere contigerit, rationi conſentaneum eſt vt ἀκήρια non pro Immortalia ſed pro Salua & incolumia, ſiue morborum expertia, accipiamus. Apud

ſcholiaſtem autem prior vocis huius expoſitio deprauata eſt.

V.46. -ἀνάβλησιν θανάτοιο] Id eſt, Artem remorãdi mortẽ,ſiue Poſſe mortem remorari,vel morari. Quum enim eos tandem inuadat à quibus illam aliquando depulerint,ſeu auerterint, meritò dicuntur duntaxat moram ei afferre,ſiue eius aduentum retardare.

V.54. -διδυμοτόκος αἶψα γένοιτο] Vt ſtet verſus,ſcribendum eſt διδυματόκος.

V.58. -τὰ πρῶτα θεμείλια] Vel ταπρῶτα vna voce,aduerbialiter, vt dicat Phœbum fuiſſe duntaxat quadrimum quo primùm tempore fundamenta iecit.Idem autem dicendum fuerit & in verſu 64.

V.71. -ἐμοὶ πατρώϊον οὕτω] Subaudi καλεῖν σε, Sic mihi patrium eſt te vocare. Id eſt,Sic mihi patrio more vocandus es.

V.79. Υστάτιον] Non debet iungi ὑστάτιον cum ἴξιον. ponitur enim aduerbialiter,pro poſtremùm. Nihil autem aliud totus hic verſus ſignificat, Υστάτιον πίπτουσιν ἐπ' ἴξιον, ὦ ἄνα, ταῦροι, quàm Immolantur tauri, ô rex: ſed ex eo quod præcedit vult intelligi quod ſequitur.

V.92. -βοῶν σίνιν Εὐρυπύλοιο] Citatur ab enarratoribus Pindari & Apollonii hic locus. Aptè autem σίνιν interpretabimur vaſtatorem, ſicut legimus apud Naſonem, Metamor.9, *Arcadiæ vaſtator aper.*

V.94. -πόσα Κυρήνη] Nihil neceſſe eſt πόσα hoc poſteriore loco mutare in ὅσα,quum itidem verſu 81,ſit πόσα pro ὅσα, quanuis & ibi non minus verſus admitteret ὅσα quàm πόσα.

IN HYMNVM TERTIVM, qui eſt in DIANAM.

V.3. -καὶ ἐν οὔρεσιν ἑψιάασθαι] Vt hîc ſcholiaſtes ἑψιάασθαι exponit διατρίβειν, non ſolùm παίζειν, ſic etiam Apollonii enarrator ἑψιόωντο (in hoc loco, qui eſt pag.130, meæ editionis, -ἀμφ' ἀστραγάλοισι δὲ τώγε Χρυσείοις, ἅτε κοῦροι ὁμήθεες, ἑψιόωντο) exponit quidẽ ἔπαιζον, ſed à Philone ait exponi ὡμίλουν. Magis tamen admitti poſſe videtur illa ſignificatio τοῦ διατρίβειν, in iſto Callimachi loco, quàm hæc τοῦ ὁμιλεῖν, in illo. At in principio huius verſus χορὸς ἀμφιλαφής vocantur, vt opinor, choreæ latæ & ſpatioſæ.id eſt, quæ ſe in longum ſpatium extendunt.

V.5. Παῖς ἔτι κουρίζουσα] Videtur κουρίζουσα dici Puerili more loquens, vel Puerilia loquens & agens.at in hymno Iouis κουρίζοντος eſt Vagientis.

V.6. Δός μοι παρθενίην αἰώνιον ἄππα φυλάσσειν] Verſum hunc Naſo ita interpretatus eſt, *Da mihi perpetua,genitor chariſſime (dixit) virginitate frui.* ſed Daphnen hoc à patre petentem inducens: & addentem, - *dedit hoc pater antè Dianæ.*

V.7. Καὶ πολυωνυμίην] In meo Theſauro Græcæ linguæ admonui,ſcribi ab Heſychio, πολυώνυμον eſſe Apollinis epithetum. Quod ſi ita ſit, petet Diana vt ipſa quoque πολυωνύμου cognomine honoretur. Sed accipiendo ſimplicius, ſibi multa nomina dari poſtulabit, ſicut & Phœbus habet multa. Sic autem & alii nonnulli ex diis multa nomina habuerunt. vt Bacchum multis appellari videmus à Naſone, Metamorph.lib.4, circa principium, atque his addi, *& quæ præterea per Graias plurima gẽtes Nomina Liber habes.* Sed quum nomina talia ab iis rebus quibus præſtabant, imponerentur, petendo nomina ipſæ etiam res peti videri poſſunt. Alecto autem à Marone nomina mille habere,

ſicut mille nocendi artes, dicitur.

V. 10. -ἐμοὶ δ' ἀκαμπὲς ἄεμμα] Mirum eſt ſcholiaſtem vel ab epitheto ἀκαμπὲς non eſſe admonitum ſignificationis nominis ἄεμμα, ſed vt ſuprà, hîc quoque expoſuiſſe νευρὰν: quum exponere deberet τόξον.

V. 18. -πόλιν δέ μοι ἥνπινα νεῖμον Ἥνπινα λῇς] Quum diu miratus eſſem hunc vſum nominis ἥνπινα pro ἥνά, & ita miratus vt ne ſcholiaſtæ quidem aſſentiri poſſem, ita vſum eſſe Callimachum credenti, tandem coniectura mihi aſſequutus videor lectionem quam germanam eſſe puto, & de qua neminem mihi refragaturum arbitror: quum & aptiſsimum huic loco ſenſum habeat, & minima in ea immutatio fiat. Lego enim, -πόλιν δέ μίαν ἥνά νεῖμον. Ad hanc autem emendationem deduxerunt me veſtigia (vt ita dicam) illius qua ὄρέα pro οὔρεα repoſitum fuiſſe antea dixi: quanuis aliquid ſit inter hanc & illam deprauationem diſcriminis. Cæterùm argumento eſſe poteſt hic ita deprauatus locus, valde inueterata quibuſdam in libris eſſe mẽda: quũ ipſum etiam ſcholiaſtem in ſuis exemplaribus iſtud habuiſſe videamus. Quod tamen minus miror, quàm illi non ſuboleuiſſe. Cæterùm, ſi noſtra lectio retinẽda eſſet, minus durum illum vocis ἥνπινα vſum redderet interrogatio cum ellipſi verbi, hoc modo, πόλιν δέ μοι ἥνπινα; νεῖμον ἥνπινα λῇς.

V. 22. -καλέουσι βοηθόον] Repono καλέσωσι.

V. 27. -πολλὰς δὲ μάτην ἐτανύσατο χεῖρας] Si πολιὰς legatur, erit pro λευκάς. Hymno autem in Cererem legitur πολιαῖς ἐπὶ χεῖρας ἔβαλλε, non πολιάς. Sed & pro ἐτανύσατο inuenitur ſcriptum ἀπενύσατο, quod admitti poſſe non videtur.

V. 28. Μέχρις ἵνα ψαύσειε] Abundare ait ſcholiaſtes vocem μέχρις: qui tamen pleonaſmus valde durus, fortaſsis autem nouus etiam eſſet.

V. 35. -καὶ Ἀρτέμιδος καλέεσθαι] Mutata eſt forma orationis, quum præcedat actiuum verbum ἀέξειν, quod cum eodem verbo ἕσπεται iũgitur: nec poſsit vlla iniri ratio qua Ἀρτέμιδος καλέεσθαι accipiamus pro Inuocare Dianam. Ideo ſicut μούνην iunxit cum ἀέξειν, ita μόνης ſubaudiendum puto cum Ἀρτέμιδος καλέεσθαι: & intelligendum, Quæ non patientur ſe vocari vrbes alîus cuiuſquam quàm Dianæ.

V. 36. -διαμετρήσασθαι] In ſcholiaſtæ expoſitione cui præfixum eſt hoc verbum, pro ὀπίσω σοὶ μετὰ τὰς λ, repono ὀπίσω σοὶ μετὰ τὰς λ.

V. 56. -αὐτμῶν τε βαρὺν στόνον] Repetendum eſſe verbum ἔδδεισαν ait ſcholiaſtes. Qua in re fallitur, quum hos accuſatiuos ἄημα & στόνον, cum adiectiuis quæ illis ſunt adiuncta, referri eodem neceſſe ſit quò & accuſatiuum δοῦπον: nimirũ ad verbum ἄκουσαν. Ita enim procedit hæc oratio, αἱ νύμφαι ἔδδεισαν ὅπως ἴδον πέλωρα αἰνά, καὶ ὁππότε ἄκουσαν δοῦπον, καὶ ἐπὶ ἄκουσαν στόνον. Cæterùm ſcio iungi etiam φυσάων cum αὐτμῶν: ſed multo rectius (meo quidem iudicio) ſicut ἄημα follibus, ita στόνον ipſis Cyclopibus, non follibus eorum, tribuemus.

V. 59. Εὖθ' οἵγε ῥαιστῆρας ἀειρ.] Ait ſcholiaſtes hunc eſſe ordinem, ἐπὶ μέγα πουλύ τ' ἄημα, εὖθ' οἵγε ῥαιστῆρας, &c. quum nõ ab illo loco aliquantum remoto pẽdeant hæc verba, ſed tantùm à præcedente verſu: ita vt poſt αὖτι ponenda ſit duntaxat hypoſtigme.

V. 61. -ἐπὶ μέγα μοχθήσαιεν] Orationis curſum impedit particula ἐπί: & tantum negotii exhibet vt quidam cum πετυπόντες ſubaudiant ἦσαν, & poſt μοχθήσαιεν ſuſpenſam ſententiam relinquant, atque ad alia non ſatis legitima auxilia confugiant: ego verò malim, vt impedimentum tollatur, atque adeò locus ex difficili facilis reddatur, ſcribere ἐπὶ μέγα: quod dicatur eodem modo quo ἐπὶ μακρὸν, vel ἐπὶ μακρὰν, & ἐπὶ πολύ. vt ἐπὶ μέγα μοχθήσειαν, idem valeat

quod μεγάλως μοχθήσαν. Neque verò timendum fuerit ne non ſtet verſus, ſcribendo ἐπὶ μέγα μοχθήσαν: quum hic poeta, ſicut alii (Homeri ipſius exemplo) ſequente litera μ, ſyllabam producat quam alioqui corriperet: vt in iſto verſu, qui eſt 150, huius hymni, videre eſt, Ταῦρον ὅτ' ἐκ δίφροιο μάλα μέγαν, ἤ ὅτε χλούνην. Sic autem in præcedentibus, producitur poſterior ſyllaba præpoſitionis ἐνὶ ante λ, verſu 47, Νήσῳ ἐνὶ Λιπάρῃ· Λιπάρη νέον, ἀλλὰ τότ' ἔσκεν. quum tamen ad vitandam illam licentiam (ſi vocari debet licētia) potuiſſet dicere ἐν. Sed ipſum etiam Homerum paulo antè oſtendi ſcripſiſſe, Τληπόλεμος δ' ἐπεὶ οὖν τράφ' ἐνὶ μεγάρῳ εὐπήκτῳ: vbi poſterior eiuſdem præpoſitionis ſyllaba ob ſequentem literam μ producitur. quum poſſet, ſcribendo τράφη & ἐν, hanc producendæ iſtius ſyllabæ neceſsitatem vitare: hoc modo, Τληπόλεμος δ' ἐπεὶ οὖν τράφη ἐν μεγάρῳ εὐπήκτῳ. Cæterùm quum elegantiſsima ſit tota hæc Cyclopum opus in officina ſua facientium deſcriptio, ſed quædam in ea negotium nonnullis (vti dixi) exhibeant, nunc, poſtquam omnia impedimenta remouiſſe mihi videor, ad eius interpretationem veniam. Diana ad Cyclopes quum veniſſet, eos inuenit in Lipara inſula (Lipara recèns dicta, quum ei tum temporis nomen eſſet Meligunis) apud incudes Vulcani, circumſtantes candētem ferri maſſam. Properabatur enim magnum opus, quum Neptuno aquatorium equinum fabricarentur. Sed nymphæ expaueſcere cœperunt ſimulatque aſpexerunt horrenda illa monſtra (nam iuga Oſſæ montis magnitudine æquabant, & omnibus ſub ſupercilio erant oculi vnicam pupillam habentes, æquales clypeo ex quatuor tergoribus boum confecto, colore cæſio non ſine quodam horrore micātes) atque vbi ſtrepitum incudis reſonātis, vbi etiam magnum multúmque flatum follium, necnon ipſorum [Cyclopum] grauem gemitum audiuerunt. Reſonabat enim AEtna, reſonabat Trinacria, Sicanorum ſedes: reſonabat & vicina Italia, necnon Cyrnus magnum clamorem edebat, quum illi ſublatis ſuper humeros malleis, aut æs aut ferrum candens è camino [extractum] alternis tundentes, ingentem laborem exhaurirent. Quare non ſine pauore potuerunt eos intueri Oceaninæ, nec ſtrepitum auribus percipere. Nemo, vt opinor, qui hanc meam interpretationem conſiderauerit, orationis iſtius membra cohærere ita debere negabit: ideóque nec meam illā emendationem (vt opinor) repudiabit: donec alia quępiam lectio proferatur, qua nihilo magis quàm iſta, orationis curſus (vt ita dicam) impediatur.

V. 66. πύχοι] Si quis πύχει malit ſcribere, illi aſſentiar. quanquam aduerbiū hoc infrà, ver. 150, cum optatiuo iungitur, præcedente indicatiuo, vt hîc ſequente.

V. 69. -σποδιῆ κεχηνιδμὸς αἴθῃ] Non dubito quin reponendum ſit κεχισμὸς, ſicut antea in mea editione poetarum heroicorum admonui.

V. 81. Κύκλωπες, ἤ μοί τι Κυδώνιον] Ne hunc quidem locum ſic à Callimacho ſcriptum eſſe, facilè mihi quiſquam perſuaſerit: ſed viciſsim aliis fortaſſe coniecturam meam non facilè probauerim, vt νῦν μοί τι, aut καί μοί τι legatur. Nec mihi ipſi certè in hac emendatione ſatisfacio. Apud ſcholiaſtem porro ante ἔθνος Κρήτης videtur deeſſe Κύδωνες, quod legitur infrà, ver. 197.

V. 103. Ἐξαπίνης δ' ἔταφές τε] Alia etiam eſt lectio, ἔπαφες, ſed apertè mendoſa. Eſt autem ἔταφες, Admirata es, vel Obſtupefacta es. vnde etiam τάφος pro admiratione, apud poetas, ſed rarum.

V. 109. -πάγος Κερωνειος ἔδεκτο] Scripturam quæ eſt apud ſcholiaſtem, videlicet Κεραύνιος, habet & Apollonii enarrator, quum tamen verſus ſtare non videatur ita legēdo. Affert autem hic verſum hunc Callimachi vnà cum præ-

cedente, ſcribens ὕςερον non ὕςατον. niſi eſt librarii error: quod potius credo.

V.116. -ἀπὸ δὲ φλογὸς ἥψαο πoίης;] Id eſt, Et de qua flamma illam accendiſti? Atque vt priori illi interrogationi, πού δ' ἔταμες πεύκην; reſpondent illa, Μυσῷ ἐν Οὐλύμπῳ: ſic iſti poſteriori, -ἀπὸ δὲ φλογὸς ἥψαο ποίης; reſpōdent quæ ſequuntur, -φάεος δ' ἐνέηκας ἀϋτμὴν Κοβέσου, &c.

V.126. Κείρονται δὲ γέροντες ἐφ' υἱάσιν] Non memini me legere κείρεσθαι pro Interfici, ſeu Trucidari, atque adeò ſignificationis huius exemplum haud extare puto: ideóq; nolim ita exponere, Trucidātur ſenes ſuper filiis: ſed Senes tondent ſe propter filios. id eſt, ob luctum de filiis interfectis.

V.128. -τῶν δ' οὐδὲν ἐπὶ σφυρὸν ὀρθὸν ἀνέστη] Refero τῶν ad id quod dixit τίκτουσιν: vt ex hoc verbo ſubaudiamus τικτομένων, vel τέκνων: vt ſuprà in hoc loco, -ὅτε μοι τοιαῦτα θέαιναι Τίκτοιεν, ex τίκτοιεν ſubaudiendum eſt τέκνα cum τοιαῦτα. Dicit igitur illas profugas talia párere quæ nunquam ſe in pedes erigant: ſignificans eas fœtus edere qui ad breue tempus ſint vitales.

V.129. αὐγάσηαι] Rectius αὐγάσσηαι legetur, geminata litera σ. vt initio hymni in Cererem, -μηδ' ὑψόθεν αὐγάσσησθε.

V.136. -τῶν εἴη μὲν ἐμοὶ φίλος ὅστις ἀληθής,] Hîc τῶν refertur ad eos quibus tam multa bona dixit contingere, poſtquam eos Diana hilari & propitio vultu intuita fuerit. Illorum (inquit) in numero ſit quicunque mihi eſt amicus verax, miniméque fictus: ipſe quoque ſim vnus ex illis. Sic autem votum pro ſuis amicis interiicit hymno in Ioue, Σὺν τε ἀρετῇ ἀφενός τ' ἐμοῖσι φίλοις ἐνδέξια φαίνοις. At verò hymno in Cererem deprecatur amicitiam eius qui ipſi ſit inuiſus, quicunque is ſit.

V.145. -τὸ δὲ τὸ ἄεθλον] Repone τοῦτον, vt in aliis editionibus.

V.151. -ὀπισθιδίοιο φέροι ποδὸς ἀσπαίροντα] Recta ſcriptura fortaſſe eſt φέροις, vt non Hercules, ſed ipſa Diana taurum ſiue aprum dicatur φέρειν. ſicut modò dixerat θηρίον ὅ, τι φέρησθα. item, -ἔτι φέρουσα Νέαιρ τὸν ἔδεσμα. Cæterùm cum φέροις ſiue cum φέροι genitiuus ποδὸς iungi videtur, vt dicatur φέρειν ποδὸς, ſicut ἕλκειν ποδὸς. Sed cum ἐκ δίφροιο ſubaudiendum aliquid fuerit: vt intelligamus Ex curru ſumptum, ſiue depromptum. Nam vinctum de curru (vt ſubaudiatur δεδεμένον) ne dicere poſſimus, obſtat φέροι ſiue φέροις. ac potius vinctum ad currum, ſiue religatum, Latinè dicendum eſſet.

V.152. Κερδαλέῳ μύθῳ] Deeſt particula γὰρ, quum rationem reddat illius deorum riſus, cuius meminit. niſi velimus initium orationis eſſe, Ταῦρον ὅτ' ἐκ δίφροιο, &c.

V.158. ὧς ἔνεπεν] Non conuenit hoc tempus imperfectum cum præcedētibus, nec video quis locus ei eſſe poſſit: idémque & de πονέοντο dico. Miror igitur cur non potius ἐνέπει & πονεῖται ſcriptum ſit.

V.178. Στυμφαιΐδες] Altera lectio eſt Στυμφαλίδες. (pro quo mendoſè adſcriptum eſt margini Στυμφαλίδας) quum autem Στυμφαιΐδες legat ſcholiaſtes, perperam altera lectio expoſitioni eius præfixa eſt.

V.186. Εἰπὲ θεά· σὺ μὲν] Poteſt εἰπὲ iungi etiam cum pronomine ἄμμιν, vt nō interpungatur poſt θεά.

V.251. -ἀλαπαζέμεν ἠπείλησε] Scribendum potius ἀλαπαξέμεν.

IN HYMNVM QVARTVM,
qui eſt in DELVM.

V.2. -Ἀπόλλωνος κουροτρόφον] Compoſito κουροτρόφος pro ſimplici τροφὸς vtitur

& infrà, pag. 37, Τῷ καὶ νησάων ἁγιωτάτη ἔξετι κείνου Κλῄζη, Ἀπόλλωνος κουροτρόφος.

V. 5. -ἀοιδάων μεδέοντα] Quanuis verum sit Phœbum poetarum curam gerere, tamen nec ἀοιδάων pro poetarum, nec μεδέοντα pro Curam gerentem, accipi posse existimo: ideóq; malim Carminum præsidem, seu principem. quasi quis dicat, Imperium in carmina tenentem.

V. 28. Εἰ δὲ λίην πολέες σε περιτροχόωσιν ἀοιδαί] Scholiastes quum dicit, αἱ Πινδάρου καὶ Βακχυλίδου videtur legere πλεώνː quum tamen postea dicens, ἔδει δὲ εἰπεῖν πολλαί, ostẽdat se lectionem quam habemus agnoscere. Non immeritò autem quis miretur cur scribat fuisse dicendum πολλαί, quum πολέες idem valere, & esse magis poeticum constet.

V. 49. -οὔπω γὰρ ἔην Σάμος] Rectè hæc notis parentheseωs includentur.

V. 52. Τοὔνομά τοι αἴπημοιβόν] Si dici posset αἰπαμοιβόν, hîc ponendum censerem.

V. 53. -οὐκέτ' ἄδηλος ἐπέπλεες] Legitur etiam ὑπέπλεες. sed antea quoque, videlicet versu 36, habuimus ἐπέπλεες. ita enim ibi scripsi in mea etiam illa editione quæ Callimachum cæteris poetis adiunctum habet, quum antea legeretur ἀπέπλεες.

V. 61. δύο δέ οἱ] Scribendum δύω, vt stet versus.

V. 90. -τελπηδνιος ἔδρη] Pro ὁ Δελφίνης quod apud scholiastem scriptum est ad exponendam vocem τελπηδνιος, videndum an scribi posit Δελφική.

V. 94. -ἐρέω τι τομώτερον ἢ ἀπὸ δάφνης] Huc pertinet ille locus Lycophronis (vt alios aliorum omittam) de sua Cassandra Δαφνηφάγον φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα.

V. 98. -ἁγνῶν δὲ καὶ ἁγνεῦσι μέλοιμι] Non dubito quin cum ἁγνῶν subaudiendum sit υἱοῖς, vt dicat, Sed curæ sim iis quorum patres sancti fuerunt, & qui sancti sunt & ipsi. Possumus verò & Religiosi interpretari.

V. 104. -καὶ αἱ Χειρωνίδες ἄκραι] Non accipio nomen ἄκραι tanquam adiectiuum (vt significentur Chironides excelsæ) sed vt substantiuum, quo intelligantur iuga seu cacumina montium. Sic infrà Δελφίδες ἄκραι.

V. 114. -ἢ ἐπ' ἐμεῖο Μοῦσαι ἐλαφρίζοιεν;] Vereor ne scribendum sit ἀπ' ἐμεῖο.

V. 162. Ἀλλά ἑ παιδὸς ἔρυκεν ἔπος τόδε] Non est ἔρυκε pro Defendit, seu Defendebat: sed potius pro Prohibuit facere quod volebat, siue Prohibebat.

V. 166. -ᾧ ὑπὸ μίτρην ἵξεται οὐκ ἀέκουσα Μακηδόνι κοιρανέεσθαι] Potest Μακηδόνι iungi cum ἵξεται, vel cum κοιρανέεσθαι. & quidẽ dici etiã οὐκ ἀέκουσα κοιρανέεσθαι Μακηδόνι, Non recusans sub Macedonis imperio esse. At μίτρην non balteum sed mitrã dixerim, ipsam vocẽ Græcam Latinorũ exemplo retinens. Ex iis autem quæ sunt insignia imperii satis ipsum imperium intelligitur, adeo vt κοιρανέεσθαι addi necesse non fuerit.

V. 174. -ἀφ' ἑσπέρου ἐσχατόωντος] Repono ἐσχατόεντος. In Ald. & Frob. ἐσχατόοντος. Sed & ὀψίγονοι proparoxytonè scribendum.

V. 177. -καὶ Δελφίδες ἄκραι] Hîc ἄκραι non esse adiectiuum, sed substantiuũ, sicut v. 104, Χειρωνίδες ἄκραι, antea monui. Aliquando autem per iuga montiũ siue cacumina montes toti significantur.

V. 179. Ἀμφιπεριστείνωνται] Lamentorum seu gemituum significationem huic verbo inesse non puto, sed ἀμφιπεριστείνεσθαι, à στεινὸς posito pro στενὸς, sonare Circumactari. Ex eo autem intelligitur valde oppletum esse.

V. 180. -καὶ οὐκέτι μοῦνον ἀκουῇ] Cum hoc nomine subaudiendum puto aliquod verbum: cuiusmodi fuerit πύθωνται. vt Latinè subaudiatur non Videant, seu Viderint; ex præcedente verbo ἴδωσι (quum hoc à sensu aurium sit alienũ) se dSciuerint, vel Acceperint, seu Cognouerint. Huic autem opponit ἀπαυγάζοιντο. est enim hîc ἀπαυγάζεσθαι Conspici, Spectari, non Refulgere. Mutatur au-

tem modus in ἀπομυζάζοιντο, propter versum, quũ antea coniunctiuo esset vsus.

V.198. οὔτι παλαιόν] Non iungo παλαιὸν cum nomine φῦκος, sed accipio pro πάλαι, vt dicatur nõ pridem descendisse, atque hoc ex alga quam à tergo verrebat, potuisse cognosci.

V.201. ἀλλ' ἀνεκώκυε πυρί,] Omnino mihi suspecta est vox πυρὶ in isto versu, & vel ipsa certè quãtitas syllabica meritò suspectã illam reddiderit: quũ producatur hîc prior quæ solet corripi. Fortasse autem aduerbium quodpiã verbo ἀνεκώκυε metaphoricè posito adiunxerat Callimachus. Quinetiam aliquid deesse præter illa quæ ad explendam lacunam adiecta fuerunt, non absimile vero videtur.

V.214. ἐξ ἰθὶ κόλπου] Suprà duobus in locis vsus est plurali hac ipsa de re, quum dixit ἀπεθήκατο κόλπων. Aliter autem versu 265, Ἐν δ' ἔβαλε κόλποισιν.

V.222. Αὐτὰ δ' ἡ μίτρην ἀναλύεται] At versu 209, Λύσατο δὲ ζώνην. Sed hymno in Iouem μίτρην itidem dixit, non ζώνην, & quidem simplex hoc non compositum illud verbum ei adiungens, -ὅτ' ἐλύσατο μίτρην.

V.237. Οὐδέ ποτε ζώνην ἀναλύεται] Longè aliter hîc dicitur ζώνην ἀναλύεσθαι, quàm versu 209, ζώνην λύεσθαι, & ver. 222, μίτρην (quod itidem ζώνην significat) ἀναλύεσθαι. In his enim duobus locis, sicut alibi, de pariente dicitur: at hîc ζώνην ἀναλύεσθαι est cingulum soluere, vt solent qui vel quæ exuere vestes volũt. Dicens igitur illam non discingere se, seu recingere, intelligit illam vestes nõ exuere, vt semper sit parata & expedita, si domina eam aliquò repentè amandare velit.

V.240. Οὕτω νῦν ὦ Ζηνὸς ὀνείδεα] Nõ lego hæc cum interrogatione, sed imprecãtis esse puto. hoc sensu, Ita vobis contingat, ô Iouis opprobria (id est, ô quæ Ioui opprobrio estis, seu probro: Ζηνὸς ὀνείδεα, pro Ζηνὶ ἐπονείδισοι οὖσαι) & clandestinas nuptias celebrare & in occulto parere: ac ne iis quidem in locis vbi miseræ pistrices magno cum dolore fœtum enituntur. Alloquitur autem omnes pellices, in vnius persona: quanuis γαμεῖσθαι, si in propria significatione accipiatur, non satis illis conueniat. Potest verò esse etiam optatiuus modus pro imperatiuo. Respondet autem significatio quam dat verbo μογεῖν hoc in loco, epitheto quod Homerus dat Lucinæ, eam appellans μογοστόκον.

V.255. Ὄγδοον οὐκ ἔτ' ἤεισαν] Scribendum est ἄεισαν, quod est in proximè precedente versu, vt stet versus: quanuis altera illa lectio sit & in superioris temporis editionibus. Antequam (inquit) octauum cantum edidissent, ille ex vtero prodiit. Legi etiam posset Ὄγδοον οὐκέτι ἦσαν.

V.257. Εἰλειθυίης ἱερὸν μέλος] Sic infrà, hymno in Cererem Ἐλιθυίᾳ dicit pro Εἰλειθυίᾳ, versu 132, Χ' ἅπερ Ἐλιθυίᾳ τίκει χέρα.

V.266. Ὦ μεγάλ', ὦ πολύβωμε] Malim scribere, Ὦ μεγάλη, πολύβωμε. quoniam dura est illa vocalis η elisio. Videtur autem in hoc epitheto intelligendum & quod sequitur ex eo quod præcedit: vt ita vocetur cui à multis preces fundũtur, & vota fiunt. Sic infrà postquam dixit πολύβωμε, addit πολύλλιτε.

V. 295. Εὔμοιροι δ' ἐγένοντο καὶ ἀκλέες οὔπω τ' ἐκεῖνοι] Ambo adiectiua quæ sunt in hoc versu, non iunguntur cũ οὔποτε ἐγένοντο (alioqui cum εὔμοιροι non ἀκλέες sed εὐκλέες conueniret; hoc modo, οὔποτε ἐγένοντο εὔμοιροι καὶ ἀκλέες: quod Delos, cuius hîc est encomiũ, non laudi sed dedecori esset) sed cum εὔμοιροι dicẽdũ est tãtum ἐγένοντο: cum ἀκλέες autẽ, οὔποτε ἐγένοντο. Distinguendũ igitur post ἐγένοντο.

V.297. -ἤλικα χαίτην] Quum annotaui in editione poetarum heroicorum legẽdum videri ἥνικα, alium sequebar sensum, quàm eum de quo mox dicam.

V.298. Παρθενικαί] Si pro παρθενικαὶ reponatur παρθενικαῖς, sententia multò & clarior

& clarior erit & aptior:neque nomen ἥλικα mutare oportebit. Intelligemus autem παρθενικῆς de illis virginibus filiabus Boreæ, quarum facta fuit in versibus proximè præcedentibus mentio.

Ibidem. -ἰούλῳ] Seruari non poteſt ἰούλῳ, ſed in ἰούλου aut ἰούλων mutare neceſſe eſt. pluralē tamē numerum malo:quia veriſimile eſt,quū ἰούλω ſcriptum eſſet omiſſa litera ν, poſtea temerè ſubſcriptum fuiſſe ι illi ω, vt fieret datiuus. Elegantiſsima certè periphraſi dicit τὸ πρῶτον θέρος ἰούλων, id eſt,primam meſſem lanuginis.Perſequendo autem illum de virginibus illis filiabus Boreæ,& de iuuenibus qui eas deduxerunt ſermonem, vt oſtendat eas nunquam eſſe ἀκλέας, mentionem facit cuiuſdam honoris qui inter alios ipſis habeatur:ſcribens, hoc eſſe apud Deliacas virgines ſolenne vt quum nuptiarum tempus aduentat,ipſæ quidem æquæuam comam illis tribus παρθενικῆς virginibus, at pueri primam lanuginis meſſem iuuenibus ſeu adoleſcentibus qui tres illas virgines deduxerunt,conſecrent,offerendo tanquam primitias.Poſſumus autem fortaſſe ἥλικα & primæuam interpretari, quanuis æquæuam propriè ſignificet:quòd quum æquæua ſit,ſimul etiam eſt primæua.

V.302. -οὔτ' ἄψοφον] Poſt ἄψοφον delenda eſt ſtigme, vt dicatur, ἕσπερος καταβλέπει σε οὔτε σιωπαλὴν οὔτ' ἄψοφον, ἀλλ' αἰεὶ ἀμφιβόητον. ſed poſt ἀμφεβάλοντο aliud interpunctionis genus ponendum fuerit: quum velut ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς dicantur hæc, Οὔτε σιωπαλὴν,&c. Coniunguntur autem accuſatiui σιωπαλὴν & ἄψοφον, referendo σιωπαλὴν ad cantica, ἄψοφον autē ad choreas.q.d. nec ſtrepitu chorearum carentem.Non video autem cur σιωπαλὴν (tanquam Dorico more poſito α pro η)potius quàm σιωπηλὴν,dicere Callimachus debuerit:& quidem hoc loco potius quàm in alio,vbi hęc ipſa copulat:nimirum hymno in Apollinē, non procul à principio, Μήτε σιωπηλὴν κίθαριν μήτ' ἄψοφον ἴχνος Τοῦ Φοίβου τοὺς παῖδας ἔχειν ἐπιδημήσαντος. qui locus probat etiam quod de ſignificatione illorum adiectiuorum dixi.

V.319.320. -ἀλλὰ τὰ λαίφη ὠκέες ἐστείλαντο] Vela ſeu carbaſa contraxerunt, ſeu collegerunt.vt Maro dicit, *Colligere arma iubet.*

V.321. Γεῖν μέγαν ἤ σέο βωμὸν ὑπὸ πληγ.] Vide Heſychium vbi exponit quid ſit Δήλου κακὸς βωμός.

V.323. Χεῖρας ἀποστρέψαντας]Repono ἀποστρέψαντες.

V.324. -καὶ Ἀπόλλωνι γελαστύν.] Non minus παίγνια quàm γελαστὺν referre oportet ad datiuum Ἀπόλλωνι. eſt enim traiecta coniunctio, pro παίγνια καὶ γελαστὺν Ἀπόλλωνι κουρίζοντι.Sic traiicitur à Tibullo cõiunctio *que* hoc in verſu, *Meſſalam terra dum ſequitúrque mari.*

V.vlt. -καὶ ἣν ἐλοχεύσατο Λητώ] Si χαίροι ad Λητὼ referendum putemus,ſcribēdum erit, καὶ ἣ ἐλοχεύσατο Λητώ. vt ſaluere iubeatur & Apollo,& mater eius Latona.Retinendo autem hanc lectionem, ſaluere iubebitur & Apollo,& cum eo Diana,quam peperit Latona.

IN HYMNVM QVINTVM, qui eſt in LAVACRA PALLADIS.

V.3. -καὶ ἁ θεὸς εὔτυκος ἕρπει] Ponitur εὔτυκος pro εὔτυκτος:aut certè eſt à τύκος, vnde & τυκίζω.Videtur autem ſignificari Bene ornata.

V.10. Λυσαμένα] Nihil eſt neceſſe geminare literam σ, in hac voce.& rectè in alio huius hymni loco non geminatur hac in editione,ſicut in aliis.

V.27. -ἀνέδραμε πορφύρεον] Politianus πορφύρεον iungit cum sequentibus. id est, ad sequentia refert. Ita enim hunc locum vertit,

O puerae, emicuit rubor illico, matutina
Quem rosa, quem grano Punica mala ferunt.

Ac malim certè eum hac in re sequi, quàm πορφύρεον cum ἔρευθος iungere: vt interpunctio quae est post πορφύρεον, ponatur post ἀνέδραμε.

V.29. -ἄρσεν τε κομίσσατε μουσῶν ἔλαιον] Non video cur interpres ἄρσεν exposuerit καθαρὸν & ἄμικτον. quum manifestum sit ἄρσεν (id est masculum) vocari quod virile est, & mares animos (vt loquutus est Horatius) decet: quum contra vnguenta eos omnino dedeceant. Verùm καθαρὸν & ἄμικτον quũ dixit scholiastes, ad significationem vocis ἄρσεν non respexit, sed fortasse intellexit, id quod ἄρσεν vocatur, debere esse καθαρὸν & ἄμικτον, id est, cui nihil vnguenti esset admixtum.

V.70. -λυσαμένα περόνας] Nisi λυσαμένα esset in duali, scribendum fuisset λυσάμεναι.

V.87. -τέκνον ἄλαστε] Apud scholiastem in praeced. edit. legitur ἄλαστα, quod ad στήθεα referendum esset. sed ipsum legisse ἄλαστε, ostendit eius expositio: nec certè video quomodo στήθεα dici ἄλαστα possent. At τέκνον ἄλαστε ita dicitur vt φίλε τέκνον ab Homero, respiciendo ad significationem vocabuli, non ad genus. Rectius autem στάθεα scriberetur, & quidem ita scribendum esset, si vbique hîc Dorica scriptura poneretur: quod in multis vocibus fieri non videmus.

V.91. Ἦ μεγάλ' ἀντ' ὀλίγων ἐπράξαο] Magna pro paruis exegisti. Id est, Magnam mercedem pro re parua tibi persolui voluisti. Politianus non satis expressisse videtur sensum, ita hos versus reddens,

Magna nimis paruis mutas, quae lumina nati
Pro ceruis paucis dorcadibúsque habeas. (perperam autem *qui* in edit. Basil. legitur pro *quae*) Ego malim ita,

Magna rei paruae merces, quum lumina nati
Pro ceruis paucis dorcadibúsque rapis.

Malè autem in praeced. edit. scriptum est ὀλέσαις, pro ὀλέσας. alioqui enim non masculino sed foeminino participio vtendum fuerat, sed hoc versum ingredi non potuisset.

V.94. -γερῶν οἶτον ἀηδονίδων] Affertur & alia lectio, οἶκτον, quam malim. Iungo autem ἃ, quod est in proximè praecedente versu, cum μάτηρ, hoc modo, ἃ μὲν μάτηρ περιλαβοῦσα τὸν παῖδα ἀμφοτέραις χερσὶ, ἦγεν οἶκτον ἀηδονίδων γερῶν. pro οἷός ἐστιν ὁ τῶν ἀηδονίδων. vt hic sit totius loci sensus, Mater ambabus manibus charum filium complexa, in tali luctu qualis est aëdonidum, versabatur. Sed quũ particula μὲν duobus in locis ponatur, fortassis in alterutro pro alia irrepsit.

V.116. Δέξεται] Apud Politianum est λέξεται: agnoscitque in sua interpretatione hanc lectionem, -*sed enim nemora omnia lustrans Dum genitrix nati colliget ossa sui*. Ipse quoque hanc lectionem in locum alterius reponendam esse puto. Dicunt autem Latini & Legere ossa eius qui mortuus sit.

V.130. -μεγάλω τίμιος ἀγεσίλα] Eadem significatione qua ἀγεσίλαος, dicitur etiam ἀγεσίλας: quae terminatio magis conuenit linguae Doricae.

V.136. -ὦ κεν οἱ ἁ θυγάτηρ] Malim, ὦ κεν ἑὰ θυγάτηρ, vt annotaui in editione huius poetae, quae heroicos poetas habet.

V.141. -καὶ ἐς πόλιν] Non videtur posse de hac lectione dubitari, quin sit germana. Legitur tamen & in Flor. edit. & in Aldina, ἐς πάλιν. Videndum autẽ an dici posset ἐς πάλιν eo modo quo dicitur ἐς αὖθις, vel coniunctè ἐσαῦθις.

IN HYMNVM SEXTVM, qui eſt in CEREREM.

V.3. -χαμαὶ θασεῖσθε βέβαλοι.] Non videtur poſſe admitti hæc vox θασεῖσθε, quū neq; Sedete, neque Spectate poſsit ſignificare. affinis eſt alioqui & ei quæ illam, & ei quæ hanc ſignificationem habet, ac velut in medio poſita. Sed etiamſi pro Sedete poſſet intelligi, ne reciperetur, obſtarent accuſatiui præcedentes, τὸν κάλαθον κατιόντα. alioqui enim accuſatiuum abſolutum eſſe oporteret pro genitiuo, κατιόντα pro κατιόντος. vt modò dixerat τῶ καλάθω κατιόντος. Hūc tamen accuſatiui vſum aliquando Græcos ſcriptores ſibi permittere fateor: ſed præterquam quòd durior hîc quàm aliis in locis eſſet, non veriſimile fuerit, poetam, quum vſus eſſet genitiuo, fuiſſe mox vſurum accuſatiuo loco genitiui eadem in re. Ac ne illud quidem placet quod olim ad defendēdam ſeu excuſandam lectionem illā θασεῖσθε excogitaueram, de verborum ordine mutato: perinde acſi dictum eſſet, χαμαὶ θασεῖσθε βέβαλοι, μηδ' αὐγάσησθε ἀπὸ τῶ τέγεος μηδ' ὑψόθεν τὸν κάλαθον κατιόντα. Quid igitur hoc de loco dicēdum eſt? ex θασεῖσθε faciendum eſſe θαεῖσθε, aut etiam θάησθε, pro Spectetis. vt apud Theocritū θᾶσαι legitur pro Specta.

V.4. -μηδ' ὑψόθεν αὐγάσησθε] Poſt verbum αὐγάσησθε ponenda non eſt τελεία στιγμή, quum ad ipſum referantur ea quæ ſequuntur.

V.5. -μηδ' ἃ κατεχεύατο χαίταν] Non puto κατεχεύατο χαίταν eſſe Quæ perfudit capillos, ſed potius Quæ effudit capillos, ſeu Diffudit: vt dixit Maro, *-dederátque comam diffundere ventis.* Hoc autem dicit Callimachus de puellis quæ paſſis capillis, ſeu ſparſis (vt etiam loquuntur interdum Latini) calathum ſequebantur.

V.6. Μηδ' ὄκ' ἀφ' αὐαλέων (vel ἀπ' αὐαλέων) στομάτων πτύωμες ἄπαστοι] Videndū annon legēdum ſit Μή ποκ' ἀφ' αὐαλέων. Alioqui ſequendo hanc lectionem ὄκ', eſſe videtur ſubaudiendum αὐγασώμεθα cum μηδὲ, ex præcedēte αὐγάσησθε. At ſi legamus ὅ κ', vt ſint duæ voces, iungendum erit μηδὲ cum πτύωμες (id eſt Neu ſpuamus) & tū deerit verbum quod cum ὅ κ' aptemus. At ſcribendo Μή ποκ' ἀφ' αὐαλέων, &c. omnia huiuſmodi incommoda vitabimus.

V.10. -ἔστ' ἐπὶ δυθμάς] Id eſt, Vſque ad occaſum, pro δυσμάς.

V.54. Ταῦτα δ' ἐμὸν θασεῖ στεγανὸν δόμον] Scribo θασεῖ, quia puto eſſe Doricè dictum pro θήσει. vt θήσει στεγανὸν idem valeat quod ποιήσει στεγανόν. id eſt στέξει. Hæ arbores (inquit) reddent domum meam tectam. id eſt, vſui erunt ad tegēdam domum meam. At ſi θασεῖ retineatur, non video quî poſsit exponi Cernes.

V.61. -ἀναγκαίᾳ γὰρ ἕποντο δεσποτικῶ ὑπὸ χεῖρα] Intelligo, Neceſsitati parebāt, quum eſſent ſub domini ſui poteſtate, ita vt eius imperium detrectare nullo modo poſſent.

V.76. Οὐκ ἔνδοι.] Doricè pro ἔνδον. ideóque intelligendum eſt reſponderi, Non eſt intus, Non eſt domi. Quòd ſi verba illa, οὐκ ἔνδοι, admittere poſſent hanc interpretationem, *Non opus eſſet*, multo tamen illa eſſet aptior.

V.83. Γίνδον ἀν' ἀάγκειαν] Repono Γίνδου. & interpretor ἀν' ἀάγκειαν Γίνδου, in pulchris vallibus Pindi montis, vel In pulchro cliuo, & amœno.

V.89. -κακὰ δ' ἐξάλλετο γαστήρ] Omnino ſuſpectum mihi eſt verbum ἐξάλλετο: ſed quod in eius locum poſsim ſubſtituere non inuenio: quum nec ἐξάλθετο, nec ἐξείλετο, proponere audeam.

V.129. -τὰς ἀπελέστως] Lectio margini adſcripta ἀπελέστως in Ald. & Frob. edit. extat: quum tamen vel ἀπελέστως Doricè, vel ἀπελέστους communi lingua di-

cendum ſit. nominatiuus enim ſingularis ἀπέλεσος omnibus notus eſſe poteſt, in vtroque genere: at verò ἀπελέσῃ non dubito quin omnibus ſit inauditum.

V. 130. Ταῖς δὲ τελεσφορέαις] Nullo modo pati mihi videtur Græcæ linguæ conſuetudo vt τελεσφορέαις pro adiectiuo accipiamus quod ἀπελέσοις opponatur: vt nimirum illud vocabulum, Initiatas, ſicut hoc non initiatas, ſignificet. Non dubito igitur quin τᾶς δὲ ſcribendum ſit, vt ſit genitiuus Doricus pro τῆς δὲ, qui aptè cum τελεσφορέας, genitiuo itidem nominis ſubſtantiui, iungatur. Tunc autem expungenda fuerit interpunctio poſt ἀπελέσως, vt dicat ταῖς ἀπελέσοις τῆς τελεσφορέας, ſicut legimus ἀπέλεσος τῶν ὀργίων. Sunt porro τελεσφορέαι & Apollonio Rhodio αἱ τελεταί.

V. 133. Ὧς ἄλις ὡς αὐταὶ ἱκανὸν γόνυ] Nullum poſſum ex his verbis aptũ ſenſum elicere, niſi pro αὐταὶ ſubſtituam αὐταῖν, genitiuum Doricum, pro αὐτῶν. Sic autem ſcribendo, videndum annon exponi poſsit, Nam ſatis eſt deæ Cereri eas comitari ſe eò vſque quò genu earum peruenire poteſt. Sed in proximè præcedente verſu poſt ἄλγει ponenda erit plena interpunctio.

V. 134. -καὶ ὡς ποτὶ ναὸν ἵκωνται] Puto ἐλλείπειν hîc particulam ἐὰν, quam ſubaudiendam reliquerit: vt ſit ſenſus, Ceres omnia illis cumulatè dabit, & tanquam ſi ad ipſum vſque templum venerint. Id eſt, non ſecus acſi ad templum vſque ſe comitatæ eſſent.

Annotationibus in hymnum tertium, qui eſt in Dianam, addenda hæc in verſum 177, Ἠ γάρ κεν γυαί τε καὶ αὐχένα κεκμηκυῖαι] Neque hanc lectionem, neque illam quæ margini adſcripta eſt, poſſe defendi exiſtimo: ideóque nec γυαί, nec γύας retineo, ſed γυῖα ſcribo. vt autem verſus hanc vocem poſsit admittere, particulam καὶ illi præpono, pro vocula τε quæ illi hîc poſtponitur: ita ſcribes totum verſum, Ἦ γάρ κεν καὶ γυῖα καὶ αὐχένα κεκμηκυῖαι. Simul enim pro Ἠ eſt ſcribendum Ἦ, initio verſus. Item Annotationibus in hymnum Deli, qui eſt quartus, adde, in verſum 115, videri ſcribendum μοῦνον pro μοῦνοι. quam emendationem propoſui iam olim in mea editione Poetarum principum heroici carminis. In ſcholiis autem, pag. 25, poſt hæc verba, ἀπομάσσεται] ἀπορρύπτει, adde, ἄχλυν] ἀφρόν.

CALLIMACHI HYMNVS PRIMVS, qui est in IOVEM,

Ab Henrico Stephano carmine redditus, adstricta interpretatione.

authore Lamnar

QVID Iouis in sacris potius quàm Iuppiter ipse
Cantetur? magnus semper, rex semper & idem?
Terrigenûm expulsor, cœlestis & arbiter aulæ?
Sed quid? Dictæum cantabimus, ánne Lycæum?
Hic mihi mens hæret, quia disceptatur origo.
Iuppiter, Idæis memorant te montibus ortum,
Ast alii Arcadicis. mentiti sunt, pater, vtri?
Creta vsque est mendax. struxit tibi Creta sepulcrum:
At non mortuus es, nullus cui terminus æui.
Certè in Parrhasia Rhea est te enixa, comabat
Qua mons parte magis, virgultáque densa tegebant.
Est locus inde sacer: Lucináque indiga nulla
Hunc fera nec mulier subeunt. hunc Apidanenses
Inde puerperii Rheæ de nomine dicunt.
Hîc te vtero mater quum deposuisset ab amplo,
Quærebat latices viuos, abstergere partus
Posset vti sordes, posset tua membra lauare.
Non Erymanthus adhuc vitreas ostenderat vndas,
Nondum ingens Ladon: sed tota humore carebat
Arcadia, illa quidem quondam peraquosa futura.
(Tempore nam soluit quo Rhea puerpera zonam,
Permultas quercus liquidus gestabat Iaon,
Multa super Melanem decurrere plaustra solebant:
Cariona super multæ, licet humidus esset,
Ponebant sua lustra feræ: sitiénsque viator
Calcabat tum Crathin, arenosúmque Metopen:
Copia sub pedibus tamen vndæ multa iacebat.)
Nescia quid faciat sic tandem Rhea profatur,
Tu quoque mi Tellus parias: facilis tibi partus.
Dixit, & extento grandi in sublime lacerto
Percussit montem sceptro. diffissus hiatu
Magno, effudit aquas laté. quibus abluit, ô rex,
Illa tuum corpus: pannis te inuoluit, in antrum
Ferre dedítque Nedæ Cretæum, alereris vt illic

Ignotus.nymphis hæc maiestate verenda
Præ cunctis, mater quibus obstetricibus vsa est:
Omnibus & senior,præter Styga Phillyrámque.
Parua relata nec est huic gratia.nam dea flumen
Nomen habere Nedæ iussit.nunc agmine magno
Vrbem Cauconum, Leprion quæ dicitur,ambit:
Inde mare ingreditur.nec limpha vetustior hac est
Vlla Lycaoniæ potanda nepotibus vrsæ.
Iuppiter alme,Thenis te Cnossum nympha relictis
Dum portat(Cnosso fuit vrbs vicina Thenarum)
Omphalos est lapsus: (tibi decidit vmbilicus)
Omphalium campo hinc nomen tribuere Cydones.
Dictææ hîc Meliæ,Corybantum turba sodalis,
Sunt te amplexæ vlnis: cunis sopiuit in aureis
Adrastea. dehinc suxisti pinguia capræ
Vbera Amaltheæ:dulcem mel præbuit escam.
Nanque apis Idæis cœpit Panacræa repente
Montibus exercere artem,Panacris quoque dictis.
Curetésque suam circum plausere choream,
Armáque pulsarunt:clypeûm sonus vt patris aures
Saturni,non vox vagitus vlla feriret.
Mox bene nutriti moles bene corporis aucta est,
Iuppiter,ésque cita ornatus lanugine malas.
Verùm ætate,puer,digna es meditatus adulta:
Atque ideo fratres, quanuis prior his foret ortus,
Haud sedem inuidere tibi stellantis olympi.
Dictáque priscorum non sunt veracia vatum,
Saturni hæc natis sortem tria regna dedisse.
Nam cœlum atque erebum quísnam committere sorti,
Qui sana sit mente,velit? nam æqualia quæ sunt
Sors partitur: at hæc discrimen separat ingens.
Mentirer quæ aures alicuius credere possent.
Non sors te regem diuûm sed dextera fecit,
Vísque tua,& Robur,solio quod semper adhæret.
Iussisti alituum tua ferri à principe tantùm
Auguria(esse meis quæ fausta precabor amicis)
Quódque homines inter supereminet,id tibi sumis:
Non equidem nautam,non vatem,aut bella gerentem.
Verùm istos diuûm curam finis esse minorum,
Nempe aliorum alios:tu verò deligis illos
Queis parent vrbes,miles quibus atque colonus
Moriger & remex. (dominantibus omnia cedunt.)

Hinc est quòd fabros, Vulcani dicimus esse,
Armigeros, Martis: venatorésque, Chitones
Dianæ: Phœbi esse lyram pulsare peritos.
Ab Ioue sunt reges. nihil est diuinius vsquam
Regibus. ergo tuo his tribuisti iure potiri:
Atque dedisti vrbes tutari, dum arcibus ipse
Aspicis è summis populo qui legibus æquis
Imperitent, vel qui iniusto moderamine regnent.
Atque bonis illos multis opibúsque beasti:
Illos certè omnes, æquè haud tamen. en mihi regis
Exemplum nostri. nanque hic longè omnibus anteit.
Sole cadente facit solis quæ cogitat ortu:
Magna quidem: sed parua facítque & cogitat vná.
Anno alii quædam, quædam vix pluribus. & sunt
Quos facere haud tu magna sinis vel voluere mente.
Supreme ô salue Saturnie, cui bona cuncta
Debetúrque salus. ecquis tua gesta referret?
Haud quisquam est, vel erit. Iouis ecquis gesta referret?
Salue iterum pater: esto dator virtutis opúmque.
Prouehere haud possunt vel opes virtute carentes,
Vel virtus sola. esto dator virtutis opúmque.

CALLIMACHI HYMNVS IDEM,

AB EODEM HENRICO STEPHANO carmine redditus, libera & paraphrastica interpretatione.

SACRA Ioui facimus. quod poscunt hæc sacra carmen?
Quod potius quàm quo celebretur Iuppiter ipse?
Iuppiter, est cuius summa atque immensa potestas,
Cuius regno vllam statuunt haud tempora metam:
Ille, cohors audax cui debellata gigantum,
Ille, à quo tot cœlicolis ius dicitur vno.
Vtrum illi nostro tribuetur carmine nomen?
Dictæúmne illum cantabimus, ánne Lycæum?
Hîc sum animi dubius. de te volo vera referre,
Verùm fama tuis est de natalibus anceps.
Idæos tua nosse alii cunabula montes
Contendunt, aliis illorum conscia fertur
Arcadiæ tellus. vtris præbebimus aurem?
O pater, horum vtri nobis mendacia iactant?

Verùm ex te quid ſcire adeò manifeſta laboro?
Eſſe equidem Cretam rectè dixêre priores
Mendacem ſemper. mendaci audacia linguæ
Tanta eſt, vt tumulo te dixerit eſſe repoſtum
Quem fabricata tibi eſt: quum non ſis lumine caſſus,
Imò nihil mortale geras, ſed perpetis æui
Ius teneas, ſpernáſque trium nigra fila ſororum.
Quum verò mentita tuum ſit Creta ſepulcrum,
Nec de ortu res mira tuo vana eſſe loquutam.
Vera ego, vera canam de te, dubitandáque nulli.
Nempe in Parrhaſia partu te Rhea beato
Edidit, illius montem quâ multa tegebant
Dumeta, & denſis ſuberant quâ frondibus vmbræ.
Relligione ſacer locus hinc perhibetur auita:
Huc inferre pedem ſolenni lege vetatur
Tam fera, quàm mulier, Lucinæ quæ indiget artis.
Ex re nomen habet: dixêre Lechωion illum
Apidanes, quòd ibi ſit facta puerpera Rhea.
Hîc te vtero genitrix exactis menſibus amplo
Poſtquam depoſuit, ſua partem vertit in omnem
Lumina continuò, fluuiales ſicubi cernat
Vndas, queis partus ſordes abſtergere poſſit,
Atque tenella ſimul poſſit tua membra lauare.
Sed vena nondum manabat diuite Ladon,
Non Erymanthus erat nitidis pulcherrimus vndis:
Arcadia haud vlla tunc non erat arida parte,
Verùm habitura tamen pòſt paulo nomen aquoſæ.
(Nam Rheæ ex vtero quo tempore prodiit infans,
Permultas liquidus quercus portabat Iaon,
Et Melanem plauſtrorum onerabant pondera multa.
Cariona ſuper, quanuis latitantibus vndis
Subter, ſæpe feræ ſua multæ luſtra locabant.
Tempeſtate illa Crathin ſuper atque Metopen
Fauce aliquis carpebat iter ſitiente viator,
Eſſe ſuis multam ſub plantis neſcius vndam.)
Ergo hîc quid faceret poſtquam multúmque diúque
Anxia Rhea fuit, tandem ſic ora reſoluit,
Me ſicut peperiſſe vides, chariſſima Tellus,
Tu quoque fac parias. à te nil poſtulo magni.
Hoc concede: tibi res nanque facillima partus.
Pauca loquuta licet non eſt Rhea paſſa repulſam.
Vix bene finierat, quum ſceptrum impingere monti

Sublato

Sublato cœpit magno dea magna lacerto.
Nec verò est diuæ mons iussa capessere segnis,
Inque duas vasto partes se findit hiatu.
Vt via facta vndis, erumpunt agmine magno.
Hîc compôs tandem voti tibi sedula mater
Flumine perfudit corpus, pannísque decenter
Instrauit. vocat inde Neden (venerabilis omnes
Nymphas inter erat, fuerant quæ muliere functæ
Obstetricum illi. necnon & maxima natu
Hæc erat, exceptis tantùm Styge Phillyráque)
Te iubet vt properè Cretæum portet in antrum,
Secretóque illic te rex committit alendum.
Ac non officii mox diua rependere grates
Immemor, illius fluuium de nomine sancit
Nomen habere Neden, qui præterlabitur vrbem
Cauconum Leprion, vastóque ibi gurgite pontum
Ingreditur, ditátque illum socialibus vndis.
Atque Lycaoniæ sunt qui vrsæ cunque nepotes
Haud potant limpham quæ fama antiquior vllam.
Dum iam nympha, deæ properans mandata viámque,
Te, pretiosum vlnis, rerum lætissima, pulchris
Et charum gestaret onus: dúmque vrbe Thenarum,
Dic infans, Cnossum iam portarêre relicta:
(Paruum autem iungebat iter Cnossúmque Thenásque)
Decidere in campo tibi contigit omphalon illo.
Résque vt testata hæc per secula longa maneret,
Omphalium dici campum voluere Cydones.
Ecce, propinquabas iussis iam sedibus ô rex,
Quum Meliarum ad te propero venit obuia gressu
Dictæarum omnis turba (hæc Corybantibus vsque
Iuncta sodalitio) voce exultante salutans:
Certatímque sinu nunc hæc nunc excipit illa.
Verùm Adrasteæ (Corybantum quippe sorori)
Est soli concessus honos te posset vt aureis
Ponere tum in cunis, cantu compescere posset
Vagitum vt dulci, mollémque adducere somnum.
Nulla sed vt tanto sese iactaret alumno
Vel dea, vel mulier, tibi præbuit vbera capra
(Vbera lacte gerens semper distenta recenti)
Nomine Amalthee. sed capræ cessit alendi
Non laus tota tui: debetur gloria parte
Ex aliqua (quod non minus est mirabile dictu)

Florilegis apibus. nanque harum examina multa
Idæis tibi sunt in montibus orta repentè,
Nomine quos alio montes dixere Panacros.
Inde Panacræi semper tibi copia mellis
Magna, cibus tenero fuit hic gratissimus ori.
Nec te cura parum Curetum prouida iuuit,
Bellica te circum quibus est saltata chorea:
Dúmque pedes plaudunt choream, pulsata sonabat
Cassida, pulsati pariter clypeíque sonabant.
Tantus vt hic strepitus patris contingeret aures
Saturni, penitúsque illas impleret: & ipse
Interea posses vagitus edere tutos,
Non secus hi surdas quàm si ferrentur ad aures.
Educta est equidem mollis tua molliter ætas,
Et pulchrè tibi membra citos creuêre per auctus.
Atque hîc mira loquar. (sed quanuis mira, merentur
Illa fidem. nam quid de te non credere dignum est?)
Cesserat ætati puerili infantia vixdum,
Vestiri cœpêre tuæ lanugine malæ,
Atque impuberibus pubertas adfuit annis.
Nempe ætate puer puerili haud more solebas
Ludere, sed iam tum tibi seria cuncta placebant,
Digna ætate animus iam tum voluebat adulta.
Quum te annis ergo fratrum superaret vterque,
Non tamen augustas sedes stellantis olympi
Inuidêre tibi: pulcherrima portio cœlum
Concessa ambobus fuit hæc à fratribus vltro.
Nec certè veteres cecinerunt vera poetæ,
Tres Saturnigenas regnis tribus esse potitos
Sortitò. quis enim sorti committat, olympi
Vt regnum teneátve erebi, captus nisi mente?
Arbitra nam quorum nobis sors ponitur, æqua
Esse decet: contrà hæc tanto discrimine distant,
Vt diuersa magis nusquam reperire queamus.
Haud mentiri illos vates tam absurda decebat,
Vsqueadeo nullo veri fucata colore,
Ponderet vt recto iustóque examine siquis,
Deridenda queant mage quàm credenda videri.
Soluere si libeat nostram ad mendacia linguam,
Saltem verba loquar penitus non absona veris,
Et quæ indigna fide confestim haud iudicet auris.
Imperium in diuos haud est tibi, Iuppiter, haud est

Sorte datum:illa tuæ ſed ſumma potentia dextræ,
Víſque tua,& Robur(tibi quod latus vſque iubetur
Cingere,vel ſolio,mandata capeſſere promptum,
Apparere tuo)tribuerunt hoc tibi iuris.
Vtque deûm es princeps, ſic vis à principe ſolo
Alituum in cunctas ferri tua nuntia terras,
Et genus auguriis crebris mortale moneri:
(Auguriis,quæ fauſta vtinam mittantur amicis)
Quíque homines reliquis plus pollent,eſſe tuorum
In numero voluiſti. haud ſunt tua turba,periti
Armorum,aut nauis ſi qui moderantur habenas,
Aut qui *dulciſona* modulantur carmina voce.
Sed ſub *præſidio* diuûm hos ſinis eſſe minorum,
Cuique ſuos mandans,quorum ipſi cura geratur:
Ipſe tibi legiſti illos,grex vt tuus eſſent,
Oppida queis parent, quibus eſt conceſſa poteſtas
In nautas,in ruricolas,bellíque peritos:
Illos quorum omnes cedunt atque omnia dextræ.
(Nam ſibi ſuppoſitum quid non dominator haberet?)
Partitis ecce officiis, data cura fabrorum
Mulcibero : fabros deus hic fouet atque tuetur.
At quibus arma placent,illis in vota vocatur
Gradiuus: diui ſunt huius numine tuti.
Chitones autem nos dicimus eſſe Dianæ,
Qui gaudent agitare feras.formoſus Apollo
Præſidet his per quos concordant carmina neruis.
At verò reges ſunt ab Ioue.regibus vſquam
Haud magis eſt quicquam diuinum.regibus ergo
Ipſe tuas etiam es dignatus tradere partes.
Atque vrbes illis tu cuſtodire dediſti,
Interea ex ſummis deſpectans arcibus & qui
Imperio populos iuſto & ſapiente coercent,
Et quorum ſine lege ruit ſine iure poteſtas.
His & opes cumulaſti opibus: genus omne bonorum
Omnibus es largitus:at omnibus haud tamen æqua
Menſura es partitus opes.exempla petantur
Noſtro è rege licet.reliquis nam regibus ille
Anteit,immenſum reliquos ſupereminet omnes.
Solis in occaſu regi huic effecta videmus
Omnia quæ fuerit ſolis meditatus in ortu.
Imò ea duntaxat poſſunt quæ maxima dici,
Occaſum ſolis non cernimus ante peracta:

Siqua minora, illis certè mora nulla, ſed hora
Pectore voluuntur ſimul & peraguntur eadem.
Regibus aſt aliis toto ſæpe eſt opus anno:
Sunt etiam quæ non vel totus perficit annus:
Sunt alii quos cœpta finis perducere nunquam
Optatum ad finem, ſunt mens quibus ipſa labaſcit.
O Saturnigena, cuius ſupra omnia tendit
Maieſtas, ſalue: cuius bona munere cuncta:
Cuius, & incolumes quòd ſimus, munus habemus.
Quis tua geſta canat? cui tantæ in carmina vires?
Nec cantare potis quiſquam fuit illa repertus,
Poſtera nec quenquam qui poſſit ſecla videbunt.
Nam cantare Iouis magni quis facta valeret?
Salue iterum pater atque iterum, & largire quod opto:
Virtutem comitatam opibus largire benignus.
Euehit haud virtute carens opulentia quenquam,
Atque carens opibus virtus haud euehit vllum.
Sis dator ergo, precor, pariter virtutis opúmque.

CALLIMACHI HYMNVS

IDEM IN IOVEM,

à B. Vulcanio redditus.

QVID potius cantem Iouis ad libamina, quàm te
Cui, deus, est rerum summa atque æterna potestas,
O superûm rector, debellatórque gigantum?
At cui te tribuam, Dictæ, pater, ánne Lycæo,
In dubio est animus. neque enim mens omnibus vna
De patria est ortúque tuo. sunt Arcada qui te
Esse velint: alius nemorosæ in vallibus Idæ
Progenitum contendit. vtros sententia fallat
Da pater. at certè mendax est vanáque Creta.
Nam tibi mausolum, rex maxime, Creta locauit,
Quum tibi nec Parcæ metas nec tempora ponant.
At te in Parrhasia quâ circum plurima montem
Virgulta assurgunt, partu dedit inclyta diuûm
Rhea parens. sacer hinc & relligione verendus
Est locus: huic animal nullum succedere fas est
Indigum opis Lucina tuæ, muliérve subire
Nulla potest. hinc indigenæ primi Arcades illud
Antiquos Rheæ matris dixêre recessus.
Hîc te diua sinu vitales misit in auras.
Mox laticem poscebat aquæ, quo corpore sordes
Ablueret nati, & teneros perfunderet artus.
Sed neque tu Ladon, nec adhuc Erymanthe fluebas,
Splendidior quouis fluuio; sed sicca iacebat
Arcadia, vndosam dici quam fata ferebant,
Postquam ibi soluisset niueam Berecynthia zonam,
Humidus annosas quercus vbi gessit Iaon,
Et crebrò gemuêre Melam super ardua plaustra.
Multa etiam Cariona super, licet vuidus esset,
Lustra feræ posuêre sibi: sitiénsque viator
Per Crathin carpebat iter scabrúmque Metopen,
Sub pedibus viuos latices vndámque premebat.
Angustis ergo rebus sic diua loquuta est,
Tellus ô parias & tu. neque enim tibi partus
Difficiles veniunt. Dixit, validísque lacertis
Connixa attollens sceptrum dea maxima, montis
Impulit in latus: hic vasto diuisus hiatu

Hinc atque hinc validum ſubitò dedit agmen aquarum.
Tunc tibi, rex, viuo perfudit flumine corpus,
Membráque purpureo circumuelauit amictu.
Dehinc te diua Nedæ (nympharum maxima natu
Hæc erat è reliquis, queis eſt conceſſa fouendi
Cura tui: hæc eadem nata eſt Styga poſt Philyrénque
Proxima) Cretęum iuſſit deferret in antrum,
Exigeres teneros vt clam patre molliter annos.
Nec malè apud memorem diuam ſtetit officii huius
Gratia. nanque Nedæ fluuium de nomine dixit,
Qui Leprion Cauconum vrbem ſinuoſus oberrans,
Infert ſe pelago, quáque ipſa fluminis vnda
Nulla per Arcadiam eſt antiquo notior vſu.
Deinde Thenis abiens quum te pater optime Cnoſſum
Deferret Neda nympha, (Thenis contermina Cnoſſus
Vrbs erat) hîc felix tibi decidit vmbilicus.
Omphalium ex illo campum dixêre Cydones.
Hîc te quæ ſocias ſeſe Corybantibus addunt
Dictææ Meliæ gratæ excepêre per vlnas.
At placidam infudit per mollia membra quietem
Adraſtea tibi, cuníſque locauit in aureis.
Tu quoque Amaltheæ ſuxiſti pinguia capræ
Vbera, & ediſti longè dulciſſima mella,
Quæ tibi apes, florum properè capita alta legentes,
Stipabant Idæo in monte. hinc dicta Panacra.
Tum choreas Corybantes agunt, quatiúntque viciſſim
Arma viri, vt patris clypeûm ſonus occupet aures,
Ne qua vagitus teneri ſe prodere poſſint.
Sic habitus, facilè excreſti, ſubitóque adoleſti,
Et teneras propera ornaſti lanugine malas:
Conſiliíſque puer magnis grauibúſque vigebas.
Ergo etiam fratres, quanquam illis grandior ætas,
Nequaquam inuidêre tibi cœleſtia regna.
Vanáque priſcorum in primis ſententia vatum eſt,
Qui triplices, natos Saturni, habitaſſe putarunt
Sorte datas ſedes. at quis niſi ſtultus & excors
Sortiri cupiat ſupera inter & infera regna?
Nam niſi de paribus non fit ſortitio rebus.
Aſt hæc immenſo inter ſe diſcrimine diſtant.
Mentirer factura fidem quandoque legenti.
Non dubiæ ſortes, ſed dextræ audacia facta,
Et virtus robúrque, pari quod ſede locaſti

Te iuxta, fecêre deûm cœlique potentem.
Tu dominam volucrum legisti, quæ tua ferret
Auguria. illa meis vtinam dextra adsit amicis.
Atqui homines inter, quorum est amplissimus ordo,
Hos tibi sumpsisti: non queis res nautica curæ est,
Non clypeo manibúsq; bonum, non carmine doctum:
Ast horum per te data cura minoribus est diis,
Propria cuique sua. at tu, quibus oppida curæ
Principibus gaudes, quorum patiénsque colonus
Et remex, pugnæ'que sciens, simul omnia tandem
Imperio subsunt. Nam quid sub principe non est?
Quin & Mulciberi fabros cantare solemus,
Armigeros, Martis: venatorésque, Dianæ:
Et Phœbi, doctos cantúsque lyræ'que poetas:
Ab Ioue sunt reges. neque enim diuinius illis
Est quicquam. Hinc adeò in terris tua munia reges
Exercere facis, tuáque oppida sancta tueri:
Túque sedens vrbis celsa sublimis in arce,
Obseruas qui iure viros contráve gubernent.
Hos rerum affluxu ornasti & prædiuite gaza.
Non tamen ex æquo cunctos. rex noster abundè
Exemplo est: nam longè alios supereminet omnes.
Conficit hic labente die, quæ mane rubente
Sunt concepta animo. verùm hæc sint magna necesse est
Quæ labente die: leuiora negotia quippe
Ocyus exequitur quàm cogitat. annus in orbem
It multis: sunt queis neque sufficit integer annus.
Sunt alii quos tu exoptato fine potiri
Non pateris, turbans curas atque irrita vota.
Salue Saturni soboles, quíque omnia supra es,
Largitor cuiusque boni, auersórque malorum,
Quis tua facta canat? non is fuit aut erit vnquam.
Quis celebrare potis magni sit facta Tonantis?
Salue iterum pater atque iterum. Virtutem & opes da:
Nuda opibus virtus & opes virtutis egenæ
Sat decorare viros nequeunt. Virtutem & opes da.

CALLIMACHI HYMNVS TERtius, qui est in DIANAM.

FRANCISCO FLORIDO SABINO interprete.

IANAM (neque enim decet hanc transire canentes)
Dicamus, studiosam arcus cædísque ferinæ,
Multiplicísque chori, & versantem in montibus altis.
Hinc orsi, patriis vt nata puella prehensis
Poplitibus, magnum sic est affata tonantem,
Virgineum decus æternùm da posse tueri:
Nomina multa Pater da, ne mihi certet Apollo.
Spicula præterea concede, arcúmque. pharetram
Non peto, non magnos arcus: (mihi nanque sagittas
Cyclopes facient quamprimùm, arcúmque sequentem,
Sed lucem ferre, & genibus succingere vestem
Pulchram, prompta feras vt agrestes perdere possim.
Da teneras sexaginta Oceanitidas, omnes
Nonum annum natas simul incinctásque puellas.
Viginti Cressas nymphas mihi trade ministras,
Quæ mihi, cùm lyncas, cùm ceruos figere mittam,
Velocésque canes curent, pictósque cothurnos.
Da montes cunctos, atque vrbem his adiice quam tu
Cunque voles. neque enim assiduè versabor in vrbe,
Montibus insistens: tunc inuisam oppida tantùm,
Quum pariens acres mulier vexata dolores
Senserit, auxiliúmque petet. quando hoc mihi fatis
Concessum, vt grauidis Lucina vocantibus adsim.
Nam mea nec pariens, vteri neque pondera gestans,
Indoluit mater, nullóque enixa dolore est.
Hæc effata, patris mentum tractare puella
Cùm vellet, frustráque manus tendisset inanes,
Cessauit tandem. at ridens pater annuit olli,
Demulcénsque, inquit, Quoniam mihi talia diuæ
Editis, accensæ zelum Iunonis & iras
Non assis facimus. referes quæcunque puella
Poscis, & à facili capies maiora parente.
Ter turrita decémque tibi tradam oppida, quæ nec
Sacra deis aliis præter te, néve deabus
Perficient, & Diana dicentur ab vna.
Multas præterea tibi designaueris vrbes

Aut pelagi medio, aut amplæ telluris: vbique
Vt tibi cum lucis aræ sint: ipsáque custos
Portubus & triuiis bene sis nota. Hæcce locutus
Annuit. illa patris nutu firmata, profecta est
Cretensem ad Leucum, cui densæ in vertice syluæ:
Hinc petit Oceanum, & nymphas capit inde frequẽtes,
Nonum annum natas simul incinctásque puellas.
Cæratus exultat fluuius: Tethys quoque natas
Dianæ charas gaudet tribuisse ministras.
Mox duros Cyclopas adit, quos insula habebat
Quam Liparam appellant (Lipara hæc nunc fertur, at olim
Dicta Meligunis) Vulcani incude rotantes
Candentem massam, atque vrgentes magnum opus, ex quo
Neptuni fortes possent potare quadrigæ.
Nymphæ autem timuêre, ingentia monstra videntes,
Ossæis æquanda iugis: queis lumina cunctis
Toruis ardebant nimirum è frontibus, instar
Quadruplicis clypei: strepitúsque incude refusus
Terruit insuetas, emissáque flamina vastis
Follibus: vnde imis tota intonat AEtna cauernis,
Trinacria &, Sicanûm sedes, vicináque tellus
Italiæ, ac magno Cyrnus tremefacta fragore.
At postquam in vacuas elatus malleus auras
Percussit stridens in curua forcipe ferrum,
Pérque vices connixi id pulsauêre Cyclopes,
Tum neque eos nymphæ contra spectare, neque altum
Auribus attonitæ valuerunt ferre boatum.
Nec mirum, si maiores ætate puellæ
Diuorum haud gaudent tales vidisse ministros.
Sic quum parua infans matri parêre recusat,
In gnatam vocat hæc magno clamore Cyclopas.
Argen, vel Steropen. tunc è penetralibus vnus
Exit Mercurius, carbonibus oblitus atris,
Qui paruam subitò perterreat. illa parentis
In gremium fugiens, palmis sua lumina texit.
Tertius at tibi vix ô diua accesserat annus,
Quum Latona vlnis te gestans mater, adiuit
Vulcanum, vt caperes pro pulchris munera ocellis.
Tu tamen horrendi residens in poplite Brontæ,
Hirsuto duras capiénsque è pectore setas,
Vellisti: vt pars nunc restet quoque glabra, neque vltrà
Illas producat: veluti damnosa capillos

Quum caput est aggressa hominis, populatur alopex.
Sumptis inde animis, sacro sic ore locuta es,
Arcum Cyclopes mihi iam properate: pharetram
Ex humero nobis quæ pendeat, atque sagittas:
Latona quoniam sum creta, vt Phœbus Apollo.
Quòd si parua meos arcus fera senserit, aut si
Maior contigerit, Cyclopibus esca feretur.
His dictis opus exactum est: armatáque diua
Continuò ad catulos versa es, Panósque Lycęi
Arcadicum limen, qui lyncem in frusta secabat
Mænaliam, canibus fœtis alimenta daturus.
Distinctíque canes albo duo dantur ab illo,
Trésque tibi auripetæ: varius tantùm vnus eorum
Tergora si sæui cepisset quisque leonis,
In stabulum viuum traheret. septem Arcades istis
Adduntur, cursu ventos qui vincere possent:
Hinnuleos vt eis caperes, leporémque fugacem,
Histricis aut cerui lustrum monstrantibus, atque
Cognita capreoli vestigia quærere doctis.
Hinc digressa (canes aderant tibi) repperis alto
Parrhasii in montis tumulo salientia passim
Agmina ceruarum (gratum tibi) quæ prope ripas
Nigros voluentis lapides pascuntur Anauri,
Tauris maiores: fulgebat cornibus aurum.
Quas adeo aspiciens, hæc tecum corde volutas,
Conueniens nobis, si prima hæc præda feratur.
Harum (quinque aderant) magna leuitate potita es:
Quattuor absque canum cursu, vt vehereris ab illis:
At quintam, fluuii Celadontis summa petentem.
(Sic voluit Iuno, vt postremis Herculis acta
Frondibus ornaret) Carneus suscipit ingens.
Interimens Tityum virgo, sunt aurea zona
Aureáque arma tibi: currus perfectus & auro est:
Aurea sunt, ceruas queis frænas, diua, lupata.
Sed quónam primùm te corneus abstulit axis?
AEmum in Threicium, de celso vertice cuius
Horrifer inspirat boreas mala frigora nudis.
Vnde tibi fax est concessa? vnde ignis? Olympus
Mysus vtrunque dedit: cui perpetuum iniicis ignem,
Decidit excelsi qualis de fulmine patris.
Flexus sæpe tibi est argenteus arcus: & vlmum
Prima sagitta petit, quercum altera, tertia agrestis

Terga feræ: quartam emiſſam non accipit arbor.
Vrbem nanque illa euertis,quæ perdita,quíque
Externum ac ciuem nullo diſcrimine vexant.
Heu miſeri qui te iratam ſenſêre,Diana.
Horum armenta lues rapit,inde pruina labores:
Cum ſenibus pereunt nati, muliebria necnon
Agmina ſeu percuſſa cadunt,ſeu dum fuga quaſdam
Exercet,pariunt,nil rectum vt conſtet in illis:
Iam quos iucundo aſpexiſti & ſidere amico,
Terra ferax his eſt:augentur ſemper eiſdem
Armenta,accreſcunt & opes.neque tetra ſepulcra
Vnquam adeunt,niſi quum domat illos tarda ſenectus.
Non genus abſumit diſcordia,(diſſipat ædes
Quæ ſtabiles ſemper)quum menſa frequentius vna
Pacatas inter ſe habeat ſocrúmque nurúmque.
Proinde mihi charus ſitquem tu diua fouebis.
Iſque vtinam (regina) forem: mihi carmina ſemper
Suppeterent, queis te canerem,matríſque hymenæos,
Et Phœbum fratrem:in primis tua præmia laudum:
Vt te ornent arcúſque canéſque,vt currus,ad ampla
Qui te conſpicuam ſummi fert tecta tonantis.
Tum te in veſtibulis diuûm turba excipit:arma
Tum tua deſumit Cyllenius:hinc & Apollo
Antè feras capiebat (adhuc non aſtra tenebat
Strenuus Alcides)ſed talia munera Phœbus
Liquerat. indefeſſus enim Tirynthius heros
Ante fores ſtabat,ſi præda qualibet aucta
Pingue deis epulum ferres. riſêre ſed illi
Cuncti adeo:ante alios riſit Saturnia,quando
E curru ingentem taurum vel tolleret aprum,
Poſtremis pedibúſque trementia tergora capri.
Alloquitur mox verſutis ſic te dea verbis,
Sæuas ſterne feras,miſeris mortalibus vt ſis
Qualis ego:ac lepores,capreas quoque per iuga paſci
Alta ſine.ecquid enim capreæ meruêre,lepúſque?
Culta ſues vaſtant,plantíſque virentibus obſunt,
Humano generi tauri:tu percute cuncta hæc.
Dixit, deinde feram circumſtetit, vſque laborans.
Redditus OEteo nam quanuis vertice diuus,
Tanta erat ingluuie,quanta,quum ſcinderet aruum,
Occurrit Dryopum ductori Thiodamanti.
Aſt Amniſiades ceruas temone ſolutas

Depaſcíque docent ſub eo,ſectúmque triphyllum
E prato magnæ portant Iunonis eodem,
Carpere quod memorantur equi Iouis alta tenentis:
Auratôſque lacus lymphis felicibus implent,
Gratior vt ceruis potus ſitientibus extet.
Tu patris interea ſubiens tecta ampla,vocaris
Omnibus à diuis,ad Phœbum at proxima flectis.
Quando erit vt nymphæ dominam te diua coronent,
Fundit vbi Inopus liquidas AEgyptius vndas,
Seu Pitanen iuxta (Pitane & tua) ſeu prope Limnas,
Seu prope Alas Araphenidas,ſediſti vbi quondam
Ex Scythia fugiens taurorum immitia ſacra:
Nulla meæ tunc arua boues proſcindere tentent,
Præſertim ſi ductet eas alienus arator:
Languentes quoniam,demiſſáque colla ferentes
Reddentur ſtabulis:vel ſi Stymphalides eſſent,
Nono anno terram vertentes:egregiæ,inquam,
Effodere altè agrum:choream quia Delius illam
Non tranſit,ſed ſiſtit equos currúmque nitentem,
Vt proſpectet eam,& lucem ſic prorogat almam.
Inſula quæ potior,qui mons tibi gratior,& qui
Arridet portus magis,atque vrbs,quæ tibi nympha
Ante alias placeat,tibi quænam heroides adſint,
Dic dea tu nobis,alios eadem ipſe docebo.
Inſula grata tibi Doliche eſt,vrbs Perga probatur,
Et cum Taygeto Euripi ſeceſſus amœni.
Nanque vnam è nymphis Gortynida dilexiſti
Infeſtam ceruis Britomartin,cuius amore
Accenſus Minos errauit per iuga Cretæ:
Sed nunc horrida eam quercus,nunc vlua paluſtris
Texit. at ille nouem per menſes cuncta petiuit
Aſpera quæ loca ſunt,quæ imperuia.nec tamen idem
Vnquam ceſſaſſet,niſi ſe hæc miſiſſet in æquor,
Capta,iugo è montis:piſcantum retibus inde
Implicita,vt ſic ſalua foret.quæ cauſa Cydones
Impulit vt nympham Dictynam nomine ferrent,
Dictæum & montem:ſtruerent que altaria,queis nunc
Reddunt ſacra,recens ſertum illa luce parantes
Pinu,aut lentiſco:nam myrtum odêre prophanam.
Quando etenim ramus tunicæ fugientis adhæſit
Myrteus,idcirco myrtus non chara Dianæ eſt.
Te quoque,diua ferens lucem,cognomen eadem

Deductum à nympha Cretes sumpsisse loquuntur.
Cyrenem huic adiunxisti, cui munera donas
Ipsa, canes binos, venatu insigniter aptos,
Queis Peliæ ad tumulum victrix erat illa futura.
Quin flauam Cephali vxorem mox Deïonidæ
In numerum adsciscis. necnon (si vera fatentur)
Non secus atque oculos pulchram Anticlean amasti.
Ferre sagittiferas nanque hæ sueuêre pharetras
Primæ, arcúsque leues, exertáque dextra gerentes
Brachia, nudatis in bella ruisse pupillis.
Post has Arcaside Iasio prognatam Atalantam
Dum spectas, recipis pernicem aprísque molestam.
Hæcque canes agitare, & spicula mittere docta est.
Inde tuum Calydon quicunque inuaserat aprum,
Laudibus ornauit meritam, palmáque, feræque
Dentibus insignem Arcadiæ mox reddidit illam:
Quam neque crediderim Hylæum Rhœcúmque furentem
Sub terra positos hostes damnare, sagittas
Mittentem. arguerent quoniam fixa ilia falsos,
Horum Mænalius quum fluxit sanguine vertex.
Vrbibus ac domibus multis dea cognita salue,
Cognita Mileto: securus qua duce Neleus
Fecit iter, claras quum classe reliquit Athenas.
Chesias, Imbrasie, solio quæ prima refulges:
Cui propriæ nauis clauum olim maior Atrides
In templo affixit, ventos vt soluere velles,
Graiæ quum puppes Troiana ad littora cursum
Dirigerent, Helenæ accensæ Rhamnusidos ira.
Cui Prœtus posuit duo templa, Puertia quorum
Altera habet (siquidem errantes per deuia firmas
Virgineas turbas) stant Lusis altera. nam tu
Reddere mansuetas solita es dea casta puellas.
Sic & Amazonides, belli studiosa caterua,
Curua Ephesi posuêre tibi prope littora signum
Fagineo in trunco. tunc sacris præfuit Hippo:
Vpi aliæ tibi. nam cunctæ saliêre libenter,
Armatæ primum clypeis, latam inde per orbem
Pandentes choream. posthæc & fistula nodis
Disparibus compacta sonans vocem edidit vnam.
Nondum etenim hinnulei terebrauerat ossa (monente
Pallade) nec cerui quisquam. vox aduolat autem
Sardias, atque simul Berecynthia pascua: quúmque

Saltarent, ſtrepitum pedibus pharetríſque ciebant.
Dein ſtatuam circa fundata eſt maxima moles,
Lutea cui ſimilem non vnquam aurora videbit,
Tot pollens opibus poſt ſe vt Pythona relinquat.
Hanc tamen inſanus quondam eſt popularier auſus
Lygdamis, innumeris comitatus Cimmeriorum
Lactiphagûm turmis equitum, quos miſerat omnes
Boſporus, Inachiæ dictus de nomine vaccæ.
Ah rex infelix, quantum deliquerat. ipſe
Non erat in Scythiam rediturus: nullus eorum
Denique qui curru preſſiſſent prata Cayſtri.
Semper enim ſuſpenſa Epheſi tua tela videntur.
Salue Munychie, portu præfecta, Pheræa.
Dianam ac ne quis contemnat: dicitur OEneus
Illam aſpernatus certamina dura ſubiſſe.
Nullus et iaculo certet, celeríve ſagitta:
Conſtitit Atridæ non paruo audacia. nullus
Spondeat innuptam diuam ſibi: cuius & Otus,
Cuius & Oarion connubia dura petiuit.
Neu choreas fugiat ſolennes: ſcilicet Hippo
Non præter lacrymas has auerſata receſſit.
Salue diua potens, noſtræque ades optima Muſæ.

POLITIANI MISCELLAneorum Caput LXXX.

EX CALLIMACHI HYMNO QVINTO (in eo quidem quo hîc collocati sunt hymni ordine) petita fabula ignotior de Tiresia & Pallade, qua sensus aperitur Propertianus. Addit autem Politianus & suam interpretationem illius hymni Callimachi, siue elegiæ. vtroque enim nomine ab illo appellatur.

PROPERTIVS in libro Elegiarum quarto sic ait,

Magnam Tiresias aspexit Pallada vates,
Fortia dum posita Gorgone membra lauat.

Extat adhuc hymnus Callimachi poetæ, cui titulus, εἰς λουτρὰ τῆς Παλλάδος. in quo fabula Tiresiæ multis elegiacis versibus in hanc fermè sententiam tractatur. Fuisse nympham quampiam Thebis, cui nomen Chariclo, Palladi præ cæteris gratam, matrem Tiresiæ. Sed cùm se Pallas aliquando & Chariclo item in Heliconio Hippocrene nudæ per æstum lauarent, ac tum casu venator Tiresias ad eundem fontem sitiens accessisset, Mineruam scilicet imprudens nudam conspicatus, statímque oculis est captus. Nam ita Saturniis legibus cautũ, inquit, vt qui deum inuitum cernat, ingenti mercede cernat. (Cui simile quippiam de dearum conspectu etiam Abammon AEgyptius in epistola scribit ad Porphyrium philosophum: quam tamen existimat Proclus Iamblichi potius esse, quàm Abammonis) ex quo Vergilius, *Tránsque caput iace: ne respexeris.* Quod & Leucothea Homerica monuit Vlyssem. Sed vt illuc vnde abii redeam, Cùm in hanc Tiresias calamitatem incidisset, mota lacrymis Chariclûs nymphæ Pallas, & vatem eum & longæuum, & post obitum quoque prudentem sapientémque præstitit: & baculo insuper donauit, quo veluti duce, vestigiis inoffensis graderetur. Quod & nos in Ambra sic attigimus, quum de poeta loqueremur Homero,

-baculum dat deinde potentem
Tiresiæ magni: qui quondam Pallada nudam
Vidit, & hoc raptam pensauit munere lucem,
Suetus inoffensos baculo duce tendere gressus.

Et item sic in Nutrice Tiresiam periphrasticῶs insinuauimus,

Quid

Quid cui post visos nudatæ Palladis artus
Cernere nil licitum?

Quin hinc apud Nonnum lib.5. Dionysiacῶn ita exclamans inducitur Actæon, vt felicem Tiresiam dicat, qui citra mortem, tantùm amissis oculis Mineruam aspexerit nudam: quæ etiam lumen ademptum in animum ipsius transtulerit. Atque adeo sic ait,

ὄλβιε Τειρεσία, σὺ μὲν ἔδρακες ἐκτὸς ὀλέθρου
Γυμνὸν ἀναινομένης οἰκτείρμονος εἶδος Ἀθήνης.

Et paulo pòst,

Ζώεις σῶν βλεφάρων ὀλέσας φάος· ὑμετέρων δὲ
Ὀφθαλμῶν ἀμάρυγμα νόου μετέθηκεν Ἀθήνη.

Hactenus autem super hoc poetæ loco scripseramus, cùm nobis Picus noster Mirandula, quasi Cynthius alter, in illo ipso quo iam hæc imprimenda fuerant articulo, aurem vellit, & admonuit vt elegiam quoque ipsam Callimachi, quæ videlicet vna extat apud Gręcos (quãtum equidem sciam) sed & rarissima est inuentu, subiiceremus. & quãquam spatiis exclusi temporis, vertere eam quoque tamẽ in Latinum tentaremus. Ego verò, qui nec scribere alieno stomacho libenter soleo, nec extemporalitati satis confido, non distuli tamen id onus quoquo modo subire. Quoniam cùm quid à me Picus exigit, nec licet mihi nescire quod nesciam, nec non posse quod nequeam: vel quòd homini me charissimum sentio, vel quòd plus eum videre in rebus meis, quàm meipsum, mihi persuadeo. Vertimus igitur penè ad verbum, & quod Græcè dicitur παρὰ πόδα, non sensu modò sed numeris etiam (quod est difficillimum) coloribúsque seruátis. Tantúmque nunc admonemus lectorem, paucula videri mihi adhuc mendosa in Græcis exemplaribus: quæ non erat pudoris nostri corrigere, & septimum ipsum à fine versiculum, reliquo vno duntaxat vocabulo, exoleuisse, quem nos tamen Latinum pro coniectura suffecimus. Illud item scito est opus, nostrum hoc esse interpretamentum, & à nobis denique fluxisse priùs quàm in vllius commentariis ebulliret. quod & Syluæ per se ipsæ, quas citauimus, tot abhinc annos editæ probabunt, quarum videlicet alteram magno sumus olim conuentu publicè multis excipientibus interpretati. Sit ergo nostri iuris quod nostri fuit muneris, ne quarta omnino luna (sicuti prouerbium fertur) nati credamur, vt aliis tantummodo ad Herculis exemplum laboremus. Iam illud quoque miror, cur & Domitius, & alii quidam post illum, quocunque momento, quacunque occasione scribere audeant, hoc aut illud imitatione Callimachi dictum fuisse à Propertio, cùm præter hymnos pauculos nihil prorsus extet ad nos poetæ istius, nec autem planè quicquam

quod amoris argumenta contineat. Sed aures ad Callimachi iam versiculos subscriptos veteri more, sine vllis accentiunculis, arrigamus.

Hactenus Politianus: apud quem sequitur hymnus ille, siue illa elegia, sine vllis accentiunculis, vt ipse loquitur. Huic autem subiungit hæc verba,

Iam nostros quoque legito qui malè collocare bonas horas volet: attamen cum venia, quæso, & conniuentibus oculis.

Ite foras agedum, quæcunque liquentibus vndis M. &c.

Quæ vide pag. sequente.

Versus porro ille septimus à fine, quem in suo exemplari, vocabulo duntaxat vno reliquo, exoleuisse dicit, postea repertus fuit ita scriptus in alio exemplari, ἔμπεδον ὡσαύτως ὧ κεν οἱ ἁ θυγάτηρ: (sed pro οἱ ἁ scribendum ἑ ἁ videtur) quum apud illum ex toto versu reliquum sit duntaxat vocabulum θυγάτηρ. Perperam autem in versu proximè præcedente apud eundem Politianum scriptum est ουκ ἐπινευει, pro ὧ κ' ἐπινεύσῃ.

POLITIANI

POLITIANI INTERPRETATIO HYMNI V, CALLIMACHI, qui est IN PALLADIS LAVACRA.

ITe foras agedum, quæcunque liquentibus vndis
Membra lauaturæ Pallados, ite foras.
Ipsa venit: fremitus sacrorum audimus equorum:
Ite agedum flauæ ô ite Pelasgiades.
Non priùs ingentes lauit sibi diua lacertos,
Ilia quàm absterfit puluere cornipedum:
Nec tum quando armis multa iam cæde cruentis
Venit ab iniustis horrida terrigenis.
Tum quoque equûm subducta iugis fumantia colla
Perfudit largi fontibus Oceani,
Dum sudor, guttæque putres, dúmque omnis abiret
Spuma oris circum mansa lupata rigens.
Ite ô Achiuæ. sed non vnguenta aut alabastros,
(Audio certè ipsum stridulum ab axe sonum)
Palladi lotrices non vnguenta aut abalastros
(Nulla etenim diuæ huic vnguina mista placent)
Ferte: nec huic speculum. vultu est pulcherrima semper.
Nam nec in Ida olim, iudice sub Phrygio,
Se vel orichalco magna hæc dea, vel Simoentis
Spectauit quanquam vertice perspicuo.
Nec Iuno: sed sola Venus se splendido in ære
Vidit, eandem iterum dispoſuítque comam.
Bis sexaginta spatiis verùm incita cursu,
Stellæ apud Eurotan ceu Lacedæmoniæ,
Perfricuit tantùm pingui se diua liquore
De baccis, arbor quem sua protulerat.
O pueræ, emicuit rubor ilico, matutina
Quem rosa, quem grano Punica mala ferunt.
Ergo marem nunc tantùm olei quoque ferte liquorem,
Quo se vngit Castor, quo Amphitryoniades.
Ferte etiam solido ex auro, quo pectine crines
Explicet, & pinguem cæsariem dirimat.
Exi age iam ô Pallas. præstò tibi virgineus grex,
Natæ magnorum charus Acestoridûm.
O Pallas, quin iam clypeus Diomedis & ipse

Fertur,vt Argiuûm mos vetus obtinuit.
Eumedes docuit,meditans tibi grata sacerdos,
Cùm in se composito cerneret interitu
Ire malam sortem.fugit quippe ille,tuámque
Ad montem Crion,sustulit effigiem:
Ad montem Crion.tum abruptis imposuit te
Cautibus,hásque vocant nunc quoque Pallatidas.
Exi age quæ expugnas vrbes,cuíque aurea cordi
Cassis,equûmque fremor,cum sonitu clypeûm.
Vos hodie vndiferæ ne tinguite,vos hodie Argos
Fontibus ex ipsis,non fluuiis,bibite.
Vos hodie ancillæ ferte vrnas ad Physadeam,
Aut ad Amymonen,progeniem Danai.
Nanque auro & multis permistus floribus vndas
Defluet è lætis Inachus ipse iugis,
Et purum feret huic laticem.caue tu ergo Pelasge
Ne nudam imprudens aspicias dominam.
Aspiciet nudam qui Pallada quæ tenet vrbem,
Vltrà iam hoc Argos cernere non poterit.
Iam veneranda exi Pallas,dum quiddam ego istis
Dicam.nec meus hic sermo,sed alterius.
Vnam olim,ô pueræ,Thebis dea Pallas amabat
Nympham,præ cunctis quas habuit comites,
Matrem Tiresiæ.nunquámque fuêre seorsum:
Sed siue ad veterum mœnia Thespiadûm,
Siue Coroneas,seu tenderet illa Haliarton,
Bœotûm visens vecta iugis populos,
Siue Coroneas,(vbi pulcher odoribus halat
Lucus,vbi ara ipsi Curalium ad fluuium.)
Sæpe illam curru secum dea vexit eodem,
Nulláque nympharum colloquia,aut thyasi
Grata fuêre satis,nisi præforet ipsa Chariclo.
Verùm & ei multæ debitæ erant lacrymæ,
Quamuis chara comes magnæ foret vsque Mineruæ.
Nam se olim peplis vtraque depositis
Dum lauat in lymphis Heliconidos Hippocrenes,
Vtque die vacuus mons tacet in medio:
Dum lauat ergo vtraque, & mediæ sunt tempora lucis,
Dúmque est in toto plurima monte quies,
Tiresias vnus canibus comitantibus ibat
Per loca sacra,leui flore genas nitidus,
Immensámque sitim cupiens releuare,petito

Fonte, videt quæ non cernere fas homini.
Hîc irata licet sic illum affata Minerua est,
Quis te non vllis iam rediturum oculis,
O Euerida, malus hæc deus in loca duxit?
Sic ait: at pueri lumina nox pepulit.
Astitit, obticuit, dolor illi vt glutine vinxit
Genua, sonum tenuit vocis inops animus.
At nympha exclamans, Quid nato, ait, ô dea, factum est?
Nunquid vestra, deæ, talis amicitia?
Lumina mi pueri rapuisti, pectora nate
Vidisti infelix Pallados, iliáque:
At non & solem cernes iterum. heu misera: ô mons,
O Helicon rursum non peragrande mihi.
Magna nimis paruis mutas, quæ lumina nati
Pro ceruis paucis dorcadibúsque habeas.
Sic puerum ambobus charum complexa lacertis
Mater, flebilium carmen aëdonidum
Triste gemens iterat. sed enim miserata Minerua
Tunc sociam verbis talibus alloquitur:
Dia, inquit, mulier, verte hæc quæ protulit ira.
Non per me captus luminibus puer est.
Nam pueris auferre oculos haud dulce Mineruæ,
Verùm Saturni legibus hæc rata sunt,
Vt quicunque deum aspiciat, nisi iusserit ipse,
Mercede ingenti scilicet aspiciat.
Dia igitur mulier, fieri hæc infecta nequit res,
Quippe ita Parcarum fila voluta manu,
Editus vt primùm puer est. sed tu accipe contrà
O Euerida, quod maneat pretium.
Munera Cadmeis proh quanta adolebit in ignes,
Quanta & Aristæus, votáque suscipient,
Natus vt impubes Actæon vnicus illis
Tantùm oculis careat. nanque erit & Triuiæ
Concursor: sed non cursus, non æmulus illum
Tela arcus iaciens montibus eripiet,
Cùm diuam (licet inuitus) se fonte lauantem
Viderit. at fiet, qui modò erat dominus,
Esca suis canibus. Sed enim nemora omnia lustrans
Dum genitrix nati colligit ossa sui.
Tunc te felicem, tunc dixerit esse beatam,
Cui mons vel cæcum reddiderit puerum.
Parce queri mea grata comes. nam plurima contrà

Huic ego te propter præmia contribuam.
Esse dabo egregium vatem, quem protinus omnis
Perpetuo celebret nomine posteritas.
Cognoscet volucrum quæ prospera, quæque volatu
Irrita: cuius item triste sit augurium.
Plurima Bœotis oracula, plurima Cadmo
Hic canet, & magnis plurima Labdacidis.
Huic ingens baculum dabo, quod vestigia ducat
Quà velit: huic vitæ tempora longa dabo.
Mox & honoratus Diti colet infera regna,
Inter & extinctos vnicus hic sapiet.
Adnuit his Pallas dictis. quódque adnuit illa
Perficitur. soli Iuppiter hoc tribuit
Natarum è turba, quæ sint patris omnia ferre.
Lotrices, mater nulla deam peperit:
Imò Iouis vertex. vertex Iouis omnia natu
Perficit, & natæ prorsus idem licitum est.
En verè nunc Pallas adest. Eia ergo puellæ
Queis Argos curæ est, ite, deam accipite,
Cúmque bonis verbis, & cum prece, cúmque vlulatu,
Salue ô diua, vrbem protege & Inachiam.
Salue hinc abscedens, iterúmque huc flecte iugales,
Ac rebus Danaûm sis precor auxilio.